

Fremsat den 9. december 2020 af erhvervsministeren (Simon Kollerup)

Forslag

til

Lov om ændring af konkurrenceloven¹⁾ og straffeloven

(Indførelse af mulighed for civile bøder, strukturelle påbud, interviews, kontrolundersøgelser i private hjem m.v.)

§ 1.

I konkurrenceloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 1. marts 2018, foretages følgende ændringer:

1. Som *fodnote* til lovens titel indsættes:

»Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2019/1/EU af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende indre marked, EU-Tidende 2019, nr. L 11, side 3.«

2. *Overskriften* til kapitel 1 affattes således:

»Kapitel 1

Formål, anvendelsesområde og definitioner«

3. I § 2 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Når en konkurrencebegrænsende aftale, en vedtagelse inden for sammenslutning af virksomheder, en samordnet praksis mellem virksomheder eller et misbrug af en dominerende stilling kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union, anvendes EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 parallelt med § 6 eller § 11 eller alene. Kapitel 5-8 finder ligeledes anvendelse på sådanne aftaler m.v. eller en sådan adfærd.«

4. Efter § 5 a indsættes i *kapitel 1*:

»§ 5 b. I denne lov forstås ved

- 1) National konkurrencemyndighed: En myndighed, som af en medlemsstat i medfør af artikel 35 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gen-

nemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 er udpeget til at have kompetence til at anvende artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten.

- 2) National administrativ konkurrencemyndighed: En administrativ myndighed, som af en medlemsstat er udpeget til at udføre alle eller nogle af en national konkurrencemyndigheds opgaver.
- 3) National konkurrenceret: Bestemmelser i national ret, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten, og som anvendes på samme sag og parallelt med EU-konkurrenceretten i henhold til artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82, samt bestemmelser i national ret, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten og som anvendes alene, for så vidt angår artikel 31, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked, undtagen bestemmelser i national ret, som pålægger fysiske personer strafferetlige sanktioner.
- 4) Appelret: En national ret, der efter almindelige retsmidler har beføjelse til at foretage prøvelse af afgørelser fra en national konkurrencemyndighed eller prøvelse af retsafgørelser om sådanne afgørelser, uanset om denne ret selv har beføjelse til at fastslå, at der foreligger en overtrædelse af konkurrenceretten.
- 5) Håndhævelsessag: En sag, der behandles af en konkurrencemyndighed under anvendelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, indtil den pågældende konkurrencemyndighed har afsluttet en sådan sag ved at træffe

¹⁾ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2019/1/EU af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende indre marked, EU-Tidende 2019, nr. L 11, side 3.

en afgørelse som omhandlet i artikel 10, 12 eller 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked, eller så længe konkurrencemyndigheden ikke har fastslået, at den ikke har grund til at forfølge sagen yderligere, eller en sag, der behandles af Kommissionen, indtil der er truffet en afgørelse som omhandlet i artikel 7, 9 eller 10 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82.

- 6) Kartel: En aftale eller samordnet praksis mellem to eller flere konkurrenter om at samordne deres konkurrencemæssige adfærd på markedet eller påvirke de relevante konkurrenceparametre gennem forskellige former for praksis, f.eks., men ikke udelukkende, fastsættelse eller koordinering af købs- eller salgspriser eller af andre forretningsbetingelser, herunder i forbindelse med immaterielle rettigheder, tildeling af produktions- eller salgskvoter, markedsdeling og fordeling af kunder, herunder tilbudskoordinering, import- eller eksportbegrænsninger eller konkurrencebegrænsende foranstaltninger over for andre konkurrenter.
- 7) Bistandssøgende myndighed: En national konkurrencemyndighed, der anmoder om gensidig bistand som omhandlet i artikel 24, 25, 26, 27 eller 28 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked.
- 8) Bistandssøgt myndighed: En national konkurrencemyndighed, der modtager en anmodning om gensidig bistand, og i tilfælde af en anmodning om bistand som omhandlet i artikel 25, 26, 27 eller 28 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked, det kompetente offentlige organ, som har det primære ansvar for at fuldbyrde sådanne afgørelser efter nationale love, forskrifter eller administrativ praksis.«

5. § 13, stk. 2, nr. 4, affattes således:

- »4) Domme, bødevedtagelser eller et resumé heraf, hvor en virksomhed m.v. pålægges en civil bøde, jf. § 23, stk. 1-3, eller vedtager et bødeforelæg, jf. § 23 j, eller hvor en fysisk person idømmes en bøde- eller fængselsstraf, jf. § 23, stk. 4 og stk. 6, eller vedtager en bøde, jf. retsplejelovens § 832.«

6. I § 14 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Medlemmerne af Konkurrencerådet og deres suppleanter er udpeget i kraft af deres personlige og faglige egenskaber uden at være undergivet instruktionsbeføjelser fra nogen myndighed, organisation eller lignende.«

Stk. 5-6 bliver herefter stk. 6-7.

7. Efter § 14 indsættes:

»§ 14 a. Medlemmerne af Konkurrencerådet, deres suppleanter, direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen håndhæver EUF-Traktatens artikel 101 og 102, denne lov samt regler udstedt i medfør heraf og varetager de opgaver, de er tillagt i medfør af denne regulering uafhængigt af politisk eller anden udefrakommende indblanding og uden at søge eller modtage instrukser fra regeringen eller nogen offentlig eller privat enhed.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte personer må kun have anden beskæftigelse, i det omfang det er foreneligt med udøvelsen af de pligter, der er knyttet til stillingen eller hvervet, og afstår i efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, fra at behandle verserende sager, hvor der er udsendt en meddelelse om betænkeligheder, jf. § 15 a, stk. 3, sager vedrørende denne lovs kapitel 4, sager om bødelempelse eller om sanktionslempelse, jf. §§ 23 d-23 i, anke- og retssager vedrørende afgørelser efter loven samt indsiget i alle sådanne sager, som de har behandlet under deres virke i Konkurrencerådet eller ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

§ 14 b. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udarbejder ved finansårets udløb en beretning til erhvervsministeren om aktiviteterne i det forløbne år, herunder om udpegning og afgang af medlemmer af Konkurrencerådet og styrelsens direktør, omfanget af tildelte ressourcer samt ændring heri sammenlignet med tidligere år. Beretningen offentliggøres.«

8. I § 15, stk. 2, ændres: »konkurrenceanalyser« til: »analyser om konkurrenceforhold«.

9. § 15, stk. 3, 3. pkt., affattes således:

»Endelig godkender rådet analyser om konkurrenceforhold, som enten er iværksat på styrelsens initiativ eller på erhvervsministerens initiativ i de tilfælde, hvor ministeren samtidig har truffet beslutning om, at rådet skal godkende analysen.«

10. I § 15 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Konkurrencerådet behandler en håndhævelsessag inden for rimelig tid.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 6.

11. I § 15 a indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Retten til partsaktindsigt efter forvaltningsloven og retten til egenaces, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt., i oplysninger fra en ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning om sanktionslempelse kan begrænses, i det omfang interessen i at kunne benytte oplysningerne ikke skønnes at være begrundet i den pågældendes ret til forsvar.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

12. I § 16, stk. 1, udgår »jf. § 24, stk. 1,«, og »bl.a. omfatte« ændres til: »omfatte adfærdsmæssige eller strukturelle påbud, der f.eks. kan bestå i«.

13. I § 16, stk. 1, indsættes efter nr. 4 som nye numre:

- »5) Funktionel adskillelse af aktiviteter eller medarbejdere i en virksomhed.
- 6) Afhændelse af en virksomheds aktiver eller ejerinteresser.
- 7) Afhændelse af en virksomhed eller dele heraf.«

14. I § 16 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Et påbud efter stk. 1 skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og være nødvendigt for effektivt at bringe overtrædelsen til ophør. Ved valget mellem to lige effektive påbud skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet vælge det mindst indgribende for en virksomhed.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

15. I § 16 indsættes efter stk. 2, der bliver stk. 3, som nyt stykke:

»Stk. 4. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fastslå, at der tidligere har foreligget en overtrædelse af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.«

16. § 16 a, stk. 1, affattes således:

»§ 16 a. I håndhævelsessager, der indledes med henblik på at træffe en afgørelse om at bringe en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter høring af relevante markedsdeltagere gøre tilsagn, som en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har afgivet, bindende, hvis tilsagnene imødekommer styrelsens betænkeligheder. Afgørelsen kan gælde for en bestemt periode og skal fastslå, at der ikke længere er grund til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen griber ind.«

17. I § 16 a indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen overvåger gennemførelsen af tilsagn, der efter stk. 1 er gjort bindende.«

Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.

18. I § 16 a, stk. 3, nr. 3, der bliver stk. 4, nr. 3, indsættes efter »af«: »ufuldstændige,«.

19. Efter § 16 a indsættes:

»§ 16 b. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan i hastetilfælde, hvor der skønnes at være risiko for alvorlig skade på konkurrencen, og hvor det umiddelbart skønnes, at § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt, træffe afgørelse om at pålægge en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning et foreløbigt påbud. Afgørelsen skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og gælde enten i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges, i det omfang det er nødvendigt og hensigtsmæssigt, eller indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har truffet afgørelse om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse, eller afgivne tilsagn er gjort bindende, jf. § 16 a, stk. 1.«

20. I § 17, stk. 1, indsættes efter »data«: »som den pågældende har adgang til, og«, og efter »bestemmelser« indsættes: »eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102«.

21. I § 17, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nye punktumer:

»Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsætter en rimelig frist, inden for hvilken styrelsen skal have modtaget de krævede oplysninger. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens krav om oplysninger skal stå i et rimeligt forhold til formålet og må ikke føre til, at modtageren af kravet om oplysninger tvinges til at tilstå en overtrædelse af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.«

22. I § 17 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Oplysningspligten efter stk. 1 påhviler en virksomhed, en virksomhedssammenslutning samt enhver anden juridisk eller fysisk person.«

Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.

23. I § 17, stk. 2, der bliver stk. 3, udgår »andre« og »i den Europæiske Union eller«.

24. Efter § 17 indsættes:

»§ 17 a. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan indkalde enhver repræsentant for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning eller enhver repræsentant for andre juridiske personer og enhver fysisk person til at deltage i og besvare spørgsmål under et interview, når en sådan repræsentant eller fysisk person kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af § 6, § 11 eller EUF-traktatens artikel 101 eller 102.

§ 17 b. § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder ikke anvendelse på krav til virksomheder eller virksomhedssammenslutninger om oplysninger efter § 17, gennemførelsen af et interview efter § 17 a eller afgivelsen af en mundtlig forklaring efter § 18, stk. 1. De pågældende har pligt til at afgive oplysninger efter de nævnte bestemmelser i det omfang, dette er foreneligt med forbuddet mod selvinkriminering efter EU-retten.

§ 17 c. Bevismateriale, som kan indgå i vurderingen af, om denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, er overtrådt, omfatter dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på.«

25. § 18, stk. 1, affattes således:

»Repræsentanter for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og andre ledsagende personer, som styrelsen har bemyndiget eller udpeget hertil, kan til brug for sin virksomhed foretage uanmeldte kontrolundersøgelser, der indebærer, at styrelsen får adgang til en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings lokaler, grunde og transportmidler med henblik på dér at gøre sig bekendt med og tage kopi af enhver oplysning, som den kontrollerede enhed har adgang til, her-

under regnskaber, regnskabsmaterialer, bøger og andre forretningspapirer, uanset hvilket medie de er lagret på. Virksomheden og virksomhedssammenslutningen har pligt til at underkaste sig en kontrolundersøgelse, og § 9 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder ikke anvendelse. I forbindelse med en kontrolundersøgelse kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afkræve forklaringer fra virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens repræsentanter eller ansatte om faktiske oplysninger eller dokumenter vedrørende kontrolundersøgelsens genstand og formål og registrere deres svar. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan endvidere forlange, at personer, der er omfattet af kontrolundersøgelsen, viser indholdet af deres lommer, tasker og lignende med henblik på, at styrelsen kan gøre sig bekendt med og eventuelt tage kopi af dette.«

26. I § 18, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »kopien«: »i styrelsens lokaler eller i andre udpegede lokaler«.

27. I § 18, stk. 9, 1. pkt., udgår »andre« og »i Den Europæiske Union eller«.

28. § 18 a og § 18 b ophæves og i stedet indsættes:

»§ 18 a. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan, såfremt der er rimelig grund til mistanke om, at oplysningerne i § 18, stk. 1, der vedrører genstanden for kontrolundersøgelsen, og som måtte være relevante som bevis for en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-traktatens artikel 101 eller 102, opbevares i andre lokaler, på andre grunde eller i andre transportmidler end de, der er anført i § 18, stk. 1, herunder private hjem tilhørende de pågældende virksomheders eller virksomhedssammenslutningers direktører, ledere og andre ansatte, foretage uanmeldte kontrolundersøgelser i sådanne andre lokaler m.v., jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan ikke under en kontrolundersøgelse efter stk. 1 forlange mundtlige forklaringer, men herudover finder bestemmelserne i § 18, stk. 1, stk. 3-4, og stk. 6-10, tilsvarende anvendelse på sådanne kontrolundersøgelser.

Stk. 3. Hvis der er rimelig grund til mistanke om, at en fysisk person, som har rådighed over en lokalitet omfattet af stk. 1, har medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse som nævnt i stk. 1, og betingelserne i retsplejelovens § 794 i øvrigt er opfyldt, gennemfører politiet en ransagning i henhold til retsplejelovens § 794. Ransagningen foretages under tilstedeværelse af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

§ 18 b. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan på vegne af en national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og i denne konkurrencemyndigheds navn kræve oplysninger efter § 17, gennemføre interviews efter § 17 a og foretage kontrolundersøgelser efter § 18, stk. 1-8, og § 18 a.

Stk. 2. Repræsentanter for en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og andre ledsagende personer, som er bemyndiget eller udpeget af denne myndighed, har ret til under tilsyn af repræsentanter for Kon-

kurrence- og Forbrugerstyrelsen at deltage i og aktivt bistå styrelsen under et interview eller en kontrolundersøgelse efter stk. 1 med henblik på at fastslå en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

§ 18 c. Udveksling af oplysninger indhentet i medfør af § 18 b, stk. 1, kan ske i medfør af artikel 12 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 og skal opfylde sikkerhedsbetingelserne herfor.

Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udveksling af modtagne ansøgninger om bødelempelse eller om sanktionslempelse med en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union kan kun ske

- 1) med ansøgerens samtykke, eller
- 2) når den anden nationale konkurrencemyndighed fra den samme ansøger også har modtaget en ansøgning om bødelempelse eller om sanktionslempelse i forbindelse med den samme overtrædelse, forudsat at det på det tidspunkt, hvor ansøgningen videregives, ikke er muligt for ansøgeren at trække de oplysninger tilbage, som den pågældende har givet den anden nationale konkurrencemyndighed i forbindelse med den pågældende ansøgning.

Stk. 3. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan til andre konkurrencemyndigheder end nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union under forbehold om gensidighed videregive oplysninger, som er omfattet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens tavshedspligt, og som er nødvendige for at fremme håndhævelsen af disse myndigheders konkurrencelovgivning, herunder med henblik på at opfylde Danmarks bilaterale eller multilaterale forpligtelser.

Stk. 4. Erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens videregivelse til udenlandske myndigheder af oplysninger, der er omfattet af styrelsens tavshedspligt.

§ 18 d. Anmodninger om bistand i henhold til artikel 25 og 26 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked efterkommes i overensstemmelse med dansk ret og reglerne i direktivets artikel 27 og 28.

Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fremsætte anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25 og 26.

Stk. 3. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan modtage anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25, litra a-b, og restanceinddrivelsesmyndigheden kan modtage anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25, litra c, og artikel 26.

Stk. 4. Erhvervsministeren kan efter forhandling med skatteministeren fastsætte nærmere regler om gennemførelse af direktivets artikel 25-27.«

29. I § 19, stk. 1, indsættes efter »§ 2, stk. 1,«: »§ 2, stk. 6,« og »og § 24, stk. 2, jf. stk. 1,« udgår.

30. I § 19, stk. 1, og stk. 2, nr. 2, ændres »§ 16 a, stk. 2 og 3« til: »og 16 a, stk. 3 og 4.

31. § 19, stk. 6, affattes således:

»Stk. 6. Den, som et foreløbigt påbud retter sig mod, jf. § 16 b, kan senest fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, klage til Konkurrenceankenævnet over påbudets lovlighed og proportionalitet. Konkurrenceankenævnet behandler klagen efter en fremskyndet procedure.«

32. I § 20, stk. 1, indsættes efter »foreligger«: », jf. dog § 24 a, stk. 3«.

33. Efter § 21 indsættes i *Kapitel 7*:

»§ 21 a. Oplysninger fra en ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning om sanktionslempelse, som der er opnået indsigt i ved partsaktindsigt efter forvaltningsloven eller ved egenaces, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt., i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag, må kun anvendes i en sag ved domstolene, når det er nødvendigt for den pågældendes ret til forsvar i en sag, der har direkte forbindelse til den sag, som der er givet indsigt i, og kun når sagen ved domstolene vedrører

- 1) fordelingen mellem karteldeltagere af en bøde, som er blevet pålagt dem med solidarisk hæftelse, eller
- 2) prøvelse af en afgørelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Stk. 2. Følgende kategorier af oplysninger fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag, som der er opnået indsigt i ved partsaktindsigt efter forvaltningsloven eller ved egenaces, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt., kan ikke benyttes af den pågældende i en sag ved domstolene, før styrelsen har truffet afgørelse for alle parter, der er genstand for undersøgelsen i håndhævelsessagen, om, at § 6, § 11 eller EU-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt og eventuelt udstedt et påbud efter § 16, at virksomheders tilsagn gøres bindende, jf. § 16 a, eller at sagen på anden vis afsluttes:

- 1) Oplysninger, som er udarbejdet af andre fysiske eller juridiske personer specifikt til brug for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag.
- 2) Oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har udarbejdet og sendt til parterne i forbindelse med styrelsens behandling af håndhævelsessagen.

Stk. 3. Retten kan anmode Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om bemærkninger til, hvorvidt en oplysning er omfattet af stk. 1-2.«

34. § 22 affattes således:

»§ 22. Der kan pålægges daglige eller ugentlige tvangsbøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der undlader følgende:

- 1) At afgive, herunder inden for den fastsatte frist, fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning om oplysninger efter § 17.
- 2) At deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, jf. § 17 a.
- 3) At underkaste sig en kontrolundersøgelse, jf. § 18.

4) At efterkomme en afgørelse om at bringe en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør.

5) At efterkomme et vilkår eller påbud meddelt efter denne lov.

6) At efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende, jf. § 16 a, stk. 1.

Stk. 2. Der kan pålægges daglige eller ugentlige tvangsbøder til en fysisk person, der undlader at

- 1) afgive, herunder inden for den fastsatte frist, fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning om oplysninger efter § 17, eller
- 2) deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, jf. § 17 a.

Stk. 3. Størrelsen af en tvangsbøde til en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan udgøre op til 5 pct. af den pågældendes gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår pr. dag og beregnes fra den dato, der er angivet i beslutningen om at pålægge tvangsbøder.«

35. § 23 affattes således:

»§ 23. En virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan pålægges en civil bøde, hvis den forsætligt eller uagtsomt

- 1) overtræder § 6, stk. 1,
- 2) overtræder § 11, stk. 1,
- 3) undlader at efterkomme et påbud efter § 6, stk. 4, 1. pkt., eller § 11, stk. 4, 1. pkt., jf. § 16, stk. 1, eller undlader at efterkomme et påbud efter § 16, stk. 3,
- 4) undlader at efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende efter § 16 a, stk. 1,
- 5) undlader at efterkomme et påbud efter § 16 a, stk. 3,
- 6) undlader at efterkomme et påbud efter § 16 b, stk. 1,
- 7) afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på et krav om oplysninger efter § 17, stk. 1, eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist,
- 8) undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, jf. § 17 a,
- 9) modsætter sig en kontrolundersøgelse, jf. § 18,
- 10) som svar på et spørgsmål, der er stillet under en kontrolundersøgelse, jf. § 18, stk. 1, 3. pkt., afgiver et ukorrekt eller vildledende svar eller undlader eller afviser at afgive et fuldstændigt svar,
- 11) har brudt den forsegling, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget i medfør af § 18, stk. 5, eller
- 12) overtræder EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, jf. § 2, stk. 6.

Stk. 2. En virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan pålægges en civil bøde, hvis den forsætligt eller groft uagtsomt

- 1) undlader at efterkomme et vilkår meddelt i henhold til § 8, stk. 3, 2. pkt., eller stk. 4, 2. pkt.,
- 2) undlader at efterkomme et påbud efter § 10 a, stk. 1 eller 6,

- 3) undlader at efterkomme et påbud efter § 11 a, stk. 1, eller § 11 b, stk. 2,
- 4) undlader at anmelde en fusion i henhold til § 12 b, stk. 1, eller undlader at indlevere en almindelig anmeldelse inden udløbet af den frist, der er nævnt i § 12 f, stk. 2,
- 5) gennemfører en fusion på trods af et forbud herimod i henhold til § 12 c, stk. 2, 2. pkt., overtræder forbuddet mod gennemførelse af en fusion inden godkendelse heraf i henhold til § 12 c, stk. 5, 1. pkt., undlader at efterkomme et vilkår eller påbud efter § 12 c, stk. 6, eller § 12 e, stk. 1 eller 3, eller undlader at efterkomme et påbud meddelt i henhold til § 12 g, eller
- 6) afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Konkurrenceankenævnet eller fortier forhold af betydning for den sag eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes, uden at forholdet er omfattet af stk. 1, nr. 7 eller 10.

Stk. 3. Når en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person, som har været pålagt en tvangsbøde efter § 22, har opfyldt den pågældende pligt, uden at tvangsbøden i sin helhed er betalt eller inddrevet, kan virksomheden, virksomhedssammenslutningen eller anden juridisk person pålægges en civil bøde svarende til den ikkebetalte del af tvangsbøden.

Stk. 4. En fysisk person kan straffes med bøde for med forsæt eller ved grov uagtsomhed at have medvirket til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har overtrådt § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, jf. § 2, stk. 6. Straffen kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis personen har medvirket til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning i strid med § 6, stk. 1, eller EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1, har indgået en kartelaf tale som nævnt i 3. pkt., og overtrædelsen er forsætlig samt af grov beskaffenhed navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre. Ved en kartelaf tale efter 2. pkt. forstås en aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om

- 1) priser, avancer el.lign. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser,
- 2) begrænsninger af produktion eller salg,
- 3) opdeling af markeder eller kunder eller
- 4) koordinering af bud.

Stk. 5. Stk. 1, nr. 1, finder ikke anvendelse fra det tidspunkt, hvor en aftale m.v. er anmeldt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter § 8, stk. 2 eller stk. 4, og indtil styrelsen har meddelt sin afgørelse efter § 8, stk. 2, stk. 4 eller stk. 5.

Stk. 6. En fysisk person kan straffes med bøde for med forsæt eller ved grov uagtsomhed

- 1) i efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, at have behandlet verserende sager omfattet af § 14 a, stk. 2, 2. led, som den pågældende har behandlet under sit virke i Konkurrencerådet eller ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen,
- 2) at have afgivet ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på et krav om oplysninger

efter § 17, stk. 1, eller at have undladt at give oplysningerne inden for den fastsatte frist,

- 3) at have undladt at deltage i eller besvaret spørgsmål under et interview, jf. § 17 a, eller
- 4) at have afgivet ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Konkurrenceankenævnet eller fortiet forhold af betydning for den sag eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes, uden at forholdet er omfattet af nr. 2.«

36. § 23 a og § 23 b ophæves og i stedet indsættes:

»§ 23 a. En virksomhed kan gøres ansvarlig og hæfter for civile bøder, der pålægges en anden virksomhed inden for samme økonomiske enhed for overtrædelser af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Stk. 2. Er en virksomhedssammenslutning ikke solvent og derfor ikke kan betale en bøde, den er blevet pålagt for overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, udmålt på grundlag af medlemsvirksomhedernes omsætning, skal sammenslutningen inden for en frist fastsat af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne til betaling af bøden.

Stk. 3. Har medlemsvirksomhederne ikke inden for fristen fuldt ud opfyldt forpligtelsen til at betale bidragene efter stk. 2, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen opkræve restbeløbet direkte hos enhver af de virksomheder, hvis repræsentanter var medlemmer af sammenslutningens beslutende organer, da overtrædelsen blev begået.

Stk. 4. Efter at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har krævet betaling i henhold til stk. 3, kan styrelsen også, hvor det er nødvendigt for at sikre fuld betaling af bøden, kræve betaling af udestående bødebæbeløb hos ethvert medlem af sammenslutningen, der var aktiv på det marked, hvor overtrædelsen fandt sted. Der kan dog ikke kræves betaling af medlemsvirksomheder, som påviser, at de ikke har gennemført sammenslutningens beslutning om en overtrædelse, og som enten ikke har haft kendskab til dennes eksistens eller aktivt har taget afstand fra den, inden Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens undersøgelse blev indledt.

§ 23 b. Ved udmåling af civile bøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person eller bøder til fysiske personer for overtrædelser af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 skal der tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. Ved udmåling af civile bøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person skal der desuden tages hensyn til den pågældendes samlede koncernomsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen. Endvidere kan der tages hensyn til erstatning, der betales efter mindelig tvistbilæggelse, jf. lov om behandling af erstatningssager vedrørende overtrædelse af konkurrenceretten. Bøderne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

Stk. 2. Det skal ved udmåling af en civil bøde til en virksomhed, virksomhedssammenslutning eller enhver anden ju-

juridisk person i almindelighed indgå som skærpende omstændighed, at den pågældende f.eks.

- 1) efter, at der tidligere er truffet afgørelse om den pågældendes overtrædelse af denne lov eller af EU-Traktatens artikel 101 eller 102, fortsætter den samme overtrædelse eller begår en tilsvarende overtrædelse,
- 2) har spillet en ledende rolle eller har tilskyndet til overtrædelsen, eller
- 3) har udsat en anden virksomhed for gengældelsesforanstaltninger for at få den til at respektere en konkurrencebegrænsende aftale eller adfærd i strid med § 6, § 11, eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Stk. 3. Det skal ved udmåling af en civil bøde til en virksomhed, virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person i almindelighed indgå som formildende omstændighed, at den pågældende f.eks.

- 1) udelukkende har spillet en passiv rolle i forbindelse med overtrædelsen,
- 2) ikke har efterlevet en ulovlig aftale, vedtagelse eller samordnet praksis efter § 6 eller EUF-Traktatens artikel 101,
- 3) ved en intern politik for overholdelse af konkurrencereglerne til stadighed har gjort en aktiv indsats for, at alle virksomhedens medarbejdere skal overholde denne lov, eller
- 4) har medvirket til sagens opklaring, uden at betingelserne for bødelempelse i § 23 d eller § 23 e er opfyldt.

Stk. 4. En civil bøde til en virksomhed, virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan maksimalt udgøre 10 pct. af den pågældendes samlede omsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen. Indgår virksomheden m.v. i en koncern, kan bøden maksimalt udgøre 10 pct. af den samlede omsætning på verdensplan i den pågældende koncern i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen.

Stk. 5. Vedrører en overtrædelse begået af en virksomhedssammenslutning medlemmernes aktiviteter, er den maksimale størrelse af bøden 10 pct. af summen af den samlede omsætning på verdensplan for hvert af de medlemmer, der er aktive på det marked, der er berørt af den overtrædelse, som sammenslutningen har begået. Indgår et af de pågældende medlemmer i en koncern, indgår den samlede omsætning på verdensplan for den pågældende koncern i summen efter 1. pkt. i stedet for medlemmets egen omsætning. Det enkelte medlems økonomiske ansvar i forbindelse med betaling af bøden må dog ikke overstige det maksimale beløb, der er fastsat efter stk. 4.

§ 23 c. Forældelsesfristen er 5 år for pålæggelse af en civil bøde til en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person for en overtrædelse af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Hvis forældelsen afbrydes, jf. stk. 3-4, løber en ny forældelsesfrist. Forældelse indtræder senest 10 år efter begyndelsestidspunktet i henhold til stk. 2.

Stk. 2. Forældelsesfristen for en civil bøde regnes fra den dag, hvor overtrædelsen eller undladelsen er ophørt.

Stk. 3. Forældelsesfristen for en civil bøde afbrydes fra den dag, hvor mindst én virksomhed i en håndhævelsessag får underretning om det første formelle efterforskningskridt fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, fra en national konkurrencemyndighed i en anden medlemsstat i Den Europæiske Union eller Kommissionen, som behandler en håndhævelsessag om den samme aftale, den samme vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder eller den samme samordnede praksis eller anden adfærd, der er forbudt efter denne lov eller efter EUF-traktatens artikel 101 eller 102. Afbrydelsen gælder for alle virksomheder m.v., der har deltaget i overtrædelsen.

Stk. 4. Afbrydelsen af forældelsesfristen for en civil bøde ophører den dag, hvor håndhævelsessagen er afsluttet ved en endelig afgørelse om, at denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt, virksomheders eller virksomhedssammenslutningers tilsagn er gjort bindende, en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person er blevet pålagt en bøde, eller når det er besluttet, eller der er truffet afgørelse om, at sagen ikke vil blive forfulgt yderligere.

Stk. 5. Forældelsesfristen for bødestraf til en fysisk person er 5 år.

§ 23 d. Den virksomhed, der handler i strid med § 6 eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, ved at deltage i et kartel, opnår efter ansøgning fritagelse for den bøde, virksomheden ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet, hvis ansøgeren opfylder betingelserne i stk. 2 og 3.

Stk. 2. Ansøgeren skal være den første til at fremlægge dokumentation, som

- 1) på det tidspunkt, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtager ansøgningen, sætter styrelsen i stand til at foretage en kontrolundersøgelse i forbindelse med kartellet, forudsat at styrelsen ikke allerede er i besiddelse af tilstrækkelig dokumentation, som sætter styrelsen i stand til at foretage en sådan kontrolundersøgelse, eller at styrelsen ikke allerede har foretaget en sådan undersøgelse, eller
- 2) efter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens opfattelse er tilstrækkeligt til, at der kan fastslås en overtrædelse, som er omfattet af bødelempelsesordningen, forudsat at styrelsen ikke allerede er i besiddelse af tilstrækkelige beviser til at fastslå en sådan overtrædelse, og at ingen anden ansøger tidligere har været berettiget til bødefritagelse efter nr. 1 i forbindelse med kartellet.

Stk. 3. Bødefritagelse kan kun opnås, såfremt ansøgeren

- 1) afslører sin deltagelse i et kartel,
- 2) har bragt sin deltagelse i kartellet til ophør senest straks efter indgivelse af ansøgningen om bødelempelse, bortset fra de aktiviteter, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen mener er nødvendige for at sikre undersøgelsens integritet,
- 3) ikke under planlægningen af sin indgivelse af en ansøgning om bødelempelse til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
  - a) har ødelagt, forfalsket eller skjult beviser vedrørende kartellet eller

- b) har afsløret sin planlagte indgivelse af ansøgningen eller noget af dens indhold over for andre end konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande,
- 4) ikke har taget skridt til at tvinge andre virksomheder til at tilslutte sig kartellet eller til at blive i det, og
- 5) samarbejder oprigtigt, fuldt ud, permanent og hurtigt med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fra det tidspunkt, hvor ansøgningen indgives, og indtil håndhævelsessagen er endeligt afsluttet over for alle de parter, som undersøgelsen omfatter, eller sagen på anden vis er afsluttet.

Stk. 4. Samarbejdet efter stk. 3, nr. 5, indebærer, at ansøgeren opfylder følgende krav:

- 1) Straks forsyner Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med alle relevante oplysninger og dokumentation vedrørende kartellet, som den pågældende har adgang til eller kommer i besiddelse af, herunder følgende:
  - a) Navn og adresse på ansøgeren.
  - b) Navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i kartellet.
  - c) En detaljeret beskrivelse af kartellet, herunder de berørte produkter, de berørte områder, varigheden og arten af karteladfærden.
  - d) Oplysninger om tidligere eller eventuelle planlagte fremtidige ansøgninger om bødelempelse til andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande vedrørende kartellet.
- 2) Står til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens rådighed med henblik på at besvare eventuelle forespørgsler, der kan bidrage til at fastslå omstændighederne.
- 3) Stiller direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og gør rimelige bestræbelser på at stille tidligere direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med styrelsen.
- 4) Ikke ødelægger, forfalsker eller skjuler relevante oplysninger eller dokumentation.
- 5) Ikke afslører sin indgivelse af ansøgningen om bødelempelse eller noget af dens indhold, før Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har udsendt en klagepunktsmeddelelse i håndhævelsessagen, medmindre andet er aftalt.

§ 23 e. Opfylder en ansøgning om bødefritagelse fra en virksomhed ikke betingelserne i § 23 d, stk. 2, betragtes ansøgningen som en ansøgning om bødenedsættelse, jf. stk. 2-4.

Stk. 2. Den virksomhed, der handler i strid med § 6 eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, ved at deltage i et kartel, opnår nedsættelse af den bøde, virksomheden ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet, hvis ansøgeren fremlægger dokumentation vedrørende kartellet, som repræsenterer en betydelig merværdi i forhold til den dokumentation, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen allerede er i besiddelse af på tidspunktet for ansøgningen, og opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 3 og 4.

Stk. 3. Såfremt ansøgeren fremlægger afgørende dokumentation, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen benytter til at påvise yderligere forhold, der fører til, at deltagerne i kartellet pålægges større bøder, end det ellers ville have været tilfældet, tages sådanne yderligere forhold ikke i betragtning ved fastsættelsen af en eventuel bøde til den pågældende ansøger.

Stk. 4. Bødenedsættelsen for den første ansøger, der opfylder betingelserne i stk. 2, udgør 50 pct. af den bøde, ansøgeren ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet. For den anden ansøger, der opfylder betingelserne i stk. 2, udgør bødenedsættelsen 30 pct. For efterfølgende ansøgere, der opfylder betingelserne i stk. 2, udgør bødenedsættelsen op til 20 pct.

§ 23 f. Der kan indgives en foreløbig ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse med henblik på, at ansøgeren kan tildeles en plads i køen til denne bødelempelse.

Stk. 2. En foreløbig ansøgning skal indeholde de oplysninger om kartellet, som er tilgængelige for ansøgeren på tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning. Oplysningerne kan f.eks. vedrøre:

- 1) Ansøgerens navn og adresse.
- 2) Grundlaget for de betænkeligheder, der har ført til ansøgningen.
- 3) Navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i kartellet.
- 4) De berørte produkter og områder.
- 5) Varigheden og arten af karteladfærden.
- 6) Oplysninger om tidligere eller eventuelle fremtidige ansøgninger om bødelempelse til konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande vedrørende kartellet.

Stk. 3. En foreløbig ansøgning skal færdiggøres inden for den frist, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsætter. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsætter fristen således, at ansøgeren kan indsamle de nødvendige oplysninger og dokumentation til opfyldelse af betingelserne for enten bødefritagelse eller bødenedsættelse. Færdiggøres den foreløbige ansøgning inden for fristen, anses ansøgningen for indgivet på tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning.

Stk. 4. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har beføjelse til at imødekomme eller afvise en ansøgning efter stk. 1.

§ 23 g. Der kan indgives en forkortet ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse, hvis ansøgeren har ansøgt Europa-Kommissionen herom ved at indgive enten en foreløbig eller en fuldstændig ansøgning vedrørende det samme kartel, forudsat at denne ansøgning dækker mere end tre medlemsstater i Den Europæiske Union som berørte områder.

Stk. 2. En forkortet ansøgning skal bestå af en kort beskrivelse af følgende:

- 1) Ansøgerens navn og adresse.
- 2) Navne på de øvrige deltagere i kartellet.
- 3) De berørte produkter og områder.
- 4) Varigheden og arten af karteladfærden.

- 5) De medlemsstater i Den Europæiske Union, hvor dokumentationen om kartellet formodes at foreligge.
- 6) Oplysninger om enhver tidligere eller eventuelle planlagte fremtidige ansøgninger om bødelempelse, der er indgivet til enhver anden konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande vedrørende kartellet.

Stk. 3. Når Europa-Kommissionen modtager en fuldstændig ansøgning, og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtager en forkortet ansøgning vedrørende det samme kartel, er Kommissionen, i perioden indtil der er opnået klarhed om, hvorvidt Kommissionen vil forfølge hele eller dele af sagen, den primære kontakt for ansøgeren, navnlig med hensyn til at give anvisninger til ansøgeren om gennemførelse af enhver yderligere intern undersøgelse. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kun kræve af ansøgeren, at denne fremlægger specifikke præciseringer vedrørende de punkter, der er nævnt i stk. 2, før styrelsen kræver, at der indgives en fuldstændig ansøgning efter stk. 5.

Stk. 4. Når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtager en forkortet ansøgning, kontrollerer styrelsen, om den på tidspunktet for modtagelsen heraf allerede har modtaget en forkortet eller fuldstændig ansøgning om bødelempelse fra en anden ansøger vedrørende det samme kartel. Har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke modtaget en sådan ansøgning fra en anden ansøger og anser den forkortede ansøgning for at opfylde kravene i stk. 2, underretter styrelsen ansøgeren herom.

Stk. 5. Der kan indgives en fuldstændig ansøgning til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, så snart Kommissionen har meddelt styrelsen, at Kommissionen ikke agter at behandle hele eller dele af sagen. Kun undtagelsesvis, når det er nødvendigt af hensyn til sagsafgrænsningen eller sagsfordelingen, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forlange, at ansøgeren indgiver en fuldstændig ansøgning, inden Kommissionen har meddelt styrelsen, at den ikke agter at forfølge hele eller dele af sagen. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fastsætte en rimelig frist, inden for hvilken ansøgeren skal indgive sin fuldstændige ansøgning sammen med de relevante oplysninger og dokumentation. Dette berører ikke ansøgerens ret til frivilligt at indgive en fuldstændig ansøgning på et tidligere tidspunkt.

Stk. 6. En ansøger, som indgiver en fuldstændig ansøgning efter stk. 5 inden for den af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsatte frist, anses for at have indgivet den fulde ansøgning på det tidspunkt, hvor den forkortede ansøgning blev modtaget, forudsat at den forkortede ansøgning dækker det eller de samme berørte produkter og områder og den samme varighed af kartellet som i den ansøgning om bødelempelse, der er indgivet til Kommissionen, og som kan være blevet opdateret.

§ 23 h. En ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse, herunder en foreløbig ansøgning efter § 23 f, eller en forkortet ansøgning efter § 23 g, kan indgives skriftligt eller mundtligt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Ansøgningen kan indgives på dansk eller engelsk. Efter aftale mellem Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og ansøgeren

kan ansøgningen endvidere indgives på et andet af de officielle sprog i Den Europæiske Union.

Stk. 2. En ansøgning efter stk. 1 behandles efter følgende procedure:

- 1) På ansøgerens anmodning bekræfter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skriftligt, at styrelsen har modtaget en ansøgning om bødelempelse med angivelse af dato og tidspunkt for modtagelsen.
- 2) Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afgiver et foreløbigt tilsagn, der indeholder oplysninger om, hvorvidt betingelserne i § 23 d, stk. 1, eller § 23 e, stk. 2, er opfyldt, og om, hvorvidt der er grundlag for at meddele afslag på ansøgningen, fordi betingelserne i § 23 d, stk. 3 og 4, ikke er opfyldt.
- 3) Når håndhævelsessagen er endeligt afsluttet over for alle de øvrige parter, som har været involveret i kartellet, meddeler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skriftligt ansøgeren, hvorvidt betingelserne i § 23 d, stk. 3 og 4, er opfyldt, og i bekræftende fald, om bødefritagelse eller bødenedsættelse kan ske i overensstemmelse med det foreløbige tilsagn, som ansøgeren har fået efter nr. 2.

Stk. 3. Forskellige virksomheder kan ikke indgive fælles ansøgning om bødelempelse, medmindre virksomhederne er koncernforbundne, og ansøgningen angiver, hvilke virksomheder ansøgningen skal omfatte.

§ 23 i. En ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse fra en virksomhed omfatter automatisk nuværende og tidligere bestyrelsesmedlemmer, ledende medarbejdere og andre ansatte.

Stk. 2. En fysisk person, som er omfattet af en ansøgning i henhold til stk. 1, opnår tiltalefrafald samt fritagelse for et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Virksomhedens ansøgning opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 2, og § 23 d, stk. 3, nr. 1.
- 2) Den pågældende individuelt opfylder betingelsen i § 23 d, stk. 3, nr. 5, jf. stk. 4.
- 3) Virksomhedens ansøgning ligger forud for det tidspunkt, hvor den fysiske person af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet er gjort bekendt med den sag, som ansøgningen angår.

Stk. 3. Opfylder en ansøgning om bødefritagelse fra en virksomhed ikke betingelserne herfor, opnår en fysisk person, som er omfattet af en ansøgning i henhold til stk. 1, bødenedsættelse, såfremt virksomhedens ansøgning opfylder betingelserne herfor i § 23 e, stk. 2, og den fysiske person individuelt opfylder betingelsen i § 23 d, stk. 3, nr. 5, jf. stk. 4. § 23 e, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse. Et eventuelt særskilt krav om konfiskation nedsættes med de samme procentsatser som nævnt i § 23 e, stk. 4.

Stk. 4. En fysisk person kan indgive en individuel ansøgning om sanktionslempelse. En fysisk person opnår tiltalefrafald og fritagelse for et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis den pågældende opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 2-4. Hvis betingelserne for tiltalefrafald ikke

er opfyldt, opnår den pågældende bødenedsættelse og ned-sættelse af et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis vedkommende individuelt opfylder betingelserne i § 23 e, stk. 2, nr. 1 og 2. § 23 e, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Bestemmelserne i § 23 f og § 23 h, stk. 1 og stk. 2, nr. 1, finder tilsvarende anvendelse for ansøgninger efter stk. 1 og 4. Endvidere finder § 23 h, stk. 2, nr. 2, tilsvarende anvendelse, idet Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet dog forinden afgivelsen af et foreløbigt tilsagn til en fysisk person skal tiltræde, at betingelserne herfor er til stede.

Stk. 6. Når sagen er endeligt oplyst og vurderet, meddeler Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet tiltalefråfald til fysiske personer omfattet af stk. 1 eller 4, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

§ 23 j. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan i sager om en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings overtrædelse af denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 i et bødeforelæg tilkendegive, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis den, der har begået overtrædelsen, kan erkende overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en civil bøde som angivet i bødeforelægget.

Stk. 2. Et bødeforelæg efter stk. 1 skal indeholde

- 1) navn, adresse og CVR-nummer på den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som bødeforelægget rettes til, og
- 2) oplysning om det forhold, som den civile bøde angår.

Stk. 3. Oplysning efter stk. 2, nr. 2, skal omfatte:

- 1) Hjemmelen til at pålægge den civile bøde.
- 2) En kort beskrivelse af den overtrædelse af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, som giver anledning til udstedelse af bødeforelægget, med angivelse af tid, sted, genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som er nødvendige for en tilstrækkelig og tydelig beskrivelse.
- 3) Eventuelle formildende eller skærpene omstændigheder, jf. § 23 b, stk. 2 og 3.

Stk. 4. Vedtages den civile bøde, bortfalder videre forfølgning.«

37. Kapitel 9 affattes således:

»Kapitel 9

Behandling af sager om pålæggelse af civile bøder

§ 24. Reglerne i dette kapitel finder anvendelse på sager om civile bøder, jf. § 23, stk. 1-3.

Stk. 2. Sagen behandles i den borgerlige retsplejes former.

Stk. 3. Retten er ikke bundet af parternes påstande om størrelsen af den civile bøde.

§ 24 a. Sagen kan indbringes for retten af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, når afgørelsen, som den pågældende overtrædelse vedrører, har været behandlet af Konkurrenceankenævnet.

Stk. 2. Indbringer den, som afgørelsen retter sig mod, Konkurrenceankenævnets afgørelse for retten, jf. § 20, stk.

3, afgøres spørgsmålet om pålæggelse af en civil bøde under denne sag.

Stk. 3. Sagen kan uanset stk. 1 indbringes for retten af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, hvis afgørelsen ikke kan påklages til Konkurrenceankenævnet, jf. § 19, stk. 1, eller når fristen for at klage til Konkurrenceankenævnet er udløbet, uden at klage er sket, jf. § 20, stk. 2, eller hvis sagen vedrører en civil bøde efter § 23, stk. 3.

Stk. 4. Har sagen ikke tidligere været behandlet ved Konkurrenceankenævnet, jf. stk. 3, og gør den, som afgørelsen retter sig mod, og som er part i sagen, under behandlingen af sagen ved retten indsigelse mod Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens påstand om den pågældendes overtrædelse af konkurrencereglerne, udsætter retten sagen, jf. dog § 23, stk. 3, efter anmodning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og sender sagen til Konkurrenceankenævnet i det omfang, ankenævnet kan behandle sagen, jf. § 19, stk. 1.

§ 24 b. Tredjemand, der kan blive draget strafferetligt til ansvar for den overtrædelse, som sagen angår, kan ikke indtræde som part i sagen efter retsplejelovens § 251.

Stk. 2. Tredjemand, der kan blive draget strafferetligt til ansvar for den overtrædelse, som sagen angår, kan indtræde i sagen for at varetage sine interesser uanset, om den pågældende støtter en af parterne i sagen. Retsplejelovens § 252, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse. Retten beskikker efter anmodning en advokat for den pågældende. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder det samme som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31.

§ 24 c. En civil bøde skal betales til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter anmodning fra den domfældte tillade henstand med eller afdragsvis betaling af en civil bøde.

Stk. 3. Betales en civil bøde ikke, inddrives den af restanceinddrivelsesmyndigheden.

Stk. 4. Restanceinddrivelsesmyndigheden kan tillade henstand med eller afdragsvis betaling af civile bøder.

Stk. 5. En civil bøde tilfalder statskassen.

Stk. 6. Erhvervsministeren kan efter forhandling med skatteministeren fastsætte bestemmelser om opkrævning og inddrivelse af civile bøder, herunder om den administrative behandling af sager om henstand med eller afdragsvis betaling af civile bøder.«

§ 2.

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1650 af 17. november 2020, foretages følgende ændringer:

1. § 299 c affattes således:

»**§ 299 c.** Med fængsel indtil 6 år straffes den, der under særlig skærpene omstændigheder medvirker til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning indgår en kartelaf-tale omfattet af konkurrencelovens § 23, stk. 4, 2. pkt. Som særlig skærpene omstændighed anses navnlig tilfæl-

de, hvor overtrædelsen har haft et betydeligt omfang eller har været egnet til at medføre betydelig skade.

Stk. 2. Stk. 1 finder alene anvendelse på fysiske personer.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 4. februar 2021.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på sager, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen inden lovens ikrafttræden

i medfør af § 15 a, stk. 3, har udsendt en klagepunktsmeddelelse, eller hvor Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet inden lovens ikrafttræden har rejst sigtelse efter retsplejeloven mod en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning for overtrædelse af bestemmelserne i konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. For sådanne sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
  - 2.1. Anvendelsesområde og definitioner
    - 2.1.1. Gældende ret
      - 2.1.1.1. Dansk ret
      - 2.1.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.1.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.2. Tydeliggørelse af kravene til konkurrencemyndighedens uafhængighed og ressourcer
    - 2.2.1. Gældende ret
      - 2.2.1.1. Dansk ret
      - 2.2.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.2.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.3. Strukturelle påbud og konstatering af tidligere overtrædelser
    - 2.3.1. Gældende ret
      - 2.3.1.1. Dansk ret
      - 2.3.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.3.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.4. Tilsagn
    - 2.4.1. Gældende ret
      - 2.4.1.1. Dansk ret
      - 2.4.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.4.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.5. Foreløbige påbud
    - 2.5.1. Gældende ret
      - 2.5.1.1. Dansk ret
      - 2.5.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.5.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.6. Anmodning om oplysninger og interviews
    - 2.6.1. Gældende ret
      - 2.6.1.1. Dansk ret
      - 2.6.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.6.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.7. Forbud mod selvinkriminering
    - 2.7.1. Gældende ret
      - 2.7.1.1. Dansk ret
      - 2.7.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.7.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.8. Bevismateriale
    - 2.8.1. Gældende ret
      - 2.8.1.1. Dansk ret
      - 2.8.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.8.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

-
- 2.9. Kontrolundersøgelser
    - 2.9.1. Gældende ret
      - 2.9.1.1. Dansk ret
      - 2.9.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.9.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.10. Samarbejde med og bistand til andre EU-konkurrencemyndigheder
    - 2.10.1. Gældende ret
      - 2.10.1.1. Dansk ret
      - 2.10.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.10.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.11. Forkyndelse, fuldbyrdelse og inddrivelse
    - 2.11.1. Gældende ret
      - 2.11.1.1. Dansk ret
      - 2.11.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.11.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.12. Aktindsigt
    - 2.12.1. Gældende ret
      - 2.12.1.1. Dansk ret
      - 2.12.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.12.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.13. Tvangsbøder
    - 2.13.1. Gældende ret
      - 2.13.1.1. Dansk ret
      - 2.13.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.13.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.14. Tilregnelser og sanktioner
    - 2.14.1. Gældende ret
      - 2.14.1.1. Dansk ret
      - 2.14.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.14.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.15. Moderselskabsansvar og succession
    - 2.15.1. Gældende ret
      - 2.15.1.1. Dansk ret
      - 2.15.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.15.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.16. Hæftelsesansvar for bøder pålagt virksomhedssammenslutninger
    - 2.16.1. Gældende ret
      - 2.16.1.1. Dansk ret
      - 2.16.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.16.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.17. Bødeudmåling
    - 2.17.1. Gældende ret
      - 2.17.1.1. Dansk ret
      - 2.17.1.2. Direktiv 2019/1
    - 2.17.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.18. Forældelse

- 2.18.1. Gældende ret
  - 2.18.1.1. Dansk ret
  - 2.18.1.2. Direktiv 2019/1
- 2.18.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
- 2.19. Bødelempelse og sanktionslempelse
  - 2.19.1. Gældende ret
    - 2.19.1.1. Dansk ret
    - 2.19.1.2. Direktiv 2019/1
  - 2.19.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
- 2.20. Behandling af sager om pålæggelse af civile bøder
  - 2.20.1. Gældende ret
    - 2.20.1.1. Dansk ret
      - 2.20.1.1.1. Domstolenes behandling af sager efter konkurrenceloven
      - 2.20.1.1.2. Administrative bødeforelæg
      - 2.20.1.1.3. Opkrævning og inddrivelse af bøder
    - 2.20.1.2. Direktiv 2019/1
  - 2.20.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
    - 2.20.2.1. Behandling af sager om pålæggelse af civile bøder
    - 2.20.2.2. Civile bødeforelæg
    - 2.20.2.3. Opkrævning og inddrivelse af civile bøder
- 2.21. Konkurrencemyndighedens rolle ved domstolene
  - 2.21.1. Gældende ret
    - 2.21.1.1. Dansk ret
    - 2.21.1.2. Direktiv 2019/1
  - 2.21.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
- 2.22. Direktivets øvrige bestemmelser
- 3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
- 5. Administrative konsekvenser for borgerne
- 6. Klima- og miljømæssige konsekvenser
- 7. Forholdet til EU-retten
  - 7.1. Anvendelsesområde
  - 7.2. Konkurrencemyndighedens uvildighed og integritet
  - 7.3. Behandling af sager om pålæggelse af bøder
- 8. Hørte myndigheder og organisationer mv.
- 9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget vil gennemføre Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1 af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked (EU-Tidende 2019, nr. L 11, side 3) – herefter kaldet direktiv 2019/1 – som skal være gennemført i national lovgivning senest den 4. februar 2021.

Med Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (nu artikel 101 og 102) – herefter kaldet

Rådsforordning 1/2003 – fik de nationale EU-konkurrencemyndigheder i EU pligt til at håndhæve konkurrencereglerne i artikel 101 og artikel 102 i EUF-Traktaten i sager, hvor en aftale eller adfærd kan påvirke samhandlen mellem medlemsstaterne. De nationale EU-konkurrencemyndigheder står dermed sammen med Europa-Kommissionen for den offentlige håndhævelse af artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten og anvender de samme forbudsbestemmelser.

Rådsforordning 1/2003 fastsætter dog ikke, hvilke håndhævelsesredskaber de nationale konkurrencemyndigheder skal have til rådighed, og mange af myndighederne har

ifølge Kommissionen utilstrækkelige redskaber til at kunne håndhæve artikel 101 og 102 ensartet og effektivt. Det gælder ifølge Kommissionen både håndhævelses- og bødestedelsesbeføjelser samt mangel på garantier for uafhængighed og ressourcer, hvilket ifølge Kommissionen indebærer, at sager vedrørende virksomheder, som benytter sig af konkurrencebegrænsende metoder, kan falde meget forskelligt ud, alt efter hvilken medlemsstat virksomhederne er aktive i. Nogle virksomheder kan helt undgå håndhævelse af artikel 101 og 102, eller de kan blot være genstand for ineffektiv håndhævelse, jf. præambelbetragtning nr. 5 i direktiv 2019/1.

Den uensartede håndhævelse af artikel 101 og 102, uanset om bestemmelserne anvendes alene eller parallelt med national konkurrenceret, medfører ifølge præambelbetragtning nr. 6 i direktiv 2019/1 forspildte muligheder for at fjerne hindringer for markedsadgang og skabe mere fair og konkurrenceudsatte markeder i hele Unionen, hvor virksomheder konkurrerer efter evne.

Formålet med direktiv 2019/1 er at styrke de nationale konkurrencemyndigheders muligheder for at håndhæve konkurrencereglerne i artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten. Direktivet fastsætter således en række minimumskrav til de nationale konkurrencemyndigheders håndhævelsesbeføjelser. En række af kravene efterlever Danmark allerede i dag. Der er imidlertid andre krav, som skal gennemføres i dansk ret.

Det sker for det første ved at supplere Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens gældende beføjelser til at kræve oplysninger, udstede adfærdsmæssige påbud, foreløbige påbud, gøre tilsagn afgivet af virksomheder bindende samt udføre kontrolundersøgelser i virksomheder med beføjelser til at gennemføre interviews, udstede strukturelle påbud samt foretage kontrolundersøgelser i private hjem (f.eks. hos direktører). En effektiv håndhævelse af konkurrencereglerne er nødvendig for at skabe mere fair og åbne konkurrenceprægede markeder og kan bidrage til vækst og jobskabelse til gavn for virksomheder og forbrugere.

For det andet skal lovforslaget sikre, at bøder til virksomheder og virksomhedssammenslutninger for overtrædelse af konkurrencereglerne er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har en afskrækkende virkning. Direktiv 2019/1 stiller krav om, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder enten selv kan pålægge bøder, eller at de kan foranledige, at bøder pålægges efter ikkestrafferetlige procedurer. Danmark kan derfor ikke fremadrettet opretholde det strafferetlige system for pålæggelse af bøder til virksomheder og virksomhedssammenslutninger, der anvendes i dag. Det foreslås derfor, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger kan pålægges såkaldte civile bøder ved domstolene inden for civilprocessens rammer.

For det tredje indeholder lovforslaget bestemmelser, der præciserer den uafhængighed, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen allerede har i dag.

Endelig indeholder lovforslaget bestemmelser om retssikkerhedsgarantier, aktindsigt, gensidig bistand til andre EU-landes konkurrencemyndigheder og forældelse.

De foreslåede regler vil både gælde håndhævelse af EU-konkurrencereglerne og de enslydende danske konkurrenceregler.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Anvendelsesområde og definitioner

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Dansk ret

Når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen anvender forbudsbestemmelsen i enten § 6 eller § 11 i forbindelse med konkurrenceloven på konkurrencebegrænsende aftaler m.v. eller misbrug af en dominerende stilling, der kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union, har styrelsen efter artikel 3, stk. 1, i Rådforordning 1/2003 pligt til også at anvende artikel 101, henholdsvis artikel 102 i EUF-Traktaten. Er kriteriet om samhandelspåvirkning ikke opfyldt i en konkret sag, har styrelsen kun hjemmel til at anvende bestemmelserne i konkurrencelovens § 6 eller § 11.

Den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 24, stk. 1, 1. pkt., angiver, at sager efter EUF-Traktatens artikel 101 og 102, herunder sager, hvor der sker parallel anvendelse af lovens § 6 og § 11, kan behandles af de nationale konkurrencemyndigheder, når sagen har tilknytning til Danmark.

Begrebet tilknytning til Danmark foreligger ifølge § 24, stk. 1, 2. pkt., når aftaler m.v. mellem virksomheder eller en virksomheds adfærd har skadelige virkninger på konkurrencen på det danske marked, eller når en virksomhed, der er beliggende i Danmark, er involveret i en aftale m.v., der har skadelige virkninger på konkurrencen inden for Den Europæiske Union. I praksis er det spørgsmålet om, hvorvidt der er samhandelspåvirkning eller ej, der er afgørende for, om hjemmelsgrundlaget for at gribe ind over for en overtrædelse er konkurrencelovens § 6 eller § 11 alene eller tillige EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, jf. artikel 3, stk. 1, i Rådforordning 1/2003. Hertil kommer, at spørgsmålet om, hvorvidt Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen frem for en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union kan behandle en sag om anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, er reguleret i Kommissionens meddelelse om samarbejdet inden for netværket af konkurrencemyndigheder (EU-Tidende 2004, nr. C 101, side 43). I praksis er der endvidere tale om én samlet afgørelse, hvad angår sagsfremstilling og vurdering af, at der er sket en overtrædelse af forbuddene i konkurrenceloven, henholdsvis i EUF-Traktaten.

Efter konkurrencelovens § 24, stk. 2, har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kompetence til at anvende bestemmelserne i konkurrencelovens kapitel 5-8 i sager efter EUF-

Traktatens artikel 101 eller 102, herunder hvor der sker parallel anvendelse af konkurrencelovens § 6 eller § 11. Det indebærer f.eks., at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen anvender de samme processuelle regler i konkurrenceloven, når det skal undersøges, om der er sket en overtrædelse af § 6 og artikel 101 eller § 11 og artikel 102. Konkurrencelovens §§ 17-18 om indhentelse af oplysninger og gennemførelse af kontrolundersøgelser gælder således både for sager med og uden samhandlingspåvirkning. Det indebærer også, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter konkurrencelovens § 16 kan udstede påbud, gøre virksomheders tilsagn bindende efter konkurrencelovens § 16 a og udstede foreløbige påbud efter konkurrencelovens § 18 b i sager med og uden samhandlingspåvirkning. Endelig sker domstolens efterfølgende udmåling af bøder til virksomheder uafhængigt af, om overtrædelsen alene vedrører de danske konkurrenceregler eller også EU-konkurrencereglerne.

Rækkevidden af begrebet samhandlingspåvirkning er udviklet via EU-Domstolens praksis og er beskrevet i Kommissionens meddelelse om retningslinjer vedrørende begrebet påvirkning af handelen i traktatens artikel 81 og 82 (nu artikel 101 og 102), offentliggjort i EU-Tidende 2004, nr. C 101, side 81). Der er tale om et dynamisk begreb, som indeholder tre hovedelementer: 1) handelen mellem medlemsstater, 2) kan påvirke og 3) mærkbarhed. Det er ikke et krav, at aftalen eller adfærden rent faktisk vil påvirke eller har påvirket samhandlen – det er tilstrækkeligt, at den er egnet til at have en sådan virkning. Dette skal dog i givet fald sandsynliggøres, idet det ikke er tilstrækkeligt at anføre, at aftalen m.v. teoretisk set f.eks. kan have en markedsafskærmende effekt.

Konkurrenceloven indeholder ikke i selve lovtæksten definitioner på anvendte begreber. Derimod indeholder bemærkningerne til visse af bestemmelserne definitioner; det gælder f.eks. bemærkningerne til § 2, der indeholder en definition af begrebet erhvervsvirksomhed, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3653.

2.1.1.2. Direktiv 2019/1

Direktivet fastsætter en række håndhævelsesbeføjelser, der som minimum skal kunne anvendes, når de nationale konkurrencemyndigheder håndhæver de materielle EU-retlige forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling i EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Direktivet indeholder således formelle processuelle regler, der udover egentlige håndhævelsesredskaber bl.a. også omfatter regler om retssikkerhedsgarantier, konkurrencemyndighedernes uafhængighed, gensidig bistand til andre landes konkurrencemyndigheder, forældelse og en række grundprincipper for sanktionssystemerne i de enkelte lande.

EUF-Traktatens artikel 101 og 102 finder anvendelse i sager, hvor en konkurrencebegrænsende aftale eller adfærd kan påvirke samhandlen mellem medlemsstaterne. Direktiv 2019/1 regulerer derfor kun sager, hvor der er samhandlingspåvirkning, og hvor artikel 101 eller 102 anvendes alene eller parallelt med national konkurrenceret i samme sag, jf.

artikel 1, stk. 2. Direktivet regulerer derimod ikke sager, der udelukkende behandles efter national konkurrencelovgivning, dvs. sager uden samhandlingspåvirkning. I forhold til beskyttelsen af oplysninger indeholdt i straflempelsesansøgninger skal direktivets bestemmelser dog også anvendes, når national konkurrenceret anvendes alene. Direktivets bestemmelser i artikel 31, stk. 3 og 4, om begrænsninger i adgangen til og anvendelsen af oplysninger fra sådanne ansøgninger gælder derfor også i rene nationale sager, jf. artikel 1, stk. 3.

Det er i præambelbetragtning nr. 3 i direktiv 2019/1 anført, at når national konkurrenceret anvendes parallelt med EU-konkurrencereglerne, er det vigtigt, at de nationale konkurrencemyndigheder garanteres den samme nødvendige uafhængighed og de samme fornødne ressourcer og håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser med henblik på at sikre, at der ikke nås et andet resultat.

Videre er det anført i præambelbetragtning nr. 4, at hvis omfanget af de undersøgelsesbeføjelser, som de nationale konkurrencemyndigheder tillægges, afhænger af, hvorvidt de i sidste instans vil anvende national konkurrenceret alene eller parallelt med artikel 101 eller 102, vil det hæmme effektiviteten af håndhævelsen af konkurrenceret i det indre marked. Derfor bør direktivet finde anvendelse, både når EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 anvendes alene, og når disse bestemmelser anvendes parallelt med national konkurrenceret på samme sag.

Direktiv 2019/1 indeholder i artikel 2 definitioner på en række centrale begreber, som anvendes i direktivet. Det drejer sig f.eks. om håndhævelsessag, virksomhed, kartel, bistandssøgende og bistandssøgt myndighed.

2.1.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det forhold, at direktiv 2019/1 alene gælder for sager, hvor artikel 101 eller 102 anvendes alene eller sammen med national konkurrenceret, dvs. i sager med samhandlingspåvirkning, rejser spørgsmål om, hvorvidt håndhævelse af forbuddene mod konkurrencebegrænsende aftaler m.v. og misbrug af en dominerende stilling i konkurrenceloven, henholdsvis i EUF-Traktaten, fremover skal reguleres af det samme processuelle regelsæt, som det sker i dag, eller om rene nationale sager, dvs. sager uden samhandlingspåvirkning, fremover skal behandles efter andre regler end de, der er fastsat i direktivet.

Det er vurderingen, at anvendelsen af forskellige processuelle regelsæt alt efter, om der er samhandlingspåvirkning eller ej, vil resultere i en række væsentlige problemer for de involverede virksomheder, dvs. parter og tredjemænd, i forhold til, hvilke regelsæt der i en konkret sag skal finde anvendelse og hvornår.

For det første vil det være u hensigtsmæssigt for de involverede virksomheder, hvis der inden for det samme rets- område gælder to forskellige sæt processuelle regler, hvis

anvendelsesområde er afhængigt af et formelt forhold, dvs. om der er samhandelspåvirkning eller ej. Spørgsmålet om samhandelspåvirkning har ikke betydning for den materielle vurdering af sagen, som er den samme, uanset om sagen vurderes efter de danske konkurrenceregler eller efter EU-konkurrencereglerne.

For det andet vil anvendelsen af to forskellige regelsæt kunne indebære en mere kompliceret og langstrakt sagsbehandling. Det vil således kræve, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen først, dvs. inden der er taget stilling til, om der overhovedet er en materiel problemstilling, skal tage stilling til spørgsmålet om samhandelspåvirkning, førend styrelsen kan fastlægge, hvilke håndhævelsesbeføjelser den har til rådighed, og hvilke processuelle regler der vil gælde for sagens oplysning og behandling.

Hvis samhandelskriteriet således gøres til den afgørende faktor for valget mellem forskellige processuelle regler, vil det forudsætte, at der allerede under de indledende undersøgelser er tilstrækkelig klarhed over, om en given sag har eller ikke har samhandelspåvirkning. Spørgsmålet om samhandelspåvirkning kan imidlertid typisk først afklares med den fornødne sikkerhed, når sagen er blevet tilstrækkeligt undersøgt og oplyst. Indtil disse nødvendige oplysninger foreligger, vil sagens fremdrift derfor blive bremsset, fordi der ikke er klarhed over, hvilket regelsæt der skal gælde for sagens håndtering. Hertil kommer, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indledningsvist – for at afklare regelvalget – vil skulle fokusere sine undersøgelsesskridt på den pågældende aftales eller adfærds geografiske udstrækning og de øvrige forhold, som indgår i en bedømmelse af samhandelspåvirkning, fremfor at fokusere på det, som er væsentligt for sagen, nemlig om konkurrencereglerne er overtrådt.

Hvis en aftale eller adfærd kan påvirke samhandelen, anvender Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen allerede i dag forbuddene i konkurrencelovens § 6 og § 11 parallelt med forbuddene i EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Endvidere anvender Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen samme processuelle regler i forbindelse med sagsoplysningen, udstedelse af påbud samt pålæggelse af sanktioner. Efterprøvelse af afgørelser sker ved de samme instanser, uanset om sagen har samhandelspåvirkning eller ej. Det er vurderingen, at et system med ét sæt processuelle regler m.v., hvad enten der er samhandelspåvirkning eller ej, ikke hidtil har medført vanskeligheder for de involverede virksomheder. Det er endvidere vurderingen, at anvendelsen af samme processuelle regler er hensigtsmæssigt, fordi hensynet til beskyttelsen af konkurrencen er lige beskyttelsesværdigt, uanset om en sag har samhandelspåvirkning eller ej.

Ens processuelle regler vil således indebære den fordel, at de involverede virksomheder kun skal forholde sig til ét regelsæt. Dermed har de involverede virksomheder, ligesom i dag, allerede fra sagens start klarhed over, hvilke processuelle regler der vil gælde for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens behandling af en given aftale eller adfærd, herunder hvilke beføjelser styrelsen vil have til at fremskaffe oplysninger, hvilke former for påbud og sanktioner, der

vil kunne forventes som led i en eventuel afgørelse, hvilke instanser, der vil skulle behandle en påklaget afgørelse, og hvilke forældelsesregler der vil gælde.

Anvendelsen af ens processuelle regler vil samtidig være en forudsætning for at kunne opfylde et af hovedformålene med direktiv 2019/1, nemlig at der fremadrettet skal være tale om en hurtig og effektiv håndhævelse af konkurrencereglerne.

Det vurderes sammenfattende, at det fortsat bør være de samme formelle og processuelle regler, der skal anvendes, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen behandler overtrædelser af konkurrencereglerne – uanset om en sag har samhandelspåvirkning eller ej. Det vil indebære, at de nye processuelle regler, som følger af direktiv 2019/1, med dette lovforslag foreslås også at skulle gælde for sager, hvor der ikke er samhandelspåvirkning. De involverede virksomheder vil dermed, og som i dag, kun skulle forholde sig til ét regelsæt, uanset om en overtrædelse af konkurrencereglerne kan påvirke samhandelen eller ej, og uanset hvor langt i processen en sag er.

På denne baggrund og med henblik på at skabe større klarhed over, hvornår EUF-Traktaten kan anvendes, foreslås den gældende § 24 i konkurrenceloven afløst af en bestemmelse, der for det første fastslår, at EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 kan anvendes parallelt med § 6 eller § 11 eller alene, når en konkurrencebegrænsende aftale m.v. eller et misbrug af en dominerende stilling kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union.

For det andet og ud fra den sammenfattende vurdering ovenfor foreslås det fastsat, at de processuelle regler i lovens kapitel 5-8 ligeledes finder anvendelse på sådanne aftaler eller en sådan adfærd. Dette forslag går videre, end hvad der kræves efter direktiv 2019/1. Det er dog vurderingen, at dette ikke medfører økonomiske eller administrative konsekvenser, hverken for det offentlige eller erhvervslivet. Derimod kan det have positive konsekvenser for erhvervslivet, idet de samme regler vil gælde for danske virksomheder, uanset om samhandelen kan anses for påvirket eller ej.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

Som nævnt gælder direktiv 2019/1 for behandlingen af sager vedrørende konkurrencereglerne i EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, og lovforslaget vedrører primært de processuelle regler, der skal gælde, når Traktatens regler anvendes alene eller sammen med § 6 eller § 11. For visse processuelle regler er det imidlertid hensigtsmæssigt og naturligt, at de også skal gælde for behandlingen af andre typer af konkurrencesager som f.eks. fusionsager. For at undgå at have to forskellige bødesystemer i forhold til virksomheder foreslås det, at alle bøder til virksomheder for overtrædelser af konkurrenceloven fremover skal være civile uafhængigt af overtrædelsestypen. Endvidere foreslås det, at ændringerne i adgangen til at kræve oplysninger, spørgsmålet om selvinkriminering, bevisvurdering samt udmålingsprincipperne

for pålæggelse af bøder ligeledes skal gælde for alle overtrædelsestyper.

De foreslåede nye regler om muligheden for at indkalde til interviews og om kravet til tilregnelser foreslås alene at skulle gælde for sager vedrørende forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler og forbuddet mod misbrug af dominerende stilling i § 6, § 11 og EUF-Traktatens artikel 101 og 102.

Definitionerne i artikel 2 i direktiv 2019/1 foreslås gennemført så tekstnært som muligt i lovforslaget. Det er vurderet, at nogle af direktivets definitioner ikke er nødvendige for forståelsen af lovforslagets indhold, hvorfor de ikke er medtaget i lovforslaget. Det drejer sig f.eks. om begreberne national retslig konkurrencemyndighed, national ret og ansøger.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.2. Tydeliggørelse af kravene til konkurrencemyndighedens uafhængighed og ressourcer

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Dansk ret

Konkurrencemyndigheden i Danmark udgøres af Konkurrencerådet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Konkurrencerådet er at betragte som en bestyrelse, der har det overordnede ansvar for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens administration af konkurrenceloven, herunder anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Konkurrencerådet træffer afgørelser i sager af principiel eller særlig stor betydning, mens styrelsen står for den daglige administration af loven.

Konkurrencerådet er uafhængigt af erhvervsministeren, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1438 af 2. oktober 2020 om forretningsorden for Konkurrencerådet. Af bemærkningerne til § 15, stk. 3, i konkurrenceloven fremgår det endvidere, at Konkurrencerådet ikke er underlagt erhvervsministeren, og at erhvervsministeren ikke har instruktionsbeføjelser over for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vedrørende konkrete sager, der afgøres efter konkurrenceloven eller regler udstedt i medfør heraf, jf. Folketingstidende 2014-15, A, L 18 som fremsat, side 8. I overensstemmelse hermed er det fastsat i § 5 i bekendtgørelsen om forretningsorden for Konkurrencerådet, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ved den daglige administration af konkurrenceloven og regler udstedt i medfør heraf er uafhængig af erhvervsministeren. Styrelsens deltagelse i internationale fora som konkurrencemyndighed er heller ikke underlagt instruktionsbeføjelser fra ministeren.

Efter konkurrencelovens § 15, stk. 3, har Konkurrencerådet det overordnede ansvar for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens administration af loven og regler udstedt i medfør heraf. Herudover træffer rådet afgørelser i sager af principiel eller særlig stor betydning. Efter § 15, stk. 4, kan rådet dele-

gere sin kompetence til at træffe afgørelser til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Efter § 15, stk. 2, udarbejder Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen konkurrenceanalyser på eget initiativ eller efter anmodning fra erhvervsministeren. Analyser, der er iværksat på styrelsens eget initiativ, skal efter § 15, stk. 3, 3. pkt., godkendes af Konkurrencerådet, og erhvervsministeren kan ikke give instrukser til det konkrete indhold eller eventuelle anbefalinger indeholdt i analyserne, jf. Folketingstidende 2014-15, 1. samling, A, L 18 som fremsat, side 8.

Hvis en konkurrenceanalyse iværksættes efter anmodning fra erhvervsministeren, kan ministeren give instrukser til det konkrete indhold af analysen. I disse tilfælde skal erhvervsministeren træffe beslutning om, hvorvidt analysen skal godkendes af Konkurrencerådet eller af ministeren, og det skal klart fremgå af analysen, om den er udarbejdet på rådets eller ministerens vegne, jf. Folketingstidende 2014-15, 1. samling, A, L 18 som fremsat, side 8.

Efter konkurrencelovens § 14, stk. 6, fastsætter Konkurrencerådet sin egen forretningsorden, der skal godkendes af erhvervsministeren. Dette er sket med bekendtgørelse nr. 1438 af 2. oktober 2020 om forretningsorden for Konkurrencerådet. Efter bekendtgørelsens § 24 kan forretningsordenen ændres, hvis et flertal af Konkurrencerådets medlemmer stemmer for, og erhvervsministeren godkender disse ændringer.

Konkurrencerådets specifikke opgaver er oplistet i bekendtgørelsens § 3, stk. 1. Rådet skal bl.a. træffe afgørelse i konkurrencesager af principiel eller særlig stor betydning, jf. § 3, stk. 1, nr. 4. Denne kompetence kan efter bekendtgørelsens § 6, stk. 1, delegeres til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, hvis rådet for en sagstype har fastlagt en klar og utvetydig praksis, eller i en konkret sag overlader det til styrelsen efter indhentning af yderligere oplysninger at træffe afgørelse.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen tager sig af den daglige administration af konkurrenceloven. Styrelsens opgaver er angivet i en ikkeudtømmende opstilling i § 5 i bekendtgørelse om forretningsorden for Konkurrencerådet. Styrelsen har bl.a. efter § 5, stk. 2, nr. 4, kompetence til at træffe afgørelse i konkurrencesager, der ikke er af principiel eller særlig stor betydning, og i sager, som Konkurrencerådet har delegeret til styrelsen. Efter § 5, stk. 3-4, er direktøren for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen tillagt selvstændig kompetence til at beslutte dels, om der efter konkurrencelovens § 22 skal pålægges virksomheder daglige eller ugentlige tvangsbøder, dels om der efter lovens § 23 b skal rettes henvendelse til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet med henblik på at indhente samtykke til, at styrelsen udarbejder et administrativt bødeforelæg.

Direktøren for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og alle styrelsens øvrige ansatte ansættes i overensstemmelse med regler fastsat af Medarbejder- og Kompetencestyrelsen, reglerne i forvaltningsloven samt de uskrevne forvaltningsretlige grundsætninger. Reglerne – skrevne som uskrevne

– fastlægger, hvordan sagsbehandlingen skal gennemføres og finder således anvendelse både i forhold til, hvordan en sag startes, oplyses, undersøges, afgøres, begrundes og meddeles. Reglerne medvirker tilsammen til at sikre mod usaglighed ved ansættelse og sikrer dermed, at den mest kompetente ansøger ansættes i en ledig stilling i det offentlige. Det vil være ulovligt at lægge vægt på usaglige hensyn ved valget af en kandidat.

Efter konkurrencelovens § 14, stk. 1, udpeges Konkurrencerådet og direktøren for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen af erhvervsministeren. Direktøren udpeges efter høring af Konkurrencerådet. Udpegning af et medlem af Konkurrencerådet og af en direktør for styrelsen er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, og valget skal således træffes ud fra saglige hensyn.

Konkurrencelovens § 14, stk. 2, fastslår, at Konkurrencerådet består af syv medlemmer. Af disse skal fire medlemmer have konkurrencemæssigt kendskab eller anden relevant akademisk baggrund, dvs. juridisk, økonomisk eller på anden vis konkurrencefaglig viden. Ifølge bemærkningerne skal ministeren ved udpegningen sikre, at der er en passende fordeling mellem de relevante juridiske og økonomiske kompetencer hos disse fire medlemmer, jf. Folketingstidende 2014-15, A, L 18 som fremsat, side 7. Endvidere skal to medlemmer have ledelsesmæssig baggrund fra erhvervslivet, og et medlem skal have særligt kendskab til forbrugerforhold.

Medlemmerne af Konkurrencerådet udpeges for en periode på op til 4 år og kan genudpeges. Der er som udgangspunkt ikke begrænsninger på antallet af gange, et rådsmedlem kan genudpeges. Blandt medlemmerne med juridiske eller økonomiske kompetencer udpeger erhvervsministeren en formand og en næstformand, jf. konkurrencelovens § 15, stk. 3, 2. pkt.

Efter § 15, stk. 4, udpeger erhvervsministeren op til fire faste suppleanter for en periode på op til 4 år. Suppleanterne kan genudpeges.

Konkurrencerådets medlemmer og alle ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er underlagt bestemmelserne om habilitet i § 3 i forvaltningsloven og tavshedspligt i § 27 i forvaltningsloven og straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f.

Begrebet inhabilitet omfatter både generel og speciel inhabilitet.

Generel inhabilitet angår betingelserne for at kunne beklæde en bestemt stilling inden for forvaltningen og er reguleret enten direkte i særlovgivningen eller af den uskrevne retsgrundsætning om generel inhabilitet. Der er ikke fastsat regler om generel inhabilitet i konkurrenceloven eller bestemmelser udstedt i medfør heraf. Den uskrevne retsgrundsætning om generel inhabilitet indebærer, at det er en almindelig forudsætning for at beklæde poster i forvaltningen, at man ikke samtidig er eller kommer i en position, hvor man jævnligt vil være afskåret fra at udføre sin forvaltningsmæssige funktion på grund af speciel inhabilitet.

Reglerne om speciel inhabilitet i forvaltningslovens § 3 angår forudsætningerne for at kunne deltage i behandlingen af konkrete sager. § 3, stk. 1, omfatter fem former for speciel inhabilitet, hvor den, der virker inden for den offentlige forvaltning vil være inhabil i forhold til en bestemt sag: De fem former for speciel inhabilitet er: 1) partsinhabilitet, 2) slægtinhabilitet, 3) selskabsinhabilitet, 4) toinstansinhabilitet og 5) inhabilitet på grund af omstændighederne i øvrigt, hvilket er en opsamlingsbestemmelse. Efter forvaltningslovens § 3, stk. 2, foreligger der dog ikke inhabilitet, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke, sagens karakter eller den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Konsekvensen af inhabilitet i forhold til en sag er, at den pågældende ikke må træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag, jf. forvaltningslovens § 3, stk. 3.

Alle medarbejdere i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er underlagt tavshedspligt efter artikel 28, stk. 2, i Rådsforordning 1/2003. Tavshedspligten i henhold til Rådsforordning 1/2003 antages ikke kun at gælde forretningshemmeligheder men enhver information, som ansatte i en konkurrencemyndighed kommer i besiddelse af ved samarbejdet om EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Forpligtelsen gælder også oplysninger af den pågældende karakter, som Konkurrencerådets medlemmer kommer i besiddelse af. Tavshedspligten gælder også, efter at en person er fratrukket sin stilling i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller sit hverv i Konkurrencerådet.

Reglerne om tavshedspligt i § 27 i forvaltningsloven og straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f indebærer, at nuværende eller tidligere ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, medlemmer af Konkurrencerådet eller deres suppleanter ikke må videregive eller udnytte fortrolige oplysninger erhvervet under ansættelsen eller hvervet. For medlemmerne af Konkurrencerådet er tavshedspligten efter forvaltningsloven understreget i § 22 i bekendtgørelse om forretningsorden for Konkurrencerådet. Tavshedspligten gælder også efter, at en person er fratrukket sin stilling i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller sit hverv i Konkurrencerådet. Overtrædelse straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, jf. straffelovens 152, stk. 1. Brug og videregivelse af ikkefortrolige oplysninger er ikke omfattet af forvaltningsloven § 27 eller straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f. Der er ikke bestemmelser i gældende ret, der forbyder ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og medlemmer af Konkurrencerådet i en efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, at behandle konkrete sager, som de har beskæftiget sig med i rådet eller styrelsen.

Erhvervsministeren kan træffe afgørelse om, at et rådsmedlems udpegningsperiode skal forkortes. En sådan afgørelse skal ifølge de forvaltningsretlige regler træffes på sagligt grundlag.

Det vil være sagligt at afsætte et rådsmedlem på grund af

grov overtrædelse af rådsmedlemmets pligter, herunder reglerne om tavshedspligt og inhabilitet, jf. bekendtgørelse om Konkurrencerådets forretningsorden. Det følger af § 2, stk. 3, i bekendtgørelse om Konkurrencerådets forretningsorden, at afskedigelse af rådsmedlemmer sker ved, at formanden for Konkurrencerådet kan indstille til erhvervsministeren, at et rådsmedlem, som har gjort sig skyldig i overtrædelse af tavshedspligten, eller som groft har tilsidesat sine pligter efter forretningsordenen, afskediges. Det følger i øvrigt af dansk rets almindelige regler, at det vil også vil være sagligt at afsætte et rådsmedlem som følge af opgavebortfald, uegnet, sygdom, manglende opfyldelse af værdigheds- og vandelskrav og lignende.

Direktøren for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og alle styrelsens øvrige ansatte kan afskediges som følge af tjenesteforseelse, stillingsnedlæggelse, opgavebortfald, uegnet, sygdom, manglende opfyldelse af værdigheds- og vandelskrav og lignende.

En afgørelse om afsked skal følge de forvaltningsretlige regler om saglighed, dokumentation, begrundelse og parts-høring. Det vil være ulovligt at lægge vægt på usaglige hensyn ved afskedigelse af en offentlig ansat.

Dansk ret indeholder ikke specifikke lovbestemmelser, som udtømmende opremsar samtlige saglige grunde til at afsætte eller afskedige, men vurderingen heraf følger af principper fastlagt i retspraksis, hvor sådanne afgørelser er blevet efterprøvet.

Det vil efter gældende ret ikke være sagligt at afsætte et rådsmedlem, direktøren for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller styrelsens øvrige ansatte af årsager relateret til en korrekt varetægelse af deres opgaver eller beføjelser som en del af en uafhængig konkurrencemyndighed. Det vil således ikke være sagligt at afsætte de pågældende af politiske årsager. Det indebærer f.eks., at direktøren for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke kan afskediges som følge af, at direktøren i forbindelse med en korrekt varetægelse af opgaver eller beføjelser som uafhængig konkurrencemyndighed har valgt at gennemføre en sektorundersøgelse, jf. konkurrencelovens § 15 d, eller at behandle eller ikke behandle en sag, jf. konkurrencelovens § 15, stk. 1, 3.

Efter konkurrencelovens § 15, stk. 1, 2. pkt., kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen behandle en sag af egen drift, efter anmeldelse, på grundlag af en klage eller som følge af en henvisning fra Europa-Kommissionen eller andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union. Efter § 15, stk. 1, 3. pkt., afgør styrelsen, om der er tilstrækkelig anledning til at undersøge eller træffe afgørelse i en sag, herunder om sagsbehandlingen midlertidigt eller endeligt skal indstilles. Bestemmelsen indebærer, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på et hvilket som helst tidspunkt i sagsbehandlingen kan afvise at behandle alle eller nogle af de klagepunkter, som en klager har rejst, jf. Folketingstidende 2004-05, 1. samling, tillæg A, side 1649. Det samme gælder sager, som styrelsen har taget op af egen drift.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens bevillinger tildeles

via finansloven og optages under egen paragraf (Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen - almindelig virksomhed). Tildelingen af bevilling følger processen for udarbejdelse af finansloven. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indgår årligt en mål- og resultatplan med Erhvervsministeriet. Styrelsens direktør har inden for de givne bevillinger, materiel lovgivning samt mål- og resultatplanen beføjelser til uafhængigt at prioritere og allokere de tildelte bevillinger. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er underlagt kontrol af Rigsrevisionen, der foretager uafhængig finansiel og forvaltningsmæssig revision af statens regnskab. Rigsrevisionen er underlagt Folketinget.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udarbejder årligt årsrapporter efter reglerne i regnskabsbekendtgørelsen og reglerne i bevillingsvejledningen. Formålet med årsrapporten er at afrapportere faglige mål og finansielle resultater.

Bøder, som virksomheder pålægges for at overtræde konkurrenceloven, tilfalder statskassen.

2.2.1.2. Direktiv 2019/1

Med henblik på at garantere de nationale administrative konkurrencemyndigheders uafhængighed, når de anvender artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten, skal medlemsstaterne ifølge artikel 4, stk. 1, sikre, at disse myndigheder varetager deres opgaver og udøver deres beføjelser på en uvildig måde og med henblik på at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102. Dette skal ske under iagttagelse af rimelige krav til ansvarlighed og uden, at dette berører det nære samarbejde mellem konkurrencemyndighederne i Det Europæiske Konkurrencenetværk.

Det fremgår af præambelbetragtning nr. 17 til direktivet, at artikel 4, stk. 1, er rettet mod de nationale administrative konkurrencemyndigheders operationelle uafhængighed. Bestemmelsen retter sig derimod ikke mod en konkurrencemyndigheds strukturelle uafhængighed, som i givet fald vil le indebære, at konkurrencemyndigheden skulle udskilles i en separat enhed.

Efter artikel 4, stk. 4, skal medlemsstaterne sikre, at medlemmerne af beslutningsorganet for de nationale administrative konkurrencemyndigheder udvælges og ansættes eller udpeges i overensstemmelse med klare og gennemsigtige procedurer, der er fastsat på forhånd i national ret. Ifølge præambelbetragtning nr. 17 bør national ret på forhånd fastlægge klare og gennemsigtige regler og procedurer for udvælgelse og udpegning af disse personer. For at sikre upartiskhed hos de nationale administrative konkurrencemyndigheder bør de bøder, som de pålægger for overtrædelse af artikel 101 og 102, ikke anvendes til at finansiere disse myndigheder direkte.

Medlemsstaterne skal efter artikel 4, stk. 2, som minimum sikre, at de ansatte og de personer, der i de nationale administrative konkurrencemyndigheder træffer afgørelser under udøvelse af beføjelserne i artikel 10-13 og 16 i direktivet:

– kan varetage deres opgaver og udøve deres beføjelser til

at anvende EUF-Traktatens artikel 101 og 102 uafhængigt af politisk eller anden udefrakommende indblanding,

- hverken søger eller modtager instrukser fra en regering eller nogen anden offentlig eller privat enhed ved varetagelsen af deres opgaver eller udøvelsen af deres beføjelser til at anvende EUF-Traktatens artikel 101 og 102, uden at dette berører en medlemsstats regerings ret til at udstede generelle politiske retningslinjer, som ikke vedrører sektorundersøgelser eller specifikke håndhævelsessager, og afstår fra enhver handling, der er uforenelig med varetagelsen af deres opgaver og/eller med udøvelsen af deres beføjelser til at anvende EUF-Traktatens artikel 101 og 102 og er omfattet af procedurer, der sikrer, at de i en rimelig periode efter fratrædelse afstår fra at behandle håndhævelsessager, der kan give anledning til interessekonflikter.

Hvad angår det sidste, fremgår det af præambelbetragtning nr. 18 i direktivet, at beslutningstagerne, cheferne og ansatte i en national administrativ konkurrencemyndighed såvel under deres ansættelses- eller embedsperiode som i en rimelig tid derefter bør afstå fra enhver uforenelig handling, lønnet som ulønnet.

Videre fremgår det af præambelbetragtning nr. 19, at de ansatte og beslutningstagerne under deres ansættelses- eller embedsperiode ikke bør kunne behandle sager vedrørende anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, som de har været involveret i, eller som direkte vedrører virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, som de har været ansat eller på anden måde professionelt engageret i, hvis dette potentielt kan påvirke deres uafhængighed i en specifik sag. Tilsvarende bør de ansatte og beslutningstagerne og deres nære pårørende ikke have interesser i virksomheder eller organisationer, der er genstand for sager vedrørende anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, som de arbejder eller deltager i, hvis dette potentielt kan påvirke deres uafhængighed i en specifik sag. I vurderingen af, hvorvidt deres uafhængighed vil kunne blive svækket i en specifik sag, bør der tages hensyn til arten og omfanget af den berørte persons interesser og grad af involvering eller engagement. Når det er nødvendigt for at sikre en upartisk undersøgelse og beslutningsproces, bør den berørte person erklære sig inhabil i den specifikke sag.

Efter artikel 4, stk. 2, litra c, 2. led, skal medlemsstaterne sikre, at de ansatte og beslutningstagerne er omfattet af procedurer, der sikrer, at disse i en rimelig periode, efter at de har forladt den nationale administrative konkurrencemyndighed, ikke er involveret i den samme sag i deres nye beskæftigelse. Ifølge præambelbetragtning nr. 20 i direktiv 2019/1 kan længden af denne periode fastsættes under hensyntagen til arten af de pågældende personers nye beskæftigelse samt omfanget af deres inddragelse og deres ansvar i samme sag under deres ansættelses- eller embedsperiode i den nationale administrative konkurrencemyndighed.

Endelig fremgår det af præambelbetragtning nr. 21 i direk-

tivet, at hver national administrativ konkurrencemyndighed bør offentliggøre en adfærdskodeks omfattende regler om interessekonflikter.

De personer, der i de nationale administrative konkurrencemyndigheder træffer afgørelser under udøvelse af beføjelserne i artikel 10-13 og 16 i direktivet, må ifølge artikel 4, stk. 3, ikke afskediges fra sådanne myndigheder af årsager relateret til en korrekt varetagelse af deres opgaver eller en korrekt udøvelse af deres beføjelser under anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 og 102. De kan således alene afskediges, hvis de ikke længere opfylder de nødvendige betingelser for at varetage deres opgaver, eller hvis de er blevet fundet skyldige i alvorlige forseelser i henhold til national ret. Betingelserne for varetagelsen af deres opgaver og for, hvad der udgør alvorlige forseelser, fastlægges på forhånd i national ret, idet der tages hensyn til behovet for at sikre effektiv håndhævelse. Ifølge præambelbetragtning nr. 17 bør det ske for at fjerne enhver tvivl om deres upartiskhed og deres uimodtagelighed over for udefrakommende indblanding.

Endelig fremgår det af artikel 4, stk. 5, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder har beføjelse til selv at prioritere opgaverne vedrørende anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102. I det omfang de nationale administrative konkurrencemyndigheder har pligt til at behandle formelle klager, har disse myndigheder beføjelse til at afvise sådanne klager under henvisning til, at de ikke finder en sådan klage af håndhævelsmæssig prioritet. Dette berører ikke de nationale administrative konkurrencemyndigheders beføjelse til at afvise klager af andre årsager, der er fastsat i national ret.

I tilslutning hertil fremgår det af præambelbetragtning nr. 23 i direktivet, at muligheden for at afvise klager f.eks. kan skyldes manglende kompetence eller kan begrundes i, at der ikke er grund til at gribe ind i en sag.

Artikel 5 omhandler konkurrencemyndighedernes ressourcer. Efter artikel 5, stk. 1, skal medlemsstaterne som minimum sikre, at en national konkurrencemyndighed råder over et tilstrækkeligt antal kvalificerede ansatte og tilstrækkelige finansielle, tekniske og teknologiske ressourcer, der er nødvendige for effektivt at kunne varetage deres opgaver og for effektivt at kunne udøve deres beføjelser i forbindelse med anvendelsen af artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten.

Efter artikel 5, stk. 2, skal en national konkurrencemyndighed som minimum kunne gennemføre undersøgelser med henblik på at anvende EUF-Traktatens artikel 101 og 102, vedtage afgørelser under anvendelse af disse bestemmelser og arbejde nært sammen i Det Europæiske Konkurrencenetværk for at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102. I det omfang national ret fastlægger det, skal en national konkurrencemyndighed også kunne rådgive offentlige institutioner og organer, hvis det er relevant, om lovgivningsmæssige, reguleringsmæssige og administrative foranstaltninger, som kan have en indvirkning på konkur-

rencen på det indre marked, samt fremme offentlighedens kendskab til artikel 101 og 102.

I tilknytning hertil fremgår det af præambelbetragtning nr. 24, at hvis de nationale konkurrencemyndigheder får udvidede opgaver eller beføjelser i henhold til national ret, bør medlemsstaterne sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder fortsat sikres tilstrækkelige ressourcer til at varetage disse opgaver effektivt.

Efter artikel 5, stk. 3, skal medlemsstaterne, uden at det berører nationale budgetregler og -procedurer, sikre, at en national konkurrencemyndighed indrømmes uafhængighed i anvendelsen af et tildelt budget til varetagelsen af opgaverne fastsat i artikel 5, stk. 2. Præambelbetragtning nr. 25 anfører i tilknytning hertil, at de nationale konkurrencemyndigheds uafhængighed bør styrkes ved at sætte dem i stand til uafhængigt at træffe afgørelse om udnyttelsen af budgetbevillingerne til udførelse af deres opgaver, med forbehold for nationale budgetregler og -procedurer.

Endelig skal medlemsstaterne ifølge artikel 5, stk. 4, sikre, at en national administrativ konkurrencemyndighed indgiver periodiske rapporter om dets aktiviteter og ressourcer til et regeringsorgan eller parlamentarisk organ. Sådanne rapporter skal indeholde oplysninger om udpegning og afskedigelse af medlemmer af beslutningsorganet, omfanget af tildelte ressourcer i det relevante år samt enhver ændring af dette beløb sammenlignet med tidligere år. Rapporterne skal gøres offentligt tilgængelige.

2.2.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som beskrevet i afsnit 2.2.1.1 ovenfor er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens og Konkurrencerådets uafhængighed af politiske interesser reguleret i dels bemærkningerne til konkurrencelovens § 15, stk. 3, dels bekendtgørelse nr. 1438 af 2. oktober 2020 om forretningsorden for Konkurrencerådet.

Som det fremgår af artikel 4, stk. 2, i direktiv 2019/1, skal medlemsstaterne som minimum sikre, at de ansatte og de personer, der i de nationale administrative konkurrencemyndigheder træffer afgørelser under udøvelse af beføjelserne i artikel 10-13 og 16 i direktivet, kan varetage deres opgaver og udøve deres beføjelser til at anvende EUF-Traktatens artikel 101 og 102 uafhængigt af politisk eller anden udefrakommende indblanding, og hverken søger eller modtager instrukser fra en regering eller nogen anden offentlig eller privat enhed ved varetagelsen af deres opgaver eller udøvelsen af deres beføjelser til at anvende artikel 101 og 102.

Der henvises til afsnit 2.2.1.1 og 2.2.1.2 ovenfor.

For at sikre en korrekt og fuldstændig gennemførelse af kravet om uafhængighed i artikel 4, stk. 2, litra a og b, foreslås det, at der indsættes en ny bestemmelse i konkurrencelovens § 14, der angiver, at medlemmerne af Konkurrencerådet og deres suppleanter er udpeget i kraft af deres personlige og faglige egenskaber, uden at være undergivet

instruktionsbeføjelser fra nogen myndighed, organisation eller lignende.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

Herudover foreslås det, at der indsættes en ny bestemmelse i loven, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, der understreger kravet om uvildighed. Det foreslås således udtrykkeligt angivet, at såvel medlemmerne af Konkurrencerådet og deres suppleanter som direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udover at være uafhængig af politisk indblanding også skal være uafhængige af enhver anden udefrakommende indblanding, og at de pågældende personer vil skulle udføre deres opgaver uden at søge eller modtage instrukser fra regeringen eller nogen offentlig eller privat enhed. I bestemmelsen tydeliggøres det samtidig, at kravet om uafhængighed også gælder for Konkurrencerådets suppleanter.

Bestemmelsen vil gælde, når de pågældende personer håndhæver EUF-Traktatens artikel 101 og 102 samt denne lov eller regler udstedt i medfør heraf. Dette omfatter også varetagelsen af de opgaver, de er tillagt i medfør af denne regulering. Bestemmelsen vil f.eks. også gælde, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen iværksætter konkurrenceanalyser på eget initiativ efter konkurrencelovens § 15, stk. 2, eller deltager i internationale fora som national konkurrencemyndighed, herunder deltagelse i Det Europæiske Konkurrencenetværk. Med Det Europæiske Konkurrencenetværk menes netværket af nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen, hvis formål er at skabe et forum for drøftelser og samarbejde i forbindelse med anvendelsen og håndhævelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102, jf. artikel 2, stk. 1, nr. 5, i direktiv 2019/1, der er optaget som bilag 2 til lovforslaget.

For at sikre klarhed over, om et høringsvar eller en analyse er afgivet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen som led i udførelsen af almindelig ministerbetjening m.v. eller som uafhængighed konkurrencemyndighed, vil det skulle fremgå, når der er tale om et høringsvar eller en analyse afgivet af Konkurrencerådet eller under Konkurrencerådets ansvar, jf. konkurrencelovens § 15.

Virkingen af de foreslåede bestemmelser vil være, at det understreges, at medlemmerne af Konkurrencerådet, deres suppleanter og alle ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal være uafhængige og uvildige ved håndhævelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102 og denne lov eller regler udstedt i medfør heraf samt ved varetagelsen af opgaver som konkurrencemyndighed affødt af denne regulering.

Det er vurderingen, at kravene i artikel 4, stk. 4, i direktiv 2019/1 til klarhed og gennemsigtighed ved udvælgelse, ansættelse eller udpegelse af medlemmerne af beslutningsorganet for de nationale administrative konkurrencemyndigheder allerede er opfyldt ved kriterierne fastslagt i konkurrencelovens § 14, stk. 1-4, og de gældende krav til saglighed, der gælder ved valget af en kandidat. Der ses derfor ikke at

være behov for at gennemføre en bestemmelse svarende til artikel 4, stk. 4.

Artikel 4, stk. 2, litra c, 1. led kræver, at de ansatte og beslutningstagerne i den nationale administrative konkurrencemyndighed afstår fra enhver handling, der er uforenelig med varetagelsen af deres opgaver og/eller med udøvelsen af deres beføjelser til at anvende EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Præambelbetragtning nr. 19 præciserer, at dette krav indebærer, at de pågældende personer ikke bør kunne behandle konkrete sager vedrørende anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 og 102 i en række tilfælde.

Direktivet lægger – ligesom forvaltningslovens § 3 – en konkret vurdering til grund for, om der er tale om inhabilitet i den konkrete sag, ligesom konsekvensen er den samme, nemlig at den pågældende person ikke bør behandle den pågældende sag. Det er derfor den samlede vurdering, at kravene til habilitet i artikel 4, stk. 2, litra c, 1. led, i det væsentlige er opfyldt via de gældende regler om habilitet i forvaltningslovens § 3, og at yderligere implementering dermed ikke er nødvendig.

Det foreslås dog for at sikre en fuldstændig og korrekt gennemførelse af artikel 4 og herunder for at understrege kravet om uvildighed og integritet hos de ansatte og beslutningstagerne i den nationale administrative konkurrencemyndighed, at der indsættes en bestemmelse. jf. lovforslagets § 1, nr. 7, der sikrer, at medlemmerne af Konkurrencerådet, deres suppleanter, direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kun kan have anden beskæftigelse, i det omfang det er foreneligt med udøvelsen af de pligter, der er knyttet til stillingen eller hvervet. Bestemmelsen vil gælde for de personer, der håndhæver EUF-Traktatens artikel 101 og 102, denne lov samt regler udstedt i medfør heraf og varetager de opgaver, de er tillagt i medfør af denne regulering. Bestemmelsen vil f.eks. også gælde, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen iværksætter konkurrenceanalyser på eget initiativ efter konkurrencelovens § 15, stk. 2.

De gældende regler om tavshedspligt i bl.a. forvaltningslovens § 27 og straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f gælder også, efter at en person er fratrukket sin stilling i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller sit hverv i Konkurrencerådet, men bestemmelserne forbyder f.eks. ikke brug og videregivelse af ikkefortrolige oplysninger. Dermed opfylder gældende ret ikke fuldt ud kravet i artikel 4, stk. 2, litra c, 2. led, i direktiv 2019/1, som fastsætter, at de ansatte og beslutningstagerne i en rimelig periode, efter at de har forladt den nationale administrative konkurrencemyndighed, ikke bør være involveret i den samme sag i deres nye beskæftigelse.

Til gennemførelse af artikel 4, stk. 2, litra c, 2. led, foreslås det, at medlemmerne af Konkurrencerådet, deres suppleanter, direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i deres efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, vil skulle afstå fra at behandle en række sager, som de har behandlet under deres virke i Konkurrencerådet eller ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Det

drejer sig om verserende sager, hvor der er udsendt en meddelelse om betænkeligheder, jf. § 15 a, stk. 3, sager vedrørende denne lovs kapitel 4, sager om bødelempelse og om sanktionslempelse, jf. §§ 23 d-23 i, anke- og retssager vedrørende afgørelser efter loven samt sager om indsigt i alle sådanne sager. Med indsigt menes både partsaktindsigt efter forvaltningsloven og egenaces efter konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt. I relation til sager vedrørende konkurrencelovens kapitel 4 (fusioner) bemærkes særskilt, at disse vil være omfattet af bestemmelsen fra det tidspunkt, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har modtaget første udkast til anmeldelse af fusionen.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en ansat i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller et medlem af Konkurrencerådet ikke som led i en ny beskæftigelse kan behandle de førnævnte verserende sager, som den pågældende behandlede i styrelsen eller i rådet. Det kan f.eks. være en ny ansættelse på et advokatkontor eller i et konsulenthus men dog ikke begrænset hertil, idet bestemmelsen også vil forhindre, at en tidligere ansat eller et rådsmedlem f.eks. ansættes af en virksomhed til at håndtere den samme verserende sag af den pågældende type mod virksomheden, som den pågældende behandlede under ansættelsen m.v. i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller sit virke i rådet.

Forslaget til en korrekt gennemførelse af artikel 4, stk. 2, litra c, 2. led, skal sikre, at medlemmerne af Konkurrencerådet, deres suppleanter, direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i deres efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, skal afstå fra at behandle de samme førnævnte sager – dvs. verserende sager, hvor der er udsendt en meddelelse om betænkeligheder, jf. § 15 a, stk. 3, sager vedrørende denne lovs kapitel 4, sager om bødelempelse og om sanktionslempelse, jf. §§ 23 d-23 i, anke- og retssager vedrørende afgørelser efter loven samt sager om indsigt i alle sådanne sager – som de har behandlet under deres virke i Konkurrencerådet eller ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Det foreslås samtidig, at bestemmelsen skal gælde for alle førnævnte sager, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen behandler på konkurrenceområdet; dvs. ikke kun sager efter EUF-Traktatens artikel 101 og 102 som krævet efter direktiv 2019/1, men også sager efter konkurrenceloven og regler udstedt i medfør heraf. På dette punkt går lovforslaget dermed videre end krævet efter direktivet. Dette er imidlertid både naturligt og hensigtsmæssigt, fordi hensynet bag bestemmelsen – at sikre at direktivets krav om uvildighed og integritet hos de ansatte og beslutningstagerne i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Konkurrencerådet også gælder efter endt ansættelse eller virke – er til stede i fuldt ud samme omfang ved andre typer af sager efter konkurrenceloven m.v., f.eks. fusionssager.

Forpligtelsen omfatter i øvrigt kun situationer, hvor der er risiko for en interessekonflikt, hvilket f.eks. ikke vil være tilfældet, hvis den pågældende ansættes hos f.eks. EU-Kommissionen eller i et advokatkontor, der repræsenterer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i den pågældende sag. Det

vil heller ikke være tilfældet, hvis en ansat i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med ansvar for en konkret sag bliver ansat i et advokatkontor, som varetager den pågældende sag for en part, så længe den pågældende ikke beskæftiger sig med eller bidrager til arbejdet med den pågældende sag.

Det er vurderingen, at den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 7, ikke vil have den fornødne effekt, hvis overtrædelse af bestemmelsen ikke kan sanktioneres. Ligesom en person allerede i dag kan straffes med bøde eller fængsel i op til 6 måneder for at overtræde sin tavshedspligt, bør den pågældende også kunne straffes for at overtræde den foreslåede bestemmelse, om end det findes passende alene at straffe overtrædelser med bøde. Det foreslås derfor, at der i konkurrenceloven indsættes en hjemmel til at straffe en overtrædelse af forslagets § 1, nr. 7, med bøde i de tilfælde, hvor den pågældende har handlet forsætligt eller groft uagtsomt. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 6). Det bemærkes, at det er vurderingen, at dette ikke medfører væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Det er vurderingen, at kravene i artikel 4, stk. 3, i direktiv 2019/1, der indebærer, at medlemmerne af Konkurrencerådet, deres suppleanter og direktøren for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke kan afskediges af årsager relateret til en korrekt varetagelse af deres opgaver eller en korrekt udøvelse af deres beføjelser under anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102, allerede er opfyldt via gældende ret, herunder retspraksis. Der ses derfor ikke at være behov for at gennemføre en bestemmelse svarende til artikel 4, stk. 3.

Efter den gældende § 15, stk. 1, 2. pkt., kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen allerede i dag på et hvilket som helst tidspunkt i sagsbehandlingen afvise at behandle alle eller nogle af de klagepunkter, som en klager har rejst. Det samme gælder sager, som styrelsen har taget op af egen drift. Der ses derfor ikke at være behov for at indføre en bestemmelse svarende til artikel 4, stk. 5, i direktiv 2019/1.

Bøder, som virksomheder pålægges for at overtræde konkurrenceloven, tilfalder statskassen. Der er derfor ikke behov for at indføre regulering til opfyldelse af direktivets krav om, at de bøder, som de nationale administrative konkurrencemyndigheder pålægger for overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 og artikel 102 ikke må anvendes til at finansiere konkurrencemyndighedens aktiviteter.

Artikel 5 i direktiv 2019/1 stiller krav om, at de nationale konkurrencemyndigheder skal have tilstrækkelige ressourcer og uafhængighed i anvendelsen af disse.

Direktivets artikel 5, stk. 1 og 2, skal forhindre, at konkurrencemyndighederne i Den Europæiske Union underfinansieres og dermed ikke har tilstrækkeligt med ressourcer til at håndhæve EUF-Traktatens regler effektivt eller til i øvrigt at deltage i Det Europæiske Konkurrencenetværk for at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Artikel 5, stk. 1 og 2, har karakter af en generel overordnet bestemmelse, der skal ses i sammenhæng med de

øvrige krav i artikel 5, hvorefter den nationale konkurrencemyndighed i henhold til artikel 5, stk. 3, frit skal kunne disponere over sit budget ved udførelsen af opgaverne nævnt i stk. 2 samt offentliggøre periodiske rapporter om dens aktiviteter og ressourcer, jf. artikel 5, stk. 4. Hertil kommer retten til at kunne prioritere håndhævelsessager i henhold til artikel 4, stk. 5.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens bevillinger tildeles via finansloven og optages under egen paragraf. Tildelingen af bevilling følger processen for udarbejdelse af finansloven. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indgår årligt en mål- og resultatplan med Erhvervsministeriet. Styrelsens direktør har inden for de givne bevillinger, materiel lovgivning samt den udarbejdede mål- og resultatplan beføjelser til uafhængigt at prioritere og allokere de tildelte bevillinger. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er underlagt kontrol af Rigsrevisionen, der foretager uafhængig finansiel og forvaltningsmæssig revision af statens regnskab og herunder kan efterprøve, om styrelsen har ressourcemangel i et omfang, som indebærer, at styrelsen ikke vil kunne varetage opgaverne i artikel 5, stk. 2. Rigsrevisionen er underlagt Folketinget.

Kravet om tilstrækkelige ressourcer til at løse de anførte opgaver må dermed anses for opfyldt, ved at bevillingen til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fremgår af den årlige finanslov og de dertil knyttede procedurer. Det samme gælder kravet om uafhængighed ved anvendelsen af det tildelte budget. Der ses derfor ikke at være behov for at indføre en bestemmelse svarende til artikel 5, stk. 1-3, i direktiv 2019/1.

For at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 5, stk. 4, i direktiv 2019/1 foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ved finansårets udløb skal offentliggøre en beretning til erhvervsministeren om aktiviteterne i det forløbne år, herunder om udpegning og afgang af medlemmer af Konkurrencerådet og omfanget af og udviklingen i styrelsens ressourcer.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udgiver allerede i dag årsrapporter efter regnskabsbekendtgørelsen og reglerne i bevillingsvejledningen. Indholdet af årsrapporterne er defineret af Økonomistyrelsen for at sikre ensartethed i rapporterne på tværs af staten. Årsrapporterne opfylder imidlertid ikke fuldt ud kravene i artikel 5, stk. 4, hvorefter de årlige rapporter også skal oplyse om udpegning og afgang af medlemmerne af Konkurrencerådet og styrelsens direktør, samt offentliggøres. Det foreslås, at dette anføres i loven. Som anført i direktivets artikel 5, stk. 1, skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen råde over et tilstrækkeligt antal kvalificerede ansatte og tilstrækkelige finansielle, tekniske og teknologiske ressourcer, der er nødvendige for effektivt at kunne varetage sine opgaver og for effektivt at kunne udøve sine beføjelser i forbindelse med anvendelse af artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten. Den foreslåede beretning skal derfor også ses i lyset af dette krav, idet beretningen ved både at beskrive styrelsens aktiviteter, tildelte ressourcer og ændringer heri, vil udgøre et redskab til at vise, om styrelsens

finansiering modsvare styrelsens opgaver, som defineret i artikel 5, stk. 2, herunder hvis disse udvides, samt opgaver efter konkurrenceloven eller regler udstedt i medfør heraf.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7 (§§ 14 a-14 b) og bemærkningerne hertil.

Endelig foreslås det, at udtrykket konkurrenceanalyser i § 15, stk. 2 og 3, erstattes af analyser om konkurrenceforhold. For at sikre klarhed over afsenderen på høringsvar, analyser, skriftlige udtalelser eller lign. større produkter foreslås det yderligere, at det klart skal fremgå, at de er afgivet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen som led i udførelsen af almindelig ministerbetjening m.v. eller som uafhængig konkurrencemyndighed afgivet af Konkurrencerådet eller under Konkurrencerådets ansvar, jf. konkurrencelovens § 15, stk. 3, 1. pkt.

De foreslåede ændringer følger ikke af direktiv 2019/1.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8-9, samt bemærkningerne hertil.

2.3. Strukturelle påbud og konstatering af tidligere overtrædelser

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Dansk ret

Efter § 16, stk. 1, i konkurrenceloven kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udstede påbud med henblik på at bringe overtrædelser af konkurrencelovens § 6 eller § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør. Bestemmelsen hjemler kun udstedelsen af adfærdsmæssige påbud og indeholder en ikkeudtømmende angivelse af eksempler på sådanne påbud.

2.3.1.2. Direktiv 2019/1

Ifølge artikel 10, stk. 1, 1. afsnit, skal medlemsstaterne sikre, at en national konkurrencemyndighed, hvis den fastslår en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, ved en afgørelse kan pålægge de deltagende virksomheder eller virksomhedssammenslutninger at bringe den pågældende overtrædelse til ophør. I den forbindelse kan myndigheden udstede et adfærdsmæssigt eller strukturelt påbud, der står i et rimeligt forhold til overtrædelser, og som er nødvendigt for effektivt at bringe overtrædelser til ophør. Ved valget mellem to lige effektive påbud skal den nationale konkurrencemyndighed i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet vælge det mindst belastende for virksomheden.

Et strukturelt påbud kan ifølge præambelbetragtning nr. 37 i direktivet f.eks. være et krav om afhændelse af en aktiepost i en konkurrerende virksomhed eller frasalg af en forretningsenhed. Videre fremgår det, at selvom strukturelle påbud kan påvirke en virksomheds aktiver og kan forventes at være mere byrdefulde end adfærdsmæssige påbud, bør

det ikke afholde en national konkurrencemyndighed fra at beslutte, at omstændighederne ved en bestemt overtrædelse berettiger til udstedelse af et strukturelt påbud, hvis det mere effektivt kan bringe en overtrædelse til ophør. Der gælder således ikke en fast regel om, at et adfærdsmæssigt påbud vil være mindre byrdefuldt for en virksomhed end et strukturelt.

Ud over krav til nationale konkurrencemyndigheders udstedelse af strukturelle påbud fremgår det af artikel 10, stk. 1, 2. afsnit, at medlemsstaterne skal sikre, at en national konkurrencemyndighed kan fastslå, at der tidligere har foreligget en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten.

2.3.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Den gældende bestemmelse i § 16, stk. 1, i konkurrenceloven indeholder ikke hjemmel til, at der kan udstedes et strukturelt påbud. Med henblik på at sikre en korrekt og fuldstændig gennemførelse af artikel 10 i direktiv 2019/1 foreslås det, at § 16, stk. 1, ændres, således at der indføres hjemmel til udstedelse af strukturelle påbud.

Den gældende bestemmelse i § 16, stk. 1, indeholder en ikkeudtømmende angivelse af, hvilke adfærdsmæssige påbud der i givet fald kan udstedes. På linje hermed foreslås det, at denne angivelse suppleres med en ikkeudtømmende angivelse af eksempler på strukturelle påbud, som i givet fald kan udstedes.

Endvidere foreslås det, at det indsættes i selve lovtæksten, at et påbud skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelser og være nødvendigt for effektivt at bringe en overtrædelse til ophør. Ved valget mellem to lige effektive påbud foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet skal vælge det mindst indgribende for en virksomhed eller virksomhedssammenslutning.

Virkingen af de foreslåede ændringer vil være, at der f.eks. kan udstedes et påbud om, at en virksomhed, som er aktør inden for forskellige produktions- eller distributionsled, skal placere aktiviteter i forbindelse med salget af virksomhedens produkter i en uafhængigt fungerende forretningsenhed, hvis et sådant påbud er proportionalt i den konkrete sag.

Endelig foreslås der indført en udtrykkelig hjemmel til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fastslå, at der tidligere har foreligget en overtrædelse af loven eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12-15, og bemærkningerne hertil.

2.4. Tilsagn

2.4.1. Gældende ret

2.4.1.1. Dansk ret

Tilsagn, der afgives af virksomheder, og som imødekommer de betænkeligheder, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i relation til § 6 eller § 11 i konkurrenceloven eller artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, kan efter konkurrencelovens § 16 a, stk. 1, gøres bindende for virksomhederne. Et tilsagn kan efter bestemmelsen være tidsbegrænset.

Hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder, at en aftale eller adfærd kan give anledning til betænkeligheder, skal styrelsen efter § 15 a, stk. 2, i konkurrenceloven udsende en meddelelse om betænkeligheder og en klagepunktsmeddelelse. Fristen for parternes afgivelse af en udtalelse til meddelelsen om betænkeligheder er to uger, og fristen for parternes høringssvar til en klagepunktsmeddelelse er seks uger. Hvis der skal foretages yderligere partshøring efter forvaltningsloven, er fristen for afgivelse af en udtalelse som udgangspunkt tre uger.

En virksomhed, hvis tilsagn er gjort bindende ved en afgørelse efter § 16 a, stk. 1, kan ikke påklage afgørelsen til Konkurrenceankenævnet, jf. § 19, stk. 1, modsætningsvis. Den manglende klageadgang er en konsekvens af, at virksomheden selv har forhandlet sig frem til den opnåede løsning, og at det hverken vil virke ressourcebesparende eller fremmende for konkurrencen, hvis en virksomhed på den ene side får mulighed for at afslutte en sag med virksomhedens tilsagn, og hvis virksomheden samtidig kan påklage den afgørelse, som den selv har medvirket til at få på plads med myndighederne, jf. Folketingstidende 2004-05, 1. samling, tillæg A, side 1653.

Efter at tilsagn er gjort bindende, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter § 16 a, stk. 2, udstede påbud, som er nødvendige for at sikre en rettidig og korrekt opfyldelse af de afgivne tilsagn (såkaldte præciserende påbud).

En afgørelse, der gør virksomheders tilsagn bindende, kan efter § 16 a, stk. 3, tilbagekaldes, hvis de faktiske forhold har ændret sig på et for afgørelsen væsentligt punkt, hvis deltagerne i aftalen m.v. handler i strid med afgivne tilsagn, eller hvis afgørelsen er truffet på grundlag af urigtige eller vildledende oplysninger fra deltagerne i aftalen m.v.

2.4.1.2. Direktiv 2019/1

Artikel 12, stk. 1, fastsætter, at medlemsstaterne i håndhævelsessager, der indledes med henblik på at træffe afgørelse om at bringe en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten til ophør, skal sikre, at en national konkurrencemyndighed efter at have hørt markedsdeltagerne, enten formelt eller uformelt, ved afgørelse kan gøre de tilsagn, som virksomhederne eller virksomhedssammenslutningerne har afgivet, bindende, hvis disse tilsagn imødekommer den nationale konkurrencemyndigheds betænkeligheder.

En tilsagnsafgørelse kan vedtages for en bestemt periode og skal efter artikel 12, stk. 1, fastslå, at der ikke længere er grund til, at den pågældende nationale konkurrencemyndighed griber ind.

Ifølge artikel 12, stk. 2, skal medlemsstaterne sikre, at en national konkurrencemyndighed har effektive beføjelser til at overvåge gennemførelsen af tilsagn, der er gjort bindende.

Endvidere skal medlemsstaterne efter artikel 12, stk. 3, sikre, at en national konkurrencemyndighed kan genoptage håndhævelsessager, hvis der er sket væsentlige ændringer af de faktiske forhold, som afgørelsen byggede på, hvis virksomheder eller virksomhedssammenslutninger handler i strid med deres tilsagn, eller hvis afgørelsen byggede på ufuldstændige, ukorrekte eller vildledende oplysninger fra parterne.

Ifølge præambelbetragtning nr. 39 i direktivet er tilsagnsafgørelser i princippet ikke hensigtsmæssige i forbindelse med hemmelige karteller, hvor en national konkurrencemyndighed i stedet bør pålægge en bøde.

2.4.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Den gældende bestemmelse i § 16 a, stk. 1, i konkurrenceloven, der giver Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen hjemmel til gøre virksomheders tilsagn bindende, svarer indholdsmæssigt i det væsentligste til artikel 12, stk. 1, i direktiv 2019/1.

For at sikre en korrekt og fuldstændig gennemførelse af direktivet foreslås det dog at affatte den gældende bestemmelse om tilsagn på samme måde som i direktivet.

Virkingen af forslaget vil være, at det herved tydeliggøres, at også virksomhedssammenslutninger vil kunne afgive tilsagn, at der vil skulle foretages en høring af relevante markedsdeltagere, forinden der kan træffes en afgørelse om at gøre tilsagn bindende, at en tilsagnsafgørelse vil kunne være tidsbegrænset, og at det vil skulle anføres i en tilsagnsafgørelse, at der herefter ikke længere er grund for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at gribe ind.

Artikel 12, stk. 2, pålægger en medlemsstat at sikre, at en national konkurrencemyndighed har effektive beføjelser til at overvåge gennemførelsen af tilsagn. I praksis overvåger Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen allerede efter den gældende lov virksomheders gennemførelse af tilsagn. Med henblik på en korrekt gennemførelse af direktiv 2019/1 foreslås det imidlertid, at der indsættes en bestemmelse i konkurrenceloven, der fastslår, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen overvåger gennemførelsen af tilsagn, der er gjort bindende.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter loven skal overvåge, om virksomheder gennemfører de tilsagn, som de har afgivet, og som er gjort bindende. Gennemfører virksomhederne ikke tilsagn, der er gjort bindende, vil Konkurrence-

og Forbrugerstyrelsen kunne pålægge dem tvangsbøder, jf. lovforslagets § 1, nr. 34. Endvidere vil der kunne pålægges bøder for en forsætlig eller uagtsom undladelse af at efterkomme bindende tilsagn, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1, nr. 4).

Den gældende bestemmelse i § 16 a, stk. 3, om tilbagekaldelse af en afgørelse, der gør tilsagn bindende, svarer til artikel 12, stk. 3, i direktiv 2019/1. Dog er det ikke anført i § 16 a, stk. 3, nr. 3, at en afgørelse kan tilbagekaldes i tilfælde af ufuldstændige oplysninger, men kun i tilfælde af urigtige eller vildledende oplysninger. Det foreslås derfor, at denne tilbagekaldelsesgrund indsættes i § 16 a, stk. 3, nr. 3.

Det bemærkes, at direktivet ikke hindrer muligheden for, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fortsat efter den gældende § 16 a, stk. 2, kan udstede præciserende påbud, som er nødvendige for at sikre en rettidig og korrekt opfyldelse af afgivne tilsagn.

Den manglende klageadgang til Konkurrenceankenævnet af en afgørelse, der gør en virksomheds tilsagn bindende, foreslås opretholdt af de grunde, som Folketinget lagde vægt på i 2012, og som anført i afsnit 2.4.1.1 ovenfor. Det bemærkes, at den manglende klageadgang ikke er i strid med artikel 3, stk. 2, i direktiv 2019/1, hvorefter medlemsstaterne skal sikre, at de nationale konkurrencemyndigheders udøvelse af beføjelserne efter direktivet er underlagt passende sikkerhedsgarantier vedrørende bl.a. virksomheders adgang til effektive retsmidler. De nationale konkurrencemyndigheders beføjelser vedrører overtrædelser af EUF-Traktatens artikel 101 og 102, jf. artikel 3, stk. 2, i direktivet. En afgørelse, der gør en virksomheds tilsagn bindende, fastslår ikke, at der foreligger en overtrædelse, men angiver kun betænkeligheder i relation til konkurrencelovens § 6 eller § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Hertil kommer, at lovligheden af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse vil kunne efterprøves af domstolene i medfør af den almindelige prøvelsesadgang efter grundlovens § 63, stk. 1.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 16-18, og bemærkningerne hertil.

2.5. Foreløbige påbud

2.5.1. Gældende ret

2.5.1.1. Dansk ret

Konkurrencelovens § 18 b, stk. 1, indeholder hjemmel til, at der kan udstedes et foreløbigt påbud i tilfælde, hvor en aftale eller adfærd efter en foreløbig vurdering skønnes at være en overtrædelse af § 6 eller § 11 i loven eller artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, og hvor der skønnes at være risiko for alvorlig skade på konkurrencen, hvis der ikke foretages et hurtigt indgreb.

Bestemmelsen blev med virkning fra den 1. marts 2013 indført i konkurrenceloven for at give Konkurrence- og

Forbrugerstyrelsen mulighed for og i lighed med Kommissionen og langt størstedelen af konkurrencemyndighederne i Den Europæiske Union at træffe afgørelse om foreløbige forholdsregler. Begrebsmæssigt anvendes udtrykket foreløbige påbud i stedet for foreløbige forholdsregler.

Et foreløbigt påbud får ifølge § 18 b, stk. 2, først virkning, når Konkurrenceankenævnet har stadfæstet en afgørelse herom. Efter bestemmelsen påhviler det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at indbringe en afgørelse om et foreløbigt påbud for Konkurrenceankenævnet, hvilken indbringelse skal ske senest 10 hverdage efter, at afgørelsen er truffet.

Et foreløbigt forbud gælder efter § 18 b, stk. 3, fra Konkurrenceankenævnets stadfæstelse, og indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har truffet afgørelse om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse af loven, eller styrelsen har gjort de af virksomhederne afgivne tilsagn bindende, jf. § 16 a, stk. 1. Giver en part afkald på, at påbuddet inden 10 hverdage skal indbringes af styrelsen for Konkurrenceankenævnet, gælder det foreløbige påbud fra styrelsen har modtaget partens afkald.

2.5.1.2. Direktiv 2019/1

Medlemsstaterne skal efter artikel 11, stk. 1, sikre, at en national konkurrencemyndighed på eget initiativ har beføjelse til som minimum i hastetilfælde, hvor der er risiko for alvorlig og uoprettelig skade på konkurrencen og på grundlag af en umiddelbar konstatering af en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, at træffe afgørelse om at pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger foreløbige forholdsregler, dvs. foreløbige påbud. Ifølge præambelbetragtning nr. 38 står det dog medlemsstaterne frit for at give de nationale konkurrencemyndigheder mere vidtrækkende beføjelser til at pålægge foreløbige forholdsregler.

En afgørelse om et foreløbigt påbud skal efter artikel 11, stk. 1, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen, dvs. krav om proportionalitet, og gælde enten i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges, hvis det er nødvendigt og hensigtsmæssigt, eller indtil den endelige afgørelse er truffet.

Efter artikel 11, stk. 2, skal medlemsstaterne sikre, at lovligheden og proportionaliteten af et foreløbigt påbud kan efterprøves inden for rammerne af en fremskyndet appelprocedure.

2.5.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Den gældende § 18 b i konkurrenceloven opstiller ikke krav om, at der ud over risiko for alvorlig skade på konkurrencen tillige skal være tale om risiko for en uoprettelig skade, hvis der ikke foretages et hurtigt indgreb.

Artikel 11, stk. 1, og præambelbetragtning nr. 38 i direktivet indebærer imidlertid, at en medlemsstat kan lade en national konkurrencemyndighed have mere vidtrækkende beføjelser til at pålægge et foreløbigt påbud. Hvis det umid-

delbart vurderes, at der er risiko for, at en aftale eller en adfærd kan medføre alvorlig skade på konkurrencen, ses der, sagens hastende karakter taget i betragtning, ikke at være grund til at forlænge sagsbehandlingstiden yderligere ved også at opstille et krav om vurdering af, skaden på konkurrencen kan være uoprettelig. På denne baggrund foreslås det at bibeholde det gældende krav om, at der kun skal være tale om risiko for alvorlig skade på konkurrencen, hvis der ikke foretages et hurtigt indgreb.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen får mulighed for at sikre, at en overtrædelse, mens den undersøges, ikke medfører alvorlig skade på konkurrencen, hvilket er en videreførelse af gældende ret, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 18. Udstedelsen af et foreløbigt påbud kan være vigtigt for at undgå en markedsudvikling, der kan være meget vanskelig at ændre ved en afgørelse, der senere træffes af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ved sagens afslutning, jf. også præambelbetragtning nr. 38 i direktiv 2019/1. Et eksempel på et foreløbigt påbud kan være et leveringspåbud, som skal gælde, indtil der træffes afgørelse om, hvorvidt en virksomhed har en dominerende stilling og har misbrugt denne stilling ved f.eks. at nægte at levere en vare til en anden virksomhed.

For at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 11, stk. 1, i direktivet foreslås det, at det lovfæstes, at et foreløbigt påbud skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen.

For ligeledes at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 11, stk. 1, foreslås det som noget nyt, at et foreløbigt påbud skal gælde fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse og således ikke, som efter den gældende lov, først fra Konkurrenceankenævnets stadfæstelse af afgørelsen.

Videre foreslås det, at det foreløbige påbud skal gælde enten i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges, i det omfang det er nødvendigt og hensigtsmæssigt. Eller det foreløbige påbud skal gælde, indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har truffet afgørelse om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse, eller afgivne tilsagn er gjort bindende. Det sidste er en videreførelse af gældende ret.

Endvidere foreslås det, at der inden fire uger kan indgives klage til Konkurrenceankenævnet, men kun af den, som det foreløbige påbud retter sig til.

Med henblik på at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 11, stk. 2, i direktivet foreslås det, at der kun kan klages over et påbuds lovlighed og proportionalitet, og at Konkurrenceankenævnet skal behandle en klage herom efter en fremskyndet procedure. Nærmere regler herom forudsættes at blive fastsat i bekendtgørelsen om Konkurrenceankenævnets virksomhed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 19, og § 1, nr. 31, samt bemærkningerne hertil.

2.6. Anmodning om oplysninger og interviews

2.6.1. Gældende ret

2.6.1.1. Dansk ret

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter § 17, stk. 1, i konkurrenceloven kræve alle oplysninger, herunder regnskaber, regnskabsmateriale, udskrift af bøger, andre forretningspapirer og elektronisk lagrede data, som skønnes nødvendige for udførelsen af de opgaver, som styrelsen er tillagt efter konkurrenceloven eller til afgørelse af, om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser.

Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen indeholder den hjemmel til, at der kan indhentes oplysninger fra offentlige og private virksomheder, sammenslutninger og offentlige myndigheder, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3674. Efter gældende praksis er en fysisk person også omfattet af oplysningspligten efter konkurrencelovens § 17, stk. 1.

Efter bestemmelsens ordlyd er det ikke en betingelse, at adressaterne for et krav om oplysninger er virksomheder, som er involveret i konkurrencebegrænsninger. Bestemmelsen kan også anvendes til at indhente oplysninger om f.eks. markedsforholdene på et givet område fra virksomheder, som ikke er parter i en sag.

Hvis et krav om oplysninger ikke efterkommes, kan der efter § 22, nr. 1, i konkurrenceloven pålægges tvangsbøder.

Såfremt Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har konkret mistanke om en strafbar overtrædelse af konkurrenceloven, er der ikke pligt til at udtale sig om forhold, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse, jf. § 10 i lovbekendtgørelse nr. 1121 af 12. november 2019 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter – herefter retssikkerhedsloven.

Konkurrenceloven indeholder ikke hjemmel til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve, at repræsentanter for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning skal møde op til interviews i styrelsen.

2.6.1.2. Direktiv 2019/1

Medlemsstaterne skal efter artikel 8 sikre, at en national administrativ konkurrencemyndighed kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger at stille alle nødvendige oplysninger med henblik på anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102 til rådighed inden for en given og rimelig frist. Sådanne anmodninger om oplysninger skal stå i et rimeligt forhold til formålet og må ikke føre til, at modtageren af anmodningen tvinges til at tilstå en overtrædelse af artikel 101 og 102. Pligten til at stille alle nødvendige oplysninger til rådighed omfatter oplysninger, som sådanne virksomheder eller virksomhedssammenslutninger

har adgang til. Artikel 8 giver også en national konkurrencemyndighed beføjelse til at anmode enhver anden fysisk eller juridisk person om inden for en given og rimelig frist at give oplysninger, der kan være relevante for anvendelsen af artikel 101 og 102.

Ifølge præambelbetragtning nr. 35 i direktivet bør denne ret til at kræve udlevering af oplysninger også omfatte oplysninger, der opbevares i digital form, herunder e-mails og meddelelser sendt via chatprogrammer, uanset hvor disse er lagret, herunder via cloudlagring og på servere, forudsat at de er tilgængelige for den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, der er genstand for anmodningen om oplysninger.

En anmodning om oplysninger bør dog ikke kunne føre til, at der stilles krav til virksomheden eller virksomhedssammenslutningen, der ikke står i et rimeligt forhold til undersøgelsens behov; retten til at kræve oplysninger bør f.eks. ikke føre til, at virksomheder eller virksomhedssammenslutninger pålægges uforholdsmæssigt store omkostninger eller urimeligt besvær.

Endvidere bør en anmodning om oplysninger ikke føre til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning presses til at tilstå en overtrædelse, som det påhviler konkurrencemyndigheden at bevise, jf. præambelbetragtning nr. 35 i direktivet.

Efter artikel 9 skal medlemsstaterne sikre, at en national administrativ konkurrencemyndighed som minimum har beføjelse til at indkalde til et interview. De, der skal kunne indkaldes til et interview, er enhver repræsentant for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning og enhver repræsentant for andre juridiske personer og enhver fysisk person, når en sådan repræsentant eller person kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102.

2.6.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Den gældende bestemmelse i § 17, stk. 1, i konkurrenceloven om krav om oplysninger svarer i vidt omfang til artikel 8 i direktiv 2019/1.

Det foreslås dog, at det i overensstemmelse med artikel 8 anføres i § 17, stk. 1, at det skal være oplysninger, som den pågældende har adgang til, hvormed f.eks. menes oplysninger, der er lagret via cloudlagring eller på en ekstern server, uanset hvor serveren er placeret, forudsat at oplysningerne er tilgængelige for den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, der er genstand for anmodningen. Hvis en modtager af et krav om oplysninger indgår i en økonomisk enhed, vil modtageren med henblik på at sikre en effektiv anvendelse af bestemmelsen og i overensstemmelse med det EU-retlige virksomhedsbegreb være forpligtet til at give alle oplysninger om den samlede økonomiske enhed, som den pågældende er en del af.

Endvidere foreslås det tydeliggjort, at oplysningspligten

påhviler en virksomhed, en virksomhedssammenslutning samt enhver anden juridisk eller fysisk person.

Videre foreslås det, at oplysningerne skal være afgivet inden for en rimelig frist, hvilket vil være en videreførelse af gældende administrativ praksis.

Desuden foreslås det, at et krav om oplysninger skal stå i et rimeligt forhold til formålet og ikke må føre til, at modtageren af kravet pålægges uforholdsmæssigt store omkostninger eller urimeligt besvær, ligesom modtageren ikke må tvinges til at tilstå en overtrædelse af loven eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Virkningen af den foreslåede ændring vil for det første være, at der kan stilles krav om oplysninger fra en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning, hvis kravet står i et rimeligt forhold til behovet for de pågældende oplysninger. For det andet vil den foreslåede ændring indebære, at modtageren af et krav om oplysninger ikke må presses til at tilstå en overtrædelse, som det påhviler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at bevise. Den foreslåede ændring skal dog ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 24 (§ 17 b), hvorefter en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning, der modtager et krav om oplysninger, i overensstemmelse med det EU-retlige forbud mod selvinkriminering vil være forpligtet til at besvare faktuelle spørgsmål og fremlægge allerede eksisterende dokumenter, selv om oplysningerne vil kunne anvendes som bevis for, at den pågældende har handlet i strid med loven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Som nævnt i afsnit 2.6.1.1 ovenfor finder den gældende § 17 anvendelse på alle oplysninger, som skønnes nødvendige for udførelsen af de opgaver, som styrelsen er tillagt efter konkurrenceloven eller til afgørelse af, om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser. De foreslåede ændringer til § 17, stk. 1, foreslås derfor at skulle finde anvendelse på alle krav om oplysninger efter loven.

Som nævnt kan den gældende § 17, stk. 1, anvendes over for virksomheder m.v. og fysiske personer. I overensstemmelse med artikel 8 i direktiv 2019/1 foreslås det dog udtrykkeligt angivet, at oplysningspligten påhviler en virksomhed, en virksomhedssammenslutning samt enhver anden juridisk eller fysisk person.

For at sikre en korrekt og fuldstændig gennemførelse af artikel 8 i direktivet foreslås det, at der indføres en bestemmelse svarende til artikel 9 i direktiv 2019/1, hvorefter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan indkalde en virksomhedsrepræsentant eller en anden fysisk person til deltagelse i og besvare spørgsmål under et interview.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne indkalde enhver repræsentant for en virksomhed m.v. til at deltage i og besvare spørgsmål under et interview, når en sådan repræsentant kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 20-22 og 24 (§ 17 a), samt bemærkningerne hertil.

2.7. Forbud mod selvinkriminering

2.7.1. Gældende ret

2.7.1.1. Dansk ret

Som anført i afsnit 2.6.1.1 ovenfor kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter § 17, stk. 1, i konkurrenceloven kræve alle oplysninger m.v., som skønnes nødvendige for udførelsen af de opgaver, som styrelsen er tillagt efter konkurrenceloven eller til afgørelse af, om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser.

Efter § 18, stk. 1, i konkurrenceloven kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i forbindelse med en kontrolundersøgelse forlange mundtlige forklaringer.

Det følger af § 10, stk. 1, i retssikkerhedsloven, at såfremt Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har konkret mistanke om en strafbar overtrædelse af konkurrenceloven, er der ikke pligt til at give oplysninger eller udtale sig om forhold, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Efter bestemmelsen skal der foreligge en konkret mistanke, der skal være tale om en lovovertrædelse, der kan medføre straf, og de pågældende oplysninger skal have betydning for bedømmelsen af den formodede overtrædelse. Hvad særligt angår mistankegrundlaget, skal myndighedens mistanke være så stærk, at der ville være grundlag for inden for strafferetsplejen at rejse en sigtelse eller at tillægge vedkommende en sigtets rettigheder.

Hvis betingelserne efter § 10, stk. 1, er opfyldt, skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter § 10, stk. 3, 1. pkt., i retssikkerhedsloven vejlede den mistænkte om, at der ikke er pligt til at meddele de pågældende oplysninger. Efter § 10, stk. 3, 2. pkt., kan en mistænkt meddele et skriftligt samtykke til at give oplysningerne.

2.7.1.2. Direktiv 2019/1

Det følger af artikel 3, stk. 1, i direktiv 2019/1, at sager vedrørende overtrædelser af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, herunder de nationale konkurrencemyndigheders udøvelse af de beføjelser, der er omhandlet i direktivet, skal følge EU-rettens almindelige principper og Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder (herafter "Chartret").

Det følger videre af artikel 3, stk. 2, at udøvelse af de beføjelser, som der henvises til i stk. 1, skal være underlagt passende sikkerhedsgarantier vedrørende virksomhedernes ret til forsvar, herunder retten til at blive hørt og adgangen til effektive retsmidler.

I overensstemmelse hermed følger det supplerende af præambelbetragtning nr. 14, at de beføjelser, der ved direktivet

er tillagt de nationale konkurrencemyndigheder, herunder undersøgelsesbeføjelser, bør være underlagt passende sikkerhedsgarantier, der som minimum og i overensstemmelse med EU-Domstolens retspraksis opfylder EU-rettens almindelige principper og Chartret, navnlig i forbindelse med sager, der kan give anledning til pålæggelse af sanktioner. Disse sikkerhedsgarantier omfatter retten til god forvaltning og respekten for virksomhedernes ret til forsvar.

Forbuddet mod selvinkriminering er ikke udtrykkeligt nævnt i Chartret. Det indfortolkes dog i Chartrets artikel 48 om uskyldsformodningen og retten til et forsvar. Det bemærkes i den forbindelse, at ifølge den forklarende rapport til Chartret (Forklaringer til Chartret om grundlæggende rettigheder, 2007/C 303/02) er indholdet af Chartrets artikel 48 det samme som artikel 6, stk. 2 og 3, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), og at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har indfortolket et selvinkrimineringsforbud i EMRK artikel 6.

Ifølge EU-praksis (særligt Domstolens dom af 18. oktober 1989 i sag 374/87, Orkem, og Rettens dom af 20. februar 2001 i sag T-112/98, Mannesmannröhren-Werke) har en virksomhed i sager vedrørende EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 pligt til at medvirke aktivt til at oplyse en sag. Det indebærer, at en virksomhed skal forsyne Kommissionen med alt nødvendigt materiale vedrørende undersøgelsens genstand, som den pågældende måtte råde over. En virksomhed har således pligt til at afgive oplysninger af rent faktisk karakter samt at udlevere allerede eksisterende dokumenter, selv om oplysningerne kan anvendes som bevis for, at virksomheden har handlet i strid med EU-konkurrencereglerne.

En virksomhed har dog efter det EU-retlige selvinkrimineringsprincip ret til at nægte at besvare spørgsmål, hvis besvarelsen vil kunne tvinge virksomheden til at tilstå at have begået en retsstridig handling, som det påhviler Kommissionen at føre bevis for. Det betyder eksempelvis, at en virksomhed ikke kan forpligtes til at vurdere eller kvalificere faktiske oplysninger eller dokumenter, f.eks. ved at oplyse formålet med et møde. En virksomhed kan tilsvarende f.eks. ikke forpligtes til at oplyse, hvad der blev besluttet på et møde, under omstændigheder, hvor konkurrencemyndighederne nærer mistanke om, at formålet med mødet var at indgå konkurrencebegrænsende aftaler. De anførte pligter og rettigheder gælder efter Kommissionens praksis under hele sagens behandling, dvs. også efter det tidspunkt, hvor virksomheden har modtaget en klagepunktsmeddelelse med Kommissionens udkast til afgørelse.

Dette EU-retlige forbud mod selvinkriminering er anført i præambelen til Rådsforordning 1/2003, hvor det som supplement til Kommissionens mulighed for at kræve oplysninger, der er nødvendige for at afsløre overtrædelser af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, er anført i præambelbetragtning nr. 23, at virksomheder ikke kan pålægges at vedgå en overtrædelse; virksomheder er dog forpligtet til at besvare faktuelle spørgsmål og fremlægge dokumenter, selv om disse oplysninger kan blive brugt mod dem til at fastslå, at

der foreligger en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

2.7.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Hvis der efter implementeringen af direktiv 2019/1 i national procesret opereres med en højere grad af beskyttelse for virksomheder mod selvinkriminering i EU-konkurrencesager end den, som følger af EU-retten, ville dette kunne hindre den effektive håndhævelse af EU-konkurrencereglerne. Retssikkerhedslovens § 10 vil derfor ikke – som efter gældende ret – finde anvendelse i sager mod virksomheder.

På denne baggrund og med henblik på en korrekt gennemførelse af artikel 3 i direktiv 2019/1 foreslås det, at retssikkerhedslovens § 10 ikke skal finde anvendelse på krav til virksomheder og virksomhedssammenslutninger om oplysninger efter konkurrencelovens § 17, gennemførelsen af et interview efter konkurrencelovens § 17 a eller afgivelsen af en mundtlig forklaring efter konkurrencelovens § 18, stk. 1. De pågældende vil derimod være omfattet af den beskyttelse mod selvinkriminering, som følger af det EU-retlige selvinkrimineringsforbud. Med forslaget vil der gælde samme oplysningspligt, uanset om der i en given sag er en konkret mistanke eller ej om en overtrædelse af konkurrencereglerne. Det følger også heraf, at der fremover vil gælde et selvinkrimineringsforbud, også i sager hvor der ikke er en konkret mistanke om en overtrædelse.

Det ville ikke være hensigtsmæssigt, hvis spørgsmålet om selvinkriminering skulle afgøres efter forskellige regler alt efter, hvilken type sag der måtte være tale om. Det foreslås derfor, at det EU-retlige selvinkrimineringsforbud skal finde anvendelse på alle sager efter loven og ikke kun sager vedrørende forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler og forbuddet mod misbrug af dominerende stilling.

Virksomheden af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning fortsat vil have ret til at nægte at besvare spørgsmål, hvis besvarelsen vil kunne tvinge virksomheden til at tilstå at have begået en retsstridig handling, som det påhviler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at føre bevis for. Virksomheder og virksomhedssammenslutninger vil dog have pligt til at medvirke aktivt til at oplyse en sag, hvad enten det drejer sig om et krav om oplysninger efter § 17, et interview efter § 17 a eller en mundtlig forklaring under en kontrolundersøgelse efter § 18, stk. 1. En virksomhed vil endvidere have pligt til at afgive oplysninger af rent faktisk karakter samt at udlevere allerede eksisterende dokumenter, selv om oplysningerne eller dokumenterne vil kunne anvendes som bevis for, at en virksomhed har handlet i strid med loven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Det bemærkes, at direktiv 2019/1 ikke berører medlemsstaternes ret til at strafforfølge fysiske personer for overtrædelse af konkurrencereglerne, hvilket fortsat vil kunne ske efter de gældende regler og under iagttagelse af de gældende retssikkerhedsgarantier, herunder reglerne i retssikkerheds-

lovens § 10, stk. 1, og retsplejelovens § 171 om den manglende pligt for en parts nærmeste til at afgive forklaring som vidne. Bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, indebærer, at en fysisk person, som er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrencereglerne, ikke kan forpligtes til at svare på spørgsmål, hvis en sådan mistanke foreligger på det tidspunkt, hvor spørgsmålet stilles.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 24 (§ 17 b), og bemærkningerne hertil.

2.8. Bevismateriale

2.8.1. Gældende ret

2.8.1.1. Dansk ret

Det følger af det grundlæggende official- eller undersøgelsesprincip i forvaltningsretten, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen som forvaltningsmyndighed har ansvaret for at oplyse en sag på forsvarlig vis, inden styrelsen eller Konkurrencerådet træffer afgørelse i sagen. Princippet indebærer bl.a., at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen selv, eventuelt i samarbejde med andre myndigheder, skal fremskaffe fornødne oplysninger til en sag eller foranledige, at virksomheder, særligt parterne, medvirker til sagens oplysning. Om en sag er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes en afgørelse, herunder hvilke beviser der skal indgå i sagen, beror på sagens karakter og på omstændighederne i sagen i øvrigt.

Der gælder i dag ikke bestemmelser om, hvilke former for oplysninger Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal acceptere som bevis for en overtrædelse af konkurrenceloven. Som anført af Folketingets Ombudsmand i FOB 2015-28, er udgangspunktet i dansk forvaltningsret, at der er fri bevisbedømmelse. Det følger dog også af princippet om det bedste bevis, at en forvaltningsmyndighed ”i forbindelse med tilvejebringelsen af bevisfakta til bedømmelse af væsentlige bevistemaer er forpligtet til at anvende det bedste blandt de tilgængelige oplysningsmidler, i hvert fald hvis der ikke er tale om ganske konkrete og umisforståelige oplysninger”, jf. Folketingets Ombudsmands udtalelse i FOB 05.223.

I civile retssager, dvs. sager, hvor der ikke er spørgsmål om at pålægge strafferetlige sanktioner, gælder som udgangspunkt princippet om fri bevisførelse. Det indebærer, at parterne som udgangspunkt ikke på forhånd er afskåret fra at fremlægge visse typer af dokumenter eller oplysninger som bevis.

Det fremgår dog generelt af retsplejelovens § 341, at bevisførelse, der skønnes at være uden betydning for sagen, ikke kan finde sted. Retten foretager i det enkelte tilfælde en vurdering af, om fremlæggelsen af et dokument vil være uden betydning for sagen. Ifølge retspraksis kan det bl.a. indgå i denne vurdering, om et dokument indeholder oplys-

ninger, som åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden.

Der henvises til afsnit 2.20.1.1 nedenfor, hvor bevisbedømmelsen i civile sager er behandlet mere indgående.

Endvidere skal retten efter lov om behandling af erstatningssager vedrørende overtrædelser af konkurrenceretten afvise fremlæggelse af beviser, der består i redegørelser til brug for bødefritagelse eller bødenedsættelse og forligsredegørelser, der indgår i en sag hos en konkurrencemyndighed, og som er fremskaffet udelukkende ved aktindsigt i konkurrencemyndighedens sagsakter. Retten skal ligeledes afvise fremlæggelse af visse oplysninger som beviser, der er fremskaffet udelukkende ved aktindsigt i en konkurrencemyndigheds sagsakter, og når denne myndighed endnu ikke har truffet afgørelse i den pågældende sag, jf. § 6, stk. 1-2, i lov nr. 1541 af 13. december 2016 om behandling af erstatningssager vedrørende overtrædelser af konkurrenceretten.

Retsplejeloven indeholder ikke en generel regel om bevisførelsen inden for strafferetsplejen, og bevisførelsen er som udgangspunkt fri.

Der gælder dog visse undtagelser til udgangspunktet om fri bevisførelse, herunder reglerne i retsplejelovens § 789, stk. 2, og § 800, stk. 1, om begrænsningerne i politiets adgang til at anvende tilfældighedsfund i straffesager. I begge tilfælde har retten dog mulighed for at dispensere fra reglerne og anvende beviserne, jf. § 789, stk. 3, og § 800, stk. 2.

2.8.1.2. Direktiv 2019/1

Efter artikel 32 skal medlemsstaterne sikre, at de former for bevismateriale, som kan antages af de nationale konkurrencemyndigheder, omfatter dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på.

Ifølge præambelbetragtning nr. 73 i direktiv 2019/1 er det uden betydning, om bevismaterialet er afgivet skriftligt, mundtligt, i elektronisk form eller i form af en optagelse. Tilsvarende bør en national konkurrencemyndighed kunne anse elektroniske meddelelser for at være relevant bevismateriale, uanset om disse meddelelser synes at være ulæste eller er blevet slettet.

En national konkurrencemyndighed bør også kunne anvende skjulte optagelser foretaget af juridiske eller fysiske personer, som ikke er offentlige myndigheder, forudsat at disse optagelser ikke er den eneste beviskilde.

2.8.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Konkurrenceloven indeholder ikke regler om, hvilke beviser der kan indgå i vurderingen af, om loven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt. For at sikre

en korrekt gennemførelse af artikel 32 i direktiv 2019/1 foreslås der derfor indsat en bestemmelse herom.

Det ville ikke være hensigtsmæssigt, hvis der skulle gælde forskellige regler om det bevismateriale, der kan anvendes, alt efter hvilken type sag der måtte være tale om. Det foreslås derfor, at bestemmelsen skal finde anvendelse på alle sager efter loven og ikke kun sager vedrørende forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler og forbuddet mod misbrug af dominerende stilling.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at i en sag om en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrencereglerne – det være sig i sager, der behandles af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller af domstolene om pålæggelse af bøder – vil beviser for overtrædelser kunne udgøres af dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 24 (§ 17 c), og bemærkninger hertil.

2.9. Kontrolundersøgelser

2.9.1. Gældende ret

2.9.1.1. Dansk ret

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter § 18, stk. 1, i konkurrenceloven foretage kontrolundersøgelser, der indebærer, at styrelsen til brug for sin virksomhed får adgang til en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings lokaler og transportmidler med henblik på dér at gøre sig bekendt med og tage kopi af enhver oplysning. I forbindelse med en kontrolundersøgelse kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forlange mundtlige forklaringer, og at personer, der er omfattet af kontrolundersøgelsen, viser indholdet af deres lommer, tasker og lignende med henblik på, at styrelsen kan gøre sig bekendt med og eventuelt tage kopi af dette.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kun gennemføre en kontrolundersøgelse efter forudgående indhentet retskendelse og mod behørig legitimation, jf. konkurrencelovens § 18, stk. 3.

Det fremgår af forarbejderne til konkurrencelovens § 18, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan foretage kontrolundersøgelser ”i de tilfælde, hvor styrelsen skønner, at sagens karakter gør det påkrævet at indhente de fornødne oplysninger på denne måde”, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3675.

Efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 1, skal en part underrettes om beslutningen om iværksættelse af et tvangsindgreb forud for gennemførelsen heraf. Dette gælder dog i henhold til retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, ikke, hvis øjemedet med tvangsindgrebet ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives. Konkurrence- og Forbrugerstyrel-

sens kontrolundersøgelser foretages som altovervejende udgangspunkt uanmeldt, idet formålet med undersøgelsen ville kunne forspildes, hvis virksomheden forud for kontrolundersøgelsen blev varslet herom, idet virksomheden i givet fald ville have mulighed for at bortskaffe beviser m.v.

Adgangen til at foretage kontrolundersøgelse forudsætter ikke, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen først har søgt at indhente oplysningerne med hjemmel i konkurrencelovens § 17.

De personer, der under kontrolundersøgelsen kan afkræves en mundtlig forklaring, er repræsentanter for den virksomhed, der er underlagt kontrolundersøgelsen. Begrebet ”repræsentanter for virksomheden” skal fortolkes bredt. Det følger heraf, at enhver ejer, medejer eller ansat, der kan repræsentere virksomheden, kan afkræves en mundtlig forklaring om virksomhedens forhold.

De spørgsmål, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er berettiget til at stille i forbindelse med afgivelsen af en mundtlig forklaring, skal være præcise og vedrøre genstanden for kontrolundersøgelsen. Det drejer sig navnlig om spørgsmål, der tjener til opklaring af, hvor bøger og andre forretningspapirer befinder sig, hvorledes disse er systematiseret, eller hvorfor visse dokumenter mangler. Endvidere kan der stilles faktuelle spørgsmål til indholdet af disse bøger og forretningspapirer m.v. før, under og efter undersøgelsen heraf. Derimod må der ikke stilles spørgsmål, der forudsætter en overtrædelse af lovens forbudsbestemmelser, ligesom der heller ikke må aftvinges en tilståelse herigenem.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan under en kontrolundersøgelse forlange, at virksomhedens bestyrelsesmedlemmer, direktionsmedlemmer og andre ansatte viser indholdet af deres lommer, tasker og lignende. Hvis personen nægter, tømmer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke selvstændigt vedkommendes lommer, tasker m.v., men anmoder om politiets bistand hertil. Bestemmelsen giver ikke hjemmel til en legemsundersøgelse.

Hvis virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens forhold gør, at det ikke er muligt for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen samme dag, som kontrolundersøgelsen foretages, at få adgang til eller tage kopi af de relevante oplysninger, kan styrelsen i henhold til konkurrencelovens § 18, stk. 5, forsegle de relevante forretningslokaler og oplysninger i op til tre hverdage herefter.

Når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen gennemfører en kontrolundersøgelse, sker det på baggrund af en formodning om en overtrædelse af konkurrencereglerne. Denne formodning kan f.eks. skyldes modtagne tips, klager eller styrelsens egne undersøgelser. Som følge af bestemmelsen i § 9 i rettsikkerhedsloven kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke gennemføre en kontrolundersøgelse efter konkurrencelovens § 18 hos en virksomhed, hvis der foreligger en rimelig grund til mistanke om et strafbart forhold. Såfremt der foreligger en sådan rimelig grund til mistanke, skal en eventuel undersøgelse i stedet gennemføres af politiet (i

praksis Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet) inden for strafferetsplejens bestemmelser om ransagning i retsplejelovens kapitel 73.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har ikke efter den gældende konkurrencelov hjemmel til at foretage kontrolundersøgelser andre steder end i en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings lokaler og transportmidler. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har således ikke hjemmel til at foretage kontrolundersøgelse i f.eks. private hjem tilhørende en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings direktører, ledere og andre ansatte. Undersøgelse af sådanne lokaler m.v. kan kun foretages af politiet, såfremt ovennævnte bestemmelser i retsplejelovens kapitel 73 om ransagning er opfyldt. Europa-Kommissionen har dog i medfør af artikel 21, stk. 1, i Rådets forordning 1/2003 hjemmel til at gennemføre kontrolundersøgelse i private hjem, hvis der foreligger rimelig grund til mistanke om, at bøger eller andre forretningspapirer, der vedrører genstanden for undersøgelsen, og som måtte være relevante som bevis for en alvorlig overtrædelse af traktatens artikel 101 eller 102 opbevares på det pågældende sted. Bestemmelsen finder også anvendelse, når Kommissionen gennemfører kontrolundersøgelser i Danmark.

2.9.1.2. Direktiv 2019/1

Efter direktivets artikel 6, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder kan foretage alle nødvendige uanmeldte kontrolundersøgelser hos virksomheder og virksomhedssammenslutninger med henblik på anvendelse af artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten. Medlemsstaterne skal sikre, at de embedsmænd og andre ledsagende personer, som de nationale konkurrencemyndigheder har bemyndiget eller udpeget til at foretage disse kontrolundersøgelser, som minimum har beføjelse til:

- at få adgang til alle virksomhedernes og virksomhedssammenslutningernes lokaler, grunde og transportmidler,
- at kontrollere bøger og andre forretningspapirer, uanset hvilket medie de er lagret på, og at få adgang til enhver oplysning, som den kontrollerede enhed har adgang til,
- at tage eller få kopi eller udskrift under enhver form af sådanne bøger eller forretningspapirer og, hvor de finder det hensigtsmæssigt, at fortsætte sådanne informationsøgninger og at udvælge kopier eller udskrift i den nationale konkurrencemyndigheds lokaler eller andre udpegede lokaler,
- at forsegle alle forretningslokaler samt bøger eller andre forretningspapirer i det for kontrolundersøgelsen nødvendige tidsrum og omfang, og
- at afkræve alle virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens repræsentanter eller ansatte forklaringer om faktiske oplysninger eller dokumenter vedrørende kontrolundersøgelsens genstand og formål og registrere deres svar.

De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør efter præambelbetragtning nr. 31 i direktivet kunne udfø-

re alle nødvendige kontrolundersøgelser i virksomheders og virksomhedssammenslutningers lokaler, når de i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis kan påvise, at der foreligger tilstrækkeligt tungtvejende indicier til at begrunde en formodning om en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten.

Ifølge præambelbetragtning nr. 30 i direktivet bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder være i stand til at indhente alle oplysninger vedrørende den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som er genstand for undersøgelsen, i digital form, herunder data indhentet ved hjælp af kriminaltekniske metoder, uanset hvilket medie oplysningerne er lagret på, f.eks. bærbare computere, mobiltelefoner, andre mobile enheder eller cloudlagring.

Med henblik på at sikre, at kontrolundersøgelsen er effektiv, bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder efter præambelbetragtning nr. 32 have adgang til alle de oplysninger, som den enhed, der er genstand for kontrolundersøgelsen, har adgang til, og som vedrører den undersøgte virksomhed eller virksomhedssammenslutning. Dette bør nødvendigvis omfatte beføjelsen til at søge efter dokumenter, filer eller oplysninger på enheder, der ikke er præcist identificeret på forhånd, idet det ellers ikke ville være muligt at indsamle alle nødvendige oplysninger, hvis den undersøgte virksomhed eller virksomhedssammenslutning lægger hindringer i vejen for undersøgelsen eller afslår at samarbejde.

Efter direktivets artikel 6, stk. 2, skal medlemsstaterne sikre, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger har pligt til at underkaste sig en kontrolundersøgelse. Hvis en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning modsætter sig en kontrolundersøgelse, der er blevet besluttet af en national administrativ konkurrencemyndighed, skal der efter artikel 16, stk. 2, litra a, kunne udstedes tvangsbøder. Endvidere skal medlemsstaterne sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder kan anmode politiet eller en tilsvarende retshåndhævende myndighed om den fornødne bistand til at foretage kontrolundersøgelsen. En sådan bistand kan også indhentes som en forebyggende foranstaltning.

Ifølge artikel 6, stk. 3, berører bestemmelserne i artikel 6 ikke kravene i national ret om forudgående godkendelse af sådanne undersøgelser fra en national domstol. Bestemmelsen suppleres af præambelbetragtning nr. 31 i direktivet, hvoraf det fremgår, at direktivet ikke bør forhindre medlemsstaterne i at kræve forudgående godkendelse fra en national domstol til kontrolundersøgelser.

Efter direktivets artikel 7, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder kan foretage uanmeldte kontrolundersøgelser i andre lokaler, grunde eller transportmidler end selve virksomhedens, såfremt der er rimelig grund til mistanke om, at bøger eller andre forretningspapirer, der vedrører genstanden for kontrolundersøgelsen, og som måtte være relevante som bevis for en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, opbevares i sådanne lokaler m.v. Det kan f.eks. være i

private hjem tilhørende de pågældende virksomheders eller virksomhedssammenslutningers direktører, ledere og andre ansatte. Sådanne kontrolundersøgelser kan i henhold til artikel 7, stk. 2, ikke foretages uden en forudgående godkendelse fra en national domstol.

Medlemsstaterne skal efter artikel 7, stk. 3, sikre, at de embedsmænd og andre ledsagende personer, som de nationale konkurrencemyndigheder har bemyndiget eller udpeget til at foretage en kontrolundersøgelse i f.eks. private hjem, som minimum kan få adgang til lokaler, grunde og transportmidler, til at kontrollere bøger og andre forretningspapirer m.v. samt til at tage eller få kopi heraf. Endvidere skal det sikres, at der er pligt til at underkaste sig kontrolundersøgelsen, og at politiet kan yde bistand til at gennemføre kontrolundersøgelsen, jf. hvad der er anført ovenfor i relation til artikel 6, stk. 2.

Ifølge præambelbetragtning nr. 34 i direktivet viser erfaringerne, at forretningspapirer kan være opbevaret i direktørers, lederes og andre af virksomhedernes eller virksomhedssammenslutningernes ansattes hjem, f.eks. som følge af muligheden for at arbejde hjemmefra. For at sikre effektive kontrolundersøgelser bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder derfor kunne kræve adgang til alle lokaler, herunder private hjem, hvis der er rimelig grund til mistanke om, at forretningspapirer, som kan være relevante som bevis for en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, opbevares i disse lokaler.

Den nationale administrative konkurrencemyndighed kan overlade det til politiet eller en anden tilsvarende håndhævelsesmyndighed at foretage sådanne kontrolundersøgelser, forudsat at den nationale administrative konkurrencemyndighed er til stede under kontrolundersøgelsen. Den nationale administrative konkurrencemyndighed bør dog selv have ret til at foretage kontrolundersøgelsen og i den forbindelse få den nødvendige bistand fra politiet, herunder som en forebyggende foranstaltning, for at forhindre eventuel modstand fra dem, der er genstand for kontrolundersøgelsen.

2.9.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 18, stk. 1, om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens adgang til at foretage kontrolundersøgelser i virksomheder og virksomhedssammenslutninger svarer i vidt omfang til artikel 6 i direktiv 2019/1. For at sikre en korrekt og fuldstændig gennemførelse af direktivet foreslås dog en række ændringer i den gældende bestemmelse.

Det foreslås således, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fremover skal kunne gennemføre kontrolundersøgelser hos virksomheder og virksomhedssammenslutninger i alle tilfælde, hvor styrelsen har en formodning om en overtrædelse af konkurrenceloven – også i tilfælde, hvor formodningen er så stærk, at der er tale om, at styrelsen har rimelig grund til mistanke om en overtrædelse. Den foreslåede ændring vil indebære, at tvangsindgreb i form af kontrolun-

dersøgelser efter konkurrenceloven ikke vil være omfattede af bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 9.

Det foreslås endvidere tydeliggjort, at kontrolundersøgelsen – ud over lokaler og transportmidler – også omfatter virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens grunde.

Endvidere foreslås det tydeliggjort i bestemmelsens ordlyd, at virksomheden eller virksomhedssammenslutningen har pligt til at underkaste sig kontrolundersøgelsen. Overholdes denne pligt ikke, vil virksomheden eller virksomhedssammenslutningen kunne pålægges tvangsbøder, jf. lovforslagets § 1, nr. 34. En virksomhed eller en virksomhedssammenslutning, der har modsat sig en kontrolundersøgelse, vil endvidere kunne pålægges en bøde, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1, nr. 9).

Det bemærkes, at konkurrencemyndigheden i henhold til direktivets artikel 6, stk. 1, litra d, skal have beføjelse til at forsegle alle forretningslokaler samt bøger eller andre forretningspapirer i det for kontrolundersøgelsen nødvendige tidsrum og omfang. Erfaringsmæssigt har bestemmelsen i konkurrencelovens § 18, stk. 5, hvorefter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen under visse betingelser kan forsegle lokaler og oplysninger i op til tre hverdage, vist sig tilstrækkelig i den henseende. Der foreslås som følge heraf ikke ændringer i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens tidsmæssige adgang til at forsegle lokaler og oplysninger.

Med henblik på gennemførelse af direktivets artikel 7 foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen får adgang til under visse betingelser at foretage kontrolundersøgelse i private hjem m.v., f.eks. hos direktører, ledere og andre ansatte. Det foreslås, at sådanne kontrolundersøgelser skal kunne gennemføres, hvis der er rimelig grund til mistanke om, at oplysninger omfattet af og af betydning for en kontrolundersøgelse findes i det pågældende private hjem.

Det foreslås, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen under en kontrolundersøgelse i private hjem m.v. ikke kan forlange mundtlige forklaringer, men at de gældende bestemmelser i § 18, stk. 1, stk. 3-4, og stk. 6-10, herudover finder tilsvarende anvendelse. Det vil bl.a. indebære krav om forudgående retskendelse og mulighed for bistand fra politiet til gennemførelse af kontrolundersøgelsen.

Det foreslås dog, at i tilfælde, hvor det private hjem m.v., hvori oplysningerne mistænkes opbevaret, tilhører en fysisk person, som med rimelig grund mistænkes for at have medvirket til virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens overtrædelse, skal der i stedet for en kontrolundersøgelse gennemført af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretages en ransagning af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet efter bestemmelserne i retsplejeloven om ransagning hos mistænkte. Derved sikres det, at tvangsindgrebet over for en fysisk person, som med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar overtrædelse af konkurrencereglerne, gennemføres inden for strafferetsplejens rammer. Ransagningen vil skulle gennemføres under tilstedeværelse af Konkurrence- og Forbru-

gerstyrelsen, der vil kunne bistå Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet under ransagningen, herunder ved f.eks. at rådgive om, hvilke oplysninger der bør søges efter under ransagningen, og ved under Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitets instruktionsbeføjelse at assistere med den praktiske gennemførelse af ransagningen.

Både i tilfælde, hvor det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der gennemfører en kontrolundersøgelse, og i tilfælde, hvor det er Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der gennemfører en ransagning, vil det være en betingelse, at der foreligger rimelig grund til mistanke om, at de pågældende oplysninger, herunder regnskaber, regnskabsmateriale, bøger og andre forretningspapirer, kan findes i det pågældende private hjem m.v. Det vil bero på en konkret vurdering, om der i et givent tilfælde foreligger en sådan rimelig grund til mistanke.

Udstedelsen af en retskendelse til brug for en kontrolundersøgelse i et privat hjem vil ligesom efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 18, stk. 3, om kontrolundersøgelse i virksomheder ske på baggrund af en anmodning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. I anmodningen vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bl.a. redegøre for baggrunden for anmodningen, herunder for baggrunden for styrelsens formodning om, at konkurrencereglerne er overtrådt, ligesom styrelsen vil skulle redegøre for, hvorfor der efter styrelsens opfattelse foreligger en rimelig grund til mistanke om, at der findes relevante forretningspapirer m.v. i det pågældende private hjem. Ligesom ved domstolens vurdering af, hvorvidt der er grundlag for at udstede en retskendelse efter den gældende § 18, stk. 3, vil det almindelige proportionalitetsprincip også finde anvendelse i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt der er grundlag for at udstede en retskendelse til brug for en kontrolundersøgelse i et privat hjem. I tilfælde, hvor der i stedet for en kontrolundersøgelse skal gennemføres en ransagning, vil Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet herfor skulle indhente en retskendelse i henhold til retsplejelovens bestemmelser om ransagning hos mistænkte.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 25, og § 1, nr. 28 (§ 18 a) samt bemærkningerne hertil.

2.10. Samarbejde med og bistand til andre EU-konkurrencemyndigheder

2.10.1. Gældende ret

2.10.1.1. Dansk ret

Efter konkurrencelovens § 17, stk. 2, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kræve oplysninger efter § 17, stk. 1, med henblik på, at styrelsen kan yde bistand til andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union med henblik på anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102.

Konkurrenceloven indeholder ikke hjemmel til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan foretage interviews,

herunder på vegne af en anden national konkurrencemyndighed.

Efter § 18, stk. 9, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretage kontrolundersøgelser for at yde bistand til andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union i forbindelse med disse myndigheders anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Kontrolundersøgelserne gennemføres efter reglerne i § 18, stk. 1-8.

Konkurrenceloven indeholder ikke hjemmel til, at repræsentanter for en anden national konkurrencemyndighed kan deltage i de kontrolundersøgelser, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretager på vegne af en anden konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union.

2.10.1.2. Direktiv 2019/1

Efter artikel 22 i Rådskonference 1/2003 kan en medlemsstats konkurrencemyndighed på vegne af konkurrencemyndigheden i en anden medlemsstat og i dennes navn foretage enhver form for kontrolundersøgelse eller anden indsamling af oplysninger på sit område i henhold til national ret for at fastslå, om der foreligger en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Når en national administrativ konkurrencemyndighed foretager en sådan kontrolundersøgelse eller gennemfører et interview på vegne af en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og i denne konkurrencemyndigheds navn, skal medlemsstaterne efter artikel 24, stk. 1, i direktiv 2019/1 sikre, at embedsmænd og andre ledsagende personer, som er bemyndiget eller udpeget af den bistandssøgende nationale konkurrencemyndighed, har ret til at deltage i og aktivt bistå den bistandssøgte nationale konkurrencemyndighed. Denne deltagelse skal ske under tilsyn af den bistandssøgte nationale myndigheds embedsmænd.

Efter artikel 24, stk. 2, i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at en national administrativ konkurrencemyndighed har beføjelse til på sit eget område at foretage kontrolundersøgelser, kræve oplysninger og foretage interviews på vegne af en anden national konkurrencemyndighed og i dennes navn med henblik på at fastslå, om virksomheder eller virksomhedssammenslutninger har undladt at overholde den bistandssøgende nationale konkurrencemyndigheds undersøgelsesforanstaltninger og afgørelser. Den bistandssøgende nationale konkurrencemyndighed og den bistandssøgte nationale konkurrencemyndighed skal i forbindelse hermed have beføjelse til at udveksle og benytte oplysninger som bevismateriale til dette formål med forbehold af sikkerhedsgarantierne i artikel 12 i Rådskonference 1/2003.

Det fremgår af artikel 27, stk. 7, at medlemsstaterne skal sikre, at når en myndighed i en medlemsstat søger om bistand (bistandssøgende myndighed) fra en myndighed i en anden medlemsstat (bistandssøgte myndighed), skal den bistandssøgende myndighed, hvis den bistandssøgte myndighed anmoder om det, afholde alle rimelige ekstra omkostninger fuldt ud, herunder oversættelses-, løn- og administrationsomkostninger.

Artikel 31, stk. 6, i direktiv 2019/1 begrænser adgangen for de nationale konkurrencemyndigheder til i medfør af artikel 12 i Rådskonference 1/2003 at udveksle modtagne redegørelser med henblik på straflempelse. Ifølge bestemmelsen kan udveksling kun finde sted med enten ansøgerens samtykke, eller hvis en anden national konkurrencemyndighed fra den samme ansøger også har modtaget en ansøgning om straflempelse i forbindelse med den samme overtrædelse, forudsat at det på det tidspunkt, hvor redegørelsen med henblik på straflempelse, dvs. ansøgningen, videregives, ikke er muligt for ansøgeren at trække de oplysninger tilbage, som den pågældende har givet den anden nationale konkurrencemyndighed i forbindelse med den pågældende ansøgning.

2.10.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan allerede efter artikel 12, stk. 1, i Rådskonference 1/2003 udveksle alle faktiske eller retlige oplysninger, herunder fortrolige oplysninger, med en anden konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union. Med henblik på en fuldstændig gennemførelse af artikel 24, stk. 2, i direktivet foreslås dette præciseret i konkurrenceloven, herunder at udvekslingen skal ske med forbehold af sikkerhedsgarantierne i artikel 12.

Til gennemførelse af artikel 24 i direktiv 2019/1 foreslås det, at der indsættes en ny bestemmelse i loven, jf. lovforslagets § 1, nr. 28 (§ 18 b), der giver Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen hjemmel til på vegne af en national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og i denne konkurrencemyndigheds navn at kræve oplysninger, gennemføre et interview og foretage en kontrolundersøgelse. Hermed samles den hjemmel, der er i konkurrenceloven til at yde bistand til andre nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, i én bestemmelse.

Det vil være reglerne i konkurrenceloven, der vil finde anvendelse, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal foretage en kontrolundersøgelse på vegne af en anden national konkurrencemyndighed. Det vil bl.a. indebære, at en kontrolundersøgelse kun kan finde sted efter indhentet retskendelse, jf. den gældende § 18, stk. 3, uanset at der ikke måtte gælde et tilsvarende krav om retskendelse i det land, hvor den bistandssøgende konkurrencemyndighed er beliggende.

Videre foreslås det, at når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen gennemfører et interview eller foretager en kontrolundersøgelse på vegne af en anden konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union for at fastslå, om der foreligger en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, jf. artikel 24, stk. 1, i direktiv 2019/1, vil repræsentanter for denne konkurrencemyndighed kunne deltage i og aktivt bistå styrelsen under interviewet eller kontrolundersøgelsen. Det vil dog være Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der er ansvarlig for gennemførelsen af interviewet eller kontrolundersøgelsen, og repræsentanter og andre ledsagende personer

fra en anden medlemsstats konkurrencemyndighed vil skulle agere efter styrelsens instrukser.

I relation til udveksling af fortrolige oplysninger foreslås det endelig, at der til gennemførelsen af art. 31, stk. 6, indsættes en bestemmelse, hvorefter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kun i to tilfælde kan udveksle ansøgninger om bødelempelse eller om sanktionslempelse med en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union. Det kan enten ske, hvis ansøgeren samtykker heri. Eller det kan ske – og uafhængigt af, om ansøgeren giver sit samtykke til udvekslingen – hvis den anden nationale konkurrencemyndighed fra samme ansøger også har modtaget en ansøgning om bødelempelse eller sanktionslempelse i forbindelse med den samme overtrædelse, forudsat at det på det tidspunkt, hvor ansøgningen videregives, ikke er muligt for ansøgeren at trække de oplysninger tilbage, som den pågældende har givet den anden nationale konkurrencemyndighed i forbindelse med den pågældende ansøgning. Det bemærkes, at lovudkastet i stedet for straflempelse anvender begrebet sanktionslempelse omfattende tiltalefrafald og øvrig strafnedsættelse for en fysisk person.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 28 (§§ 18 b-18 c), og bemærkningerne hertil.

2.11. Forkyndelse, fuldbyrdelse og inddrivelse

2.11.1. Gældende ret

2.11.1.1. Dansk ret

Lov om inddrivelse af gæld til det offentlige indeholder de overordnede rammer for, hvordan gæld til det offentlige opkræves og inddrives af restanceinddrivelsesmyndigheden.

Foruden danske krav finder lov om inddrivelse af gæld til det offentlige også anvendelse for restanceinddrivelsesmyndighedens opkrævning og inddrivelse af udenlandske, færøske eller grønlandske skattekrav i skattesager, som ikke er straffesager, samt for inddrivelse af andre krav fra det offentlige, som efter anmodning fra den kompetente myndighed i den pågældende stat, på Færøerne eller i Grønland opkræves eller inddrives her i landet i overensstemmelse med Danmarks forpligtelser efter en dobbeltbeskatningsoverenskomst, en anden international overenskomst eller konvention eller en administrativt indgået aftale om administrativ bistand i skattesager, jf. § 1, stk. 2, 1. pkt., i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Opkrævningen og inddrivelsen af krav nævnt i § 1, stk. 2, 1. pkt., i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige sker efter de regler, der gælder for opkrævningen og inddrivelsen af de øvrige fordringer omfattet af lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, medmindre andet følger af hjemmelsgrundlaget for opkrævningen og inddrivelsen af de i 1. pkt. nævnte krav, jf. 2. pkt. Medmindre andet fremgår af hjemmelsgrundlaget for opkrævningen og inddrivelsen af de i 1. pkt. nævnte krav, vil kravene således skulle inddrives af restanceinddrivelsesmyndigheden efter samme regler som

for tilsvarende danske krav. Dette indebærer bl.a., at restanceinddrivelsesmyndigheden ved inddrivelsen af udenlandske krav som udgangspunkt kan anvende samme inddrivelses-skridt, f.eks. udlæg og modregning, som for tilsvarende dansk krav. Ligeledes vil restanceinddrivelsesmyndighedens pligt til at oversætte udenlandske dokumenter, der skal meddeles borgere eller virksomheder, som udgangspunkt bero på en konkret vurdering af restanceinddrivelsesmyndighedens vejledningspligt efter forvaltningslovens § 7 og de almindelige forvaltningsretlige principper.

Der eksisterer ikke i dag regler, der regulerer danske myndigheders mulighed for at anmode myndigheder i andre medlemsstater i Den Europæiske Union om bistand til at meddele virksomheder foreløbige klagepunkter, afgørelser eller andre relevante dokumenter vedrørende anvendelsen af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten eller til at inddrive bøder pålagt som følge af overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten. Tilsvarende eksisterer der ikke i dag regler, der regulerer danske myndigheders mulighed for at efterkomme sådanne anmodninger om bistand fra myndigheder i andre medlemsstater i Den Europæiske Union.

2.11.1.2. Direktiv 2019/1

Direktivets artikel 25-27 pålægger medlemsstaterne at sikre, at der indføres regler om gensidig bistand, der sætter de nationale konkurrencemyndigheder i stand til at anmode andre medlemsstats myndigheder om bistand til at meddele dokumenter vedrørende anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 og til at fuldbyrde afgørelser om pålæggelse af bøder eller tvangsbøder.

Uden at det berører andre former for meddelelse fra en bistandssøgende myndighed i overensstemmelse med de gældende regler i den medlemsstat, hvor denne myndighed er beliggende, skal medlemsstaterne ifølge artikel 25 sikre, at den bistandssøgte myndighed efter anmodning fra den bistandssøgende myndighed og på vegne heraf meddeler adressaterne de foreløbige klagepunkter vedrørende den formodede overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten og afgørelser, som anvender disse artikler, jf. litra a. Meddelelse skal også ske for enhver anden procedureafgørelse vedtaget i forbindelse med håndhævelsessager, som bør meddeles i overensstemmelse med national ret, jf. litra b, samt eventuelle andre relevante dokumenter vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, herunder dokumenter vedrørende fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, jf. litra c.

Efter artikel 26, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at en bistandssøgt myndighed efter anmodning fra en bistandssøgende myndighed fuldbyrder afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, som den bistandssøgende myndighed har vedtaget efter artikel 13 og 16. Det er dog en forudsætning for bistand efter artikel 26, stk. 1, at den bistandssøgende myndighed på sit eget område har gjort sig rimelige bestræbelser for at få fastslået, at den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som bøden eller tvangs-

bøden skal inddrives hos, ikke besidder tilstrækkelige aktiver i den medlemsstat, hvor den bistanðssøgende myndighed er beliggende, til at den pågældende bøde eller tvangsbøde kan inddrives dér.

Efter artikel 26, stk. 2, fastsætter medlemsstaterne, at en bistanðssøgt myndighed i særlige tilfælde, der ikke er omfattet af stk. 1, og hvor den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som bøden eller tvangsbøden skal inddrives hos, ikke er etableret i den medlemsstat, hvor den bistanðssøgende myndighed er beliggende, kan fuldbyrde afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, som den bistanðssøgende myndighed har vedtaget efter artikel 13 og 16, hvis den bistanðssøgende myndighed anmoder herom. Der er valgfrihed for den bistanðssøgte myndighed, om den vil yde bistanð efter artikel 26, stk. 2.

Uanset om der anmodes om bistanð efter artikel 26, stk. 1 eller 2, er det i begge tilfælde en betingelse efter stk. 3, at den bistanðssøgende myndigheds anmodning vedrører fuldbyrdelse af en endelig afgørelse.

Spørgsmål om forældelse af adgangen til at inddrive bøder eller tvangsbøder er ifølge artikel 26, stk. 4, underlagt den nationale ret i den medlemsstat, hvor den bistanðssøgende myndighed er beliggende.

Ifølge artikel 27, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at en bistanðssøgt myndighed efterkommer anmodninger, der er omhandlet i artikel 25 og 26, i overensstemmelse med den nationale ret i den medlemsstat, hvor den bistanðssøgte myndighed er beliggende.

De anmodninger, der er omhandlet i artikel 25 og 26, skal ifølge artikel 26, stk. 2, efterkommes uden unødigt forsinkelse ved hjælp af et ensartet instrument, som skal ledsages af en kopi af den akt, der skal meddeles eller fuldbyrdes.

Efter artikel 27, stk. 2, skal det ensartede instrument indeholde oplysninger om

- navn, kendt adresse på adressaten samt alle andre relevante oplysninger til identifikation af adressaten, jf. litra a,
- et resumé af de relevante kendsgerninger og omstændigheder, jf. litra b,
- et resumé af den vedlagte kopi af den akt, der skal meddeles eller fuldbyrdes, jf. litra c,
- navn, adresse og andre kontaktoplysninger vedrørende den bistanðssøgte myndighed, jf. litra d, og
- den periode, inden for hvilken meddelelse eller fuldbyrdelse bør ske, f.eks. lovbestemte frister eller forældelsesfrister, jf. litra e.

Derudover følger det af artikel 27, stk. 3, at anmodninger omhandlet i artikel 26 ligeledes skal indeholde oplysninger om

- den afgørelse, der hjemler ret til fuldbyrdelse i den medlemsstat, hvor den bistanðssøgende myndighed er beliggende, jf. litra a,
- datoen for, hvornår afgørelsen er blevet endelig, jf. litra b,

- bødens eller tvangsbødens størrelse, jf. litra c, og
- oplysninger, der viser, at den bistanðssøgende myndighed har gjort sig rimelige bestræbelser på at fuldbyrde afgørelsen på sit eget område, jf. litra d.

Det følger af artikel 27, stk. 4, at det ensartede instrument, der hjemler ret til fuldbyrdelse foretaget af den bistanðssøgte myndighed, udgør det eneste grundlag for fuldbyrdesforanstaltninger truffet af den bistanðssøgte myndighed, med forbehold af kravene i stk. 2. Det følger endvidere, at det ensartede instrument ikke behøver at blive anerkendt, suppleret eller erstattet af en tilsvarende akt i den medlemsstat, hvor den bistanðssøgte myndighed er beliggende. Det følger endelig, at den bistanðssøgte myndighed skal træffe alle nødvendige foranstaltninger for at efterkomme anmodningen, medmindre den bistanðssøgte myndighed påberåber sig stk. 6.

Efter artikel 27, stk. 5, skal den bistanðssøgende myndighed sikre, at det ensartede instrument sendes til den bistanðssøgte myndighed på det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den bistanðssøgte myndighed er beliggende, medmindre den bistanðssøgte myndighed og den bistanðssøgende myndighed efter gensidig aftale og på grundlag af den konkrete sag aftaler, at det ensartede instrument kan sendes på et andet sprog. Hvis det kræves i henhold til national ret i den medlemsstat, hvor den bistanðssøgte myndighed er beliggende, fremlægger den bistanðssøgende myndighed en oversættelse af den akt, der skal meddeles, eller af den afgørelse, der hjemler ret til inddrivelse af den pålagte bøde eller tvangsbøde, til det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den bistanðssøgte myndighed er beliggende. Dette berører ikke den bistanðssøgte myndighed og den bistanðssøgende myndigheds ret til gensidigt at aftale på grundlag af den konkrete sag, at denne oversættelse kan fremlægges på et andet sprog.

Det følger af artikel 27, stk. 6, at den bistanðssøgte myndighed ikke er forpligtet til at efterkomme en anmodning som omhandlet i artikel 25 eller 26, hvis anmodningen ikke opfylder kravene i artikel 27, eller hvis den bistanðssøgte myndighed har en rimelig begrundelse, der viser, at efterkommelsen af anmodningen åbenlyst strider imod de grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, hvor der søges fuldbyrdelse. Det følger endvidere, at hvis den bistanðssøgte myndighed har til hensigt at afvise en anmodning som omhandlet i artikel 25 eller 26 eller kræver yderligere oplysninger, skal den bistanðssøgte myndighed rette henvendelse til den bistanðssøgende myndighed.

Artikel 27, stk. 7 og 8, indeholder regler om den bistanðssøgte myndigheds mulighed for at få dækket omkostninger i forbindelse med iværksættelsen af foranstaltninger som omhandlet i bl.a. artikel 25 og 26.

Det følger af artikel 27, stk. 7, at medlemsstaterne skal sikre, at den bistanðssøgende myndighed, hvis den bistanðssøgte myndighed anmoder om det, afholder alle rimelige ekstra omkostninger fuldt ud, herunder oversættelses-, løn-

og administrationsomkostninger, i forbindelse med iværksatte foranstaltninger som omhandlet i bl.a. artikel 25.

Det følger endvidere af artikel 27, stk. 8, at den bistandsøgte myndighed skal kunne få dækket alle omkostninger i forbindelse med iværksatte foranstaltninger som omhandlet i artikel 26 via de bøder eller tvangsbøder, den har inddrevet på vegne af den bistandsøgende myndighed, herunder oversættelses-, løn- og administrationsomkostninger. Det følger endvidere, at hvis det ikke lykkes den bistandsøgte myndighed at inddrive bøderne eller tvangsbøderne, skal den bistandsøgte myndighed kunne forlange, at den bistandsøgende myndighed dækker de påløbne omkostninger. Det følger videre, at medlemsstaterne frit kan fastlægge, at den bistandsøgte myndighed også kan søge omkostningerne ved fuldbyrdelse af sådanne afgørelser dækket af den virksomhed, som bøden eller tvangsbøden skal inddrives hos.

Artikel 27, stk. 8, indeholder derudover regler om valutaen, som den bistandsøgte myndighed skal inddrive beløbene i. Det følger heraf, at den bistandsøgte myndighed skal inddrive de skyldige beløb i den valuta, der anvendes i den medlemsstat, hvor den bistandsøgte myndighed er beliggende, i overensstemmelse med de love og administrative bestemmelser og procedurer eller praksis, der gælder i denne medlemsstat. Det følger endvidere, at den bistandsøgte myndighed om nødvendigt, i overensstemmelse med national ret og praksis i den medlemsstat, hvor den bistandsøgte myndighed er beliggende, skal omregne bøderne eller tvangsbøderne til den valuta, der anvendes i den medlemsstat, hvor den bistandsøgte myndighed er beliggende, efter kursen på den dato, hvor bøderne eller tvangsbøderne blev pålagt.

Opstår der tvister om lovligheden af den akt, som skal meddeles i henhold til artikel 25, eller en afgørelse, der skal fuldbyrdes i henhold til artikel 26, eller om lovligheden af det ensartede instrument, der hjemler ret til fuldbyrdelse i den medlemsstat, hvor den bistandsøgte myndighed er beliggende, henhører tvisten under de kompetente organers kompetence i den medlemsstat, hvor den bistandsøgende myndighed er beliggende, og er underlagt retten i denne medlemsstat, jf. artikel 28, stk. 1.

Tvister vedrørende de fuldbyrdesforanstaltninger, der træffes i den medlemsstat, hvor den bistandsøgte myndighed er beliggende, eller vedrørende gyldigheden af en meddelelse foretaget af den bistandsøgte myndighed, henhører under de kompetente organers kompetence i den medlemsstat, hvor den bistandsøgte myndighed er beliggende, og er underlagt den pågældende medlemsstats ret, jf. artikel 28, stk. 2.

2.11.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Konkurrenceloven indeholder ikke regler om bistand mellem de nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union til at meddele dokumenter samt til at fuldbyrde

afgørelser om pålæggelse af bøder eller tvangsbøder vedrørende anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Direktiv 2019/1 indeholder i artikel 25-28 detaljerede regler om bistand mellem konkurrencemyndighederne i Den Europæiske Union. Det vurderes at være mest hensigtsmæssigt, at gennemførelsen af disse regler sker ved fastsættelse i loven af hovedprincipperne for bistanden, men at det herudover overlades til erhvervsministeren efter forhandling med skatteministeren at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af bistanden.

Det foreslås, at direktivets artikel 25-28 gennemføres ved en henvisning til, at anmodninger om bistand i henhold til artikel 25 og 26, der modtages fra andre medlemsstater i Den Europæiske Union, skal efterkommes i overensstemmelse med dansk ret og reglerne i artikel 27 og 28.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at udenlandske bøder og tvangsbøder, der skal inddrives som følge af en anmodning i henhold til artikel 26, vil skulle inddrives efter samme regler som tilsvarende danske bøder og tvangsbøder, medmindre andet fremgår af artikel 26-28, jf. § 1, stk. 2, 2. pkt., i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Dette indebærer bl.a., at restanceinddrivelsesmyndigheden ved inddrivelsen af sådanne udenlandske bøder og tvangsbøder vil kunne gøre brug af samme inddrivelseskridt, f.eks. udlæg og modregning, som der er til rådighed ved inddrivelsen af tilsvarende danske bøder og tvangsbøder, og at sådanne udenlandske bøder og tvangsbøder vil have samme placering i dækningsrækkefølgen, jf. § 4, stk. 1, nr. 1-3, i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, som tilsvarende danske bøder og tvangsbøder. Derimod vil spørgsmål om forældelse af adgangen til at inddrive sådanne udenlandske bøder eller tvangsbøder være underlagt medlemsstatens nationale ret, hvor den bistandsøgende myndighed er beliggende, jf. direktivets artikel 26, stk. 4.

Desuden foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fremsætte anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25 og 26.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at det her i landet vil være Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der vil kunne optræde som bistandsøgende myndighed ved anmodninger i henhold til direktivets artikel 25 og 26.

Herudover foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan modtage anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25, litra a-b, og at restanceinddrivelsesmyndigheden kan modtage anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25, litra c, og artikel 26.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at den ansvarlige for at håndtere anmodninger efter artikel 25 fra en bistandsøgende myndighed om meddelelse af foreløbige klagepunkter og enhver anden procedureafgørelse i forbindelse med håndhævelsessager er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, mens den ansvarlige for behandlingen af anmodninger om meddelelse af andre dokumenter, herunder dokumenter vedrørende fuldbyrdelse af afgørelser om bøde-

pålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, er restanceinddrivelsesmyndigheden. Den ansvarlige myndighed for at behandle anmodninger om bistand efter artikel 26, dvs. anmodninger om fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, er restanceinddrivelsesmyndigheden. Den bistandssøgende myndighed vil kunne rette alle anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25 og 26 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der herefter videreformidler de anmodninger om bistand, der henhører under restanceinddrivelsesmyndigheden, til denne. Endelig foreslås, at erhvervsministeren efter forhandling med skatteministeren kan fastsætte nærmere regler om gennemførelse af direktivets artikel 25-27.

Den foreslåede bemyndigelse vil bl.a. give mulighed for at fastsætte nærmere regler om oversættelse af dokumenter, jf. direktivets artikel 27, stk. 5, dækning af omkostninger, jf. artikel 27, stk. 8, og fremgangsmåden i forbindelse med fremsættelsen og modtagelsen af anmodninger i henhold til direktivets artikel 25 og 26, herunder håndteringen af danske bøder eller tvangsbøder, mens disse er under inddrivelse hos en bistandssøgt myndighed i en anden medlemsstat.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 28 (§ 18 d), og bemærkningerne hertil.

2.12. Aktindsigt

2.12.1. Gældende ret

2.12.1.1. Dansk ret

Efter § 13, stk. 1, 1. pkt., i konkurrenceloven gælder offentlighedsloven ikke for sager og undersøgelser efter konkurrenceloven – bortset fra nærmere angivne sager om fastsættelse af administrative bestemmelser. Det indebærer, at der for andre end parterne ikke er adgang til aktindsigt i en sag eller en undersøgelse efter konkurrenceloven.

Det følger dog af § 13, stk. 1, 2. pkt., i konkurrenceloven, at en virksomhed har ret til egenaces, dvs. indsigt i oplysninger, som direkte vedrører den pågældende, i sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse efter loven. Retten til egenaces gælder dog ikke for oplysninger om en anden virksomheds tekniske indretninger, tekniske fremgangsmåder, drifts- og forretningsforhold eller andre fortrolige oplysninger. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til bestemmelsen, at de principper for begrænsning af retten til egenaces, som følger af §§ 19-29, §§ 31-33 og § 35 i offentlighedsloven, finder tilsvarende anvendelse for en virksomheds ret til egenaces efter § 13, stk. 1, 2. pkt., i konkurrenceloven, jf. Folketingstidende 2017-18, A, L 6 som fremsat, side 19.

Efter § 19, stk. 1, i offentlighedsloven omfatter retten til aktindsigt ikke sager inden for strafferetsplejen. Denne begrænsning af retten til aktindsigt og retten til egenaces omfatter alle sager vedrørende gennemførelse af strafferetlige retsfølger, herunder også sager, der efter særlig hjemmel behandles af andre administrative myndigheder end politi og

anklagemyndighed, jf. Folketingstidende 1969-70, tillæg A, spalte 592. En sag, der vedrører en ansøgning om straflempe i medfør af konkurrencelovens § 23 a, anses for at være en sag inden for strafferetsplejen.

For parters adgang til aktindsigt i en sag efter konkurrenceloven gælder bestemmelserne i kapitel 4 i forvaltningsloven. Som udgangspunkt omfatter en parts ret til aktindsigt i en sag efter konkurrenceloven alle dokumenter og oplysninger, som vedrører den pågældende sag. Partsaktindsigten kan dog begrænses af bl.a. § 11 i forvaltningsloven, hvorefter partsaktindsigten ikke omfatter sager om strafferetlig forfølgning af lovovertrædelser. Retten til aktindsigt kan desuden begrænses i medfør af f.eks. § 15 b, nr. 5, i forvaltningsloven, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet. Endvidere følger det af § 15 a, stk. 1, i forvaltningsloven, at retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, fortrolighed følger af EU-retlige eller folkeretlige forpligtelser eller lignende. Bestemmelsen afskærer som udgangspunkt automatisk retten til partsaktindsigt, når det er påkrævet for at opfylde den pågældende internationale forpligtelse.

Det følger af § 27, stk. 1, i forvaltningsloven, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f, med hensyn til oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold og tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold el.lign., for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at oplysningerne ikke videregives. Det bemærkes, at med undtagelse af forvaltningslovens § 15 a, stk. 1, er tavshedspligten efter § 27, stk. 1, uden betydning for pligten til at give aktindsigt efter reglerne i forvaltningslovens kapitel 4, jf. forvaltningslovens § 9, stk. 5.

Det følger endelig af straffelovens § 264 d, at det er strafbart uberettiget at videregive meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold. Bestemmelsen kan være relevant i forhold til oplysninger, som er opnået ved partsaktindsigt, men vedrører ligesom forvaltningslovens § 27, stk. 6, kun den uberettigede videregivelse af oplysninger, men derimod ikke en uberettiget anvendelse af fortrolige oplysninger.

2.12.1.2. Direktiv 2019/1

Efter artikel 31, stk. 2, i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder, deres embedsmænd, ansatte og andre personer, der arbejder under disse myndigheders tilsyn, ikke videregiver oplysninger, der er erhvervet på grundlag af beføjelserne efter direktivet til at indhente oplysninger, og som ifølge deres natur er undergivet tavshedspligt, medmindre sådan videregivelse er tilladt i henhold til national ret.

Medlemsstaterne skal efter artikel 31, stk. 3, sikre, at alene parterne i en sag gives adgang til redegørelser med henblik på straflempelse og alene med det formål at udøve deres ret til forsvar. Der er tale om en generel bestemmelse, der ud over konkurrencesager også kan finde anvendelse i andre sager. I flere af medlemsstaterne i Den Europæiske Union giver lovgivningen således mulighed for, at anklagemyndigheden kan bede konkurrencemyndigheden om at videregive en straflempelsesansøgning til brug for en sag om f.eks. skatte- eller hvidvaskeregler. Artikel 31, stk. 3, skal sikre, at en konkurrencemyndighed også i en sådan situation, hvor myndigheden formelt har mistet kontrollen over straflempelsesansøgningen, er sikker på, at den – ud over at kunne bruges af anklagemyndigheden – kun kan bruges af parterne i den pågældende relevante sag til brug for deres forsvar.

Videre fremgår det af artikel 31, stk. 4, at medlemsstaterne skal sikre, at den part, der har opnået aktindsigt i den nationale konkurrencemyndigheds håndhævelsessags akter, kun må anvende oplysninger, der stammer fra redegørelser med henblik på straflempelse, når det er nødvendigt for udøvelsen af retten til forsvar i sager ved nationale retter, der har direkte forbindelse til den sag, som der er givet aktindsigt i. Det er endvidere et krav, at sådanne sager skal vedrøre enten fordelingen mellem karteldeltagere af en bøde, som den nationale konkurrencemyndighed har pålagt dem med solidarisk hæftelse (litra a), eller prøvelse af en afgørelse fra en national konkurrencemyndighed om overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten eller af bestemmelser i national konkurrenceret (litra b).

Det understreges i præambelbetragtning nr. 72 i direktiv 2019/1, at risikoen for, at selvinkriminerende oplysninger videregives uden for rammerne af den undersøgelse, som de er blevet indgivet til, kan afskrække potentielle ansøgere om straflempelse fra at samarbejde med konkurrencemyndighederne. Derfor bør oplysninger i redegørelser med henblik på straflempelse, som er indhentet gennem aktindsigt, uanset redegørelsernes form, kun benyttes, når det er nødvendigt for en virksomheds ret til forsvar i retssager ved nationale retter i særlige, meget begrænsede tilfælde, der direkte vedrører den sag, i forbindelse med hvilken der blev givet aktindsigt. Dette bør dog ikke forhindre konkurrencemyndighederne i at offentliggøre deres afgørelser.

Endelig skal medlemsstaterne efter artikel 31, stk. 5, sikre, at nærmere angivne oplysninger, som er indhentet af en part i en håndhævelsessag ved en national konkurrencemyndighed, ikke kan benyttes af den pågældende part i sager ved de nationale retter, før den nationale konkurrencemyndighed har afsluttet håndhævelsessagen. Den pågældende håndhævelsessag skal være afsluttet i forhold til alle de parter, der er genstand for undersøgelsen, og afslutningen af sagen skal ske ved, at den nationale konkurrencemyndighed har truffet afgørelse om, at en overtrædelse skal bringes til ophør, herunder ved udstedelse af et adfærdsmæssigt eller strukturelt påbud, at tilsagn gøres bindende, eller sagen på anden vis er afsluttet.

2.12.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som anført i afsnit 2.12.1.1 fremgår det allerede af forvaltningslovens § 27, stk. 1, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt med hensyn til oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold og tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold el.lign., for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at oplysningerne ikke videregives. Der ses således ikke at være behov for at indføre en bestemmelse svarende til direktivets artikel 31, stk. 2.

Med henblik på gennemførelse af artikel 31, stk. 3, i direktiv 2019/1 foreslås det, at der indsættes en bestemmelse i konkurrenceloven, hvorefter retten til partsaktindsigt efter forvaltningsloven i oplysninger fra en virksomheds ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning fra en fysisk person om sanktionslempelse kan begrænses, i det omfang interessen i at kunne benytte oplysningerne ikke skønnes at være begrundet i den pågældendes ret til forsvar.

Som nævnt i afsnit 2.12.1.1 ovenfor giver konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt., en virksomhed ret til egenaces. Det foreslås derfor, at også retten til egenaces efter den foreslåede bestemmelse kan begrænses. I modsat fald ville den pågældende tredjemand opnå en bedre retsstilling end parten. Forslaget er endvidere nødvendigt for ikke af afskrække potentielle ansøgere om bødelempelse eller om sanktionslempelse fra at samarbejde med konkurrencemyndighederne.

Det bemærkes, at lovudkastet ikke anvender begrebet straflempelse, som dette defineres i direktivets artikel 2, nr. 15, og hvorefter det omfatter bødefritagelse og bødenedsættelse; i stedet anvendes begrebet sanktionslempelse, der omfatter tiltalefrafald og øvrig strafnedsættelse for en fysisk person.

Der er ikke fastsat regler i gældende ret om begrænsninger i anvendelsen af oplysninger fra en ansøgning om bødelempelse eller om sanktionslempelse, som en part har fået adgang til ved aktindsigt i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag. På denne baggrund foreslås det, at der i konkurrenceloven indsættes en bestemmelse svarende til direktivets artikel 31, stk. 4.

Det foreslås endvidere, at begrænsninger i anvendelsen af de pågældende oplysninger udstrækkes til også at gælde for oplysninger, som der er opnået indsigt i via retten til egenaces efter konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt. I modsat fald ville den pågældende tredjemand opnå en bedre retsstilling end parten. Forslaget er endvidere nødvendigt for ikke af afskrække potentielle ansøgere om bødelempelse eller om sanktionslempelse fra at samarbejde med konkurrencemyndighederne.

Forslaget vil indebære, at oplysninger fra en ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning om sanktionslempelse, som der er opnået adgang til ved partsaktindsigt efter forvaltningsloven eller ved egenaces, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt., i

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessags akter, kun må anvendes i en sag ved domstolene, når det er nødvendigt for den pågældendes ret til forsvar i en sag, der har direkte forbindelse til den sag, som der er givet indsigt i. Det er endvidere et krav, at sagen ved domstolene vedrører enten fordelingen mellem karteldeltagere af en bøde, som er blevet pålagt dem med solidarisk hæftelse, eller prøvelse af en afgørelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om en overtrædelse af § 6 eller § 11 i loven eller af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten.

Der er ikke fastsat regler i gældende ret om begrænsninger i anvendelsen af specifikke oplysninger, som en part har fået adgang til ved aktindsigt i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag. På denne baggrund foreslås det, at der i konkurrenceloven indsættes en bestemmelse, der gennemfører direktivets artikel 31, stk. 5, idet det samtidig foreslås, at begrænsningerne i anvendelsen også gælder for oplysninger opnået ved egenaces efter konkurrencen. I modsat fald ville den pågældende tredjemand opnå en bedre retsstilling end parten. Forslaget er endvidere nødvendigt for ikke af afskrække potentielle ansøgere om bødelempelse eller om sanktionslempelse fra at samarbejde med konkurrencemyndighederne.

Forslaget vil indebære, at en række nærmere opregnede oplysninger fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag, som der er opnået adgang til via enten reglerne om partsaktindsigt i forvaltningsloven eller retten til egenaces efter konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt., ikke kan benyttes af den pågældende i en sag ved domstolene, før styrelsen har truffet afgørelse for alle parter, der er genstand for undersøgelsen i håndhævelsessagen, om, at § 6, § 11 eller EU-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt og eventuelt har udstedt påbud, at virksomheders tilsagn gøres bindende, eller at sagen på anden vis er afsluttet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11 og nr. 33, og bemærkningerne hertil.

2.13. Tvangsbøder

2.13.1. Gældende ret

2.13.1.1. Dansk ret

Efter § 22 i konkurrenceloven kan der pålægges daglige eller ugentlige tvangsbøder til den, der undlader at give de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve efter loven. Der kan endvidere pålægges tvangsbøder, hvis et vilkår, påbud eller bindende tilsagn ikke efterkommes.

Beslutning om at pålægge tvangsbøder træffes af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens direktør, jf. § 5, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 1438 af 2. oktober 2020 om forretningsorden for Konkurrencerådet.

Efter bestemmelsen kan virksomheder, virksomhedssam-

men slutninger og enhver anden juridisk person samt fysiske personer pålægges tvangsbøder.

Hverken bestemmelsen eller bemærkningerne hertil indeholder angivelser af størrelsen af de daglige eller ugentlige tvangsbøder. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hidtidige praksis har været pålæggelse af ugentlige tvangsbøder på 10.000 kr.

Hvis det forhold, som en tvangsbøde udspringer af, bringes til ophør, kan de indtil da pålagte tvangsbøder ikke inddrives, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 6835. Allerede pålagte og inddrevne tvangsbøder skal dog ikke tilbagebetales.

2.13.1.2. Direktiv 2019/1

Efter artikel 16 i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder, henholdsvis de nationale konkurrencemyndigheder, kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger tvangsbøder for som minimum at tvinge dem til at

- afgive fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning om oplysninger inden for en fastsat frist, jf. stk. 1, litra a,
- deltage i et interview, jf. stk. 1, litra b,
- underkaste sig en kontrolundersøgelse i en virksomheds lokaler m.v., jf. stk. 2, litra a,
- efterkomme en afgørelse om at bringe en overtrædelse til ophør og eventuelle påbud udstedt i forbindelse hermed, efterkomme en afgørelse om foreløbige forholdsregler (foreløbige påbud) og efterkomme en afgørelse om at gøre tilsagn bindende. jf. stk. 2, litra b,

Tvangsbøderne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have en afskrækkende virkning. Størrelsen af tvangsbøderne skal fastsættes i forhold til virksomhedernes og virksomhedssammenslutningernes gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår pr. dag, uanset om de udstedes dagligt eller på ugebasis. Tvangsbøderne skal beregnes fra den dato, der er angivet i beslutningen om at pålægge tvangsbøder.

Artikel 16 fastsætter ikke en sats eller et interval for tvangsbøder. Efter artikel 24, stk. 1, i Rådsforordning 1/2003 kan Kommissionen ved beslutning pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger daglige tvangsbøder på op til 5 pct. af den gennemsnitlige daglige omsætning i det foregående regnskabsår. Når en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har efterkommet den forpligtelse, til hvis opfyldelse en tvangsbøde er blevet pålagt, kan Kommissionen efter artikel 24, stk. 2, i Rådsforordning 1/2003 fastsætte størrelsen af den endelige tvangsbøde. Størrelsen kan være et mindre beløb end det, den oprindelige beslutning indebærer.

Beføjelsen til at pålægge tvangsbøder berører efter præambelbetragtning nr. 44 i direktiv 2019/1 ikke en national

konkurrencemyndigheds beføjelse til at straffe manglende overholdelse af foranstaltninger opregnet i artikel 13, stk. 2.

2.13.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Den gældende konkurrencelov indeholder i § 22 hjemmel til at pålægge tvangsbøder til den, der ikke medvirker til sagens oplysning ved at give de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve efter loven. Loven indeholder derimod ikke hjemmel til at pålægge tvangsbøder til den, der undlader at deltage i et interview eller at underkaste sig en kontrolundersøgelse.

Med henblik på gennemførelse af artikel 16, stk. 1, litra b, i direktiv 2019/1 foreslås det som noget nyt i forbindelse med en nyaffattelse af den gældende § 22, at der vil kunne pålægges tvangsbøder til den virksomhed m.v., der undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview. Hvis en virksomhed m.v. undlader at stille en repræsentant til rådighed for deltagelsen i et interview, er det ensbetydende med, at den undlader at deltage i et interview.

Endvidere foreslås det med henblik på gennemførelse af artikel 16, stk. 2, litra a, at der vil kunne pålægges tvangsbøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der undlader at underkaste sig en kontrolundersøgelse i en virksomheds lokaler m.v.

Derudover foreslås det med henblik på gennemførelsen af artikel 16, stk. 2, litra b, at der vil kunne pålægges tvangsbøder til virksomheder m.v., der undlader at efterkomme en afgørelse om at bringe en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør.

De foreslåede bestemmelser vil indebære, at der kan pålægges virksomheder m.v. bøder, hvis de undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, hvis de undlader at underkaste sig en kontrolundersøgelse, eller hvis de undlader at efterkomme en afgørelse om at bringe en overtrædelse til ophør.

Selvom artikel 16 kun vedrører pålæggelse af tvangsbøder til virksomheder, foreslås det ud fra de samme hensyn, at der med henblik på at sikre en effektiv håndhævelse også kan pålægges en fysisk person tvangsbøder, hvis den pågældende undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview. Muligheden for at pålægge en fysisk person en tvangsbøde, hvis den pågældende undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, vurderes således at ligge i naturlig forlængelse af den allerede gældende mulighed for at pålægge en fysisk person tvangsbøder for ikke at efterkomme et krav om oplysninger efter § 17. Formålet med et interview er således det samme, nemlig at få oplysninger til brug for de opgaver, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er tillagt efter loven, eller til afgørelse af, om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser.

For at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 16 foreslås principperne for udmåling af tvangsbøder til virksomheder m.v. endvidere fastsat.

Virkingen heraf vil være, at i de tilfælde, hvor der efter den foreslåede bestemmelse vil kunne pålægges en tvangsbøde til en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person, vil størrelsen heraf skulle fastsættes i forhold den pågældendes gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår. Hvis virksomheden m.v. indgår i en koncern, vil det være koncernens gennemsnitlige daglige omsætning på verdensplan, der skal danne grundlag for beregningen af tvangsbøderne. Det foreslås samtidig, at en tvangsbøde maksimalt kan udgøre op til 5 pct. af den således beregnede samlede daglige omsætning på verdensplan, hvilket svarer til de tvangsbøder, som Kommissionen kan pålægge efter artikel 24, stk. 1, i Rådsforordning 1/2003.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 34, og bemærkningerne hertil.

For inddrivelse af tvangsbøder til virksomheder m.v., der ikke er betalt eller inddrevet på det tidspunkt, hvor forpligtelsen er opfyldt, henvises til lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

2.14. Tilregnelser og sanktioner

2.14.1. Gældende ret

2.14.1.1. Dansk ret

En virksomheds forsætlige eller groft uagtsomme overtrædelse af forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling i konkurrenceloven og i artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten kan straffes med bøde, jf. § 23, stk. 1, nr. 1, 4 og 14, i konkurrenceloven. Endvidere kan en virksomhed pålægges en bøde for forsætligt eller groft uagtsomt at have undladt at efterkomme påbud eller tilsagn, der er gjort bindende, undladt at efterkomme et krav om oplysninger eller afgivet urigtige eller vildledende oplysninger, jf. § 23, stk. 1, nr. 8-13.

Det er forsætlige eller groft uagtsomme overtrædelser, der efter § 23, stk. 1, kan straffes; en overtrædelse begået ved simpel uagtsomhed kan ikke straffes.

For fysiske personer er der tale om et medvirkensansvar til en virksomheds overtrædelse. Det betyder, at der efter straffelovens § 23 kan ske strafferetlig forfølgning af fysiske personer, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til virksomheders overtrædelse af forbudsbestemmelserne i konkurrencelovens § 6 eller § 11, eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Efter § 23, stk. 3, i konkurrenceloven kan straffen for den, der i strid med forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i lovens § 6, stk. 1, eller EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1, indgår en kartelaftale, stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis overtrædelsen er forsætlig og af grov beskaffenhed. Under særligt skærpene omstændigheder kan der blive tale om anvendelse af straffelovens § 299 c og dermed fængsel i indtil 6 år.

2.14.1.2. Direktiv 2019/1

Artikel 13 i direktivet vedrører bøder til virksomheder og virksomhedssammenslutninger.

Efter artikel 13, stk. 1, skal virksomheder og virksomhedssammenslutninger kunne pålægges bøder, når de forsætligt eller uagtsomt har overtrådt artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten.

Ifølge præambelbetragtning nr. 42 i direktivet bør begreberne forsæt og uagtsomhed fortolkes i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis og ikke i overensstemmelse med begreberne forsæt og uagtsomhed, som det anvendes i straffesager af strafferetlige myndigheder. Det indebærer, at der også skal kunne pålægges en bøde for en overtrædelse, som er begået ved simpel uagtsomhed.

Medlemsstaterne skal endvidere ifølge artikel 13, stk. 2, som minimum sikre, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger kan pålægges bøder, når de forsætligt eller uagtsomt

- modsætter sig en kontrolundersøgelse (litra a)
- har brudt de segl, som embedsmænd eller andre ledsagende personer, der er bemyndiget eller udpeget af de nationale konkurrencemyndigheder, i forbindelse med en kontrolundersøgelse har anbragt på forretningslokaler, bøger eller andre forretningspapirer (litra b)
- som svar på spørgsmål under en kontrolundersøgelse afgiver et ukorrekt eller vildledende svar eller undlader eller afviser at afgive et fuldstændigt svar (litra c)
- som svar på en anmodning om oplysninger afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist (litra d)
- undlader at deltage i et interview (litra e), og
- undlader at efterkomme en afgørelse om at bringe en overtrædelse til ophør, en afgørelse med et adfærdsmæssigt eller strukturelt påbud, en afgørelse om foreløbige forholdsregler (foreløbige påbud) og en afgørelse om at gøre tilsagn bindende (litra f).

2.14.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Med henblik på at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 13, stk. 1, i direktiv 2019/1 foreslås det, at der kan pålægges en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person en bøde, hvis en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er sket med forsæt eller ved uagtsomhed.

Virkningen af forslaget vil være, at en virksomhed m.v. vil kunne pålægges en bøde for en overtrædelse af forbuddene mod konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling, hvis overtrædelsen er begået med forsæt eller ved grov, henholdsvis simpel uagtsomhed.

Som anført i afsnit 2.20.2 nedenfor foreslås det, at der fremover skal være tale om civile bøder til virksomheder,

virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person.

Konkurrencelovens § 23, stk. 1, indeholder allerede bestemmelser, der i det væsentligste svarer til bestemmelserne i artikel 13, stk. 2, litra d og f (bøder for afgivelse af urigtige m.v. oplysninger i forbindelse med et krav om oplysninger og undladelse af at efterkomme påbud, foreløbige påbud og bindende tilsagn). I forbindelse med en nyaffattelse af hele § 23 foreslås det dog, at ordlyden af de gældende bestemmelser ændres, så den svarer til de pågældende bestemmelser i direktivet.

For at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 13, stk. 2, litra a-c og e, i direktiv 2019/1 foreslås det videre, at en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan pålægges en bøde, hvis den pågældende forsætligt eller uagtsomt:

- modsætter sig en kontrolundersøgelse,
- har brudt den forsegling, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget i forbindelse med en kontrolundersøgelse,
- som svar på en anmodning om oplysninger afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist, eller
- undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview.

Virkingen af de foreslåede bestemmelser vil være, at en virksomhed m.v., der handler i strid hermed, vil kunne blive pålagt en bøde, hvis overtrædelsen er begået med forsæt eller ved grov, henholdsvis simpel uagtsomhed.

Efter den gældende § 23, stk. 3, kan straffen for at have indgået en kartelaftale stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis overtrædelsen er begået forsætligt og er af grov beskaffenhed.

Indgåelsen af karteller er at betragte som en af de groveste overtrædelser, der har betydelige økonomiske skadevirkninger for forbrugerne og for andre virksomheder, der ikke deltager i et kartel, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 7. Det er vurderingen, at dette fortsat er tilfældet, og at der også fremover skal kunne indledes straffesager mod fysiske personer for at have medvirket til, at virksomheder eller virksomhedssammenslutninger har indgået karteller i strid med lovens § 6, stk. 1, eller EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1.

Som nævnt i afsnit 2.14.1.1 ovenfor indebærer den gældende konkurrencelov, at det primære strafsubjekt for overtrædelser af forbudsbestemmelserne i konkurrencelovens §§ 6 og 11 samt EUF-Traktatens artikel 101 og 102 er juridiske personer. Fysiske personer straffes således som medvirkende til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse. Da lovforslaget vil indebære, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger ikke fremover vil kunne pålægges strafferetlige bøder, men derimod, jf. lovforslagets § 1, nr. 35, civile bøder, foreslås det, at der i konkurrenceloven

indsættes en selvstændig strafhjemmel for fysiske personers medvirken til en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings indgåelse af en kartelaftale. Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at ansvarsgrundlaget for en fysisk person vil være et medvirkensansvar, som er hjemlet direkte i konkurrenceloven. I forhold til gældende ret vil der ikke være tale om en realitetsændring.

Som en konsekvens af, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger ikke længere kan pålægges strafferetlige bøder, foreslås det endvidere, at straffelovens § 299 c ændres, så bestemmelsen alene omfatter fysiske personers strafansvar for under særligt skærpende omstændigheder at have medvirket til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning indgår kartelaftaler, jf. nærmere lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Det foreslås at videreføre den gældende mulighed for at pålægge en fysisk person en bøde for med forsæt eller ved grov uagtsomhed at have undladt at afgive oplysninger i medfør af § 17, stk. 1, eller at have afgivet ukorrekte m.v. oplysninger.

Herudover foreslås det, at en fysisk person kan pålægges en bøde for at have overtrådt § 14 a, stk. 2, 2. led.

Virkningen af den foreslåede bestemmelser vil være, at en fysisk person kan pålægges en bøde, hvis den pågældende med forsæt eller ved grov uagtsomhed i efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, har behandlet nærmere angivne konkrete sager, som den pågældende har behandlet under sit virke i Konkurrencerådet eller sin ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Endvidere foreslås det, at en fysisk person kan pålægges en bøde for at have overtrådt § 17 a.

Virkningen af den foreslåede bestemmelser vil være, at en fysisk person kan pålægges en bøde, hvis den pågældende med forsæt eller ved grov uagtsomhed undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview.

På dette punkt går lovforslaget videre end krævet efter direktivet, der ikke omfatter fysiske personer. Muligheden for at straffe en fysisk person for at undlade at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview vurderes imidlertid at ligge i naturlig forlængelse af den allerede gældende mulighed for at straffe en fysisk person for ikke at efterkomme et krav om oplysninger efter § 17.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 35, og bemærkningerne hertil.

2.15. Moderselskabsansvar og succession

2.15.1. Gældende ret

2.15.1.1. Dansk ret

Efter straffelovens § 25 kan en juridisk person straffes med bøde, når det er bestemt ved lov eller i medfør af

lov. Konkurrencelovens § 23, stk. 4, fastslår i overensstemmelse hermed, at der kan pålægges selskaber (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel (§§ 25-27). Strafansvar for en juridisk person forudsætter, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske person som sådan, jf. straffelovens § 27, stk. 1.

Hvis der begås en overtrædelse i et datterselskab, skal ansvaret ifølge Rigsadvokatens Meddelelse nr. 5/1999 om strafansvar for juridiske personer (revideret den 17. april 2015) som udgangspunkt gøres gældende over for dette selskab og ikke moderselskabet, ligesom ansvar for moderselskabets overtrædelser som udgangspunkt gøres gældende over for dette og ikke datterselskabet, jf. også Straffelovrådets betænkning nr. 1289 af 1995 om juridiske personers bødeansvar, side 119f.

Det fremgår dog af den førnævnte meddelelse fra Rigsadvokaten, at når der er tale om en koncern, hvor ansvaret for visse aktiviteter er placeret hos datterselskabet, men hvor de reelle beslutninger træffes i moderselskabet og således har virkning for de aktiviteter, der ligger hos datterselskabet, bør det overvejes at rejse tiltalen mod såvel moderselskabet som datterselskabet.

I dom trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2001, side 777 H, fandt Højesteret, at der ikke var grundlag for at identificere et moderselskab med et 100 pct. ejet datterselskab eller for at pålægge moderselskabet et ansvar for medvirken. Da tiltalen ikke omfattede spørgsmålet om moderselskabets undladelse af at føre tilsyn med sit datterselskab, blev moderselskabet frifundet.

Efter gældende ret finder der således ikke en strafferetlig identifikation sted mellem et moder- og et datterselskab i en koncern.

Hvis et selskab efter en overtrædelse ændrer selskabsform, vil det nye selskab kunne være ansvarlig for det tidligere selskabs overtrædelse, forudsat ændringerne ikke vedrører selskabets aktiviteter, ejerkreds eller ledelse, jf. Østre Landsrets dom trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 1362 Ø.

Hvis et selskab efter at have begået en overtrædelse opløses ved fusion, vil det modtagende selskab som led i universalsuccession hæfte for ethvert bødeansvar efter skatte Lovgivningen, som kan rettes mod det indskydende selskab, jf. § 7, stk. 2, i lovebekendtgørelse nr. 1017 af 24. august 2015 om fusion, spaltning og tilførsel af aktiver m.v. (fusionskatteloven). Ifølge forarbejderne til den pågældende bestemmelse er det forudsat, at reglen også finder almindelig anvendelse uden lovhjemmel, jf. betænkning nr. 723 af 1974 om selskabsbeskatning ved fusion, side 20.

Hvis et selskab spaltes efter en overtrædelse, beror spørgsmålet om strafferetlig ansvarssuccession på, om det ene eller begge selskaber efter spaltningen med hensyn til drift, aktionærer, ledelse m.v. kan siges at fortsætte den virksomhed, som er relevant for en straffesag. Et fortsættende selskab

hæfter således ikke uden videre for alle overtrædelser, som blev begået inden spaltningen, men kun i det omfang, selskabet viderefører den relevante del af den tidligere virksomhed.

2.15.1.2. Direktiv 2019/1

Ifølge direktivets artikel 13, stk. 5, skal medlemsstaterne sikre, at virksomhedsbegrebet anvendes i forbindelse med pålæggelse af bøder til modervirksomheder og retlige og økonomiske efterfølgere til virksomheder.

Efter præambelbetragtning nr. 46 i direktiv 2019/1 bør begrebet "virksomhed" forstås i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis som en økonomisk enhed, også selv om den består af flere juridiske eller fysiske personer. En national konkurrencemyndighed bør derfor kunne anvende virksomhedsbegrebet til at drage et moderselskab til ansvar og pålægge det bøder for et af dets datterselskabs adfærd, når moderselskabet og datterselskaberne udgør én økonomisk enhed.

For at forhindre at virksomheder ved hjælp af retlige eller organisatoriske ændringer slipper for bøder for overtrædelser af artikel 101 og 102, bør de nationale konkurrencemyndigheder endvidere i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis kunne holde en virksomheds retlige eller økonomiske efterfølgere ansvarlige og pålægge dem bøder for overtrædelser af artikel 101 eller 102, jf. præambelbetragtning nr. 46 i direktivet.

2.15.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Konkurrenceloven indeholder ikke bestemmelser, der fastslår, at et moderselskab kan være ansvarlig for et datterselskabs overtrædelse af loven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Konkurrenceloven indeholder heller ikke bestemmelser, der regulerer, under hvilke omstændigheder en retlig og økonomisk efterfølger til en virksomhed er ansvarlig for overtrædelser begået af den pågældende virksomhed, inden den blev overdraget eller opløst, herunder ved fusion.

Medlemsstaternes forpligtelse til at gennemføre artikel 13, stk. 5, beror på EU-Domstolens fortolkning af begrebet en økonomisk enhed – en fortolkning, der kan ændres over tid. På denne baggrund foreslås det – og med henblik på at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 13, stk. 5 – at der indføres en bestemmelse i konkurrenceloven, hvorefter en virksomhed inden for en økonomisk enhed kan gøres ansvarlig og hæfte for den civile bøde, som en anden virksomhed inden for samme økonomiske enhed pålægges for overtrædelser af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

I bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse vil der blive redegjort for EU-Domstolens praksis om begrebet en økonomisk enhed, således som det gælder på det nugældende udviklingstrin.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at inden for en økonomisk enhed, hvor et datterselskab f.eks.

har overtrådt konkurrencelovens § 6 og EUF-Traktatens artikel 101, vil en påstand om betaling af en civil bøde for overtrædelsen kunne rettes mod såvel moderselskabet som datterselskabet. Tilsvarende vil en erhverver af en virksomhed, som f.eks. har overtrådt konkurrencelovens § 11 og EUF-Traktatens artikel 102, på nærmere betingelser kunne indtræde i ansvaret for, dvs. hæfte for, betaling af en civil bøde for den overtrædelse, som den erhvervede virksomhed begik, før den blev overdraget.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 36 (§ 23 a, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.16. Hæftelsesansvar for bøder pålagt virksomhedssammenslutninger

2.16.1. Gældende ret

2.16.1.1. Dansk ret

Det almindelige udgangspunkt efter dansk strafferet er, at den fysiske eller juridiske person, der pålægges en bøde, skal betale den, dvs. betalingspligten følger med strafsubjektet, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1289 om juridiske personers bødeansvar, 1995, side 28. Dette princip fremgår også af straffelovens § 50, stk. 3, der fastslår, at den bøde-fældte ikke kan kræve bøden betalt eller erstattet af andre.

Det følger heraf, at en fysisk eller juridisk person, herunder en virksomhedssammenslutning, der pålægges en bøde for overtrædelse af konkurrenceloven, ikke uden særskilt hjemmel vil kunne kræve bøden betalt af andre fysiske eller juridiske personer, herunder medlemsvirksomhederne i en virksomhedssammenslutning.

2.16.1.2. Direktiv 2019/1

I henhold til direktivets artikel 14, stk. 3, skal medlemsstaterne sikre, at en virksomhedssammenslutning, der får pålagt en bøde for overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-traktaten udmålt på grundlag af medlemsvirksomhedernes omsætning, og som ikke er solvent, har pligt til at indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne til dækning af bødebeløbet.

Hvis medlemsvirksomhedernes bidrag ikke fuldt ud er betalt til virksomhedssammenslutningen inden for den frist, som en national konkurrencemyndighed har fastsat, skal medlemsstaterne ifølge artikel 14, stk. 4, sikre, at den nationale konkurrencemyndighed kan opkræve betalingen af bøden direkte hos enhver af de virksomheder, hvis repræsentanter var medlemmer af sammenslutningens besluttede organer. Efter at en national konkurrencemyndighed har krævet betaling fra sådanne virksomheder, kan den også, hvor det er nødvendigt for at sikre fuld betaling af bøden, kræve betaling af det udestående bødebeløb hos ethvert medlem af sammenslutningen, der var aktiv på det marked, hvor overtrædelsen fandt sted. En national konkurrencemyndighed bør i den forbindelse ifølge præambelbetragtning nr.

48 i direktiv 2019/1 tage hensyn til den relative størrelse af de virksomheder, der er medlemmer af sammenslutningen, og især til små og mellemstore virksomheders situation. Der kan endvidere ikke efter artikel 14, stk. 4, opkræves betaling fra virksomheder, som påviser, at de ikke har gennemført sammenslutningens beslutning om overtrædelse, og som enten ikke havde kendskab til dennes eksistens eller aktivt havde taget afstand fra den, inden undersøgelsen blev indledt.

2.16.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Efter gældende ret vil en virksomhedssammenslutning, der er blevet pålagt en bøde for overtrædelse af konkurrencereglerne, ikke uden særskilt hjemmel kunne kræve bøden betalt af andre, herunder medlemsvirksomhederne.

Konkurrenceloven indeholder ikke bestemmelser, der pålægger en virksomhedssammenslutning, der ikke kan betale den bøde, som den er blevet pålagt, at opkræve bidrag til betaling af bøden fra medlemsvirksomhederne.

På denne baggrund og med henblik på gennemførelse af artikel 14, stk. 3-4, i direktiv 2019/1 foreslås det, at der indsættes en bestemmelse i loven, som pålægger en virksomhedssammenslutning, der er blevet pålagt en bøde for overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, udmålt på grundlag af omsætningen for de virksomheder, der er medlemmer af sammenslutningen, og som ikke er solvent og derfor ikke kan betale bøden, at indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne til betaling af bøden. Bidragene skal betales inden for en frist fastsat af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Videre foreslås det, at betales de pågældende bidrag ikke fuldt ud inden udløbet af denne frist, kan opkrævning af bødens restbeløb først og fremmest foretages direkte hos enhver af de virksomheder, hvis repræsentanter var medlemmer af sammenslutningens besluttende organer, da overtrædelsen fandt sted. Hvis denne opkrævning ikke indebærer fuld betaling af bødebeløbet, kan betaling derefter opkræves fra ethvert medlem af sammenslutningen, som var aktiv på det marked, hvor overtrædelsen fandt sted. Det foreslås dog, at der ikke kan opkræves betaling fra medlemsvirksomheder, der kan påvise, at de ikke har gennemført sammenslutningens beslutning om overtrædelse, og som enten ikke har haft kendskab til beslutningen eller aktivt har taget afstand fra den, inden Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens undersøgelse blev indledt.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 36 (§ 23 a, stk. 2-4), og bemærkningerne hertil.

2.17. Bødeudmåling

2.17.1. Gældende ret

2.17.1.1. Dansk ret

Ifølge § 23, stk. 5, i konkurrenceloven skal der ved udmålingen af en bøde til en virksomhed tages hensyn til overtrædelsens grovhed, varighed og virksomhedens globale concernomsætning.

Ved fastlæggelsen af overtrædelsens grovhed sondres der mellem mindre alvorlige overtrædelser, alvorlige overtrædelser og meget alvorlige overtrædelser. Ifølge bemærkningerne til § 23, stk. 5, bør grundbeløbet for en mindre alvorlig overtrædelse være op til 4 mio. kr., for en alvorlig overtrædelse bør grundbeløbet være fra 4 til 20 mio. kr., og for en meget alvorlig overtrædelse bør grundbeløbet være fra 20 mio. kr. og opefter, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 23.

Hvad angår varigheden af en overtrædelse, fremgår det af bemærkningerne, at for overtrædelser af kortere varighed (mindre end 1 år), indebærer varigheden ikke et tillæg til grundbeløbet. For overtrædelser af mellemlang varighed (1-5 år) medfører varigheden et tillæg på op til 50 pct. af det grundbeløb, der fastsættes for overtrædelsens grovhed, og for overtrædelser af lang varighed (over 5 år) medfører varigheden et tillæg på 10 pct. for hvert år, overtrædelsen har fundet sted, og af det grundbeløb, der fastsættes for overtrædelsens grovhed, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 24.

Hvad angår en virksomheds omsætning, skal bøden for en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse ifølge bemærkningerne til § 23, stk. 5, indebære en væsentlig omkostning for virksomheden relativt til dens omsætning, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 24. Omsætningen opgøres som den samlede globale omsætning for den koncern, som virksomheden indgår i, og angår samtlige de varer og tjenesteydelser, som virksomheden producerer eller distribuerer. Ifølge bemærkningerne kan en virksomhed ikke pålægges en bøde, der overstiger 10 pct. af virksomhedens samlede globale årlige concernomsætning, set som et gennemsnit over de seneste f.eks. 3 år forud for domstidspunktet eller vedtagelsen af et bødeforelæg, jf. Folketingstidende 2017-18, A, L 6 som fremsat, side 23.

For udmålingen af en bøde til en fysisk person tages der ligeledes hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed.

Ved den konkrete bødeudmåling tages der udgangspunkt i et grundbeløb, alt efter om overtrædelsen kan karakteriseres som en mindre alvorlig, en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse. Bøden til en fysisk person, der har begået en mindre alvorlig overtrædelse, bør være på mindst 50.000 kr. Bøden for en alvorlig overtrædelse bør være på mindst 100.000 kr., mens bøden for en meget alvorlig overtrædelse bør være på mindst 200.000 kr.

Ved vurderingen af varigheden af en overtrædelse, som

en fysisk person har medvirket til, anvendes den samme metode som for virksomheder, jf. ovenfor.

Da sanktioner for overtrædelse af konkurrenceloven er af strafferetlig karakter, kan der ved den konkrete bødemåling tages hensyn til skærpene og formildende omstændigheder, jf. straffelovens 10. kapitel, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 8.

Skærpene omstændigheder kan f.eks. foreligge, hvis en virksomhed gentager overtrædelser af samme art, lægger hindringer i vejen for myndighedernes undersøgelse, har spillet en ledende rolle eller har tilskyndet til overtrædelser. Endvidere kan det indgå som en skærpene omstændighed, hvis en virksomhed har udsat en anden virksomhed for gengældelsesforanstaltninger for at få den til at respektere den ulovlige aftale eller praksis, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 8.

Formildende omstændigheder kan f.eks. foreligge, hvis virksomheden udelukkende har spillet en passiv rolle i forbindelse med overtrædelserne eller ikke reelt har fulgt de ulovlige aftaler m.v. Endvidere kan det efter en konkret vurdering indgå som en formildende omstændighed, hvis en virksomhed gennem et såkaldt ”compliance program” har gjort og til stadighed gør en aktiv indsats for at få alle relevante medarbejdere til at følge lovgivningen, hvorfor overtrædelserne er sket på trods af ledelsens tilskyndelse til det modsatte, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 8.

2.17.1.2. Direktiv 2019/1

Ifølge direktivets artikel 13, stk. 3, skal medlemsstaterne sikre, at de bøder, der efter direktivet skal pålægges, er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelserne og har afskrækkende virkning.

Efter artikel 14, stk. 1, skal der ved udmålingen af en bøde for overtrædelse af artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.

Ifølge præambelbetragtning nr. 47 i direktiv 2019/1 kan der ved vurderingen af en overtrædelsens grovhed tages hensyn til overtrædelsens art, alle de pågældende virksomheders samlede markedsandele, overtrædelsens geografiske omfang, hvorvidt overtrædelserne er blevet gennemført, værdien af virksomhedens afsætning af varer og tjenesteydelser, som er direkte eller indirekte forbundet med overtrædelserne, og den pågældende virksomheds størrelse og markedsposition.

Gentagne overtrædelser begået af den samme virksomhed er endvidere ifølge præambelbetragtning nr. 47 et tegn på dens tilbøjelighed til at begå sådanne overtrædelser og er således en kraftig indikation på nødvendigheden af at skærpe sanktionen for at opnå den ønskede afskrækkende virkning. Der bør derfor være mulighed for at forhøje den bøde, der skal pålægges en virksomhed eller virksomheds-sammenslutning, når Kommissionen eller en national konkurrencemyndighed tidligere har truffet en afgørelse, der

fastslår, at den pågældende virksomhed eller virksomheds-sammenslutning har overtrådt artikel EUF-Traktatens 101 eller 102, og denne virksomhed eller virksomheds-sammenslutning fortsætter den samme overtrædelse eller begår en tilsvarende overtrædelse.

Ved vurderingen af en overtrædelsens grovhed med henblik på fastsættelse af bødens størrelse i sager mod virksomheds-sammenslutninger, hvor overtrædelserne er forbundet med medlemmernes aktiviteter, bør der ifølge præambelbetragtning nr. 48 i direktiv 2019/1 være mulighed for at tage hensyn til sammenslutningens medlemmers samlede værdi af salget af varer og tjenesteydelser, som er direkte eller indirekte forbundet med overtrædelserne. Hvis bøden ikke kun pålægges sammenslutningen, men også dens medlemmer, bør omsætningen hos de medlemmer, som er blevet pålagt bøden, ikke tages i betragtning ved beregning af den bøde, der pålægges sammenslutningen.

Efter artikel 14, stk. 2, kan de nationale konkurrencemyndigheder endvidere ved bødemålingen tage hensyn til erstatning, der betales ved mindelig tvistbilæggelse i overensstemmelse med artikel 18, stk. 3, i direktiv 2014/104/EU af 26. november 2014 om visse regler for søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af bestemmelser i medlemsstaternes og Den Europæiske Unions konkurrenceret. Ifølge artikel 18, stk. 3, i det pågældende direktiv kan en konkurrencemyndighed lade det indgå som en formildende omstændighed, hvis en virksomhed betaler en erstatning efter en mindelig tvistbilæggelse og inden beslutningen om at pålægge en bøde.

De nationale konkurrencemyndigheder bør ved bødemålingen ifølge præambelbetragtning nr. 47 i direktiv 2019/1 undtagelsesvis kunne tage hensyn til en virksomheds økonomiske rentabilitet.

Medlemsstaterne skal efter artikel 15, stk. 1, i direktiv 2019/1 sikre, at den maksimale størrelse af den bøde, som de nationale konkurrencemyndigheder kan pålægge hver af de virksomheder eller virksomheds-sammenslutninger, der deltager i en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, ikke er under 10 pct. af virksomhedernes eller virksomheds-sammenslutningernes samlede omsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen. Ifølge præambelbetragtning nr. 49 forhindrer dette dog ikke medlemsstaterne i at fastholde eller indføre en højere maksimal bøde.

Hvis en overtrædelse, der er begået af en virksomheds-sammenslutning, vedrører medlemmernes aktiviteter, fastsættes bødens maksimale størrelse ifølge artikel 15, stk. 2, til ikke under 10 pct. af summen af den samlede omsætning på verdensplan for hvert af de medlemmer, der er aktive på det marked, der er berørt af den overtrædelse, som sammenslutningen har begået. Den enkelte virksomheds økonomiske ansvar i forbindelse med betaling af bøden må dog ikke overstige det maksimale beløb, der er fastsat efter stk. 1.

2.17.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som anført i afsnit 2.20.2 nedenfor foreslås det, at bøder til virksomheder fremover skal behandles af domstolene efter de civile retlige regler i retsplejeloven.

Overtrædelser af konkurrenceloven kan have væsentlige samfundsskadelige virkninger. Det er derfor vigtigt, at sanktioner for overtrædelse af loven er både følelige og har præventiv virkning.

I forlængelse heraf og med henblik på at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 13, stk. 3, i direktiv 2019/1 foreslås det fastsat, at civile bøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Dette vil kunne sikre, at bøder for overtrædelse af konkurrencereglerne både er proportionale og af en sådan størrelse, at de har en præventiv effekt. Af samme årsag bør de samme udmålingsprincipper også gælde for bøder til fysiske personer, som medvirker til en overtrædelse af konkurrencereglerne.

Ligesom efter gældende ret foreslås det, at der ved bødeudmålingen vil skulle tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed, ligesom der – hvis overtrædelsen er begået af en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person – vil skulle tages hensyn til den samlede globale koncernomsætning. Endelig foreslås det som noget nyt, at der vil kunne tages hensyn til erstatning, der betales efter mindelig tvistbilæggelse i henhold til lov om behandling af erstatningssager vedrørende overtrædelse af konkurrenceretten.

Som anført i afsnit 2.1.2 ovenfor vil det ikke være hensigtsmæssigt at have to forskellige bødesystemer i forhold til virksomheder, og det foreslås derfor, at alle bøder til virksomheder for overtrædelser af konkurrenceloven fremover skal være civile. I naturlig konsekvens heraf foreslås det endvidere, at de foreslåede udmålingsprincipperne for pålæggelse af bøder skal gælde for alle overtrædelser af loven.

Ved vurderingen af en overtrædelsens grovhed vil der ligesom efter gældende ret skulle ske en vurdering af, hvorvidt der er tale om en mindre alvorlig, en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse.

For så vidt angår virksomheders, virksomhedssammenslutningers eller enhver anden juridisk persons overtrædelser, foreslås det at videreføre gældende ret, således at grundbeløbet for en mindre alvorlig overtrædelse bør være op til 4 mio. kr. For en alvorlig overtrædelse bør grundbeløbet være fra 4 til 20 mio. kr., og for en meget alvorlig overtrædelse bør grundbeløbet være fra 20 mio. kr. og opefter, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 23.

Det foreslås ligeledes at videreføre de gældende principper for vurderingen af overtrædelsens varigheds betydning for bøden. Overtrædelser af kortere varighed (mindre end 1 år), vil dermed ikke indebære et tillæg til grundbeløbet. For

overtrædelser af mellemlang varighed (1-5 år) vil varigheden medføre et tillæg på op til 50 pct. af det grundbeløb, der fastsættes for overtrædelsens grovhed, og for overtrædelser af lang varighed (over 5 år), vil varigheden medføre et tillæg på 10 pct. for hvert år, overtrædelsen har fundet sted, af det grundbeløb, der fastsættes for overtrædelsens grovhed, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 24.

Også det gældende princip om, at bøden for en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse skal indebære en væsentlig omkostning for virksomheden eller virksomhedssammenslutningen relativt til dens omsætning, foreslås videreført, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 24. Omsætningen vil ligesom efter gældende ret skulle opgøres som den samlede globale omsætning for den koncern, som virksomheden m.v. indgår i, og vil angå samtlige de varer og tjenesteydelser, som virksomheden producerer eller distribuerer. Som et af elementerne i bødeudmålingen vil den danske koncernomsætning efter en konkret vurdering også kunne indgå, jf. Folketingstidende 2017-18, A, L 6 som fremsat, side 23. Begrebet omsætning omfatter en virksomheds nettoomsætning i forbindelse med den ordinære drift med fradrag af merværdiafgift og andre afgifter og skatter, der er direkte forbundet med salget, og som opgjort i virksomhedens senest reviderede årsrapport, jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 1286 af 26. november 2019 om beregning af omsætning i konkurrenceloven.

For så vidt angår bøder til fysiske personer for medvirken til virksomheders eller virksomhedssammenslutningers overtrædelser, foreslås de gældende principper også videreført. Det vil indebære, at en bøde til en fysisk person vil skulle udmåles under hensyntagen til overtrædelsens grovhed og varighed.

Ved den konkrete bødeudmåling vil der som efter gældende ret skulle tages udgangspunkt i et grundbeløb alt efter, om overtrædelsen kan karakteriseres som en mindre alvorlig, en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse. Bøden til en fysisk person, der har begået en mindre alvorlig overtrædelse, bør være på mindst 50.000 kr. Bøden for en alvorlig overtrædelse bør være på mindst 100.000 kr., mens bøden for en meget alvorlig overtrædelse bør være på mindst 200.000 kr., jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 23.

Ved vurderingen af varigheden af en overtrædelse, som en fysisk person har medvirket til, anvendes samme metode som for virksomheder. Det indebærer, at der sondres mellem en overtrædelse af kortere varighed (mindre end 1 år), af mellemlang varighed (1-5 år) og af lang varighed (over 5 år), hvor størrelsen af bøden stiger i takt med varighedens længde. En overtrædelse af kortere varighed vil ikke medføre et tillæg til det grundbeløb, der er fastlagt ud fra vurderingen af overtrædelsens grovhed. En overtrædelse af mellemlang varighed vil medføre et tillæg på op til 50 pct. af det grundbeløb, der fastsættes for overtrædelsens grovhed, og en overtrædelse af lang varighed vil medføre et tillæg på 10 pct. for hvert år, en overtrædelse har fundet sted og af det

grundbeløb, der fastlægges for overtrædelsens grovhed, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 10.

Fastsættelsen af bøden vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne bødeniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. nedenfor.

Konsekvensen af, at virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person fremover vil kunne pålægges en civil bøde og ikke som i dag en strafferetlig bøde, vil være, at straffelovens 10. kapitel ikke længe vil finde direkte anvendelse i forbindelse med pålæggelse af bøder til virksomheder m.v.

Det bør dog også fremover være muligt at tage hensyn til skærpende eller formildende omstændigheder ved sanktionsfastsættelsen over for virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person. Det foreslås derfor, at der indføres specifikke bestemmelser om muligheden for ved udmålingen af bøder at tage hensyn til skærpende eller formildende omstændigheder.

De forhold, som i de foreslåede bestemmelser oplistes som eksempler på skærpende og formildende omstændigheder, svarer stort set til de skærpende og formildende omstændigheder, som er nævnt i forarbejderne til den gældende konkurrencelovs § 23. Som efter den gældende lov foreslås der alene en eksemplificering af, hvilke skærpende og formildende omstændigheder der bør kunne tages hensyn til ved bødeudmålingen. Der bør således også fremadrettet efter en konkret vurdering af sagens forhold kunne tages hensyn til andre skærpende og formildende omstændigheder, herunder forhold svarerende til de, der er nævnt i straffelovens 10. kapitel.

Der foreslås ikke med lovforslaget ændringer i forhold til, at straf til fysiske personer også fremadrettet vil være af strafferetlig karakter. Bestemmelserne i straffelovens 10. kapitel om skærpende og formildende omstændigheder i relation til straf til fysiske personer vil derfor finde uændret anvendelse.

For så vidt angår bødens maksimale størrelse, foreslås det at tydeliggøre i selve lovteksten, at der – som hidtil – gælder et bodeloft på maksimalt 10 pct. af virksomhedens, virksomhedssammenslutningens eller enhver anden juridisk persons samlede omsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen.

I tilfælde, hvor virksomheden m.v. indgår i en koncern, foreslås det ligeledes tydeliggjort i selve lovteksten, at bøden maksimalt kan udgøre 10 pct. af den samlede globale omsætning i den pågældende koncern i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen.

Det vil ligesom efter de gældende regler være koncernens samlede omsætning på verdensplan, der skal lægges til grund, dvs. den samlede omsætning for samtlige de varer og tjenesteydelser, som produceres eller distribueres.

Hvis overtrædelsen er begået af en virksomhedssammenslutning og vedrører medlemmernes aktiviteter, foreslås det, at bøden maksimalt kan udgøre 10 pct. af summen af den samlede omsætning på verdensplan for hvert af de medlemmer, der er aktive på det marked, der er berørt af den overtrædelse, som sammenslutningen har begået. Hvis et af de pågældende medlemmer indgår i en koncern, foreslås det, at den samlede globale omsætning for den pågældende koncern skal indgå i summen i stedet for medlemmets egen omsætning. Det foreslås dog samtidig, at det enkelte medlems økonomiske ansvar i forbindelse med betaling af bøden ikke må kunne overstige 10 pct. af virksomhedens samlede globale koncernomsætning.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 36 (§ 23 b), og bemærkningerne hertil.

2.18. Forældelse

2.18.1. Gældende ret

2.18.1.1. Dansk ret

Straffelovens 11. kapitel om ophør af den strafbare handlingets retsfølger indeholder bestemmelser om forældelse af strafansvar. Efter straffelovens § 93, stk. 1, afhænger forældelsesfristens længde af strafferammen for den pågældende lovovertrædelse. Forældelsesfristen er 2 år, når strafferammen ikke overstiger fængsel i 1 år, 5 år ved en strafferamme på fængsel i indtil 4 år, 10 år ved en strafferamme på fængsel indtil 10 år, og 15 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel på bestemt tid. For nærmere opregnede lovovertrædelser er der i § 93, stk. 2-3, fastsat særlige regler forældelsesfrister.

Selvom en juridisk person kun kan ifalde bødestraf, beror forældelsesfristen for juridiske personer efter straffeloven på maksimum i strafferammen for den pågældende overtrædelse. Det indebærer, at hvis strafferammen for en fysisk persons overtrædelse af den pågældende straffebestemmelse f.eks. er 6 år med en deraf følgende forældelsesfrist på 10 år, er forældelsesfristen for en juridisk persons bødestraf ligeledes 10 år.

På konkurrencelovens område gælder en særlig forældelsesfrist på 5 år i forhold til lovovertrædelser, som i relation til virksomheder og fysiske personer sanktioneres med bødestraf, jf. konkurrencelovens § 23, stk. 6. Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen gælder forældelsesfristen kun for konkurrencebegrænsende handlinger som f.eks. misbrug af en dominerende stilling. Ved en overtrædelse af forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler m.v., er der tale om en såkaldt tilstandsforbrydelse, hvor det kendetegnende er opretholdelsen af en ulovlig tilstand; i dette tilfælde forældes et strafansvar ikke, så længe den ulovlige tilstand, dvs. den konkurrencebegrænsende aftale m.v., opretholdes, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 25.

Forældelsesfristen for fængselstraf for fysiske personers indgåelse af en kartelaftale, jf. konkurrencelovens § 23, stk.

3, er dog omfattet af den almindelige forældelsesfrist i straffelovens § 93, stk. 1. Forældelsesfristen for en overtrædelse af straffelovens § 299 c om indgåelse af kartelaftaler under særligt skærpende omstændigheder, og som kan medføre fængsel indtil 6 år, er derfor 10 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1.

Efter straffelovens § 94, stk. 1, regnes forældelsesfristen som udgangspunkt fra den dag, hvor den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt.

Det følger endvidere af straffelovens § 94, stk. 5, 1. pkt., at forældelsesfristen afbrydes, når den pågældende gøres bekendt med sigtelsen, eller når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen. Forældelsesfristen for en juridisk persons ansvar kan afbrydes over for en person, der efter retsplejeloovens § 157 a kan modtage forkyndelser på den juridiske persons vegne, hvilket efter praksis kan omfatte en vid kreds af personer, f.eks. ansatte.

Afbrydelse af forældelsesfristen over for en juridisk person har ikke virkning i forhold til fysiske personer, der har handlet på den juridiske persons vegne. Der skal således ske fristafbrydelse ved rettergangsskridt eller sigtelse i forhold til hver enkelt person i overensstemmelse med de almindelige regler i straffelovens § 94, stk. 5, 1. pkt.

Efter § 22 i konkurrenceloven kan der pålægges daglige eller ugentlige tvangsbøder til den, der undlader at give de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve efter loven. Der kan endvidere pålægges tvangsbøder, hvis et vilkår, påbud eller bindende tilsagn ikke efterkommes.

Der er ikke i konkurrenceloven eller i anden offentligretlig lovgivning fastsat generelle regler om forældelse af selve adgangen til at pålægge tvangsbøder.

Hvad angår allerede pålagte tvangsbøder, er et krav om betaling af en tvangsbøde principielt en fordring på penge og dermed som udgangspunkt omfattet af forældelsesloven, jf. forældelseslovens § 1.

Efter forældelsesloven er den almindelige forældelsesfrist 3 år, jf. forældelseslovens § 3, stk. 1, medmindre andet følger af særlige bestemmelser om forældelse i anden lov. Den almindelige forældelsesfrist er suppleret af en absolut frist på normalt 10 år (30 år i visse særlige tilfælde), jf. forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1-4. Det indebærer, at forældelse altid indtræder senest 10 år efter, at en fordring kunne kræves opfyldt (forfaldstidspunktet). Forældelsesfristen regnes fra det tidligste tidspunkt, hvor fordringen kunne kræves opfyldt, medmindre andet følger af andre bestemmelser i lovgivningen, jf. forældelseslovens § 2, stk. 1. Er der givet en frist for rettidig betaling, regnes forældelsesfristen først fra udløbet af denne frist, jf. forældelseslovens § 2, stk. 2.

Forældelsesfristen afbrydes, når skyldneren erkender sin forpligtelse, jf. forældelseslovens § 15, eller når fordringshaveren foretager retslige skridt mod skyldneren med henblik på at erhverve dom, betalingspåkrav påtegnet af fogedret-

ten, voldgiftskendelse eller anden bindende afgørelse, der fastslår fordringens eksistens og størrelse og forfølger disse skridt inden for rimelig tid, jf. forældelseslovens § 16, stk. 1. Eksempler på retslige skridt kan være indlevering af stævning eller betalingspåkrav til retten, anmodning om udlæg, begæring om rekonstruktion eller konkursbegæring, jf. forældelseslovens §§ 16-18. Forældelsen afbrydes også ved restanceinddrivelsesmyndighedens underretning til skyldneren om afgørelse om indeholdelse i løn m.v. eller ved modregning, jf. forældelseslovens § 18, stk. 4.

2.18.1.2. Direktiv 2019/1

Efter direktivets artikel 29, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at forældelsesfristerne for pålæggelse af bøder eller tvangsbøder suspenderes eller afbrydes i hele det tidsrum, hvor nationale konkurrencemyndigheder i andre medlemsstater eller Kommissionen behandler håndhævelsessager om overtrædelse i forbindelse med den samme aftale, den samme vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder eller den samme samordnede praksis eller anden adfærd, der er forbudt efter artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten.

Suspensionen eller afbrydelsen af forældelsesfristen gælder fra det tidspunkt, hvor mindst én virksomhed, som er genstand for håndhævelsessagen, får underretning om det første formelle efterforskningskridt, og gælder for alle virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, der har deltaget i overtrædelsen. Suspensionen eller afbrydelsen ophører på den dag, hvor den berørte konkurrencemyndighed har afsluttet håndhævelsessagen med en nærmere angivet afgørelse eller har fastslået, at der ikke er grund til at forfølge sagen yderligere. Suspensionens eller afbrydelsens varighed berører ikke de absolutte forældelsesfrister, der måtte gælde efter national ret. Ifølge præambelbetragtning nr. 70 i direktivet bør medlemsstaterne ikke forhindres i at indføre absolutte forældelsesfrister, forudsat at sådanne absolutte frister ikke gør det praktisk umuligt eller umådelig vanskeligt at håndhæve artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten.

Efter artikel 29, stk. 2, suspenderes eller afbrydes forældelsesfristen for en national konkurrencemyndigheds pålæggelse af bøder eller tvangsbøder, så længe en sag om den pågældende nationale konkurrencemyndigheds afgørelse verserer ved en appelret.

Det bemærkes, at der efter direktivet ikke opstilles krav om, at en medlemsstat indfører en bestemmelse om forældelse af adgangen til at pålægge tvangsbøder, hvis der ikke allerede findes en sådan i national ret.

2.18.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Der foreslås indført en forældelsesfrist på 5 år for påleggelsen af en civil bøde til en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person for en overtrædelse af denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Med henblik på at sikre en korrekt gennemførel-

se af direktivets artikel 29 om afbrydelse af forældelsesfrister for pålæggelse af bøder foreslås det, at der indsættes bestemmelser herom i konkurrenceloven. De foreslåede bestemmelser om afbrydelse af forældelsesfristen vil kunne finde anvendelse såvel, hvor sagen kun behandles af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som hvor sagen først er blevet behandlet af en anden national konkurrencemyndighed eller af Kommissionen, og hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen herefter vil behandle den samme konkurrencebegrænsende aftale eller adfærd.

Præambelbetragtning nr. 70 i direktivet åbner mulighed for, at en medlemsstat i forbindelse med gennemførelse af regler om afbrydelse af en forældelsesfrist kan indføre en absolut forældelsesfrist. For at sikre, at en virksomhed ikke i tilfælde af afbrydelse af forældelsesfristen skal leve i uvished om, hvor længe den vil kunne pålægges en bøde, foreslås det, at der indføres en absolut forældelsesfrist på 10 år fra den dag, hvor overtrædelsen eller undladelsen er ophørt.

De foreslåede bestemmelser vil indebære, at muligheden for at pålægge en virksomhed m.v. en civil bøde for en overtrædelse af konkurrencereglerne som udgangspunkt forældes efter 5 år, medmindre der inden for de 5 år er taget nærmere angivne efterforskningskridt. I så fald afbrydes forældelsesfristen, der først begynder at løbe igen, når der truffet endelig afgørelse i håndhævelsessagen. Hvis der ikke inden 10 år regnet fra den dag, hvor overtrædelsen eller undladelsen er ophørt, er truffet en endelig afgørelse om en virksomheds overtrædelse af forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler eller misbrug af dominerende stilling, kan der ikke pålægges en civil bøde.

Forældelsesfristen for bødestraf til en fysisk person på 5 år foreslås videreført. Virkningen heraf vil være, at hvis anklagemyndigheden ikke inden 5 år regnet fra den dag, hvor den strafbare handling eller undladelse er ophørt, har rejst sigtelse mod den pågældende, kan denne ikke pålægges en bøde.

Forældelsesfristen for fængselstraf for fysiske personer medvirken til en virksomheds indgåelse af en kartelaftale, er omfattet af den almindelige forældelsesfrist i straffelovens § 93, stk. 1. Forældelsesfristen for en overtrædelse af straffelovens § 299 c om indgåelse af kartelaftaler under særligt skærpende omstændigheder, og som kan medføre fængsel indtil 6 år, er derfor 10 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1.

Som nævnt i afsnit 2.18.1.2 stilles der efter direktiv 2019/1 ikke krav om, at en medlemsstat indfører en bestemmelse om forældelse af adgangen til at pålægge tvangsbøder, hvis der ikke allerede findes en sådan i national ret. Da hverken konkurrenceloven eller anden offentligretlig regulering indeholder regler, der fastlægger en forældelsesfrist for selve adgangen til at pålægge tvangsbøder, ses det ikke at være nødvendigt at gennemføre den del af artikel 29 i direktivet, der vedrører afbrydelse af forældelsesfristen for pålæggelse af tvangsbøder.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 36 (§ 23 c), og bemærkningerne hertil.

2.19. Bødelempelse og sanktionslempelse

2.19.1. Gældende ret

2.19.1.1. Dansk ret

Efter konkurrencelovens § 23 a kan virksomheder og fysiske personer under en række betingelser opnå tiltalefrafald eller nedsættelse af den straf, som den pågældende ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i et kartel.

Det er alene den første, der henvender sig til myndighederne med oplysningerne om kartellet, som kan opnå tiltalefrafald, mens efterfølgende ansøgere kan opnå nedsættelse af straffen.

Ansøges der om tiltalefrafald, inden der er foretaget en kontrolundersøgelse eller ransagning vedrørende det pågældende forhold, skal ansøgeren levere oplysninger, som efter myndighedernes vurdering giver dem konkret anledning til at iværksætte en kontrolundersøgelse, en ransagning eller indgive politianmeldelse vedrørende det pågældende forhold. Ansøges der om tiltalefrafald, efter at myndighederne har indledt en kontrolundersøgelse eller en ransagning, skal oplysningerne sætte myndighederne i stand til at fastslå, at der foreligger en overtrædelse i form af et kartel. Der skal i begge tilfælde være tale om oplysninger, som myndighederne ikke allerede er i besiddelse af.

Virksomheder og personer, der efterfølgende henvender sig til myndighederne med oplysninger af betydelig merværdi i forhold til det materiale, som myndighederne allerede er i besiddelse af, opnår strafnedsættelse på henholdsvis 50 pct. (til ansøger nummer to), 30 pct. (til ansøger nummer tre) og op til 20 pct. (til ansøger nummer fire og derefter).

For at opnå tiltalefrafald eller strafnedsættelse skal ansøgere opfylde en række supplerende betingelser. Det kræves således, at virksomheder og personer (1) fuldt ud og effektivt samarbejder loyalt med myndighederne om opklaringen af kartellet, (2) senest ved indgivelse af ansøgningen bringer sin deltagelse i kartellet til ophør og (3) ikke har tvunget andre til deltagelse i kartelaktiviteten.

Straflempelse omfatter i relation til fængselsstraf alene den første ansøger, der opfylder betingelserne for at få et tiltalefrafald. For så vidt angår senere ansøgere er det op til domstolene at afgøre, hvorvidt en medvirken til opklaring af sagen skal bevirke en nedsættelse af straffen efter straffelovens almindelige regler (jf. Folketingtidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 25).

En ansøger, som opfylder betingelserne for straflempelse, opnår samtidig fritagelse for eller nedsættelse af et eventuelt særskilt krav om konfiskation af gevinsten ved overtrædelsen.

Straflempelsesreglerne tillader ikke fælles ansøgninger fra

flere karteldeltagere. Det er dog muligt for en koncern at indgive en fælles ansøgning fra flere koncernforbundne selskaber. En ansøgning fra en virksomhed omfatter automatisk den pågældende virksomheds nuværende og tidligere ansatte.

Det er muligt at indgive en foreløbig ansøgning om straflempe, hvorved der kan reserveres en plads i køen af ansøgere, indtil ansøgningen kan færdiggøres inden for en fastsat frist. Ansøgeren kan herved i første omgang nøjes med at anføre de oplysninger om kartellet, som vedkommende umiddelbart er i besiddelse af.

Der kan endvidere indgives en forkortet (summarisk) ansøgning om straflempe (en såkaldt ”summary application”) i tilfælde, hvor den egentlige ansøgning indgives til Kommissionen eller til en kompetent myndighed i en medlemsstat i Den Europæiske Union, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 4987.

Straflempebestemmelserne administreres i fællesskab af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet.

2.19.1.2. Direktiv 2019/1

Totalharmonisering

Efter direktivets artikel 1, stk. 2, gælder direktivets bestemmelser om beskyttelse af straflempeansøgninger – i modsætning til de øvrige bestemmelser i direktivet – også for sager, hvor der ikke er samhandlingspåvirkning, men hvor national konkurrenceret anvendes alene. På disse punkter er der således tale om totalharmonisering, hvilket indebærer, at medlemsstaterne ikke må opretholde eller indføre bestemmelser i national ret, der fraviger dem, der er fastsat i direktivet.

Baggrunden herfor er ifølge præambelbetragtning nr. 11, at virksomhederne kun vil afsløre hemmelige karteller, som de har deltaget i, hvis der er tilstrækkelig retlig sikkerhed om mulighederne for at opnå bødefritagelse. En totalharmonisering på dette område styrker således incitamentet til at anvende straflempebestemmelserne. Samtidig er det dog anført, at medlemsstaterne har mulighed for også at anvende straflempebestemmelser for andre overtrædelser af EUF-Traktatens artikel 101 og tilsvarende bestemmelser i national konkurrenceret, ligesom der er mulighed for at acceptere ansøgninger fra fysiske personer, som indgiver en ansøgning i eget navn. Endelig berører direktivet ikke straflempebestemmelser, der udelukkende giver mulighed for fritagelse for sanktioner i straffesager vedrørende håndhævelsen af EUF-Traktatens artikel 101.

Bødefritagelse

I henhold til direktivets artikel 17, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder har straflempebestemmelser, som giver dem mulighed for at indrømme virksomheder bødefritagelse for at afsløre deres del-

tagelse i hemmelige karteller. Dette berører ikke nationale konkurrencemyndigheder, der har straflempebestemmelser for andre overtrædelser end hemmelige karteller, eller straflempebestemmelser, der gør det muligt for dem at indrømme bødefritagelse til fysiske personer.

Det følger videre af artikel 17, stk. 2, at medlemsstaterne skal sikre, at der kun indrømmes bødefritagelse, hvis ansøgeren opfylder de generelle betingelser for straflempe i artikel 19, jf. nærmere herom nedenfor, og afslører sin deltagelse i et hemmeligt kartel. Herudover skal ansøgeren være den første til at fremlægge bevismateriale, som enten på det tidspunkt, hvor den nationale konkurrencemyndighed modtager ansøgningen, sætter konkurrencemyndigheden i stand til at foretage en målrettet kontrolundersøgelse i forbindelse med det hemmelige kartel, eller efter den nationale konkurrencemyndigheds opfattelse er tilstrækkeligt til, at den kan fastslå en overtrædelse. Det forudsætter dog, at myndigheden ikke allerede er i besiddelse af tilstrækkelige beviser til at fastslå en sådan overtrædelse, og at ingen anden virksomhed tidligere har været berettiget til bødefritagelse i forbindelse med det hemmelige kartel.

Medlemsstaterne skal i henhold til artikel 17, stk. 3, sikre, at alle virksomheder har mulighed for at opnå bødefritagelse, med undtagelse af virksomheder, der har taget skridt til at tvinge andre virksomheder til at tilslutte sig et hemmeligt kartel eller til at blive i det.

Endelig følger det af direktivets artikel 17, stk. 4, at medlemsstaterne skal sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder underretter ansøgeren om, hvorvidt de er blevet indrømmet betinget bødefritagelse. Ansøgeren kan anmode om skriftligt at blive underrettet af den nationale konkurrencemyndighed om resultatet af sin ansøgning. Hvis den nationale konkurrencemyndighed giver afslag på en ansøgning om bødefritagelse, kan den pågældende ansøger anmode denne nationale konkurrencemyndighed om at behandle ansøgningen som en ansøgning om bødenedsættelse.

Bødenedsættelse

I henhold til direktivets artikel 18, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder har straflempebestemmelser, som giver dem mulighed for at indrømme nedsættelse af bøder til virksomheder, der ikke kan opnå bødefritagelse. Dette berører ikke nationale konkurrencemyndigheder, der har straflempebestemmelser for andre overtrædelser end hemmelige karteller, eller straflempebestemmelser, der gør det muligt for dem at indrømme bødenedsættelse til fysiske personer.

Efter artikel 18, stk. 2, skal medlemsstaterne sikre, at der alene indrømmes bødenedsættelse, hvis ansøgeren opfylder de generelle betingelser for straflempe i artikel 19 (se nedenfor), afslører sin deltagelse i et hemmeligt kartel og fremlægger bevismateriale om det formodede hemmelige kartel, som indebærer en betydelig merværdi med hensyn til at påvise en overtrædelse og i forhold til de beviser, som den

nationale konkurrencemyndighed allerede er i besiddelse af på tidspunktet for ansøgningen.

Endelig følger det af artikel 18, stk. 3, at medlemsstaterne skal sikre, at den nationale konkurrencemyndighed, såfremt ansøgeren fremlægger afgørende bevismateriale, som den nationale konkurrencemyndighed benytter til at påvise yderligere forhold, der fører til, at deltagerne i det hemmelige kartel pålægges større bøder, end det ellers ville have været tilfældet, ikke tager sådanne yderligere forhold i betragtning, når den fastsætter en eventuel bøde, der skal pålægges den pågældende ansøger.

Direktivets bestemmelser om virksomheders muligheder for at opnå bødefritagelse eller bødenedsættelse er uddybet i direktivets præambelbetragtning nr. 52. Det fremgår heraf, at også virksomhedssammenslutninger, der udøver en økonomisk aktivitet på egne vegne, bør være berettiget til bødefritagelse eller bødenedsættelse, i de tilfælde hvor de deltager i et formodet kartel på egne vegne og ikke på vegne af deres medlemmer.

Generelle betingelser for straflempe

De generelle betingelser for straflempe, hvad enten det er bødefritagelse efter artikel 17 eller bødenedsættelse efter artikel 18, følger af artikel 19. Det fremgår heraf, at medlemsstaterne skal sikre, at ansøgeren for at være berettiget til straflempe for deltagelse i hemmelige karteller skal have bragt sin deltagelse i det formodede hemmelige kartel til ophør senest straks efter indgivelse af ansøgningen om straflempe. Ansøgeren skal samarbejde oprigtigt, fuldt ud, permanent og hurtigt med den nationale konkurrencemyndighed fra det tidspunkt, hvor ansøgningen indgives, og indtil myndigheden har afsluttet håndhævelsessagen over for alle de parter, som undersøgelsen omfatter. Endvidere må ansøgeren under planlægningen af sin indgivelse af en ansøgning om straflempe til den nationale konkurrencemyndighed ikke have ødelagt, forfalsket eller skjult beviser vedrørende det formodede hemmelige kartel eller have afsløret sin planlagte indgivelse af ansøgningen eller noget af dens indhold over for andre end konkurrencemyndigheder eller konkurrencemyndigheder i tredjelande.

For så vidt angår kravet om, at ansøgeren skal have bragt sin deltagelse i kartellet til ophør senest straks efter indgivelsen af ansøgningen om straflempe, følger det supplerende af præambelbetragtning nr. 54, at der kan være tilfælde, hvor en national konkurrencemyndighed vurderer, at ansøgeren bør fortsætte sin deltagelse i kartellet. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis det findes nødvendigt for at hindre, at de øvrige deltagere i kartellet opdager, at konkurrencemyndigheden er bekendt med sagen og ønsker at iværksætte en kontrolundersøgelse.

Hvad angår kravet om ansøgerens samarbejde med den nationale konkurrencemyndighed, er dette uddybet i artikel 19, litra b, hvoraf det fremgår, at ansøgeren

- straks skal forsyne den nationale konkurrencemyndighed med alle relevante oplysninger og bevismateriale vedrø-

rende det formodede hemmelige kartel, som den kommer i besiddelse af eller har adgang til,

- skal være til den nationale konkurrencemyndigheds rådighed med henblik på at besvare eventuelle forespørgsler,
- skal stille direktører, ledere og andre ansatte, herunder tidligere direktører mv., til rådighed for interviews med den nationale konkurrencemyndighed, samt
- ikke må ødelægge, forfalske eller skjule relevante oplysninger eller bevismateriale, og ikke, medmindre andet er aftalt, må afsløre sin indgivelse af ansøgningen om straflempe, før den nationale konkurrencemyndighed har udsendt en klagepunktsmeddelelse i håndhævelsessagen.

Formen for redegørelser med henblik på straflempe

I henhold til artikel 20, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at ansøgere skriftligt kan forelægge redegørelser med henblik på straflempe i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger. Endvidere skal medlemsstaterne sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder også har ordninger til at modtage sådanne redegørelser mundtligt eller på anden vis, så ansøgeren ikke behøver at have sådanne forelagte redegørelser i sin besiddelse, varetægt eller under sin kontrol.

Endvidere fremgår det af artikel 20, stk. 2, at de nationale konkurrencemyndigheder på ansøgenes anmodning skriftligt skal bekræfte, at de har modtaget de fuldstændige eller forkortede ansøgninger, med angivelse af datoen og tidspunktet for modtagelsen.

Endelig følger det af artikel 20, stk. 3, at ansøgere skal have mulighed for at forelægge redegørelser med henblik på straflempe i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger på det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den berørte nationale konkurrencemyndighed er beliggende, eller, efter gensidig aftale mellem den nationale konkurrencemyndighed og ansøgeren, på et andet af Unionens officielle sprog.

Bestemmelsen i artikel 20 suppleres af direktivets præambelbetragtning nr. 57. Det følger heraf, at ansøgere skal have mulighed for at forelægge redegørelser med henblik på straflempe (både fuldstændige og forkortede) skriftligt. Endvidere skal de nationale konkurrencemyndigheder have iværksat procedurer, der sikrer, at myndigheden kan modtage sådanne redegørelser mundtligt eller på anden vis, som sikrer, at ansøgeren ikke behøver at have den forelagte redegørelse i sin besiddelse, varetægt eller under sin kontrol. De nationale konkurrencemyndigheder skal kunne vælge, hvordan de godtager redegørelser med henblik på straflempe.

Forhåndsregistrering

Efter artikel 21, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at virksomheder, der ønsker at ansøge om bødefritagelse, efter anmodning kan tildeles en plads i køen til straflempe i en periode, som fastsættes af den nationale konkurrencemynd-

dighed på grundlag af den konkrete sag, for at ansøgeren kan indsamle de nødvendige oplysninger og det nødvendige bevismateriale til at opfylde det relevante beviskrav for bødefritagelse.

Videre følger det artikel 21, stk. 2, at medlemsstaterne skal sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder har skønsbeføjelse til at imødekomme eller afvise en sådan anmodning. Endvidere opregner bestemmelsen de oplysninger, som en virksomhed skal fremlægge i forbindelse med en forhåndsregistrering.

Efter artikel 21, stk. 3, skal medlemsstaterne sikre, at alle oplysninger og beviser, som ansøgeren har fremlagt inden for fristen, anses for at være indgivet på tidspunktet for den oprindelige anmodning.

I henhold til artikel 21, stk. 4, skal ansøgere have mulighed for at forelægge anmodninger om forhåndsregistrering på et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den berørte nationale konkurrencemyndighed er beliggende, eller, efter gensidig aftale mellem den nationale konkurrencemyndighed og ansøgeren, på et andet af Unionens officielle sprog.

Endelig følger det af artikel 21, stk. 5, at medlemsstaterne også kan give virksomheder, der ønsker at indgive en ansøgning om bødenedsættelse, mulighed for forinden at anmode om en plads i køen til straflempe.

Forkortede ansøgninger

Artikel 22 i direktivet giver mulighed for, at ansøgere, der har indgivet en fuldstændig ansøgning om straflempe til Kommissionen, kan indgive forkortede ansøgninger vedrørende samme kartel til de nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union. Det er forudsat, at ansøgningen til Kommissionen dækker mere end tre medlemsstater, men Kommissionen er ikke afskåret fra at behandle sager, hvis de eksempelvis er af principiel karakter for EU-konkurrenceretten, jf. direktivets præambelbetragtning nr. 60.

Artikel 22, stk. 2, angiver de oplysninger, som skal være indeholdt i en forkortet ansøgning. Det drejer sig bl.a. om de produkter og områder, der er berørt af det hemmelige kartel, og varigheden af det formodede hemmelige kartel.

Når Kommissionen modtager en fuldstændig ansøgning, og de nationale konkurrencemyndigheder modtager forkortede ansøgninger vedrørende det samme formodede kartel, er Kommissionen ifølge artikel 22, stk. 3, den primære kontakt for ansøgeren i perioden, indtil der er opnået klarhed om, hvorvidt Kommissionen vil forfølge hele eller dele af sagen.

Efter artikel 22, stk. 4, skal medlemsstaterne sikre, at nationale konkurrencemyndigheder, som modtager en forkortet ansøgning, kontrollerer, om de på tidspunktet for modtagelsen af sådanne ansøgninger allerede har modtaget en forkortet eller en fuldstændig ansøgning om straflempe fra en anden ansøger i forbindelse med det samme formodede hemmelige kartel. Hvis en national konkurrencemyndighed

ikke har modtaget en sådan ansøgning fra en anden ansøger og anser den forkortede ansøgning for at opfylde kravene om oplysninger, underretter den ansøgeren herom.

Medlemsstaterne skal i henhold til artikel 22, stk. 5, sikre, at ansøgere gives mulighed for at indgive en fuldstændig ansøgning til de nationale konkurrencemyndigheder, så snart Kommissionen har meddelt de pågældende nationale konkurrencemyndigheder, at den ikke agter at behandle hele eller dele af sagen. Kun undtagelsesvis, når det er strengt nødvendigt af hensyn til sagsafgrænsningen eller -fordelingen, kan en national konkurrencemyndighed forlange, at ansøgeren indgive en fuldstændig ansøgning, inden Kommissionen har meddelt den pågældende nationale konkurrencemyndighed, at den ikke agter at forfølge hele eller dele af sagen. De nationale konkurrencemyndigheder skal have beføjelse til at fastsætte en rimelig frist, inden for hvilken ansøgeren skal indgive sin fuldstændige ansøgning sammen med de relevante beviser og oplysninger. Dette berører ikke ansøgerens ret til frivilligt at indgive en fuldstændig ansøgning på et tidligere tidspunkt.

Endelig følger det af artikel 22, stk. 6, at medlemsstaterne skal sikre, at en ansøger, som indgiver en fuldstændig ansøgning, anses for at have indgivet den fulde ansøgning på det tidspunkt, hvor den forkortede ansøgning blev modtaget, forudsat at den forkortede ansøgning dækker de samme berørte produkter og områder og den samme varighed af det formodede hemmelige kartel som den ansøgning om straflempe, der blev indgivet til Kommissionen, og som siden kan være blevet opdateret.

Ordringen med forkortede ansøgninger giver i henhold til præambelbetragtning nr. 61 virksomhederne mulighed for at indgive en ansøgning om straflempe til de nationale konkurrencemyndigheder, der alene indeholder begrænsede oplysninger, hvis der er indgivet en fuldstændig ansøgning til Kommissionen. Ansøgeren har mulighed for senere at fremlægge mere detaljerede oplysninger. Efter anmodning fra ansøgeren om straflempe giver de nationale konkurrencemyndigheder vedkommende en kvittering med angivelse af datoen og tidspunktet for modtagelsen. Hvis ansøgeren er den første i køen til straflempe, og hvis ansøgningen opfylder kravene i artikel 22, stk. 2, orienterer den nationale konkurrencemyndighed ansøgeren herom.

Fysiske personer

Det kan virke afskrækkende for en virksomhed at søge om straflempe på grund af usikkerheden om, hvorvidt fysiske personer ansat i virksomheden er beskyttet mod sanktioner som f.eks. bøder, rettighedsfratagelse eller fængsling i henhold til national lovgivning, som forfølger de samme mål som EUF-traktatens artikel 101. Det fremgår derfor af præambelbetragtning nr. 64, at sådanne fysiske personer bør være beskyttet mod sanktioner vedrørende deres deltagelse i det hemmelige kartel, både i strafferetlige, administrative og ikkestrafferetlige retssager, når direktivets betingelser er opfyldt.

I overensstemmelse hermed er det i artikel 23, stk. 1, fastsat, at medlemsstaterne skal sikre, at nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte i virksomheder, som har ansøgt konkurrencemyndigheder om bødefritagelse, beskyttes fuldt ud mod sanktioner, der pålægges i administrative og ikkestrafferetlige retssager, i forbindelse med deres deltagelse i det hemmelige kartel, som ansøgningen om bødefritagelse vedrører, for overtrædelser af nationale love, der hovedsageligt forfølger de samme mål som artikel 101 i EUF-Traktaten. Det forudsætter, at:

- virksomhedens ansøgning om bødefritagelse til den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen, opfylder kravene om, at virksomheden afslører sin deltagelse i et hemmeligt kartel, og at virksomheden er den første til at fremlægge bevismateriale, som enten sætter den nationale konkurrencemyndighed i stand til at foretage en kontrolundersøgelse eller at fastslå, at der foreligger en overtrædelse omfattet af straflempelsesordningen,
- nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte aktivt samarbejder med den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen, og
- virksomhedens ansøgning om bødefritagelse ligger forud for det tidspunkt, hvor disse nuværende eller tidligere direktører, ledere og andre ansatte af de kompetente myndigheder i medlemsstaterne blev gjort bekendt med den sag, der har ført til pålæggelsen af sanktioner.

Videre fremgår det af artikel 23, stk. 2, at medlemsstaterne skal sikre, at nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte i virksomheder, som ansøger konkurrencemyndighederne om bødefritagelse, beskyttes mod sanktioner for overtrædelser af nationale love i straffesager i forbindelse med deres deltagelse i det hemmelige kartel, som ansøgningen om bødefritagelse vedrører. De pågældende personer skal dog aktivt samarbejde med den kompetente retsforfølgende myndighed. Hvis det ikke er tilfældet, kan den kompetente retsforfølgende myndighed gå videre med undersøgelsen.

Som en undtagelse til artikel 23, stk. 2, kan medlemsstaterne for at sikre overensstemmelse med de gældende grundlæggende principper i deres retssystemer i henhold til artikel 23, stk. 3, fastsætte, at de kompetente myndigheder kan undlade at pålægge en sanktion eller blot begrænse den sanktion, der skal pålægges i straffesager, i det omfang bidraget fra de pågældende personer til afsløring og undersøgelse af det hemmelige kartel vejer tungere end interessen i at retsforfølge eller pålægge disse personer sanktioner.

For at beskyttelsen af de pågældende fysiske personer kan fungere i situationer, hvor mere end én jurisdiktion er involveret, skal medlemsstaterne efter artikel 23, stk. 4, i de tilfælde, hvor den kompetente sanktionerende eller retsforfølgende myndighed befinder sig i en anden jurisdiktion end den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen, etablere de nødvendige kontakter.

Det følger af præambelbetragtning nr. 66, at medlemsstaterne kan vælge at udvide beskyttelsen til fysiske personer

til ikke kun at gælde i forbindelse med virksomhedens ansøgning om bødefritagelse, men også til i forbindelse med ansøgninger om bødenedsættelse.

2.19.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Principperne i de gældende regler om straflempelse svarer i vidt omfang til direktivets bestemmelser.

Da der som anført i afsnit 2.19.1.2 ovenfor på visse punkter er tale om totalharmonisering, foreslås det imidlertid med henblik på at sikre en korrekt implementering af direktivet at nyaffatte bestemmelserne om straflempelse.

Som konsekvens af, at bøder til virksomheder foreslås at skulle pålægges efter de civile retlige regler i retsplejeloven, mens fysiske personer fortsat forudsættes straffet inden for strafferetsplejens rammer, foreslås det endvidere at indføre særskilte bestemmelser om på den ene side bødelempelse (bødefritagelse og bødenedsættelse) for virksomheder, og på den anden side sanktionslempelse (tiltalefrafald, fritagelse for andre sanktioner samt bødenedsættelse) for fysiske personer.

Enhver fysisk eller juridisk person, som har lidt skade på grund af en overtrædelse af konkurrenceretten, har ret til fuld erstatning for denne skade, jf. § 3, stk. 1, i lov nr. 1541 af 13. december 2016 om behandling af erstatningssager vedrørende overtrædelser af konkurrenceretten. Lovforslaget berører ikke denne ret til erstatning, jf. også artikel 23, stk. 5, i direktiv 2019/1.

Bødelempelse for virksomheder

De gældende overordnede principper om fritagelse for og nedsættelse af bøder foreslås videreført for virksomheder, som har deltaget i et kartel, og som samarbejder med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om sagens opklaring.

I de gældende bestemmelser i konkurrenceloven om straflempelse er der en række formuleringer, som relaterer til en strafferetlig forfølgning af en virksomheds overtrædelse. Som konsekvens af, at der foreslås indført civile bøder til virksomheder, jf. lovforslagets § 1, nr. 35, foreslås det at ændre terminologien, således at ”straflempelse” ændres til ”bødelempelse” for så vidt angår virksomheder. Af samme årsag foreslås de gældende formuleringer vedrørende bl.a. tiltalefrafald og ransagninger at udgå af lovteksten, idet disse relaterer til den eksisterende strafferetlige forfølgning.

Direktivet giver i artikel 17, stk. 1, og artikel 18, stk. 1, mulighed for, at medlemsstaterne kan lade bødelempelsesordningerne gælde for andet end hemmelige karteller. For at opretholde et så stort incitament som muligt til at søge om bødelempelse, foreslås det på baggrund heraf og som en videreførelse af gældende ret, at bødelempelse ikke vil være begrænset til hemmelige karteller. Det kan være vanskeligt for en ansøger at vurdere, hvorvidt der er tale om et ”hemmeligt” kartel, og hvis bødelempelsesprogrammet var begrænset hertil, ville det derfor potentielt kunne afholde

nogle fra at ansøge. Hertil kommer, at også ikke-hemmelige karteller lettere opklares ved hjælp af bødelempelsesprogrammet.

Det foreslås at opretholde en positiv incitamentsstruktur, således at karteldeltagere opnår større nedsættelse af bøden, jo hurtigere de henvender sig til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 4970. Det foreslås derfor, at den første virksomhed, som indgiver en ansøgning om bødefritagelse, og som opfylder betingelserne herfor, ligesom i dag vil kunne fritages for den bøde, som vedkommende ellers ville være blevet pålagt. Tilsvarende vil en virksomhed kunne opnå nedsættelse af en bøde, hvis virksomheden opfylder betingelserne for dette (jf. de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 36, vedrørende § 23 e). De gældende betingelser for at opnå bødelempelse foreslås med en række justeringer videreført.

Det betyder, at den første virksomhed, som ansøger om bødelempelse, og som opfylder betingelserne herfor, vil kunne opnå fritagelse for den bøde, som virksomheden ellers ville være blevet pålagt. Efterfølgende ansøgere vil som efter gældende ret kunne opnå reduktion af bøden på henholdsvis 50 pct., 30 pct. og op til 20 pct.

Som noget nyt foreslås det i overensstemmelse med direktivets artikel 18, stk. 3, at indføre en bestemmelse om, at det ikke skal have en negativ konsekvens for en ansøger, hvis den pågældende fremlægger dokumentation, der anvendes til at pålægge større bøder til andre deltagere i kartellet. Formålet hermed er at sikre, at en ansøger ikke undlader at fremlægge beviser, fordi vedkommende selv eventuelt ville risikere en højere bøde som følge af de fremlagte beviser. Karteller er vanskelige at afsløre og efterforske, da de, der deltager i kartelaktivitet, ofte er bevidste om, at de handler i strid med konkurrencereglerne og derfor søger at holde deres aftaler eller samordnede praksis skjult for omverdenen. Det er derfor afgørende for sagens opklaring – og netop en af bevæggrundene for at operere med bødelempelsesregler – at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen får fremlagt alle oplysninger til opklaring af sagen. Med forslaget om, at bødelempelsesansøgeren ikke selv risikerer en højere bøde som følge af de beviser, vedkommende fremlægger, sikres det, at vedkommendes incitament til at forelægge al dokumentation for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastholdes.

Efter gældende ret er det muligt at opnå fritagelse for eller nedsættelse af et særskilt krav efter straffelovens § 75 om konfiskation af en skønnet opnået eller tilsigtet gevinst ved fritagelsen, jf. konkurrencelovens § 23 a, stk. 1 og 5. Da der fremover ikke længere vil være tale om strafferetlige bøder til virksomheder, jf. lovforslagets § 1, nr. 35, foreslås det som konsekvens heraf, at den udtrykkelige mulighed for fritagelse for eller nedsættelse af et konfiskationskrav bortfalder for virksomheder. Det bemærkes dog i den forbindelse, at der i praksis estimeres en opnået eller tilsigtet gevinst ved en overtrædelse af konkurrenceloven, og at denne indregnes ved fastsættelsen af bødens størrelse – det, som i juridisk terminologi betegnes som en konfiskatorisk bøde, jf.

princippet i straffelovens § 51, stk. 3, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 6 som fremsat, side 23. Det vil derfor også fremadrettet være muligt at fritage for eller nedsætte et konfiskatorisk element, idet dette element indgår i den bøde, som virksomheden enten kan opnå fritagelse for eller få nedsat.

Ligesom efter gældende ret foreslås det, at det også fremover skal være muligt at indgive en foreløbig ansøgning om bødelempelse. En foreløbig ansøgning adskiller sig fra en fuldstændig ansøgning ved, at ansøgeren kan reservere en plads i køen af ansøgere om bødelempelse, men kun behøver at fremlægge de oplysninger, som ansøgeren umiddelbart er i besiddelse af om kartellet. Den foreløbige ansøgning skal herefter færdiggøres ved, at ansøgeren inden for en frist gør ansøgningen fuldstændig ved at fremlægge yderligere oplysninger. Med henblik på at sikre en korrekt implementering af artikel 21, stk. 2, i direktivet foreslås det at anføre direkte i lovteksten, hvilke oplysninger der typisk vil skulle angives i den foreløbige ansøgning.

Det foreslås endvidere at indføre udtrykkelig lovhjemmel til at indgive en forkortet ansøgning ("summary application") i tilfælde, hvor "hovedansøgningen" er indgivet til Europa-Kommissionen. Der er ikke efter gældende ret en udtrykkelig lovbestemmelse herom, men ordningen blev forudsat ved ændringen af konkurrenceloven i 2007, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 4987, og anvendes i praksis. En forkortet ansøgning adskiller sig fra en fuldstændig ansøgning ved, at ansøgeren i tilfælde, hvor vedkommende har indgivet en fuldstændig ansøgning til Kommissionen, kan nøjes med at indgive en forkortet (summarisk) ansøgning til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Som noget nyt foreslås det i overensstemmelse med direktivets artikel 22, stk. 4, at indføre en bestemmelse om, at ansøgeren skal underrettes, hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan konstatere, at en forkortet ansøgning opfylder betingelserne, og ansøgeren er den første i køen af ansøgere.

Med henblik på at sikre en korrekt implementering af direktivets artikel 20, stk. 3, og artikel 21, stk. 4, foreslås det at indføre en udtrykkelig bestemmelse om, at ansøgninger om bødelempelse (både fuldstændige, foreløbige og forkortede ansøgninger) skal kunne indgives på dansk eller engelsk. Endvidere vil der efter aftale mellem ansøgeren og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kunne indgives en ansøgning på et andet officielt EU-sprog. En sådan bestemmelse er ikke lovfæstet i gældende ret, men svarer til den hidtidig anvendte praksis.

Som en konsekvens af, at bøder til virksomheder fremover foreslås pålagt civilretligt og ikke strafferetligt, jf. lovforslagets § 1, nr. 35, foreslås det, at ansøgninger fra virksomheder fremover alene skal behandles af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og ikke af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. Herudover foreslås det, at proceduren for behandlingen af en ansøgning vil skulle svare til den nuværende, hvilket vil indebære, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen først skal udstede en kvittering for

ansøgningens modtagelse og siden skal udstede et foreløbigt tilsagn. Det vil også være styrelsen, der giver en endelig meddelelse om bødefritagelse, hvis betingelserne ellers er opfyldt.

Sanktionslempelse for fysiske personer

Det foreslås, at fysiske personer, ligesom efter gældende ret, fortsat skal have mulighed for at slippe for straf eller få straffen nedsat, hvis de samarbejder med myndighederne om opklaringen af et kartel. For at undgå forveksling med direktivets terminologi vedrørende straflempelse, som i lovforslaget benævnes bødelempelse og angår virksomheder, foreslås det at ændre terminologien straflempelse til sanktionslempelse for så vidt angår fysiske personer.

Fysiske personer, som medvirker til en virksomheds overtrædelse af konkurrenceloven, vil fortsat skulle strafforfølges inden for strafferetsplejens rammer. Fritagelse for straf som følge af, at den pågældende enten er omfattet af en virksomheds ansøgning om bødelempelse eller selv indgiver en ansøgning om sanktionslempelse, foreslås derfor – som efter gældende ret – at skulle ske i form af tiltalefrafald (hvis vedkommende er den første i køen) eller sanktionsnedsættelse. Da det er Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der iværksætter strafforfølgning af fysiske personer, foreslås det, at det også fremover skal være Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der vurderer endeligt, hvorvidt en fysisk person opfylder betingelserne for sanktionslempelse.

Det foreslås, at en fysisk person, som selvstændigt indgiver en ansøgning om sanktionslempelse, vil komme til at indgå i køen af ansøgere på lige fod med virksomheder, som ansøger om bødelempelse. Virkningen af dette forslag vil være, at ansøger nr. et f.eks. kan være en virksomhed (inkl. virksomhedens nuværende og tidligere ansatte), ansøger nr. to en fysisk person og ansøger nr. tre en virksomhed. I forhold til vurderingen af rækkefølgen af ansøgere vil der således ikke være forskel på ansøgninger om bødelempelse (virksomheder) og ansøgninger om sanktionslempelse (fysiske personer), idet ansøgningerne vil indgå i køen af ansøgere på lige fod. Det foreslås, at både virksomheder og fysiske personer vil skulle indgive ansøgning til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som derved kan holde rede på køen af ansøgere.

Det foreslås, at fysiske personer, som ansøger om sanktionslempelse, ligesom virksomheder, der ansøger om bødelempelse, vil skulle samarbejde fuldt ud med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Med henblik på at sikre beskyttelsen af fysiske personer i situationer, hvor mere end én jurisdiktion er involveret, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i tilfælde, hvor sanktioneringen af fysiske personer finder sted i Danmark, men hvor sagen forfølges af en konkurrencemyndighed i en anden jurisdiktion, sikre, at der foretages den nødvendige kontakt mellem den anden konkurrencemyndighed og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, jf. artikel 23, stk. 4, i direktiv

2019/1. Det vurderes ikke, at der er behov for en særskilt bestemmelse herom.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 36 (§§ 23 d-23 i) og bemærkningerne hertil.

2.20. Behandling af sager om pålæggelse af civile bøder

2.20.1. Gældende ret

2.20.1.1. Dansk ret

2.20.1.1.1. Domstolenes behandling af sager efter konkurrenceloven

Domstolenes behandling af sager efter konkurrenceloven sker i dag efter de almindelige regler om behandling af henholdsvis civile sager og straffesager.

Civile sager om overtrædelse af konkurrencereglerne vil navnlig vedrøre spørgsmålet om Konkurrenceankenævnets afgørelse, herunder den materielle overtrædelse af konkurrencereglerne, mens straffesagerne ud over overtrædelsen af konkurrencereglerne vil vedrøre spørgsmålet om en straffetretlig sanktion i form af bøde eller fængsel samt eventuelt konfiskation for overtrædelsen af konkurrencereglerne.

Med hensyn til indbringelse af civile sager for domstolene gælder, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed end Konkurrenceankenævnet, og at en afgørelse ikke kan indbringes for domstolene, før ankenævnets afgørelse foreligger, jf. konkurrencelovens § 20, stk. 1. De afgørelser, der kan indbringes for Konkurrenceankenævnet, fremgår af konkurrencelovens § 19, stk. 1. En afgørelse fra Konkurrenceankenævnet kan indbringes for domstolene senest 8 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, jf. konkurrencelovens § 20, stk. 3, 1. pkt. Finder indbringelse ikke sted inden for fristen, er ankenævnets afgørelse endelig, jf. konkurrencelovens § 20, stk. 3, 2. pkt. Ved indbringelse af en sag for domstolene vil der endvidere skulle betales retsafgift efter reglerne i retsafgiftsloven.

Civile sager, hvor anvendelsen af konkurrenceloven har væsentlig betydning, kan indbringes for Sø- og Handelsretten, medmindre parterne har aftalt andet, jf. retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 5. Behandlingen af sagerne hos Sø- og Handelsretten indebærer blandt andet, at sagen som udgangspunkt behandles af én juridisk dommer og derudover af to sagkyndige medlemmer under hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 16.

En dom fra Sø- og Handelsretten kan af parterne ankes til landsretten eller til Højesteret, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4, 1. pkt. Anke til landsretten sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle være have været anlagt efter reglerne i kapitel 22 i retsplejeloven, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4, 3. pkt. Hvis sagen har principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig

samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans, kan anke ske til Højesteret som 2. instans, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4, 2. pkt.

Herudover behandles civile sager om Konkurrenceanke-nævnets afgørelse, herunder spørgsmål om overtrædelse af konkurrencereglerne, efter de almindelige regler i retspleje-loven om behandlingen af civile retssager. I civile sager finder forhandlings- og dispositionsprincippet blandt andet anvendelse. Forhandlingsprincippet betyder, at retten vil skulle afgøre sagen efter parternes påstande og anbringender, mens dispositionsprincippet betyder, at det som udgangspunkt er sagens parter, der disponerer over retssagen, herunder ved at tilrettelægge sagen og bestemme, hvilke dokumenter der skal fremlægges, og hvorefter retten træffer sin afgørelse på baggrund af de tilvejebragte oplysninger.

I civile sager gælder der desuden et udgangspunkt om ligefrem bevisbyrde, hvor det påhviler den part, der gør en påstand gældende, at løfte bevisbyrden for denne. I den forbindelse gælder der et princip om fri bevisførelse, hvor en part som udgangspunkt kan fremlægge de beviser, som den pågældende part finder relevante for sagen. Der findes ingen regler i retsplejeloven om, at kun beviser, der er tilvejebragt på lovlig vis, kan fremlægges. Retten kan dog tillægge den ulovlige tilvejebringelse af et bevis betydning i forbindelse med rettens bevisbedømmelse, ligesom retten efter et skøn kan afskære bevisførelse, hvis bevisførelsen skønnes at være uden betydning for sagen, jf. retsplejelovens § 341.

Retten har hverken pligt eller ret til af egen drift at inddrage yderligere processtof i sagen, men retten kan opfordre en part til at fremlægge dokumenter, tilvejebringe syn eller skøn eller i øvrigt føre bevis, når sagens faktiske omstændigheder uden sådan bevisførelse ville henstå som uvisse, jf. retsplejelovens § 339, stk. 3. Undlader en part at efterkomme rettens opfordringer til at føre bevis, jf. § 339, stk. 3, kan retten ved bevisbedømmelsen tillægge dette virkning til fordel for modparten. Retten afgør på baggrund af parternes fremstillinger og bevisførelser, hvordan sagens faktiske sammenhænge skal antages at være, jf. retsplejelovens § 344. Den fri bevisbedømmelse indebærer, at bevisbedømmelsen ikke er bundet af lovregler, og at rettens bedømmelse af beviserne er konkret og individuel og baseret på de forhold, der gør sig gældende i den sag, som retten skal afgøre, således at retten frit kan skønne over parternes og bevisernes troværdighed, herunder ved frit at tillægge enkelte beviser mere vægt end andre. For så vidt angår bevisskravet i civile sager, herunder hvornår et bestemt retsfaktum anses for bevist, kan dette almindeligvis variere alt efter, hvilket retsgrundlag og faktum retten bliver bedt om at forholde sig til.

I civile sager har tredjemand endvidere mulighed for at intervenere i verserende civile sager ved enten hovedintervention eller biintervention, jf. retsplejelovens §§ 251- 252. Ved hovedintervention indtræder tredjemand i sagen som part og nedlægger dermed en selvstændig påstand med hensyn til sagens genstand eller gør krav gældende, der har en nær sammenhæng med det oprindelige krav, jf. retsplejelovens

§ 251. Ved biintervention indtræder tredjemand kun til støtte for en af parterne i sagen, jf. retsplejelovens § 252, og nedlægger dermed ikke nogen selvstændig påstand under sagen. En biintervenient er ikke part i sagen og kan derfor ikke udøve de beføjelser, der efter retsplejeloven kan udøves af en part. Biintervenienten kan dog efter rettens nærmere bestemmelse udtale sig under sagen og føre bevis, jf. retsplejelovens § 252, stk. 4, 1. pkt. Biintervention kan finde sted til varetægelse af både økonomiske og ikkeøkonomiske interesser.

I civile sager skal den tabende part som udgangspunkt erstatte modparten de udgifter, retssagen har påført modparten, medmindre parterne har aftalt andet, jf. retsplejelovens § 312, stk. 1.

Endelig kan det fremhæves, at der i civile sager er mulighed for at få meddelt fri proces til at føre en retssag efter reglerne i retsplejelovens kapitel 31.

Straffesager om overtrædelse af konkurrenceloven eller EU-konkurrencereglerne er undergivet offentlig påtale og behandles af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. Strafforfølgning omfatter politiets efterforskning og anklagemyndighedens stillingtagen til, om der er grundlag for at rejse tiltale og den efterfølgende fremme af sagen ved domstolene. Konkurrencestraffesager under det nuværende system behandles samlet i én og samme sag både mod virksomheden som juridisk person og mod eventuelle medtiltalte fysiske personer direkte for domstolene i strafferetsplejens former.

Efter konkurrencelovens § 13, stk. 2, nr. 4, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen offentliggøre domme, bødevdagelser eller et resumé heraf, hvor der med henvisning til lovens § 23 idømmes fængsels- eller bødestraf eller vedtages en bøde.

2.20.1.1.2. Administrative bødeforelæg

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter konkurrencelovens § 23 b under visse betingelser udstede et bødeforelæg i tilståelsessager vedrørende overtrædelser af konkurrencereglerne. Hvis den pågældende vedtager bøden, afsluttes sagen, og videre forfølgning bortfalder. Bestemmelsen omfatter både juridiske og fysiske personer.

Det er en betingelse for, at sagen kan afgøres med et administrativt bødeforelæg efter § 23 b, at sagen er egnet hertil, og at Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet giver samtykke til, at sagen kan afsluttes på den måde. Det er endvidere en betingelse, at den, som bødeforelægget retter sig imod, erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale den bøde, som er angivet i bødeforelægget. Endelig er det en betingelse, at der foreligger fast retspraksis for bødeudmålingen, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 4990.

Retsplejelovens regler om krav til indholdet af et anklageskrift og om, at en sigtet ikke er forpligtet til at udtale sig,

finder tilsvarende anvendelse for bødeforelæg efter konkurrencelovens § 23 b.

Hvis den pågældende fysiske eller juridiske person ikke erklærer sig skyldig eller ikke ønsker, at sagen afgøres af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, overgår sagen til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet med henblik på sædvanlig strafferetlig forfølgelse.

For offentliggørelsen efter den gældende § 13, stk. 2, nr. 4, i konkurrenceloven af bøvedtagelser henvises til bemærkninger ovenfor i afsnit 2.20.1.1.1.

2.20.1.1.3. Opkrævning og inddrivelse af bøder

Bøder, der pålægges i forbindelse med en straffesag, skal betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 90, stk. 1.

Politiet kan på skyldenerens anmodning tillade henstand med eller afdragsvis betaling af bøden, jf. straffuldbyrdelseslovens § 90, stk. 2. Betales bøden ikke, inddrives den af restanceinddrivelsesmyndigheden, medmindre inddrivelsesmyndigheden skønner, at inddrivelse ikke er mulig eller væsentligt vil forringe den pågældendes levevilkår, jf. straffuldbyrdelseslovens § 91, stk. 1. Restanceinddrivelsesmyndigheden kan tillade henstand med eller afdragsvis betaling af bøder, jf. straffuldbyrdelseslovens § 91, stk. 2.

Opkrævning og inddrivelse af fordringer m.v., der opkræves eller inddrives af det offentlige, sker efter reglerne i lovbekendtgørelse nr. 29 af 12. januar 2015 (med senere ændringer) om inddrivelse af gæld til det offentlige – herefter gældsinddrivelsesloven. Fordringer, som nævnt i bilag 1 til loven, kan med tillæg af renter, gebyrer og andre omkostninger inddrives ved lønindeholdelse eller ved udpantning, jf. §§ 10-11 i gældsinddrivelsesloven. Ifølge bilag 1, nr. 15, til loven drejer det sig f.eks. om bøder, tvangsbøder og administrative bøder.

Beregning og opgørelse af fordringer samt udsendelse af opkrævninger forestås af fordringshaveren eller den, der på vegne af fordringshaveren opkræver fordringen, jf. § 2, stk. 2, i gældsinddrivelsesloven.

Restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. § 2, stk. 1, i gældsinddrivelsesloven, forestår inddrivelse af fordringer efter reglerne i § 2, stk. 3-8, i loven.

2.20.1.2. Direktiv 2019/1

Efter artikel 13, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at en national administrativ konkurrencemyndighed enten i egne håndhævelsessager kan træffe afgørelse om at pålægge bøder, eller at myndigheden i ikkestrafferetlige retssager kan anmode om, at der pålægges bøder for overtrædelser.

Artikel 13, stk. 1, indebærer således, at en national konkurrencemyndighed enten selv skal kunne pålægge bøder, dvs. administrative bøder, eller skal kunne anmode domstolene om i en ikkestrafferetlig sag at pålægge bøder. Bestem-

melsen er kun relevant i relation til pålæggelsen af bøder for virksomheders og virksomhedssammenslutningers overtrædelser.

Ifølge præambelbetragtning nr. 12 i direktiv 2019/1 bør direktivet ikke finde anvendelse på nationale love om pålæggelse af strafferetlige sanktioner over for fysiske personer, undtagen hvor der er tale om regler angående samspillet mellem straflempelsesordninger og sanktioner mod fysiske personer. Direktivet bør heller ikke finde anvendelse på nationale love om pålæggelse af administrative sanktioner over for fysiske personer, der ikke opererer som en uafhængig økonomisk aktør på et marked.

De administrative eller ikkestrafferetlige bøder skal efter artikel 13, stk. 1 og 2, kunne pålægges for både overtrædelser af EUF-Traktatens artikel 101 og 102 og for mere proceduremæssige overtrædelser, f.eks. hvis en virksomhed modsætter sig en kontrolundersøgelse eller nægter at svare, når en konkurrencemyndighed kræver oplysninger, som der er pligt til at udlevere.

2.20.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.20.2.1. Behandling af sager om pålæggelse af civile bøder

Direktiv 2019/1 har til formål at forbedre mulighederne for en hurtig og effektiv håndhævelse af EU-konkurrencereglerne. Som anført i afsnit 2.20.1.2 lader direktivet i artikel 13 det være op til medlemsstaterne, hvorvidt bøder for overtrædelse af konkurrencereglerne skal pålægges af administrative myndigheder eller af domstolene.

I Danmark anses pålæggelse af bøder efter de gældende regler som en strafferetlig sanktion, der som udgangspunkt forudsætter en straffeprocessuel domstolsbehandling.

Det er vurderingen, at den udpegede nationale konkurrencemyndighed skal kunne indbringe sager om virksomheders overtrædelse af konkurrencereglerne for domstolene med henblik på at pålægge civile bøder i ikkestrafferetlige sager, da administrative bøder efter grundlovens § 3 giver anledning til forfatningsmæssige betænkeligheder i Danmark. Det vurderes således, at der ved implementering af direktivet bør indføres en ordning, hvor der pålægges bøder af domstolene, der skal behandles efter retsplejelovens tredje bog (den borgerlige retspleje) og med udgangspunkt i de sikkerhedsgarantier, der følger af EU-rettens almindelige principper og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (Chartret) i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis, navnlig i forbindelse med sager, der kan give anledning til pålæggelse af sanktioner, jf. afsnit 7.3 nedenfor om forholdet til EU-retten.

Det er endvidere vurderingen, at domstolene bør behandle sagerne efter de samme processuelle regler, uanset om en overtrædelse vedrører EU-konkurrencereglerne eller konkurrenceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

I forlængelse heraf er det vurderingen, at det bør være Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der skal kunne indbringe og føre sagerne ved domstolene i civile retssager. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil således skulle udarbejde en stævning, indbringe sagen for en domstol og indbetale retsafgift efter retsafgiftsloven, mens den virksomhed, som stævningen er rettet mod, vil skulle udarbejde et svarskrift efter de gældende regler i den civile retspleje.

I den anledning bør der indsættes et nyt kapitel i konkurrenceloven, der supplerer reglerne i retsplejeloven ved domstolenes behandling af sager om civile bøder efter konkurrenceloven. Kapitlet bør alene vedrøre domstolenes behandling af sager om pålæggelse af civile bøder efter konkurrenceloven, da det vurderes, at der ikke bør ændres ved den måde, domstolene almindeligvis behandler sager om Konkurrenceankenævnets afgørelser på, herunder spørgsmål om overtrædelser af konkurrencereglerne.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil navnlig indbringe sager for domstolene i de tilfælde, hvor der er grundlag for at pålægge virksomheder civile bøder. Under en retssag vil virksomheden få mulighed for at få prøvet Konkurrenceankenævnets afgørelse af sagen, såfremt spørgsmålet har været indbragt herfor, jf. § 19, stk. 1, herunder spørgsmål om den pågældendes overtrædelse af konkurrencereglerne, og samtidig få prøvet påstanden om pålæggelse af bøde ved domstolene i overensstemmelse med de gældende regler i den civile retspleje.

Hvis virksomheden ikke anfægter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens påstand om den pågældendes overtrædelse af konkurrencereglerne, vil domstolene alene skulle tage stilling til parternes bødepåstande, herunder bødens størrelse. Hvis virksomheden derimod også anfægter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens påstand om virksomhedens overtrædelse af konkurrencereglerne, vil retten både kunne behandle spørgsmålet om den afgørelse, der danner grundlag for sagen, herunder om der er sket en materiel overtrædelse af konkurrencereglerne, og spørgsmålet om den civile bøde, idet domstolene vil kunne behandle spørgsmålene efter de samme processuelle regler, jf. retsplejelovens § 249.

Formålet med at supplere reglerne om domstolenes behandling af sager om civile bøder efter konkurrenceloven er at sikre korrekt implementering af direktiv 2019/1 samt at sikre tredjemand, der kan blive draget strafferetligt til ansvar for den overtrædelse, som sagen angår, visse rettigheder under rettens behandling af sagen.

Det vurderes i forlængelse heraf, at der kun i begrænset omfang vil være behov for at indføre supplerende regler i konkurrenceloven om behandlingen af sager om pålæggelse af civile bøder. Årsagen er, at der allerede i dag gælder en række regler og principper i den civile retspleje, som kan sikre en effektiv og retssikkerhedsmæssigt forsvarlig behandling af sagerne ved domstolene. Det vurderes således, at der ved implementering af direktivet ikke vil være et behov for at tilpasse retsplejelovens civilretlige regler om f.eks. formkrav til processkrifter, herunder stævning og

svarskrift, forkyndelse, bevisførelse, hovedforhandling, anke m.v.

Det har herudover været overvejet, om den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 20, hvorefter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelser efter konkurrenceloven ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed end Konkurrenceankenævnet og ikke indbringes for domstolene, før ankenævnets afgørelse foreligger, bør ændres med henblik på at sikre en mere effektiv behandling af sagerne. Det er vurderingen, at bestemmelsen ikke bør ændres, da bestemmelsen vedrører Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelser, herunder regler om at påklage disse til Konkurrenceankenævnet.

Det er vurderingen, at der derimod bør indsættes en bestemmelse i konkurrenceloven, hvorefter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal kunne indbringe en sag for domstolene med henblik på pålæggelse af en civil bøde, når Konkurrenceankenævnet har behandlet sagen. Hvis der er tale om en afgørelse, der ikke kan påklages til Konkurrenceankenævnet, jf. konkurrencelovens § 19, stk. 1, kan sagen indbringes umiddelbart efter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse. For så vidt angår afgørelser, der i henhold til § 19, stk. 1, er omfattet af klageadgangen, kan sagen indbringes, når fristen for at klage til Konkurrenceankenævnet er udløbet, uden at klage er sket, jf. § 20, stk. 2.

Hvis sagen vedrører pålæggelse af en civil bøde for den ikkebetalte del af en tvangsbøde, vil sagen kunne indbringes for domstolene, når den, som blev pålagt tvangsbøden, har opfyldt den forpligtelse, som pålæggelsen af tvangsbøden gav anledning til.

Den foreslåede ordning vil medvirke til at sikre en mere effektiv behandling af sagen i overensstemmelse med direktivet. Fra virksomhedens side bør der dog ikke kunne spekuleres i, at Konkurrenceankenævnet, der må antages at have en særlig kundskab inden for konkurrenceretten, ikke får mulighed for at behandle sagen. Der bør derfor indføres en supplerende bestemmelse, der sikrer, at hvis sagen ikke tidligere har været behandlet ved Konkurrenceankenævnet, og den, som afgørelsen er rettet mod, og som er part i retssagen, under sagen gør indsigelse mod Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens påstand om den pågældendes overtrædelse af konkurrencereglerne, bør retten efter anmodning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udsætte sagen og sende den til Konkurrenceankenævnet i det omfang, ankenævnet kan behandle sagen, jf. § 19, stk. 1. Retten bør dog kunne fortsætte med at behandle spørgsmål om pålæggelse af en civil bøde, der hidrører fra den ikkebetalte del af en tvangsbøde, idet ankenævnet ikke bør behandle spørgsmål om tvangsbøder.

Det har været overvejet, om forhandlings- og dispositionsprincippet, der gælder i civile sager, bør fraviges ved domstolenes behandling af sager om civile bøder. Det er vurderingen, at retten ved behandling af sager om civile bøder efter konkurrenceloven ikke bør være bundet af parternes bødepåstande, således at domstolene selv kan fastsæt-

te størrelsen af bøden, hvilket vil være en fravigelse af forhandlingsprincippet. Det vurderes, at forhandlingsprincippet i øvrigt ikke bør fraviges. Det bør derfor være parterne selv, der beslutter, hvilke påstande de vil nedlægge, hvilke anbringender de vil gøre gældende, og hvilke beviser de vil føre. I forhold til dispositionsprincippet vurderes det, at princippet ikke bør fraviges ved domstolenes behandling af sager om civile bøder, da parterne selv bør kunne råde og disponere over sagen.

Det har endvidere været overvejet, om der i forhold til sager om pålæggelse af civile bøder er behov for at foretage ændringer af reglerne om tredjemands mulighed for at intervenere i verserende sager ved enten hovedintervention eller biintervention, jf. retsplejelovens §§ 251-252.

Det er vurderingen, at der bør indføres en bestemmelse i konkurrenceloven, der afskærer en tredjemand fra at intervenere i disse sager som hovedintervenient efter retsplejelovens § 251. Dette skal ses i lyset af artikel 13 i direktiv 2019/1, hvoraf det følger, at domstolenes behandling af sager om pålæggelse af bøder skal være effektiv. Det vurderes, at en tredjemand, der risikerer at blive draget strafferetligt til ansvar for overtrædelsen af konkurrencereglerne, og som ønsker at indtræde som part i sagen efter retsplejelovens § 251 som hovedintervenient, kan forhindre en effektiv behandling af sagen.

Det bemærkes endvidere, at der som udgangspunkt ikke vil blive pålagt et strafansvar for den fysiske persons medvirken til virksomhedens overtrædelse af konkurrenceloven, før virksomhedens ansvar som det primære ansvarssubjekt er endelig afgjort ved en civilretlig afgørelse, som kan tillægges en vis bevismæssig værdi under straffesagen mod den fysiske person. Dette skyldes, at der er tale om et strafferetligt medvirkensansvar for den fysiske person, og at der med det nye system ikke længere vil blive gennemført en straffesag mod virksomheden som juridisk person sammen med straffesagen mod den fysiske person. Det bør således sikres, at den sigtede fysiske person gives adgang til at varetage sine interesser i relation til virksomhedens sag ved domstolene.

På den baggrund er det vurderingen, at der bør indføres en bestemmelse i konkurrenceloven, der sikrer, at en tredjemand, hvilket vil være en fysisk person, der kan blive draget strafferetligt til ansvar for den overtrædelse, sagen angår, skal kunne indtræde i sagen uanset, om den pågældende støtter en af parterne.

Dette skal ses i lyset af, at der ikke nødvendigvis vil være interessesammenfald mellem tredjemanden, der ønsker at indtræde i sagen, og de øvrige parter. Såfremt en tredjemand indtræder i sagen, og uanset om det er til støtte for en part i sagen eller ej, bør tredjemanden kunne få beskikket en advokat, hvilket retten skal gøre efter anmodning fra tredjemanden.

Det har desuden været overvejet, om der bør foretages ændringer af bestemmelsen i retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 5, hvoraf det fremgår, at sager, hvor anvendelsen af

konkurrenceloven har væsentlig betydning, kan indbringes for Sø- og Handelsretten, medmindre parterne aftaler andet. Det er vurderingen, at der ikke er behov for at ændre bestemmelsen med henblik på korrekt gennemførelse af direktiv 2019/1. Det indebærer, at Sø- og Handelsretten, i det omfang sagerne bliver indbragt herfor, fremover vil skulle behandle sager om pålæggelse af civile bøder.

Det har endvidere været overvejet, om retsafgiftsloven bør ændres med henblik på at friholde disse sager for retsafgift. Det er imidlertid vurderingen, at betaling af retsafgift medvirker til at understøtte, at der er tale om en civil sag, hvorfor der ikke bør ændres i retsafgiftsloven.

Det har endvidere været overvejet, hvorvidt der bør foretages ændringer af reglerne for antagelse af beviser ved domstolene. Årsagen er, at det følger af artikel 32 i direktiv 2019/1, at medlemsstaterne skal sikre, at de former for bevismateriale, som kan antages af de nationale konkurrencemyndigheder, omfatter dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på. Det bemærkes herved, at de nævnte bevismaterialer tillige skal kunne anvendes af den nationale konkurrencemyndighed, dvs. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som dokumentation og bevis i en civil sag ved domstolene med påstand om pålæggelse af civil bøde. I civile sager gælder der et princip om fri bevisførelse, hvor en part som udgangspunkt kan fremlægge de beviser, som den pågældende part finder relevante for sagen. Det vurderes på den baggrund, at de oplyste bevismaterialer i artikel 32 kan rummes inden for princippet om fri bevisførelse i den civile retspleje, jf. også afsnit 2.8.2 ovenfor.

For så vidt angår mere principielle overvejelser om domstolenes behandling af sager om pålæggelse af bøder ved implementering af direktiv 2019/1, er det vurderingen, at domstolene inden for rammerne af den civile retspleje, der generelt er kendetegnet ved processuel autonomi i form af fri bevisførelse og fri bevisbedømmelse, ved behandling af sager om overtrædelse af konkurrencereglerne vil kunne iagttage de særlige retsgarantier, der følger af henholdsvis EU's charter om grundlæggende rettigheder og EU-Domstolens særlige praksis ved vurdering af spørgsmål om overtrædelse af konkurrenceretten. Det vedrører navnlig princippet om uskyldsformodning og princippet om, at rimelig tvivl skal komme den sagsøgte virksomhed til gode. Dermed vil domstolene ved behandling af sager om konkurrenceretten skulle anlægge det beviskrav, som EU-Domstolen anvender i sager om overtrædelse af EU-konkurrenceretten. Der henvises til afsnit 7.3 neden for om forholdet til EU-retten.

Det er endvidere vurderingen, at domstolene vil skulle iagttage andre retsgarantier og principper end dem, der redegøres for i afsnit 7.3 om forholdet til EU-retten i det omfang, EU-Domstolen på sigt enten udvikler nye retsgarantier eller præciserer allerede gældende principper.

Til gennemførelse af artikel 13 i direktiv 2019/1 foreslås det herefter, at bestemmelsen gennemføres i dansk ret ved,

at der indføres et nyt kapitel i konkurrenceloven, hvori det bestemmes, at kapitlets regler finder anvendelse på sager om civile bøder efter § 23, der foreslås nyaffattet efter lovforslagets § 1, nr. 35.

I kapitlet foreslås det endvidere, at sagen om den civile bøde vil skulle behandles i den borgerlige retsplejes former. Den foreslåede ordning vil medføre, at reglerne og principperne, der gør sig gældende for den civile retspleje, herunder regler om formkrav til processkrifter, forkyndelse, bevisførelse, hovedforhandling, anke, princippet om fri bevisførelse, fri bevisbedømmelse, forhandlings- og dispositionsprincippet m.v. vil finde anvendelse ved behandling af sager om civile bøder. Ved behandling af sagerne vil domstolene skulle lægge de retsgarantier og principper til grund, der følger af henholdsvis Chartret og EU-Domstolens særlige praksis for behandling af sager om EU-konkurrenceretten, hvilket navnlig vedrører princippet om uskyldsformodning og princippet om, at rimelig tvivl skal komme den tiltalte virksomhed til gode. Der henvises til afsnit 7.3 nedenfor om forholdet til EU-retten. Den foreslåede ordning foreslås tillige at finde anvendelse i forhold til sager uden samhandelspåvirkning – der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3.

Særligt for så vidt angår forhandlingsprincippet, der finder anvendelse i civile sager, foreslås det dog, at retten ikke skal være bundet af parternes påstande om størrelsen af den civile bøde, således at retten selv vil kunne fastsætte størrelsen af den civile bøde efter de foreslåede principper for udmåling af civile bøder. Retten vil således både kunne pålægge et højere eller mindre beløb end det, som parterne påstår. Det bemærkes, at forhandlingsprincippet i øvrigt ikke foreslås fraveget, hvilket indebærer, at det vil være parterne selv, der beslutter, hvilke påstande de vil nedlægge, hvilke anbringender de vil gøre gældende under sagen, og hvilke beviser de vil føre. Der foreslås ikke ændringer af dispositionsprincippet, hvilket indebærer, at parterne selv vil kunne råde og disponere over sagen.

Det foreslås, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal kunne indbringe sager om pålæggelse af civile bøder ved retten, når afgørelsen, som den pågældende overtrædelse vedrører, har været behandlet af Konkurrenceankenævnet. Det foreslås endvidere, at hvis den, som afgørelsen retter sig mod, indbringer Konkurrenceankenævnets afgørelse for retten, skal retten kunne behandle spørgsmål om Konkurrenceankenævnets afgørelse og spørgsmål om pålæggelse af en civil bøde under den samme sag.

Den foreslåede ordning vil medføre, at domstolene i den samme retssag vil kunne behandle både spørgsmål om den afgørelse, som sagen vedrører, herunder om den materielle overtrædelse af konkurrencereglerne, og spørgsmål om pålæggelse af sanktion i form af en civil bøde efter reglerne i den civile retspleje.

Det foreslås endvidere, at der i kapitlet indføres en bestemmelse, hvoraf fremgår, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal kunne indbringe sagen for domstolene, hvis

den afgørelse, som bødesagen baserer sig på, ikke kan påklages til Konkurrenceankenævnet, jf. konkurrencelovens § 19, stk. 1, eller når fristen for at klage til Konkurrenceankenævnet er udløbet, uden at klage er sket, jf. konkurrencelovens § 20, stk. 2, eller hvis sagen vedrører en civil bøde som følge af en eller flere pålagte tvangsbøder, der ikke er betalt eller inddrevet i sin helhed, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 3). Forslaget vil medvirke til at sikre en mere effektiv behandling af sagen i overensstemmelse med direktivet.

Det foreslås derudover, at hvis sagen ikke tidligere har været behandlet ved Konkurrenceankenævnet, og den, som afgørelsen retter sig mod, under behandlingen af sagen ved retten gør indsigelse mod Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens påstand om den pågældendes overtrædelse af konkurrencereglerne, skal retten efter anmodning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udsætte sagen og sende sagen til Konkurrenceankenævnet i det omfang ankenævnet kan behandle sagen, jf. § 19, stk. 1.

Det foreslås endvidere, at der i det foreslåede kapitel i konkurrenceloven indføres en bestemmelse, der afskærer en tredjemand fra at indtræde i sagen som part efter retsplejelovens § 251 som hovedintervenient. Det foreslås samtidig, at der indføres en bestemmelse, der sikrer, at en tredjemand, der kan blive draget strafferetligt til ansvar for den overtrædelse, som sagen angår, skal kunne indtræde i sagen uanset, om den pågældende støtter en af parterne. Samtidig foreslås det fastslået, at retsplejelovens § 252 skal finde tilsvarende anvendelse. Den foreslåede ordning indebærer endvidere, at såfremt en tredjemand indtræder i sagen, og uanset om det er til støtte for en part i sagen eller ej, vil tredjemanden have mulighed for at få beskikket en advokat, hvilket retten beskikker efter anmodning fra tredjemanden.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 37, og bemærkningerne hertil.

Da det foreslås, at der skal pålægges civile i stedet for strafferetlige bøder til virksomheder m.v., foreslås konkurrencelovens § 13, stk. 2, nr. 4, om offentliggørelse af domme m.v. ændret. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

2.20.2.2. Civile bødeforelæg

Muligheden for at afgøre en sag med et administrativt bødeforelæg kan forbedre mulighederne for en hurtig og effektiv håndhævelse og kan samtidig være attraktiv for virksomheder og virksomhedssammenslutninger, som ønsker en hurtig afgørelse af en sag. Det foreslås derfor, at den gældende mulighed for at afslutte en sag om overtrædelse af konkurrencereglerne på denne måde videreføres.

Da det foreslås, at bøder til virksomheder og virksomhedssammenslutninger ikke skal være strafferetlige, jf. afsnit 2.20.2.1 ovenfor, foreslås det, at den gældende bestemmelse i § 23 b med de fornødne tilpasninger videreføres som en mulighed for at afgøre sagen ved en udenretlig vedtagelse af et civilt bødeforelæg.

Ligesom efter den gældende bestemmelse foreslås det, at det skal være en forudsætning for at afgøre en sag med en udenretlig vedtagelse af et civilt bødeforelæg, at den pågældende virksomhed eller virksomhedssammenslutning kan erkende overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale den bøde, som angives i bødeforelægget. Endvidere vil det fortsat være en forudsætning, at der foreligger fast retspraksis for bødeudmålingen.

Bødeforelæg efter den foreslåede bestemmelse vil kunne udstedes i sager, hvor der er tale om overtrædelser, der generelt er ensartede, ukomplicerede og uden bevismæssige tvivlsspørgsmål.

Det foreslås, at fysiske personer ikke skal være omfattede af den foreslåede bestemmelse. Det skyldes, at fysiske personers medvirken til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrencereglerne fortsat vil skulle afgøres inden for straffeprocessens rammer. Kompetencen til at føre straffesager mod fysiske personer vil således fortsat henhøre under Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, som har mulighed for at udstede bødeforelæg efter bestemmelserne herom i retsplejeloven.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 36 (§ 23 j), og bemærkningerne hertil.

2.20.2.3. Opkrævning og inddrivelse af civile bøder

Da det foreslås, at bøder for virksomheders overtrædelser af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 behandles af retten i den borgerlige retsplejes former, er det fundet mest hensigtsmæssigt at foreslå indsættelsen af en særlig hjemmel i konkurrenceloven for opkrævning og inddrivelse af civile bøder.

Det foreslås, at civile bøder skal betales til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, dvs. at styrelsen står for opkrævningen af de civile bøder, som retten efter lovforslaget kan pålægge en virksomhed m.v.

Den foreslåede ordning vil indebære, at det – når der er faldet dom i en sag, hvor en virksomhed m.v. er blevet pålagt en civil bøde – er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der herefter opkræver den pålagte civile bøde. Den foreslåede ordning vil endvidere indebære, at det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der tager stilling til, om der efter anmodning fra den domfældte kan ske henstand med eller afdragsvis betaling af bøden.

Den foreslåede ordning vil indebære, at det er reglerne i gældsinddrivelsesloven, der vil finde anvendelse på inddrivelsen af en civil bøde, medmindre der efter den bemyndigelse, som foreslås indsat til erhvervsministeren til efter forhandling med skatteministeren at fastsætte bestemmelser om opkrævning og inddrivelse af civile bøder, fastsættes andre regler. Det foreslås videre, at restanceinddrivelsesmyndigheden kan tillade henstand med eller afdragsvis betaling af civile bøder.

Det foreslås endelig, at en civil bøde tilfalder statskassen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 37 (§ 24 c) og bemærkningerne hertil.

2.21. Konkurrencemyndighedens rolle ved domstolene

2.21.1. Gældende ret

2.21.1.1. Dansk ret

Konkurrencemyndigheden i Danmark udgøres af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, hvor Konkurrencerådet er at betragte som en bestyrelse med det overordnede ansvar for styrelsens administration af konkurrenceloven, herunder anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Konkurrencerådet træffer afgørelser i sager af principiel eller særlig stor betydning, mens styrelsen står for den daglige administration af loven.

Afgørelser, der er udtrykkeligt opregnet i konkurrencelovens § 19, stk. 1, kan påklages til Konkurrenceankenævnet. Det fremgår endvidere af konkurrencelovens § 20, stk. 1, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelser efter loven ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed end Konkurrenceankenævnet. Konkurrenceankenævnet er at betragte som et administrativt rekursorgan.

Efter konkurrencelovens § 20, stk. 3, kan Konkurrenceankenævnets afgørelser indbringes for domstolene. Konkurrenceloven indeholder ikke adgang for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at indbringe ankenævnets afgørelser for domstolene. Det er Sø- og Handelsretten, der efter retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 5, har saglig kompetence til at efterprøve Konkurrenceankenævnets afgørelser.

Ifølge bemærkningerne til § 20, stk. 3, er det Konkurrencerådet, der indstævnes, mens retssagens genstand er Konkurrenceankenævnets kendelse, hvilket dog ikke udelukker, at Konkurrenceankenævnet i givet fald kan indstævnes, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3676.

Konkurrencerådet er, som nævnt, at betragte som en bestyrelse for styrelsen og dermed en del af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Selvom det ifølge bemærkningerne kan være Konkurrencerådet, der indstævnes, er det i praksis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der indstævnes – og indstævner – og i konsekvens heraf står for skriftvekslingen og den mundtlige forhandling i en sag for domstolene. Herudover indstævnes Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i praksis, når det drejer sig om styrelsesafgørelser om f.eks. aktindsigt. Når Konkurrenceankenævnets afgørelser indbringes for domstolene, er der valgfrihed mellem at indstævne ankenævnet eller Konkurrencerådet, henholdsvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, men i praksis er det rådet eller styrelsen, der indstævnes, og i alle tilfælde står styrelsen for skriftvekslingen og den mundtlige forhandling.

Sø- og Handelsrettens domme kan af parterne, hvilket også vil sige Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, ankes til

Højesteret eller til landsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter konkurrencelovens § 18, stk. 1, foretage kontrolundersøgelser af en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings lokaler og transportmidler. En kontrolundersøgelse kan kun finde sted efter indhentet retskendelse (og mod behørig legitimation), jf. § 18, stk. 3. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens anmodning om en retskendelse sker til den byret, som efter retsplejelovens § 694 er kompetent til at træffe afgørelse om politiets begæringer om ransagning m.v. under efterforskningen af en straffesag, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 4451. Afslår byretten at afsige en retskendelse til foretagelsen af en kontrolundersøgelse, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kære byrettens kendelse til landsretten, jf. retsplejelovens § 968.

2.21.1.2. Direktiv 2019/1

Efter artikel 30, stk. 1, i direktivet skal medlemsstater, der både har udpeget en national administrativ konkurrencemyndighed og en national retslig konkurrencemyndighed, som er ansvarlige for anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102, sikre, at den nationale administrative konkurrencemyndighed kan indbringe en sag direkte for den nationale retslige konkurrencemyndighed.

Med national retslig konkurrencemyndighed menes ifølge artikel 2, stk. 1, nr. 3, en retslig myndighed, som af en medlemsstat er udpeget til at udføre nogle af en national konkurrencemyndigheds opgaver.

I det omfang nationale retter prøver afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder vedrørende anvendelsen af artikel 101 eller 102, herunder om bøder og tvangsbøder pålagt i den forbindelse, skal medlemsstaterne efter artikel 30, stk. 2, sikre, at den nationale administrative konkurrencemyndighed selv kan deltage som anklager, sagsøgte eller indstævnte, afhængig af omstændighederne, og har de samme rettigheder som sådanne offentlige parter i sagen.

De nationale administrative konkurrencemyndigheder skal efter artikel 30, stk. 3, litra a-b, have ret til at appellere dels afgørelser truffet af nationale retter om afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder vedrørende anvendelsen af artikel 101 eller 102, herunder om bøder og tvangsbøder pålagt i den forbindelse, dels afslag fra en national domstol om at give en forudgående godkendelse til at foretage en kontrolundersøgelse.

2.21.2. Erhvervsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, inklusiv Konkurrencerådet, er at betragte som den nationale administrative konkurrencemyndighed her i landet, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 5 b, nr. 2), og bemærkningerne hertil. Konkurrenceankenævnet er i sin egenskab af administrativ rekursmyndighed i forhold til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelser

ligeledes en del af den nationale administrative konkurrencemyndighed i direktivets forstand. Da der ikke med lovforslaget foreslås ændringer heri, og der således ikke er tale om en delt kompetence mellem en national administrativ konkurrencemyndighed og en national retslig konkurrencemyndighed, for så vidt angår anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, vurderes der på denne baggrund ikke at være behov for at indføre en bestemmelse svarende til artikel 30, stk. 1, i direktiv 2019/1.

Som anført i afsnit 2.21.1.1 ovenfor kan Konkurrenceankenævnets afgørelser indbringes for domstolene. Hvis sagen alene drejer sig om en efterprøvelse af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens og Konkurrenceankenævnets afgørelse, vil styrelsen være part i sagen som indstævnte. Hvis sagen indbringes for domstolene med henblik på at få pålagt en civil bøde til den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, der i henhold til en administrativ afgørelse har overtrådt konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, jf. lovforslagets § 1, nr. 37, vil styrelsen være sagsøger. I begge tilfælde vil artikel 30, stk. 2, i direktiv 2019/1 således være opfyldt, og der ses derfor ikke at være behov for at indføre en bestemmelse svarende til art 30, stk. 2.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har allerede efter retsplejeloven ret til dels at anke en dom til landsretten eller – i særlige tilfælde – direkte til Højesteret, dels til at kære byrettens kendelse om afslag på at afsige en retskendelse til foretagelsen af en kontrolundersøgelse til landsretten, jf. afsnit 2.21.1.1 ovenfor. På denne baggrund vurderes der ikke at være behov for at gennemføre bestemmelser svarende til artikel 30, stk. 3, litra a-b, i direktiv 2019/1.

2.22. Direktivets øvrige bestemmelser

Driften af Det Europæiske Konkurrencenetværk

Efter artikel 33, stk. 1, i direktiv 2019/1 skal Kommissionens omkostninger i forbindelse med vedligeholdelse og udvikling af det centrale informationssystem for Det Europæiske Konkurrencenetværk og i forbindelse med samarbejdet inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk afholdes over Den Europæiske Unions almindelige budget inden for de disponible bevillinger.

Det Europæiske Konkurrencenetværk skal ifølge artikel 33, stk. 2, være i stand til at udvikle og, når det er relevant, offentliggøre bedste praksis og anbefalinger vedrørende spørgsmål om f.eks. uafhængighed, ressourcer, beføjelser, bøder og gensidig bistand.

Revision

Efter artikel 35 i direktiv 2019/1 skal Kommissionen senest den 12. december 2024 forelægge Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om gennemførelsen og anvendelsen af direktivet. Når det er relevant, kan Kommissionen revidere

re direktivet og om nødvendigt fremsætte et lovgivningsforslag,

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Det skønnes, at lovforslaget vil medføre årlige merudgifter pålydende i alt 8,0 mio. kr. til styrket håndhævelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen samt til sekretariatsbetjening m.v. af Konkurrenceankenævnet i Nævnens Hus.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil med det nye bødsystem få en række nye opgaver. For det første vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fremover skulle efterforske og færdigbehandle den type sager mod virksomheder, der tidligere blev oversendt direkte til Statsadvokaten for Økonomisk og International Kriminalitet uden, at Konkurrencerådet forinden havde truffet en administrativ afgørelse. For det andet vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen som noget nyt ligeledes skulle føre disse typer sager ved Konkurrenceankenævnet i det omfang sager bliver indbragt efter, at Konkurrencerådet har truffet afgørelse, idet der med det nye system bliver mulighed for administrativ rekurs i sådanne sager. Derudover vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fremadrettet skulle føre samtlige sager ved domstolene med henblik på udmåling af bøder til virksomheder. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil med lovforslaget herudover få en række nye beføjelser, som kræver nye medarbejderkompetencer, herunder mulighed for i visse sager at forhandle udenretlige civile bødeforelæg, mulighed for at foretage kontrolundersøgelser i private hjem, mulighed for at afholde interviews og forpligtelse til at stå til rådighed i forbindelse med bistand til andre EU-landes konkurrencemyndigheder til inddrivelse af bøder pålagt virksomheder med aktiver i Danmark. De nye opgaver og beføjelser forventes ikke at medføre behov for udvikling af nye it-systemer eller -løsninger.

Der kan ligeledes være økonomiske konsekvenser for domstolene og anklagemyndigheden.

Lovforslaget vurderes samlet ikke at medføre nævneværdige implementeringsmæssige konsekvenser for Skatteforvaltningen.

I forhold til principperne for digitaliseringsklar lovgivning bemærkes i forhold til princippet om enkle og klare regler, at anvendelsen af ensartede processuelle regler i behandlingen af sager med og uden sammenhandlingspåvirkning kan bidrage til at lette den offentlige sagsbehandling og skabe større klarhed om lovgivningen for virksomheder. I relation til princippet om tryk og sikker datahåndtering bemærkes, at udveksling af oplysninger i henhold til forslaget § 1, nr. 26 (§ 18 c) vil ske via det centrale informationssystem for Det Europæiske Konkurrencenetværk, som er et IT-system til sikker udveksling af data inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk, ECN, bestående af Europa-Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder. Det bemærkes endvidere, at oplysninger, som Konkurrence- og For-

brugerstyrelsen indhenter under en kontrolundersøgelse i et privat hjem, jf. forslaget § 1, nr. 26 (§ 18 a), vil blive håndteret på samme måde som oplysninger indhentet under en kontrolundersøgelse i en virksomhed og vil have fokus på virksomhedsoplysninger. Oplysninger indhentet under et interview, jf. forslaget § 1, nr. 24 (§ 17 a, stk. 1), vil blive opbevaret på samme måde som oplysninger indhentet i medfør af den gældende § 17 i konkurrenceloven. I det omfang der behandles personoplysninger i forbindelse med kontrolindsatsen, skal behandlingen ske i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vedrører konkurrencemyndigheders mulighed for at håndhæve konkurrencereglerne og er derfor ikke som sådan erhvervsrettet. Som følge heraf har det hverken økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Principperne for agil erhvervsrettet regulering vurderes ikke relevante for dette lovforslag.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klima- og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klima- og miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1 af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked (EU-Tidende 2019, nr. L 11, side 3), som skal være gennemført i national lovgivning senest den 4. februar 2021.

På nær et enkelt område er bestemmelserne i direktiv 2019/1 udtryk for minimumsharmonisering, hvilket indebærer, at medlemsstaterne har mulighed for at bibeholde eller vedtage mere restriktive krav i national ret end de, der er angivet i direktivet.

På området for straflempelse (artikel 19-23) er der dog tale om totalharmonisering, hvilket indebærer, at medlemsstaterne ikke må opretholde eller indføre bestemmelser i national ret, der fraviger dem, der er fastsat i direktivet. Medlemsstaterne kan således hverken fastsætte strengere eller lempeligere bestemmelser.

7.1. Anvendelsesområde

Lovforslagets § 1, nr. 3, indebærer, at konkurrenceloven med de ændringer, som foreslås med dette lovforslag, vil

finde anvendelse på såvel sager, hvor EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 anvendes alene eller sammen § 6 eller § 11, dvs. sager med samhandelspåvirkning, som på sager, hvor udelukkende § 6 eller § 11 anvendes, dvs. sager uden samhandelspåvirkning.

Med forslaget om også at lade ændringerne nødvendigjort af direktiv 2019/1 finde anvendelse på sager uden samhandelspåvirkning, går dette forslag videre end direktivet. Det medfører dog ikke økonomiske eller administrative konsekvenser, hverken for det offentlige eller erhvervslevet. Derimod kan det have en positiv konsekvens for erhvervslevet, idet de samme regler vil gælde for danske virksomheder, uanset om samhandelen kan anses for påvirket eller ej.

7.2. Konkurrencemyndighedens uvildighed og integritet

Med lovforslagets § 1, nr. 7 foreslås det, at medlemmerne af Konkurrencerådet, deres suppleanter, direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i deres efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, skal afstå fra at behandle sager, som de har behandlet under deres virke i Konkurrencerådet eller ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Det drejer sig om verserende sager, hvor der er udsendt en meddelelse om betænkeligheder, fusions-sager, sager om bødelempelse eller om sanktionslempelse, anke- og retssager vedrørende afgørelser efter loven samt sager om indsigt i alle sådanne sager. I relation til fusions-sager bemærkes, at disse vil være omfattet af bestemmelsen fra det tidspunkt, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har modtaget første udkast til anmeldelse af fusionen. Det foreslås samtidig, at bestemmelsen skal gælde for alle førnævnte sager, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen behandler på konkurrenceområdet; dvs. ikke kun sager efter EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 som krævet efter direktiv 2019/1, men også sager efter konkurrenceloven og regler udstedt i medfør heraf.

På dette punkt går lovforslaget dermed videre end krævet efter direktivet. Dette er imidlertid både naturligt og hensigtsmæssigt, fordi hensynet bag bestemmelsen, nemlig at sikre at direktivets krav om uvildighed og integritet hos de ansatte og beslutningstagere i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Konkurrencerådet også gælder efter endt ansættelse eller virke, er til stede i fuldt ud samme omfang ved andre typer af sager efter konkurrenceloven m.v. f.eks. fusions-sager.

7.3. Behandling af sager om pålæggelse af bøder

Det fremgår af artikel 3, stk. 1, i direktiv 2019/1, at sager vedrørende overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, herunder de nationale konkurrencemyndigheders udøvelse af de beføjelser, der er omhandlet i direktivet, skal følge EU-rettens almindelige principper og Chartret. I overensstemmelse hermed følger det bl.a. supplerende af præambelbetragtning nr. 14, at de beføjelser, der ved direktivet er tillagt de nationale konkurrencemyndigheder, herunder undersøgelsesbeføjelser, skal være underlagt passende

sikkerhedsgarantier, der som minimum opfylder EU-rettens almindelige principper og Chartret i overensstemmelse med EU-Domstolens retspraksis, navnlig i forbindelse med sager, der kan give anledning til pålæggelse af sanktioner.

Det følger af Chartrets artikel 51, stk. 1, at bestemmelserne heri finder anvendelse på medlemsstaterne, dog kun når de gennemfører EU-retten. Formuleringen »kun når de gennemfører EU-retten« betyder, at Chartret kun finder anvendelse på nationale regler, der falder inden for EU-rettens saglige anvendelsesområde. Den forklarende rapport til Chartret angiver således, at det følger utvetydigt af EU-Domstolens praksis, at forpligtelsen til at respektere de grundlæggende rettigheder, der er fastlagt inden for rammerne af EU, kun påhviler medlemsstaterne, når de handler inden for rammerne af EU-retten, jf. f.eks. Domstolens dom af 13. juli 1989 i sag C-5/88, Wachauf mod Tyskland, præmis 19.

Ved danske myndigheders og domstoles anvendelse af lovbestemmelser, der gennemfører direktiv 2019/1, skal Chartrets grundlæggende rettigheder dermed respekteres, herunder artikel 47 (adgang til retsmidler og til en upartisk domstol), artikel 48 (uskyldsformodningen og retten til et forsvar), artikel 49 (legalitetsprincippet og princippet om proportionalitet mellem lovovertrædelse og straf) og artikel 50 (retten til ikke at blive retsforfulgt eller straffet to gange for samme lovovertrædelse (ne bis in idem)). EU-Domstolen har i visse tilfælde tillagt bestemmelserne et særligt indhold i konkurrenceretlige sager.

Artikel 47, stk. 1, i Chartret kræver, at enhver skal have adgang til effektive retsmidler for en domstol. Ifølge den forklarende rapport til Chartret er bestemmelsen baseret på EMRK artikel 13 om adgang til effektive retsmidler, men indeholder dog en mere omfattende beskyttelse, da den sikrer adgang til effektive retsmidler for en domstol. Der er ikke en ret til at få sin sag prøvet ved to administrative instanser, jf. bl.a. Domstolens dom af 29. juli 2019 i sag C-654/17 P, Bayerische Motoren Werke AG mod Kommissionen og Freistaat Sachsen, præmis 51. Der er omvendt intet til hinder for, at forudgående udtømmelse af retsmidler, herunder administrativ rekurs, er en betingelse for domstolsprøvelse.

Artikel 47, stk. 2, i Chartret stiller krav om, at enhver skal have ret til retfærdig og offentlig rettergang inden for en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol. Ifølge den forklarende rapport til Chartret svarer bestemmelsen til EMRK artikel 6, stk. 1, om retten til retfærdig rettergang. Det fremgår af Chartrets artikel 52, stk. 3, at i det omfang Chartret indeholder rettigheder svarende til dem, der er sikret ved EMRK, har de samme betydning og omfang som i konventionen. I medfør af Chartrets artikel 52, stk. 3, skal Chartrets artikel 47 dermed fortolkes i overensstemmelse med EMRK artikel 6. Det fremgår af EU-Domstolens retspraksis, jf. f.eks. Domstolens dom af 26. juli 2017 i sag C-348/16, Sacko, præmis 32, at artikel 47, stk. 2, i Chartret bl.a. omfatter retten til forsvar, princippet om processuel ligestilling, adgang til domstolsprøvelse og retten til at blive rådgivet, forsvaret og repræsenteret. Det EU-retlige princip

om processuel ligestilling indebærer bl.a. en forpligtelse til at give begge parter rimelig mulighed for at fremlægge sin sag under betingelser, der ikke stiller den pågældende i en situation, der er til ugunst i forhold til modparten, jf. bl.a. Domstolens dom af 17. juli 2014 i sag C-169/14, *Morcillo*, præmis 49. Det generelle princip om processuel ligestilling omfatter også kontradiktionsprincippet, idet hver part i en tvist har ret til at få kendskab til og kommentere de dokumenter og indlæg, som parten har fremlagt i retten, samt de anbringender, som retten rejser af egen drift. Det er i den forbindelse væsentligt, at parterne har kendskab til og kontradiktorisk kan drøfte såvel de faktiske som de retlige forhold, der er afgørende for udfaldet, jf. bl.a. Domstolens dom af 21. december 2013 i sag C-472/11, *Banif Plus Bank*, præmis 29-30.

Artikel 48 i Chartret om uskyldsformodningen og retten til et forsvar svarer ifølge den forklarende rapport til EMRK artikel 6, stk. 2, om uskyldsformodning og EMRK artikel 6, stk. 3, om ret til et forsvar i straffesager. Princippet om uskyldsformodning indebærer efter artikel 48, stk. 1, i Chartret, at enhver, der anklages for en lovovertrædelse, har ret til at blive anset for uskyldig, indtil det modsatte er bevist.

EU-Domstolen har i sin retspraksis anerkendt, at princippet om uskyldsformodning udgør et almindeligt EU-retligt princip efter Artikel 48 i Chartret, som medlemsstaterne er forpligtede til at overholde, når de gennemfører EU-konkurrenceretten, jf. f.eks. Domstolens dom af 21. januar 2016 i sag C-74/14, *Eturas*, præmis 38, og at princippet om uskyldsformodning finder anvendelse på sager vedrørende overtrædelser af konkurrenceregler, der gælder for virksomhederne, og som vil kunne føre til, at der pålægges bøder eller tvangsbøder, jf. Domstolens dom af 22. november 2012 i sag C-89/11 P, *E. ON. Energie*, præmis 73. Det følger endvidere af EU-Domstolens retspraksis, at der skal føres bevis for en overtrædelse af konkurrencereglerne og for, at de omstændigheder, som udgør overtrædelserne, faktisk foreligger. Hvis der foreligger tvivl om, hvorvidt der er sket en overtrædelse af konkurrencereglerne, skal dette komme den pågældende virksomhed til gode, jf. bl.a. Rettens dom af 10. november 2017 i sag T-180/15, *Icap mod Kommissionen*, præmis 114 og 116, og Domstolens dom af 12. november 2012 i sag C-89/11 P, *E. ON. Energie*, præmis 72. Det må derfor i konkurrencesager ikke konkluderes, at den ene part i tilstrækkeligt omfang har bevist, at den omtvistede overtrædelse af konkurrencereglerne foreligger, hvis der næres tvivl om dette spørgsmål, navnlig under en sag om pålæggelse af en bøde, jf. bl.a. Rettens dom af 8. juli 2004 i de forenede sager T-67/00, T-68/00, T-71/00 og T-78/00, *JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen*, præmis 177, og Rettens dom af 1. juli 2010 i sag T-321/05, *AstraZeneca mod Kommissionen*, præmis 475. For så vidt angår offentliggørelse af bøder har EU-Domstolen udtalt, at rækkevidden af Kommissionens beføjelse til at vedtage og offentliggøre beslutninger om bøder på konkurrenceområdet skal fortolkes i lyset af navnlig princippet om uskyldsformodning, jf. bl.a. Rettens dom af 12. oktober 2007 i sag T-474/04, *Pergan Hilfsstoffe mod Kommissionen*, præmis 75.

EU-Domstolen har i forbindelse med sin retspraksis om artikel 48 i Chartret anerkendt et selvinkrimineringsprincip. Det EU-retlige forbud mod selvinkriminering i konkurrencesager medfører, at en virksomhed kan nægte at besvare spørgsmål fra Kommissionen, hvis besvarelsen heraf vil kunne føre til, at virksomheden tvinges til at afgive tilståelse om at have begået retsstridige handlinger, jf. bl.a. Domstolens dom af 18. oktober 1989 i sag 374/87, *Orkem*, præmis 35. EU-Domstolen har i den forbindelse ikke anerkendt en generel ret for virksomheder i konkurrencesager til at nægte at besvare spørgsmål eller i øvrigt medvirke til sagens oplysning. Virksomheder har derimod pligt til at besvare spørgsmål af rent faktisk karakter og til at udlevere eksisterende dokumenter i virksomhedens besiddelse, jf. bl.a. Domstolens dom af 29. juni 2006 i sag C-301/04 P, *SGL Carbon*, præmis 40-43.

Artikel 49 i Chartret om legalitetsprincippet og princippet om proportionalitet mellem lovovertrædelse og straf svarer til EMRK artikel 7 om ingen straf uden retsregel. Det er en forudsætning for anvendelsen af artikel 49 i Chartret, at der er tale om et "strafbart forhold". En bøde efter konkurrencelovgivningen må anses for en straf i EMRK's forstand, jf. bl.a. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 27. september 2011 i sagen *A. Menarini Diagnostics S.r. L mod Italien*, hvor Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol anså en konkurrencemyndigheds bøde for virksomhedens overtrædelse af konkurrencelovgivningen for at være en straffesag. Legalitetsprincippet indebærer, at der skal være hjemmel til de afgørelser, der træffes af myndighederne, herunder at der ikke er adgang til at straffe for et forhold, der på overtrædelsestidspunktet ikke var strafbart. Princippet om, at strafbare forhold og straffe skal have lovhjemmel er flere gange blevet anvendt i retspraksis på konkurrenceområdet, jf. bl.a. Rettens dom af 5. april 2006 i sag T-279/02, *Degussa mod Kommissionen*, præmis 66-67. Det følger af retspraksis fra EU-Domstolen, at straf ikke kan pålægges ved en nyfortolkning af regler, medmindre den nye retspraksis med rimelighed kunne forudses. EU-Domstolen har i den forbindelse i relation til overtrædelse af konkurrencereglerne fundet, at en overtrædelse bl.a. kan tilregnes en virksomhed, hvis adfærden har haft som bevidst formål at holde konkurrenterne ude fra markedet, og virksomheden derfor burde have forventet, at adfærden var uforenelig med EU-konkurrenceregler, jf. bl.a. Domstolens dom af 6. december 2012 i sag C-457/10 P, *AstraZeneca*, præmis 164. Proportionalitetsprincippet indebærer, at straffens udmåling skal stå i rimeligt forhold til overtrædelserne, herunder at en pålagt bøde ikke må være uforholdsmæssig i forhold til det tilsigtede formål, dvs. i forhold til overholdelse af konkurrencereglerne, og at den bøde, som virksomheden pålægges for en overtrædelse på konkurrenceområdet, skal stå i rimeligt forhold til overtrædelserne i sin helhed under hensyntagen navnlig til overtrædelsens grovhed, jf. bl.a. Rettens dom af 26. oktober 2017 i sag T-704/14, *Marine Harvest mod Kommissionen*, præmis 580.

Artikel 50 i Chartret indeholder en ret til ikke at blive strafforfulgt eller dømt to gange for samme forbrydelse

(princippet om *ne bis in idem*). Bestemmelsen svarer til artikel 4 i 7. tillægsprotokol til EMRK, men har et bredere anvendelsesområde. Artikel 50 i Chartret gælder således både inden for en medlemsstats retsområde og mellem flere medlemsstater. Anvendelsen af princippet om *ne bis in idem* afhænger af, at tre betingelser er opfyldt, nemlig at de faktiske omstændigheder er identiske, at lovovertræderen er den samme person, og at den retsbeskyttede interesse er den samme, jf. bl.a. Domstolens dom af 7. januar 2004 i sag C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, præmis 338. På konkurrenceområdet er princippet om *ne bis in idem* til hinder for, at en virksomhed domfældes eller atter forfølges for en konkurrencebegrænsende adfærd, for hvilken den allerede er blevet pålagt en sanktion, eller med hensyn til hvilken den er blevet erklæret ansvarsfri ved en tidligere afgørelse, der ikke længere kan anfægtes. Derimod er bestemmelsen ikke til hinder for, at en virksomhed, der tidligere har overtrådt konkurrencereglerne, på ny pålægges en sanktion og i den forbindelse får en forhøjet bøde på grund af gentagelse af den tidligere idømte overtrædelse, jf. bl.a. Rettens dom af 7. juni 2011 i sag T-217/06, Arkema France mod Kommissionen, præmis 292-94. EU-Domstolen har desuden fastslået, at artikel 50 i Chartret ikke er til hinder for, at en national konkurrencemyndighed inden for rammerne af den samme beslutning kan pålægge en virksomhed en bøde for overtrædelse af såvel national konkurrenceret som artikel 102 i EUF-Traktaten, men den nationale konkurrencemyndighed skal i en sådan situation sikre sig, at bøderne samlet set står i rimeligt forhold til overtrædelsen, jf. bl.a. Domstolens dom af 3. april 2019 i sag C-617/17, Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S. A., præmis 39.

Det fremgår af artikel 32 i direktiv 2019/1, at medlemsstaterne skal sikre, at de former for bevismateriale, som kan antages af de nationale konkurrencemyndigheder, omfatter dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på. EU-Domstolen har desuden i sager om overtrædelse af konkurrenceretten anvendt et princip om fri bevisbedømmelse, jf. bl.a. Rettens dom af 8. september 2016 i sag T-54/14, Goldfish BV m.fl. mod Kommissionen, præmis 42, og Domstolens dom af 27. april 2017 i sag C-469/15 P, FSL Holdings NV m.fl. mod Kommissionen, præmis 38. Princippet medfører, at parterne i en sag har ret til at fremlægge ethvert lovligt tilvejebragt bevis, som de anser for relevant, til støtte for deres påstande. Endvidere kan et beviselement ikke anfægtes til realitetsbehandling, når beviset er opnået lovligt, ligesom det eneste relevante kriterium for at vurdere beviser, der er lovligt tilvejebragt, er bevisets troværdighed, jf. bl.a. Domstolens dom af 27. april 2017 i sag C-469/15 P, FSL Holdings NV m.fl. mod Kommissionen, præmis 38, og Rettens dom af 27. juni 2012 i sag T-439/07, Coats Holding Ltd mod Kommissionen, præmis 45 og 49. Beviser skal være præcise og samstemmende til at støtte den overbevisning, at den påståede overtrædelse foreligger, men konkurrencemyndigheden skal ikke nødven-

digvis fremlægge sådanne beviser for hver enkelt led i overtrædelsen. Det er tilstrækkeligt, at den række indicier, som myndigheden har påberåbt sig, bedømt i deres helhed, og hvor de forskellige elementer gensidigt kan forstærke hinanden, opfylder dette krav, jf. bl.a. Rettens dom af 1. juli 2010 i sag T-321/05, AstraZeneca mod Kommissionen, præmis 477, og Rettens dom af 8. september 2016 i sag T-54/14, Goldfish BV m.fl. mod Kommissionen, præmis 90. Det bemærkes i den forbindelse, at EU-Domstolen har fastslået, at det EU-retlige effektivitetsprincip på det konkurrenceretlige område fordrer, at de nationale regler for bedømmelse af beviser og for kravene til bevisernes styrke ikke må gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at håndhæve EU-konkurrencereglerne. Effektivitetsprincippet kræver, at beviset for en overtrædelse af konkurrencereglerne kan føres ikke blot ved direkte beviser, men ligeledes ved indicier, forudsat at de er objektive og samstemmende, jf. Domstolens dom af 21. januar 2016 i sag C-74/14, Eturas, præmis 35-37.

Det følger endvidere af EU-Domstolens praksis om overtrædelse af konkurrenceretten, at det påhviler parten, der gør en tilsidesættelse af konkurrencereglerne gældende, at føre bevis herfor, jf. bl.a. Domstolens dom af 17. juni 2010 i sag C-413/08 P, Lafarge mod Kommissionen, præmis 29, Domstolens dom af 1. juli 2010 i sag C-407/08 P, Knauf Gips KG mod Kommissionen, præmis 80, Rettens dom af 17. september 2007 i sag T-201/04, Microsoft mod Kommissionen, præmis 688, Rettens dom af 27. september 2012 i sag T-362/06, Ballast Nedam Infra BV mod Kommissionen, præmis 44, og Rettens dom af 27. juni 2012 i sag T-439/07, Coats Holding Ltd mod Kommissionen, præmis 39. Herefter påhviler det virksomheden ikke alene at fremlægge et sandsynligt alternativ til modpartens opfattelse, men tillige at påvise, at de anvendte beviser er utilstrækkelige til at bevise overtrædelsen af konkurrencereglerne. Når modparten lægger direkte beviser til grund, tilkommer det virksomheden at godtgøre, at de påberåbte beviser er utilstrækkelige. En sådan vending af bevisbyrden tilsidesætter ikke princippet om uskyldsformodning, jf. bl.a. Rettens dom af 8. september 2016 i sag T-54/14, Goldfish BV m.fl. mod Kommissionen, præmis 90-91.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 24. september til den 26. oktober 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Amager Ressourcecenter, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Asfaltindustrien, Bryggeriforeningen, Bygherreforeningen, CO-Industri, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Nationalbank, Dansk Affaldsforening, Dansk Annoncørforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Person Transport, Dansk Skovforening, Dansk Taxi Råd, Dansk Transport og Logistik, Danske Advokater, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Forlag, Danske Malermestre, Danske Medier, Danske Rederier, Danske Regio-

ner, Datatilsynet, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Finans Danmark, Forbrugerrådet TÆNK, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Forsikring & Pension, FSR – Danske Revisorer, Ingeniørforeningen, ITD, KL, Ko-

operationen, Landbrug & Fødevarer, Lederne, Liberale Erhvervs Råd, Lokale Pengeinstitutter, Offentligt Ansattes Organisationer, Realkreditrådet, Rigsrevisionen, SMVDanmark og Teknik.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindredgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		Lovforslaget skønnes at medføre årlige merudgifter på 8 mio. kr. til styrket håndhævelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen samt til sekretariatsbetjening m.v. af Konkurrenceankenævnet i Nævnenes Hus
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klima- og miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget implementerer Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2019/1/EU af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked (EU-Tidende 2019, nr. L 11, side 3), som skal være gennemført i national lovgivning senest den 4. februar 2021.	
Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/ Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja X	Nej Der henvises til afsnit 7 i de almindelige bemærkninger

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Den gældende konkurrencelov gennemfører ikke et EU-direktiv og indeholder derfor heller ikke en fodnote herom.

Da dette lovforslag gennemfører direktiv 2019/1, foreslås der indsat en fodnote herom. Det foreslås således, at der

til konkurrencelovens titel indsættes en fodnote om, at loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2019/1/EU af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende indre marked, EU-Tidende 2019, nr. L 11, side 3.

Der er tale om en lovteknisk ændring.

Til nr. 2

Overskriften til kapitel 1 i den gældende lov er: Lovens formål og anvendelsesområde.

Da der med lovforslagets § 1, nr. 4, foreslås indsat en række af definitionerne fra artikel 2, stk. 1, i direktiv 2019/1 i lovens kapitel 1, foreslås overskriften til kapitlet ændret til: Formål, anvendelsesområde og definitioner. Der er tale om en lovteknisk ændring.

Til nr. 3

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen anvender allerede i dag forbuddene i konkurrencelovens § 6 og § 11 parallelt med forbuddene i EUF-Traktatens artikel 101 og 102, hvis en aftale eller adfærd kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union. Som anført i afsnit 2.1.1.1 i de almindelige bemærkninger er der i praksis tale om én samlet afgørelse, hvad angår sagsfremstilling og vurdering af, at der er sket en overtrædelse af forbuddene i konkurrenceloven, henholdsvis i EUF-Traktaten. Det er således alene hjemmelsgrundlaget for at konstatere en overtrædelse, der er forskelligt.

Endvidere anvender Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen samme processuelle regler i forbindelse med sagsoplysningen, udstedelse af påbud samt pålæggelse af sanktioner. Efterprøvelse af afgørelser sker ved de samme instanser, uanset om sagen har samhandelspåvirkning eller ej.

Det foreslås i § 2, stk. 6, 1. pkt., at når en konkurrencebegrænsende aftale, en vedtagelse inden for en sammenlutning af virksomheder, en samordnet praksis mellem virksomheder eller et misbrug af en dominerende stilling kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union, anvendes EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 parallelt med § 6 eller § 11 eller alene.

Der er tale om en videreførelse af den gældende § 24, stk. 1, 1. pkt., der foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 1, nr. 37, idet begrebet tilknytning som afgørende faktor for anvendelse af bestemmelserne i EUF-Traktaten foreslås erstattet af begrebet påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union. Bestemmelsen vil gennemføre artikel 1, stk. 2, i direktiv 2019/1.

Virksomheden af den foreslåede bestemmelse vil være, at hvis en konkurrencebegrænsende aftale m.v. eller et misbrug af en dominerende stilling kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, vil hjemmelsgrundlaget for en afgørelse

være enten konkurrencelovens § 6 og EUF-Traktatens artikel 101, henholdsvis konkurrencelovens § 11 og EUF-Traktatens artikel 102, eller alene EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Hvad angår sager, hvor samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union ikke påvirkes af en konkurrencebegrænsende aftale m.v. eller et misbrug af en dominerende stilling, vil hjemmelsgrundlaget som hidtil alene være § 6 eller § 11 i konkurrenceloven.

Begrebet påvirkning af samhandelen – herefter samhandelspåvirkning – skal som efter gældende ret, fortolkes i overensstemmelse med EU-Domstolens og Europa-Kommissionens praksis, som bl.a. udtrykt i Kommissionens meddelelse om retningslinjer vedrørende begrebet påvirkning af handelen i traktatens artikel 81 og 82 (nu artikel 101 og 102), offentliggjort i EU-Tidende 2004, nr. C 101, side 81 – herefter samhandelsmeddelelsen.

Begrebet samhandelspåvirkning er et dynamisk begreb, som indeholder tre hovedelementer: 1) samhandelen mellem medlemsstater, 2) kan påvirke og 3) mærkbarhed.

Ved handel forstås ifølge pkt. 19 i samhandelsmeddelelsen enhver form for grænseoverskridende økonomisk virksomhed, dvs. alle strømme af varer og tjenester mellem medlemsstaterne såvel som andre former for økonomisk aktivitet såsom etablering.

Kravet om, at denne handel skal finde sted mellem medlemsstater, betyder, at der skal foreligge en påvirkning af strømmen af varer, tjenester eller andre økonomiske aktiviteter mellem mindst to medlemsstater. Kriteriet er uafhængigt af, hvordan det relevante geografiske marked afgrænses. Selv om det relevante geografiske marked afgrænses til kun at vedrøre én enkelt medlemsstats område, vil aftalen kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, jf. pkt. 21-22 i samhandelsmeddelelsen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en aftale afskærmer én enkelt medlemsstats område og gør det vanskeligt for virksomheder fra andre medlemsstater at trænge ind på markedet.

Begrebet påvirkning af samhandelen – herefter samhandelspåvirkning – skal som efter gældende ret fortolkes i overensstemmelse med EU-Domstolens og Europa-Kommissionens praksis, som bl.a. udtrykt i Kommissionens meddelelse om retningslinjer vedrørende begrebet påvirkning af handelen i traktatens artikel 81 og 82 (nu artikel 101 og 102), offentliggjort i EU-Tidende 2004, nr. C 101, side 81 – herefter samhandelsmeddelelsen.

Ved vurderingen af, hvorvidt en konkurrencebegrænsende aftale eller adfærd kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, skal det undersøges, om det på baggrund af ”samtlige objektive, retlige eller faktiske forhold kan forudses med tilstrækkelig sandsynlighed, at aftalen direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt øver indflydelse på handelsstrømmene mellem medlemslandene”, jf. pkt. 23 i samhandelsmeddelelsen og bl.a. præmis 48 i Domstolens

dom af 10. december 1985 i de forenede sager 240/82 m.fl., Stichting Sigarettenindustrie.

Vurderingen af samhandelspåvirkningen foretages ud fra objektive faktorer. Der behøver således ikke at foreligge en subjektiv hensigt fra de involverede virksomheders side. Men hvis det kan påvises, at virksomhederne har haft til hensigt at påvirke samhandelen ved f.eks. at hindre eksport eller import til eller fra andre medlemsstater, er det en relevant faktor, som kan tages i betragtning, jf. pkt. 25 i samhandelsmeddelelsen.

Der er ikke et krav om, at en aftale eller adfærd rent faktisk vil påvirke eller har påvirket samhandelen mellem medlemsstaterne. Det er tilstrækkeligt, at det kan sandsynliggøres, at aftalen eller adfærden er egnet til at have en sådan virkning. Hypotetiske eller teoretiske virkninger er dog ikke tilstrækkelige, jf. pkt. 26 og 43 i samhandelsmeddelelsen.

Ved vurderingen af, hvorvidt en aftale eller adfærd er egnet til at påvirke samhandelen, indgår flere faktorer såsom de produkter eller tjenesteydelser, som aftalen eller adfærden omfatter. Det indebærer bl.a. en vurdering af, hvorvidt der er tale om produkter, der let handles over grænserne, jf. pkt. 30 i samhandelsmeddelelsen. Aftalens eller adfærdens art indgår også, hvilket bl.a. indebærer en vurdering af, om der er tale om en horisontal eller vertikal aftale, og om aftalen eller adfærden omfatter flere medlemsstater, en enkelt medlemsstat eller en del af en medlemsstat, jf. pkt. 61 ff. i samhandelsmeddelelsen. De deltagende virksomheders position og størrelse kan også indgå (se bemærkningerne nedenfor om mærkbarhed).

Den påvirkning, som aftalen eller adfærden har på samhandelen, kan, som nævnt, være direkte eller indirekte, aktuel eller potentiel.

En direkte påvirkning kan f.eks. foreligge ved en aftale mellem producenter i forskellige medlemsstater om deling af markedet, jf. pkt. 37 i samhandelsmeddelelsen. Aftaler, der dækker en hel medlemsstats territorium, kan ifølge samhandelsmeddelelsens pkt. 78 påvirke samhandelen.

En indirekte indflydelse kan opstå i relation til produkter, der er beslægtet med dem, som er genstand for en aftale eller en adfærd. Der kan f.eks. opstå en indirekte påvirkning, hvor en aftale eller en adfærd angår et mellemliggende produkt, som ikke er genstand for samhandel, men som anvendes til at levere et færdigprodukt, der er genstand for samhandel, jf. pkt. 38-39 i samhandelsmeddelelsen.

Aktuel påvirkning af samhandelen er den indflydelse, som en konkurrencebegrænsende aftale eller adfærd i praksis får, når den føres ud i livet. En aktuel påvirkning kræves dog ikke bevist; det er, som nævnt, tilstrækkeligt, at en aftale eller adfærd kan have en sådan virkning, jf. pkt. 40 i samhandelsmeddelelsen.

En potentiel påvirkning er en indflydelse, der med en tilstrækkelig grad af sandsynlighed kan antages at opstå i fremtiden. Der skal i denne forbindelse tages hensyn til den

forudsigelige udvikling på markedet, jf. pkt. 41 i samhandelsmeddelelsen.

Samhandelspåvirkningen skal være mærkbar. Vurderingen af mærkbarhed afhænger af en konkret vurdering i hver enkelt sag, hvor særligt aftalens eller adfærdens art, de relevante produkternes art og de deltagende virksomheders position og størrelse på markedet kan indgå.

Aftaler eller adfærd, der ikke mærkbart påvirker samhandelen, omfattes ikke af anvendelsesområdet for EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. I så fald kan en konkurrencebegrænsende aftale eller adfærd være omfattet af forbuddene i konkurrencelovens § 6 eller § 11, medmindre, hvad angår konkurrencebegrænsende aftaler, bagatelgrænserne i konkurrencelovens § 7 er opfyldt.

I samhandelsmeddelelsens pkt. 52 opstilles en formodningsregel for, hvornår en aftale ikke påvirker samhandelen mærkbart:

- Ingen af parterne har på nogen af de relevante markeder inden for EU en samlet markedsandel på over 5 pct., og
- For horisontale aftalers vedkommende har de deltagende virksomheder ikke en samlet årlig omsætning inden for EU inden for de produkter, der er omfattet af aftalen, på over 40 mio. EUR.

Begge betingelser, dvs. markedsandel og omsætning, skal være opfyldt.

For vertikale aftalers vedkommende er det i relation til omsætningen et krav, at leverandøren af de produkter, der er omfattet af aftalen, ikke har en samlet årlig omsætning inden for EU på over 40 mio. EUR.

For licensaftaler beregnes omsætningen som summen af licenstagernes samlede omsætning inden for de produkter, hvortil licensteknologien anvendes, og licensgiverens egen omsætning inden for disse produkter.

I sager, der involverer aftaler indgået mellem en køber og flere leverandører, er den relevante omsætning køberens samlede indkøb af de af aftalerne omfattede produkter.

Det understreges, at der alene er tale om en formodningsregel. Formodningsreglen vil kunne fraviges ud fra en konkret vurdering i den enkelte sag.

I relation til omsætningstærsklen på 40 mio. EUR foretages beregningen på baggrund af de deltagende virksomheders samlede salg i det seneste regnskabsår inden for EU ekskl. skatter og afgifter af de produkter, som aftalen omfatter. Salg mellem virksomheder, der indgår i samme koncern, fratrækkes.

Hvad angår markedsandelen, beror denne på en afgrænsning af det relevante marked.

Med § 2, stk. 6, 2. pkt., foreslås det angivet, at kapitel 5-8 ligeledes finder anvendelse på sådanne aftaler m.v. eller en sådan adfærd.

Herved angives de processuelle regler der gælder, når hjemmelsgrundlaget for en afgørelse involverer EUF-Trak-

tatens artikel 101 eller 102, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at reglerne i konkurrencelovens kapitel 5-8 vil finde anvendelse på aftaler m.v. og adfærd, der kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union, og hvor EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 derfor anvendes som hjemmelsgrundlag – enten parallelt med konkurrencelovens § 6, henholdsvis § 11, eller alene.

De processuelle regler, der er indeholdt i konkurrencelovens kapitel 5-8, vedrører navnlig aktindsigt og offentliggørelser af afgørelser m.v., udstedelse af påbud med henblik på at bringe overtrædelser til ophør, mulighed for at gøre virksomheders tilsagn bindende, udstedelse af foreløbige påbud, krav om oplysninger, gennemførelsen af interviews, foretagelsen af kontrolundersøgelser, påklage til Konkurrenceankenævnet, udstedelse af tvangsbøder samt pålæggelse af sanktioner. For at skabe størst mulig klarhed over sanktionerne for overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, foreslås der med lovforslagets § 1, nr. 33 (§ 23, stk. 1, nr. 12), indsat en udtrykkelig bestemmelse herom, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Til nr. 4

Den gældende konkurrencelov indeholder ingen definitioner.

Med indsættelsen af en ny bestemmelse – § 5 b – foreslås der indsat en række definitioner, som er af betydning for forståelsen af lovforslagets indhold.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre dele af artikel 2 i direktiv 2019/1. Som anført i afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger indeholder artikel 2 i direktiv 2019/1 yderligere definitioner. Disse er ikke medtaget i den foreslåede bestemmelse, da de ikke har betydning for lovforslaget.

Med *nr. 1* defineres begrebet *national konkurrencemyndighed* som en myndighed, der af en medlemsstat i medfør af artikel 35 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 – herefter Rådetsforordning 1/2003 – er udpeget til at have kompetence til at anvende artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten.

Efter artikel 35 i Rådetsforordning 1/2003 blev den daværende Konkurrencestyrelse, Konkurrencerådet og Statsadvokaten for Særlig og International Kriminalitet udpeget som nationale konkurrencemyndigheder. Efter lovforslaget udgør Konkurrencerådet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen den nationale konkurrencemyndighed. Konkurrencerådet er at betragte som en bestyrelse, der har det overordnede ansvar for styrelsens administration af konkurrenceloven, herunder anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Konkurrencerådet træffer afgørelser i sager af principiel eller særlig stor betydning, mens styrelsen står for den daglige administration af loven.

Med *nr. 2* defineres begrebet *national administrativ kon-*

kurrencemyndighed som en administrativ myndighed, der af en medlemsstat er udpeget til at udføre alle eller nogle af en national konkurrencemyndigheds opgaver.

I Danmark udgør Konkurrencerådet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen den nationale administrative konkurrencemyndighed.

Konkurrenceankenævnet er i sin egenskab af administrativ rekursmyndighed i forhold til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelser ligeledes en del af den nationale administrative konkurrencemyndighed i direktivets forstand.

Med *nr. 3* defineres begrebet *national konkurrenceret*. Det omfatter for det første regler i national ret, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten, og som i overensstemmelse med artikel 3, stk. 1, i Rådetsforordning 1/2003 anvendes i samme sag parallelt med artikel 101 og 102. For dansk konkurrenceret vil begrebet omfatte konkurrencelovens § 6 og § 11, som kan anvendes på samme sag og parallelt med EU-konkurrenceretens artikel 101 og 102, jf. lovforslagets § 1, nr. 3.

For det andet omfatter begrebet regler i national ret, som ligeledes overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten, men som anvendes alene i relation til artikel 31, stk. 3 og 4, i direktiv 2019/1.

Begrebet national konkurrenceret omfatter dog ikke bestemmelser i national ret, som pålægger fysiske personer strafferetlige sanktioner.

Med *nr. 4* defineres begrebet *appelret* som en national ret, der efter almindelige retsmidler har beføjelse til at foretage prøvelse af afgørelser fra en national konkurrencemyndighed eller prøvelse af retsafgørelser om sådanne afgørelser, uanset om denne ret selv har beføjelse til at fastslå, at der foreligger en overtrædelse af konkurrenceretten.

Med *nr. 5* defineres begrebet *håndhævelsessag* som en sag, der behandles af en konkurrencemyndighed under anvendelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, indtil den pågældende konkurrencemyndighed har afsluttet en sådan sag ved at træffe en afgørelse som omhandlet i artikel 10, 12 eller 13 i direktiv 2019/1, der er optaget som bilag 2 til denne lov, eller så længe konkurrencemyndigheden ikke har fastslået, at den ikke har grund til at forfølge sagen yderligere, eller en sag, der behandles af Kommissionen, indtil der er truffet en afgørelse som omhandlet i artikel 7, 9 eller 10 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82.

I Danmark vil en håndhævelsessag ud over en sag efter artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten omfatte en sag efter konkurrencelovens § 6 eller § 11. Med lovforslagets § 1, nr. 12-15, foreslås artikel 10 i direktiv 2019/1 gennemført i relation til standsning af overtrædelser, herunder ved udstedelse af påbud, gennemført. Med lovforslagets § 1, nr. 16-18, foreslås artikel 12 i direktivet gennemført i relation til afgørelser, der gør virksomheders tilsagn bindende, og

med lovforslagets § 1, nr. 35, foreslås artikel 13 om bøder gennemført.

Artikel 7 i Rådsforordning 1/2003 vedrører Kommissionens mulighed for at standse overtrædelser af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten. Artikel 9 vedrører Kommissionens mulighed for at træffe afgørelser, der gør virksomheders tilsagn bindende. Artikel 10 i Rådsforordning 1/2003 indeholder hjemmel for Kommissionen til at vedtage en beslutning om, at forbuddet i artikel 101 ikke finder anvendelse på en aftale, en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder eller en samordnet praksis, enten fordi betingelserne i artikel 101, stk. 1, ikke er opfyldt, eller fordi betingelserne i artikel 101, stk. 3, for en undtagelse til forbuddet er opfyldt.

Med *nr. 6* defineres begrebet *kartel* som en aftale eller samordnet praksis mellem to eller flere konkurrenter om at samordne deres konkurrencemæssige adfærd på markedet eller påvirke de relevante konkurrenceparametre gennem forskellige former for praksis, f.eks., men ikke udelukkende, fastsættelse eller koordinering af købs- eller salgspriser eller af andre forretningsbetingelser, herunder i forbindelse med immaterielle rettigheder, tildeling af produktions- eller salgskvoter, markedsdeling og fordeling af kunder, herunder tilbudskoordinering, import- eller eksportbegrænsninger eller konkurrencebegrænsende foranstaltninger over for andre konkurrenter.

Det bemærkes, at begrebet kartel ikke er det samme som begrebet kartelaftale, der anvendes i lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 4).

Med *nr. 7* defineres begrebet *bistandsøgende myndighed* som en national konkurrencemyndighed, der anmoder om gensidig bistand efter artikel 24 - 28 i direktiv 2019/1.

De pågældende bestemmelser i direktivet vedrører samarbejde mellem de nationale konkurrencemyndigheder (artikel 24), anmodning om meddelelse af foreløbige klagepunkter og andre dokumenter (artikel 25), anmodning om fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder (artikel 26), generelle principper for samarbejdet (artikel 27) samt tvister vedrørende anmodninger om meddelelse eller fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af bøder (artikel 28).

Med *nr. 8* defineres begrebet *bistandsøgt myndighed* som en national konkurrencemyndighed, der modtager en anmodning om gensidig bistand. I tilfælde af en anmodning om bistand som omhandlet i artikel 25 - 28 i direktiv 2019/1 omfatter begrebet det kompetente offentlige organ, som har det primære ansvar for at fuldbyrde sådanne afgørelser efter nationale love, forskrifter eller administrativ praksis.

Til nr. 5

Efter den gældende § 13, stk. 2, nr. 4, i konkurrenceloven offentliggør Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen domme, bødevedtagelser eller et resumé heraf, hvor der med henvisning til § 23 idømmes fængsels- eller bødestraf eller vedtages en bøde. Da det foreslås, at virksomheder kan pålægges

civile bøder, jf. lovforslagets § 1, nr. 35, henholdsvis vedtage et civilt bødeforelæg, jf. lovforslagets § 1, nr. 36 (§ 23 j), foreslås bestemmelsen ændret.

Med nyaffattelsen af § 13, stk. 2, nr. 4, foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen offentliggør domme, bødevedtagelser eller et resumé heraf, hvor en virksomhed pålægges en civil bøde, jf. § 23, stk. 1-3, eller vedtager et bødeforelæg, jf. § 23 j, eller hvor en fysisk person idømmes en bøde- eller fængselsstraf, jf. § 23, stk. 4 og stk. 6, eller vedtager en bøde, jf. retsplejelovens § 832.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen offentliggør domme, bødevedtagelser eller et resumé heraf, hvor en virksomhed m.v. vedtager eller idømmes en civil bøde, eller hvor en fysisk person idømmes en bøde- eller fængselsstraf eller vedtager en bøde.

Til nr. 6

Konkurrencerådet er uafhængigt af erhvervsministeren, jf. bemærkningerne til konkurrencelovens § 15, stk. 3 (Folketingstidende 2014-15, A, L 18 som fremsat, side 8), samt § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1438 af 2. oktober 2020 om forretningsorden for Konkurrencerådet.

Det foreslås i § 14 at indsætte et nyt stk. 5, som fastsætter, at medlemmerne af Konkurrencerådet og deres suppleanter er udpeget i kraft af deres personlige og faglige egenskaber, uden at være undergivet instruktionsbeføjelser fra nogen myndighed, organisation eller lignende. Bestemmelsen skal sikre en fuldstændig og korrekt gennemførelse af artikel 4, stk. 1-2, i direktiv 2019/1.

Bestemmelsen vil have den virkning, at det understreges, at medlemmerne af Konkurrencerådet og deres suppleanter både skal være uafhængige af politiske hensyn og af alle andre udefrakommende hensyn.

Til nr. 7

§ 14 a

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens og Konkurrencerådets uafhængighed af erhvervsministeren fremgår dels af bemærkningerne til konkurrencelovens § 15, stk. 3 (Folketingstidende 2014-15, A, L 18 som fremsat, side 8), dels af bekendtgørelse nr. 1438 af 2. oktober 2020 om forretningsorden for Konkurrencerådet. Der henvises til afsnit 2.2.1.1 i de almindelige bemærkninger. Det er dog ikke anført i bekendtgørelse nr. 1438 af 2. oktober 2020 om forretningsorden for Konkurrencerådet eller i bemærkningerne til konkurrencelovens § 15, stk. 3, at Konkurrencerådet og de ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen også skal være uafhængige af enhver udefrakommende indblanding.

Det foreslås derfor, at der indsættes en § 14 a i loven, der i *stk. 1* fastsætter, at medlemmerne af Konkurrencerådet, deres suppleanter, direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen håndhæver EUF-Traktatens artikel 101 og 102, denne lov samt regler udstedt i medfør heraf og

varetager de opgaver, de er tillagt i medfør af denne regulering, uafhængigt af politisk eller anden udefrakommende indblanding og uden at søge eller modtage instrukser fra regeringen eller nogen offentlig eller privat enhed.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at uafhængigheden og uvildigheden for medlemmerne af Konkurrencerådet samt direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen lovfæstes. Bestemmelsen vil samtidig tydeliggøre, at kravet om uafhængighed også gælder for Konkurrencerådets suppleanter.

Det foreslås endvidere i *stk. 2, 1. led*, at de i *stk. 1* nævnte personer kun kan have anden beskæftigelse, i det omfang det er foreneligt med udøvelsen af de pligter, der er knyttet til stillingen eller hvervet.

Bestemmelsen supplerer reglen om speciel inhabilitet i forvaltningslovens § 3 og lovfæster for den pågældende persongruppe de forudsætninger, som følger af den uskrevede retsgrundsætning om generel inhabilitet. Ifølge den uskrevede retsgrundsætning om generel inhabilitet er det en almindelig forudsætning for at beklæde poster i forvaltningen, at en person ikke samtidig er eller kommer i en position, hvor den pågældende jævnligt vil være afskåret fra at udføre sin forvaltningsmæssige funktion på grund af særlig inhabilitet.

Stk. 1 og *stk. 2, 1. led*, vil gælde for de personer, der håndhæver EUF-Traktatens artikel 101 og 102, denne lov samt regler udstedt i medfør heraf og varetager de opgaver, de er tillagt i medfør af denne regulering. Bestemmelsen vil f.eks. også gælde, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen iværksætter konkurrenceanalyser på eget initiativ efter konkurrencelovens § 15, *stk. 2*, eller deltager i samarbejdet i Det Europæiske Konkurrencenetværk m.v.

Der henvises til afsnit 2.2.1.2 og afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

De foreslåede bestemmelser vil gennemføre artikel 4, *stk. 1*, og *stk. 2, 1. led*, i direktiv 2019/1.

Virkningen af de foreslåede bestemmelser i *stk. 1* og *2, 1. led* vil være, at uvildigheden hos medlemmerne af Konkurrencerådet samt direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der varetager de anførte opgaver, understreges yderligere.

Efter artikel 4, *stk. 2, litra c, 2. led*, i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne som minimum sikre, at de ansatte og de personer, der træffer afgørelser, er omfattet af procedurer, der sikrer, at de i en rimelig periode efter fratrædelse afstår fra at behandle håndhævelsessager, der kan give anledning til interessekonflikter. Dette krav foreslås præciseret til at angå samme sag, som de pågældende har behandlet under deres ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller embedsperiode i Konkurrencerådet. Forpligtelsen angår både lønnet og ulønnet beskæftigelse m.v., jf. præambelbetragtning nr. 20 til direktiv 2019/1.

De gældende regler om tavshedspligt i forvaltningslovens § 3 og straffelovens § 152 og §§ 152 c - 152 f gælder også

efter ophør af ansættelse eller hverv i det offentlige, men bestemmelserne forbyder f.eks. ikke udnyttelse og videregivelse af ikkefortrolige oplysninger. Dermed opfylder gældende ret ikke fuldt ud kravet i artikel 4, *stk. 2, litra c, 2. led*, i direktiv 2019/1, hvorefter de ansatte og beslutningstagerne i en rimelig periode, efter at de har forladt den nationale administrative konkurrencemyndighed, ikke bør være involveret i den samme sag i deres nye beskæftigelse.

For at sikre en korrekt gennemførelse af den pågældende bestemmelse foreslås det med *stk. 2, 2. led*, at de i *stk. 1* nævnte personer afstår fra i efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, at behandle verserende sager, hvor der er udsendt en meddelelse om betænkeligheder, jf. § 15 a, *stk. 3*, sager vedrørende denne lovs kapitel 4, sager om bødelempelse eller om sanktionslempelse, jf. §§ 23 d-23 i, anke- og retssager vedrørende afgørelser efter loven samt indsigt i alle sådanne sager, som de har behandlet under deres virke i Konkurrencerådet eller ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Med indsigt menes både partsaktindsigt efter forvaltningsloven og egenaces efter konkurrencelovens § 13, *stk. 1, 2. pkt.*

I relation til sager vedrørende konkurrencelovens kapitel 4 (fusioner) bemærkes særskilt, at disse vil være omfattet af bestemmelsen fra det tidspunkt, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har modtaget første udkast til anmeldelse af fusionen.

Bestemmelsen vil gennemføre artikel 4, *stk. 2, litra c, 2. led* i direktiv 2019/1.

Den foreslåede bestemmelse indfører alene et forbud mod, at en ansat, et rådsmedlem eller en suppleant behandler de førnævnte sager, som den pågældende tidligere har behandlet enten i styrelsen eller i Konkurrencerådet. Tidligere ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og tidligere medlemmer af Konkurrencerådet m.v. vil således ikke i deres efterfølgende beskæftigelse blive afskåret fra at behandle andre sager, der involverer de samme virksomheder.

Forpligtelsen vil kun omfatte konkrete sager, der stadig er verserende, dvs. som stadig behandles af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Konkurrencerådet eller af Konkurrenceankenævnet, som verserer ved domstolene eller – hvad angår strafforfølgning af fysiske personer – er oversendt til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet.

Da den foreslåede bestemmelse kun vil vedrøre de førnævnte verserende sager, og da Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen alene behandler et begrænset antal sager årligt, vil forpligtelsen ikke have et sådant omfang, at den bør udløse kompensation. Dette skal også ses i sammenhæng med, at de gældende regler om tavshedspligt allerede i dag begrænser tidligere ansattes muligheder for at behandle sager, som de også har behandlet i deres ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller under deres virke i Konkurren-

cerådet hvad angår udnyttelse og videregivelse af fortrolige oplysninger.

Omfattet af bestemmelsen vil være de personer, der har været en del af det caseteam, der har behandlet sagen i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, de yderligere personer i styrelsen og Konkurrencerådet, der har deltaget i behandlingen af afgørelsen samt i selve beslutningen heraf, samt de personer i styrelsen m.v., der har deltaget i den evt. efterfølgende behandling af sagen ved Konkurrenceankenævnet og domstolene. De pågældende omfattes af forbuddet, hvis de ved behandlingen af sagen har opnået indsigt i væsentlige forhold i sagen eller har haft fast tilknytning til sagen gennem en længere periode. Det er forudsat, at de pågældende personer efter fratrædelse vil kunne kontakte Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, hvis vedkommende er i tvivl om, hvorvidt de måtte være omfattet af bestemmelsen i forhold til en konkret sag.

Forbuddet vil være rettet imod alle efterfølgende aktiviteter, lønnede som ulønnede, hvis der er tale om en konkret verserende sag af ovennævnte type, som den pågældende tidligere har behandlet under ansættelsen i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Det samme gælder for tidligere medlemmer af Konkurrencerådet og deres suppleanter.

Det bemærkes, at bestemmelsen f.eks. ikke omfatter de undersøgelsessager, herunder kontrolundersøgelsessager, som styrelsen også behandler. Imidlertid vil de almindelige regler om tavshedspligt efter Rådsforordning 1/2003 samt forvaltningslovens § 3 og straffelovens § 152 og §§ 152 c - 152 f gælde parallelt med den foreslåede bestemmelse. Tidligere ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og medlemmerne af Konkurrencerådet samt deres suppleanter vil derfor fortsat ikke lovligt kunne videregive eller udnytte fortrolige oplysninger erhvervet under ansættelsen eller hvervet, uanset om det drejer sig om oplysninger fra en konkret verserende sag eller en afsluttet sag.

Forpligtelsen omfatter i øvrigt kun situationer, hvor der er risiko for en interessekonflikt, hvilket f.eks. ikke vil være tilfældet, hvis den pågældende ansættes hos f.eks. EU-Kommissionen eller et i advokatkontor, der repræsenterer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i den pågældende sag. Det vil heller ikke være tilfældet, hvis en ansat i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med ansvar for en konkret sag bliver ansat i et advokatkontor, som varetager den pågældende sag for en part, så længe den pågældende ikke beskæftiger sig med eller bidrager til arbejdet med den pågældende sag.

Overtrædelse af bestemmelsen vil kunne straffes med bøde, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 6).

§ 14 b

Der stilles i dag ikke krav om, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal offentliggøre en årlig beretning om styrelsens aktiviteter i det forløbne år om udpegning og afgang af medlemmer af Konkurrencerådet og styrelsens direktør samt omfanget af og udviklingen i styrelsens ressourcer.

Det foreslås derfor at indføre en ny bestemmelse, som

fastsætter, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen offentliggør en årlig beretning om styrelsens aktiviteter, herunder om udpegning og afgang af medlemmer af Konkurrencerådet, udpegning og afgang af direktøren for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, omfanget af tildelte ressourcer samt ændring heri sammenlignet med tidligere år.

I forbindelse med offentliggørelsen bør der ikke indgå oplysninger af fortrolig karakter. I praksis vil redegørelsen blive offentliggjort på styrelsens hjemmeside og eventuelt som et bilag til årsrapporten.

Bestemmelsen vil gennemføre artikel 5, stk. 4, i direktiv 2019/1.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at informationer om omfanget af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens ressourcer og hvilke personer, der udgør gruppen af beslutningstagere samt de årlige ændringer heri, gøres let tilgængelige for udefrakommende. Den foreslåede bestemmelse vil dermed være med til at sikre, at betingelserne i artikel 5 i direktiv 2019/1 overholdes.

Til nr. 8

Den gældende bestemmelse i § 15, stk. 2, vedrører Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udarbejdelse af konkurrenceanalyser og Konkurrencerådets godkendelse af de analyser, som styrelsen har iværksat på eget initiativ eller efter anmodning fra erhvervsministeren, der samtidig har besluttet, at rådet skal godkende en analyse.

Begrebet konkurrenceanalyser foreslås præciseret ved at erstatte det med begrebet analyser om konkurrenceforhold.

Præciseringen ændrer ikke på, at der fortsat vil kunne udarbejdes – og godkendes – analyser og andre offentliggørelser om forhold, som efter Konkurrencerådets vurdering har, eller som efter rådets vurdering vil kunne få betydning for konkurrencen og den måde markederne fungerer på i forhold til virksomheder og forbrugere. Det kan f.eks. være indikationer på høje priser, lav produktivitet eller dårlige forbrugerforhold, jf. bl.a. bestemmelsen i konkurrencelovens § 1, hvorefter loven har til formål at fremme en effektiv samfundsmæssig ressourceanvendelse gennem virksom konkurrence til gavn for virksomheder og forbrugere.

I vurderingen af, hvilke større skriftlige analyser der skal igangsættes, vil det bl.a. kunne indgå, om der er tale om et marked af stor samfundsøkonomisk betydning, problemstillinger, som går igen på tværs af markeder, eller et område, som forventes at få stor betydning i fremtiden.

For at sikre klarhed over, om et høringsvar eller en analyse er afgivet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen som led i udførelsen af almindelig ministerbetjening m.v. eller som uafhængig konkurrencemyndighed, vil det skulle fremgå, når der er tale om et høringsvar eller en analyse afgivet af Konkurrencerådet eller under Konkurrencerådets ansvar.

Til nr. 9

Konkurrenceanalyser, der er iværksat på styrelsens eget

initiativ, skal efter den gældende § 15, stk. 3, 3. pkt., godkendes af Konkurrencerådet, og erhvervsministeren kan ikke give instrukser til det konkrete indhold eller eventuelle anbefalinger indeholdt i analyserne.

Hvis en konkurrenceanalyse iværksættes efter anmodning fra erhvervsministeren, kan ministeren efter gældende ret give instrukser til det konkrete indhold af analysen. I disse tilfælde skal erhvervsministeren træffe beslutning om, hvorvidt analysen skal godkendes af Konkurrencerådet eller af ministeren, og det skal klart fremgå af analysen, om den er udarbejdet på rådets eller ministerens vegne.

Det foreslås i § 15, stk. 3, 3. pkt., at rådet godkender analyser om konkurrenceforhold, som enten er iværksat på styrelsens initiativ eller på erhvervsministerens initiativ i de tilfælde, hvor ministeren samtidig har truffet beslutning om, at rådet skal godkende analysen.

Hvis en analyse om konkurrenceforhold er iværksat på styrelsens initiativ, og som efter den foreslåede bestemmelse skal godkendes af Konkurrencerådet, kan erhvervsministeren ikke give instrukser til det konkrete indhold eller eventuelle anbefalinger indeholdt i analyserne. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Hvis en analyse om konkurrenceforhold iværksættes på erhvervsministerens initiativ, kan ministeren angive temaet for analysen. Hvis ministeren har besluttet, at Konkurrencerådet skal godkende analysen, kan ministeren ikke nærmere bestemme indholdet heraf.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrencerådets kompetence til at godkende analyser om konkurrenceforhold tydeliggøres i loven. Konkurrencerådet vil efter den foreslåede bestemmelse for det første have kompetence til at godkende analyser om konkurrenceforhold, som er iværksat på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens initiativ. For det andet vil Konkurrencerådet have kompetence til at godkende en analyse om konkurrenceforhold, som erhvervsministeren har anmodet Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om at udarbejde, idet ministeren samtidig har truffet beslutning om, at Konkurrencerådet skal godkende analysen.

Det skal klart fremgå af en analyse om konkurrenceforhold, om den er udarbejdet på rådets eller ministerens vegne, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Til nr. 10

Konkurrenceloven eller forvaltningsloven indeholder ikke regler om konkurrencemyndighedernes sagsbehandlingstid. Det følger imidlertid af god forvaltningsskik, at sager i den offentlige forvaltning skal behandles inden for rimelig tid og ikke må trække unødigt ud; samtidig skal sagsbehandlingens kvalitet være forsvarlig.

En offentlig myndighed skal give borgerne underretning, hvis en sag ikke kan afgøres inden for kortere tid, eller hvis sagen tager længere tid end sædvanligt. Der skal i så fald

oplyses om, hvad sagen beror på, og så vidt muligt om, hvornår en afgørelse kan forventes at foreligge.

Ved vurderingen af sagsbehandlingstiden i en konkret sag tages der udgangspunkt i den samlede sagsbehandlingstid. Herudover kan andre forhold tages i betragtning som f.eks. sagens karakter, omfanget af de undersøgelser, som myndigheden har skullet foretage, de løbende ekspeditioner i sagen, den sædvanlige sagsbehandlingstid for den pågældende sagstype, sagens faktiske og retlige kompleksitet, om sagen har givet anledning til principielle overvejelser, og om sagen af hensyn til parten eller andre private eller offentlige interesser må anses for mere eller mindre hastende.

Efter artikel 3, stk. 3, 1. pkt., i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at håndhævelsessager ved de nationale konkurrencemyndigheder behandles inden for rimelig tid.

Det er vurderingen, at princippet om god forvaltningsskik om, at sager i den offentlige forvaltning skal behandles inden for rimelig tid, svarer til det princip, som er fastsat i artikel 3, stk. 3, 1. pkt., i direktiv 2019/1. For imidlertid at sikre en fuldstændig og korrekt gennemførelse af direktivet foreslås det med indsættelsen af et nyt stk. 5 i § 15 fastsat, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Konkurrencerådet behandler en håndhævelsessag inden for rimelig tid.

Begrebet håndhævelsessag er defineret i lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 5 b, nr. 5).

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil skulle behandle en håndhævelsessag inden for rimelig tid. Der vil i den forbindelse skulle tages hensyn til, at sagsbehandlingen skal være forsvarlig, herunder i forhold til sagens karakter, omfanget af de undersøgelser, som styrelsen skal foretage, de løbende ekspeditioner i sagen, den sædvanlige sagsbehandlingstid for den pågældende sagstype, sagens faktiske og retlige kompleksitet, om sagen giver anledning til principielle overvejelser, og om sagen af hensyn til parten eller andre private eller offentlige interesser må anses for mere eller mindre hastende. Det bemærkes, at der ikke er retsvirkninger forbundet med, at en håndhævelsessag ikke behandles inden for rimelig tid.

Til nr. 11

Efter § 19, stk. 1, i offentlighedsloven omfatter retten til aktindsigt ikke sager inden for strafferetsplejen. En sag, der vedrører en ansøgning om straflempe i medfør af konkurrencelovens § 23 a, anses for at være en sag inden for strafferetsplejen.

For parters adgang til aktindsigt i en sag efter konkurrenceloven gælder bestemmelserne i kapitel 4 i forvaltningsloven. Som udgangspunkt omfatter en parts ret til aktindsigt i en sag efter konkurrenceloven alle dokumenter og oplysninger, som vedrører den pågældende sag. Partsaktindsigten kan dog begrænses af bl.a. § 11 i forvaltningsloven, hvorefter partsaktindsigten ikke omfatter sager om strafferetlig forfølgning af lovovertrædelser. Retten til aktindsigt kan desuden begrænses i medfør af f.eks. § 15 b, nr. 5, i for-

valtningsloven, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet. Endvidere følger det af § 15 a, stk. 1, i forvaltningsloven, at retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, fortrolighed følger af EU-retlige eller folkeretlige forpligtelser eller lignende. Bestemmelsen afskærer som udgangspunkt automatisk retten til partsaktindsigt, når det er påkrævet for at opfylde den pågældende internationale forpligtelse.

For gældende ret henvises til afsnit 2.12.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Med indsættelsen af et nyt stk. 2 i § 15 a foreslås det, at retten til partsaktindsigt efter forvaltningsloven og retten til egenaces efter konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt., i oplysninger fra en ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning om sanktionslempelse kan begrænses, i det omfang interessen i at kunne benytte oplysningerne ikke skønnes at være begrundet i den pågældendes ret til forsvar.

Retten til egenaces indebærer indsigt i oplysninger, som direkte vedrører den pågældende, i sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse efter loven.

Som anført i afsnit 2.12.2 i de almindelige bemærkninger går den foreslåede bestemmelse videre end gennemførelsen af artikel 31, stk. 3, i direktiv 2019/1, idet det foreslås, at ikke kun partsaktindsigten efter forvaltningsloven, men også retten til egenaces efter konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt., kan begrænses. Forslaget er imidlertid nødvendigt, idet en virksomhed, der ikke er part i en håndhævelsessag for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, i modsat fald ville opnå en bedre retsstilling end parten. Endvidere er forslaget nødvendigt for ikke af afskrække potentielle ansøgere om bødelempelse eller om sanktionslempelse fra at samarbejde med konkurrencemyndighederne.

Der er tale om en generel bestemmelse, som ud over anvendelse i sager og undersøgelser efter konkurrenceloven også vil kunne finde anvendelse i andre sager, jf. også afsnit 2.12.1.2 i de almindelige bemærkninger. Anklagemyndigheden og politiet vil f.eks. i medfør af forvaltningslovens §§ 28 og 31 kunne bede Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om at udlevere en fysisk persons ansøgning om sanktionslempelse, hvis oplysningerne vil være af væsentlig betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, som myndigheden skal træffe, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 2, nr. 3. Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil i en sådan situation være, at det sikres, at anklagemyndigheden eller politiet i den beskrevne situation kun vil kunne give aktindsigt eller egenaces i den pågældende ansøgning, hvis oplysningerne skal anvendes af parterne i den pågældende relevante sag hos anklagemyndigheden eller politiet til brug for deres forsvar samt at oplysninger alene må anvendes i dette øjemed.

En ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning om sanktionslempelse indeholder oplysninger om en virksom-

heds, henholdsvis en fysisk persons viden om et kartel og en beskrivelse af den rolle, som den pågældende har spillet heri, og er udarbejdet med særligt henblik på forelæggelse for myndigheden for at opnå bødelempelse eller sanktionslempelse.

Der er i begge tilfælde et reelt beskyttelsesbehov i forhold til sådanne ansøgninger, idet en virksomheds eller en fysisk persons incitament til at søge om bødelempelse, henholdsvis sanktionslempelse, i modsat fald kunne blive fjernet.

Den foreslåede bestemmelse vedrører partsaktindsigt efter forvaltningsloven og egenaces efter konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt. Hvad angår aktindsigt efter offentlighedsloven, herunder egenaces for fysiske personer, følger det allerede af den gældende § 13, stk. 1, 1. pkt., i konkurrenceloven, at offentlighedsloven ikke gælder for sådan aktindsigt i sager og undersøgelser efter konkurrenceloven.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke forhindre Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i at offentliggøre afgørelser, hvor baggrunden herfor kan være en indgiven ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning om sanktionslempelse; offentlighedsloven skal dog ske under iagttagelse af § 13, stk. 4, i konkurrenceloven.

Til nr. 12

Den gældende § 16, stk. 1, om udstedelse af påbud bl.a. med henvisning til EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 indeholder en henvisning til § 24, stk. 1.

Med lovforslagets § 1, nr. 37, foreslås § 24 ophævet. I konsekvens heraf foreslås det for det første, at henvisningen i § 16, stk. 1, til § 24, stk. 1, udgår.

Den gældende bestemmelse i § 16, stk. 1, indebærer, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan udstede påbud med henblik på at bringe overtrædelser af konkurrencelovens § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør. Bestemmelsen indeholder kun hjemmel til et adfærdsmæssigt påbud, dvs. et påbud, der stiller krav til en virksomhed om at ændre adfærd.

For nærmere om gældende ret henvises til afsnit 2.3.1.1 i de almindelige bemærkninger.

For det andet foreslås ordlyden af § 16, stk. 1, ændret til, at et påbud kan omfatte adfærdsmæssige eller strukturelle påbud, der f.eks. kan bestå i nærmere angivne påbud (om disse, se bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 13).

Den foreslåede ændring vil sammen med lovforslagets § 1, nr. 13-15, gennemføre artikel 10, stk. 1, i direktiv 2019/1.

Der henvises til afsnit 2.3.1.2 og 2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Virkningen af den foreslåede ændring vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen f.eks. kan udstede påbud om, at en virksomhed med henblik på at bringe en overtrædelse til ophør skal afhænde en aktiepost i en konkurrerende virksomhed eller frasælge en forretningsenhed, jf. lovforslagets § 1, nr. 13.

Hvis en virksomhed eller virksomhedssammenslutning undlader at efterkomme et påbud efter den foreslåede bestemmelse, vil det være muligt at pålægge daglige tvangsbøder, jf. lovforslagets § 1, nr. 34. Overtræder en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning forsætligt eller uagtsomt et påbud, vil der kunne pålægges bøder herfor, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1, nr. 3).

Hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter at have underrettet Kommissionen i medfør af artikel 11, stk. 3, i Rådsforordning 1/2003 beslutter, at der ikke er grundlag for at fortsætte en håndhævelsessag og derfor afslutter den, underretter styrelsen Kommissionen herom, jf. artikel 10, stk. 2, i direktiv 2019/1.

Til nr. 13

Den gældende bestemmelse i § 16, stk. 1, indeholder i nr. 1-4 en ikkeudtømmende angivelse af eksempler på adfærdsmæssige påbud.

I lyset af lovforslagets § 1, nr. 12, der giver Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen hjemmel til at udstede strukturelle påbud foreslås det, at den ikkeudtømmende angivelse af eksempler på adfærdsmæssige påbud suppleres med en ikke-udtømmende angivelse af eksempler på strukturelle påbud.

Med § 16, stk. 1, nr. 5, foreslås det, at et strukturelt påbud f.eks. vil kunne omfatte en funktionel adskillelse af aktiviteter eller medarbejdere i en virksomhed.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der f.eks. kan udstedes et påbud om, at en virksomhed, som er aktør inden for forskellige produktions- eller distributionsled, skal placere aktiviteter i forbindelse med salget af virksomhedens produkter i en uafhængigt fungerende forretningsenhed. Der vil også kunne udstedes et påbud om f.eks. fysisk adskillelse af medarbejdere og ledelse i en enhed fra øvrige medarbejdere og den øvrige ledelse i virksomheden.

Med § 16, stk. 1, nr. 6, foreslås det, at et strukturelt påbud f.eks. vil kunne indebære et krav om afhændelse af en virksomheds aktiver eller ejerinteresser.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der f.eks. kan udstedes et påbud om salg af en virksomheds immaterielle aktiver såsom intellektuelle ejendomsrettigheder, lejemål eller forpligtelser i henhold til leverandør- eller kundecontrakter. Der vil også efter den foreslåede bestemmelse kunne udstedes et påbud med krav om afhændelse af ejerinteresser i form af f.eks. afhændelse af en eller flere aktieposter i en anden virksomhed for at bryde eventuelle strukturelle forbindelser mellem virksomhederne.

Med § 16, stk. 1, nr. 7, foreslås det, at et strukturelt påbud f.eks. vil kunne omfatte et krav om afhændelse af en virksomhed eller dele heraf.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der f.eks. kan udstedes et påbud med krav om frasalg af en division i en virksomhed. Der vil også efter den foreslåede bestemmelse kunne udstedes påbud med krav om salg af

en hel virksomhed, dvs. alle de aktiviteter, der bruges til virksomhedens drift, materielle og immaterielle aktiver samt virksomhedens medarbejdere.

Til nr. 14

Det følger af den gældende § 16, stk. 1, nr. 1-4, at der med henblik på at bringe en overtrædelse til ophør kan udstedes adfærdsmæssige påbud, Udstedelsen af et adfærdsmæssigt påbud administreres allerede i dag i overensstemmelse med det almindeligt gældende proportionalitetsprincip.

Med indsættelsen af et nyt *stk. 2* i § 16 foreslås det, at et påbud efter *stk. 1* skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og være nødvendigt for effektivt at bringe overtrædelsen til ophør. Ved valget mellem to lige effektive påbud skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet vælge det mindst indgribende for en virksomhed.

Det foreslåede *1. pkt.* i bestemmelse indeholder to elementer, som begge vil skulle vurderes og være opfyldt, før et påbud vil kunne udstedes: Påbuddet skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen, og påbuddet skal være nødvendigt for effektivt at kunne bringe den konkrete overtrædelse til ophør. Det første element vil indebære en vurdering af proportionaliteten mellem et påtænkt påbud og overtrædelsen, mens det andet element vil indebære en vurdering af effektiviteten af et påtænkt påbud i forhold til dets egnethed til at kunne bringe overtrædelsen til ophør.

Hvis vurderingen af proportionaliteten af et påtænkt påbud og den konkrete overtrædelse munder ud i, at der vil være et misforhold mellem påbuddet set i forhold til overtrædelsen, vil et andet og mere rimeligt påbud skulle vurderes.

Hvis vurderingen af effektiviteten af et påtænkt påbud munder ud i, at en anden type påbud lige så effektivt vil kunne bringe overtrædelsen til ophør, følger det af *2. pkt.* i den foreslåede bestemmelse, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet vil skulle vælge det påbud, som er mindst indgribende for en virksomhed.

Der gælder ikke efter den foreslåede bestemmelse en formodning for, at et adfærdsmæssigt påbud vil være mindre byrdefuldt for en virksomhed end et strukturelt påbud. Det kan således ikke udelukkes, at der vil kunne være tilfælde, hvor et adfærdsmæssigt påbud til en virksomhed, der f.eks. opstiller krav til virksomhedens adfærd i den daglige drift, vil kunne være mere byrdefuldt end et strukturelt påbud om f.eks. et frasalg af en enhed i virksomheden.

Selv om et strukturelt påbud i nogle tilfælde kan forventes at være mere byrdefuldt for en virksomhed end et adfærdsmæssigt påbud, bør dette ifølge præambelbetragtning nr. 37 i direktiv 2019/1 dog ikke afholde en national konkurrencemyndighed fra at beslutte, at omstændighederne ved en bestemt overtrædelse berettiger til udstedelsen af et strukturelt påbud, fordi det mere effektivt vil kunne bringe overtrædelsen til ophør end et adfærdsmæssigt påbud.

Kravet om, at proportionalitetsprincippet skal være opfyldt, vil også gælde ved vurderingen af, om ét strukturelt påbud skal vælges frem for et andet strukturelt påbud, eller om ét adfærdsmæssigt påbud skal vælges frem for et andet adfærdsmæssigt påbud. Hvis en overtrædelse effektivt vil kunne bringes til ophør ved f.eks. krav om funktionel adskillelse af aktiviteterne i en virksomhed, vil der kunne udstedes påbud herom i stedet for f.eks. et påbud om afhændelse af dele af virksomheden.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at ved udstedelsen af et påbud efter § 16, stk. 1, vil påbuddet skulle stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og være nødvendigt for effektivt at bringe overtrædelsen til ophør. Ved valget mellem to lige effektive påbud vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet skulle vælge det mindst indgribende for en virksomhed.

Til nr. 15

Efter almindelig forvaltningsret kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen allerede i dag træffe en rent konstaterende afgørelse, der fastslår, at en aftale eller en adfærd har udgjort en overtrædelse af loven eller af EUF-Traktatens artikel 101 og 102.

Konkurrenceankenævnet har endvidere udtalt, at selvom en ulovlig adfærd er ophørt, er dette ikke til hinder for udstedelsen af et påbud, jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af 26. november 2009 i sag nr. 2009-0018991, International Transport Danmark mod Konkurrencerådet.

Det er således vurderingen, at gældende ret allerede giver Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen mulighed for at fastslå, at en ophørt aftale eller adfærd har udgjort en overtrædelse af konkurrencereglerne. For imidlertid at sikre en fuldstændig og korrekt gennemførelse af direktivet foreslås det med indsættelsen af et nyt stk. 4 i § 16, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fastslå, at der tidligere har foreligget en overtrædelse af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen f.eks. kan træffe afgørelse om, at en adfærd, som er ophørt enten på det tidspunkt, hvor styrelsen har indledt en sag mod en virksomhed, eller på det tidspunkt, hvor styrelsen træffer afgørelse, har udgjort en overtrædelse af loven eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

En afgørelse efter den foreslåede bestemmelse vil kunne påklages til Konkurrenceankenævnet, jf. § 19, stk. 1.

Til nr. 16

Den gældende bestemmelse i § 16 a, stk. 1, indeholder hjemmel for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til gøre virksomheders tilsagn bindende. Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt i det væsentligste til artikel 12, stk. 1, i direktiv 2019/1. Der henvises til afsnit 2.4.2 i de almindelige bemærkninger.

For at sikre en korrekt og fuldstændig gennemførelse af direktivet foreslås det imidlertid at affatte den gældende bestemmelse om tilsagn på samme måde som i direktivet. Det foreslås således, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i håndhævelsessager, der indledes med henblik på at træffe en afgørelse om at bringe en overtrædelse af § 6, § 11, eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør, efter høring af relevante markedsdeltagere kan gøre tilsagn, som en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har afgivet, bindende, hvis tilsagnene imødekommer styrelsens betænkeligheder. Afgørelsen kan gælde for en bestemt periode og skal fastslå, at der ikke længere er grund til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen griber ind.

Med nyaffattelsen af § 16 a, stk. 1, foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i håndhævelsessager, der indledes med henblik på at træffe en afgørelse om at bringe en overtrædelse af § 6, § 11, eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør, efter høring af relevante markedsdeltagere kan gøre tilsagn, som en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har afgivet, bindende, hvis tilsagnene imødekommer styrelsens betænkeligheder. Afgørelsen kan gælde for en bestemt periode og skal fastslå, at der ikke længere er grund til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen griber ind.

Som efter den gældende § 16 a, stk. 1, er fordelene ved at kunne afslutte en sag med at gøre virksomheders eller virksomhedssammenslutningers tilsagn bindende, at virksomhederne bliver inddraget mere aktivt i løsningen af de problemer, som deres aftaler eller adfærd skaber. Det kan gøre det muligt at finde løsninger, som på en mere hensigtsmæssig måde løser de konkrete betænkeligheder, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen måtte have, idet en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning med deres indgående kendskab til markedsforholdene og dens egen økonomiske stilling kan være med til at finde løsninger på de skabte konkurrenceproblemer.

Hertil kommer, at muligheden for efter forhandling med virksomheder eller virksomhedssammenslutninger at gøre deres tilsagn bindende er en mere fleksibel og ressourcensparende måde at afslutte en sag på. Der vil f.eks. kunne være fordele ved at afslutte en klage over hidtidig adfærd med tilsagn om en ændret adfærd i fremtiden. En afslutning af en sag med tilsagn er således en fremadrettet afgørelse, idet afgørelsen angiver, hvad virksomheden fremover skal gøre eller ikke skal gøre. Det er ligeledes en videreførelse af gældende ret, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne acceptere tilsagn, der bringer den konkurrenceskadelige aktivitet til ophør, og som skaber eller genopretter en effektiv konkurrence, eller som på anden måde opfylder lovens formål om at fremme en effektiv samfundsmæssig ressourceanvendelse gennem virksom konkurrence.

Som anført i præambelbetragtning nr. 39 i direktiv 2019/1 er tilsagnsafgørelser i princippet ikke hensigtsmæssige i forbindelse med et hemmeligt kartel, hvor en national konkurrencemyndighed i stedet bør pålægge en bøde. Med et hemmeligt kartel menes efter artikel 2, stk. 1, nr. 12, i direktivet

et kartel, hvis eksistens er delvist eller helt skjult. Lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 5 b, nr. 6), indeholder en definition af et kartel.

Tilsagnsafgørelser vil efter den foreslåede bestemmelse kunne blive udfaldet af indledningen af en håndhævelsessag. Begrebet håndhævelsessag skal ses i sammenhæng med definitionen heraf i lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 5 b, nr. 5). Det centrale er herefter, at der vil være tale om behandlingen af en sag, der indledes med henblik på at træffe en afgørelse om at bringe en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør.

Betingelserne efter 1. pkt. for, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne afslutte en håndhævelsessag med at gøre afgivne tilsagn bindende, vil være, at tilsagnene imødekommer styrelsens betænkeligheder.

Med udtrykket betænkeligheder menes på den ene side, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke vil skulle påvise en overtrædelse af konkurrencelovens § 6 eller § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Det vil være tilstrækkeligt, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan sandsynliggøre, at der vil kunne være tale om en overtrædelse. På den anden side vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i en konkret sag skulle have foretaget tilstrækkelige indledende undersøgelser til dels at kunne vurdere, om der vil kunne være konkurrencemæssige problemer med en aftale eller en adfærd, dels at kunne foretage en afvejning af, om tilsagn i givet fald vil kunne imødekomme de konkurrencemæssige betænkeligheder.

Med udtrykket imødekommer menes, at en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings tilsagn vil fjerne de konkurrencemæssige betænkeligheder, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har givet udtryk for – typisk i en meddelelse om betænkeligheder eller en klagepunktsmeddelelse, jf. den gældende § 15 a, stk. 2.

Der vil efter den foreslåede bestemmelse ikke være pligt for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at acceptere virksomheders eller virksomhedssammenslutningers tilsagn. Hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skønner, at de afgivne tilsagn ikke imødekommer styrelsens betænkeligheder i relation til konkurrencelovens § 6 eller § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, vil styrelsen kunne fortsætte håndhævelsessagen og træffe afgørelse om, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har overtrådt loven eller EUF-Traktaten.

Det vil være en videreførelse af gældende ret, at der kan finde en vis forhandling sted mellem en virksomhed og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om indholdet af de tilsagn, som i givet fald ender med at blive gjort bindende.

Efter den foreslåede bestemmelse vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, forinden der træffes afgørelse, skulle foretage en høring af relevante markedsdeltagere over de tilsagn, som parten i en håndhævelsessag har afgivet. Det vil være op til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at vurdere omfanget af høringen, dvs. om og i givet fald, hvilke og

hvor mange markedsdeltagere, der kan anses for relevante at høre. Det vil også være Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der afgør, om der skal være tale om en formel høring i medfør af den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 15 e med offentliggørelse af en ikkefortrolig udgave af de afgivne tilsagn eller en uformel høring i form af f.eks. en telefonsamtale eller et møde. I sidstnævnte tilfælde vil styrelsen også skulle iagttage hensynet til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings drifts- og forretningshemmeligheder. Det understreges, at selve oplysningen om, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har indledt en håndhævelsessag mod en navngiven virksomhed eller virksomhedssammenslutning, ikke vil kunne betragtes som en drifts- eller forretningshemmelighed. En høring af relevante markedsdeltagere vil kun give mening, hvis navnet på den pågældende virksomhed, de konkurrenceretlige betænkeligheder, som styrelsen har til en aftale eller adfærd, og indholdet af de afgivne tilsagn kan oplyses.

Efter 2. pkt. og i overensstemmelse med artikel 12, stk. 1, i direktiv 2019/1 foreslås det, at en afgørelse, der gør tilsagn bindende, kan gælde for en bestemt periode. I vurderingen af, hvorvidt en afgørelse skal være tidsbegrænset og i givet fald for hvilken periode, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kunne lade det indgå, om virksomhedens oplæg til et tilsagn er tidsbegrænset. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil dog ikke være bundet af virksomhedens oplæg til tilsagn; det er styrelsen, der beslutter, hvorvidt et tilsagn kan accepteres, og styrelsen kan afstå herfra og i stedet træffe afgørelse om, at der foreligger en overtrædelse, jf. også præambelbetragtning nr. 39 i direktiv 2019/1.

Set i forhold til en virksomhed eller virksomhedssammenslutning vil virkningen af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse om at gøre afgivne tilsagn bindende være, at virksomheden eller virksomhedssammenslutningen skal handle i overensstemmelse med de afgivne tilsagn og på samme måde, som hvis styrelsen havde afsluttet sagen med et påbud til virksomheden om at handle – eller undlade at handle – på en bestemt måde.

Set i forhold til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil virkningen af en tilsagnsafgørelse være, at der herefter ikke længere vil være grund for styrelsen til at gribe ind. Efter den foreslåede bestemmelse vil dette udtrykkeligt skulle anføres i afgørelsen, men uden at det fastslås, at der har været tale om en overtrædelse af konkurrencelovens § 6 eller § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Som efter den gældende lov vil en afgørelse, der gør tilsagn bindende, ikke kunne påklages til Konkurrenceankenævnet. Det ville således hverken være ressourcebesparende for myndighederne eller virke fremmende for konkurrencen, hvis en virksomhed på den ene side fik mulighed for at afslutte en sag med virksomhedens tilsagn, og hvis virksomheden på den anden side kunne påklage den afgørelse, som den selv har medvirket til at få på plads med myndighederne. Det er alene muligheden for at påklage en afgørelse til Konkurrenceankenævnet, der er begrænset. En virksomhed vil fortsat og som efter den gældende lov kunne få prøvet

spørgsmålet om lovligheden af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse ved domstolene.

Hvis en virksomhed eller virksomhedssammenslutning undlader at efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende, vil det være muligt at pålægge tvangsbøder, jf. lovforslagets § 1, nr. 34. Overtræder en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning forsætligt eller uagtsomt en tilsagnsafgørelse, vil der kunne pålægges bøder herfor, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1, nr. 4).

Det bemærkes, at direktiv 2019/1 ikke hindrer muligheden for, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fortsat efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 16 a, stk. 2, vil kunne udstede præciserende påbud, som er nødvendige for at sikre en rettidig og korrekt opfyldelse af afgivne tilsagn.

Til nr. 17

Den gældende lov indeholder ikke en bestemmelse om, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen overvåger gennemførelsen af de tilsagn, som er gjort bindende, men i praksis overvåger styrelsen allerede i dag virksomheders gennemførelse af tilsagn, der er gjort bindende.

Med indsættelsen af et nyt *stk. 2* i § 16 a foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen overvåger gennemførelsen af tilsagn, som er blevet gjort bindende. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 12, stk. 2, i direktiv 2019/1.

Det er ikke fundet hensigtsmæssigt at fastsætte, hvilke eksakte overvågningsmekanismer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal anvende. Det vil bero på et konkret skøn i den enkelte sag og på de ressourcer, herunder finansielle, som styrelsen råder over. Der vil f.eks. kunne være tale om, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretager overvågning på eget initiativ eller efter klage over virksomheders eller virksomhedssammenslutningers manglende overholdelse af tilsagn, der er gjort bindende. Der vil også kunne være tale om, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen f.eks. fastsætter i selve afgørelsen om at gøre tilsagn bindende, at en virksomhed på regelmæssig basis skal underrette styrelsen om overholdelsen af tilsagnene, eller at styrelsen udpeger en ekstern ekspert (trustee) til at stå for overvågningen. Det vil også kunne forekomme, at der vælges en kombination af flere forskellige overvågningsmekanismer, herunder revision af tilsagn, hvis de ikke fungerer optimalt.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter loven skal overvåge, om virksomheder gennemfører de tilsagn, som de har afgivet, og som er gjort bindende.

Til nr. 18

Efter den gældende § 16 a, stk. 3, nr. 1-3, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen tilbagekalde en tilsagnsafgørelse, hvis de faktiske forhold har ændret sig på et for afgørelsen væsentligt punkt, hvis deltagerne i aftalen m.v. handler i strid med afgivne tilsagn, eller hvis afgørelsen er truffet

på grundlag af urigtige eller vildledende oplysninger fra deltagerne i aftalen m.v. Der henvises til afsnit 2.4.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Den gældende bestemmelse i § 16 a, stk. 3, svarer på nær ét punkt til artikel 12, stk. 3, i direktiv 2019/1. Det er således ikke anført, at en afgørelse også vil kunne tilbagekaldes i tilfælde af ufuldstændige oplysninger.

For at sikre en korrekt og fuldstændig gennemførelse af direktivet foreslås det derfor, at det i § 16 a, stk. 3, nr. 3, der med lovforslagets § 1, nr. 17, bliver § 16 a, stk. 4, nr. 3, fastsættes, at en tilsagnsafgørelse også vil kunne tilbagekaldes, hvis afgørelsen er truffet på grundlag af ufuldstændige oplysninger fra deltagerne i aftalen m.v.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en afgørelse om at gøre en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings tilsagn bindende – ud over de muligheder, der efter de gældende regler er for tilbagekaldelse – vil kunne tilbagekaldes, hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse hviler på oplysninger fra den pågældende, som viser sig at være ufuldstændige.

Til nr. 19

Efter den gældende § 18 b, stk. 1, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udstede et foreløbigt påbud i tilfælde, hvor en aftale eller adfærd efter en foreløbig vurdering skønnes at være en overtrædelse af konkurrencelovens § 6 eller § 11 eller artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, og hvor der skønnes at være risiko for alvorlig skade på konkurrencen, hvis der ikke foretages et hurtigt indgreb. Der henvises til afsnit 2.5.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Efter artikel 11, stk. 1, i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at en national konkurrencemyndighed har beføjelse til på eget initiativ i hastetilfælde, hvor der er risiko for alvorlig og uoprettelig skade på konkurrencen og på grundlag af en umiddelbar konstatering af en overtrædelse af artikel 101 eller 102, at træffe afgørelse om at pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger foreløbige forholdsregler (foreløbige påbud). Der henvises til afsnit 2.5.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Af lovtekniske grunde foreslås den gældende § 18 b ophævet og i stedet indsat som § 16 b i loven, idet bestemmelsen samtidig foreslås nyaffattet, så den i det væsentligste svarer til artikel 11 i direktivet.

Efter den foreslåede bestemmelse i *1. pkt.* kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i hastetilfælde, hvor der skønnes at være risiko for alvorlig skade på konkurrencen, og hvor det umiddelbart skønnes, at konkurrencelovens § 6 eller § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt, træffe afgørelse om at pålægge en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning et foreløbigt påbud.

Som anført i afsnit 2.5.2 i de almindelige bemærkninger er det til en korrekt gennemførelse af artikel 11, stk. 1, i direktiv 2019/1 ikke et krav, at udstedelsen af et foreløbigt påbud skal være betinget af, at der skal være risiko for

alvorlig og uoprettelig skade på konkurrencen; det vil være tilstrækkeligt, at der foreligger risiko for alvorlig skade på konkurrencen. På denne baggrund og sagens hastende karakter taget i betragtning foreslås det, at det gældende krav om, at der efter en umiddelbar vurdering skal foreligge risiko for, at en aftale eller adfærd kan indebære alvorlig skade på konkurrencen, opretholdes, og at der ikke tillige stilles krav om, at skaden på konkurrencen skal være uoprettelig.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen får mulighed for at sikre, at en overtrædelse, mens den undersøges, ikke medfører alvorlig skade på konkurrencen, hvilket er en videreførelse af gældende ret. Udstedelsen af et foreløbigt påbud kan være vigtigt for at undgå en markedsudvikling, der kan være meget vanskelig at ændre ved en afgørelse, der senere træffes af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ved sagens afslutning, jf. også præambelbetragtning nr. 38 i direktiv 2019/1. Et eksempel på et foreløbigt påbud kan være et leveringspåbud, som skal gælde, indtil der træffes afgørelse om, hvorvidt en virksomhed har en dominerende stilling og har misbrugt denne stilling ved f.eks. at nægte at levere til en anden virksomhed.

Det er ligeledes en videreførelse af gældende ret, at der efter den foreslåede bestemmelse skal være tale om et hastetilfælde. Det indebærer, at der skønnes at være risiko for alvorlig skade på konkurrencen, hvis der ikke gribes hurtigt ind.

Den foreslåede bestemmelse indebærer ikke, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal bevise en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102; det vil være tilstrækkeligt, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan sandsynliggøre en overtrædelse, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Det vil heller ikke være et krav, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget en fuldstændig markedsundersøgelse og kortlagt en virksomheds stilling. Det vil i relation til forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler være tilstrækkeligt, at det kan sandsynliggøres, at der foreligger en aftale, samordnet praksis eller vedtagelse, der er konkurrencebegrænsende, og at den foreløbigt skønnes at kunne udgøre en overtrædelse af forbuddet. Hvad angår forbuddet mod misbrug af en dominerende stilling, vil det være tilstrækkeligt, at det relevante marked og virksomhedens stilling herpå er sandsynliggjort, og at adfærden foreløbigt skønnes at kunne udgøre en overtrædelse af forbuddet. Hvor det kan komme på tale at anvende forbuddet i EUF-Traktatens artikel 101 eller artikel 102, eventuelt sammen med konkurrencelovens § 6 eller § 11, vil det herudover være tilstrækkeligt, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har sandsynliggjort, at aftalen eller adfærden kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. Dette er en videreførelse af gældende ret.

Sigtet med et foreløbigt påbud vil være etablering af status quo, dvs. konkurrencen på et marked skal genetableres. Sigtet vil derimod ikke være at skabe ny konkurrence eller nye markeder. Genetablering af status quo vil også kunne kom-

me på tale, selvom der kun kortvarigt har været konkurrence på et marked. Dette er en videreførelse af gældende ret.

Det er endvidere en videreførelse af gældende ret, at begrebet konkurrence vil skulle forstås bredt og f.eks. også vil kunne omfatte en virksomheds adfærd målrettet en enkelt konkurrent med henblik på at svække den pågældende konkurrents muligheder for at agere på et marked.

Det konkrete indhold af et foreløbigt påbud vil bero på, hvilken mulig overtrædelse af loven eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, der kan være tale om, samt en vurdering af, hvilket virkemiddel der umiddelbart forekommer at være det bedst egnede til at genskabe status quo. Dette er en videreførelse af gældende ret.

Da et foreløbigt påbud er et foreløbigt indgreb, der foretages på baggrund af sandsynliggørelsen af en overtrædelse, vil der ikke kunne stilles krav om, at et eventuelt påbud i den endelige afgørelse skal være identisk med det foreløbige påbud, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

En national konkurrencemyndighed er efter artikel 11, stk. 1, i direktiv 2019/1 ikke forpligtet til at udstede et foreløbigt påbud på baggrund af et krav herom fra en klager, jf. ordlyden af bestemmelsen, hvorefter det er op til en national konkurrencemyndighed at beslutte, om der er grundlag for at udstede et foreløbigt påbud. Dette svarer til retstilstanden efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 18 b, stk. 1, hvorefter en klager ikke har et retskrav på, at der udstedes et foreløbigt påbud, og at det er op til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at vurdere, om der er hjemmel til, at der i et konkret tilfælde udstedes et foreløbigt påbud. Dette hindrer dog ikke, at en klage kan være baggrunden for, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udsteder et foreløbigt påbud. Denne retstilstand videreføres med den foreslåede bestemmelse, hvorefter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan pålægge et foreløbigt påbud, men ikke har pligt hertil.

Med 2. pkt. foreslås det for det første, at det lovfæstes og i overensstemmelse med artikel 11, stk. 1, i direktiv 2019/1, at en afgørelse om et foreløbigt påbud skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen.

Bestemmelsen i den gældende § 16, stk.1, i konkurrenceloven indeholder en ikkeudtømmende opregning af eksempler på adfærdsmæssige påbud. Med lovforslagets § 1, nr. 12, foreslås hjemlen i § 16, stk. 1, udvidet til også at kunne omfatte udstedelse af strukturelle påbud. Hvorvidt den foreslåede hjemmel til at kunne udstede foreløbige påbud også vil kunne omfatte udstedelsen af et strukturelt påbud, vil bero på, om en afgørelse herom vil stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen. Det er dog samtidig et krav, at det foreløbige påbud alene skal gælde enten i et nærmere fastsat tidsrum, eller indtil den endelige afgørelse er truffet. Som følge heraf vil et strukturelt påbud sjældent være anvendeligt som et foreløbigt påbud. Efter den foreslåede bestemmelse om foreløbige påbud vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen således, inden der træffes afgørelse om indholdet af et konkret foreløbigt påbud, skulle foretage en proportionalitetsvurdering. Denne vurdering vil indebære, at styrelsen skal

vælge det mindst indgribende middel, som er tilstrækkeligt til at nå målet med et foreløbigt indgreb, nemlig at der ikke indtræder alvorlig skade på konkurrencen som følge af en mulig overtrædelse.

For det andet foreslås det med 2. pkt., at en afgørelse om et foreløbigt påbud skal gælde enten i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges, i det omfang det er nødvendigt og hensigtsmæssigt, eller indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har truffet afgørelse om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse, eller et afgivet tilsagn er gjort bindende, jf. § 16 a, stk. 1.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at et foreløbigt påbud enten skal gælde i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges, i det omfang det er nødvendigt og hensigtsmæssigt. Eller det skal gælde, indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har truffet afgørelse om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse, eller afgivne tilsagn er gjort bindende, jf. § 16 a, stk. 1. Det sidste er en videreførelse af gældende ret.

For påklage over en afgørelse om et foreløbigt påbud henvises til lovforslagets § 1, nr. 31, og bemærkningerne hertil.

Hvis en virksomhed eller virksomhedssammenslutning undlader at efterkomme et foreløbigt påbud, vil det være muligt at pålægge tvangsbøder, jf. lovforslagets § 1, nr. 34. Overtræder en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning forsætligt eller uagtsomt et foreløbigt påbud, vil der kunne pålægges bøder herfor, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1, nr. 6).

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil i overensstemmelse med artikel 11, stk. 1, 3. pkt., i direktiv 2019/1 underrette Det Europæiske Konkurrencenetværk om pålæggelsen af et foreløbigt påbud.

Til nr. 20

Den gældende bestemmelse i § 17, stk. 1, indeholder hjemmel til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve alle oplysninger, herunder regnskaber, regnskabsmateriale, udskrift af bøger, andre forretningspapirer og elektronisk lagrede data, som skønnes nødvendige for udførelsen af de opgaver, som styrelsen er tillagt efter konkurrenceloven eller til afgørelse af, om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser.

Medlemsstaterne skal efter artikel 8 i direktiv 2019/1 sikre, at en national administrativ konkurrencemyndighed kan pålægge virksomheder, virksomhedssammenslutninger samt enhver anden juridisk eller fysisk person at stille alle nødvendige oplysninger, som den pågældende har adgang til, til rådighed med henblik på anvendelsen af artikel 101 og 102.

Der henvises til afsnit 2.6.1.1 og 2.6.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Med den foreslåede ændring af § 17, stk. 1, tydeliggøres det for det første, at de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve, skal være oplysninger, som den pågældende har adgang til, hvormed f.eks. menes oplys-

ninger, der er lagret via cloudlagring, eller på en ekstern server. Det vil i denne forbindelse være uden betydning, om serveren er placeret i eller uden for Den Europæiske Union; afgørende vil være, at oplysningerne er tilgængelige for den, der er genstand for et krav om oplysninger.

Den foreslåede ændring vil medføre, at en modtager af et krav om oplysninger, der indgår i en økonomisk enhed, for at sikre en effektiv anvendelse af bestemmelsen vil være forpligtet til at give alle oplysninger om den samlede økonomiske enhed, som den pågældende er en del af. Pligten for en virksomhed, der indgår i en concern, til at indhente oplysninger hos andre virksomheder i concernen, er en konsekvens af det EU-retlige virksomhedsbegreb, hvorefter virksomheder inden for en concern anses for en økonomisk enhed med den følge, at aftaler inden for den økonomiske enhed ikke er omfattet af EUF-Traktatens art. 101.

Med den foreslåede ændring af § 17, stk. 1, tydeliggøres det for det andet, at de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne kræve, også kan være til afgørelse af, om et forhold er omfattet af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, hvorefter bestemmelserne i lovens kapitel 5-8 også gælder for sager, hvor § 6 eller § 11 anvendes sammen med EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, eller hvor kun EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 anvendes.

Ændringerne til § 17, stk. 1, foreslås at skulle finde anvendelse på alle krav om oplysninger efter loven, jf. afsnit 2.6.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 21

Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 20, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter den gældende § 17, stk. 1, i konkurrenceloven kræve alle oplysninger, som skønnes nødvendige for udførelsen af de opgaver, som styrelsen er tillagt efter konkurrenceloven eller til afgørelse af, om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser.

Når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kræver oplysninger efter den gældende § 17, stk. 1, i konkurrenceloven fastsætter styrelsen i praksis en frist, inden for hvilken oplysningerne skal være modtaget. Ved fremsættelsen af krav om oplysninger er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen som forvaltningsmyndighed underlagt proportionalitetsprincippet, ligesom styrelsen efter gældende ret skal iagttage selvinkrimineringsforbuddet, jf. § 10 i retssikkerhedsloven.

Efter den foreslåede indsættelse af 2. *pkt.* i § 17, stk. 1, fastsætter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen en rimelig frist, inden for hvilken styrelsen skal have modtaget de krævede oplysninger.

Det foreslåede krav om, at der skal være tale om en rimelig frist, inden for hvilken Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal have modtaget de krævede oplysninger, er en lovfæstelse af gældende administrativ praksis.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ved et krav om oplys-

ninger efter § 17, stk. 1, fastsætter den frist, inden for hvilken styrelsen skal have modtaget de krævede oplysninger.

Efter det foreslåede 3. pkt. i § 17, stk. 1, skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens krav om oplysninger stå i et rimeligt forhold til formålet og må ikke føre til, at modtageren af kravet om oplysninger tvinges til at tilstå en overtrædelse af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Et krav om oplysninger vil i overensstemmelse med det almindelige proportionalitetsprincip ikke stå i et rimeligt forhold til formålet, hvis modtageren af kravet pålægges uforholdsmæssigt store omkostninger eller urimeligt besvær med at fremskaffe de krævede oplysninger, jf. også præambelbetragtning nr. 35 til direktiv 2019/1.

Virkningen af første led i den foreslåede ændring vil være, at der kan stilles krav om oplysninger fra en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning, der står i et rimeligt forhold til undersøgelsens behov.

Hvad angår virkningen af andet led i den foreslåede bestemmelse, vil et krav om oplysninger på den ene side ikke kunne føre til, at modtageren presses til at tilstå, at den pågældende har begået en overtrædelse, som det påhviler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at bevise. På den anden side vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fortsat kunne kræve oplysninger, der er nødvendige for at sætte styrelsen i stand til undersøge formodede overtrædelser; den foreslåede bestemmelse berører således ikke modtagerens forpligtelse til at besvare faktuelle spørgsmål og fremlægge allerede eksisterende dokumenter, selv om oplysningerne vil kunne anvendes som bevis for, at en virksomhed har handlet i strid med loven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 24, (§ 17 b) om det EU-retlige forbud mod selvinkriminering som fremover skal gælde i stedet for retssikkerhedslovens § 10, når virksomheder og virksomhedssammenslutninger afkræves oplysninger.

Til nr. 22

Ifølge bemærkningerne til den gældende § 17, stk. 1, indeholder bestemmelsen hjemmel til, at der kan indhentes oplysninger fra offentlige og private virksomheder, sammenslutninger og offentlige myndigheder, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3674. En fysisk person er efter gældende praksis også omfattet af oplysningspligten efter § 17, stk. 1.

Efter artikel 8 i direktiv 2019/1 skal nationale administrative konkurrencemyndigheder tillægges beføjelse til at anmode virksomheder, virksomhedssammenslutninger samt enhver anden juridisk eller fysisk person om inden for en given og rimelig frist at give oplysninger, der kan være relevante for anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Der stilles ikke efter artikel 8 krav om, at en fysisk person skal repræsentere eller være ansat i en virksomhed.

Ifølge præambelbetragtning nr. 35 til direktiv 2019/1 bør nationale konkurrencemyndigheder råde over effektive redskaber til at afkræve enhver juridisk eller fysisk person op-

lysninger, der kan være relevante for anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102.

Med henblik på at sikre en korrekt og fuldstændig gennemførelse af artikel 8 i direktiv 2019/1 foreslås det, at det i et nyt stk. 2 i § 17 angives, hvem oplysningspligten efter stk. 1 påhviler.

Efter den foreslåede bestemmelse påhviler oplysningspligten en virksomhed, en virksomhedssammenslutning samt enhver anden juridisk eller fysisk person.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at oplysningspligten foruden virksomheder og virksomhedssammenslutninger påhviler enhver anden juridisk eller fysisk person. Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1), omfatter begrebet enhver anden juridisk person f.eks. kommuner og statslige myndigheder. Ligesom efter artikel 8 vil det ikke være et krav, at en fysisk person repræsenterer eller er ansat i en virksomhed.

Ifølge lovforslagets § 1, nr. 34 (§ 22, stk. 1, nr. 1), vil den, der undlader at afgive fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på et krav om oplysninger efter § 17, kunne blive pålagt tvangsbøder med henblik på at tvinge den pågældende til at afgive fuldstændige og korrekte oplysninger. Tvangsbøder vil efter den foreslåede bestemmelse kunne pålægges en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller en anden juridisk person samt en fysisk person, der undlader at afgive de pågældende oplysninger, herunder inden for den fastsatte frist.

En forsætlig eller uagtsom afgivelse af ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på et krav om oplysninger eller undladelse af at give Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen de krævede oplysninger inden for den fastsatte frist, vil endvidere kunne indebære, at den pågældende vil kunne pålægges en bøde, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1, nr. 7). Hvis de pågældende oplysninger er afgivet af en fysisk person, men på en virksomheds vegne, er det ikke den fysiske person, men derimod virksomheden, der i givet fald vil kunne pålægges en bøde for urigtige m.v. oplysninger, herunder manglende afgivelse af oplysningerne inden for den fastsatte frist, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1, nr. 7). En fysisk person, der ikke repræsenterer eller er ansat i en virksomhed, vil efter lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 6) kunne pålægges en bøde for urigtige m.v. oplysninger. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Til nr. 23

Med henblik på anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102 eller EØS-aftalens artikel 53 eller 54 kan oplysningerne i § 17, stk. 1, efter den gældende § 17, stk. 2, ligeledes kræves til brug for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens bistand til Europa-Kommissionen og andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union eller i EØS-området.

Med henblik på at samle den hjemmel, der er i konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at yde bistand til andre nationale konkurrencemyndigheder i Den

Europæiske Union, foreslås der med lovforslagets § 1, nr. 28 (§ 18 b) indsat en bestemmelse til gennemførelse af artikel 24 i direktiv 2019/1.

På denne baggrund foreslås det, at ordene ”andre” og ”i Den Europæiske Union eller” udgår af den gældende § 17, stk. 2. Der er alene tale om en lovteknisk ændring.

Til nr. 24

§ 17 a

Konkurrenceloven indeholder ikke hjemmel til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve, at en fysisk person eller en repræsentant for en juridisk person skal give fremmøde til et interview i styrelsen.

Efter artikel 9 i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at en national administrativ konkurrencemyndighed som minimum har beføjelse til at indkalde til et interview. De personer, der efter bestemmelsen skal kunne indkaldes til et interview, er enhver repræsentant for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning og enhver repræsentant for andre juridiske personer samt enhver fysisk person, når en sådan repræsentant eller person kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af artikel 101 og 102. Der stilles ikke efter artikel 9 krav om, at en fysisk person skal repræsentere eller være ansat i en virksomhed.

Der henvises til afsnit 2.6.1.1 og 2.6.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Til gennemførelse af artikel 9 foreslås det, at der med indsættelsen af en ny bestemmelse – § 17 a – i konkurrenceloven indsættes hjemmel til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan indkalde enhver repræsentant for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning eller enhver repræsentant for andre juridiske personer og enhver fysisk person til at deltage i og besvare spørgsmål under et interview, når en sådan repræsentant eller fysisk person kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Den foreslåede bestemmelse i § 17 a vil medføre, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan indkalde enhver repræsentant for en virksomhed m.v. til at deltage i og besvare spørgsmål under et interview, når en sådan repræsentant eller fysisk person kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Ligesom efter artikel 9 i direktiv 2019/1 stilles der ikke krav om, et fysisk person repræsenterer eller er ansat i en virksomhed.

Hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen allerede har kendskab til, at en navngiven person i en virksomhed eller i en virksomhedssammenslutning kan være i besiddelse af de oplysninger, som styrelsen ønsker at få adgang til, vil styrelsen kunne indkalde den pågældende til et interview. Hvis det ikke er tilfældet, vil det være virksomheden eller virksomhedssammenslutningen, der selv træffer beslutning om, hvem der skal repræsentere virksomheden m.v. under et interview.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse ikke være et krav, at der finder et fysisk fremmøde sted i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen; den person, der skal deltage i interviewet, kan være forhindret heri på grund af f.eks. sygdom eller et fysisk handicap. Det afgørende vil være, at der afgives mundtlige oplysninger.

Et interview vil indebære en samtale mellem repræsentanter fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og den pågældende repræsentant for en juridisk person eller den pågældende fysiske person. Den pågældende repræsentant eller den pågældende fysiske person vil kunne medtage en advokat eller anden rådgiver for virksomheden.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse ikke være et krav, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forinden interviewet kan angive de specifikke oplysninger, som ønskes; det vil være tilstrækkeligt, at styrelsen kan angive det tema, som interviewet vil dreje sig om.

Som efter den gældende bestemmelse i § 17, stk. 1, der foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 20-23, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen under et interview kunne kræve oplysninger, der er nødvendige for at sætte styrelsen i stand til undersøge formodede overtrædelser.

Et krav om oplysninger i forbindelse med et interview må på den ene side ikke kunne føre til, at repræsentanten for en virksomhed eller en fysisk person presses til at tilstå, at den pågældende har begået en overtrædelse, som det påhviler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at bevise. På den anden side vil den foreslåede bestemmelse ikke berøre repræsentantens eller den fysiske persons forpligtelse til at besvare faktuelle spørgsmål, selv om oplysningerne vil kunne anvendes som bevis for, at en virksomhed har handlet i strid med loven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 24 (§ 17 b), om det EU-retlige forbud mod selvinkriminering.

Nægter en repræsentant for en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller en anden juridisk person samt en fysisk person at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, vil den pågældende kunne blive pålagt tvangsbøder for at tvinge den pågældende hertil, jf. lovforslagets § 1, nr. 34 (§ 22, stk. 1, nr. 2, og stk. 2, nr. 2).

En virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller en anden juridisk person vil kunne pålægges en bøde, hvis repræsentanten herfor forsætligt eller uagtsomt undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1, nr. 8). Som anført i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse vil der kunne pålægges en bøde, hvis den pågældende undlader at stille en repræsentant for virksomheden til rådighed for et interview, eller hvis den pågældende under interviewet undlader at svare på stillede spørgsmål om virksomhedens forhold i overensstemmelse med det EU-retlige selvinkrimineringsprincip. For så vidt angår en fysisk person, der ikke repræsenterer eller er ansat i en virksomhed m.v., og som undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et inter-

view, vil denne kunne pålægges en bøde efter lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 6).

Pligten for en fysisk person til at skulle afgive oplysninger under et interview vil skulle vurderes efter retssikkerhedslovens § 10. Det betyder, at hvis en fysisk person er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds overtrædelse af konkurrencereglerne, har den pågældende ikke pligt til at svare på spørgsmål – heller ikke vedrørende virksomhedens forhold – hvis en sådan mistanke foreligger på det tidspunkt, hvor spørgsmålet stilles. Den pågældende person, der er under konkret mistanke, har dog mulighed for efter vejledning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at meddele samtykke til at afgive oplysninger, jf. retssikkerhedslovens § 10, stk. 3. Vejledningen skal angå det forhold, at den mistænkte person ikke har pligt til at meddele oplysninger, som kan have betydning for bedømmelsen af den lovovertrædelse, som personen er under mistanke for.

§ 17 b

Det følger af retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, at såfremt Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har konkret mistanke om en strafbar overtrædelse af konkurrenceloven, er der ikke pligt for en virksomhed til at give oplysninger efter den gældende § 17, stk. 1, i konkurrenceloven eller i forbindelse med en kontrolundersøgelse efter den gældende § 18, stk. 1, 2. pkt., at udtale sig om forhold, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Det vil kunne hindre den effektive håndhævelse af EU-konkurrencereglerne, hvis der efter implementeringen af direktiv 2019/1 i national procesret opereres med en højere grad af beskyttelse mod selvinkriminering i EU-konkurrencesager for virksomheder omfattet af direktivet, end den som følger af det EU-retlige selvinkrimineringsprincip.

På denne baggrund foreslås det med *1. pkt.* i forslaget til den nye § 17 b og til gennemførelse af artikel 3 i direktiv 2019/1, at retssikkerhedslovens § 10 ikke finder anvendelse på krav til virksomheder eller virksomhedssammenslutninger om oplysninger efter § 17, gennemførelsen af et interview efter § 17 a eller afgivelsen af en mundtlig forklaring efter § 18, stk. 1.

Med *2. pkt.* foreslås det, at de pågældende virksomheder eller virksomhedssammenslutninger har pligt til at afgive oplysninger efter de nævnte bestemmelser i det omfang, dette er foreneligt med forbuddet mod selvinkriminering efter EU-retten.

Virkningen af de foreslåede bestemmelser vil i relation til virksomheder og virksomhedssammenslutninger være, at omfanget af en virksomheds pligt til at give oplysninger på baggrund af et krav herom efter § 17, i forbindelse med et interview eller som led i en mundtlig forklaring under en kontrolundersøgelse efter § 18, stk. 1, fremover vil skulle fastlægges i overensstemmelse med EU-retten.

Det foreslås, at det EU-retlige selvinkrimineringsforbud skal finde anvendelse på alle sager efter loven og ikke kun

sager vedrørende forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler og forbuddet mod misbrug af dominerende stilling.

Kommissionen kan efter artikel 18, stk. 1, i Rådforordning 1/2003 indhente alle nødvendige oplysninger fra virksomheder og virksomhedssammenslutninger. Endvidere kan Kommissionen efter artikel 20, stk. 2, litra e, under en kontrolundersøgelse afkræve alle virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens repræsentanter eller medarbejdere forklaringer om kendsgerninger og dokumenter vedrørende kontrolundersøgelsens genstand og formål og registrere deres svar.

Som supplement til Kommissionens mulighed for at kræve oplysninger for at afsløre virksomheders eller virksomhedssammenslutningers overtrædelser af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er det anført i præambelbetragtning nr. 23 til Rådforordning 1/2003, at virksomheder ikke kan pålægges at vedgå en overtrædelse; virksomheder er dog forpligtet til at besvare faktuelle spørgsmål og fremlægge dokumenter, selv om disse oplysninger kan blive brugt mod dem til at fastslå, at der foreligger en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Med den pågældende præambelbetragtning anerkender Kommissionen forbuddet mod selvinkriminering, som udviklet af Unionsdomstolene.

I dom af 18. oktober 1989 i sag 374/87, Orkem, fastslog Domstolen, at Kommissionen har beføjelse til at pålægge en virksomhed at meddele alle nødvendige oplysninger om de omstændigheder, som virksomheden kan tænkes at være bekendt med. Endvidere kan Kommissionen pålægge en virksomhed at fremlægge de dokumenter om disse omstændigheder, som virksomheden er i besiddelse af. Denne pligt til at meddele de pågældende oplysninger eller dokumenter gælder, selv om oplysningerne eller dokumenterne vil kunne anvendes som bevis for, at en virksomhed har handlet i strid med EU-konkurrencereglerne. Derimod må Kommissionen ikke pålægge en virksomhed pligt til at besvare spørgsmål, såfremt virksomheden derved tvinges til at afgive tilståelse om at have begået retsstridige handlinger, som det påhviler Kommissionen at føre bevis for (præmis-34-35 i dommen).

Retten dom af 20. februar 2001 i sag T-112/98, Mannesmannröhren-Werke, vedrørte en beslutning om oplysninger fra Kommissionen, hvorefter virksomheden i relation til en række afholdte møder med andre virksomheder for det første skulle oplyse de deltagende personers navne samt at udlevere kopi af indbydelser, dagsordener, referater, interne notater, beretninger og alle andre eksisterende dokumenter vedrørende de pågældende møder. For det andet blev virksomheden pålagt at oplyse formålet med møderne, hvilke beslutninger der blev truffet på møderne samt forholdet mellem nogle bestemte aftaler.

I forlængelse af Orkem-dommen fastslog Retten, at virksomheden var forpligtet til at besvare første del af Kommissionens anmodning, som alene vedrørte en begæring om oplysninger af faktisk karakter samt om fremlæggelse af allerede eksisterende dokumenter (præmis 70 i dommen). Hvad derimod angik den anden del af Kommissionens anmodning

– formålet med de afholdte møder samt de beslutninger, der blev truffet – fastslog Retten, at virksomheden ikke var forpligtet til at besvare disse spørgsmål. Der var efter Rettens opfattelse ikke kun tale om faktiske oplysninger, men derimod om oplysninger, som ville kunne tvinge virksomheden til at vedgå sin deltagelse i en ulovlig aftale, der stred imod de fællesskabsretlige konkurrenceregler (præmis 71 i dommen).

I dom af 29. juni 2006 i sag C-301/04 P, Kommissionen mod SGL Carbon, har Domstolen fastslået, at de virksomheder, over for hvem Kommissionen har indledt en undersøgelse, ikke har nogen ret til at unddrage sig efterforskningen, og at en virksomhed tværtimod har pligt til at medvirke aktivt, hvilket indebærer, at den skal forsyne Kommissionen med alt det materiale vedrørende undersøgelsens genstand, som den måtte råde over (præmis 40 i dommen).

Det bemærkes, at Domstolen har fastslået, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis angående forbuddet mod selvinkriminering i artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ikke ændrer ved de principper, som fremgår af Orkem-dommen, jf. præmis 274-276 i dom af 15. oktober 2002 i de forenede sager C-238/99 P m.fl., Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl.

Forbuddet mod selvinkriminering er et dynamisk princip, som kan udvikles eller ændres af Unionsdomstolene. På EU-rettens nuværende stadi vil den foreslåede bestemmelse indebære, at der ikke gælder en generel ret for virksomheder og virksomhedssammenslutninger i konkurrencesager til at nægte at besvare spørgsmål eller i øvrigt at medvirke til sagens oplysning. Virksomheder og virksomhedssammenslutninger vil således have pligt til at medvirke aktivt til at oplyse en sag, hvad enten det drejer sig om et krav om oplysninger efter § 17, et interview efter den foreslåede § 17 a eller en mundtlig forklaring under en kontrolundersøgelse efter § 18, stk. 1. En virksomhed eller en virksomhedssammenslutning vil skulle forsyne Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med alt nødvendigt materiale vedrørende undersøgelsens genstand, som den pågældende måtte råde over. En virksomhed vil endvidere have pligt til at afgive oplysninger af rent faktisk karakter samt at udlevere allerede eksisterende dokumenter, selv om oplysningerne eller dokumenterne vil kunne anvendes som bevis for, at en virksomhed har handlet i strid med loven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

En virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har dog efter det EU-retlige forbud mod selvinkriminering i konkurrencesager ret til at nægte at besvare spørgsmål, hvis besvarelsen vil kunne tvinge virksomheden til at tilstå at have begået en retsstridig handling, som det påhviler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at føre bevis for. Det indebærer, at virksomheder ikke vil kunne forpligtes til at vurdere eller kvalificere faktiske oplysninger eller dokumenter, f.eks. ved at oplyse formålet med et møde. Virksomheder vil tilsvarende ikke kunne forpligtes til f.eks. at oplyse, hvad der blev besluttet på et møde, under omstændigheder, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen nærer mistanke om, at

formålet med mødet var at indgå konkurrencebegrænsende aftaler. Disse pligter og rettigheder gælder under hele sagens behandling i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, dvs. også efter det tidspunkt, hvor virksomheden har modtaget en klagepunktsmeddelelse med et udkast til afgørelse.

Direktiv 2019/1 berører ikke medlemsstaternes ret til at strafforfølge fysiske personer for overtrædelse af konkurrencereglerne, hvilket fortsat vil kunne ske efter de gældende regler og under iagttagelse af de gældende retssikkerhedsgarantier, herunder reglerne i retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, og retsplejelovens § 171 om den manglende pligt for en parts nærmeste til at afgive forklaring som vidne.

Bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, indebærer, at en fysisk person, som er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrencereglerne, ikke har pligt til at svare på spørgsmål – heller ikke selv om disse spørgsmål måtte angå virksomhedens forhold – hvis der foreligger en sådan mistanke på det tidspunkt, hvor spørgsmålet stilles. Baggrunden herfor er, at den pågældende ved at besvare spørgsmål om virksomhedens forhold vil kunne risikere at inkriminere sig selv. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil skulle vejlede en konkret mistænkt fysisk person om, at vedkommende ikke har pligt til at svare på styrelsens spørgsmål. Den pågældende har dog mulighed for at meddele samtykke til at afgive oplysninger, jf. retssikkerhedslovens § 10, stk. 3.

Bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, finder alene anvendelse på fysiske personer, som er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse, og kun hvis der foreligger en sådan mistanke på det tidspunkt, hvor spørgsmålet stilles. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil derfor have mulighed for at stille spørgsmål til fysiske personer, som ikke er under en sådan konkret mistanke. Det bemærkes i den forbindelse, at det i relation til forholdet mellem retssikkerhedslovens § 10, stk. 2, hvorefter andre end den mistænkte person har pligt til at afgive oplysninger, hvis det sker med henblik på behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf, og konkurrenceretten er anført i bemærkningerne til retssikkerhedsloven:

»Særligt om konkurrencemyndighederne bemærkes, at konkurrencelovens § 17 indeholder en bestemmelse, hvorefter Konkurrencestyrelsen kan kræve alle de oplysninger, der er nødvendige for styrelsens virksomhed eller for at afgøre, om et forhold er omfattet af konkurrenceloven. Endvidere indeholder konkurrencelovens § 18, stk. 1, en bestemmelse, hvorefter Konkurrencestyrelsen i forbindelse med kontrolundersøgelser kan kræve mundtlige forklaringer. Økonomi- og Erhvervsministeriet har oplyst, at disse bestemmelser, der bl.a. har sammenhæng med EU-retlige regler, fortolkes således, at der for en mistænkt kan være pligt til at afgive visse oplysninger i overensstemmelse med EF-domstolens domme på konkurrenceområdet. Endvidere kan der for andre end den mistænkte være pligt til at afgive oplysninger,

selv om dette i det enkelte tilfælde måtte ske med henblik på behandling af spørgsmål om fastsættelse af straf. For at sikre samspillet mellem EU-reglerne - herunder de EU-regler, der vedrører Europa-kommissionens adgang til at kræve oplysninger i konkurrencesager - og de regler, der regulerer Konkurrencestyrelsens behandling af sådanne sager, forudsættes det, at bestemmelserne i konkurrencelovens § 17 og § 18, stk. 1, skal gå forud for lovforslagets § 10, stk. 2, om adgangen til at kræve oplysninger hos andre end den mistænkte.» (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3076).

Det anførte indebærer, at oplysningspligten efter konkurrenceloven går forud for retssikkerhedslovens § 10, stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er derfor ikke afskåret fra at kræve oplysninger fra ikke-mistænkte personer.

§ 17 c

Koncurrenceloven indeholder i dag ikke bestemmelser om, hvilke former for oplysninger der kan indgå som bevis for en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Efter artikel 32 i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at de former for bevismateriale, som kan antages af de nationale konkurrencemyndigheder, omfatter dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på.

Der henvises til afsnit 2.8.1.1 og 2.8.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Til gennemførelse af artikel 32 i direktivet foreslås det med indsættelsen af en ny bestemmelse i konkurrenceloven – § 17 c – at bevismateriale, som kan indgå i vurderingen af, om denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, er overtrådt, omfatter dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse, hvad enten der er tale om en sag, som behandles af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller af domstolene.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at i en sag, der behandles af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller af domstolene om en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings overtrædelse af loven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, vil bevismaterialet kunne udgøres af dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på.

Den foreslåede bestemmelsen afspejler, at en konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union skal kunne anvende de samme beviser ved domstolene som de beviser, der ligger til grund for konkurrencemyndighedens administrative afgørelse. Da en konkurrencemyndighed først og fremmest

anvender skriftlige beviser, skal det være muligt i den efterfølgende bødesag ved domstolene at anvende samme skriftlige beviser.

Der er tale om ikkeudtømmende angivelse af bevismateriale; andre former for beviser end de angivne vil således også kunne indgå i en sag om overtrædelse af loven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være uden betydning, om bevismaterialet er afgivet skriftligt, mundtligt, i elektronisk form eller i form af en optagelse. Hvad særligt angår elektroniske meddelelser, vil de også kunne anses for relevant bevismateriale, uanset om de synes at være ulæste eller er blevet slettet, jf. også præambelbetragtning nr. 73 i direktiv 2019/1.

Skjulte optagelser foretaget af juridiske eller fysiske personer, som ikke er offentlige myndigheder, vil efter den foreslåede bestemmelse også kunne anvendes som bevis, forudsat at disse optagelser ikke er den eneste bevismateriale. Muligheden for at kunne anvende sådanne skjulte optagelser vil dog ikke berøre den pågældende virksomheds ret til at blive hørt eller antageligheden af eventuelle optagelser, der er foretaget eller indhentet af offentlige myndigheder, jf. præambelbetragtning nr. 73 i direktiv 2019/1.

Som anført i afsnit 2.8.2 i de almindelige bemærkninger ville det ikke være hensigtsmæssigt, hvis der skulle gælde forskellige regler om det bevismateriale, der kan anvendes, alt efter, hvilken type sag der måtte være tale om. Det foreslås derfor, at bestemmelsen skal finde anvendelse på alle sager efter loven og ikke kun sager vedrørende forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler og forbuddet mod misbrug af dominerende stilling.

Til nr. 25

Efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 18, stk. 1, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til brug for sin virksomhed gennemføre kontrolundersøgelser, der indebærer, at styrelsen får adgang til en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings lokaler m.v. med henblik på dér at gøre sig bekendt med og tage kopi af enhver oplysning, herunder regnskaber, regnskabsmaterialer, bøger og andre forretningspapirer, uanset informationsmedium. I forbindelse med en kontrolundersøgelse kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forlange mundtlige forklaringer og forlange, at personer, der er omfattet af undersøgelsen, viser indholdet af deres lommer, tasker og lign. med henblik på, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan gøre sig bekendt med og eventuelt tage kopi af dette.

Det foreslås, at den gældende bestemmelse i § 18, stk. 1, om kontrolundersøgelser i en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning i det væsentligste videreføres, men at der foretages en række ændringer med henblik på en korrekt og fuldstændig gennemførelse af artikel 6 i direktiv 2019/1.

Det foreslås således, at repræsentanter for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og andre ledsagende personer, som styrelsen har bemyndiget eller udpeget hertil, til brug for sin

virksomhed kan foretage uanmeldte kontrolundersøgelser, der indebærer, at styrelsen får adgang til en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings lokaler, grunde og transportmidler med henblik på dér at gøre sig bekendt med og tage kopi af enhver oplysning, som den kontrollerede enhed har adgang til, herunder regnskaber, regnskabsmaterialer, bøger og andre forretningspapirer, uanset hvilket medie de er lagret på. Virksomheden og virksomhedssammenslutningen har pligt til at underkaste sig en kontrolundersøgelse, og § 9 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder ikke anvendelse. I forbindelse med en kontrolundersøgelse kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afkræve forklaringer fra virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens repræsentanter eller ansatte om faktiske oplysninger eller dokumenter vedrørende kontrolundersøgelsens genstand og formål og registrere deres svar. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan endvidere forlange, at personer, der er omfattet af kontrolundersøgelsen, viser indholdet af deres lommer, tasker og lignende med henblik på, at styrelsen kan gøre sig bekendt med og eventuelt tage kopi af dette.

Med 1. pkt. foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ligesom efter gældende ret til brug for sin virksomhed skal kunne foretage kontrolundersøgelser hos virksomheder eller virksomhedssammenslutninger i de tilfælde, hvor styrelsen skønner, at sagens karakter gør det påkrævet at indhente de fornødne oplysninger på denne måde.

Med henblik på at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 6, stk. 1, 1. pkt., i direktiv 2019/1, foreslås det i den forbindelse tydeliggjort i selve lovteksten, at kontrolundersøgelserne kan foretages uanmeldt, hvilket er en videreførelse af gældende praksis.

Med henblik på en korrekt gennemførelse af artikel 6, stk. 1, 2. pkt., foreslås det endvidere tydeliggjort i selve lovbestemmelsen, at en kontrolundersøgelse kan gennemføres af repræsentanter for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og af andre ledsagende personer, som styrelsen har bemyndiget eller udpeget hertil. Dette er ligeledes en videreførelse af gældende praksis. De bemyndigede eller udpegede personer – som eksempelvis kan være personer fra andre myndigheder, som bistår Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med IT-tekniske kompetencer under kontrolundersøgelsen – vil ikke selvstændigt kunne gennemføre en kontrolundersøgelse, men vil alene have beføjelse til at ledsage Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen under styrelsens kontrolundersøgelse.

For at sikre en korrekt gennemførelse af direktivets artikel 6, stk. 1, litra a, foreslås det, at en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings grunde – ligesom lokaler og transportmidler – også vil kunne omfattes af kontrolundersøgelsen.

For at sikre effektiviteten af en kontrolundersøgelse foreslås det herudover og i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, litra b, i direktivet, at en kontrolundersøgelse vil indebære, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne gøre sig bekendt med og tage kopi af enhver oplysning, som den

kontrollerede enhed har adgang til. Det vil således ikke være en betingelse, at de pågældende oplysninger faktisk befinder sig i virksomheden; det afgørende vil være, at virksomheden har adgang til oplysningerne. Det vil f.eks. indebære, at hvis en kontrolundersøgelse finder sted hos et moderselskab, vil oplysninger, som findes i et datterselskab eller en filial, uanset om datterselskabet eller filialen er beliggende i eller uden for Den Europæiske Union, være oplysninger, som moderselskabet har adgang til, og dermed omfattet af kontrolundersøgelsen. Adgang til en virksomheds oplysninger omfatter også virksomhedens oplysninger, som ligger på servere uden for virksomheden, herunder i et andet land.

Med 2. pkt. foreslås det – ligeledes som en videreførelse af gældende praksis – at virksomheden eller virksomhedssammenslutningen har pligt til at underkaste sig kontrolundersøgelsen.

Herudover foreslås det som noget nyt, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal have kompetence til at gennemføre kontrolundersøgelser hos virksomheder og virksomhedssammenslutninger i alle tilfælde, hvor styrelsen som minimum har en formodning om en overtrædelse af konkurrenceloven. Dette foreslås således også at skulle gælde i tilfælde, hvor styrelsen har en rimelig grund til mistanke om en overtrædelse af konkurrenceloven, hvilket er en fravigelse af retssikkerhedslovens § 9. Det foreslås derfor, at retssikkerhedslovens § 9 ikke skal finde anvendelse på kontrolundersøgelser i virksomheder eller virksomhedssammenslutninger efter konkurrenceloven. Dermed vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke – som efter gældende ret – skulle overlade det til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet at gennemføre en ransagning i tilfælde, hvor styrelsen har – eller under kontrolundersøgelsen får – rimelig grund til mistanke om en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Den foreslåede ændring har sammenhæng til forslaget om, at pålæggelse af bøder til virksomheder og virksomhedssammenslutninger for overtrædelse af konkurrenceloven ikke længere vil skulle ske i en straffesag, jf. lovforslagets § 1, nr. 37. Som følge heraf er det en naturlig konsekvens, at sagsoplysningen heller ikke skal ske inden for strafferetsplejens rammer, men derimod administrativt i henhold til officialmaksimen, herunder via en kontrolundersøgelse forestået af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Det kan både forud for og under en kontrolundersøgelse hænde, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen får mistanke om, at en fysisk person har medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrencereglerne. Hvis der opstår et tilstrækkeligt mistankegrundlag mod en fysisk person, vil styrelsen anmelde den fysiske person til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der herefter vil kunne iværksætte efterforskning mod den fysiske person og overveje eventuelle tvangsindgreb, som f.eks. ransagning eller fremadrettet efterforskning rettet mod den fysiske person, forudsat betingelserne herfor er til stede. For så vidt angår sondringen

mellem ransagninger og kontrolundersøgelser i private hjem henvises til forslaget til § 18 a og bemærkningerne hertil.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil ikke have kompetence til at foretage en kontrolundersøgelse rettet mod en fysisk person, idet styrelsens kompetence til at foretage kontrolundersøgelser alene vil rette sig mod virksomheder og virksomhedssammenslutninger. Dette hindrer ikke, at styrelsen under en kontrolundersøgelse rettet mod en virksomhed eller virksomhedssammenslutning vil kunne indhente materiale fra f.eks. en fysisk persons computer, kontor, lommer, tasker m.v., så længe hensigten med indsamlingen er at samle mulige beviser mod virksomheden eller virksomhedssammenslutningen – ikke mod den fysiske person.

At Konkurrence og Forbrugerstyrelsen eventuelt måtte have en rimelig grund til mistanke om en overtrædelse af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, vil som anført oven for ikke hindre, at styrelsen foretager en kontrolundersøgelse i en virksomhed eller virksomhedssammenslutning i henhold til den foreslåede bestemmelse. For så vidt angår en mistanke rettet mod virksomheden eller virksomhedssammenslutningen følger det af forslaget om, at retssikkerhedslovens § 9 ikke skal finde anvendelse på styrelsens kontrolundersøgelser, og at styrelsen derfor skal kunne gennemføre kontrolundersøgelser i en virksomhed eller virksomhedssammenslutning, selv om styrelsen måtte have en rimelig grund til mistanke om, at virksomheden eller virksomhedssammenslutningen har overtrådt konkurrenceloven. For så vidt angår fysiske personer følger det af, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens kompetence til at gennemføre kontrolundersøgelser alene angår virksomheder og virksomhedssammenslutninger og ikke fysiske personer. Eftersom styrelsen ikke har kompetence til at kontrolundersøge fysiske personer, vil retssikkerhedslovens § 9 ikke have betydning i relation til styrelsens eventuelle mistanke om, at en fysisk person medvirker til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrenceloven.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet vil ikke – modsat efter gældende ret – have kompetence til at foretage efterforskning, herunder gennemføre ransagninger, af virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, idet der efter lovforslaget ikke vil være tale om strafferetlig forfølgning af virksomheder og virksomhedssammenslutninger for overtrædelse af konkurrenceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 37. Det vil således alene være Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der vil have kompetence til at efterforske virksomheders og virksomhedssammenslutningers mulige overtrædelse af konkurrenceloven. Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet vil derimod have kompetence til at efterforske fysiske personers eventuelle medvirken til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrenceloven, idet fysiske personer vil kunne forfølges strafferetligt. Hertil kommer, at det foreslås, at Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet i henhold til forslaget til § 18 a, stk. 3, under visse betingelser skal

kunne gennemføre en ransagning i et privat hjem. Der henvises til bemærkningerne til § 18 a.

Da Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke vil have kompetence til at efterforske fysiske personer, må styrelsen ikke under en kontrolundersøgelse i en virksomhed eller virksomhedssammenslutning indsamle materiale hos fysiske personer, hvis formålet hermed er at indsamle beviser mod de pågældende fysiske personer selv. Dette er dog som nævnt ikke til hinder for, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen under kontrolundersøgelsen mod virksomheden eller virksomhedssammenslutningen indsamler materiale hos en fysisk person – eksempelvis en direktør, et bestyrelsesmedlem eller en anden ansat – hvis formålet hermed er at indsamle beviser mod virksomheden eller virksomhedssammenslutningen; heller ikke selv om styrelsen herved utilsigtet måtte medtage beviser, som vil kunne anvendes i en straffesag mod den fysiske person.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet vil i forbindelse med efterforskning af fysiske personers overtrædelser omfattet af straffelovens § 299 c kunne gennemføre fremadrettet efterforskning som f.eks. rum- eller telefonaflytning, hvis betingelserne herfor er opfyldt. For straffelovens § 299 c henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1.

Når Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet har tilendebragt en fremadrettet efterforskning, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i henhold til forvaltningslovens §§ 28-32 kunne anmode Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet om at få indsigt i de oplysninger, der er tilvejebragt ved den fremadrettede efterforskning, og som vil være af relevans for virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens sag.

Med 3. pkt. foreslås artikel 6, stk. 1, litra e, i direktiv 2019/1 gennemført, således at det udtrykkeligt fremgår, fra hvem Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne afkræve mundtlige forklaringer samt indholdet heraf. Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne afkræve mundtlige forklaringer fra virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens repræsentanter eller ansatte om faktiske oplysninger eller dokumenter vedrørende kontrolundersøgelsens genstand og formål og registrere deres svar.

De personer, der under kontrolundersøgelsen vil kunne afkræves en forklaring, er, ligesom efter gældende ret, repræsentanter for eller ansatte i den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, der er undergivet kontrolundersøgelsen. Udtrykket ”repræsentanter eller ansatte” skal fortolkes bredt, idet enhver ejer, medejer eller ansat, der kan repræsentere virksomheden, vil kunne afkræves en forklaring. Hvis den pågældende fysiske person er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til virksomhedens overtrædelse, følger det dog af retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, at den pågældende ikke har pligt til at besvare Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens spørgsmål, hvis en sådan mistanke foreligger på det tidspunkt,

hvor spørgsmålet stilles. Personen, der er under konkret mistanke, skal vejledes herom og har mulighed for at meddele samtykke til at afgive oplysninger, jf. retssikkerhedslovens § 10, stk. 3.

Som en videreførelse af gældende ret vil de spørgsmål, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil være berettiget til at stille i forbindelse med afgivelsen af en forklaring, skulle være præcise og vedrøre genstanden for kontrolundersøgelsen. Det vil navnlig dreje sig om spørgsmål, der tjener til opklaring af, hvor bøger og andre forretningspapirer befinder sig, hvorledes disse er systematiseret, eller hvorfor visse dokumenter mangler. Endvidere vil der kunne stilles spørgsmål til indholdet af disse bøger og forretningspapirer m.v. før, under og efter undersøgelsen heraf, jf. også lovforslagets § 1, nr. 24 (§ 17 b).

Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 24 (§ 17 b), foreslås det, at det EU-retlige selvinkrimineringsprincip skal finde anvendelse for spørgsmål til virksomheder og virksomhedssammenslutninger, der stilles under en kontrolundersøgelse. Det vil indebære, at virksomheden eller virksomhedssammenslutningen har pligt til at medvirke aktivt til at oplyse en sag, herunder til at afgive mundtlige forklaringer under en kontrolundersøgelse efter § 18, stk. 1. Virksomheden eller virksomhedssammenslutningen har dog ret til at nægte at besvare spørgsmål, hvis besvarelsen vil kunne tvinge virksomheden til at tilstå at have begået en retsstridig handling, som det påhviler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at føre bevis for.

Hvis der er konkret mistanke om, at en fysisk person groft uagtsomt eller forsætligt har medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrenceloven, vil den pågældende fysiske person være omfattet af bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 10, stk. 1. Det vil indebære, at den fysiske person ikke har pligt til at svare på spørgsmål, der kan inkriminere vedkommende. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal vejlede den konkret mistænkte fysiske person herom, og vedkommende har mulighed for at meddele samtykke til at besvare spørgsmål, jf. retssikkerhedslovens § 10, stk. 3. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal derfor under en kontrolundersøgelse undlade at stille spørgsmål til en mistænkt fysisk person, medmindre den pågældende har meddelt samtykke som nævnt ovenfor. I stedet vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, så vidt det er muligt, stille spørgsmål relateret til kontrolundersøgelsen i virksomheden eller virksomhedssammenslutningen til andre ansatte, som ikke er under mistanke. Der henvises i den forbindelse til det anførte i bemærkningerne til forslaget til § 17 b om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens mulighed for at stille spørgsmål til ikke-mistænkte.

Der vil i almindelighed blive udfærdiget et referat af de under kontrolundersøgelsen afgivne mundtlige forklaringer, jf. § 8 i retssikkerhedsloven og § 13, stk. 1, i offentlighedsloven. Et sådant referat vil ikke være offentligt tilgængeligt, jf. konkurrencelovens § 13, stk. 1, hvorefter offentlighedsloven – med en række specifikke undtagelser – ikke gælder for sager og undersøgelser efter konkurrenceloven.

Med 4. pkt. foreslås det at videreføre bestemmelsen i den gældende § 18, stk. 1, om, at personer, der er omfattet af kontrolundersøgelsen, på forlangende skal vise indholdet af deres lommer, tasker og lignende. Personer, der kan være omfattet af en kontrolundersøgelse, kan f.eks. være virksomhedens bestyrelsesmedlemmer, direktionsmedlemmer og andre ansatte.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at sikre, at en virksomheds ansatte ikke uhindret kan gemme f.eks. USB-nøgler, mobiltelefoner, dokumenter, elektroniske kalendere m.v. i f.eks. en lomme eller en taske. Anvendelsen af bestemmelsen vil ikke være begrænset til de tilfælde, hvor det konkret kan konstateres, at en ansat har fjernet oplysninger og lagt dem i sin lomme, taske og lignende.

Den foreslåede bestemmelse vil også gælde i andre tilfælde, hvor det skønnes nødvendigt for at opnå formålet med kontrolundersøgelsen. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens adgang til at kræve, at en virksomheds ansatte viser indholdet af deres lommer, tasker m.v., vil dog være underlagt det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, jf. også retssikkerhedslovens § 2. I praksis vil det oftest først under selve tilstedeværelsen i virksomheden kunne afklares, hvilke ansatte i virksomheden der har en sådan tilknytning til undersøgelsens genstand, at de bør inddrages i denne. Der vil dog som regel kun være tale om, at et mindre antal centralt placerede ansatte bliver genstand for kontrolundersøgelsen og derfor skal vise indholdet af deres lommer, tasker m.v. Det er ikke hensigtsmæssigt at foretage en positiv oprensning af, hvilke genstande der vil kunne undersøges. Dog skal det understreges, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke vil have adgang til at foretage en nærmere undersøgelse af legemet, herunder af dets hulrum og lignende, hvilket ligeledes er en videreførelse af gældende ret.

Som efter hidtidig praksis vil administrationen af den foreslåede bestemmelse indebære, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens ansatte eller repræsentanter vil bede den ansatte om at tømme lommer, tasker og lignende. Hvis den ansatte ønsker det, vil dette kunne ske adskilt fra virksomhedens øvrige medarbejdere. Hvis den person, der af styrelsen er blevet bedt om at tømme sine lommer, tasker og lignende, nægter at gøre dette, vil styrelsen anmode politiet om bistand til at foretage besigtigelsen. Politiet vil herefter endnu engang anmode den ansatte om at tømme lommer, tasker m.v. Hvis den ansatte fortsat nægter, vil politiet gennemføre en undersøgelse af den ansattes lommer, tasker m.v. Hvis den ansatte ønsker det, vil dette kunne ske adskilt fra virksomhedens øvrige medarbejdere. Ligesom efter gældende ret vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke kunne beslaglægge effekter, men vil alene have adgang til at tage kopier af oplysninger m.v.

Når politiet som led i en kontrolundersøgelse bistår Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med at tømme lommer, tasker og lignende, vil det som efter gældende ret ske i medfør af styrelsens beføjelser i konkurrenceloven. Princippet om ”legal professional privilege” vil derfor også gælde for do-

kumenter m.v., der er fundet i ansattes lommer, tasker og lignende på samme måde som det gælder for andre dokumenter m.v. fundet under styrelsens kontrolundersøgelser.

Til nr. 26

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan i henhold til den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 18, stk. 4, 1. pkt., indsamle en kopi af dataindholdet fra elektroniske medier, der er omfattet af en kontrolundersøgelse, med henblik på efterfølgende at gennemgå kopien. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens søgninger i sådant indsamlet elektronisk materiale foretages efter gældende ret i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens lokaler.

Til gennemførelse af artikel 6, stk. 1, litra c, i direktiv 2019/1 foreslås § 18, stk. 4, 1. pkt., ændret, så det fremgår, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens efterfølgende gennemgang af kopien af indsamlet elektronisk materiale kan foregå i styrelsens lokaler eller i andre udpegede lokaler.

Da Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens søgninger allerede i dag foretages i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens lokaler, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at styrelsen i ekstraordinære tilfælde, hvor eksempelvis sagens størrelse, herunder mængden af data, vil have mulighed for at flytte søgningerne til andre lokaler, hvor det er muligt at håndtere sådanne omfattende sager. Hvis dette måtte blive nødvendigt, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skulle træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på sikring af, at søgningerne i det elektroniske materiale sker på betryggende vis. Det vil bl.a. indebære sikring af, at materialet ikke kan tilgås af andre end de medarbejdere i styrelsen, som er udpeget til at behandle den pågældende sag.

Til nr. 27

Efter den gældende § 18, stk. 9, i konkurrenceloven kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretage kontrolundersøgelser for at yde bistand til Europa-Kommissionen og andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union eller i EØS-området i forbindelse med disse myndigheders anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 og 102 eller EØS-aftalens artikel 53 eller 54. Reglerne i § 18, stk. 1-8, finder tilsvarende anvendelse på sådanne kontrolundersøgelser.

Med henblik på at samle den hjemmel, der er i konkurrenceloven for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at yde bistand til andre nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, foreslås der med lovforslagets § 1, nr. 28 (§ 18 b), jf. nedenfor, indsat en bestemmelse til gennemførelse af artikel 24 i direktiv 2019/1.

På denne baggrund foreslås det, at ordene ”andre” og ”i Den Europæiske Union eller” udgår af den gældende § 18, stk. 9, 1. pkt. Der er alene tale om en lovteknisk ændring.

Til nr. 28

Efter den gældende § 18 a, stk. 1, i konkurrenceloven kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til andre konkurrence-

myndigheder under forbehold om gensidighed videregive oplysninger, som er omfattet af styrelsens tavshedspligt, og som er nødvendige for at fremme håndhævelsen af disse myndigheders konkurrencelovgivning, herunder med henblik på at opfylde Danmarks bilaterale eller multilaterale forpligtelser. Efter § 18 a, stk. 2, kan erhvervsministeren fastsætte nærmere regler om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens videregivelse til udenlandske myndigheder af oplysninger, der er omfattet af styrelsens tavshedspligt.

Det foreslås, at den gældende § 18 a om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens mulighed for at videregive oplysninger, som er omfattet af styrelsens tavshedspligt, ophæves og i stedet indsættes som § 18 c. Der er tale om en lovteknisk ændring.

Det foreslås videre, at den gældende § 18 b om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmel til at udstede et foreløbigt påbud ophæves og i stedet indsættes som § 16 b i en naturlig sammenhæng med § 16 om hjemmel til udstedelse af påbud og § 16 a om muligheden for at afslutte håndhævelsessager med, at virksomheders tilsagn gøres bindende, jf. lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne hertil. Der er tale om en lovteknisk ændring.

§ 18 a

Den gældende lov indeholder ikke hjemmel for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at foretage kontrolundersøgelser af andre lokaler end virksomheders og virksomhedssammenslutningers lokaler, grunde og transportmidler.

Efter artikel 7, stk. 1, i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at en national administrativ konkurrencemyndighed kan foretage kontrolundersøgelser af andre lokaler end virksomheders og virksomhedssammenslutningers lokaler, grunde og transportmidler, såfremt der er rimelig grund til mistanke om, at bevis for en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 opbevares i andre hjem m.v., herunder private hjem tilhørende en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings direktører, ledere og andre ansatte. I henhold til præambelbetragtning 34 kan den nationale administrative konkurrencemyndighed overlade det til politiet eller en anden tilsvarende håndhævelsesmyndighed at foretage sådanne kontrolundersøgelser, forudsat at kontrolundersøgelsen foretages under tilstedeværelse af den nationale administrative konkurrencemyndighed. Dette bør i henhold til præambelbetragtningen ikke berøre den nationale administrative konkurrencemyndigheds ret til selv at foretage kontrolundersøgelsen og få den nødvendige bistand fra politiet eller en anden tilsvarende håndhævelsesmyndighed.

Til gennemførelse af artikel 7, stk. 1, foreslås det med *stk. 1*, at såfremt der er rimelig grund til mistanke om, at oplysningerne i § 18, stk. 1, der vedrører genstanden for kontrolundersøgelsen, og som måtte være relevante som bevis for en overtrædelse af konkurrencelovens § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, opbevares i andre lokaler, på andre grunde eller i andre transportmidler end de, der er anført i § 18, stk. 1, herunder private hjem tilhørende de pågældende virksomheders eller virksomheds-

sammenslutningers direktører, ledere eller andre ansatte, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretage uanmeldte kontrolundersøgelser i sådanne andre lokaler m.v. Det foreslås dog, at dette ikke gælder, hvis betingelserne i forslaget til § 18, stk. 3, ikke er opfyldt, jf. nærmere herom nedenfor.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne foretage en kontrolundersøgelse af f.eks. private hjem tilhørende direktører, ledere eller andre ansatte i en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning. Det vil dog forudsætte, at der er rimelig grund til mistanke om, at oplysningerne, der vedrører genstanden for kontrolundersøgelsen, og som måtte være relevante som bevis for en overtrædelse af konkurrencereglerne, opbevares på et af de nævnte steder. Endvidere forudsættes det som udgangspunkt, at der ikke foreligger rimelig grund til mistanke om, at den fysiske person, i hvis hjem undersøgelsen skal finde sted, har medvirket til virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens overtrædelse, idet undersøgelsen i givet fald skal foretages af politiet efter reglerne i retsplejeloven, jf. det neden for anførte om forslaget til stk. 3.

Det vil bero på en konkret vurdering, om der foreligger rimelig grund til mistanke om, at de pågældende oplysninger, herunder regnskaber, regnskabsmateriale, bøger og andre forretningspapirer, kan findes i det pågældende private hjem m.v. Domstolene vil på baggrund af en anmodning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skulle vurdere grundlaget for at udstede en retskendelse og vil i den forbindelse skulle foretage en afvejning af tvangsindgrebet i forhold til formålet hermed i overensstemmelse med det almindelige proportionalitetsprincip.

Genstanden for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens kontrolundersøgelse er oplysninger, som angår virksomheden, idet formålet med kontrolundersøgelsen er at sikre beviser mod virksomheden i form af eksempelvis forretningspapirer m.v.

Med *stk. 2* foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen under en kontrolundersøgelse efter *stk. 1* ikke vil kunne forlange mundtlige forklaringer, men at bestemmelserne i § 18, stk. 1, stk. 3-4, og stk. 6-10, herudover skal finde tilsvarende anvendelse. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 7, stk. 3, i direktiv 2019/1.

Den foreslåede bestemmelse vil endvidere indebære, at en kontrolundersøgelse kun vil kunne gennemføres efter forudgående indhentet retskendelse, jf. det ovenfor anførte herom, og mod behørig legitimation, ligesom politiet vil kunne yde Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bistand til kontrolundersøgelsen, jf. konkurrencelovens § 18, stk. 3, og stk. 8. Bestemmelserne om indsamling og håndtering af data i § 18, stk. 4, og om midlertidig medtagning af oplysninger i § 18, stk. 6, foreslås ligeledes at ville kunne finde tilsvarende anvendelse for sådanne kontrolundersøgelser. Endelig foreslås det, at bestemmelserne i § 18, stk. 9-10, om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens bistand til andre landes konkurrencemyndigheder og Europa-Kommissionens

kontrolundersøgelser ligeledes vil kunne finde tilsvarende anvendelse på sådanne kontrolundersøgelser.

Forslaget til *stk. 3*, indebærer, at hvis der er rimelig grund til mistanke om, at en fysisk person, som har rådighed over en lokalitet omfattet af *stk. 1*, har medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse som nævnt i *stk. 1*, og betingelserne i retsplejelovens § 794 i øvrigt er opfyldt, gennemfører politiet en ransagning i henhold til retsplejelovens § 794. Ransagningen gennemføres under tilstedeværelse af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Vurderingen af, hvorvidt den pågældende med rimelig grund mistænkes for at have medvirket til en sådan overtrædelse, skal foretages på samme grundlag som efter retssikkerhedslovens § 9.

Formålet med forslaget til *stk. 3*, er at sikre, at tvangsindgreb i private hjem m.v. foretages af politiet som ransagninger efter retsplejeloven i de tilfælde, hvor den person, der har rådighed over hjemmet m.v., er mistænkt for at have medvirket til virksomhedens overtrædelse.

Efter retsplejelovens § 794, *stk. 1*, må ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som en mistænkt har rådighed over, kun foretages, såfremt 1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og 2) ransagningen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen. Endvidere følger det af retsplejelovens § 794, *stk. 2*, at der ved ransagning af boliger og husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande, tillige kræves, enten at sagen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, eller at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen.

Hvis betingelserne i den foreslåede § 18 a, *stk. 1*, er opfyldt, og betingelserne i retsplejelovens § 794 samtidig er opfyldt, foretages tvangsindgrebet af politiet som en ransagning efter retsplejeloven. Det bemærkes i den forbindelse, at hvis den person, der har rådighed over hjemmet m.v., med rimelig grund er mistænkt for at have medvirket til en virksomheds overtrædelse af § 6 eller § 11 i konkurrenceloven eller artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, er kriminalitetskravet i retsplejelovens § 794, *stk. 1*, nr. 1, og *stk. 2*, opfyldt. Det er endvidere vurderingen, at betingelsen i retsplejelovens § 794, *stk. 1*, nr. 2 (at ransagning må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen), i praksis vil være opfyldt i tilfælde, hvor den fysiske person er mistænkt for medvirken til virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens overtrædelse, og hvor betingelserne i den foreslåede § 18 a, *stk. 1*, i konkurrenceloven er opfyldt, dvs. hvor der er rimelig grund til mistanke om, at dokumentation for en overtrædelse af konkurrencereglerne befinder sig i f.eks. det private hjem.

Det forudsættes således, at tvangsindgreb i private hjem og på andre lokaliteter, som en mistænkt person råder over, som altovervejende hovedregel foretages af politiet. Hvis betingelserne i den foreslåede § 18 a, *stk. 1*, er opfyldt, men

betingelsen i retsplejelovens § 794, stk. 1, nr. 2, undtagelsesvist ikke er opfyldt, udelukker det dog ikke, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan gennemføre en kontrolundersøgelse i henhold til den foreslåede bestemmelse i stk. 1, under forudsætning af at de i stk. 1 nævnte betingelser er til stede. Dette vurderes at være nødvendigt for at sikre en korrekt gennemførelse af direktivets artikel 7.

Med henblik på at sikre en korrekt implementering af direktivets artikel 7 foreslås det i overensstemmelse med det i præambelbetragtning 34 anførte endvidere, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal være til stede, når politiet (i praksis Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet) gennemfører en ransagning efter den foreslåede bestemmelse. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil dermed kunne bistå Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet under ransagningen, f.eks. ved at rådgive om, hvilke oplysninger der bør søges efter under ransagningen, og ved under Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitets instruktionsbeføjelse at assistere med den praktiske gennemførelse af ransagningen.

De oplysninger om virksomheden, som Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet udfinder under ransagningen, vil kunne overdrages til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i henhold til bestemmelserne i forvaltningslovens §§ 28-32, således at oplysningerne kan anvendes i styrelsens sag mod virksomheden.

§ 18 b

Den gældende § 17, stk. 2, indeholder hjemmel til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på vegne af en national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union kan kræve oplysninger, jf. bemærkningerne ovenfor til lovforslagets § 1, nr. 23. Den gældende § 18, stk. 9, indeholder hjemmel for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til på vegne af en national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union at foretage kontrolundersøgelser, jf. bemærkningerne ovenfor til lovforslagets § 1, nr. 27. Begge bestemmelser relaterer sig til anvendelsen af EUF-traktatens artikel 101 og 102.

Herudover indeholder loven ikke hjemmel for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at agere på vegne af en konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union eller at tillade, at repræsentanter for en anden national konkurrencemyndighed deltager i styrelsens kontrolundersøgelse eller interviews.

Der henvises til afsnit 2.10.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Med *stk. 1* foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på vegne af en national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og i denne konkurrencemyndigheds navn kan kræve oplysninger efter § 17, gennemføre interviews efter § 17 a og foretage kontrolundersøgelser efter § 18, stk. 1-8, og § 18 a.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 24, stk. 2, 1. pkt., i direktiv 2019/1.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på vegne af en national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og i denne konkurrencemyndigheds navn kan kræve oplysninger, gennemføre interviews og foretage kontrolundersøgelser i en virksomheds lokaler m.v. og i private hjem.

Den mulighed, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har for at foretage kontrolundersøgelser eller kræve oplysninger på vegne af en konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og i denne konkurrencemyndigheds navn, følger allerede af artikel 22, stk. 1, i Rådsforordning 1/2003.

Krav om oplysninger er reguleret i § 17, stk. 2, der med lovforslagets § 1, nr. 23, foreslås ændret, ligesom adgangen til at foretage kontrolundersøgelser, der er reguleret i § 18, stk. 9, foreslås ændret. Hermed samles hjemlen til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på vegne af en national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union kan kræve oplysninger og gennemføre kontrolundersøgelser i én bestemmelse, der sammen med den nye hjemmel for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at gennemføre interviews angiver de samlede muligheder, som styrelsen har for at yde bistand til andre nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union. I den forbindelse sikres det også, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen som krævet i artikel 24, stk. 2, i direktiv 2019/1 har beføjelser til at kræve oplysninger, gennemføre interviews og foretage kontrolundersøgelser på vegne af andre nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union og i deres navn med henblik på at fastslå, om virksomheder og virksomhedssammenslutninger har undladt at overholde en sådan konkurrencemyndigheds undersøgelsesforanstaltninger og afgørelser (jf. direktivets artikel 6 og 8-12).

Gennemførelsen af et interview er reguleret i lovforslagets § 1, nr. 24 (§ 17 a). Gennemførelsen af en kontrolundersøgelse i en virksomheds lokaler m.v. er reguleret af § 18, stk. 1-8. Med lovforslagets § 1, nr. 25, foreslås § 18, stk. 1, ændret. For gennemførelsen af en kontrolundersøgelse i andre lokaler end virksomheders og virksomhedssammenslutningers lokaler henvises til bemærkningerne ovenfor i relation til den foreslåede bestemmelse i § 18 a.

Det er reglerne i konkurrenceloven, der vil finde anvendelse, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal foretage en kontrolundersøgelse på vegne af en anden national konkurrencemyndighed. Det vil bl.a. indebære, at en kontrolundersøgelse kun kan finde sted efter indhentet retskendelse, jf. den gældende § 18, stk. 3, uanset at der ikke måtte gælde et tilsvarende krav om en retskendelse i det land, hvor den bistandssøgende konkurrencemyndighed er beliggende.

I overensstemmelse med artikel 27, stk. 7, i direktiv 2019/1 vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kunne anmode den bistandssøgende myndighed om at afholde alle rimelige ekstra omkostninger fuldt ud, herunder oversættelses-, løn- og administrationsomkostninger, forbundet med, at styrelsen på vegne af en anden national konkurrencemyndighed

dighed skal indhente oplysninger, gennemføre interviews eller foretage en kontrolundersøgelse.

Med *stk. 2* foreslås det, at repræsentanter for en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og andre ledsagende personer, som er bemyndiget eller udpeget af denne myndighed, har ret til tilsyn af repræsentanter for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at deltage i og aktivt bistå styrelsen under et interview eller en kontrolundersøgelse efter *stk. 1* med henblik på at fastslå en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 24, *stk. 1*, i direktiv 2019/1

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen gennemfører et interview eller foretager en kontrolundersøgelse på vegne af en konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union med henblik på at fastslå, om EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt, vil repræsentanter for denne konkurrencemyndighed kunne deltage i og aktivt bistå styrelsen under interviewet eller kontrolundersøgelsen. Andre personer, som ledsager repræsentanterne for konkurrencemyndigheden og er bemyndiget eller udpeget af den pågældende konkurrencemyndighed, vil ligeledes kunne deltage i og aktivt bistå Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i gennemførelsen af interviewet eller kontrolundersøgelsen. Som anført i præambelbetragtning nr. 68 i direktivet vil sådanne repræsentanter og andre ledsagende personer kunne tilføre ekstra ressourcer, viden og teknisk ekspertise til gennemførelsen af et interview eller en kontrolundersøgelse. Det vil dog være Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der er ansvarlig for gennemførelsen af et interview eller en kontrolundersøgelse, og repræsentanter og andre ledsagende personer vil skulle agere efter styrelsens instrukser.

§ 18 c

I medfør af artikel 12, *stk. 1*, i Rådetsforordning 1/2003 kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med henblik på anvendelsen af EUF-Traktatens artikel 101 og 102 med en anden konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union udveksle alle faktiske eller retlige oplysninger, herunder fortrolige oplysninger, og benytte dem som bevismateriale.

Efter den gældende § 18 a i konkurrenceloven kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen under forbehold om gensidighed til andre konkurrencemyndigheder videregive oplysninger, som er omfattet af styrelsens tavshedspligt, og som er nødvendige for at fremme håndhævelsen af disse myndigheders konkurrencelovgivning.

Den gældende konkurrencelov indeholder ikke bestemmelser om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udveksling med en anden EU-konkurrencemyndighed af modtagne ansøgninger om bødelempelse eller sanktionslempelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 18 c vedrører Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens mulighed for at udveksle oplysninger med en konkurrencemyndighed i en anden medlems-

stat i Den Europæiske Union (*stk. 1-2*) eller med andre konkurrencemyndigheder (*stk. 3-4*).

Med *stk. 1* foreslås det, at udveksling af oplysninger indhentet i medfør af § 18 b, *stk. 1*, kan ske i medfør af artikel 12 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 og skal opfylde sikkerhedsbetingelserne herfor.

Med den foreslåede bestemmelse tydeliggøres det, jf. artikel 24, *stk. 2*, 2. pkt., i direktiv 2019/1, at de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har indhentet i medfør af den foreslåede § 18 b, *stk. 1*, kan udveksles med en anden konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med en anden konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union vil kunne udveksle alle faktiske eller retlige oplysninger, herunder fortrolige oplysninger, og benytte dem som bevismateriale, jf. også artikel 12, *stk. 1*, i Rådetsforordning 1/2003.

Efter den foreslåede bestemmelse vil denne udveksling af oplysninger dog være underlagt betingelserne i artikel 12 i Rådetsforordning 1/2003. Det fremgår således af artikel 12, *stk. 3*, i forordningen, at oplysninger, der er udvekslet, kun må anvendes som bevismateriale med henblik på at pålægge fysiske personer sanktioner,

- såfremt den lovgivning, der gælder for den videregivende myndighed, hjemler lignende sanktioner i forbindelse med en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, eller, i mangel heraf
- såfremt oplysningerne er indsamlet på en måde, der sikrer samme beskyttelsesniveau for så vidt angår fysiske personers ret til forsvar, som det, der er foreskrevet i den modtagende myndigheds nationale lovgivning. I dette tilfælde kan de udvekslede oplysninger imidlertid ikke anvendes af den modtagende myndighed til idømmelse af frihedsstraf.

Som *stk. 2* foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udveksling af modtagne ansøgninger om bødelempelse eller om sanktionslempelse med en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union kan ske med ansøgerens samtykke, eller når den anden nationale konkurrencemyndighed fra den samme ansøger også har modtaget en ansøgning om bødelempelse eller om sanktionslempelse i forbindelse med den samme overtrædelse, forudsat at det på det tidspunkt, hvor ansøgningen videregives, ikke er muligt for ansøgeren at trække de oplysninger tilbage, som den pågældende har givet den anden nationale konkurrencemyndighed i forbindelse med den pågældende ansøgning.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 31, *stk. 6*, i direktiv 2019/1.

Efter den foreslåede bestemmelse vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kun i to tilfælde kunne udveksle ansøgninger om bødelempelse eller sanktionslempelse. Det kan

enten ske, hvis ansøgeren samtykker heri. Eller det kan ske – og uafhængigt af, om ansøgeren giver sit samtykke til udvekslingen – hvis den anden nationale konkurrencemyndighed også fra samme ansøger har modtaget en ansøgning om bødelempelse eller sanktionslempelse i forbindelse med den samme overtrædelse, forudsat at det på det tidspunkt, hvor ansøgningen videregives, ikke er muligt for ansøgeren at trække de oplysninger tilbage, som den pågældende har givet den anden nationale konkurrencemyndighed i forbindelse med den pågældende ansøgning.

Med *stk. 3* foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til andre konkurrencemyndigheder end nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union under forbehold om gensidighed kan videregive oplysninger, som er omfattet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens tavshedspligt, og som er nødvendige for at fremme håndhævelsen af disse myndigheders konkurrencelovgivning, herunder med henblik på at opfylde Danmarks bilaterale eller multilaterale forpligtelser.

Med en enkelt sproglig ændring – til andre konkurrencemyndigheder end nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union – er der med den foreslåede bestemmelse tale om en videreførelse af den gældende § 18 a, stk. 1.

Den 8. september 2017 har Danmark (herunder på vegne af Grønland og Færøerne) indgået en aftale med Finland, Island, Norge og Sverige, jf. bekendtgørelse nr. 9 af 23. maj 2019 om samarbejde i konkurrencesager. Efter artikel 3 i aftalen kan konkurrencemyndighederne i de nordiske lande udveksle alle faktiske eller retlige oplysninger, herunder fortrolige oplysninger, med henblik på anvendelsen af konkurrencereglerne og fusionskontrolreglerne i de respektive lande.

Efter den foreslåede bestemmelse vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udveksling af oplysninger være betinget af gensidighed. Det vil indebære, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens videregivelse af oplysninger, omfattet af styrelsens tavshedspligt, kun kan finde sted, hvis styrelsen tillige har mulighed for at modtage tilsvarende oplysninger fra en anden konkurrencemyndighed. Dette er en videreførelse af gældende ret.

De oplysninger, som efter den foreslåede bestemmelse vil kunne videregives, vil være oplysninger, som ellers er tavshedsbelagte efter forvaltningslovens § 27. Dette er ligeledes en videreførelse af gældende ret.

Efter databeskyttelsesforordningen gælder der særlige regler for overførsel, dvs. videregivelse af, personoplysninger, til tredjelande, jf. kapitel V i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse).

Overførsel af personoplysninger til et tredjeland kan kun finde sted, hvis der foreligger et overførselsgrundlag i

henhold til reglerne i databeskyttelsesforordningens kapitel V. Færøerne og Grønland betragtes i denne sammenhæng som tredjelande, mens det ikke er tilfældet for EØS-landene Norge og Island.

En overførsel kan indledningsvis finde sted, hvis Kommissionen i henhold til databeskyttelsesforordningens artikel 45 har vedtaget en tilstrækkelighedsafgørelse vedrørende et bestemt tredjeland.

Kommissionen har efter det nu ophævede direktiv 96/46/EF fastslået, at Færøerne sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau. Efter databeskyttelsesforordningens artikel 45, stk. 9, gælder afgørelser m.v., der er vedtaget af Kommissionen på grundlag af direktiv 95/46/EF, fortsat, indtil de ændres, erstattes eller ophæves. Overførsel af personoplysninger kan derfor ske til Færøerne, forudsat modtageren er omfattet af den færøske databeskyttelseslov, og forudsat at modtagerens behandling er omfattet af den færøske databeskyttelseslov.

Kommissionen har ikke vedtaget en lignende afgørelse vedrørende Grønland, hvorfor overførsel af personoplysninger hertil alene kan ske inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens øvrige overførselsgrundlag. I mangel af en afgørelse om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet må en overførsel således kun finde sted, hvis betingelserne i artikel 46 om fornødne garantier er tilstede. Hvis disse fornødne garantier ikke kan sikres, kan en overførsel til Grønland kun undtagelsesvist finde sted efter artikel 49 i de tilfælde, der nævnes i bestemmelsen. I den forbindelse fremgår det f.eks. af artikel 49, stk. 1, litra d, at en overførsel kan ske, hvis den er nødvendig af hensyn til vigtige samfundsinteresser.

Med *stk. 4* foreslås det, at erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens videregivelse til udenlandske myndigheder af oplysninger, der er omfattet af styrelsens tavshedspligt.

Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af gældende ret.

Bemyndigelsen har indtil videre ikke været udnyttet.

§ 18 d

Konkurrenceloven indeholder ikke regler om bistand mellem de nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union til at meddele dokumenter samt til at fuldbyrde afgørelser om pålæggelse af bøder eller tvangsbøder vedrørende anvendelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at gennemføre artikel 25-28 i direktiv 2019/1.

Det foreslås med *stk. 1*, at anmodninger om bistand i henhold til artikel 25 og 26 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked, efterkommes i overensstemmelse med dansk ret og reglerne i direktivets artikel 27 og 28.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at udenlandske bøder og tvangsbøder, der inddrives som følge af en anmodning i henhold til direktivets artikel 26, vil skulle inddrives efter samme regler som tilsvarende danske bøder og tvangsbøder, medmindre andet fremgår af direktivets artikel 26-28, jf. § 1, stk. 2, 2. pkt., i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Dette indebærer bl.a., at restanceinddrivelsesmyndigheden ved inddrivelsen af sådanne bøder og tvangsbøder vil kunne gøre brug af samme inddrivelseskridt, f.eks. udlæg og modregning, som der er til rådighed ved inddrivelsen af tilsvarende danske bøder og tvangsbøder, og at sådanne bøder og tvangsbøder vil have samme placering i dækningsrækkefølgen, jf. § 4, stk. 1, nr. 1-3, i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, som tilsvarende danske bøder og tvangsbøder. Derimod vil spørgsmål om forældelse af adgangen til at inddrive bøder eller tvangsbøder være underlagt medlemsstatens nationale ret, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende, jf. direktivets artikel 26, stk. 4.

Desuden foreslås med *stk. 2*, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fremsætte anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25 og 26.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at det her i landet vil være Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der vil kunne optræde som bistandssøgende myndighed ved anmodninger i henhold til direktivets artikel 25 og 26. Dette svarer til definitionen af bistandssøgende myndighed i lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 5 b, nr. 7).

Herudover foreslås med *stk. 3*, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan modtage anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25, litra a-b, og at restanceinddrivelsesmyndigheden kan modtage anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25, litra c, og artikel 26.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at den ansvarlige for at håndtere anmodninger efter artikel 25 fra en bistandssøgende myndighed om meddelelse af foreløbige klagepunkter og enhver anden procedureafgørelse i forbindelse med håndhævelsessager er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, mens den ansvarlige for behandlingen af anmodninger om meddelelse af andre dokumenter, herunder dokumenter vedrørende fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, er restanceinddrivelsesmyndigheden. Den ansvarlige myndighed for at behandle anmodninger om bistand efter artikel 26, dvs. anmodninger om fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, er restanceinddrivelsesmyndigheden. Den bistandssøgende myndighed vil kunne rette alle anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25 og 26 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der herefter videreformidler de anmodninger om bistand, der henhører under restanceinddrivelsesmyndigheden, til denne.

Endelig foreslås med *stk. 4*, at erhvervsministeren efter forhandling med skatteministeren kan fastsætte nærmere regler om gennemførelse af direktivets artikel 25-27.

Den foreslåede bemyndigelse vil bl.a. give mulighed for at fastsætte nærmere regler om oversættelse af dokumenter, jf. direktivets artikel 27, stk. 5, dækning af omkostninger, jf. stk. 8, og fremgangsmåden i forbindelse med fremsættelsen og modtagelsen af anmodninger i henhold til direktivets artikel 25 og 26, herunder håndteringen af danske bøder eller tvangsbøder, mens disse er under inddrivelse hos en bistandssøgt myndighed i en anden medlemsstat.

Til nr. 29

Efter den gældende § 19, stk. 1, i konkurrenceloven kan afgørelser truffet efter § 24, stk. 2, jf. stk. 1, påklages til Konkurrenceankenævnet.

Med lovforslagets § 1, nr. 37, foreslås § 24 ophævet. I stedet foreslås der med lovforslagets § 1, nr. 3, indsat en bestemmelse, der fastslår, at EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 kan anvendes parallelt med § 6 eller § 11 eller alene, når en konkurrencebegrænsende aftale, en vedtagelse inden for sammenslutning af virksomheder, en samordnet praksis mellem virksomheder eller et misbrug af en dominerende stilling kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union.

På denne baggrund foreslås det, at der i angivelsen i § 19, stk. 1, af, hvilke afgørelser der kan påklages til Konkurrenceankenævnet, indsættes afgørelser efter § 2, stk. 6, og at henvisningen til § 24, stk. 2, jf. stk. 1, udgår.

Det understreges, at det er afgørelser, der anvender EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 alene eller sammen med § 6 eller § 11, der kan påklages; det er ikke elementer i begrundelsen for en afgørelse om, at samhandelen ikke kan anses for påvirket, der kan påklages.

Til nr. 30

Efter den gældende § 19, stk. 1, i konkurrenceloven kan afgørelser truffet efter § 16 a, stk. 2 og 3, påklages til Konkurrenceankenævnet af den, som afgørelsen retter sig til.

Efter den gældende § 19, stk. 2, nr. 2, i konkurrenceloven kan afgørelser truffet efter § 16 a, stk. 2 og 3, dog ikke påklages til Konkurrenceankenævnet af den, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen.

Med lovforslagets § 1, nr. 16, foreslås der indsat et nyt stykke 2 i § 16 a, og § 16 a, stk. 2-3, bliver herefter til stk. 3-4.

På denne baggrund foreslås henvisningerne i § 19, stk. 1 og stk. 2, nr. 2, til § 16 a, stk. 2 og 3, ændret til 16 a, stk. 3 og 4. Der er tale om lovtekniske ændringer

Til nr. 31

Den gældende § 19, stk. 6, fastslår, at Konkurrenceankenævnet kan behandle afgørelser, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen træffer i medfør af § 18 b, stk. 1.

Med lovforslagets § 1, nr. 28, foreslås den gældende § 18 b om foreløbige påbud ophævet. Med lovforslagets § 1, nr.

18, foreslås indsat en bestemmelse – § 16 b – der gennemfører artikel 11, stk. 1, i direktiv 2019/1 om foreløbige påbud.

Efter artikel 11, stk. 2, i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at et foreløbigt påbuds lovlighed, herunder dets proportionalitet, kan prøves inden for rammerne af en fremskyndet appelprocedure.

På denne baggrund foreslås § 19, stk. 6, affattet på en måde, der vil sikre gennemførelsen af artikel 11, stk. 2.

Efter 1. pkt. foreslås det, at den, som et foreløbigt påbud retter sig mod, jf. § 16 b, senest fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, kan klage til Konkurrenceankenævnet over påbuddets lovlighed og proportionalitet.

Det er i overensstemmelse med artikel 11, stk. 2, i direktiv 2019/1, at Konkurrenceankenævnet kun kan efterprøve det foreløbige påbuds lovlighed og proportionalitet.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrenceankenævnet alene skal efterprøve, om der var hjemmel for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at udstede det foreløbige påbud, og om der var proportionalitet mellem årsagen til indgrebet, som angivet i afgørelsen, og det valgte middel. Denne begrænsning af Konkurrenceankenævnets prøvelsesadgang skal ses i lyset af, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i afgørelsen om et foreløbigt påbud kun skal sandsynliggøre, at der kan være risiko for alvorlig skade på konkurrencen, og at den pågældende aftale eller adfærd efter en foreløbig vurdering skønnes at kunne udgøre en overtrædelse. Der er herved tale om en videreførelse af gældende ret, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 19.

Efter den gældende § 19, stk. 4, 2. pkt., i konkurrenceloven kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Konkurrenceankenævnet tillægge en klage over en afgørelse opsættende virkning. Da en af betingelserne for udstedelsen af et foreløbigt påbud er, at der er tale om et hastetilfælde, forudsættes det, at såvel Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen som Konkurrenceankenævnet er tilbageholdende med at tillægge en klage over et foreløbigt påbud opsættende virkning.

Med 2. pkt. foreslås det, at Konkurrenceankenævnet behandler klagen efter en fremskyndet procedure.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 11, stk. 2, i direktiv 2019/1.

Efter § 21, stk. 3, fastsætter erhvervsministeren nærmere regler for ankenævnets virksomhed. Det forudsættes, at der i den gældende bekendtgørelse nr. 175 af 22. februar 2013 om Konkurrenceankenævnet indsættes særlige bestemmelser om en fremskyndet procedure for behandlingen af denne slags sager. Det kan f.eks. være bestemmelser om, at skriftvekslingen kun omfatter klageskriftet fra klageren og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens svar herpå. Begge skrifter skal være koncentreret om det, som udgør Konkurrenceankenævnets prøvelsesadgang, dvs. om lovligheden og proportionaliteten af det foreløbige indgreb. Det kan f.eks. også være bestemmelser om, at intervention fra tredjemand

ikke kan finde sted, at sagen afgøres på skriftlig grundlag uden en mundtlig forhandling, og at formanden for ankenævnet og to medlemmer deltager i afgørelsen af, om det foreløbige påbud var lovligt og proportionalt.

Til nr. 32

Efter den gældende § 20, stk. 1, i konkurrenceloven kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelser efter loven ikke indbringes for anden administrativ myndighed end Konkurrenceankenævnet og kan ikke indbringes for domstolene, før ankenævnets afgørelse foreligger.

Med lovforslagets § 1, nr. 37, foreslås indført regler for behandlingen af sager om pålæggelse af civile bøder til virksomheder. Det foreslås, at en sag om pålæggelse af en civil bøde kan indbringes for retten af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, når fristen for at klage til Konkurrenceankenævnet er udløbet, uden at klage er sket, jf. den foreslåede bestemmelse i § 24 a, stk. 3.

Det foreslås derfor, at der i den gældende bestemmelse i § 20, stk. 1, indsættes en henvisning til § 24 a, stk. 3. Der er tale om en lovteknisk ændring.

Til nr. 33

§ 21 a

Der er ikke fastsat regler i gældende ret om begrænsninger i anvendelsen af oplysninger fra en ansøgning om bødelempelse eller om sanktionslempelse, som der opnås adgang til via partsaktindsigt eller ved egenaces i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag.

Det fremgår af artikel 31, stk. 4, i direktiv 2019/1, at medlemsstaterne skal sikre, at den part, der har opnået aktindsigt i den nationale konkurrencemyndigheds håndhævelsessags akter, kun må anvende oplysninger, der stammer fra redegørelser med henblik på straflempelse, når det er nødvendigt for udøvelsen af retten til forsvar i sager ved nationale retter og i særligt opregnede tilfælde.

Der henvises til afsnit 2.12.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der som § 21 a indsættes en bestemmelse i loven, der vil gennemføre artikel 31, stk. 4-5, i direktiv 2019/1, der indeholder begrænsninger i brugen af de oplysninger, som en part har opnået ved aktindsigt i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessags akter. Det foreslås dog samtidig, at der også opstilles begrænsninger i brugen af de samme oplysninger, som en virksomhed har opnået efter reglen om egenaces i konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt.

Udgangspunktet vil være, at oplysninger, der stammer fra en ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning om sanktionslempelse, og som der er opnået adgang til efter reglerne om partsaktindsigt i forvaltningsloven eller efter reglen om egenaces i konkurrenceloven i akterne i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag, ikke vil kunne anvendes i en sag for domstolene. Det fremgår således af

præambelbetragtning nr. 72 i direktiv 2019/1, at risikoen for, at selvinkriminerende oplysninger videregives uden for rammerne af den undersøgelse, som de er blevet indgivet til, kan afskrække potentielle ansøgere om straflempe fra at samarbejde med konkurrencemyndighederne. Derfor bør oplysninger fra sådanne ansøgninger, som er indhentet gennem aktindsigt, kun benyttes, når det er nødvendigt for udøvelsen af retten til forsvar i retssager ved nationale retter i særlige, meget begrænsede tilfælde, der direkte vedrører den sag, i forbindelse med hvilken der blev givet aktindsigt.

Med *stk. 1* foreslås det, at oplysninger fra en ansøgning om bødelempe eller en ansøgning om sanktionslempe, som der er opnået adgang til ved partsaktindsigt efter forvaltningsloven eller ved egenaces, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt., i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessags akter, kun må anvendes i en sag ved domstolene, når det er nødvendigt for den pågældendes ret til forsvar i en sag, der har direkte forbindelse til den sag, som der er givet indsigt i, og kun når sagen ved domstolene vedrører

- 1) fordelingen mellem karteldeltagere af en bøde, som er blevet pålagt dem med solidarisk hæftelse, eller
- 2) prøvelse af en afgørelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Den del af den foreslåede bestemmelse, der vedrører partsaktindsigt, vil gennemføre artikel 31, stk. 4, i direktiv 2019/1. Der er tale om undtagelsesvis anvendelse af de pågældende oplysninger.

For det første skal de pågældende oplysninger være nødvendige for den pågældende parts ret til forsvar i en retssag.

For det andet skal retssagen have direkte forbindelse til den sag, som der blev givet indsigt i, da sagen blev behandlet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

For det tredje skal retssagen efter *nr. 1* enten dreje sig om fordelingen mellem karteldeltagere af en bøde, som er blevet pålagt dem med solidarisk hæftelse.

Bestemmelsen skal læses i sammenhæng med den foreslåede § 23 a, stk. 1, hvorefter en virksomhed inden for en økonomisk enhed er ansvarlig for en anden virksomheds overtrædelser af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Retssagen kan således også dreje sig om fordelingen af en bøde mellem virksomheder inden for samme økonomiske enhed, som efter reglerne for moderselskabsansvar er blevet pålagt en bøde for en overtrædelse begået helt eller delvist af en anden virksomhed i den økonomiske enhed, eller at virksomhederne i den samme økonomiske enhed er blevet pålagt bøden med solidarisk hæftelse. En retssag kan f.eks. være relevant i en situation, hvor en virksomhed efterfølgende udtræder af den økonomiske enhed, og en erhverver af virksomheden ikke kan anerkende at skulle være ansvarlig for den delvise betaling af bøden. Se f.eks. Domstolens dom af 10. april 2014 i de forenede sager C-231/11P og C-233/11P, Siemens AG Österreich m.fl.

Eller retssagen skal efter *nr. 2* dreje sig om en efterprøvel-

se af en afgørelse, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har truffet om overtrædelse af § 6 eller § 11 eller artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten.

Det kan være en sag, hvor en domstol efterprøver en afgørelse fra Konkurrenceankenævnet, som har stadfæstet Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse i en håndhævelsessag. Det kan også være en sag, hvor en domstol skal tage stilling til, hvilken bøde en virksomhed skal pålægges for en overtrædelse, og i hvilken forbindelse der tillige indgår en efterprøvelse af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* vil være, at oplysninger fra en ansøgning om bødelempe eller en ansøgning om sanktionslempe, som der er opnået adgang til ved partsaktindsigt eller ved egenaces, ikke vil kunne anvendes i en sag for domstolene, hvis de enten ikke er nødvendige for den pågældende virksomheds ret til forsvar i retssagen, eller hvis genstanden for retssagen ikke er en af de udtrykkeligt opregnede former i den foreslåede bestemmelses *stk. 1*, nr. 1 og 2.

Med *stk. 2* foreslås det, at følgende kategorier af oplysninger fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag, som der er opnået indsigt i ved partsaktindsigt efter forvaltningsloven eller ved egenaces, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt., ikke kan benyttes af den pågældende i en sag ved domstolene, før styrelsen har truffet afgørelse for alle parter, der er genstand for undersøgelsen i håndhævelsessagen, om, at § 6, § 11 eller EU-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt og eventuelt udstedt et påbud efter § 16, at virksomheders tilsagn gøres bindende, jf. § 16 a, eller at sagen på anden vis afsluttes:

- 1) Oplysninger, som er udarbejdet af andre fysiske eller juridiske personer specifikt til brug for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag.
- 2) Oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har udarbejdet og sendt til parterne i forbindelse med styrelsens behandling af håndhævelsessagen.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 31, stk. 5, i direktiv 2019/1.

Beskyttelsen af de oplysninger m.v., der er opregnet i nr. 1-2, vil ophøre ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afslutning af håndhævelsessagen, uanset om afgørelsen i sagen indbringes for Konkurrenceankenævnet. Det skyldes, at Konkurrenceankenævnet ikke træffer afgørelser som omhandlet i direktivets artikel 10 eller 12 eller på anden vis afslutter sagen.

Hvis der indgår flere parter i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag, vil virkingen af den foreslåede bestemmelse være, at en af disse parter først vil kunne anvende de pågældende oplysninger i en sag for domstolene, når styrelsen har afsluttet sagen i forhold til alle de øvrige parter. Såfremt en part har et ønske om at anvende oplysningerne fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag, må den pågældende retssag i så fald skulle udsættes til det tidspunkt, hvor håndhævelsessagen er afsluttet over

for alle de øvrige parter. En virksomhed, der ikke er part i en håndhævelsessag, men som har opnået adgang til de pågældende oplysninger efter retten til egenaces i konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt., vil ligeledes først kunne anvende oplysningerne i en sag for domstolene, når styrelsen har afsluttet sagen i forhold til alle parter.

Med bestemmelsen i *stk. 3* foreslås det, at retten kan anmode Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om bemærkninger til, hvorvidt et bevis er omfattet af reglerne i *stk. 1-2*.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at retten har mulighed for at søge faktuelle tvivlsspørgsmål i relation til oplysninger fra en part i en retssag afklaret ved at rette henvendelse til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Det kan f.eks. være tvivlsspørgsmål om, hvorvidt de pågældende oplysninger er opnået ved partsaktindsigt eller ved egenaces, om der er tale om oplysninger, som stammer fra en håndhævelsessag, eller hvorvidt sagen er afsluttet, herunder afsluttet i forhold til alle parter i håndhævelsessagen.

Til nr. 34

Efter den gældende § 22 kan der pålægges daglige eller ugentlige tvangsbøder til den, der undlader at give de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve efter loven. Der kan endvidere pålægges tvangsbøder, hvis et vilkår, påbud eller bindende tilsagn ikke efterkommes.

Hverken bestemmelsen eller bemærkningerne hertil indeholder angivelser af størrelsen af de daglige eller ugentlige tvangsbøder. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hidtidige praksis har været ugentlige tvangsbøder på 10.000 kr.

Der henvises til afsnit 2.13.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Efter artikel 16 i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder, henholdsvis de nationale konkurrencemyndigheder kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger tvangsbøder for som minimum at tvinge dem til at

- afgive fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning om oplysninger inden for en fastsat frist,
- deltage i et interview,
- underkaste sig en kontrolundersøgelse i en virksomheds lokaler m.v.
- efterkomme en afgørelse om at bringe en overtrædelse til ophør og eventuelle påbud udstedt i forbindelse hermed,
- efterkomme en afgørelse om foreløbige forholdsregler (foreløbige påbud) og
- efterkomme en afgørelse om at gøre tilsagn bindende.

Størrelsen af tvangsbøderne skal fastsættes i forhold til virksomhedernes og virksomhedssammenslutningernes gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår.

Der henvises til afsnit 2.13.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Den foreslåede nye affattelse af § 22 vil gennemføre artikel 16 i direktiv 2019/1.

Med *stk. 1* foreslås det, at der kan pålægges daglige eller ugentlige tvangsbøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der undlader at efterleve en række nærmere opregnede krav.

Efter *nr. 1* foreslås det, at der kan pålægges tvangsbøder for undladelsen af, herunder inden for den fastsatte frist, at afgive fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning om oplysninger efter § 17. Bestemmelsen vil gennemføre artikel 16, stk. 1, litra a, i direktiv 2019/1.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed m.v. vil kunne pålægges tvangsbøder, hvis den pågældende ikke inden for fristen afgiver de oplysninger, som er krævet efter § 17. Den foreslåede bestemmelse vil endvidere medføre, at en virksomhed m.v. vil kunne pålægges tvangsbøder, hvis den pågældende ikke afgiver fuldstændige og korrekte oplysninger.

Oplysningspligten efter § 17, stk. 1, påhviler en virksomhed, en virksomhedssammenslutning samt enhver anden juridisk eller fysisk person, jf. lovforslagets § 1, nr. 22. For fysiske personer henvises der til bemærkningerne nedenfor til *stk. 2*.

Efter *nr. 2* foreslås det, at der kan pålægges tvangsbøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview efter § 17 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 24. Bestemmelsen vil gennemføre artikel 16, stk. 1, litra b, i direktiv 2019/1. Hvis en virksomhed m.v. ikke stiller en repræsentant til rådighed for at interviewe, er det ensbetydende med, at den undlader at deltage i interviewet.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der vil kunne pålægges daglige eller ugentlige tvangsbøder, hvis en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, som den pågældende er blevet indkaldt til.

Med *nr. 3* foreslås det, at der kan pålægges tvangsbøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der undlader at underkaste sig en kontrolundersøgelse. Bestemmelsen vil gennemføre artikel 16, stk. 2, litra a, i direktiv 2019/1.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed m.v., der nægter at underkaste sig en kontrolundersøgelse efter § 18, vil kunne pålægges tvangsbøder.

Nægtelse af at underkaste sig en kontrolundersøgelse indebærer f.eks., at en virksomhed ikke lader repræsentanterne for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen få adgang til virksomhedens lokaler, grunde og transportmidler.

Nægtelse af at underkaste sig en kontrolundersøgelse efter § 18 a, dvs. i andre lokaler end forretningslokaler, f.eks. et privat hjem, vil derimod ikke og i overensstemmelse med

artikel 16, stk. 2, litra a, i direktiv 2019/1 kunne indebære, at der vil kunne pålægges tvangsbøder.

Med *nr. 4* foreslås det, at der kan pålægges tvangsbøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der undlader at efterkomme en afgørelse om at bringe en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 16, stk. 2, litra b, i direktiv 2019/1.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der f.eks. vil kunne pålægges en virksomhed m.v. tvangsbøder, hvis den undlader at efterkomme en afgørelse, der fastslår, at virksomheden har overtrådt § 11 og EUF-Traktatens artikel 102, og at den skal bringe denne overtrædelse til ophør.

Efter *nr. 5* foreslås det, at der kan pålægges tvangsbøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der undlader at efterkomme et vilkår eller påbud meddelt efter denne lov. Den foreslåede bestemmelse, der vil gennemføre artikel 16, stk. 2, litra b, i direktiv 2019/1, er en videreførelse af gældende ret.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der kan pålægges en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning daglige eller ugentlige tvangsbøder, hvis den pågældende undlader at efterkomme et vilkår eller et påbud.

Efter konkurrenceloven kan der knyttes vilkår til en fritagelse fra lovens forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler, herunder en forlængelse af en fritagelse, jf. § 8, stk. 3, 2. pkt., og § 8, stk. 4. Der vil endvidere kunne knyttes vilkår til en dispensation fra forbuddet mod at gennemføre en fusion, før den er anmeldt eller godkendt, jf. § 12 c, stk. 6. Endelig vil der kunne knyttes vilkår til godkendelsen af en fusion, jf. § 12 e, stk. 1.

Efter konkurrenceloven kan der udstedes følgende påbud:

- § 6, stk. 4, 1. pkt.: Påbud med henblik på at bringe en overtrædelse af forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler til ophør.
- § 10 a: Påbud til en dominerende virksomhed om at indsende sine generelle samhandelsbetingelser (stk. 1); påbud om, at en eller flere af bestemmelserne i samhandelsbetingelserne skal ophæves eller ændres (stk. 6, 1. pkt.), eller påbud om, at bestemmelserne skal præciseres (stk. 6, 2. pkt.).
- § 11, stk. 4, 1. pkt.: Påbud med henblik på at bringe en overtrædelse af forbuddet mod misbrug af dominerende stilling til ophør.
- § 11 a, stk. 1: Påbud om ophør eller tilbagebetaling af konkurrenceforvridende støtte.
- § 11 b, stk. 2: Påbud til en offentlig myndighed om at ophøre med at fastsætte afregningspriser i strid med reglerne for frit valg, påbud om anvendelsen af bestemte beregningsmetoder m.v. samt påbud om efterbetaling.
- § 12 c, stk. 6: Påbud knyttet til en dispensation til at gennemføre en fusion, før den er godkendt.
- § 12 e, stk. 1: Påbud knyttet til godkendelsen af en fusion.

- § 12 e, stk. 3: Præciserende påbud.
- § 12 g: Påbud om deling af overtagne virksomheder mv. i forbindelse med forbud mod en fusion, som allerede er gennemført.
- § 16, stk. 2 (der med lovforslagets § 1, nr. 14, foreslås ændret til § 16, stk. 3): Præciserende påbud.
- § 16 a, stk. 2: Præciserende påbud.
- § 18 b, stk. 1 (der med lovforslagets § 1, nr. 19, foreslås ændret til § 16 b): Foreløbige påbud.

Med *nr. 6* foreslås der indsat en bestemmelse til gennemførelse af artikel 16, stk. 2, litra b, i direktiv 2019/1.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at der kan pålægges tvangsbøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der undlader at efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende efter § 16 a. Der er tale om en videreførelse af den gældende § 22, nr. 3.

Med *stk. 2* foreslås det, at der med henblik på at sikre en effektiv håndhævelse kan pålægges tvangsbøder til fysiske personer i to situationer.

I henhold til *nr. 1* kan der for det første pålægges en fysisk person tvangsbøder, hvis den pågældende undlader at afgive, herunder inden for den fastsatte frist, fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning om oplysninger efter § 17, jf. stk. 1, nr. 1.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 22, hvorefter oplysningspligten efter § 17, stk. 1 foruden virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person påhviler en fysisk person. Som anført i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse (§ 17, stk. 2), vil det ikke være et krav, at en fysisk person repræsenterer eller er ansat i en virksomhed. Er den pågældende det, vil det være virksomheden m.v., der pålægges en tvangsbøde.

For det andet kan der i henhold til *nr. 2* pålægges tvangsbøder til fysiske personer, der undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview efter § 17 a, jf. stk. 1, nr. 2.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 24 (§ 17 a), hvorefter enhver repræsentant for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning eller enhver repræsentant for en anden juridisk person samt enhver fysisk person kan indkaldes til deltage i og besvare spørgsmål under et interview, når en sådan repræsentant eller fysisk person kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af loven eller EUF-Traktatens artikel 101 og 102. Hvis det er en repræsentant for en virksomhed m.v., der undlader at deltage i et interview, vil det være virksomheden, der kan pålægges en tvangsbøde.

Det vil som efter den gældende bestemmelse være Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens direktør, der træffer beslutning om at pålægge virksomheder m.v. eller en fysisk person tvangsbøder.

Efter artikel 16, stk. 1-2, i direktiv 2019/1, skal medlemsstaterne sikre, at de tvangsbøder, der pålægges virksomheder m.v. er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning. Med stk. 3 foreslås det angivet, hvorledes størrelsen af en tvangsbøde efter stk. 1 til en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person skal beregnes. Efter den foreslåede bestemmelse kan en tvangsbøde udgøre op til 5 pct. af en virksomheds, en virksomhedssammenslutnings eller enhver anden juridisk persons gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår, og tvangsbøden beregnes fra den dato, der er angivet i beslutningen om at pålægge tvangsbøder, jf. artikel 16, stk. 1-2, i direktiv 2019/1, og artikel 24, stk. 1, i Rådsforordning 1/2003.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at størrelsen af en daglig tvangsbøde vil tage udgangspunkt i en virksomheds m.v. samlede omsætning på verdensplan for samtlige de varer og tjenesteydelser, som virksomheden producerer eller distribuerer. Denne omsætning vil herefter skulle deles med 365 for at nå frem til den daglige omsætning. Størrelsen af en tvangsbøde vil kunne udgøre op til 5 pct. heraf. Hvis tvangsbøder i stedet pålægges ugentligt, vil det således skulle svare til, at der udstedes syv daglige tvangsbøder, idet beregningen stadig tager udgangspunkt i den daglige omsætning.

Ved fastlæggelsen af en virksomheds, en virksomhedssammenslutnings eller enhver anden juridisk persons omsætning vil der skulle tages udgangspunkt i principperne i den gældende bekendtgørelse nr. 1286 af 26. november 2019 om beregning af omsætning i konkurrenceloven. Hvis en virksomhed m.v. indgår i en koncern, vil det være koncernens samlede daglige omsætning på verdensplan, der skal lægges til grund for beregningen af en tvangsbøde.

En beslutning efter stk. 1 om at pålægge en tvangsbøde kan ikke påklages til Konkurrenceankenævnet, jf. konkurrencelovens § 19, stk. 1, modsætningsvis. Beslutningen kan heller ikke påklages til Erhvervsministeriet, men kan efterprøves af domstolene i medfør af den almindelige prøvelsesadgang efter grundlovens § 63, stk. 1, 1. pkt. En sådan indbringelse har som hovedregel ikke opsættende virkning, jf. grundlovens § 63, stk. 1, 2. pkt.

En tvangsbøde pålægges fra den dato, der er angivet i beslutningen om at pålægge tvangsbøden, jf. stk. 4. Tvangsbøder vil som efter gældende ret kunne pålægges dagligt eller ugentligt.

Hvis en virksomhed m.v. eller en fysisk person ikke betaler tvangsbøderne, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kunne anmode restanceinddrivelsesmyndigheden om at inddrive tvangsbøderne.

Hvis en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person opfylder den forpligtelse, som tvangsbøderne vedrører, før restanceinddrivelsesmyndigheden helt eller delvist har inddrevet dem, vil der kunne nedlægges selvstændig påstand om betaling heraf i forbindelse

med en sag om en civil bøde, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 3) og nr. 38. Hvis der ikke anlægges en sag om en civil bøde mod den pågældende virksomhed eller virksomhedssammenslutning kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vælge at anlægge et selvstændigt civilt søgsmål om betaling af de resterende tvangsbøder.

For fysiske personer vil tvangsbøder, der ikke er betalt eller inddrevet, bortfalde, når den pligt, der gav anledning til tvangsbøderne, er opfyldt.

Til nr. 35

§ 23, stk. 1

En virksomheds forsætlige eller groft uagtsomme overtrædelse af forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling i konkurrenceloven og artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten kan straffes med bøde, jf. den gældende § 23, stk. 1, nr. 1, 4 og 14, i konkurrenceloven. Endvidere kan en virksomhed pålægges en bøde for forsætligt eller groft uagtsomt at have undladt at efterkomme påbud eller tilsagn, der er gjort bindende, undladt at efterkomme et krav om oplysninger eller afgivet urigtige eller vildledende oplysninger, jf. den gældende § 23, stk. 1, nr. 8-13.

Det er forsætlige eller groft uagtsomme overtrædelser, der efter den gældende § 23, stk. 1, kan straffes; en overtrædelse begået ved simpel uagtsomhed kan ikke straffes.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.14.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Som et led i at sikre en korrekt og fuldstændig gennemførelse af artikel 13 i direktiv 2019/1 foreslås det at affatte den gældende bestemmelse om bøder på ny og i forbindelse hermed indsætte nye bestemmelser, der svarer til bestemmelserne i særligt artikel 13, stk. 2.

For at skabe størst mulig klarhed over, hvilke bestemmelser der gælder for virksomheders, virksomhedssammenslutningers og fysiske personers overtrædelser, foreslås der i modsætning til den gældende affattelse en opdeling, hvorefter stk. 1-3 alene vedrører virksomheders, virksomhedssammenslutningers eller enhver anden juridisk person overtrædelser, stk. 4 vedrører fysiske personers medvirken til virksomheders m.v. overtrædelser, mens stk. 6 kun vedrører fysiske personer.

Med *stk. 1* foreslås det, at virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person kan pålægges en civil bøde for de overtrædelser, der er opregnet i nr. 1-12, hvis overtrædelsen er sket med forsæt eller ved uagtsomhed.

Uagtsomhed omfatter efter den foreslåede bestemmelse såvel grov som simpel uagtsomhed. Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed m.v. som noget nyt også kan pålægges en civil bøde, hvis en overtrædelsen af de opregnede bestemmelser, herunder særligt forbuddene mod konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling, er sket ved simpel uagtsomhed.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 13, stk. 1, i direktiv 2019/1. Der henvises til afsnit 2.14.2 i de almindelige bemærkninger.

Efter den foreslåede bestemmelse vil virksomheder kunne pålægges en civil bøde. Begrebet virksomhed skal i overensstemmelse med EU-Domstolens faste praksis forstås som enhver enhed, der udøver økonomisk virksomhed, uanset enhedens retlige status eller finansieringsmåde, jf. f.eks. Domstolens dom af 11. december 2007 i sag C-280/06, ETI m.fl., præmis 38.

Med økonomisk virksomhed menes virksomhed, som består i at udbyde varer eller tjenesteydelser på et bestemt marked, jf. f.eks. EU-Domstolens dom af 14. september 2017 i sag C-177/16, AKKA, præmis 33.

Enhedens retlige status er uden betydning for, om den vil kunne pålægges en civil bøde, dvs. der stilles ikke krav om en bestemt selskabsform, eller at der i det hele taget skal foreligge et selskab. Aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, enkeltmandsvirksomheder, foreninger, fonde, boer m.v. vil være omfattet af begrebet, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Enhedens finansieringsmåde er ligeledes uden betydning for, om den vil kunne pålægges en civil bøde, dvs. der stilles ikke krav om, at enheden skal drives med økonomisk gevinst for øje. Et "non-profit" foretagende kan også være omfattet, hvilket er en videreførelse af gældende ret. Det er ligeledes og i overensstemmelse med gældende ret uden betydning, om enheden udøver økonomisk virksomhed i privat eller offentligt regi. Kommuner og statslige myndigheder vil kunne være omfattet af begrebet i det omfang, de udøver virksomhed, der svarer til eller kan sidestilles med virksomhed udøvet af private, jf. princippet i straffelovens § 27, stk. 2. Dette er baggrunden for, at der i den foreslåede bestemmelse anvendes udtrykket enhver anden juridisk person.

Virksomhedssammenslutninger vil ligeledes kunne pålægges en civil bøde efter den foreslåede bestemmelse. Virksomhedssammenslutninger omfatter brancheforeninger af enhver slags og enhver anden form for organiseret samarbejde mellem virksomheder, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Efter *nr. 1* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde for en virksomheds, en virksomhedssammenslutnings eller enhver anden juridisk persons overtrædelse af § 6, stk. 1, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed m.v. kan pålægges en civil bøde, hvis den pågældende forsætligt eller uagtsomt overtræder forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i § 6, stk. 1.

Med *nr. 2* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde for overtrædelsen af forbuddet mod misbrug af en dominerende stilling i § 11, stk. 1. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at

en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan pålægges en civil bøde, hvis den forsætligt eller uagtsomt overtræder forbuddet mod misbrug af en dominerende stilling, herunder en kollektivt dominerende stilling.

Det vil som efter den gældende bestemmelse være et krav, at det kan bevises, at en eller flere virksomheder m.v. har en dominerende stilling, og at denne er misbrugt.

Med *første led i nr. 3* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde for undladelse af at efterkomme et påbud efter § 6, stk. 4, 1. pkt., § 11, stk. 4, 1. pkt., jf. § 16, stk. 1. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 13, stk. 2, litra f, i direktiv 2019/1, hvorefter der skal kunne pålægges bøder, hvis en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning forsætligt eller uagtsomt undlader af efterkomme en afgørelse efter artikel 10 i direktivet. Efter artikel 10, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at en national konkurrencemyndighed, hvis den fastslår en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, kan pålægge en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning at bringe den pågældende overtrædelse til ophør. I den forbindelse kan der udstedes et adfærdsmæssigt eller strukturelt påbud.

Efter den gældende § 16, stk. 2, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udstede påbud, som er nødvendige for at sikre en rettidig og korrekt opfyldelse af de påbud, som er udstedt efter § 16, stk. 1 – et såkaldt præciserende påbud, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 16. Med *andet led i nr. 3* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde for en forsætlig eller uagtsomt undladelse af at efterkomme et sådant præciserende påbud, hvilket er en videreførelse af gældende ret. Der er alene tale om en lovteknisk ændring, når der foreslås henvist til § 16, stk. 3; med lovforslagets § 1, nr. 12, foreslås § 16 tilføjet et nyt stykke, således at hjemlen for et præciserende påbud foreslås indeholdt i § 16, stk. 3.

Med *andet led i nr. 3* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde til en virksomhed m.v. for forsætligt eller uagtsomt at undlade at efterkomme et påbud efter § 16, stk. 3.

Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af gældende ret. Der er alene tale om en lovteknisk ændring, når der foreslås henvist til § 16, stk. 3; med lovforslagets § 1, nr. 14, foreslås § 16 tilføjet et nyt stykke, således at hjemlen for et præciserende påbud foreslås indeholdt i § 16, stk. 3.

Hvis der træffes afgørelse om, at EUF-Traktatens artikel 101, er overtrådt, eventuelt parallelt med § 6, vil hjemlen for et påbud om at bringe overtrædelsen til ophør, henholdsvis hjemlen for et præciserende påbud, ligeledes være de bestemmelser, der er opregnet i den foreslåede bestemmelse. Tilsvarende vil gælde for en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 102 og § 11, stk. 1. Dette følger af lovforslagets § 1, nr. 3, hvorefter lovens kapitel 5-8 finder tilsvarende anvendelse på sådanne aftaler m.v. eller adfærd.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse i nr. 3 vil være, at virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der forsætligt eller uagtsomt undlader at efterkomme et påbud om at bringe en overtrædelse til ophør, undlader at efterkomme et adfærdsmæssigt eller strukturelt påbud udstedt i tilknytning hertil eller undlader at efterkomme et præciserende påbud, vil kunne pålægges en civil bøde.

Med *nr. 4* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde til en virksomhed m.v. for at undlade at efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende efter § 16 a, stk. 1. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 13, stk. 2, litra f, i direktiv 2019/1, hvorefter der skal kunne pålægges bøder, hvis en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning forsætligt eller uagtsomt undlader af efterkomme en afgørelse efter artikel 12 i direktivet. Efter artikel 12 skal medlemsstaterne sikre, at en national konkurrencemyndighed kan gøre virksomheders og virksomhedssammenslutningers tilsagn bindende.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at virksomheder m.v., der forsætligt eller uagtsomt undlader at efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende, vil kunne pålægges en civil bøde.

Med *nr. 5* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde for undladelse af at efterkomme et påbud efter § 16 a, stk. 3. Der er tale om en videreførelse af gældende ret, jf. Folketingstidende 2004-05, 1. samling, tillæg A, side 1657. Efter § 16 a, stk. 2, der foreslås ændret til § 16 a, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 17, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, efter at tilsagn er gjort bindende, udstede påbud, som er nødvendige for at sikre en rettidig og korrekt opfyldelse af de afgivne tilsagn (præciserende påbud).

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at virksomheder m.v., der forsætligt eller uagtsomt undlader at efterkomme et sådant præciserende påbud, vil kunne pålægges en civil bøde.

Med *nr. 6* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde til en virksomhed m.v. for at undlade at efterkomme et påbud efter § 16 b, stk. 1. Der er tale om en videreførelse af den gældende § 23, stk. 1, nr. 13, dog med den lovtekniske ændring, der følger af, at § 18 b foreslås ophævet og i stedet indsat som § 16 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 19.

Bestemmelsen vil gennemføre artikel 13, stk. 2, litra f, i direktiv 2019/1, hvorefter virksomheder og virksomhedssammenslutninger skal kunne pålægges en bøde, hvis de forsætligt eller uagtsomt undlader at efterkomme en afgørelse som omhandlet i artikel 11 i direktivet. Efter artikel 11 skal medlemsstaterne sikre, at en national konkurrencemyndighed som minimum i hastetilfælde, hvor der er risiko for alvorlig og uoprettelig skade på konkurrencen, kan udstede et foreløbigt påbud.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver

anden juridisk person vil kunne pålægges en civil bøde, hvis de undlader at efterkomme et foreløbigt påbud, og undladelsen er sket med forsæt eller ved uagtsomhed.

Da et foreløbigt påbud kun udstedes, hvis der skønnes at være alvorlig risiko for skade på konkurrencen, vil en forsætlig eller uagtsom undladelse af at efterkomme påbuddet som udgangspunkt skulle betragtes som en alvorlig overtrædelse, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Efter artikel 13, stk. 2, litra d, i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne som minimum sikre, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger kan pålægges bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på en anmodning om oplysninger eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist. Efter den gældende § 23, stk. 1, nr. 11, kan den, der undlader at efterkomme krav efter § 17, dvs. krav om oplysninger, straffes.

Med *nr. 7* foreslås det, at en virksomhed kan pålægges en civil bøde, hvis den forsætligt eller uagtsomt afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på et krav om oplysninger efter § 17, stk. 1, eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist.

Den foreslåede bestemmelse svarer til artikel 13, stk. 2, litra d, i direktiv 2019/1.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed m.v., der som svar på et krav om oplysninger efter § 17, stk. 1, afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger, eller som undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist, vil kunne pålægges en civil bøde, hvis der er tale om en forsætlig eller uagtsom overtrædelse.

Omfattet af pligten til at give oplysninger efter § 17, stk. 1, herunder inden for den fastsatte frist, er efter § 17, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 21, virksomheder, virksomhedssammenslutninger samt enhver anden juridisk eller fysisk person. Selvom de pågældende oplysninger måtte være afgivet af en fysisk person, men på en virksomheds vegne, er det ikke, og som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 21, den fysiske person, men derimod virksomheden m.v., der i givet fald vil kunne pålægges en civil bøde for urigtige m.v. oplysninger, herunder manglende afgivelse af oplysningerne inden for den fastsatte frist. En fysisk person, der ikke repræsenterer eller er ansat i en virksomhed, vil kunne pålægges en bøde for urigtige m.v. oplysninger efter den foreslåede bestemmelse i § 23, stk. 6.

Med henblik på at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 13, stk. 2, litra e, i direktiv 2019/1 foreslås der med *nr. 8* indsat en bestemmelse, hvorefter en virksomhed, der forsætligt eller uagtsomt undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview efter § 17 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 24, kan pålægges en civil bøde.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person, der forsætligt eller uagtsomt undlader

at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, vil kunne pålægges en civil bøde.

Det vil være såvel undladelsen af at give fremmøde til et interview som undladelsen af at svare på stillede spørgsmål under interviewet – med forbehold for forbuddet mod selvinkriminering, jf. lovforslagets § 1, nr. 24 (§ 17 b) – der vil kunne indebære, at den pågældende vil kunne pålægges en civil bøde efter den foreslåede bestemmelse. For fysiske personer vil pligten til at skulle afgive oplysninger under et interview skulle vurderes efter retssikkerhedslovens § 10. Det betyder, at en fysisk person, som er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse af konkurrencereglerne, ikke kan forpligtes til at udtale sig, hvis en sådan mistanke foreligger på det tidspunkt, hvor spørgsmålet stilles.

Efter den foreslåede § 17 a kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indkalde enhver repræsentant for en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller en anden juridisk person til at deltage i et interview. Undlader den pågældende at deltage i eller besvare spørgsmål under interviewet, vil det være virksomheden, virksomhedssammenslutningen eller en anden juridisk person, der i givet fald vil kunne pålægges en civil bøde efter den foreslåede bestemmelse. Efter den foreslåede § 17 a vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen imidlertid også kunne indkalde enhver fysisk person til et interview, hvis den pågældende kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. En fysisk person, der ikke repræsenterer eller er ansat i en virksomhed m.v., vil kunne pålægges en bøde efter § 23, stk. 6, hvis den pågældende undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview.

Med *nr. 9* foreslås det at indsætte en bestemmelse svarende til artikel 13, stk. 2, litra a, i direktiv 2019/1. Efter den foreslåede bestemmelse kan en virksomhed m.v., der forsætligt eller uagtsomt modsætter sig en kontrolundersøgelse, jf. § 18, pålægges en civil bøde.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed m.v., der forsætligt eller uagtsomt modsætter en kontrolundersøgelse efter § 18, dvs. i forretningslokaler m.v., kan pålægges en civil bøde.

En virksomhed kan modsætte sig en kontrolundersøgelse ved f.eks. at nægte repræsentanterne for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at få adgang til virksomhedens eller sammenslutningens lokaler, grunde eller transportmidler. Hvis en virksomhed obstruerer en kontrolundersøgelse ved at forsinke eller begrænse den ved f.eks. ikke at give adgang til de krævede oplysninger, vil det også kunne være ensbetydende med, at virksomheden modsætter sig kontrolundersøgelsen.

Med *nr. 10* foreslås det at indsætte en bestemmelse svarende til artikel 13, stk. 2, litra c, i direktiv 2019/1. Efter den foreslåede bestemmelse kan en virksomhed m.v., der forsætligt eller uagtsomt som svar på et spørgsmål, der er stillet under en kontrolundersøgelse, jf. § 18, stk. 1, 3. pkt., afgiver

et ukorrekt eller vildledende svar eller undlader eller afviser at afgive et fuldstændigt svar, pålægges en civil bøde.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at den, der forsætligt eller uagtsomt som svar på et spørgsmål stillet under en kontrolundersøgelse, jf. § 18, stk. 1, 3. pkt., afgiver et ukorrekt eller vildledende svar kan pålægges en civil bøde. En civil bøde vil efter den foreslåede bestemmelse endvidere kunne pålægges, hvis den pågældende under en kontrolundersøgelse undlader eller afviser at afgive et fuldstændigt svar. Den foreslåede bestemmelse finder kun anvendelse på ukorrekte oplysninger m.v. afgivet under en kontrolundersøgelse efter § 18, stk. 1, dvs. en kontrolundersøgelse i en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings lokaler, grunde og transportmidler.

Med *nr. 11* foreslås det at indsætte en bestemmelse svarende til artikel 13, stk. 2, litra b, i direktiv 2019/1. Efter den foreslåede bestemmelse kan en virksomhed m.v., der forsætligt eller uagtsomt har brudt den forsegling, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget i medfør af § 18, stk. 5, pålægges en civil bøde.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person, der forsætligt eller uagtsomt har brudt den forsegling, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget i medfør af § 18, stk. 5, vil kunne pålægges en civil bøde.

Efter § 18, stk. 5, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forsegle relevante forretningslokaler og oplysninger, hvis en virksomheds eller en sammenslutnings forhold gør, at det ikke er muligt for styrelsen at få adgang til eller tage kopier af oplysninger samme dag, som kontrolundersøgelsen foretages. Den gældende lov indeholder ikke hjemmel til at straffe den, der forsætligt eller uagtsomt bryder en sådan forsegling.

Fastsættelsen af bødens størrelse for overtrædelse af § 18, stk. 5, vil bero på domstolens konkrete vurdering af samtlige omstændigheder i det enkelte tilfælde.

Med *nr. 12* foreslås det, at en virksomhed m.v., der forsætligt eller uagtsomt overtræder EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, kan pålægges en civil bøde.

Der er med den foreslåede bestemmelse tale om videreførelse af gældende ret. Der er tale om en lovteknisk ændring, når der ikke, som i den gældende bestemmelse, henvises til § 24, stk. 1. Med lovforslagets § 1, nr. 37, foreslås § 24, stk. 1, ophævet, og med lovforslagets § 1, nr. 3, foreslås en bestemmelse indsat, der i det væsentlige svarer til § 24, stk. 1.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der forsætligt eller uagtsomt overtræder EUF-Traktatens artikel 101 eller artikel 102, eventuelt sammen med § 6 eller § 11 i loven, vil kunne pålægges en civil bøde herfor.

§ 23, stk. 2

Som anført i afsnit 2.14.1.2 i de almindelige bemærkninger stilles der efter artikel 13, stk. 1, krav om, at medlemsstaterne skal kunne pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, når de forsætligt eller uagtsomt har overtrådt dels artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, dels de bestemmelser, som er opregnet i artikel 13, stk. 2. Det indebærer, at der også skal kunne pålægges en civil bøde for en overtrædelse, som er begået ved simpel uagtsomhed. Den foreslåede bestemmelse i § 23, stk. 1, tager sigte på gennemførelsen heraf.

For andre overtrædelser opstiller direktiv 2019/1 ikke krav om, at der også skal kunne pålægges en bøde, hvis overtrædelsen er sket ved simpel uagtsomhed. På denne baggrund foreslås det at opretholde det gældende krav om grov uagtsomhed som betingelse – ud over forsæt – for at kunne pålægge en civil bøde for de overtrædelser, som ikke er knyttet til direktiv 2019/1.

Med *nr. 1* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde, hvis en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person undlader at efterkomme et vilkår meddelt i henhold til § 8, stk. 3, 2. pkt., eller stk. 4, 2. pkt. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der vil kunne pålægges en virksomhed m.v. en civil bøde, hvis den pågældende forsætligt eller groft uagtsomt undlader at efterkomme et vilkår, der efter § 8, stk. 3, 2. pkt., er indeholdt i en fritagelse efter § 8, stk. 2. Tilsvarende vil der kunne pålægges en civil bøde, hvis en virksomhed m.v. forsætligt eller groft uagtsomt undlader at efterkomme et vilkår indeholdt i en forlængelse efter § 8, stk. 4, af en fritagelse fra forbuddet i § 6, stk. 1.

Påleggelsen af tvangsbøder vil være det primære middel til at sikre et meddelt vilkår. Som efter gældende ret vil der dog kunne forekomme særlige situationer, hvor en tilbagekaldelse efter § 8, stk. 6, af en fritagelse kombineret med en civil bøde for en forsætlig eller uagtsom overtrædelse af et vilkår, vil være det bedste middel for konkurrencen på markedet.

Med *nr. 2* foreslås det, at en virksomhed m.v., der forsætligt eller groft uagtsomt underlader at efterkomme et påbud efter § 10 a, stk. 1 eller 6, kan pålægges en civil bøde. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der vil kunne pålægges en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person en civil bøde, hvis den pågældende forsætligt eller groft uagtsomt undlader at efterkomme et påbud, som er meddelt en dominerende virksomhed om indsendelse af virksomhedens generelle samhandelsbetingelser, jf. § 10 a, stk. 1, eller et påbud om ophævelse eller ændring af en eller flere af bestemmelserne i samhandelsbetingelserne, jf. § 10 a, stk. 6.

Med *nr. 3* foreslås det, at en virksomhed m.v., der forsætligt eller groft uagtsomt underlader at efterkomme et påbud

efter § 11 a, stk. 1, eller § 11 b, stk. 2, kan pålægges en civil bøde. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der vil kunne pålægges en civil bøde i tilfælde af en forsætlig eller groft uagtsom undladelse af at efterkomme et påbud om ophør eller tilbagebetaling af konkurrenceforvridende offentlig støtte, jf. § 11 a, stk. 1, eller en forsætlig eller groft uagtsom undladelse af at efterkomme et påbud om ophør med beregning og fastsættelse af afregningspriser i strid med en fritvalgsordning, et påbud om anvendelse af bestemte beregningsgrundlag m.v. eller et påbud om efterbetaling til en privat leverandør, jf. § 11 b, stk. 2, nr. 1-3.

Efter *nr. 4* foreslås det, at der kan pålægges en civil bøde til en virksomhed m.v., hvis den undlader at anmelde en fusion i henhold til § 12 b, stk. 1, eller undlader at indlevere en almindelig anmeldelse inden udløbet af den frist, der er nævnt i § 12 f, stk. 2. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil for det første være, at der kan pålægges en virksomhed m.v. en civil bøde, hvis den pågældende forsætligt eller groft uagtsomt undlader at anmelde en fusion. Efter § 12 b, stk. 1, skal en fusion anmeldes til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, efter at en fusionsaftale er indgået, et overtagelsestilbud offentliggjort eller en kontrollerende andel erhvervet, og før fusionen gennemføres.

Ifølge forarbejderne til § 12 b, stk. 1, må en tilsidesættelse af anmeldelsespligten betragtes som en alvorlig overtrædelse, fordi den bidrager til at modvirke formålet med fusionskontrolbestemmelserne. Ved en overtrædelse af anmeldelsespligten i § 12 b, stk. 1, må det endvidere og i overensstemmelse med den gældende bestemmelse betragtes som en skærpene omstændighed, hvis fusionen har haft konkurrenceskadelige virkninger, ligesom de deltagende virksomheders størrelse samt overtrædelsens varighed bør indgå i udmålingen af bøden

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter § 12 f, stk. 2, tilbagekalde en godkendelse af en fusion, der er sket med hjemmel i § 12 c, stk. 7, hvis styrelsen bliver bekendt med, at en deltagende virksomhed i fusionen i forbindelse med en forenklet anmeldelse af fusionen har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan samtidig kræve, at de deltagende virksomheder inden 2 uger indgiver en almindelig anmeldelse. Hvis de deltagende virksomheder forsætligt eller groft uagtsomt undlader at indgive en almindelig anmeldelse inden fristen på de 2 uger, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse i nr. 4 for det andet være, at de kan pålægges en civil bøde. Som efter den gældende bestemmelse vil der kunne pålægges en civil bøde, hvis virksomhederne dels helt undlader at indgive en almindelig anmeldelse, dels overskrider fristen.

Med *nr. 5* foreslås det – og som en videreførelse af gældende ret – at der kan pålægges en virksomhed m.v. en civil bøde, hvis den forsætligt eller groft uagtsomt gennemfører

en fusion på trods af et forbud herimod i henhold til § 12 c, stk. 2, 2. pkt., overtræder forbuddet mod gennemførelse af en fusion inden godkendelse heraf i henhold til § 12 c, stk. 5, 1. pkt., undlader at efterkomme et vilkår eller påbud efter § 12 c, stk. 6, eller § 12 e, stk. 1 eller 3, eller undlader at efterkomme et påbud meddelt i henhold til § 12 g.

Efter § 12 c, stk. 2, 2. pkt., skal en fusion, der hæmmer den effektive konkurrence betydeligt, navnlig som følge af skabelsen eller styrkelsen af en dominerende stilling, forbydes. En fusion, der er blevet forbudt, må ikke gennemføres. Gennemfører de deltagende virksomheder ikke desto mindre fusionen forsætligt eller groft uagtsomt, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at de vil kunne pålægges en civil bøde for denne overtrædelse, hvilket er en videreførelse af gældende ret. Som efter den gældende bestemmelse skal virksomheders overholdelse af en afgørelse, der forbyder en fusion, betragtes som en betingelse for en effektiv fusionskontrol.

Det bemærkes, at der alene er tale om en lovteknisk ændring, når der i stedet for en henvisning til § 12 c, stk. 2, foreslås henvist til § 12 c, stk. 2, 2. pkt., der angiver betingelserne for, at en fusion skal forbydes.

Efter § 12 c, stk. 5, 1. pkt., må en fusion, der er omfattet af fusionskontrollen, ikke gennemføres, hverken før den er blevet anmeldt, eller før Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har godkendt den. Som anført til den gældende bestemmelse vil en overtrædelse heraf bringe hele formålet med fusionskontrollen i fare.

Overtrædes dette forbud mod at gennemføre en fusion, inden den er blevet godkendt, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at der kan pålægges en civil bøde, hvis overtrædelsen er sket med forsæt eller ved grov uagtsomhed. Hvis en virksomhed m.v. forsætligt eller groft uagtsomt gennemfører en fusion, uden at den er blevet anmeldt, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at der også vil være tale om en overtrædelse af forbuddet i § 12 c, stk. 5, 1. pkt., idet fusionen ikke er blevet godkendt. Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af gældende ret.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter § 12 c, stk. 6, dispensere fra gennemførelsesforbuddet i § 12 c, stk. 5, 1. pkt., og kan i forbindelse hermed knytte vilkår til dispensationen eller udstede påbud. Hvis en virksomhed m.v. forsætligt eller groft uagtsomt undlader at efterkomme et sådant vilkår eller påbud, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at den kan pålægges en civil bøde, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Den foreslåede bestemmelse skal som efter den gældende bestemmelse betragtes som et supplement til bestemmelsen om tvangsbøder og har til formål at sikre, at de deltagende virksomheder overholder de vilkår eller påbud, som kan udstedes efter konkurrencelovens § 12 c, stk. 6. Som efter den gældende bestemmelse er formålet at sikre, at en dispensation til at gennemføre en fusion, ikke misbruges. Manglende overholdelse af sådanne vilkår eller påbud vil som efter den gældende bestemmelse være at betragte som en

alvorlig overtrædelse af loven, idet disse vilkår eller påbud har været en afgørende forudsætning for en dispensation fra gennemførelsesforbuddet.

Efter § 12 e, stk. 1, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen knytte vilkår eller udstede påbud til godkendelsen af en fusion, herunder for at sikre, at de deltagende virksomheder opfylder de tilsagn, som de har afgivet over for styrelsen for at fjerne de skadelige virkninger af fusionen. Efter § 12 e, stk. 3, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udstede påbud, der er nødvendige for at sikre en rettidig og korrekt opfyldelse af de tilsagn, som de deltagende virksomheder har afgivet.

Undlader virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person forsætligt eller groft uagtsomt at efterkomme disse vilkår eller påbud, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at de kan pålægges en bøde, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Den foreslåede bestemmelse skal som efter den gældende bestemmelse betragtes som et supplement til bestemmelsen om tvangsbøder og har til formål at sikre, at de deltagende virksomheder overholder de vilkår eller påbud, som kan udstedes efter § 12 c, stk. 6. Manglende overholdelse af sådanne vilkår eller påbud vil som efter den gældende bestemmelse være at betragte som en alvorlig overtrædelse af loven, idet disse vilkår eller påbud har været en afgørende forudsætning for en godkendelse af en fusion.

Efter § 12 g kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ved beslutning om at forbyde en fusion, som allerede er gennemført, udstede påbud om en deling af de overtagne eller fusionerede virksomheder eller aktiver eller ophør af den fælles kontrol eller enhver anden forholdsregel, som vil kunne genoprette en effektiv konkurrence.

Undlader en virksomhed m.v. forsætlig eller groft uagtsomt at efterkomme et sådant påbud, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at de kan pålægges en civil bøde. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Den foreslåede bestemmelse skal som efter den gældende bestemmelse betragtes som et supplement til bestemmelsen om tvangsbøder. Efterkommes et sådant påbud ikke, vil formålet med fusionskontrol ikke kunne nås, og derfor skal undladelsen af at efterkomme et påbud betragtes som en meget grov overtrædelse.

Med *nr. 6* foreslås det, at der kan pålægges en virksomhed m.v. en civil bøde, hvis den forsætligt eller groft uagtsomt afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Konkurrenceankenævnet eller fortier forhold af betydning for den sag eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes, uden at forholdet er omfattet af stk. 1, nr. 7 eller 10.

Det bemærkes, at Konkurrencerådet som en del af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen også vil være omfattet af bestemmelsen.

Det foreslås, at ”urigtige” oplysninger erstattes af ”ukorrekte” oplysninger, og at også afgivelsen af ufuldstændige oplysninger vil kunne indebære, at der vil kunne pålægges en civil bøde. Det foreslås endvidere, at bestemmelsen dog ikke skal gælde, hvis forholdet allerede er omfattet af stk. 1, nr. 7 (om ukorrekte oplysninger m.v. som svar på et krav om oplysninger efter § 17) eller nr. 10 (om ukorrekte oplysninger m.v. som svar på spørgsmål stillet under en kontrolundersøgelse).

Virksomheden af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed m.v. vil kunne pålægges en civil bøde, hvis den pågældende forsætligt eller groft uagtsomt afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, herunder Konkurrencerådet, eller Konkurrenceankenævnet eller fortier forhold af betydning for den sag eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes.

Afgivelse af ukorrekte oplysninger m.v., som ikke omfattes af stk. 1, nr. 7 eller 10, vil f.eks. kunne være oplysninger, som afgives i en anmeldelse efter § 8, stk. 2, om fritagelse fra forbuddet i § 6, stk. 1, eller oplysninger, som afgives i en anmeldelse af en fusion efter § 12, b, stk. 1. Det vil f.eks. også kunne være ukorrekte m.v. oplysninger, som afgives under et interview. Den foreslåede bestemmelse vil også kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor der afgives svar på en anmodning om oplysninger fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, uden at anmodningen er sket med henvisning til § 17, stk. 1. Hvad angår fortielse af oplysninger, er det efter den foreslåede bestemmelse – som efter den gældende bestemmelse – et krav, at der er tale om forhold, som har betydning for den sag eller sektorundersøgelse, hvortil oplysningerne indhentes. Fra praksis kan f.eks. nævnes et tilfælde, hvor en virksomhed havde undladt over for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at korrigere oplysninger, som styrelsen havde indhentet, og som var af betydning for vurderingen af en fusion.

§ 23, stk. 3

Efter dansk ret bortfalder tvangsbøder almindeligvis når den pligt, som pålægges af tvangsbøden gav anledning til, er blevet opfyldt.

Det følger af artikel 16 i direktiv 2019/1, at medlemsstaterne skal sikre, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder ved afgørelse kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger tvangsbøder, som er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning.

Med henblik herpå foreslås det med stk. 3, at når en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person, som har været pålagt en tvangsbøde efter § 22, har opfyldt den pågældende pligt, uden at tvangsbøden i sin helhed er betalt eller inddrevet, kan virksomheden, virksomhedssammenslutningen eller anden juridisk person pålægges en civil bøde svarende til den ikkebetalte del af tvangsbøden, jf. lovforslagets § 1, nr. 37 (§ 24 a, stk. 3).

Virksomheden af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed m.v., som har været pålagt tvangsbøder, og som har opfyldt den pågældende forpligtelse, men ikke betalt tvangsbøderne fuldt ud, vil kunne pålægges en civil bøde svarende til den ikkebetalte del af tvangsbøden. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 34. Direktiv 2019/1 omfatter ikke tvangsbøder til fysiske personer.

§ 23, stk. 4

Strafansvaret for en fysisk person er efter gældende ret et medvirkensansvar til en virksomheds overtrædelse. Det betyder, at der efter straffelovens § 23 sker strafferetlig efterfølgning af de fysiske personer, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til en virksomheds overtrædelse af forbudsbestemmelserne i konkurrencelovens § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Da lovforslaget vil indebære, at virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person ikke fremover vil kunne pålægges en strafferetlig bøde, men derimod en civil bøde, jf. lovforslagets § 1, nr. 35, foreslås det, at der indsættes en selvstændig hjemmel til straf for fysiske personers medvirken til en virksomheds m.v. overtrædelse.

Efter 1. pkt. foreslås det, at en fysisk person kan straffes med bøde for med forsæt eller ved grov uagtsomhed at have medvirket til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har overtrådt konkurrencelovens § 6 eller § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, jf. § 2, stk. 6.

Medvirkensbegrebet skal forstås i overensstemmelse med straffelovens § 23.

Virksomheden af den foreslåede bestemmelse vil være, at en fysisk person som hidtil kan straffes for at have medvirket til en virksomheds overtrædelse af konkurrencelovens § 6 eller § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, men at det vil være den foreslåede bestemmelse og ikke straffelovens § 23, stk. 1, 1. pkt., som vil udgøre hjemmelsgrundlaget herfor.

Det foreslås at videreføre den gældende bestemmelse om muligheden for at forhøje straffen fra bøde til fængselsstraf for indgåelsen af en kartelaftale.

Det foreslås således med 2. pkt., at straffen for en fysisk person kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis personen har medvirket til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning i strid med § 6, stk. 1, eller EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1, har indgået en kartelaftale som nævnt i 3. pkt., og overtrædelsen er forsætlig samt af grov beskaffenhed navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre.

Med 3. pkt., foreslås det, at der ved en kartelaftale efter 2. pkt., skal forstås en aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om

- 1) priser, avancer el.lign. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser,
- 2) begrænsning af produktion eller salg,

- 3) opdeling af markeder eller kunder eller
- 4) koordinering af bud.

Anvendelsesområdet for fængselsstraf foreslås at skulle være det samme som efter gældende ret. Et kartel foreslås i lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 5 b, nr. 6), defineret i overensstemmelse med direktivets artikel 2, stk. 1, nr. 11, hvilket er en bredere definition end den, som anvendes om en kartelaftale i den gældende § 23, stk. 3. For ikke at udvide anvendelsesområdet for fængselsstraf i forhold til gældende ret foreslås det derfor, at der indsættes en udtrykkelig henvisning til, at det alene er de kartelaftaler, som er nævnt i 3. pkt. i den foreslåede bestemmelse, som vil kunne føre til fængselsstraf. De overtrædelser, for hvilke der vil kunne idømmes fængsel, vil således ligesom efter gældende ret være en række specifikke kartelaftaler.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en fysisk person ligesom hidtil kan straffes med fængsel, hvis vedkommende har medvirket til en virksomheds m.v. indgåelse af en række særlige kartelaftaler.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at fængselsstraf ligesom i dag kun vil kunne idømmes, hvis den fysiske person har medvirket til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har indgået en kartelaftale som nævnt i 3. pkt., og de øvrige betingelser i 2. pkt. er opfyldt. Fængselsstraf vil således kun kunne komme på tale, hvis overtrædelserne er begået forsætligt og er af grov beskaffenhed, hvilket navnlig kan skyldes omfanget af overtrædelserne eller de skadevirkninger, som overtrædelserne er egnede til at medføre, jf. nærmere nedenfor.

Som nævnt er der ikke med forslaget tilsigtet ændringer i anvendelsesområdet for fængselsstraf. Ligesom efter gældende ret foreslås fængselsstraf således at kunne idømmes i fire situationer.

Det foreslås med *nr. 1*, at fængselsstraf som efter gældende ret for det første vil kunne idømmes i tilfælde, hvor virksomheder i samme omsætningsled indgår aftaler om priser, avancer eller lignende for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser.

Dette omfatter aftaler om enhver foranstaltning, som virksomheder i samme omsætningsled direkte eller indirekte fastlægger for den endelige pris på en vare eller en tjenesteydelse, som de ellers burde konkurrere om. Det kan f.eks. være aftaler om ens købs- eller salgspriser, aftaler om målpriser, aftaler om minimumspriser eller aftaler om fælles prisforhøjelser. Det kan også være aftaler mellem virksomheder i samme omsætningsled om f.eks., hvilken pris deres respektive forhandlere skal eller bør ("vejledende videresalgpris") anvende ved videresalget af varerne eller tjenesteydelserne. Aftaler mellem virksomheder i samme omsætningsled om ens avancer, herunder om deres respektive forhandlers avancer, er også omfattet. En variant af en aftale om fastlæggelse af deltagerens avancer er aftaler, der forbyder deltagerne at yde rabatter, aftaler om ensartede, herunder maksimale, rabatter, eller aftaler, der forbyder afvigelser fra offentliggjorte rabatter.

For det andet foreslås det med *nr. 2*, at fængselsstraf som efter gældende ret vil kunne idømmes i tilfælde, hvor virksomheder i samme led indgår aftaler om begrænsninger af produktion eller salg. Dette omfatter enhver foranstaltning, som virksomheder i samme omsætningsled aftaler med henblik på at begrænse den produktion eller det salg, som de ellers burde konkurrere om.

Prisen på et produkt er afhængig af udbud og efterspørgsel. Det kan derfor påvirke priserne, hvis to eller flere virksomheder i samme omsætningsled indgår aftale om at begrænse udbuddet af en given vare eller tjenesteydelse – det være sig ved en begrænsning af de producerede eller de solgte mængder. Deltagerne i en prisafale har desuden ofte aftalt begrænsninger på deres produktion eller salg for dermed at understøtte prisafalen. Der kan også forekomme tilfælde, hvor virksomheder alene aftaler begrænsninger på deres produktion eller salg velvidende den indflydelse, som dette kan have for prisen på produkterne. Der kan henvises til dom af 6. september 2011 fra Retten i Kolding i sag 1-4944/2010, hvor retten fandt, at en brancheforening for kartoffelavlere i strid med forbuddet i § 6, stk. 3, jf. stk. 1, havde opfordret til, at medlemmerne indgik kontrakter med kartoffelpakkerier om mindstepriser samtidig med, at de begrænsende udbuddet af kartofler for at sikre mindstepriserne.

I en produktionsbegrænsningsaftale kan der være aftalt kvoter, som den enkelte aftaledeltager må producere i en given periode. Sådanne kvoter kan f.eks. være relateret til deltagerens markedsandele. Aftalen kan være udbygget med et system, hvorefter de af deltagerne, som overskrider deres tildelte kvoter, skal udrede en form for kompensation til deltagerne, som i konsekvens heraf ikke kan udnytte deres kvoter. I så fald kan et resultat af aftalen være højere priser. Det skyldes, at den virksomhed, der producerer mere end den aftalte kvote, nødvendigvis må sælge til højere priser for dermed at være i stand til at kunne udrede kompensationen herfor til de andre aftaledeltagere.

En aftale om begrænsning af produktionen kan også foreligge, hvis aftaledeltagerne f.eks. skal give deres samtykke til, at en af deltagerne ønsker at udvide sin produktion eller at bygge en ny fabrik. Hvis virksomheder som følge af overkapacitet og faldende efterspørgsel inden for en branche indgår aftale om (midlertidige) produktionsstandsninger for at opretholde fortsat høje priser, kan der også foreligge en ulovlig produktionsbegrænsningsaftale, jf. EF-Domstolens dom af 20. november 2008 i sag C-209/07, "Beef Industry Development".

Aftaler om begrænsninger af salget kan have samme virkninger som en produktionsbegrænsningsaftale – om end i et senere omsætningsled – idet de indebærer, at aftagerne i et bestemt område ikke kan købe de ønskede mængder af de pågældende varer eller tjenesteydelser. Denne kunstige begrænsning af udbuddet vil indebære forhøjede priser på de få mængder, som kan købes. Ligesom for produktionsbegrænsningsaftaler kan der være aftalt kvoter for de mængder, som deltagerne må sælge, samt en kompensationsord-

ning herfor. En aftale om begrænsning af salget kan også foreligge, hvis virksomheder i samme omsætningsled skal give deres samtykke til, at en af deltagerne udvider sine salgsmængder eller sit salgsmålråde.

For det tredje foreslås det med *nr. 3*, og som en videreførelse af gældende ret, at fængselsstraf vil kunne idømmes i tilfælde, hvor virksomheder i samme led indgår aftaler om opdeling af markeder eller kunder. Dette omfatter enhver foranstaltning, som virksomheder i samme omsætningsled aftaler om begrænsning af de markeder eller kunder, som de ellers burde konkurrere om. Sådanne aftaler, der udgør alvorlige konkurrencebegrænsninger, er ofte en del af en overordnet aftale eller et kartel om ens høje priser og salgsbegrænsninger. Der kan dog også være indgået separate aftaler om markeds- og kundedeling med henblik på at sikre et generelt højt prisniveau mellem aftaledeltagerne. Markeds- og kundedelingsaftaler begrænser kundernes valgmuligheder med deraf følgende højere priser eller lavere produktion.

En markedsdelingsaftale kan være en aftale, der opdeler produktmarkedet, men kan også indebære deling af det geografiske marked. En kundedelingsaftale kan omfatte fordeling af individuelle kunder eller tildeling af kundegrupper (f.eks. offentlige institutioner, detailhandlere og endelige forbrugere). Markedsdelingsaftaler afskærer den enkelte aftaledeltager i at erhverve flere kunder og dermed forøge sin markedsandel på de andre aftaledeltageres (konkurrenters) bekostning. En kundedelingsaftale kan også indebære et forbud for deltagerne mod at levere til hinandens kunder trods kundernes egen opfordring til at levere. Derved indebærer aftalen færre valgmuligheder for kunderne og kan medføre højere priser.

Endelig foreslås det med *nr. 4*, og som en videreførelse af gældende ret, at fængselsstraf vil kunne idømmes, hvis virksomheder i samme led indgår konkurrencebegrænsende aftaler om koordinering af bud. Dette omfatter enhver foranstaltning, som virksomheder i samme omsætningsled aftaler om begrænsning af den konkurrence, der ellers burde være mellem dem ved tilbudsgivningen i forbindelse med et udbud eller en licitation.

Dette forbud mod såkaldt tilbudskoordinering blev indført ved en ændring af konkurrenceloven i 2000. Sigtet med bestemmelsen var at udstrække den tidligere licitationslovs forbud mod tilbudskarteller inden for bygge- og anlægsområdet til generelt at gælde for ethvert tilbudskartel uanset branche. Det er anført i bemærkningerne til bestemmelsen:

»En samordning af tilbud vil ofte føre til en nedsættelse af det højeste bud for at undgå, at en ordregiver får forelagt stærkt afvigende tilbudssummer. En sådan eliminering af større prisafvigelser tjener til at beskytte visse tilbudsgivere, der kunne opfattes som værende »for dyre«, mod risikoen for på forhånd at blive udelukket fra at få tildelt senere kontrakter ved eksempelvis underhåndsaftaler. Har en af tilbudsgiverne omvendt fået tillagt forrang, kan de øvrige deltageres endelige tilbudssummer forhøjes, så prisforskellen mellem de bud, der afgives til ordregiveren, vil virke

til gunst for de tilbudsgivere, der har fået tillagt forrang. I begge tilfælde indvirker systemet på ordregivers valgfrihed og forrykker grundlaget for dennes valg. De samordnede og eventuelt forudsatte tilbudssummer giver ordregiver et fejlagtigt indtryk af prisniveauet og vildledende oplysninger om den faktiske situation på markedet og på udbudssituationen, hvor det fejlagtige indtryk kan få betydning for fremtidige licitationer eller udbud af underhåndsentrepriser.

En sådan forbudt samordning mellem tilbudsgiverne kan også omfatte andre markedsvilkår end priser og priselementer, f.eks. den leveringsfrist, der angives i tilbudet.« (Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 22).

Forbuddet i § 6, stk. 1, finder anvendelse, uanset aftaledeltagerens omsætning eller markedsandel, på aftaler om forudgående regulering af bud, fastsættelse af betingelser for åbning af bud, udskydelse af bud, forudgående anmeldelse af bud eller anden form for samarbejde inden tilbudsgivningen.

Forbuddet mod tilbudskoordinering omfatter ethvert samarbejde mellem tilbudsgiverne inden tilbudsgivningen, som har til formål eller til følge, at konkurrencen mellem de bydende sættes ud af kraft. Tilbudskoordinering kan anses som en speciel form for kundedeling.

EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1, indeholder ikke et udtrykkeligt forbud mod tilbudskoordinering. Europa-Kommissionen har imidlertid adskillige gange med henvisning til forbuddet i artikel 101, stk. 1, grebet ind over for virksomheder, der havde udvekslet oplysninger med betydning for konkurrencen forud for tilbudsgivningen, herunder samordnet priser og andre vilkår for tilbud, eller fordelt udbuddene imellem sig gennem forudgående udpegelse af den tilbudsgiver, der skulle have kontrakten (jf. bl.a. Kommissionens beslutning af 11. marts 2008, Internationale flyttetjenester, EU-Tidende 2009, nr. C 188, side 16, som opretholdt ved Rettens domme i de forenede sager T-204/08 og T-212/08, og Kommissionens beslutning af 21. februar 2007, Elevatorer og rulletrapper, EU-Tidende 2008, nr. C 75, side 19, som opretholdt ved Domstolens dom af 18. juli 2013 i sag C-501/11 P).

Strafs subjektet vil efter den forslåede bestemmelse være den fysiske person, der på vegne af en virksomhed medvirker til, at virksomheden indgår en kartelaftale med virksomheder i samme omsætningsled, dvs. med konkurrenter. Dette kan også omfatte f.eks. formanden eller direktøren for en sammenslutning af virksomheder, herunder en brancheforening, som medvirker til, at sammenslutningen indgår en kartelaftale.

Det følger af Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/1999 (revideret 17. april 2015) om valg af ansvarssubjekt i sager om virksomhedsansvar, at anklagemyndigheden kan rejse tiltale mod en fysisk person, hvis ledelsen af selskabet eller en overordnet ansat, herunder direktøren, har handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed. Er der tale om en underordnet ansat, rejses der kun under særlige omstændigheder tiltale mod denne, jf. pkt. 3.1.2. i Rigsadvokatens meddelelse.

Som en videreførelse af gældende ret foreslås det som en betingelse for at idømme fængselsstraf, at overtrædelsen skal være sket forsætligt og være af grov beskaffenhed.

Navnlig overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, som den er egnet til at medføre, kan indebære, at overtrædelsen må anses for at være af grov beskaffenhed. Med overtrædelsens omfang sigtes såvel til overtrædelsens markeds-mæssige udbredelse som overtrædelsens varighed. Efter bestemmelsens ordlyd er det ikke et krav, at der rent faktisk er indtrådt skadevirkninger; det er tilstrækkeligt, at overtrædelsen er af en sådan karakter, at den kunne medføre skadevirkninger.

Er overtrædelsen ikke begået med forsæt, eller er overtrædelsen ikke af grov beskaffenhed, er betingelserne for, at straffen kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, ikke opfyldt. Hvis domstolene finder, at en overtrædelse er mindre strafværdig, f.eks. fordi kartellet er af ubetydeligt omfang, eller de mulige skadevirkninger er beskedne, kan dette dog efter en konkret vurdering medføre, at domstolene idømmer en bøde for overtrædelsen.

§ 23, stk. 5

Efter den gældende § 23, stk. 2, kan der ikke pålægges en bøde for en overtrædelse af forbuddet i § 6, stk. 1, fra det tidspunkt, hvor en aftale m.v. er anmeldt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med henblik på en fritagelse efter § 8, stk. 2, eller en forlængelse af en fritagelse efter § 8, stk. 4, og indtil styrelsen har meddelt sin afgørelse.

Med stk. 5 foreslås bestemmelsen videreført.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der i perioden fra en anmeldelse af en konkurrencebegrænsende aftale og indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har meddelt sin afgørelse om, at aftalen ikke kan fritages, eller at allerede meddelt fritagelse ikke kan forlænges, ikke kan pålægges en bøde for en overtrædelse af § 6, stk. 1.

Bødeimmuniteten forudsætter dog, at den pågældende konkurrencebegrænsning ligger inden for det, som er blevet anmeldt. Endvidere indtræder bødeimmuniteten først, fra en anmeldelse er indgivet til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, dvs. der kan pålægges bøder for en forsætlig eller uagtsom overtrædelse af § 6, stk. 1, som har fundet sted, inden anmeldelsen blev indgivet, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Der skal efter den foreslåede bestemmelse være tale om enten en anmeldelse efter § 8, stk. 2, om fritagelse fra forbuddet i § 6, stk. 1, eller en anmeldelse efter § 8, stk. 4, om forlængelse af en allerede opnået fritagelse.

Det er kun aftaler m.v., der ikke mærkbart kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union, der i givet fald efter anmeldelse, kan opnå en fritagelse fra forbuddet i § 6, stk. 1. Der kan ikke efter anmeldelse opnås en fritagelse fra forbuddet i EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1. Anmeldes en konkurrencebegrænsende aftale, der mærkbart kan påvirke samhandelen, kan Konkurrence-

og Forbrugerstyrelsen undlade at behandle den, jf. § 8, stk. 5. I tidsrummet fra anmeldelsen af en sådan aftale og indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen beslutter ikke at behandle anmeldelsen, vil virkningen af den foreslåede være, at der heller ikke kan pålægges en bøde, hvilket ligeledes er en videreførelse af gældende ret.

Der kan ikke efter den foreslåede bestemmelse opnås bødeimmunitet, hvis der indgives en ansøgning efter § 9, stk. 1, 1. pkt., eller efter § 11, stk. 5, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

§ 23, stk. 6

Den gældende konkurrencelov indeholder ikke bestemmelser, hvorefter tidligere medlemmer af Konkurrencerådet, deres suppleanter, en tidligere direktør for og tidligere ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan straffes for i efterfølgende beskæftigelse at have behandlet nærmere angivne sager, som den pågældende har behandlet under sit virket i rådet eller ansættelsen i styrelsen.

Med *nr. 1* foreslås det, at en fysisk person kan straffes med bøde for forsætligt eller groft uagtsomt at overtræde den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 7 (§ 14 a, stk. 2, 2. led).

Fastsættelsen af bødens størrelse for overtrædelse af bestemmelsen vil bero på domstolenes konkrete vurdering af samtlige omstændigheder i det enkelte tilfælde.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at tidligere medlemmer af Konkurrencerådet, deres suppleanter, en tidligere direktør for og tidligere ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne straffes med bøde, hvis den pågældende med forsæt eller ved grov uagtsomhed i efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, behandler følgende sagstyper, som den pågældende har behandlet under sit virke i Konkurrencerådet eller ansættelsen i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen: Verserende sager, hvor der er udsendt en meddelelse om betænkeligheder, jf. § 15 a, stk. 3, sager vedrørende denne lovs kapitel 4, sager om bødelempelse eller om sanktionslempelse, jf. §§ 23 d-23 i, anke- og retssager vedrørende afgørelser efter loven samt sager om indsigt i alle sådanne sager. Med indsigt menes både partsaktindsigt efter forvaltningsloven og egenaces efter konkurrencelovens § 13, stk. 1, 2. pkt. I relation til sager vedrørende konkurrencelovens kapitel 4 (fusioner) bemærkes, at disse vil være omfattet af bestemmelsen fra det tidspunkt, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har modtaget første udkast til anmeldelse af en fusion.

Den foreslåede bestemmelse i § 14 a, stk. 2, 2. led, indfører alene et forbud mod, at en ansat eller et rådsmedlem behandler de anførte sager, som den pågældende tidligere har behandlet enten som ansat i styrelsen eller som medlem af Konkurrencerådet eller som suppleant til et rådsmedlem. Tidligere ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og tidligere medlemmer af Konkurrencerådet m.v. vil således ikke i deres efterfølgende beskæftigelse blive afskåret

fra at behandle andre sager, der involverer de samme virksomheder.

Forpligtelsen vil kun omfatte sager af den pågældende art, der stadig er verserende, dvs. som stadig er i behandling hos styrelsen, i Konkurrencerådet, ved Konkurrenceankenævnet, som verserer ved domstolene eller – hvad angår strafforfølgning af fysiske personer – er oversendt til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet.

Omfattet af bestemmelsen vil være de personer, der har været en del af det caseteam, der har behandlet sagen i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, de yderligere personer i styrelsen og Konkurrencerådet, der har deltaget i behandlingen af afgørelsen samt i selve beslutningen heraf, samt de personer i styrelsen m.v., der har deltaget i den evt. efterfølgende behandling af sagen ved Konkurrenceankenævnet og domstolene. De pågældende omfattes af forbuddet, hvis de ved behandlingen af sagen har opnået indsigt i væsentlige forhold i sagen eller har haft fast tilknytning til sagen gennem en længere periode.

Forbuddet vil være rettet imod alle efterfølgende aktiviteter, lønnede som ulønnede, hvis der er tale om en konkret verserende sag af den anførte type, som den pågældende tidligere har behandlet under ansættelsen i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Det samme gælder for tidligere medlemmer af Konkurrencerådet og deres suppleanter. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7 (§ 14, stk. 2, 2. led).

Forbuddet omfatter kun situationer, hvor der er risiko for en interessekonflikt, hvilket f.eks. ikke vil være tilfældet, hvis den pågældende ansættes hos f.eks. EU-Kommissionen eller i et advokatkontor, der repræsenterer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i den pågældende sag. Det vil heller ikke være tilfældet, hvis en ansat i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med ansvar for en konkret sag bliver ansat i et advokatkontor, som varetager den pågældende sag for en part, så længe den pågældende ikke beskæftiger sig med eller bidrager til arbejdet med den pågældende sag.

De almindelige regler om tavshedspligt efter forvaltningslovens § 27, straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f og artikel 28, stk. 2, i Rådsforordning 1/2003 vil gælde parallelt med den foreslåede bestemmelse. Tidligere ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og medlemmerne af Konkurrencerådet samt deres suppleanter vil derfor fortsat ikke lovligt kunne videregive eller udnytte fortrolige oplysninger erhvervet under ansættelsen eller hvervet, uanset om det drejer sig om oplysninger fra en verserende sag eller en afsluttet sag.

Med *nr. 2* foreslås det, at en fysisk person kan straffes med bøde for med forsæt eller ved grov uagtsomhed at have afgivet ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på et krav om oplysninger efter § 17, stk. 1, eller at have undladt at give oplysningerne inden for den fastsatte frist.

Den foreslåede del af bestemmelsen om straf til en fysisk person, der ikke afgiver oplysninger efter § 17, stk. 1, er en

videreførelse af gældende ret. Dog foreslås formuleringen af strafbestemmelsen tilpasset den tilsvarende bestemmelse i § 23, stk. 1, nr. 7, der foreslås at skulle gælde for virksomheders manglende efterkommelse af et krav om oplysninger.

Hvis der er tale om, at den fysiske person er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse, har den pågældende i henhold til retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, ikke pligt til at afgive oplysninger, hvis en sådan mistanke foreligger på det tidspunkt, hvor spørgsmålet stilles. Den pågældende vil som følge heraf heller ikke kunne straffes i medfør af den foreslåede bestemmelse.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en fysisk person – som ikke er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse – vil kunne straffes med bøde, hvis den pågældende med forsæt eller ved grov uagtsomhed som svar på et krav om oplysninger efter § 17, stk. 1, afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger, eller hvis den pågældende undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist.

Med *nr. 3* foreslås det, at en fysisk person kan straffes med bøde for at have undladt at deltage i eller besvaret spørgsmål under et interview, jf. § 17 a.

Det vil være såvel undladelsen af at give fremmøde til et interview som undladelsen af at svare på stillede spørgsmål under interviewet, der vil kunne indebære, at den pågældende vil kunne pålægges en bøde efter den foreslåede bestemmelse.

Hvis der er tale om, at den fysiske person er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse, har den pågældende i henhold til retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, ikke pligt til at afgive oplysninger, hvis en sådan mistanke foreligger på det tidspunkt, hvor spørgsmålet stilles. Den pågældende vil som følge heraf heller ikke kunne straffes i medfør af den foreslåede bestemmelse.

Fastsættelsen af bødens størrelse for overtrædelse af bestemmelsen vil bero på domstolenes konkrete vurdering af samtlige omstændigheder i det enkelte tilfælde.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en fysisk person – som ikke er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse – vil kunne pålægges en bøde, hvis den pågældende forsætligt eller groft uagtsomt undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview.

Med *nr. 4* foreslås det, at en fysisk person vil kunne straffes med bøde for forsætligt eller groft uagtsomt at have afgivet ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Konkurrenceankenævnet eller fortiet forhold af betydning for den sag

eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes, uden at forholdet er omfattet af nr. 2.

Den foreslåede mulighed for at pålægge en bøde for en fysisk persons afgivelse af urigtige oplysninger m.v. over for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Konkurrenceankenævnet er en videreførelse af gældende ret. Det bemærkes, at Konkurrencerådet som en del af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen også vil være omfattet af bestemmelsen.

Dog foreslås det, at urigtige oplysninger erstattes af ukorrekte oplysninger, og at også afgivelsen af ufuldstændige oplysninger vil kunne indebære, at der vil kunne pålægges en bøde. Det foreslås endvidere, at bestemmelsen dog ikke skal gælde, hvis forholdet allerede er omfattet af nr. 2 (om ukorrekte oplysninger m.v. som svar på et krav om oplysninger efter § 17).

Afgivelse af oplysninger m.v., som ikke omfattes af nr. 2, vil f.eks. være et tilfælde, hvor en fysisk person under et interview afgiver ukorrekte oplysninger, eller afgiver svar på en anmodning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om oplysninger uden, at anmodningen er sket med henvisning til § 17, stk. 1. Hvad angår fortielse af oplysninger, er det efter den foreslåede bestemmelse – som efter den gældende bestemmelse – et krav, at der er tale om forhold, som har betydning for den sag eller sektorundersøgelse, hvortil oplysningerne indhentes.

Hvis der er tale om, at den fysiske person er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse, har den pågældende i henhold til retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, ikke pligt til at afgive oplysninger, hvis en sådan mistanke foreligger på det tidspunkt, hvor spørgsmålet stilles. Den pågældende vil som følge heraf heller ikke kunne straffes i medfør af den foreslåede bestemmelse.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en fysisk person – som ikke er under konkret mistanke for groft uagtsomt eller forsætligt at have medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse – vil kunne pålægges en bøde, hvis den pågældende forsætligt eller groft uagtsomt afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, herunder Konkurrencerådet, eller Konkurrenceankenævnet eller fortier forhold af betydning for den sag eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes.

Til nr. 36

§ 23 a, stk. 1

Efter gældende ret finder der ikke en strafferetlig identifikation sted mellem et moderselskab og et datterselskab. Det indebærer, at et moderselskab ikke kan gøres ansvarlig for et datterselskabs overtrædelse af konkurrencelovens § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Der findes heller ikke regler i konkurrenceloven, der fast-

lår, under hvilke omstændigheder en retlig eller økonomisk efterfølger til en virksomhed er ansvarlig for overtrædelser af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, begået af den pågældende virksomhed, inden den blev overdraget eller opløst, herunder ved fusion.

Der henvises til afsnit 2.15.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Efter artikel 13, stk. 5, i direktiv 2019/1 skal medlemsstaterne sikre, at virksomhedsbegrebet – som udviklet af EU-Domstolen – anvendes i forbindelse med pålæggelse af bøder til modervirksomheder og økonomiske efterfølgere til virksomheder.

Som anført i afsnit 2.15.1.2 i de almindelige bemærkninger beror medlemsstaternes forpligtelse til at gennemføre artikel 13, stk. 5, på EU-Domstolens fortolkning af begrebet en økonomisk enhed.

På denne baggrund foreslås det med stk. 1, at en virksomhed kan gøres ansvarlig og hæfte for civile bøder, der pålægges en anden virksomhed inden for samme økonomiske enhed for overtrædelser af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Heri ligger, at domstolene i civile bødesager kan bestemme, at en virksomhed, der ikke selv har overtrådt § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, men som er en del af samme økonomiske enhed som den virksomhed, der har overtrådt de opregnede bestemmelser, hæfter solidarisk med den overtrædende virksomhed for den pålagte civile bøde.

I forbindelse med en sag for domstolene om pålæggelse af en civil bøde, jf. lovforslagets § 1, nr. 37, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i tilslutning til nedlæggelsen af en bødepåstand skulle nedlægge påstand om, at to – eller flere – virksomheder indgår i samme økonomiske enhed, og at de er ansvarlige og derfor hæfter solidarisk for overtrædelser og for betaling af den civile bøde. Retten vil herefter skulle tage stilling til, om de pågældende virksomheder indgår i samme økonomiske enhed. Hvis det er tilfældet, hæfter virksomhederne solidarisk for den pålagte bøde.

På EU-konkurrencerettens nuværende stadi vil det indebære, at inden for en økonomisk enhed, hvor et datterselskab f.eks. har overtrådt konkurrencelovens § 6 og EUF-Traktatens artikel 101, vil en påstand om betaling af en civil bøde for overtrædelser kunne rettes mod såvel moderselskabet som datterselskabet. En domstol vil herefter og som efter EU-praksis kunne pålægge moderselskabet in solidum med datterselskabet at skulle betale en civil bøde, dvs. hvert enkelt selskab hæfter for betaling af bøden, medmindre domstolen under hensyn til de særlige omstændigheder i den konkrete sag måtte bestemme en andel fordeling af ansvaret.

Et sådant ansvar og den heraf følgende solidariske hæftelse forudsætter, at en virksomhed indgår i en økonomisk enhed med en anden.

Begrebet en økonomisk enhed vil skulle fortolkes i over-

ensstemmelse med EU-Domstolens til enhver tid gældende praksis. Der er tale om et dynamisk begreb.

Som anført i bemærkningerne til § 23, stk. 1, omfatter begrebet virksomhed ifølge fast EU-praksis enhver enhed, som udøver økonomisk aktivitet, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde. I den forbindelse har EU-Domstolen præciseret, at begrebet virksomhed skal forstås som en økonomisk enhed, også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske personer, jf. Domstolens dom af 20. januar 2011 i sag C-90/09 P, *General Química*, præmis 35.

Hverken EUF-Traktatens artikel 101, artikel 102, Rådsforordning 1/2003 eller EU-retspraksis fastsætter, hvilken juridisk eller fysisk person inden for en økonomisk enhed, som Kommissionen – eller medlemsstaterne – skal holde ansvarlig for en overtrædelse og sanktionere ved pålæggelse af en bøde, jf. Domstolens dom af 27. april 2017 i sag C-516/15 P, *Akzo Nobel*, præmis 51.

Der findes dog en del praksis fra EU-Domstolen om, hvornår to eller flere juridiske personer kan anses for at udgøre en økonomisk enhed og med den følge, at sanktionen for en overtrædelse begået af én juridisk person under visse omstændigheder kan rettes mod en anden juridisk person inden for samme økonomiske enhed.

På EU-konkurrencerettens nuværende stade har EU-Domstolen således i en række sager fastslået, at et datterselskab og et moderselskab er en del af samme økonomiske enhed og derfor udgør én virksomhed i EU-konkurrencerettens forstand, når datterselskabet ikke frit bestemmer sin adfærd på markedet, men i det væsentlige følger instrukser fra moderselskabet, navnlig under hensyn til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem disse to virksomheder, jf. eksempelvis dom af 27. april 2017 i sag C-516/15 P, *Akzo Nobel*, præmis 52ff. Der vil derfor kunne pålægges moderselskabet en bøde, uden at der kræves bevis for, at moderselskabet har været direkte impliceret i overtrædelsen.

Moderselskabet skal kunne og rent faktisk have udøvet afgørende indflydelse på datterselskabets adfærd på markedet, men det vil ikke skulle påvises, at moderselskabet har været direkte impliceret i overtrædelsen af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, jf. Domstolens dom af 20. januar 2011 i sag C-90/09 P, *General Química*, præmis 38.

Hvis et moderselskab ejer hele eller størstedelen af kapitalen i det datterselskab, der har overtrådt EU-konkurrencereglerne, foreligger der efter denne retspraksis en afkræftelig formodning for, at moderselskabet faktisk udøver en afgørende indflydelse på datterselskabets adfærd på markedet.

En sådan formodning vil indebære, medmindre den afkræftes, at det anses for godtgjort, at moderselskabet faktisk har udøvet afgørende indflydelse på sit datterselskab. Konsekvensen heraf er, at moderselskabet vil kunne gøres ansvarlig for overtrædelsen og dermed hæfte solidarisk for betaling af den civile bøde, uden at der er behov for at skulle fremlægge yderligere beviser herfor. Hvis modersel-

skabet i en sådan situation vil undgå et bødeansvar, skal det føre tilstrækkelige beviser for, at datterselskabet optrådte selvstændigt på markedet, jf. Domstolens dom af 20. januar 2011 i sag C-90/09 P, *General Química*, præmis 40.

Hvis et moderselskab sammen med et datterselskab har medvirket til en overtrædelse af konkurrencereglerne, vil en civil bøde for overtrædelsen kunne rettes mod såvel moderselskabet. Dette er ikke et udslag af princippet om en økonomisk enhed, men en anvendelse af princippet om det personlige ansvar.

På samme måde som f.eks. et moderselskab ud fra princippet om en økonomisk enhed kan være ansvarlig for og dermed hæfte for et datterselskabs overtrædelse af konkurrencereglerne, vil en retlig eller økonomisk efterfølger til af en virksomhed, som f.eks. har overtrådt konkurrencelovens § 11 og EUF-Traktatens artikel 102, kunne gøres ansvarlig for og dermed hæfte for betaling af en civil bøde for den overtrædelse, som den erhvervede virksomhed begik, før den eller dens aktiviteter blev overdraget, dvs. der indtræder – i konkurrenceretlig sammenhæng – succession.

Det bemærkes, at hvis aktierne i et aktieselskab sælges, sker der alene ændringer i selskabets ejerkreds, og spørgsmålet om succession opstår ikke i et sådant tilfælde. Den pågældende virksomhed med den nye ejerkreds vil fortsat være ansvarlig for en overtrædelse af konkurrencereglerne begået før aktiesalget.

Hvis en omorganisering af en virksomhed blot indebærer, at virksomhedens juridiske form eller navn ændres, indebærer det heller ikke, at der opstår en ny virksomhed, der er fritaget for ansvar for den tidligere virksomheds konkurrencestridige adfærd, såfremt de to virksomheder er identiske i økonomisk henseende, jf. Domstolens dom af 7. januar 2004 i sag C-204/00, *Aalborg Portland*, præmis 59.

Hvis en virksomhed derimod frasælger sine aktiviteter – eller dele heraf – er udgangspunktet på EU-konkurrencerettens nuværende stade, at ansvaret for en overtrædelse begået før overdragelsen forbliver hos den virksomhed, der begik overtrædelsen, forudsat denne fortsat består, jf. Rettens dom af 17. december 1991 i sag T-6/89, *Enichem Anic*, præmis 238.

Hvis den virksomhed, der begik overtrædelsen, imidlertid er ophørt med at eksistere, inden der træffes afgørelse, vil den fysiske eller juridiske person, som måtte have overtaget ansvaret for virksomhedens drift, indtræde i ansvaret, hvis den pågældende erhverver kan anses for at være den retlige eller økonomiske efterfølger til virksomheden, jf. Rettens dom af 28. april 1994 i sag T-38/92, *All Weather Sports*, præmis 30, og Rettens dom af 20. april 1999 i de forenede sager T-305/94 m.fl., *Limburgse Vinyl*, præmis 953ff. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis en virksomhed har solgt sin produktion af et bestemt produkt til en anden virksomhed og efterfølgende er blevet opløst. Her vil den virksomhed, der reelt har overtaget driften og fortsat virksomheden, kunne gøres ansvarlig for overtrædelsen, hvis der er en økonomisk og funktionel kontinuitet mellem de to virksomheder.

Den retlige eller økonomiske efterfølger til en virksomhed, der har overtrådt konkurrencereglerne, vil endvidere indtræde i den pågældende virksomheds ansvar for overtrædelsen, hvis virksomheden er ude af stand til at betale den pålagte bøde for overtrædelsen, jf. Rettens dom af 11. marts 1999 i sag T-134/94, NMH Stahlwerke, præmis 127-132.

Den retlige eller økonomiske efterfølger til en virksomhed, der har overtrådt konkurrencereglerne, vil ligeledes indtræde i den pågældende virksomheds ansvar i tilfælde af strukturelle forbindelser mellem den erhvervede virksomhed og erhververen, jf. Domstolens dom af 7. januar 2004 i sag C-204/00 P, Aalborg Portland m.fl., præmis 344-360.

EU-Domstolen har endvidere fastslået, at den omstændighed, at en enhed, der har begået en overtrædelse af konkurrencereglerne, er genstand for en retlig eller organisatorisk ændring, ikke nødvendigvis vil have den virkning, at der opstår en ny virksomhed, der vil være fritaget for ansvar for den tidligere virksomheds konkurrencestridige adfærd. Når to enheder udgør samme økonomiske enhed, og den enhed, der har begået overtrædelsen, fortsat eksisterer, vil dette ikke være til hinder for, at den enhed, der har overtaget de økonomiske aktiviteter, vil kunne pålægges en sanktion, jf. dom af 11. december 2007 i sag C-280/06, ETI m. fl., præmis 42 og 48.

§ 23 a, stk. 2

Efter gældende ret vil en virksomhedssammenslutning, der er blevet pålagt en bøde for overtrædelse af konkurrencereglerne, ikke uden særskilt hjemmel kunne kræve bøden betalt af andre, herunder medlemsvirksomhederne.

Den gældende konkurrencelov indeholder ikke bestemmelser, der pålægger en virksomhedssammenslutning, der ikke kan betale den bøde, som den er blevet pålagt, at opkræve bidrag til betaling af bøden fra medlemsvirksomhederne.

Med bestemmelsen i stk. 2 foreslås det, at er en virksomhedssammenslutning ikke solvent og derfor ikke kan betale en bøde, den er blevet pålagt for overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, udmålt på grundlag af medlemsvirksomhedernes omsætning, skal sammenslutningen inden for en frist fastsat af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne til betaling af bøden.

Bestemmelsen indebærer, at virksomhedssammenslutningen, hvis den ikke er solvent og ikke kan betale den pålagte bøde, vil skulle indkalde de nødvendige bidrag fra medlemsvirksomhederne, således at den samlede bøde kan betales inden udløbet af den fastsatte frist. I fristen vil der derfor blive taget højde for, at virksomhedssammenslutningen skal have den fornødne tid til at indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne, hvis den ikke er solvent.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 14, stk. 3, i direktiv 2019/1. Der henvises til afsnit 2.16.2 i de almindelige bemærkninger.

Virkningen vil af den foreslåede bestemmelse vil være, at

der indføres en pligt for virksomhedssammenslutninger til at indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne til betaling af en bøde, hvis sammenslutningen ikke selv kan betale den.

For virksomhedssammenslutninger udmåles bøder på grundlag af medlemsvirksomhedernes omsætning. Det følger således af lovforslagets § 1, nr. 36, (§ 23 b, stk. 5), at hvis en overtrædelse begået af en virksomhedssammenslutning vedrører medlemmernes aktiviteter, er den maksimale størrelse af en bøde 10 pct. af summen af den samlede omsætning på verdensplan for hvert af de medlemmer, der er aktive på det marked, der er berørt af den overtrædelse, som sammenslutningen har begået.

I henhold til artikel 14, stk. 3, i direktiv 2019/1 vil bestemmelsen finde anvendelse i tilfælde, hvor en virksomhedssammenslutning ikke er solvent, dvs. hvor den ikke kan betale den pålagte bøde. Bestemmelsen vil indebære, at medlemsvirksomheder i sådanne tilfælde vil hæfte for betaling af bøden. Dette vil svare til, hvad der allerede gælder for en virksomhedssammenslutning, der ikke er solvent, og som er blevet pålagt en bøde af Kommissionen, jf. artikel 23, stk. 4, i Rådsforordning 1/2003.

Vurderingen af, om virksomhedssammenslutningen ikke er solvent og dermed ikke kan betale den pålagte bøde, foretages af virksomhedssammenslutningen selv. Det er således ikke et krav, at virksomhedssammenslutningens bo er taget under konkursbehandling, ligesom bøden ikke skal sendes til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, før der kan indkaldes bidrag fra medlemsvirksomhederne til dækning af bødebeløbet.

Bestemmelsen vil indebære, at hvis virksomhedssammenslutningen ikke kan betale bøden, har den pligt til at indkalde bidrag fra sine medlemsvirksomheder til dækning af bødebeløbet.

Direktiv 2019/1 indeholder ikke regler om, hvorledes virksomhedssammenslutningen skal indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne, herunder fordelingen blandt medlemsvirksomhederne. Den nærmere beslutning herom overlades derfor til virksomhedssammenslutningen. Der vil ikke være noget til hinder for, at virksomhedssammenslutningen ved beslutningen om at indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne tager hensyn til den relative størrelse af de virksomheder, der er medlemmer af sammenslutningen, og især til små og mellemstore virksomheders situation, jf. hvad der er anført i bemærkningerne nedenfor til stk. 4 om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens opkrævning.

§ 23 a, stk. 3

Med stk. 3 foreslås det, at har medlemsvirksomhederne ikke inden for fristen fuldt ud opfyldt forpligtelsen til at betale bidragene efter stk. 2, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen opkræve restbeløbet hos enhver af de virksomheder, hvis repræsentanter var medlemmer af sammenslutningens beslutende organer, da overtrædelsen blev begået.

Det vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, hvilke organer der kan anses for at udgøre sammenslutnin-

gens besluttende organer, men typisk vil det være bestyrelsen for virksomhedssammenslutningen. Muligheden for en sådan opkrævning følger af nærværende bestemmelse og kræver derfor ikke en særskilt afgørelse herom fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 14, stk. 4, 1. pkt., i direktiv 2019/1.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en bøde pålagt en virksomhedssammenslutning, som ikke er betalt fuldt ud efter, at sammenslutningen har opkrævet bidrag fra medlemsvirksomhederne til betaling af bøden, kan kræves betalt af de virksomheder, der var medlemmer af sammenslutningens besluttende organer, da overtrædelsen blev begået.

§ 23 a, stk. 4

Efter stk. 4, 1. pkt., foreslås det, at efter at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har krævet betaling i henhold til stk. 3, kan styrelsen også, hvor det er nødvendigt for at sikre fuld betaling af bøden, kræve betaling af udestående bødeløb hos ethvert medlem af sammenslutningen, der var aktiv på det marked, hvor overtrædelsen fandt sted.

Ifølge præambelbetragtning nr. 48 i direktiv 2019/1 bør en national konkurrencemyndighed i denne forbindelse tages hensyn til den relative størrelse af de virksomheder, der er medlemmer af sammenslutningen, og især til små og mellemstore virksomheders situation. Videre fremgår det, at betaling af bøder foretaget af et eller flere medlemmer af en sammenslutning ikke har nogen indvirkning på bestemmelser efter national ret, hvorefter det erlagte beløb kan inddrives hos andre medlemmer af sammenslutningen. De enkelte medlemmer vil herefter kunne gøre regres hos hinanden i overensstemmelse med gældende ret.

Med 2. pkt. foreslås det, at der dog ikke kan kræves betaling af medlemsvirksomheder, som påviser, at de ikke har gennemført sammenslutningens beslutning om en overtrædelse, og som enten ikke har haft kendskab til dennes eksistens eller aktivt har taget afstand fra den, inden Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens undersøgelse blev indledt.

Der er herved tale om en yderligere begrænsning af det foreslåede hæftelsesansvar. Det foreslås således, at der ikke kan kræves betaling efter stk. 3, 2. pkt., af medlemsvirksomheder, der påviser, at de ikke har gennemført sammenslutningens beslutning om en overtrædelse, og som enten ikke har haft kendskab til dennes eksistens eller aktivt har taget afstand fra den, inden undersøgelsen blev indledt. De kriterier, der skal lægges til grund ved vurderingen heraf, følger af EU-praksis, jf. f.eks. Domstolens dom af 7. januar 2004 i de forenede sager C-204/00 P m.fl., Aalborg Portland m.fl., dom af 22. oktober 2015 i sag C-194/14 P, AC-Treuhand (II) og dom af 21. januar 2016 i sag C-74/14, Eturas.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 4 vil gennemføre artikel 14, stk. 4, 2. og 3. pkt., i direktiv 2019/1.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen under visse betingelser vil kunne kræve restbeløbet betalt hos de medlemmer af sammenslutningen, der var aktive på det marked, hvor overtrædelsen fandt sted, hvis bøden efter virksomhedssammenslutningens indkaldelse af bidrag fra medlemsvirksomhederne og efter styrelsens opkrævning af restbeløbet hos de virksomheder, hvis repræsentanter var medlemmer af sammenslutningens besluttende organer, ikke er betalt fuldt ud.

§ 23 b, stk. 1

Bøder til virksomheder og virksomhedssammenslutninger for overtrædelse af konkurrenceloven udmåles efter gældende ret på baggrund af overtrædelsens grovhed, overtrædelsens varighed og den globale omsætning for den koncern, som virksomheden eller virksomhedssammenslutningen indgår i. Hertil kommer eventuelle skærpene eller formildende omstændigheder. Bøden kan maksimalt udgøre 10 pct. af virksomhedens samlede globale årlige koncernomsætning.

Den foreslåede bestemmelse omhandler udmåling af bøder for overtrædelse af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Det foreslås, at de foreslåede udmålingsprincipper for pålæggelse af bøder skal gælde for alle typer overtrædelser af loven.

Med 1. pkt. foreslås det som en videreførelse af gældende ret, at der ved udmålingen af bøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person samt ved udmåling af bøder til fysiske personer skal tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. Denne del af den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 14, stk. 1, i direktiv 2019/1.

Begrebet virksomhed skal, jf. bemærkningerne til lovforlaget § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 1), i overensstemmelse med EU-Domstolens faste praksis forstås som enhver enhed, der udøver økonomisk virksomhed, uanset enhedens retlige status eller finansieringsmåde, jf. f.eks. Domstolens dom af 11. december 2007 i sag C-280/06, ETI m.fl., præmis 38.

Med økonomisk virksomhed menes virksomhed, som består i at udbyde varer eller tjenesteydelser på et bestemt marked, jf. f.eks. EU-Domstolens dom af 14. september 2017 i sag C-177/16, AKKA, præmis 33.

Enhedens retlige status er uden betydning for, om den vil kunne pålægges en civil bøde, dvs. der stilles ikke krav om en bestemt selskabsform, eller at der i det hele taget skal foreligge et selskab. Aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, enkeltmandsvirksomheder, foreninger, fonde, boer m.v. vil være omfattet af begrebet, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Enhedens finansieringsmåde er ligeledes uden betydning for, om den vil kunne pålægges en civil bøde, dvs. der stilles ikke krav om, at enheden skal drives med økonomisk gevinst for øje. Et "non-profit" foretagende kan også være omfattet, hvilket er en videreførelse af gældende ret. Det er ligeledes og i overensstemmelse med gældende ret uden betydning, om enheden udøver økonomisk virksomhed i privat eller offentligt regi. Kommuner og statslige myndigheder vil

kunne være omfattet af begrebet i det omfang, de udøver virksomhed, der svarer til eller kan sidestilles med virksomhed udøvet af private, jf. princippet i straffelovens § 27, stk. 2. Dette er baggrunden for, at der i den foreslåede bestemmelse anvendes udtrykket enhver anden juridisk person.

Virksomhedssammenslutninger vil ligeledes kunne pålægges en civil bøde efter den foreslåede bestemmelse. Virksomhedssammenslutninger omfatter brancheforeninger af enhver slags og enhver anden form for organiseret samarbejde mellem virksomheder, hvilket er en videreførelse af gældende ret.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at der ved den konkrete udmåling i relation til vurderingen af en overtrædelses grovhed vil skulle tages udgangspunkt i et grundbeløb, alt efter om overtrædelsen kan karakteriseres som en mindre alvorlig, en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse. Dette er en videreførelse af gældende ret.

Det foreslås, at de hidtidige grundbeløb, som er blevet anvendt ved fastsættelsen af grovheden for en virksomheds overtrædelse, ligeledes videreføres. Det vil indebære, at grundbeløbet til en virksomhed for en mindre alvorlig overtrædelse bør være op til 4 mio. kr., grundbeløbet for en alvorlig overtrædelse bør være fra 4 mio. kr. til 20 mio. kr., mens grundbeløbet for en meget alvorlig overtrædelse bør være fra 20 mio. kr. og op efter.

Grundbeløbene for en fysisk person, der har medvirket til, at en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver juridisk person har overtrådt loven, foreslås også videreført. Det vil indebære, at grundbeløbet til en fysisk person for en mindre alvorlig overtrædelse, bør dermed være på mindst 50.000 kr. Grundbeløbet for en alvorlig overtrædelse bør være på mindst 100.000 kr., mens grundbeløbet for en meget alvorlig overtrædelse bør være på mindst 200.000 kr.

Det foreslås endvidere, at der ved den konkrete bødeudmåling for overtrædelser begået af virksomheder m.v. og fysiske personer også – ligesom efter gældende ret – vil skulle tages hensyn til varigheden af en overtrædelse.

For såvel virksomheder m.v. som fysiske personer vil forslaget indebære, at der vil skulle sondres mellem en overtrædelse af kortere varighed (mindre end 1 år), af mellemlang varighed (1-5 år) og af lang varighed (over 5 år), hvor størrelsen af bøden stiger i takt med overtrædelsens varighed. En overtrædelse af kortere varighed vil ikke medføre et tillæg til det grundbeløb, der er fastlagt ud fra vurderingen af overtrædelsens grovhed. En overtrædelse af mellemlang varighed vil medføre et tillæg på op til 50 pct. af det grundbeløb, der fastsættes for overtrædelsens grovhed, og en overtrædelse af lang varighed vil medføre et tillæg på 10 pct. for hvert år en overtrædelse har fundet sted af det grundbeløb, der fastlægges for overtrædelsen overtrædelsens grovhed. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Som hidtil vil der skulle tages hensyn til virksomheders m.v. omsætning, herunder til at bøder for alvorlige og meget alvorlige overtrædelser skal indebære en væsentlig

omkostning for virksomheden m.v. relativt til dens omsætning. Hensigten hermed er, at bøder for den samme type overtrædelse skal virke økonomisk ensartede for små og store virksomheder.

Det foreslås derfor med 2. pkt., at der ved udmåling af bøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person – som en videreførelse af gældende ret – også skal tages hensyn til den pågældendes samlede koncernomsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen. Denne del af den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 13, stk. 2, 2. pkt., i direktiv 2019/1.

Ved fastlæggelsen af en virksomheds omsætning skal der tages udgangspunkt i de regler, der gælder for beregningen af omsætning, jf. bekendtgørelse nr. 1286 af 26. november 2019. Det er den globale koncernomsætning, der skal tages hensyn til, og ikke kun omsætningen i den virksomhed, der har begået overtrædelsen. Det er endvidere, og som efter gældende ret, virksomhedens omsætning fra samtlige de varer og tjenesteydelser, som virksomheden producerer eller distribuerer, der skal tages hensyn til.

Med 3. pkt. foreslås det, at der som noget nyt kan tages hensyn til erstatning, der betales efter mindelig tvistbilæggelse, jf. lov om behandling af erstatningssager vedrørende overtrædelse af konkurrenceretten. Denne del af den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 14, stk. 2, i direktiv 2019/1. Bestemmelsen vedrører kun virksomheder m.v.

Med 4. pkt. foreslås det som et generelt princip, at bøder skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Denne del af den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 13, stk. 3, i direktiv 2019/1. Den foreslåede bestemmelse, som både vil gælde for virksomheder m.v. og for fysiske personer, vil indebære, at bøder for overtrædelse af konkurrencereglerne både vil skulle være proportionale og af en sådan størrelse, at de vil have en præventiv effekt.

Fastsættelsen af bøder vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne bødeniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. forslaget til § 23 b, stk. 2 og 3, for så vidt angår virksomheder m.v. og straffelovens 10. kapitel for så vidt angår fysiske personer.

§ 23 b, stk. 2

Efter gældende ret finder bestemmelserne om skærpene omstændigheder i straffelovens 10. kapitel anvendelse ved udmåling af bøder for overtrædelse af konkurrenceloven.

Konsekvensen af, at virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person fremover vil kunne pålægges en civil bøde og ikke som i dag en strafretlig bøde, vil være, at straffelovens 10. kapitel ikke længere vil finde anvendelse i forbindelse med pålæggelse af bøder til virksomheder. Det foreslås dog, at der ved den

konkrete bødeudmåling til virksomheder m.v. også fremover skal kunne tages hensyn til skærpende omstændigheder.

Det foreslås derfor med *stk. 2*, at det ved udmåling af en civil bøde til en virksomhed, virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person i almindelighed skal indgå som skærpende omstændighed, at den pågældende f.eks.

- 1) efter, at der tidligere er truffet afgørelse om den pågældendes overtrædelse af denne lov eller af EU-Traktatens artikel 101 eller 102, fortsætter den samme overtrædelse eller begår en tilsvarende overtrædelse,
- 2) har spillet en ledende rolle eller har tilskyndet til overtrædelsen, eller
- 3) har udsat en anden virksomhed for gengældelsesforanstaltninger for at få den til at respektere en konkurrencebegrænsende aftale eller adfærd i strid med § 6, § 11, eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Oplistingen i *stk. 2* er en ikkeudtømmende oplisting af eksempler på omstændigheder, som kan betragtes som skærpende omstændigheder. Afhængigt af sagens konkrete omstændigheder vil der også kunne lægges vægt på andre forhold som skærpende omstændigheder, herunder forhold svarende til dem, som er omfattet af straffelovens 10. kapitel.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en bøde til en virksomhed m.v. vil kunne forhøjes, hvis der i en konkret sag foreligger omstændigheder, som kan betragtes som skærpende for den pågældendes ansvar.

Der foreslås ikke med lovforslaget ændringer i forhold til, at straf til fysiske personer også fremadrettet vil være af strafferetlig karakter. Bestemmelserne i straffelovens 10. kapitel om skærpende omstændigheder i relation til straf til fysiske personer vil derfor finde uændret anvendelse. Den foreslåede bestemmelse vil alene finde anvendelse i relation til virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person, men det vil typisk være de samme omstændigheder, som vil kunne tages i betragtning i forbindelse med vurderingen af straf til en fysisk person.

Med *nr. 1* foreslås det, at en skærpende omstændighed f.eks. kan foreligge, hvis en virksomhed m.v. efter, at der tidligere er truffet afgørelse om den pågældendes overtrædelse af konkurrenceloven eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 fortsætter den samme overtrædelse eller begår en tilsvarende overtrædelse. Den trufne afgørelse skal være endelig, hvilket indebærer, at der enten kan være tale om en endelig administrativ afgørelse, som ikke indbringes for domstolene, eller – hvis sagen indbringes for domstolene, herunder med henblik på bødepåleggelse – en endelig domstolsafgørelse.

Begrebet den samme overtrædelse vil f.eks. kunne omfatte tilfælde, hvor der tidligere er truffet afgørelse om, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har deltaget i eksempelvis en markedsdelingsaftale med virksomhedens konkurrenter, men hvor virksomheden ikke desto mindre fortsætter markedsdelingsaftalen.

Det vil også kunne betragtes som en skærpende omstændighed, hvis en virksomhed begår en tilsvarende overtrædelse, som er et begreb, der anvendes i præambelbetragtning nr. 47 til direktiv 2019/1. En tilsvarende overtrædelse vil f.eks. kunne være, hvis der tidligere er truffet afgørelse om, at en virksomhed har deltaget i en markedsdelingsaftale og herefter indgår en ny markedsdelingsaftale med en anden konkurrent på et andet marked end det, som den første markedsdelingsaftale angik. Der vil også kunne være tale om en tilsvarende overtrædelse, hvis der tidligere er truffet afgørelse om, at en virksomhed har deltaget i f.eks. en markedsdelingsaftale, og virksomheden efterfølgende indgår en anden form for aftale med en konkurrent, der på tilsvarende måde begrænser konkurrencen f.eks. en aftale om priskoordination eller tilbudskoordination, eller en anden horisontal eller vertikal konkurrencebegrænsende aftale.

Begreberne ”den samme overtrædelse eller en tilsvarende overtrædelse” foreslås at gælde for alle overtrædelser af forbuddene mod konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominerende stilling i konkurrenceloven eller i EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 og er således ikke begrænset til de nævnte eksempler vedrørende karteller.

Den tidligere afgørelse om overtrædelse af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 kan være truffet af enten Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Konkurrencerådet, Konkurrenceankenævnet, danske domstole, Kommissionen eller af en national konkurrencemyndighed i en medlemsstat i Den Europæiske Union.

Med *nr. 2* foreslås det – som en videreførelse af gældende ret – at det vil kunne anses som en skærpende omstændighed, hvis en virksomhed har spillet en ledende rolle eller har tilskyndet til overtrædelsen. Der kan f.eks. være tale om, at virksomheden har taget initiativ til f.eks. en kartelaftale, eller at virksomheden har spillet en aktiv rolle i at ansøre andre virksomheder til at deltage i kartellet.

Efter *nr. 3* foreslås det – ligeledes som en videreførelse af gældende ret – at det vil kunne betragtes som en skærpende omstændighed, hvis en virksomhed har udsat en anden virksomhed for gengældelsesforanstaltninger for at få den til at respektere en ulovlig aftale eller praksis. Der kan f.eks. være tale om, at den gengældende virksomhed har søgt at fastholde en anden virksomhed i en ulovlig konkurrencebegrænsende aftale, selv om den anden virksomhed ønskede at trække sig ud af aftalen. Gengældelsesforanstaltningerne kan f.eks. give sig udslag i økonomiske foranstaltninger over for den anden virksomhed, f.eks. ved at den gengældende virksomhed får leverandører eller forhandlere til at standse samhandelen med den virksomhed, som ikke ønsker at deltage i den ulovlige aftale. Der kan også være tale om andre former for gengældelsesforanstaltninger, f.eks. i form af offentlig nedgørelse af virksomhedens produkter eller lignende.

§ 23 b, stk. 3

Efter gældende ret finder bestemmelserne om formildende

omstændigheder i straffelovens 10. kapitel anvendelse ved udmåling af bøder for overtrædelse af konkurrenceloven.

Konsekvensen af, at virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person fremover vil kunne pålægges en civil bøde og ikke som i dag en strafferetlig bøde, vil være, at straffelovens 10. kapitel ikke længere vil finde anvendelse i forbindelse med pålæggelse af bøder til virksomheder. Det foreslås dog, at der ved den konkrete bødeudmåling til virksomheder m.v. også fremover vil kunne tages hensyn til formildende omstændigheder.

Det foreslås derfor med stk. 3, at det ved udmåling af en civil bøde til en virksomhed, virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed, at den pågældende f.eks.

- 1) udelukkende har spillet en passiv rolle i forbindelse med overtrædelsen,
- 2) ikke har efterlevet en ulovlig aftale, vedtagelse eller samordnet praksis efter § 6 eller EUF-Traktatens artikel 101,
- 3) ved en intern politik for overholdelse af konkurrencereglerne til stadighed har gjort en aktiv indsats for, at alle virksomhedens medarbejdere skal overholde denne lov, eller
- 4) har medvirket til sagens opklaring, uden at betingelserne for bødelempelse i § 23 d eller § 23 e er opfyldt.

Oplistningen i stk. 3 er en ikkeudtømmende oplistning af eksempler på omstændigheder, som kan betragtes som formildende omstændigheder. Afhængigt af sagens konkrete omstændigheder vil der også kunne lægges vægt på andre forhold som formildende omstændigheder, herunder på forhold svarende til dem, som er omfattet af straffelovens 10. kapitel.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en bøde til en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning vil kunne nedsættes, hvis der i en konkret sag foreligger omstændigheder, der kan betragtes som formildende for den pågældendes ansvar.

Der foreslås ikke med lovforslaget ændringer i forhold til, at straf til fysiske personer også fremadrettet vil være af strafferetlig karakter. Bestemmelserne i straffelovens 10. kapitel om formildende omstændigheder i relation til straf til fysiske personer vil derfor finde uændret anvendelse. Den foreslåede bestemmelse vil alene finde anvendelse i relation til virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person, men det vil typisk være de samme omstændigheder, som der vil kunne tages i betragtning i forbindelse med vurderingen af straf til en fysisk person.

Med *nr. 1* foreslås det, ligesom efter gældende ret, at det vil kunne betragtes som en formildende omstændighed, hvis en virksomhed alene har spillet en passiv rolle i en given overtrædelse. Der vil f.eks. kunne være tale om, at en virksomhed som del af en ulovlig konkurrencebegrænsende aftale eller praksis alene har indtaget en tilbagetrukket

position uden at have taget initiativer til virkemåden eller omfanget af den pågældende aftale eller praksis.

Efter *nr. 2* foreslås det, ligeledes som en videreførelse af gældende ret, at det også vil kunne anses som en formildende omstændighed, hvis en virksomhed i praksis ikke har efterlevet en konkurrencebegrænsende aftale m.v. Der kan eksempelvis være tale om en virksomhed, som har indgået en kundedelingsaftale med en konkurrent, men hvor virksomheden i praksis ikke har overholdt den indgåede ulovlige aftale om, hvilke kunder virksomheden skulle afholde sig fra at samhandle med.

Efter *nr. 3* foreslås det, som også efter gældende ret, at det skal kunne inddrages som en formildende omstændighed, hvis en virksomhed ved en intern politik for overholdelse af konkurrencereglerne (et såkaldt "compliance program") har gjort og til stadighed gør en aktiv indsats for at få alle relevante medarbejdere til at følge lovgivningen, hvorfor overtrædelsen er sket på trods af ledelsens tilskyndelse til det modsatte. Et compliance program er en intern virksomhedspolitik, der har til formål at sikre virksomhedens overholdelse af konkurrencereglerne. Compliance programmet identificerer typisk de områder og situationer, hvor virksomheden kan komme i berøring med konkurrencereglerne, og udstikker processer og rammer for virksomhedens og medarbejdernes håndtering heraf. Et effektivt compliance program kan således medvirke til at imødegå overtrædelse af konkurrencereglerne, og det er derfor hensigtsmæssigt, at virksomheder tilskyndes til at operere med og overholde sådanne programmer.

Med *nr. 4* foreslås det, at det kan være en formildende omstændighed, hvis en virksomhed bidrager til myndighedernes opklaring af en sag. I de tilfælde, hvor en virksomhed søger om bødefritagelse eller bødenedsættelse, vil nedsættelsen af bøden følge reglerne herom. Reglerne om bødefritagelse eller -nedsættelse gælder imidlertid kun for kartelsager, og den foreslåede bestemmelse i § 23 b, stk. 3, nr. 4, vil således eksempelvis kunne finde anvendelse i sager om misbrug af dominerende stilling eller andre sager, hvor virksomheden hjælper myndighederne med f.eks. at tilvejebringe relevant bevismateriale eller på anden måde aktivt bidrager til sagens opklaring.

§ 23 b, stk. 4

En virksomhed kan efter gældende ret ikke pålægges en bøde, der overstiger 10 pct. af virksomhedens samlede globale årlige koncernomsætning, set som et gennemsnit over de seneste f.eks. 3 år forud for domstidspunktet eller vedtagelsen af et bødeforelæg. Dette er fastlagt i bemærkningerne til konkurrenceloven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 9, og Folketingstidende 2017-18, A, L 6 som fremsat, side 23.

Med forslaget til stk. 4, foreslås det med henblik på at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 15, stk. 1, i direktiv 2019/1 at indføre en udtrykkelig lovbestemmelse, som viderefører gældende ret.

Efter *1. pkt.* foreslås det, at en civil bøde til en virksomhed, virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person maksimalt skal kunne udgøre 10 pct. af den pågældendes samlede omsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen.

Hvis virksomheden m.v. indgår i en koncern, foreslås det efter *2. pkt.*, at bøden maksimalt skal kunne udgøre 10 pct. af den samlede omsætning på verdensplan i den pågældende koncern i det regnskabsår, som går forud for afgørelsen.

Omsætningen på verdensplan vil – som efter gældende ret – omfatte en virksomheds og en koncerns samlede omsætning for samtlige de varer og tjenesteydelser, som virksomheden eller koncernen producerer eller distribuerer.

§ 23 b, stk. 5

En virksomhed kan efter gældende ret ikke pålægges en bøde, der overstiger 10 pct. af virksomhedens samlede globale årlige koncernomsætning, set som et gennemsnit over de seneste f.eks. 3 år forud for domstidspunktet eller vedtagelsen af et bødeforelæg, jf. ovenstående bemærkninger til forslaget til § 23 b, stk. 4.

Med forslaget til *stk. 5*, foreslås det med henblik på at sikre en korrekt gennemførelse af artikel 15, stk. 2, i direktiv 2019/1 at indføre en udtrykkelig lovbestemmelse om en maksimering af bødestørrelsen i relation til virksomhedssammenslutninger.

Med *1. pkt.*, foreslås det, at hvis en overtrædelse begået af en virksomhedssammenslutning vedrører medlemmernes aktiviteter, er den maksimale størrelse af bøden 10 pct. af summen af den samlede omsætning på verdensplan for hvert af de medlemmer, der er aktive på det marked, der er berørt af den overtrædelse, som sammenslutningen har begået.

Hvis et af de pågældende medlemmer indgår i en koncern, foreslås det med *2. pkt.*, at den samlede omsætning på verdensplan for den pågældende koncern indgår i summen efter *1. pkt.* i stedet for medlemmets egen omsætning.

Det foreslås dog samtidig med *3. pkt.*, at det enkelte medlems økonomiske ansvar i forbindelse med betaling af bøden ikke må overstige det maksimale beløb, der er fastsat efter *stk. 4*.

Det enkelte medlems økonomiske ansvar kan derved ikke overstige 10 pct. af medlemmets samlede koncernomsætning på verdensplan.

Ved fastlæggelsen af en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings omsætning vil der, ligesom efter gældende ret, skulle tages udgangspunkt i bekendtgørelse nr. 1286 af 26. november 2019 om beregning af omsætning i konkurrenceloven.

§ 23 c, stk. 1

Efter den gældende bestemmelse i § 23, stk. 6, er forældelsesfristen for bødestraf 5 år. Der henvises til afsnit 2.18.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Med *stk. 1, 1. pkt.*, foreslås det, at forældelsesfristen er 5 år for pålæggelse af en civil bøde til en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person for en overtrædelse af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er 5 år.

Med *2. pkt.* foreslås det, at hvis forældelsen afbrydes efter *stk. 3-4*, løber en ny forældelsesfrist.

Med *3. pkt.* foreslås det, at forældelse indtræder senest 10 år efter begyndelsestidspunktet i henhold til *stk. 2*.

Virkingen af de foreslåede bestemmelser vil være, at muligheden for at pålægge en virksomhed m.v. en civil bøde for en overtrædelse af konkurrencereglerne som udgangspunkt forældes efter 5 år fra den dag, hvor overtrædelser eller undladelsen er ophørt, medmindre der inden for de 5 år er foretaget nærmere angivne efterforskningsskridt efter *stk. 3-4*. I så fald afbrydes forældelsesfristen, der først begynder at løbe igen, når der truffet endelig afgørelse i håndhævelsessagen. Hvis der imidlertid ikke inden 10 år regnet fra den dag, hvor overtrædelser eller undladelsen er ophørt, er pålagt en virksomhed m.v. en civil bøde, kan virksomheden ikke, uanset en afbrydelse af forældelsesfristen, pålægges en bøde.

Den foreslåede absolutte forældelsesfrist på 10 år for civile bøder til virksomheder og virksomhedssammenslutninger skal ses i sammenhæng med den forældelsesfrist, der gælder for fysiske personers overtrædelser af konkurrencelovens § 6 eller EUF-Traktatens artikel 101. Som anført i afsnit 2.18.1.1 i de almindelige bemærkninger er forældelsesfristen for fængselstraf for fysiske personers indgåelse af en kartelaftale, jf. den gældende § 23, stk. 3, i konkurrenceloven, omfattet af den almindelige bestemmelse om forældelse i straffelovens § 93, stk. 1. Forældelsesfristen for en overtrædelse af straffelovens § 299 c om indgåelse af kartelaftaler under særligt skærpene omstændigheder, og som kan medføre fængsel indtil 6 år, er 10 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1.

Det bemærkes, at efter § 7, stk. 1, i lov nr. 1541 af 13. december 2016 om behandling af erstatningssager vedrørende overtrædelser af konkurrenceretten skal en endelig dansk afgørelse om overtrædelse af konkurrenceretten lægges oprevet til grund i et efterfølgende erstatningssøgsmål. Selv om der efter det foreslåede *stk. 1* er indtrådt forældelse af adgangen til at pålægge en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning en bøde, hindrer det ikke, at der træffes en afgørelse om, at forbuddet i konkurrencelovens § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt.

§ 23 c, stk. 2

Den gældende § 23, stk. 6, indeholder ikke angivelse af begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen på 5 år for bødestraf.

Med *stk. 2* foreslås det, at forældelsesfristen for en civil bøde regnes fra den dag, hvor overtrædelser eller undladelsen er ophørt.

For en virksomheds overtrædelse af forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i form af f.eks. en samordnet praksis eller et (hemmeligt) kartel, er der tale om en såkaldt tilstandsforbrydelse, hvor det kendetegnende er opretholdelsen af en ulovlig tilstand; i dette tilfælde vil et bødeansvar ikke forældes, så længe den ulovlige tilstand, dvs. den konkurrencebegrænsende aftale m.v., opretholdes. Der er tale om en videreførelse af gældende ret.

For en virksomheds overtrædelse af forbuddet mod misbrug af dominerende stilling vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at forældelsesfristen begynder at løbe fra den dag, hvor virksomheden ophører med at misbruge sin dominerende stilling.

En virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan efter § 23, stk. 1, pålægges en civil bøde for at undlade at efterkomme et vilkår, et påbud eller et tilsagn, der er gjort bindende. Der kan endvidere pålægges en civil bøde for en virksomheds m.v. undladelse af at afgive fuldstændige og korrekte oplysninger eller undladelse af at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, jf. lovforslagets § 1, nr. 3 (§ 23, stk. 1, nr. 7-8). Består overtrædelsen i en af disse former for undladelser, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at forældelsesfristen begynder at løbe fra den dag, hvor undladelserne er ophørt.

§ 23 c, stk. 3

Den gældende § 23, stk. 6, angiver ikke, om forældelsesfristen kan afbrydes.

Som stk. 3 foreslås indsat en bestemmelse om afbrydelse af forældelsesfristen for en civil bøde.

Med 1. pkt. foreslås det, at forældelsesfristen for en civil bøde afbrydes fra den dag, hvor mindst én virksomhed i en håndhævelsessag får underretning om det første formelle efterforskningskridt fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, fra en national konkurrencemyndighed i en anden medlemsstat i Den Europæiske Union eller Kommissionen, som behandler en håndhævelsessag om den samme aftale, den samme vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder eller den samme samordnede praksis eller anden adfærd, der er forbudt efter denne lov eller efter EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre 1. og 2. afsnit, 1. pkt., i artikel 29, stk. 1, i direktiv 2019/1.

Begrebet håndhævelsessag er defineret i lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 5 b, nr. 5).

Ifølge pkt. 17 i Kommissionens meddelelse om samarbejdet inden for netværket af konkurrencemyndigheder (EU-Tidende 2004, nr. C 101, side 43) er det første formelle efterforskningskridt angivet til de undersøgelsesforanstaltninger, som Kommissionen kan iværksætte efter artikel 18-21 i Rådetsforordning 1/2003. Det drejer sig om en anmodning om oplysninger, gennemførelsen af et interview og foretagelsen af en kontrolundersøgelse. Hvis der ikke er foretaget

lignende indledende skridt, vil det for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vedkommende kunne være udsendelsen af en meddelelse om betænkeligheder efter konkurrencelovens § 15 a, stk. 2.

Der skal være tale om en underretning direkte til den pågældende virksomhed fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, en anden national konkurrencemyndighed eller Kommissionen; omtale i pressen vil ikke kunne udgøre en underretning i direktivets forstand.

For så vidt angår konkurrencebegrænsninger, der kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union, vil der efter den foreslåede bestemmelse endvidere skulle være tale om, at enten Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, en anden national konkurrencemyndighed eller Kommissionen i en håndhævelsessag behandler den samme aftale, den samme vedtagelse inden for en virksomhedssammenslutning, den samme samordnede praksis eller anden adfærd som f.eks. misbrug af en dominerende stilling, der er forbudt efter denne lov eller efter EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Med samme aftale m.v. menes den helt samme aftale m.v. mellem de samme parter. Når der overhovedet kan være tale om, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen behandler den samme aftale som f.eks. Kommissionen, skyldes det, at de nationale konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union har den samme kompetence som Kommissionen til at håndhæve forbudsbestemmelserne i EUF-Traktatens artikel 101 og 102.

Det foreslås efter 2. pkt., at afbrydelsen gælder for alle virksomheder m.v., der har deltaget i overtrædelsen.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at uanset at der ikke er sket underretning til samtlige virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, der har deltaget i f.eks. en ulovlig aftale, vil forældelsesfristen for pålæggelse af bøder blive afbrudt i forhold til samtlige virksomheder, hvis blot én virksomhed er blevet underrettet om det første formelle efterforskningskridt.

§ 23 c, stk. 4

Som nævnt i forslaget oven for til § 23 c, stk. 3, angiver den gældende § 23, stk. 6, ikke, om forældelsesfristen kan afbrydes – og bestemmelsen angiver heller ikke, fra hvilken dag afbrydelsen ophører.

Med stk. 4 foreslås det, at afbrydelsen af forældelsesfristen for en civil bøde ophører den dag, hvor håndhævelsessagen er afsluttet ved en endelig afgørelse om, at denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt, virksomheders eller virksomhedssammenslutningers tilsagn er gjort bindende, en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person er blevet pålagt en bøde, eller når det er besluttet, eller der er truffet afgørelse om, at sagen ikke vil blive forfulgt yderligere.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre 3. afsnit i

artikel 29, stk. 1, sammenholdt med artikel 29, stk. 2, i direktiv 2019/1

Det foreslås, at afbrydelsen af forældelsesfristen for en civil bøde ophører den dag, hvor håndhævelsessagen er afsluttet ved en endelig afgørelse, eller hvor det er besluttet ikke at forfølge sagen yderligere.

Med en endelig afgørelse menes en afgørelse, som ikke, eller ikke længere, kan efterprøves efter almindelige retsmidler, jf. artikel 2, stk. 1, nr. 22, i direktiv 2019/1.

I relation til konkurrenceloven indebærer det, at hvis en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning ikke har indbragt Konkurrenceankenævnets afgørelse for domstolene senest 8 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, er ankenævnets afgørelse ifølge konkurrencelovens § 20, stk. 3, endelig.

En dom fra en dansk domstol er endelig, hvis den ikke indbringes for en højere instans inden ankefristens udløb, eller hvis ankemulighederne er udtømt.

Afslutningen af håndhævelsessagen vil efter den foreslåede bestemmelse skulle gå ud på, at denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt, at virksomheders eller virksomhedssammenslutningers tilsagn er gjort bindende, at en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person er blevet pålagt en bøde, eller at det er besluttet eller afgjort, at sagen ikke vil blive forfulgt yderligere.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil for det første være, at afbrydelse af forældelsen ophører, og at forældelsesfristen dermed igen begynder at løbe, når der er truffet endelig afgørelse om, at konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt. Det kan være en afgørelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, fra en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union eller fra Kommissionen (for de to sidstnævnte myndigheder kan det kun være en afgørelse i relation til EUF-Traktatens artikel 101 eller 102).

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil for det andet være, at afbrydelse af forældelsen ophører, når der er truffet endelig afgørelse om, at en virksomheds eller en virksomhedssammenslutning tilsagn er gjort bindende. For Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vedkommende vil det være en afgørelse efter konkurrencelovens § 16 a, der med lovforslagets § 1, nr. 16, foreslås ændret. For Kommissionens vedkommende vil være en beslutning, som omhandlet i artikel 9 i Rådforordning 1/2003.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil for det tredje være, at afbrydelse af forældelsen ophører, når der er truffet endelig afgørelse om at pålægge en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person en bøde. Det kan f.eks. være en endelig afgørelse fra en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union. En sådan afgørelse vil bevirke, at forældelsesfristen for i givet fald at pålægge en civil bøde for overtrædelsen af denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102

begynder at løbe fra den endelige afgørelse fra den anden nationale konkurrencemyndighed.

For det fjerde vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at afbrydelsen af forældelsen anses for ophørt, og at forældelsesfristen dermed igen begynder at løbe, når det er besluttet, eller der er truffet afgørelse om, at sagen ikke vil blive forfulgt yderligere. I relation til konkurrenceloven vil afbrydelsen af forældelsen anses for ophørt, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter konkurrencelovens § 15, stk. 1, 3. eller 4. pkt. enten har besluttet eller truffet afgørelse om, at sagen ikke vil blive forfulgt yderligere. I overensstemmelse med 3. afsnit i artikel 29, stk. 1, i direktiv 2019/1 vil det efter den foreslåede bestemmelse være fra den dag, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen træffer en beslutning om, at der ikke er grund til at forfølge sagen yderligere; det er således ikke et krav, at den pågældende virksomhed m.v. har fået underretning herom.

§ 23 c, stk. 5

Med stk. 5 foreslås det, at forældelsesfristen for bødestraf til en fysisk person er 5 år.

Der er tale om en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 23, stk. 6, om en forældelsesfrist for bødestraf på 5 år.

Efter straffelovens § 94, stk. 1, regnes forældelsesfristen som udgangspunkt fra den dag, hvor den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt.

Det følger endvidere af straffelovens § 94, stk. 5, 1. pkt., at forældelsesfristen afbrydes, når den pågældende gøres bekendt med sigtelsen, eller når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at hvis anklagemyndigheden ikke inden 5 år regnet fra den dag, hvor den strafbare handling eller undladelse er ophørt, har rejst sigtelse mod den pågældende, kan denne ikke pålægges en bøde.

Forældelsesfristen for fængselstraf for fysiske personer medvirken til en virksomheds indgåelse af en kartelfaftale, jf. lovforslagets § 1, nr. 35 (§ 23, stk. 4), er omfattet af den almindelige forældelsesfrist i straffelovens § 93, stk. 1. Forældelsesfristen for en overtrædelse af straffelovens § 299 c om indgåelse af kartelfaftaler under særligt skærpente omstændigheder, og som kan medføre fængsel indtil 6 år, er derfor 10 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1.

§ 23 d, stk. 1

Efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 23 a kan en ansøger under en række betingelser opnå tiltalesfald for at have deltaget i et kartel. Det forudsætter bl.a., at ansøgeren er den første af deltagerne i kartellet, der henvender sig til konkurrencemyndighederne med oplysninger om kartellet, at vedkommende samarbejder fuldt ud med konkurrencemyndighederne om sagens opklaring,

og at vedkommende senest bringer sin deltagelse i kartellet til ophør ved ansøgningens indgivelse.

Med forslaget til *stk. 1*, foreslås det, at en virksomhed, som handler i strid med konkurrencelovens § 6 eller EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1, ved at deltage i et kartel, efter ansøgning opnår fritagelse for den bøde, virksomheden ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet, hvis ansøgeren opfylder betingelserne i stk. 2 og 3, jf. nærmere herom nedenfor.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre direktivets artikel 17 og 19, og er en videreførelse af den gældende bestemmelse om muligheden for at opnå bødefritagelse.

Virksomheden af den foreslåede bestemmelse vil være, at en virksomhed kan blive fritaget for den bøde, som den pågældende ellers ville være blevet pålagt for karteldeltagelse, hvis virksomheden som den første ansøger om bødefritagelse og opfylder betingelserne herfor.

Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 35 (ad § 23, stk. 1) omfatter begrebet ”virksomhed” også enkeltmandsvirksomheder. Virksomhedssammenslutninger, der udøver en økonomisk aktivitet på egne vegne, vil efter den foreslåede bestemmelse kunne opnå bødefritagelse i de tilfælde, hvor de deltager i et kartel på egne vegne og ikke på vegne af deres medlemmer, jf. også præambelbetragtning nr. 52 til direktiv 2019/1.

Bødefritagelse vil alene kunne opnås for deltagelse i et kartel. Der vil således ikke kunne opnås fritagelse for bøder for andre overtrædelser af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Begrebet ”kartel” skal forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 5 b, nr. 6), dvs., at der skal være tale om en aftale eller samordnet praksis mellem to eller flere konkurrenter om at samordne deres konkurrencemæssige adfærd på markedet eller påvirke de relevante konkurrenceparametre gennem forskellige former for praksis, f.eks., men ikke udelukkende, fastsættelse eller koordinering af købs- eller salg priser eller af andre forretningsbetingelser, herunder i forbindelse med immaterielle rettigheder, tildeling af produktions- eller salgskvoter, markedsdeling og fordeling af kunder, herunder tilbudskoordinerings, import- eller eksportbegrænsninger eller konkurrencebegrænsende foranstaltninger over for andre konkurrenter.

Efter gældende ret kan en virksomhed opnå tiltalefraval for den bøde, som vedkommende ellers ville være blevet pålagt. Som en konsekvens af, at bøder til virksomheder fremover foreslås pålagt civilretligt i stedet for strafferetligt, jf. lovforslagets § 1, nr. 37, foreslås det, at virksomheder kan opnå en bødefritagelse. Ændringen er ikke udtryk for en realitetsændring, men udtryk for, at ordlyden ikke længere refererer til den strafferetlige terminologi.

Det foreslås ligesom efter gældende ret, at ansøgeren skal opfylde en række betingelser for at kunne opnå bødefritagelse, jf. de foreslåede bestemmelser i stk. 2-4.

§ 23 d, stk. 2

Efter gældende ret skal en ansøger opfylde en række betingelser for at opnå tiltalefraval for at have deltaget i et kartel. Det omfatter bl.a., at ansøgeren er den første af deltagerne i kartellet, der henvender sig til konkurrencemyndighederne med oplysninger om kartellet.

Med forslaget til *stk. 2*, foreslås der opstillet et generelt krav om, at ansøgeren skal være den første til at fremlægge dokumentation, som

- 1) på det tidspunkt, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtager ansøgningen, sætter styrelsen i stand til at foretage en kontrolundersøgelse i forbindelse med kartellet, forudsat at styrelsen ikke allerede er i besiddelse af tilstrækkelig dokumentation, som sætter styrelsen i stand til at foretage en sådan kontrolundersøgelse, eller at styrelsen ikke allerede har foretaget en sådan undersøgelse, eller
- 2) efter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens opfattelse er tilstrækkeligt til, at der kan fastslås en overtrædelse, som er omfattet af bødelempelsesordningen, forudsat at styrelsen ikke allerede er i besiddelse af tilstrækkelige beviser til at fastslå en sådan overtrædelse, og at ingen anden ansøger tidligere har været berettiget til bødefritagelse efter nr. 1 i forbindelse med kartellet.

Som anført i bemærkningerne til forslaget til § 23 i, vil ansøgninger fra fysiske personer indgå i køen af ansøgere på lige fod med ansøgninger fra virksomheder. Det er således alene den første virksomhed eller fysiske person, der vil kunne opnå henholdsvis bødefritagelse (virksomheder) eller tiltalefraval (fysiske personer).

Der skal være tale om oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke allerede var i besiddelse af på ansøgningstidspunktet. Det vil være tidspunktet for aflevering af oplysningerne til styrelsen, der vil være afgørende for, om ansøgeren anses for at være den første. En ansøgning anses for afleveret, når den er kommet Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i hænde. Dette tidspunkt vil fremgå af styrelsens kvittering for modtagelsen af ansøgningen, jf. bemærkningerne til forslaget til § 23 h.

Herudover stilles der et krav til oplysningernes kvalitet afhængigt af, om ansøgningen indgives før eller efter, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget kontrolundersøgelse vedrørende de forhold, som ansøgningen vedrører.

Ved en kontrolundersøgelse skal forstås Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens kontrolundersøgelser efter konkurrenceloven, jf. § 18, der foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 25, og den foreslåede § 18 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 28.

Hvis ansøgeren søger om bødefritagelse, inden Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen påbegynder en kontrolundersøgelse, foreslås det med *nr. 1*, at ansøgeren vil skulle fremlægge oplysninger, som giver Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen konkret anledning til at iværksætte en kontrolundersøgelse vedrørende det pågældende forhold, som oplysningerne vedrører. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil have en skønsmæssig beføjelse til at vurdere, om de frem-

lagte oplysninger er tilstrækkelige til, at styrelsen finder det hensigtsmæssigt at iværksætte en kontrolundersøgelse. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 17, stk. 2, litra c, nr. i, i direktiv 2019/1.

Hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget en kontrolundersøgelse vedrørende det pågældende forhold, kan der ikke opnås bødefritagelse efter nr. 1. I sådanne tilfælde foreslås det med *nr. 2*, at en ansøger derimod vil kunne opnå bødefritagelse, hvis vedkommende fremlægger oplysninger, der efter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering er tilstrækkelige til, at der kan fastslås en overtrædelse, der er omfattet af bødelempelsesordningen. Det vil endvidere være en betingelse, at ingen anden juridisk eller fysisk person er berettiget til bødefritagelse efter nr. 1. Med bødelempelsesordningen forstås den ordning, der giver mulighed for enten at opnå bødefritagelse eller bødenedsættelse for deltagelse i et kartel, jf. bemærkningerne til stk. 1. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 17, stk. 2, litra c, nr. ii, i direktiv 2019/1.

Dette forholdsvis strengere krav til kvaliteten af oplysningerne skyldes, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i disse situationer allerede har kendskab til det pågældende kartel. Der er derfor ikke behov for, at lovgivningen indrettes således, at virksomhederne også i disse situationer belønnes for at henvende sig med oplysninger. I modsat fald kunne der være en risiko for, at virksomhederne generelt først ville henvende sig, efter at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen havde gennemført en kontrolundersøgelse.

Baggrunden for, at muligheden for at opnå bødefritagelse ikke helt udelukkes, efter at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget en kontrolundersøgelse, er, at der bør være et incitament til, at en virksomhed, der har betydelige oplysninger om et kartel, henvender sig til styrelsen med disse oplysninger.

Ansøges der om bødelempelse, mens en kontrolundersøgelse finder sted, vil de oplysninger, som ansøgeren fremlægger, skulle vurderes i forhold til de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i sin besiddelse på det tidspunkt, hvor ansøgningen indgives. Baggrunden herfor er, at virksomhederne ikke skal have incitament til at vente med at indgive en ansøgning, indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretager en kontrolundersøgelse.

§ 23 d, stk. 3

Efter gældende ret skal ansøgeren opfylde en række yderligere kumulative betingelser for at opnå bødefritagelse. Det omfatter bl.a., at vedkommende samarbejder fuldt ud med konkurrencemyndighederne om sagens opklaring, at vedkommende bringer sin deltagelse i kartellet til ophør senest ved ansøgningens indgivelse samt, at ansøgeren ikke har tvunget andre til at deltage i kartellet, jf. konkurrencelovens § 23 a, stk. 2.

Med forslaget til *stk. 3*, foreslås det, at en ansøger kun kan opnå bødefritagelse, såfremt ansøgeren

- 1) afslører sin deltagelse i et kartel,

- 2) har bragt sin deltagelse i kartellet til ophør senest straks efter indgivelse af ansøgningen om bødelempelse, bortset fra de aktiviteter, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen mener er nødvendige for at sikre undersøgelsens integritet,
- 3) ikke under planlægningen af sin indgivelse af en ansøgning om bødelempelse til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
  - a) har ødelagt, forfalsket eller skjult beviser vedrørende kartellet eller
  - b) har afsløret sin planlagte indgivelse af ansøgningen eller noget af dens indhold over for andre end konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande,
- 4) ikke har taget skridt til at tvinge andre virksomheder til at tilslutte sig kartellet eller til at blive i det, og
- 5) samarbejder oprigtigt, fuldt ud, permanent og hurtigt med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fra det tidspunkt, hvor ansøgningen indgives, og indtil håndhævelsessagen er endeligt afsluttet over for alle de parter, som undersøgelsen omfatter, eller sagen på anden vis er afsluttet.

Disse betingelser foreslås også at skulle gælde for ansøgere om bødenedsættelse, jf. forslaget til § 23 e, stk. 2, nr. 2.

Med forslaget til *nr. 1*, foreslås det, at ansøgeren skal afsløre sin deltagelse i kartellet. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 17, stk. 2, litra b.

Det vil således skulle fremgå af ansøgningen, at ansøgeren har deltaget i kartellet, og på hvilken måde dette er sket. På tidspunktet for indgivelse af en ansøgning kan det i visse tilfælde være uklart for ansøgeren, om den beskrevne adfærd er udtryk for en overtrædelse af konkurrencereglerne. I det omfang Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at dette er tilfældet, ligger det i kravet om, at ansøgeren skal afsløre sin deltagelse i kartellet, at vedkommende også skal erkende den pågældende overtrædelse.

Som en videreførelse af gældende ret foreslås det med *nr. 2*, at en ansøger skal bringe sin deltagelse i kartellet til ophør senest ved indgivelse af ansøgningen om bødelempelse. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 19, litra a.

I forbindelse med sager om bødelempelse kan der i en periode, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretager indledende undersøgelser af det forhold, som ansøgningen angår, opstå spørgsmål om en ansøgers fortsatte deltagelse i kartelmøder m.v., indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er klar til at foretage en nærmere undersøgelse af de virksomheder, som formodes at deltage i kartellet. Fordelen ved at tillade fortsat deltagelse i kartellet vil være, at de øvrige karteldeltagere derved ikke vil fatte mistanke, hvis ansøgeren f.eks. pludselig udebliver fra kartelmøder. Der kan således være hensyn, der taler for ansøgerens fortsatte deltagelse i kartellet, idet dette vil være nødvendigt for, at kontrolundersøgelsen kan bevare sin integritet. Den foreslåede bestemmelse i nr. 2, vil derfor ikke udelukke, at en ansøger efter aftale med og accept fra Konkurrence- og For-

brugerstyrelsen vil kunne fortsætte sin deltagelse i kartellet i en passiv rolle i den periode, hvor styrelsen forbereder en nærmere undersøgelse af de formodede karteldeltagere, og indtil kartellets øvrige deltagere af styrelsen gøres bekendt med undersøgelsen. Ansøgerens fortsatte passive deltagelse i kartellet vil i så fald ikke være til hinder for, at ansøgeren opnår bødelempelse. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil dog ikke kunne pålægge en ansøger at fortsætte aktiviteten, hvis denne ikke ønsker det.

Det foreslås med *nr. 3, litra a*, at ansøgeren allerede fra det tidspunkt, hvor vedkommende planlægger indgivelsen af en ansøgning om bødelempelse, ikke må have ødelagt, forfalsket eller skjult beviser vedrørende kartellet. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 19, litra c, nr. i.

Virksomheden af den foreslåede bestemmelse vil være, at det vil blive anset for et brud på den loyale samarbejdsforpligtelse, hvis ansøgeren allerede fra det tidspunkt, hvor ansøgningen om bødelempelse planlægges indgivet, har ødelagt eller skjult dokumentation for kartellet.

Med *nr. 3, litra b*, foreslås det, at ansøgeren allerede fra det tidspunkt, hvor vedkommende planlægger indgivelsen af en ansøgning om bødelempelse, ikke over for andre end konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller tredjelande må afsløre, at vedkommende vil indgive en ansøgning om bødelempelse. Ansøgeren må heller ikke afsløre noget af ansøgningens indhold. Bestemmelsen vil dog ikke være til hinder for, at virksomheden drøfter muligheden for at indgive en ansøgning med en advokat, eller for at advokaten bistår med udfærdigelsen af ansøgningen. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 19, litra c, nr. ii, i direktiv 2019/1.

Virksomheden af den foreslåede bestemmelse vil være, at ansøgeren, fra det tidspunkt hvor vedkommende planlægger indgivelsen af en ansøgning, ikke vil kunne oplyse andre end de anførte konkurrencemyndigheder om sin planlagte indgivelse af ansøgningen om bødelempelse. Ansøgeren vil således ikke ved f.eks. direkte henvendelse til eller gennem offentliggørelse af en pressemeddelelse kunne gøre de øvrige karteldeltagere eller andre opmærksomme på, at den pågældende vil indgive en ansøgning om bødelempelse. Dette vil i givet fald blive betragtet som et brud på samarbejdsforpligtelsen.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i stk. 4, nr. 5, hvorefter ansøgeren, medmindre andet er aftalt, først må afsløre sin indgivelse af ansøgningen eller noget af dens indhold, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens har udsendt en klagepunktsmeddelelse i håndhævelsessagen.

Med *nr. 4* foreslås det, at ansøgeren ikke på nogen måde må have tvunget andre virksomheder til at deltage i kartellet. Tvang vil skulle afgrænses begrebsmæssigt som i straffelovens § 260 om ulovlig tvang. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 17, stk. 3, i direktiv 2019/1.

Virksomheden af den foreslåede bestemmelse vil være, at en

virksomhed, der har tvunget andre til enten at deltage i det pågældende kartel eller til at forblive heri, ikke kan opnå bødelempelse.

Med *nr. 5* foreslås det, at ansøgeren skal samarbejde med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, indtil håndhævelsessagen er endeligt afsluttet over for alle parter, eller sagen på anden vis er afsluttet. Den foreslåede bestemmelse, der indeholder generelle krav til ansøgerens loyale samarbejdsforpligtelse, vil gennemføre artikel 19, litra b, i direktiv 2019/1.

Ansøgerens samarbejde med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal efter den foreslåede bestemmelse være oprigtigt, dvs. det må ikke være på skrømt, og ansøgeren skal fremlægge korrekte oplysninger.

Samarbejdet skal endvidere være fuldt ud, dvs. at ansøgeren ikke på nogen måde må tilbageholde oplysninger, ligesom ansøgeren på ethvert tidspunkt skal stå til rådighed for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til besvarelse af spørgsmål m.v.

Samarbejdet skal desuden være permanent, dvs. under hele håndhævelsessagens behandling fra ansøgningens indgivelse, og indtil sagen ved afgørelse er afsluttet endeligt over for alle de virksomheder, som undersøgelsen omfatter, eller sagen på anden vis er afsluttet.

Endelig afslutning af håndhævelsessagen vil kunne være en afgørelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Konkurrencerådet, der ikke påklages til Konkurrenceankenævnet. Det vil også kunne være en afgørelse fra Konkurrenceankenævnet, der ikke påklages til domstolene. Endelig vil der kunne være tale om en dom, der ikke ankes eller ikke kan ankes.

Det er endelig afslutning af håndhævelsessagen i forhold til alle de parter (virksomheder), som har været involveret i undersøgelsen. Samarbejdsforpligtelsen vil således indebære, at ansøgeren også skal være beredt på at afgive vidneforklaring ved domstolene, i det omfang en sag mod en anden virksomhed afgøres ved domstolene.

Der vil efter den foreslåede bestemmelse også kunne være tale om, at sagen på anden vis afsluttes. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afslutter sagen, fordi styrelsen ikke vurderer, at der foreligger en overtrædelse af konkurrencereglerne, eller fordi styrelsen som led i sin prioritering i henhold til konkurrencelovens § 15, stk. 1, beslutter at indstille sagsbehandlingen.

Endelig skal samarbejdet være hurtigt, hvilket vil indebære, at ansøgeren skal svare på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens spørgsmål m.v. så hurtigt som muligt og uden unødigt ophold.

§ 23 d, stk. 4

Efter gældende ret er det en betingelse for at opnå tiltalefratagelse for at have deltaget i et kartel, at ansøgeren samarbejder fuldt ud, effektivt og loyalt med myndighederne under hele sagens behandling, jf. konkurrencelovens § 23 a, stk. 2, nr. 1.

Med *stk. 4* foreslås en konkretisering af samarbejdsforpligtelsen efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, nr. 5*.

Det foreslås således, at samarbejdet efter *stk. 3, nr. 5*, skal indebære, at ansøgeren opfylder følgende krav:

- 1) Straks forsyner Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med alle relevante oplysninger og dokumentation vedrørende kartellet, som den pågældende har adgang til eller kommer i besiddelse af, herunder følgende:
  - a) Navn og adresse på ansøgeren.
  - b) Navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i kartellet.
  - c) En detaljeret beskrivelse af kartellet, herunder de berørte produkter, de berørte områder, varigheden og arten af karteladfærden.
  - d) Oplysninger om tidligere eller eventuelle planlagte fremtidige ansøgninger om bødelempelse til andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande vedrørende kartellet.
- 2) Står til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens rådighed med henblik på at besvare eventuelle forespørgsler, der kan bidrage til at fastslå omstændighederne.
- 3) Stiller direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og gør rimelige bestræbelser på at stille tidligere direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med styrelsen.
- 4) Ikke ødelægger, forfalsker eller skjuler relevante oplysninger eller dokumentation.
- 5) Ikke afslører sin indgivelse af ansøgningen om bødelempelse eller noget af dens indhold, før Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har udsendt en klagepunktsmeddelelse i håndhævelsessagen, medmindre andet er aftalt.

De nævnte betingelser skal alle være opfyldte.

Efter *nr. 1* foreslås det, at ansøgeren straks skal give Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen alle relevante oplysninger og al dokumentation vedrørende kartellet, som vedkommende har adgang til eller kommer i besiddelse af. For at opfylde samarbejdsforpligtelsen vil en ansøger navnlig skulle fremlægge oplysninger om navn og adresse på ansøgeren, identiteten på de andre deltagere i kartellet, en detaljeret beskrivelse af kartellet (berørte produkter, berørte markeder, varigheden og naturen af kartellet) samt oplysning om, hvorvidt ansøgeren har indgivet eller planlægger at indgive ansøgning om bødelempelse til andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller tredjelande. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 19, litra b, nr. i, i direktiv 2019/1.

Med *nr. 2* foreslås det, at ansøgeren skal stå til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens rådighed med henblik på at besvare eventuelle forespørgsler, der kan bidrage til at fastslå omstændighederne. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 19, litra b, nr. ii, i direktiv 2019/1.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med

de generelle krav i *stk. 3, nr. 5*, til ansøgerens loyale samarbejdsforpligtelse og vil indebære, at ansøgeren på ethvert tidspunkt skal stå til rådighed med en hurtig besvarelse af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens spørgsmål.

Efter *nr. 3* foreslås det, at ansøgeren dels skal stille direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, dels skal gøre rimelige bestræbelser på at stille tidligere direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med styrelsen. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 19, litra b, nr. iii, i direktiv 2019/1.

For ansøgerens nuværende direktører, ledere og andre ansatte vil den foreslåede bestemmelse indebære en ubetinget pligt til at stille disse til rådighed. Heri vil ligge, at ansøgeren ikke vil kunne sætte hindringer op for, at de pågældende deltager i et interview. Gør ansøgeren det, vil det være et brud på samarbejdsforpligtelsen og dermed på ansøgerens mulighed for at opnå bødelempelse.

Ansøgerens tidligere direktører, ledere og andre ansatte er ikke underlagt ansøgerens instruktionsbeføjelser. Den foreslåede bestemmelse vil i relation til denne personkreds indebære, at ansøgeren skal søge at stille de pågældende tidligere ansatte til rådighed for interviews med styrelsen. Hvis dette ikke lykkes efter rimelige bestræbelser fra ansøgeren, vil det dog ikke have indflydelse på den pågældendes mulighed for at opnå bødelempelse.

Efter *nr. 4* foreslås det, at ansøgeren ikke må ødelægge, forfalske eller skjule relevante oplysninger eller dokumentation. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 19, litra b, nr. iv, i direktiv 2019/1.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at det vil blive anset for et brud på den loyale samarbejdsforpligtelse, hvis ansøgeren ødelægger eller skjuler dokumentation om kartellet. Den foreslåede bestemmelse vil også indebære, at ansøgeren ikke på nogen måde må afgive urigtige eller vildledende oplysninger, fortie faktiske forhold eller fordreje eller forvanske de oplysninger, som vil blive fremlagt.

Med *nr. 5* foreslås det, at ansøgeren ikke, medmindre andet er aftalt, må afsløre sin indgivelse af ansøgningen om bødelempelse eller noget af dens indhold, før Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har udsendt en klagepunktsmeddelelse i sagen. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 19, litra b, nr. v, i direktiv 2019/1.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at det vil blive anset for et brud på den loyale samarbejdsforpligtelse, hvis ansøgeren oplyser til andre, at vedkommende har indgivet en ansøgning om bødelempelse. Ansøgeren vil således ikke ved f.eks. direkte henvendelse til eller gennem offentliggørelse af en pressemeddelelse kunne gøre de øvrige karteldeltagere eller andre opmærksomme på, at den pågældende har indgivet en ansøgning om bødelempelse. Forpligtelsen gælder – medmindre andet aftales med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen – indtil styrelsen har udsendt en klagepunktsmeddelelse i håndhævelsessagen.

§ 23 e, stk. 1

Efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 23 a, stk. 4, kan en ansøger, som ikke opfylder betingelserne for tiltalefrafald, under visse betingelser opnå nedsættelse af den bøde, som vedkommende ellers ville være blevet pålagt.

Med forslaget til *stk. 1*, foreslås det som en videreførelse af gældende ret og med henblik på gennemførelse af direktivets artikel 18, stk. 1, at hvis en ansøgning om bødefritagelse fra en virksomheder ikke opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 2, betragtes ansøgningen som en ansøgning om bødenedsættelse, jf. *stk. 2-4*.

Det oprindelige ansøgningstidspunkt bliver ved med at gælde, uanset hvornår det konstateres, at ansøgeren ikke opfylder betingelserne for bødefritagelse.

§ 23 e, stk. 2

Efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 23 a, stk. 4, kan en ansøger, som ikke opfylder betingelserne for tiltalefrafald, opnå nedsættelse af den bøde, som vedkommende ellers ville være blevet pålagt. Det forudsætter, at ansøgeren fremlægger oplysninger vedrørende kartellet, som repræsenterer en betydelig merværdi i forhold til de oplysninger, som myndighederne er i besiddelse af, at ansøgeren samarbejder med myndigheder, bringer sin deltagelse i kartellet til ophør, samt at ansøgeren ikke har tvunget andre til at deltage i kartellet.

Med *stk. 2*, foreslås det, at en virksomhed, der handler i strid med konkurrencelovens § 6 eller EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1, ved at deltage i et kartel, opnår nedsættelse af den bøde, virksomheden ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet, hvis ansøgeren fremlægger dokumentation vedrørende kartellet, som repræsenterer en betydelig merværdi i forhold til den dokumentation, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen allerede er i besiddelse af på tidspunktet for ansøgningen, og opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 3-4.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 18, stk. 2, i direktiv 2019/1.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at virksomheden får nedsat den bøde, som vedkommende ellers ville blive pålagt for sin deltagelse i et kartel, forudsat at ansøgeren opfylder de anførte betingelser.

Begrebet betydelig merværdi indebærer som efter gældende ret krav om, at den fremlagte dokumentation i sig selv og/eller på grund af sin detailrigdom skal styrke Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens muligheder for at bevise kartellets eksistens. Hvorvidt dokumentationen opfylder betingelsen om betydelig merværdi, vil bero på en konkret vurdering i hver enkelt sag.

§ 23 e, stk. 3

Der er ikke efter den gældende konkurrencelov bestemmelser, som regulerer den situation, hvor en ansøger fremlægger beviser, der anvendes til at påvise yderligere forhold,

som fører til højere bøder for de øvrige karteldeltagere, herunder hvilken indflydelse dette skal have på ansøgerens straf.

Med henblik på gennemførelse af direktivets artikel 18, stk. 3, foreslås det med *stk. 3*, som noget nyt, at såfremt en ansøger fremlægger afgørende dokumentation, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen benytter til at påvise yderligere forhold, der fører til, at deltagerne i kartellet pålægges større bøder, end det ellers ville have været tilfældet, så skal sådanne forhold ikke tages i betragtning ved fastsættelsen af en eventuel bøde til den pågældende ansøger.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at det ikke vil komme til at ligge en ansøger til last, hvis denne fremlægger dokumentation, som fører til højere bøder, end det ellers ville have været tilfældet. Hvis en ansøger f.eks. fremlægger dokumentation for, at et kartel har eksisteret i 10 år længere end det materiale, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen hidtil har været i besiddelse af, vil en sådan længere periode for kartellets eksistens indebære, at bøderne til karteldeltagerne skal forhøjes som følge af kartellets varighed. Den foreslåede bestemmelse vil imidlertid indebære, at bøden for den ansøger, som har fremlagt dokumentationen, ikke forhøjes som følge af den længere varighed.

Begrundelsen herfor er at sikre, at en ansøger ikke får et incitament til eventuelt at holde oplysninger skjult for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Det sikres således med den foreslåede bestemmelse, at der er incitament til, at ansøgeren fremlægger samtlige oplysninger med henblik på sagens fulde opklaring.

§ 23 e, stk. 4

En ansøger, som får nedsat sin bødestraf i henhold til den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 23 a, stk. 5, får nedsat bøden med henholdsvis 50 pct., 30 pct. eller 20 pct., afhængigt hvilket nummer i køen af ansøgere om bødelempelse vedkommende er.

Med *stk. 4*, foreslås det, at de procentsatser, som en bøde kan nedsættes med, vil være de samme som efter gældende ret.

Det foreslås således, at bødenedsættelsen for den første ansøger, der opfylder betingelserne i *stk. 2*, udgør 50 pct. af den bøde, ansøgeren ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet. For den anden ansøger, der opfylder betingelserne i *stk. 2*, udgør bødenedsættelsen 30 pct. For efterfølgende ansøgeren, der opfylder betingelserne i *stk. 2*, udgør bødenedsættelsen op til 20 pct.

Nedsættelsens størrelse vil i hver enkelt sag afhænge af, hvornår den konkrete ansøgning er modtaget hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. For ansøgere, der er berettiget til op til 20 pct. nedsættelse af bøden, vil den præcise procentsats afhænge af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens skøn af, hvor meget ansøgeren har bidraget med i forhold til efterforskningen.

Der er ingen grænse for, hvor mange ansøgere, der kan

opnå bødenedsættelse, så længe hver enkelt ansøger fremlægger oplysninger af betydelig merværdi.

En ansøger, der blot erkender sin skyld, vil ikke, og som efter gældende ret, være omfattet af bødelempelsesreglerne, men vil eventuelt kunne få nedsat sin bøde efter forslaget § 1, nr. 36 (§ 23 b, stk. 3), om muligheden for at tage hensyn til formildende omstændigheder.

§ 23 f, stk. 1

Efter gældende ret kan der i henhold til konkurrencelovens § 23 a, stk. 6, indgives en foreløbig ansøgning om straflempelse. Den foreløbige ansøgning kan anvendes til at sikre ansøgeren en plads i køen af ansøgere på et tidspunkt, hvor ansøgeren ikke er i stand til at indgive en fuldstændig ansøgning.

Med henblik på at gennemføre artikel 21, *stk. 1*, i direktiv 2019/1 foreslås det med stk. 1, at videreføre den gældende bestemmelse om, at der kan indgives en foreløbig ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse med henblik på, at ansøgeren kan tildeles en plads i køen til bødelempelse.

Det foreslås – ligeledes som en videreførelse af gældende ret – at der skal være mulighed for at indgive foreløbige ansøgninger om både bødefritagelse og bødenedsættelse (samt betegnet som bødelempelse). Dette vil være i overensstemmelse med direktivets artikel 21, stk. 5. Derved sikres det, at en ansøger ikke kan regne ud, om vedkommende er den første ansøger. Hvis ansøgninger efter den første ansøgning skulle afvises, ville dette kunne indebære, at efterfølgende ansøgere afstod fra overhovedet at indgive en ansøgning om bødelempelse.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en ansøger kan indgive en foreløbig ansøgning om bødelempelse, hvorved det kan sikres, at ansøgeren kan tildeles tid til efterfølgende at samle alt relevant materiale til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, men stadig bevare den plads i rækkefølgen af ansøgere, som tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning berettiger til. Ansøgeren vil derved kunne opnå den tidsmæssige fordel, der ligger i at kunne søge om bødelempelse, selvom ikke alle nødvendige oplysninger kan indleveres på ansøgningstidspunktet.

§ 23 f, stk. 2

Efter gældende ret kan der i henhold til konkurrencelovens § 23 a, stk. 6, indgives en foreløbig ansøgning om straflempelse, hvori ansøgeren anfører de oplysninger om kartellet, som vedkommende er bekendt med på tidspunktet for den foreløbige ansøgnings indgivelse.

Med henblik på at sikre en korrekt implementering af artikel 21, stk. 2, i direktivet foreslås det med stk. 2 at anføre i selve lovteksten, hvilke oplysninger en foreløbig ansøgning typisk skal indeholde. Dette fremgår efter den gældende bestemmelse kun af bemærkningerne hertil.

Det foreslås således, at en foreløbig ansøgning skal indeholde de oplysninger om kartellet, som er tilgængelige for

ansøgeren på tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning. Oplysningerne kan f.eks. vedrøre:

- 1) Ansøgerens navn og adresse.
- 2) Grundlaget for de betænkeligheder, der har ført til ansøgningen.
- 3) Navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i kartellet.
- 4) De berørte produkter og områder.
- 5) Varigheden og arten af karteladfærden.
- 6) Oplysninger om tidligere eller eventuelle fremtidige ansøgninger om bødelempelse til konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande vedrørende kartellet.

Der er efter den foreslåede bestemmelse tale om eksempler på oplysninger. Der er endvidere tale om eksempler på oplysninger, som ansøgeren typisk vil kende til på et tidligt stadie, og som dermed er tilgængelige for ansøgeren på tidspunktet for ansøgningens indgivelse. Det er ikke en betingelse, at ansøgeren i den foreløbige ansøgning angiver alle de nævnte eksempler på oplysninger, men blandt disse skal den foreløbige ansøgning indeholde de oplysninger, som ansøgeren er bekendt med på tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning. Hvis ansøgeren er bekendt med andre eller flere oplysninger om kartellet end de, som er anført i den foreslåede bestemmelse, skal disse oplysninger således anføres i den foreløbige ansøgning.

§ 23 f, stk. 3

Efter gældende ret kan der i henhold til konkurrencelovens § 23 a, stk. 6, indgives en foreløbig ansøgning om straflempelse. Ansøgningen skal færdiggøres inden for en af konkurrencemyndighederne fastsat frist.

Ligesom efter gældende ret foreslås det med *stk. 3*, at den foreløbige ansøgning skal færdiggøres inden for den frist, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsætter. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsætter fristen således, at ansøgeren kan indsamle de nødvendige oplysninger og dokumentation til opfyldelse af betingelserne for enten bødefritagelse eller bødenedsættelse. Færdiggøres den foreløbige ansøgning inden for fristen, anses ansøgningen for indgivet på tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning.

Såfremt en ansøger ikke på selve tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning kan fremlægge dokumentation for f.eks. den præcise tidsmæssige eller geografiske udstrækning af et kartel, vil virkningen af den foreslåede bestemmelse være, at ansøgeren efterfølgende vil kunne indlevere dokumentationen herfor. Der vil også kunne være tale om, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen aftaler med ansøgeren, at bestemte dokumenter, der er svære eller risikofyldte at fremskaffe, ikke behøver at blive indgivet sammen med den foreløbige ansøgning, men at ansøgeren i stedet f.eks. kan give oplysninger om, hvor disse dokumenter kan findes under en efterfølgende kontrolundersøgelse.

Efter den foreslåede bestemmelse fastsætter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fristen for færdiggørelsen af den foreløbige ansøgning. Fristens længde vil bero på sagens

konkrete omstændigheder, men vil typisk være relativt kort, eksempelvis 1-2 uger. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan i særlige tilfælde forlænge fristen, hvis omstændighederne taler herfor.

Såfremt ansøgeren færdiggør ansøgningen inden for den fastsatte frist, vil den foreslåede bestemmelse indebære, at ansøgningen anses for indgivet på tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning. Ansøgeren vil umiddelbart efter færdiggørelsen af ansøgningen om bødelempelse modtage kvittering for sin ansøgning, jf. forslaget til § 23 h, stk. 2. nr. 1. Det betyder, at ansøgeren vil beholde den plads i rækken af ansøgere, som vedkommende reserverede ved indgivelse af den foreløbige ansøgning.

Det foreslås at videreføre den gældende praksis, hvorefter en ansøger, som indgiver en foreløbig ansøgning om bødelempelse, ikke ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens kvittering for modtagelsen af ansøgningen får oplysning om vedkommendes placering i rækken af ansøgere. Det skyldes, at det ville kunne lede til spekulation i, hvilket materiale det vil være tilstrækkeligt at indlevere for at opfylde betingelserne for at kunne blive betragtet som den første, den anden, den tredje osv. ansøger. I værste fald kan det føre til koordination af de informationer, der indleveres. En forpligtelse for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til at skulle oplyse den, der ansøger om bødelempelse på baggrund af en foreløbig ansøgning, om den pågældendes nummer, ville ligeledes kunne mindske effektiviteten af bødelempelsesreglerne. Hvis det således er kendt, at plads nr. 1 og 2 allerede er besat, kan det mindske interessen for andre til at indgive en foreløbig ansøgning.

§ 23 f, stk. 4

Efter gældende ret kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen imødekomme eller afvise en foreløbig ansøgning. En ansøgning kan eksempelvis afvises, hvis ansøgningen ikke opfylder de grundlæggende krav til indholdet i en ansøgning.

Med henblik på gennemførelse af gennemføre artikel 21, stk. 2, i direktiv 2019/1 foreslås det med *stk. 4*, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal have beføjelse til at imødekomme eller afvise en foreløbig ansøgning.

I dette skøn vil bl.a. indgå en afvejning af dels, hvorvidt oplysningerne i den foreløbige ansøgning efter styrelsens vurdering er tilstrækkeligt kvalificerede, dels hvorvidt ansøgeren vil overholde den af styrelsen angivne frist for færdiggørelse af ansøgningen. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil eksempelvis kunne afvise en forkortet ansøgning, hvis oplysningerne i den forkortede ansøgning er så sparsomme, at ansøgningen reelt ikke giver indtryk af en mulig overtrædelse. Styrelsen vil også kunne afvise ansøgningen, hvis ansøgeren ikke overholder fristen for indgivelse af en fuldstændig ansøgning, uden at styrelsen har forlænget fristen.

§ 23 g, stk. 1

Den gældende konkurrencelov indeholder ikke en udtrykkelig bestemmelse om muligheden for at indgive en forkor-

tet ansøgning, men muligheden er forudsat i forarbejderne til konkurrenceloven, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 4987, og anvendes efter gældende praksis af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Med henblik på at sikre en korrekt implementering af direktivets artikel 22, *stk. 1*, foreslås det med *stk. 1* at indføre en udtrykkelig bestemmelse, hvorefter en virksomhed får mulighed for at indgive en forkortet ansøgning om bødelempelse til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Det foreslås således, at der kan indgives en forkortet ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse, hvis ansøgeren har ansøgt Europa-Kommissionen herom ved at indgive enten en foreløbig eller en fuldstændig ansøgning vedrørende det samme kartel, forudsat at denne ansøgning dækker mere end tre medlemsstater i Den Europæiske Union som berørte områder.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at en forkortet ansøgning vil kunne anvendes i tilfælde, hvor en virksomhed har deltaget i et grænseoverskridende kartel, og i stedet for, at den pågældende vil skulle indgive en fuldstændig ansøgning i flere lande.

Efter den foreslåede bestemmelse vil det være et krav, at ansøgeren har indgivet en foreløbig eller fuldstændig ansøgning til Europa-Kommissionen, og at denne ansøgning dækker mere end tre medlemsstater i Den Europæiske Union som berørte områder.

Ansøgeren vil umiddelbart efter indgivelsen af ansøgningen om bødelempelse på anmodning modtage kvittering for sin ansøgning, jf. forslaget til § 23 h, stk. 2. nr. 1. Det betyder, at ansøgeren ved indgivelsen af den forkortede ansøgning reserverer en plads i køen af ansøgere, som bibeholdes, hvis det senere måtte vise sig nødvendigt at indgive en fuldstændig ansøgning til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis Kommissionen vælger ikke at forfølge sagen.

§ 23 g, stk. 2

Efter gældende ret kan en ansøger, som indgiver en forkortet ansøgning om straflempe, nøjes med at anføre de vigtigste forhold angående kartellet, mens den fulde beskrivelse fremgår af den fuldstændige ansøgning, som indgives til Europa-Kommissionen.

Med henblik på gennemførelse af artikel 22, *stk. 2*, i direktiv 2019/1 foreslås det med *stk. 2*, at fastsætte bestemmelser om indholdet af den forkortede ansøgning.

Det foreslås således, at en forkortet ansøgning skal bestå af en kort beskrivelse af følgende:

- 1) Ansøgerens navn og adresse.
- 2) Navne på de øvrige deltagere i kartellet.
- 3) De berørte produkter og områder.
- 4) Varigheden og arten af karteladfærdien.
- 5) De medlemsstater i Den Europæiske Union, hvor dokumentationen om kartellet formodes at foreligge.
- 6) Oplysninger om enhver tidligere eller eventuelle plan-

lagte fremtidige ansøgninger om bødelempelse, der er indgivet til enhver anden konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande vedrørende kartellet.

§ 23 g, stk. 3

Efter gældende ret er der ikke udtrykkelige bestemmelser om, hvorledes kontakten til ansøgeren varetages i tilfælde, hvor vedkommende har indgivet en fuldstændig ansøgning til Europa-Kommissionen og en forkortet ansøgning til de danske konkurrencemyndigheder. I praksis overlades kontakten dog til Europa-Kommissionen.

Med henblik på gennemførelse af artikel 22, *stk. 3*, i direktiv 2019/1 foreslås det med *stk. 3*, at der indføres en bestemmelse om, hvem der skal varetage kontakten til ansøgeren.

Det foreslås således, at når Europa-Kommissionen modtager en fuldstændig ansøgning, og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtager en forkortet ansøgning vedrørende det samme kartel, er Kommissionen, i perioden indtil der er opnået klarhed om, hvorvidt Kommissionen vil forfølge hele eller dele af sagen, den primære kontakt for ansøgeren, navnlig med hensyn til at give anvisninger til ansøgeren om gennemførelse af enhver yderligere intern undersøgelse. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kun kræve af ansøgeren, at denne fremlægger specifikke præciseringer vedrørende de punkter, der er nævnt i *stk. 2*, før styrelsen kræver, at der indgives en fuldstændig ansøgning efter *stk. 5*.

Så længe Kommissionen vurderer sagen, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen derfor ikke kunne kræve en fuldstændig ansøgning, men alene præciseringer af de oplysninger, som fremgår af den forkortede ansøgning.

§ 23 g, stk. 4

Efter gældende ret er der ikke bestemmelser om, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal orientere ansøgeren om vedkommendes nummer i køen af ansøgere.

Med henblik på gennemførelse af artikel 22, *stk. 4*, i direktiv 2019/1 foreslås det med forslaget til *stk. 4*, at når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtager en forkortet ansøgning, kontrollerer styrelsen, om den på tidspunktet for modtagelsen heraf allerede har modtaget en forkortet eller fuldstændig ansøgning om bødelempelse fra en anden ansøger vedrørende det samme kartel. Hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke har modtaget en sådan ansøgning fra en anden ansøger og anser den forkortede ansøgning for at opfylde kravene i *stk. 2*, underretter styrelsen ansøgeren herom.

§ 23 g, stk. 5

Der er ikke efter gældende ret specifikke bestemmelser om konsekvensen, hvis Kommissionen ikke behandler hele eller dele af den sag, som den fuldstændige ansøgning angår. I praksis vil det imidlertid føre til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne kræve en fuldstændig ansøg-

ning fra ansøgeren med henblik på styrelsens behandling af sagen.

Med henblik på gennemførelse af artikel 22, *stk. 5*, i direktiv 2019/1 foreslås der indsat en bestemmelse herom.

Det foreslås således med *stk. 5*, at der kan indgives en fuldstændig ansøgning til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, så snart Kommissionen har meddelt styrelsen, at Kommissionen ikke agter at behandle hele eller dele af sagen. Kun undtagelsesvis, når det er nødvendigt af hensyn til sagsafgrænsningen eller sagsfordelingen, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forlange, at ansøgeren indgiver en fuldstændig ansøgning, inden Kommissionen har meddelt styrelsen, at den ikke agter at forfølge hele eller dele af sagen. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fastsætte en rimelig frist, inden for hvilken ansøgeren skal indgive sin fuldstændige ansøgning sammen med de relevante oplysninger og dokumentation. Dette berører ikke ansøgerens ret til frivilligt at indgive en fuldstændig ansøgning på et tidligere tidspunkt.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne fastsætte en frist for ansøgerens indgivelse af en fuldstændig ansøgning.

§ 23 g, stk. 6

Efter gældende ret anses en fuldstændig ansøgning i praksis indgivet på tidspunktet for indgivelsen af den forkortede ansøgning, hvis den forkortede og den fuldstændige ansøgning dækker det samme.

Med henblik på gennemførelse af artikel 22, *stk. 6*, i direktiv 2019/1 foreslås der indsat en bestemmelse herom.

Det foreslås således med *stk. 6*, at en ansøger, som indgiver en fuldstændig ansøgning efter *stk. 5* inden for den af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsatte frist, anses for at have indgivet den fulde ansøgning på det tidspunkt, hvor den forkortede ansøgning blev modtaget, forudsat at den forkortede ansøgning dækker det eller de samme berørte produkter og områder og den samme varighed af kartellet som i den ansøgning om bødelempelse, der er indgivet til Kommissionen, og som kan være blevet opdateret.

At ansøgningen kan være blevet opdateret henviser til, at ansøgeren over for Kommissionen efterfølgende kan have præciseret de forhold m.v., som fremgik af den oprindelige ansøgning, som blev indgivet til Kommissionen.

§ 23 h, stk. 1

Der er ikke efter gældende ret bestemmelser om, på hvilket sprog en ansøgning kan indgives til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. I praksis modtager styrelsen flest ansøgninger på dansk og engelsk.

For at sikre en korrekt gennemførelse af direktivets artikel 20, *stk. 1 og 3*, og artikel 21, *stk. 4*, foreslås det med *stk. 1*, at indsætte en bestemmelse om, hvilke sprog en ansøgning kan indgives på.

Det foreslås således, at en ansøgning om bødefritagelse

eller bødenedsættelse, herunder en foreløbig ansøgning efter § 23 f, eller en forkortet ansøgning efter § 23 g, kan indgives skriftligt eller mundtligt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Ansøgningen kan indgives på dansk eller engelsk. Efter aftale mellem Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og ansøgeren kan ansøgningen endvidere indgives på et andet af de officielle sprog i Den Europæiske Union. Det bemærkes, at der er tale om en fravigelse af pligten til i fornødent omfang at skaffe tolkebistand, jf. vejledningspligten i forvaltningslovens § 7 og officialmaksimen.

Forslaget er en procedureregulering om indgivelsen og behandlingen af ansøgninger om bødefritagelse eller bødenedsættelse, herunder foreløbige og forkortede ansøgninger.

§ 23 h, stk. 2

Efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 23 a, stk. 8, behandles ansøgninger om straflempe efter en *tretrinsprocedure*, således at der – under forudsætning af at betingelserne er opfyldt – først udstedes en kvittering for ansøgningens modtagelse, derefter et foreløbigt tilsagn og endelig et tiltalefråfald eller meddelelse om bødenedsættelse.

Med *stk. 2*, foreslås ansøgninger om bødelempe, ligesom efter gældende ret, behandlet efter en *tretrinsprocedure*.

Det foreslås således, at en ansøgning efter *stk. 1* behandles efter følgende procedure:

- 1) På ansøgerens anmodning bekræfter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skriftligt, at styrelsen har modtaget en ansøgning om bødelempe med angivelse af dato og tidspunkt for modtagelsen.
- 2) Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afgiver et foreløbigt tilsagn, der indeholder oplysninger om, hvorvidt betingelserne i § 23 d, stk. 1, eller § 23 e, stk. 2, er opfyldt, og om, hvorvidt der er grundlag for at meddele afslag på ansøgningen, fordi betingelserne i § 23 d, stk. 3 og 4, ikke er opfyldt.
- 3) Når håndhævelsessagen er endeligt afsluttet over for alle de øvrige parter, som har været involveret i kartellet, meddeler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skriftligt ansøgeren, hvorvidt betingelserne i § 23 d, stk. 3 og 4, er opfyldt, og i bekræftende fald, om bødefritagelse eller bødenedsættelse kan ske i overensstemmelse med det foreløbige tilsagn, som ansøgeren har fået efter nr. 2.

Det foreslås, at første trin i proceduren vil være selve ansøgningsfasen, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på ansøgerens anmodning skal kvittere for ansøgningens modtagelse, jf. nr. 1.

Kvitteringen skal indeholde oplysninger om ansøgerens identitet, det indleverede materiale, afgivne oplysninger i øvrigt samt dato og klokkeslæt for indleveringen. Denne angivelse er afgørende for, hvor i rækkefølgen ansøgeren placeres. Selve kvitteringen vil dog ikke indeholde oplysninger om ansøgerens placering i rækken af ansøgere. Dette ville i givet fald kunne lede til spekulationer om, hvilket materi-

ale det ville være tilstrækkeligt at indlevere for at opfylde betingelserne for bødefritagelse eller bødelempe. I værste fald ville det kunne føre til koordination af de informationer, der indleveres. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 20, stk. 2, i direktiv 2019/1.

Det foreslås, at andet trin i proceduren, jf. *nr. 2*, vil være, at ansøgeren modtager et foreløbigt tilsagn. Et foreløbigt tilsagn er et bindende, men betinget løfte fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om, at § 23 d, stk. 1, eller § 23 e, stk. 2, er opfyldt, og at den pågældende ansøger vil opnå bødelempe ved sagens afslutning under forudsætning af, at ansøgeren lever op til betingelserne, som er nævnt i forslaget til § 23 d, stk. 3 og 4.

Først når sagsbehandlingen er afsluttet, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kunne vurdere, om betingelserne for bødelempe efter § 23 d, stk. 3 og 4, er opfyldt. Det foreløbige tilsagn vil derfor have til formål på et tidligt tidspunkt i forløbet at gøre det klart for en ansøger, hvilken grad af bødelempe, den pågældende kan forvente, hvis lovens krav i øvrigt er overholdt.

Det er forventningen, at et foreløbigt tilsagn kan afgives hurtigst muligt efter, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, har foretaget en vurdering af, om ansøgeren opfylder betingelserne for bødefritagelse i § 23 d, stk. 2, nr. 1 eller 2, eller betingelserne for bødenedsættelse i § 23 e, stk. 2. Herudover meddeler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, om der allerede på dette tidspunkt i proceduren er grundlag for at give afslag på ansøgningen, fordi betingelserne i § 23 d, stk. 3 og 4, ikke er opfyldt. Det foreløbige tilsagn angiver også, hvor i rækkefølgen ansøgeren er placeret, og om de fremlagte oplysninger er tilstrækkelige til at opnå den relevante bødelempe. Normalt vil det foreløbige tilsagn kunne gives senest umiddelbart efter Konkurrencerådets afgørelse i sagen, idet sagens oplysning på dette tidspunkt er afsluttet, ligesom der foreligger en kvalificeret vurdering af sagen. Ofte vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen dog på et tidligere tidspunkt have dannet sig et sådant overblik over sagen, at der være grundlag for at udstede det foreløbige tilsagn, inden der foreligger en afgørelse fra Konkurrencerådet.

Hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er tillagt et skøn over bødenedsættelsens størrelse, jf. § 23 e, stk. 4, vil dette skøn først kunne foretages endeligt, når sagen kan afsluttes. Først på dette tidspunkt kan ansøgerens bidrag til sagens opklaring endeligt vurderes. Derfor vil der i disse sager ikke af det foreløbige tilsagn fremgå noget om størrelsen af en eventuel bødenedsættelse.

Det foreslås, at tredje trin i proceduren, jf. *nr. 3*, vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skriftligt meddeler ansøgeren, om betingelserne for bødefritagelse eller bødenedsættelse, jf. § 23 d, stk. 3 og 4, er opfyldt, og i bekræftende fald, om bødefritagelse eller bødenedsættelse kan ske i overensstemmelse med det foreløbige tilsagn, som ansøgeren har fået efter nr. 2.

Efter den foreslåede bestemmelse skal denne meddelelse

afgives, når håndhævelsessagen er endeligt afsluttet over for alle de parter, som har været involveret i kartellet. Det kan være, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afslutter sagen med et bødeforelæg, jf. den foreslåede bestemmelse i § 23 j. Det kan også være, når sagen er endelig afgjort ved domstolene.

Bødelempelse kan først meddeles, når sagen er afsluttet for alle andre involverede virksomheder. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen giver herefter en endelig meddelelse om bødefritagelse, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Er den pågældende virksomhed berettiget til bødenedsættelse, vil styrelsen kunne give dette i form af en reduceret bødepåstand i forbindelse med indbringelse af sagen for domstolene, jf. lovforslagets § 1, nr. 37, eller i form af en nedsættelse af bøden ved udstedelse af et administrativt bødeforelæg, jf. lovforslagets § 1, nr. 36 (§ 23 j). I praksis vil bødenedsættelsen fremstå som en integreret del af bødepåstandsdokumentet eller bødeforelægget, idet det vil fremgå, hvad bøden ville være uden bødenedsættelse, hvor stor bødenedsættelse ansøgeren får, og hvad den endelige bødepåstand dermed er blevet. Dette svarer til gældende praksis.

Bødelempelse forudsætter, at ansøgeren under hele sagens behandling har opfyldt betingelserne i forslaget til § 23 d, stk. 3 og 4. Som anført i bemærkningerne til § 23 i, vil det være Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der meddeler sanktionslempelse til en fysisk person.

Hvis ansøgeren har misligholdt sine forpligtelser efter § 23 d, stk. 3 og 4, og derfor ikke er berettiget til bødelempelse, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen meddele afslag herpå. Da et sådant afslag vil indebære, at en bøde skal pålægges ved domstolene, vil domstolene kunne efterprøve, om afslaget var berettiget.

§ 23 h, stk. 3

Efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 23 a, stk. 11, kan forskellige virksomheder ikke indgive fælles ansøgning om straflempelse, medmindre ansøgerne er koncernforbundne, og ansøgningen særskilt angiver, hvilke selskaber ansøgningen skal omfatte.

Med stk. 3 foreslås det at videreføre gældende ret.

Det foreslås således, at forskellige virksomheder ikke kan indgive fælles ansøgning om bødelempelse, medmindre virksomhederne er koncernforbundne, og ansøgningen angiver, hvilke virksomheder ansøgningen skal omfatte.

Bestemmelsen skal ligesom efter gældende ret fortolkes ud fra det konkurrenceretlige koncernbegreb og bekendtgørelse nr. 1029 af 17. december 1997 om aftaler m.v. inden for samme virksomhed eller koncern. Fortolkningen af denne bestemmelse vil ligeledes ske på baggrund af EU-konkurrenceretten.

Det foreslås, at hvis en ansøgning omfatter flere end én ansøger, skal ansøgningen særskilt angive, hvem der skal være omfattet. En ansøgning på en virksomheds vegne kan

kun ske i overensstemmelse med gældende tegnings- og fuldmagsregler.

Det foreslås videre, at koncernselskaber, der indgiver en fælles ansøgning om bødelempelse, vil have en fælles forpligtelse til at opfylde alle betingelserne for bødefritagelse henholdsvis bødenedsættelse. Opfylder et af koncernselskaberne i den pågældende ansøgning ikke alle betingelserne, vil dette have konsekvenser for alle selskaber omfattet af ansøgningen, idet afslaget på bødelempelse vil gælde samtlige disse selskaber.

§ 23 i, stk. 1

Efter gældende ret har fysiske personer mulighed for at opnå straflempelse. En ansøgning fra en virksomhed omfatter i henhold til konkurrencelovens § 23 a, stk. 12, automatisk nuværende og tidligere bestyrelsesmedlemmer, ledende medarbejdere eller andre ansatte, forudsat at personerne individuelt opfylder betingelserne for straflempelse.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, viderefører gældende ret om, at fysiske personer også har mulighed for at opnå sanktionslempelse.

Det foreslås således, at en ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse fra en virksomhed automatisk omfatter nuværende og tidligere bestyrelsesmedlemmer, ledende medarbejdere og andre ansatte.

Det bemærkes, at begrebet sanktionslempelse, ikke anvendes som defineret i artikel 2 nr. 15, i direktiv 2019/1, som omfattende både bødefritagelse og bødenedsættelse; i stedet anvendes begrebet sanktionslempelse som omfattende tiltalefrafald og bødenedsættelse for en fysisk person.

Det vil kunne hindre den effektive virkning af reglerne om bødelempelse, hvis virksomheders ansatte eller tidligere ansatte ikke også har mulighed for tiltalefrafald eller nedsættelse af den personlige bøde, de eventuelt måtte blive pålagt.

Forslaget til § 23 i indebærer derfor, at nuværende og tidligere ansatte i en virksomhed, der har deltaget i et kartel, får samme retsstilling som virksomheden, for så vidt angår tildeling af sanktionslempelse.

Da fysiske personers medvirken til en virksomheds overtrædelse af konkurrenceloven fortsat vil skulle straffes inden for strafferetsplejen, vil håndteringen af sanktionslempelse til fysiske personer skulle ske i samarbejde mellem Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. Det foreslås således, at ansøgninger fra fysiske personer om sanktionslempelse – ligesom ansøgninger fra virksomheder om bødelempelse – skal indgives til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. I praksis vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen umiddelbart efter modtagelsen af ansøgningen orientere Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet om ansøgningen fra en fysisk person. Det vil også gælde i tilfælde, hvor fysiske personer omfattes af en virksomheds ansøgning.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil herefter håndtere den del af sagen, som relaterer til virksomheder. Hvis betingelserne for udstedelse af et foreløbigt tilsagn om sanktionslempelse til en fysisk person er til stede, vil styrelsen endvidere udstede dette, under forudsætning af at Statsadvokaten forinden har tiltrådt afgivelsen af det foreløbige tilsagn. Når de involverede virksomheders sager er endelig afgjorte, vil Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet kunne færdiggøre sagerne vedrørende de involverede fysiske personer, herunder meddele sanktionslempelse, hvis betingelserne herfor er til stede.

Med stk. 1 foreslås det, at en virksomheds ansøgning om bødelempelse automatisk vil omfatte nuværende og tidligere bestyrelsesmedlemmer, ledende medarbejdere og andre ansatte. Det svarer til gældende ret.

§ 23 i, stk. 2

Efter gældende ret har fysiske personer mulighed for at opnå straflempelse. En ansøgning fra en virksomhed omfatter i henhold til konkurrencelovens § 23 a, stk. 12, automatisk nuværende og tidligere bestyrelsesmedlemmer, ledende medarbejdere eller andre ansatte, forudsat at personerne individuelt opfylder betingelserne for straflempelse.

Med *stk. 2*, foreslås det, at en fysisk person, som er omfattet af en ansøgning i henhold til stk. 1, opnår tiltalefrafald samt fritagelse for et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Virksomhedens ansøgning opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 2, og § 23 d, stk. 3, nr. 1.
- 2) Den pågældende individuelt opfylder betingelsen i § 23 d, stk. 3, nr. 5, jf. stk. 4.
- 3) Virksomhedens ansøgning ligger forud for det tidspunkt, hvor den fysiske person af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet er gjort bekendt med den sag, som ansøgningen angår.

Alle de nævnte betingelser skal være opfyldt.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en fysisk person, der opfylder de nævnte betingelser, vil være fritaget fra såvel straf som andre sanktioner som eksempelvis frakendelse af retten til at virke som direktør. Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 23, stk. 1 og 2, i direktiv 2019/1.

§ 23 i, stk. 3

Efter gældende ret vil en fysisk person, som er omfattet af en virksomheds straflempelsesansøgning, også kunne opnå bødenedsættelse, hvis virksomheden er berettiget hertil.

Med *stk. 3*, foreslås det som en videreførelse heraf, at hvis en ansøgning om bødefritagelse fra en virksomhed ikke opfylder betingelserne herfor, opnår en fysisk person, som er omfattet af en ansøgning i henhold til stk. 1, bødenedsættelse, såfremt virksomhedens ansøgning opfylder betingelserne herfor i § 23 e, stk. 2, og den fysiske person individuelt opfylder betingelsen i § 23 d, stk. 3, nr. 5, jf. stk. 4. § 23

e, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse. Et eventuelt særskilt krav om konfiskation nedsættes med de samme procentsatser som nævnt i § 23 e, stk. 4.

Virkingen af de foreslåede bestemmelser i § 23 i, stk. 2 og 3, vil være, at fysiske personer vil kunne opnå sanktionslempelse i samme omfang som virksomheden, såfremt der indledes individuel retsforfølgning mod de pågældende personer. F.eks. vil bødefritagelse til virksomheden også indebære et tiltalefrafald til de fysiske personer, der er omfattet af virksomhedens ansøgning. En bødenedsættelse på 50 pct. til virksomheden vil betyde, at den pågældende person ligeledes vil opnå en nedsættelse på 50 pct. af den bøde, som vedkommende ellers ville være blevet pålagt. Samtidig nedsættes et eventuelt særskilt krav om konfiskation med samme procentsats.

§ 23 i, stk. 4

Efter gældende ret kan en fysisk person indgive en individuel ansøgning om straflempelse i overensstemmelse med kravene i konkurrencelovens § 23 a.

Med forslaget til *stk. 4*, foreslås det at videreføre gældende ret.

Det foreslås således, at en fysisk person kan indgive en individuel ansøgning om sanktionslempelse. En fysisk person opnår tiltalefrafald og fritagelse for et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis den pågældende opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 2-4. Hvis betingelserne for tiltalefrafald ikke er opfyldt, opnår den pågældende bødenedsættelse og nedsættelse af et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis vedkommende individuelt opfylder betingelserne i § 23 e, stk. 2, nr. 1 og 2. § 23 e, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

De nævnte betingelser indebærer, at vedkommende skal være den første, som enten sætter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i stand til at foretage en kontrolundersøgelse i overensstemmelse med forslaget til § 23 d, stk. 2, nr. 1, eller – forudsat at ingen anden har været berettiget til bødefritagelse efter nr. 1 – til at fremlægge dokumentation, som efter styrelsens opfattelse er tilstrækkeligt til, at der kan fastslås en kartelovertrædelse, jf. forslaget til § 23 d, stk. 2, nr. 2. Herudover skal ansøgeren opfylde betingelserne i forslaget til § 23 d, stk. 3, dvs. afsløre sin deltagelse i kartellet og have bragt denne til ophør, ikke have afsløret sin indgivelse af ansøgningen eller planlægning heraf, ikke ødelagt beviser, ikke tvunget andre til at deltage i kartellet og samarbejde fuldt ud med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, jf. § 23 d, stk. 3, nr. 5, jf. stk. 4.

Hvis den pågældende ikke opfylder betingelserne for tiltalefrafald, opnår vedkommende bødenedsættelse, hvis vedkommende opfylder betingelserne i forslaget til § 23 e, stk. 2, nr. 1 og 2. Det indebærer, at ansøgeren skal fremlægge dokumentation om kartellet, som repræsenterer en betydelig merværdi i forhold til de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i forvejen er i besiddelse

af. Herudover skal ansøgeren opfylde ovennævnte betingelser i forslaget til § 23 d, stk. 3 og 4.

Det foreslås, at bestemmelsen i forslaget til § 23 e, stk. 3, skal finde tilsvarende anvendelse, således at en ansøgers fremlæggelse af materiale, der fører til højere bøder, ikke tages i betragtning ved udmålingen af bøden til ansøgeren. Det foreslås endvidere, at nedsættelse af en bøde og af et eventuelt særskilt krav om konfiskation vil skulle ske med de samme procentsatser som efter forslaget til § 23 e, stk. 4.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at en fysisk person vil kunne indgive en individuel ansøgning om sanktionslempelse og opnå tiltalefrafald eller nedsættelse af den bøde, vedkommende ellers ville være blevet pålagt, hvis vedkommende opfylder betingelserne herfor.

En individuel ansøgning fra en fysisk person vil indgå i køen af ansøgere på lige fod med en ansøgning fra en virksomhed. Uanset den terminologiske forskel vedrørende henholdsvis bødelempelse (i relation til virksomheder) og sanktionslempelse (i relation til personer), er der ingen substantiel forskel på ansøgninger fra virksomheder og fysiske personer, bortset fra at ansøgninger fra virksomheder skal afgøres af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, mens ansøgninger fra fysiske personer skal afgøres af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, idet de relaterer til den mulige strafferetlige forfølgning af de fysiske personer, jf. forslaget til stk. 6.

Det foreslås at videreføre gældende ret vedrørende straflempelse i relation til fængselsstraf, idet der dog anvendes begrebet sanktionslempelse. Sanktionslempelse vedrørende fængselsstraf vil dermed alene omfatte den første ansøger, der opfylder betingelserne for at få sanktionslempelse i form af et tiltalefrafald. Senere ansøgere (nr. 2, 3, 4 etc.) vil i relation til spørgsmålet om fængselsstraf ikke kunne opnå tiltalefrafald, og det vil ved spørgsmålet om nedsættelse af en fængselsstraf således være op til domstolene at afgøre, hvorvidt en medvirken til opklaring af sagen skal bevirke en nedsættelse af straffen efter straffelovens almindelige regler. Hjemlen for en eventuel strafnedsættelse vil i disse tilfælde være straffelovens § 82, nr. 9 eller 10, hvorefter domstolene ved strafudmålingen kan lade det indgå som en formildende omstændighed, at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse eller har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre.

For at understøtte myndighedernes muligheder for at opklare overtrædelser af konkurrencelovgivningen, forudsættes det, at anklagemyndigheden og domstolene fuldt ud udnytter straffelovens almindelige bestemmelser om strafnedsættelse, når det kan komme på tale at anvende fængselsstraf i en konkret sag. I den forbindelse er det hensigtsmæssigt, hvis anklagemyndigheden i forbindelse med forelæggelsen af en sag for domstolene oplyser om ansøgerens rækkefølge i køen af ansøgninger med samtidig understregning af, at dette forhold bør indgå med betydelig vægt ved straf-

udmålingen. Det vil endvidere være hensigtsmæssigt, hvis domstolene i sådanne tilfælde ved strafudmålingen skeler til gradueringen af rabatmuligheder i de eksisterende sanktionslempelsesregler i forslaget til § 23 e, stk. 4.

Ligesom efter gældende ret foreslås det, at en fysisk person også fritages for et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis vedkommende opnår tiltalefrafald. Hvis vedkommende opnår bødenedsættelse, vil et eventuelt særskilt krav om konfiskation blive nedsat med samme procent-sats som bøden.

En særskilt ansøgning om sanktionslempelse fra en nuværende ansat, der ikke normalt tegner virksomheden, eller en tidligere ansat vil ikke omfatte virksomheden.

§ 23 i, stk. 5

Efter gældende ret kan en fysisk person indgive en individuel ansøgning om straflempelse, herunder evt. en foreløbig ansøgning, i overensstemmelse med kravene i konkurrencelovens § 23 a.

Med *stk. 5*, foreslås det, at fysiske personer skal kunne indgive en foreløbig ansøgning om sanktionslempelse.

Det foreslås således, at bestemmelserne i § 23 f og § 23 h, stk. 1 og stk. 2, nr. 1, finder tilsvarende anvendelse for ansøgninger efter stk. 1 og 4. Endvidere finder § 23 h, stk. 2, nr. 2, tilsvarende anvendelse, idet Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet dog forinden afgivelsen af et foreløbigt tilsagn til en fysisk person skal tiltræde, at betingelserne herfor er til stede.

De formelle krav til ansøgningens indgivelse og behandling i forslaget til § 23 h, stk. 1 og stk. 2, nr. 1, foreslås også at skulle gælde for fysiske personer. Endvidere foreslås det, at bestemmelsen i § 23 h, stk. 2, nr. 2, også skal finde tilsvarende anvendelse, idet det dog vil være en forudsætning, at Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet tiltræder, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan udstede et foreløbigt tilsagn til en fysisk person. Individuelle ansøgninger fra personer foreslås, ligesom ansøgninger fra virksomheder, at skulle indgives til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Styrelsen vil herefter kunne iværksætte de fornødne undersøgelser, som ansøgningen giver anledning til i relation til virksomheder. Styrelsen vil orientere Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet om ansøgningen, således at denne kan træffe afgørelse om tiltalefrafald eller bødenedsættelse eller afslag herpå, når sagen er endelig afsluttet, jf. forslaget til stk. 6.

§ 23 i, stk. 6

Fysiske personers medvirken til en overtrædelse af konkurrenceloven straffes efter gældende ret med strafferetlige sanktioner. Fritagelse for straf sker som konsekvens heraf også i form af et tiltalefrafald i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 6.

Det foreslås at videreføre gældende ret, således at det fortsat vil være Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og

International Kriminalitet, der vil skulle træffe afgørelse om, hvorvidt den fysiske person kan opnå tiltalefrafald.

Det foreslås således med *stk. 6*, at når sagen er endeligt oplyst og vurderet, meddeler Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet tiltalefrafald til fysiske personer omfattet af *stk. 1* eller *4*, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Hvis den fysiske person er berettiget til bødenedsættelse, vil Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet – i tilfælde hvor vedkommende vedtager et udenretligt bødeforelæg – give bødenedsættelsen i bødeforelægget. Hvis sagen indbringes for domstolene, vil Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet nedlægge påstand om en bøde, hvor der er taget højde for den bødenedsættelse, som den fysiske person er berettiget til. I praksis vil bødenedsættelsen fremstå som en integreret del af bødepåstandsdocumentet eller bødeforelægget, idet det vil fremgå, hvad bøden ville være uden bødenedsættelse, hvor stor bødenedsættelse ansøgeren får, og hvad den endelige bødepåstand dermed er blevet. Dette svarer til gældende praksis.

Forslaget til *stk. 6* er en konsekvens af, at fysiske personers medvirken til en virksomheds kartelovertrædelse fortsat vil skulle behandles strafferetligt. En fysisk persons fritagelse for en bøde vil derfor fortsat skulle ske i form af et tiltalefrafald, ligesom det vil være Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der vil skulle træffe afgørelse om tiltalefrafald eller afslag herpå.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil ligesom efter gældende ret være, at en fysisk person under en række betingelser kan opnå tiltalefrafald for medvirken til en virksomheds kartelaftale.

§ 23 j, *stk. 1*

Efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 23 b, *stk. 1*, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter samtykke fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet i sager om overtrædelse af konkurrenceloven, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, i et bødeforelæg tilkendegive, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis den, der har begået overtrædelsen, erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en bøde. Bøden er en strafferetlig sanktion.

Det foreslås at videreføre muligheden for, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan udstede et udenretligt bødeforelæg.

Med *stk. 1*, foreslås det således, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i sager om en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings overtrædelse af denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 i et bødeforelæg kan tilkendegive, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis den, der har begået overtrædelsen, kan erkende overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en civil bøde som angivet i bødeforelægget.

Fremover vil der ikke være tale om en strafferetlig sanktion, men om en civil bøde.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen under en række betingelser kan udstede et udenretligt civilt bødeforelæg til en virksomhed eller virksomhedssammenslutning.

Bødeforelæg efter den foreslåede bestemmelse vil kunne udstedes i sager, hvor der er tale om overtrædelser, der generelt er ensartede, ukomplicerede og uden bevismæssige tvivlsspørgsmål, ligesom sanktionsniveauet skal ligge fast. Ligesom efter den gældende bestemmelse i § 23 b vil det derfor være en forudsætning for at udstede et udenretligt civilt bødeforelæg, at der foreligger fast retspraksis for det bødeniveau, som anvendes i sagen.

Fast retspraksis kan bl.a. skabes under behandlingen af et større sagskompleks med mange ensartede sagsforhold. Når der foreligger et antal afgørelser vedrørende enkeltsager i sagskomplekset, kan der være dannet grundlag for en fast retspraksis, som kan lægges til grund i de resterende sager i sagskomplekset.

Udviklingen af praksis kan også ske ved, at der med tiden har været forelagt et vist antal sager inden for samme sagsområde for domstolene.

Det vil være en betingelse for, at sagen kan afsluttes med et udenretligt civilt bødeforelæg, at den pågældende virksomhed eller virksomhedssammenslutning erkender overtrædelsen af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, og at vedkommende vedtager sagens udenretlige afgørelse, herunder betaler den civile bøde inden for en i bødeforelægget angivet frist. Såfremt virksomheden eller virksomhedssammenslutningen ikke ønsker at acceptere et udenretligt civilt bødeforelæg, enten fordi vedkommende ikke ønsker at erkende overtrædelsen, er uenig i bødestørrelsen eller ikke kan erklære sig indforstået med, at sagen afgøres af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, vil styrelsen forelægge sagen for Konkurrencerådet (og Konkurrenceankenævnet) med henblik på en afgørelse og vil efterfølgende indbringe sagen for en civil domstol med påstand om bødepålæggelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 37.

Da der ikke vil være tale om en strafferetlig bøde, foreslås det, at der ikke, som efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 23 b, skal være krav om, at Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet skal give samtykke til, at sagen kan afgøres med en udenretlig vedtagelse af et civilt bødeforelæg. Til gengæld vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens anvendelse af et udenretligt civilt bødeforelæg som udgangspunkt skulle godkendes af Konkurrencerådet, forud for at styrelsen udsender bødeforelægget til virksomheden eller virksomhedssammenslutningen.

I henhold til den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 13, *stk. 2*, nr. 4, skal der i sager, hvor der vedtages en bøde, ske offentliggørelse af bødevedttagelsen eller et resumé heraf. Dette vil fortsat gælde i de tilfælde, hvor en

virksomhed eller virksomhedssammenslutning vedtager en bøde efter den foreslåede bestemmelse.

§ 23 j, stk. 2-4

Efter den gældende bestemmelse i konkurrencelovens § 23 b, stk. 2, finder retsplejelovens regler om indholdet af et anklageskrift og om, at en sigtet ikke er forpligtet til at udtale sig, tilsvarende anvendelse for bødeforelæg i medfør af § 23 b, stk. 1. I henhold til § 23 b, stk. 3, bortfalder videre forfølgning, hvis bøden vedtages.

Forslaget til stk. 2 og 3 indebærer, at der også fremover opstilles en række formalitetskrav til indholdet af bødeforelægget.

Det foreslås således med *stk. 2*, at et bødeforelæg efter stk. 1 skal indeholde

- 1) navn, adresse og CVR-nummer på den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som bødeforelægget rettes til, og
- 2) oplysning om det forhold, som den civile bøde angår.

Med *stk. 3*, foreslås det, at oplysning efter stk. 2, nr. 2, skal omfatte:

- 1) Hjemmelen til at pålægge den civile bøde.
- 2) En kort beskrivelse af den overtrædelse af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, som giver anledning til udstedelse af bødeforelægget, med angivelse af tid, sted, genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som er nødvendige for en tilstrækkelig og tydelig beskrivelse.
- 3) Eventuelle formildende eller skærpene omstændigheder, jf. § 23 b, stk. 2 og 3.

De pågældende formalitetskrav svarer med de fornødne tilpasninger til de krav til anklageskrifter, som følger af retsplejelovens § 834.

Med forslaget til stk. 4, foreslås det, at videre forfølgning bortfalder, hvis en virksomhed eller virksomhedssammenslutning vedtager et udenretligt civilt bødeforelæg efter forslaget til stk. 1.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at den aktuelle sag mod den pågældende virksomhed eller virksomhedssammenslutning afsluttes endeligt, hvis bødeforelægget vedtages.

Til nr. 37

Overskriften til det gældende kapitel 9 er: EU-konkurrencereglerne. Det pågældende kapitel indeholder en bestemmelse – § 24 – om behandlingen af sager efter EUF-Traktatens artikel 101 og 102, herunder sager, hvor der sker parallel anvendelse af lovens §§ 6 og 11. Bestemmelserne i lovens kapitel 5-8 finder anvendelse på sådanne sager.

Til afløsning af den gældende § 24 foreslås det med lovforslagets § 1, nr. 3, fastsat, at EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 kan anvendes parallelt med § 6 eller § 11 eller alene, når en konkurrencebegrænsende aftale m.v. eller et misbrug af en dominerende stilling kan påvirke samhand-

len mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union, og at reglerne i kapitel 5-8 finder anvendelse på sådanne aftaler eller adfærd.

På denne baggrund foreslås kapitel 9 nyaffattet således, at der i stedet indsættes bestemmelser om behandling af sager om pålæggelse af civile bøder, og overskriften til kapitel 9 ændres til: Behandling af sager om pålæggelse af bøder.

Domstolenes behandling af sager om overtrædelse af konkurrenceloven sker i dag efter de almindelige regler om behandling af henholdsvis civile sager og straffesager.

Civile sager om overtrædelse af konkurrencereglerne vil navnlig vedrøre spørgsmålet om Konkurrenceankenævnets afgørelse, herunder den materielle overtrædelse af konkurrencereglerne vil vedrøre spørgsmålet om en strafferetlig sanktion i form af bøde eller fængsel samt eventuelt konfiskation for overtrædelsen af konkurrencereglerne.

Straffesager om overtrædelse af konkurrenceloven eller EU-konkurrencereglerne er undergivet offentlig påtale og behandles af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK). Strafforfølgning omfatter politiets efterforskning, anklagemyndighedens stillingtagen til, om der er grundlag for at rejse tiltale og den efterfølgende fremme af sagen ved domstolene. Konkurrencestraffesager under det nuværende system behandles samlet i én og samme sag både mod virksomheden og den fysiske person direkte for domstolene i strafferetsplejens former.

Der henvises til afsnit 2.20.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes et nyt kapitel i konkurrenceloven om behandling af sager om pålæggelse af civile bøder, hvorefter sagerne vil skulle behandles af domstolene efter de civilretlige regler i retsplejeloven. Kapitlet, der foreslås indsat i konkurrenceloven, har i den anledning til formål at sikre korrekt implementering af direktiv 2019/1 og at supplere reglerne i retsplejeloven.

Med § 24, *stk. 1*, foreslås det, at reglerne i kapitlet finder anvendelse på sager om civile bøder, jf. § 23, stk. 1-3, der foreslås nyaffattet med lovforslagets § 1, nr. 35.

Den foreslåede stk. 1 vil medføre, at retten, ud over de regler, som følger af den civile retspleje, jf. det foreslåede stk. 2, vil skulle behandle sagerne efter de øvrige bestemmelser i det kapitel, der foreslås indsat.

Ved *stk. 2* foreslås det, at sagen behandles i den borgerlige retsplejes former.

Det foreslåede vil indebære, at retsplejelovens tredje bog om den borgerlige retspleje vil finde anvendelse ved rettens behandling af sagerne, således at regler og principper, der gør sig gældende inden for den civile retspleje, herunder regler om formkrav til processkrifter, forkyndelse, bevisførelse, hovedforhandling, anke, principperne om fri bevisførelse, fri bevisbedømmelse, forhandlings- og dispositionsprincipper m.v. vil finde anvendelse ved behandling af sager

om civile bøder, jf. § 23, stk. 1-3, der foreslås nyaffattet med lovforslagets § 1, nr. 35. Der henvises til afsnit 2.20.2.1 i de almindelige bemærkninger.

I civile sager finder forhandlingsprincippet anvendelse og medfører, at retten almindeligvis vil være bundet af parternes påstande og anbringender, samt at retten dermed alene vil kunne afgøre det spørgsmål, som parterne beder retten om at afgøre.

Med *stk. 3* foreslås det, at retten ikke er bundet af parternes påstande om størrelsen af den civile bøde.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at retten kan fastsætte en civil bøde til både et højere eller lavere beløb end det, som parterne påstår. Det foreslåede vil således være en fravigelse fra forhandlingsprincippet, som finder anvendelse i civile sager. Det bemærkes, at forhandlingsprincippet i øvrigt ikke foreslås fraveget, hvilket indebærer, at det vil være parterne selv, der beslutter, hvilke påstande de vil nedlægge, hvilke anbringender de vil gøre gældende, og hvilke beviser de vil føre.

Med § 24 a, *stk. 1*, foreslås det, at sagen kan indbringes for retten af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, når afgørelsen, som den pågældende overtrædelse vedrører, har været behandlet af Konkurrenceankenævnet.

Med *stk. 2* foreslås det, at indbringer den, som afgørelsen retter sig mod, Konkurrenceankenævnets afgørelse for retten, jf. § 20, stk. 3, afgøres spørgsmålet om pålæggelse af en civil bøde under denne sag.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at retten i den samme retssag både vil kunne behandle spørgsmål om Konkurrenceankenævnets afgørelse, herunder spørgsmål om virksomhedens overtrædelse af konkurrencereglerne, samt spørgsmål om pålæggelse af sanktion i form af en civil bøde, jf. konkurrencelovens § 23, der med lovforslagets § 1, nr. 35, foreslås nyaffattet.

Med *stk. 3* foreslås det, at sagen uanset *stk. 1* kan indbringes for retten af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, hvis afgørelsen ikke kan påklages til Konkurrenceankenævnet, jf. § 19, stk. 1, eller når fristen for at klage til Konkurrenceankenævnet er udløbet, uden at klage er sket, jf. § 20, stk. 2, eller hvis sagen vedrører en civil bøde efter § 23, stk. 3.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at sagen kan indbringes for retten i visse tilfælde, uanset om Konkurrenceankenævnet har behandlet sagen.

Det foreslås for det første at være tilfældet, hvis sagen ikke kan indbringes for Konkurrenceankenævnet, jf. konkurrencelovens § 19, stk. 1, der angiver de afgørelser, der kan påklages til ankenævnet.

For det andet vil det efter det forslaget være tilfældet, når fristen for at påklage en afgørelse til Konkurrenceankenævnet er udløbet, jf. konkurrencelovens § 20, stk. 2. Dette forslag har til formål at sikre en mere effektiv behandling af sagen i overensstemmelse med direktivet, således at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal kunne indbringe sagen

for domstolene med henblik på at pålægge virksomheden en civil bøde, idet det må lægges til grund, at den, som afgørelsen er rettet mod, ikke vil gøre indsigelse mod Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse, og dermed indsigelse mod virksomhedens materielle overtrædelse af konkurrencereglerne.

For det tredje vil en sag efter forslaget kunne indbringes for retten, hvis sagen vedrører en civil bøde efter § 23, stk. 3, der foreslås nyaffattet med lovforslagets § 1, nr. 35, hvilket efter det foreslåede vil være en civil bøde som følge af en eller flere pålagte tvangsbøder, hvor den pligt, som pålæggelsen af tvangsbøden gav anledning til, er opfyldt, men hvor tvangsbøden ikke er blevet betalt eller inddrevet i sin helhed. Tvangsbøder bortfalder almindeligvis, når den pligt, som pålæggelsen af tvangsbøden gav anledning til, er blevet opfyldt, men efter forslaget vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kunne indbringe en sag for retten med henblik på at pålægge den virksomhed, som tvangsbøden er rettet mod, en civil bøde svarende til den ikkebetalte del af tvangsbøden. Sagen vil efter det foreslåede kunne indbringes, når den, som tvangsbøden var rettet mod, har opfyldt den pligt, som pålæggelsen af tvangsbøden gav anledning til. Retten vil efter det foreslåede enten kunne behandle spørgsmålet om pålæggelse af en civil bøde, der udgør den ikkebetalte del af en tvangsbøde, isoleret set eller sammen med spørgsmålet om pålæggelse af en civil bøde efter § 23, stk. 1-2, der foreslås nyaffattet, jf. lovforslagets § 1, nr. 35.

Med *stk. 4* foreslås det endvidere, at har sagen ikke tidligere været behandlet ved Konkurrenceankenævnet, jf. *stk. 3*, og gør den, som afgørelsen retter sig mod, og som er part i sagen, under behandlingen af sagen ved retten indsigelse mod Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens påstand om den pågældendes overtrædelse af konkurrencereglerne, udsætter retten sagen, jf. dog § 23, stk. 3, efter anmodning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og sender sagen til Konkurrenceankenævnet i det omfang ankenævnet kan behandle sagen, jf. § 19, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at retten efter anmodning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil skulle udsætte sagen og sende sagen til Konkurrenceankenævnet, hvis sagen ikke forinden er blevet behandlet af ankenævnet og i det omfang sagen kan behandles af ankenævnet, jf. konkurrencelovens § 19, stk. 1. Det vil være tilfældet, hvis sagen er blevet indbragt efter den foreslåede *stk. 2*. For så vidt angår den del af bestemmelsen, der vedrører § 23, stk. 3, der foreslås nyaffattet med lovforslagets § 1, nr. 35, vil forslaget medføre, at retten kan fortsætte med at behandle den del af sagen, der vedrører spørgsmålet om pålæggelse af en civil bøde efter § 23, stk. 3, hvilket vil være den ikkebetalte del af en tvangsbøde. Årsagen hertil er, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter det foreslåede vil kunne pålægge en tvangsbøde med henblik på at få den pågældende til at opfylde en bestemt pligt. Pålæggelsen af denne tvangsbøde vil ikke skulle behandles af Konkurrenceankenævnet, før retten kan tage stilling til pålæggelsen af en civile bøde for så vidt angår den ikkebetalte del af

tvangsbøden. Der henvises til afsnit 2.20.2.1 i de almindelige bemærkninger.

Med § 24 b, stk. 1, foreslås det, at tredjemand, der kan blive draget strafferetligt til ansvar for den overtrædelse, som sagen angår, ikke kan kunne indtræde som part i sagen efter retsplejelovens § 251.

Bestemmelsen vil indebære, at tredjemand ikke vil kunne indtræde som hovedintervenient i sådanne sager, da det vil kunne hindre en effektiv behandling af sagen. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.20.2.1 i de almindelige bemærkninger.

Med *stk. 2* foreslås med 1. pkt. at tredjemand, der kan blive draget strafferetligt til ansvar for den overtrædelse, sagen angår, kan indtræde i sagen for at varetage sine interesser uanset, om den pågældende støtter en af parterne i sagen.

Med 2. *pkt.* foreslås det samtidig, at retsplejelovens § 252, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

Med 3. *pkt.* foreslås det, at retten beskikker efter anmodning en advokat for den pågældende,

Med 4. *pkt.* foreslås det, at der for salær og godtgørelse for udlæg til en beskikket advokat gælder det samme som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31.

Med § 24 c, *stk. 1*, foreslås det, at en civil bøde skal betales til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, når der er faldet dom i en sag, hvor en virksomhed m.v. er blevet pålagt en civil bøde, herefter vil kunne opkræve den pålagte civile bøde.

Med *stk. 2* foreslås det, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter anmodning fra den domfældte kan tillade henstand med eller afdragsvis betaling af en civil bøde.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at hvis den domfældte ikke er i stand til at betale den civile bøde, vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter anmodning fra den pågældende kunne tage stilling til, om der kan ske henstand med eller afdragsvis betaling af bøden.

Med *stk. 3* foreslås det, at betales en civil bøde ikke, inddrives den af restanceinddrivelsesmyndigheden.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter opkrævning af den civile bøde kan konstatere, at bøden ikke er blevet betalt inden for en fastsat frist, oversender styrelsen sagen til restanceinddrivelsesmyndigheden med henblik på inddrivelse. Tilsvarende vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kunne oversende en sag om betaling af en civil bøde til restanceinddrivelsesmyndigheden, hvis en indgået aftale om henstand eller afdragsvis betaling af bøden ikke er blevet overholdt.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* kan restanceinddrivelsesmyndigheden tillade henstand med eller afdragsvis betaling af en civil bøde.

Med *stk. 5* foreslås det, at en civil bøde tilfalder stats-

kassen. Det bemærkes i den forbindelse, at strafferetlige bøder, som fysiske personer idømmes for en overtrædelse af konkurrenceregler, også som hidtil tilfalder statskassen, jf. straffelovens § 50, stk. 1.

Med *stk. 6* foreslås det, at erhvervsministeren efter forhandling med skatteministeren kan fastsætte bestemmelser om opkrævning og inddrivelse af civile bøder, herunder om den administrative behandling af sager om henstand med eller afdragsvis betaling af civile bøder.

De nærmere regler efter den foreslåede bestemmelse vil kunne omfatte bestemmelser om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens opkrævning, henholdsvis restanceinddrivelsesmyndighedens inddrivelse af civile bøder som f.eks. betalingsfrister, forrentning af bødebeløbet samt om behandlingen af anmodninger om henstand eller afdragsvis betaling af bødebeløbet.

Til § 2

Den gældende § 299 c i straffeloven udgør en overbygning til den gældende § 23, stk. 3, i konkurrenceloven, hvorefter straffen for den, der i strid med § 6, stk. 1, i loven eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, indgår en kartelaf tale, kan stige til fængsel i indtil 1 år og 6 måneder, hvis overtrædelsen er forsætlig og af grov beskaffenhed, navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre.

Det fremgår af bemærkningerne til § 299 c, at bestemmelsen ikke indebærer en udvidelse af de straffbare forhold efter konkurrencelovens § 23, stk. 3, men indeholder hjemmel til, at straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, hvis der foreligger særlig skærpende omstændigheder, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 41 som fremsat, side 26. Det fremgår af bestemmelsens 2. pkt., at som særlig skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor overtrædelsen har haft et betydeligt omfang eller har været egnet til at medføre betydelig skade.

Alene virksomheder og virksomhedssammenslutninger er pligtsubjekter i konkurrencelovens § 6 og EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1. Fysiske personers strafansvar for overtrædelser af disse bestemmelser er således efter gældende ret et ansvar for medvirken til virksomheders og virksomhedssammenslutningers overtrædelser heraf.

Den gældende § 299 c i straffeloven kan finde anvendelse på juridiske personer, jf. straffelovens § 306.

Nyaffattelsen af straffelovens § 299 c er en konsekvens af de foreslåede ændringer af konkurrencelovens § 23. Det følger således af den foreslåede ændring af konkurrencelovens § 23, stk. 1-3, at virksomheder, virksomhedssammenslutninger og enhver anden juridisk person ikke længere kan pålægges strafferetlige, men civile bøder for overtrædelser af konkurrenceloven og EUF-traktatens artikel 101. Det fremgår endvidere af den foreslåede § 23, stk. 4, i konkurrenceloven, at der foreslås indsat en særskilt straff hjemmel for fysiske personers medvirken til virksomheders og virksomheds-

sammenslutningers m.v. overtrædelser af konkurrencelovens § 6 og EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1. Endelig fremgår det, at strafsikringsreglen i den gældende § 23, stk. 3, i konkurrenceloven – for så vidt angår fysiske personer – foreslås videreført med den foreslåede § 23, stk. 4, 2. pkt., i konkurrenceloven. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 35, og bemærkningerne hertil.

Med nyaffattelsen af *stk. 1, 1. pkt.*, vil straffelovens § 299 c udgøre en overbygning til den foreslåede § 23, stk. 4, 2. pkt., i konkurrenceloven, hvorefter fysiske personer kan straffes med fængsel indtil 1 år og 6 måneder for medvirken til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning i strid med § 6, stk. 1, eller EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1, har indgået en kartelaftale som nævnt i 3. pkt., og overtrædelser er forsætlig samt af grov beskaffenhed navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre. For begrebet kartelaftale og de betingelser, der skal være opfyldt for, at straffen efter § 23, stk. 4, 2. pkt., kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 35.

Det foreslås således, at den, der under særlig skærpende omstændigheder medvirker til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning indgår en kartelaftale omfattet af konkurrencelovens § 23, stk. 4, 2. pkt., straffes med fængsel indtil 6 år. Begrebet medvirken skal forstås i overensstemmelse med det almindelige medvirkensbegreb i straffelovens § 23.

Der foreslås ikke ændringer af § 299 c, stk. 1, 2. pkt.

Nyaffattelsen af straffelovens § 299 c udgør for fysiske personer ikke en realitetsændring i forhold til gældende ret.

Forslaget indebærer således ikke en udvidelse af de strafbare forhold efter den foreslåede § 23, stk. 4, i konkurrenceloven, men indeholder hjemmel til, at straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, hvis der foreligger særlig skærpende omstændigheder.

Særlig skærpende omstændigheder kan som hidtil navnlig være tilfælde, hvor overtrædelser har haft et betydeligt omfang eller tilfælde, hvor overtrædelser har været egnet til at medføre betydelig skade.

Ved vurderingen af, om overtrædelser har haft et betydeligt omfang, kan det bl.a. indgå, hvor mange virksomheder der har deltaget i kartelaftalen, hvor mange tilbud deltagerne har koordineret, og hvor længe kartelaftalen har været.

Det kan også indgå som et element blandt flere, om overtrædelser har været egnet til at medføre betydelig skade for forbrugere og andre virksomheder, der ikke har deltaget i kartelaftalen.

Bestemmelsen forudsættes som hidtil ikke udelukkende anvendt, hvor strafferammen i den foreslåede § 23, stk. 4, 2. pkt., i konkurrenceloven ikke findes tilstrækkelig. Det forudsættes således, at den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 299 c anvendes i tilfælde, hvor forholdet skønnes at være så groft, at samfundets reaktion bør komme til

udtryk ved anvendelse af straffeloven frem for konkurrenceloven. Dette gælder, selv om den konkret forskyldte straf fastsættes til væsentligt mindre end fængsel i 1 år og 6 måneder.

De øgede efterforskningskridt, som bestemmelsen giver politiet mulighed for at anvende, kan som hidtil alene bringes i anvendelse, hvis retsplejelovens betingelser for det enkelte efterforskningsmiddel er opfyldt.

Det er fortsat en betingelse for at ifalde straf efter den foreslåede bestemmelse, at lovovertrædelser er begået forsætligt.

Strafmaksimum i den foreslåede bestemmelse er fængsel indtil 6 år, og forældelsesfristen følger de almindelige regler i straffeloven om forældelse.

Virkingen af den foreslåede nyaffattelse vil således være, at en fysisk person vil kunne straffes med fængsel indtil 6 år, hvis den pågældende medvirker til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning under særlig skærpende omstændigheder indgår en kartelaftale omfattet af konkurrencelovens § 23, stk. 4, 2. pkt.

Det foreslås som nyt *stk. 2*, at den foreslåede § 299 c, stk. 1, alene finder anvendelse på fysiske personer. Forslaget udgør således en fravigelse af straffelovens § 306. Forslaget er en konsekvens af, at juridiske personer ikke længere vil kunne pålægges strafferetlige bøder for overtrædelser af konkurrencelovens § 6 og EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1. Juridiske personer vil således fremover alene kunne pålægges civile bøder for overtrædelser af konkurrencelovgivningen, jf. nærmere lovforslagets § 1, nr. 35.

Til § 3

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 4. februar 2021.

Det foreslås i *stk. 2*, at loven ikke finder anvendelse på sager, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen inden lovens ikrafttræden i medfør af § 15 a, stk. 3, har udsendt en klagepunktsmeddelelse, eller hvor Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet inden lovens ikrafttræden har rejst sigtelse efter retsplejeloven mod en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning for overtrædelser af bestemmelserne i konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Virkingen af den foreslåede bestemmelse vil være, at for sådanne sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Der er efter den foreslåede bestemmelse tale om alternative begivenheder, som vil kunne bevirke, at hvis én af begivenhederne er opfyldt – enten udsendelse af en klagepunktsmeddelelse eller sigtelse efter retsplejeloven – vil loven ikke finde anvendelse. Hvis f.eks. en sag inden lovens ikrafttræden er anmeldt til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, efter at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen inden lovens ikrafttræden i medfør af § 15 a, stk. 3, har udsendt en klagepunktsmeddelelse, vil

sagen fortsat skulle behandles af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet efter de hidtidige regler, uanset at der ikke inden lovens ikrafttræden ikke er rejst sigtelse.

Loven vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, da ho-

vedlovene ikke gælder for Færøerne og Grønland. Konkurrenceloven gælder således ikke for Færøerne og Grønland, og Færøerne har pr. 1. marts 2010 overtaget lovgivningskompetencen på det strafferetlige område, mens der for Grønland gælder en særlig kriminallov.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I konkurrenceloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 1. marts 2018, foretages følgende ændringer:

1. Som *fodnote* til lovens titel indsættes:

»Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2019/1/EU af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende indre marked, EU-Tidende 2019, nr. L 11, side 3.«

2. *Overskriften* til kapitel 1 affattes således:

Kapitel 1

Kapitel 1

Lovens formål og anvendelsesområde

Formål, anvendelsesområde og definitioner

Stk. 6. (Ophævet)

3. I § 2 indsættes efter stk. 5 som nyt stykke:

»Stk. 6. Når en konkurrencebegrænsende aftale, en vedtagelse inden for sammenslutning af virksomheder, en samordnet praksis mellem virksomheder eller et misbrug af en dominerende stilling kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union, anvendes EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 parallelt med § 6 eller § 11 eller alene. Kapitel 5-8 finder ligeledes anvendelse på sådanne aftaler m.v. eller en sådan adfærd.«

4. Efter § 5 a indsættes i *kapitel 1*:

»§ 5 b. I denne lov forstås ved

- 1) National konkurrencemyndighed: En myndighed, som af en medlemsstat i medfør af artikel 35 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 er udpeget til at have kompetence til at anvende artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten.

- 2) National administrativ konkurrencemyndighed: En administrativ myndighed, som af en medlemsstat er udpeget til at udføre alle eller nogle af en national konkurrencemyndigheds opgaver.
- 3) National konkurrenceret: Bestemmelser i national ret, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten, og som anvendes på samme sag og parallelt med EU-konkurrenceretten i henhold til artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82, samt bestemmelser i national ret, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i EUF-Traktaten og som anvendes alene, for så vidt angår artikel 31, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked, undtagen bestemmelser i national ret, som pålægger fysiske personer strafferetlige sanktioner.
- 4) Appelret: En national ret, der efter almindelige retsmidler har beføjelse til at foretage prøvelse af afgørelser fra en national konkurrencemyndighed eller prøvelse af retsafgørelser om sådanne afgørelser, uanset om denne ret selv har beføjelse til at fastslå, at der foreligger en overtrædelse af konkurrenceretten.
- 5) Håndhævelsessag: En sag, der behandles af en konkurrencemyndighed under anvendelse af artikel 101 eller 102 i EUF-Traktaten, indtil den pågældende konkurrencemyndighed har afsluttet en sådan sag ved at træffe en afgørelse som omhandlet i artikel 10, 12 eller 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked, eller så længe konkurrencemyndigheden ikke har fastslået, at den ikke har grund til at forfølge sagen yderligere, eller en sag, der behandles af Kommissionen, indtil der er truffet

en afgørelse som omhandlet i artikel 7, 9 eller 10 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82.

- 6) Kartel: En aftale eller samordnet praksis mellem to eller flere konkurrenter om at samordne deres konkurrencemæssige adfærd på markedet eller påvirke de relevante konkurrenceparametre gennem forskellige former for praksis, f.eks., men ikke udelukkende, fastsættelse eller koordinering af købs- eller salgspriser eller af andre forretningsbetingelser, herunder i forbindelse med immaterielle rettigheder, tildeling af produktions- eller salgskvoter, markedsdeling og fordeling af kunder, herunder tilbudskoordinering, import- eller eksportbegrænsninger eller konkurrencebegrænsende foranstaltninger over for andre konkurrenter.
- 7) Bistandssøgende myndighed: En national konkurrencemyndighed, der anmoder om gensidig bistand som omhandlet i artikel 24, 25, 26, 27 eller 28 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked.
- 8) Bistandssøgt myndighed: en national konkurrencemyndighed, der modtager en anmodning om gensidig bistand, og i tilfælde af en anmodning om bistand som omhandlet i artikel 25, 26, 27 eller 28 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked, det kompetente offentlige organ, som har det primære ansvar for at fuldbyrde sådanne afgørelser efter nationale love, forskrifter eller administrativ praksis.«

5. § 13, stk. 2, nr. 4, affattes således:

- »4) Domme, bøvedtagelser eller et resumé heraf, hvor en virksomhed m.v. pålægges en civil bøde, jf. § 23, stk. 1-3, eller vedtager et bødeforelæg, jf. § 23 j, eller hvor

en fysisk person idømmes en bøde- eller fængselsstraf, jf. § 23, stk. 4 og stk. 6, eller vedtager en bøde, jf. retsplejelovens § 832.«

6. I § 14 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Medlemmerne af Konkurrencerådet og deres suppleanter er udpeget i kraft af deres personlige og faglige egenskaber, uden at være undergivet instruktionsbeføjelser fra nogen myndighed, organisation eller lignende.«

Stk. 5-6 bliver herefter stk. 6-7.

7. Efter § 14 indsættes:

»§ 14 a. Medlemmerne af Konkurrencerådet, deres suppleanter, direktøren for og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen håndhæver EUF-Traktatens artikel 101 og 102, denne lov samt regler udstedt i medfør heraf og varetager de opgaver, de er tillagt i medfør af denne regulering uafhængigt af politisk eller anden udefrakommende indblanding og uden at søge eller modtage instrukser fra regeringen eller nogen offentlig eller privat enhed.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte personer må kun have anden beskæftigelse, i det omfang det er foreneligt med udøvelsen af de pligter, der er knyttet til stillingen eller hvervet, og afstår i efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, fra at behandle verserende sager, hvor der er udsendt en meddelelse om betænkeligheder, jf. § 15 a, stk. 3, sager vedrørende denne lovs kapitel 4, sager om bødelempelse eller om sanktionslempelse, jf. §§ 23 d- 23 i, anke- og retssager vedrørende afgørelser efter loven samt indsigt i alle sådanne sager, som de har behandlet under deres virke i Konkurrencerådet eller ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

§ 14 b. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udarbejder ved finansårets udløb en beretning til erhvervsministeren om aktiviteterne i det forløbne år, herunder om udpegning og afgang af medlemmer af Konkurrencerådet og styrelsens direktør, omfanget af tildelte ressourcer samt ændring heri sammenlignet med tidligere år. Beretningen offentliggøres. «

§ 15. ---

Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udarbejder konkurrenceanalyser på eget initiativ eller efter anmodning fra erhvervsministeren.

Stk. 3. Konkurrencerådet har det overordnede ansvar for styrelsens administration af loven og regler udstedt i medfør heraf. Herudover træffer rådet afgørelser i sager af principiel eller særlig stor betydning. Endelig godkender rådet konkurrenceanalyser iværksat på styrelsens eget initiativ.

-

-

§ 16. De påbud, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan udstede efter § 6, stk. 4, 1. pkt. eller § 11, stk. 4, 1. pkt., eller med henvisning til EUF-traktatens artikel 101 eller 102, jf. § 24, stk. 1, med henblik på at bringe en overtrædelse til ophør, kan bl.a. omfatte:

1)-4) ---

8. I § 15, stk. 2, ændres: »konkurrenceanalyser« til: »analyser om konkurrenceforhold«.

9. § 15, stk. 3, 3. pkt., affattes således:

»Endelig godkender rådet analyser om konkurrenceforhold, som enten er iværksat på styrelsens initiativ eller på erhvervsministerens initiativ i de tilfælde, hvor ministeren samtidig har truffet beslutning om, at rådet skal godkende analysen.«

10. I § 15 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Konkurrencerådet behandler en håndhævelsessag inden for rimelig tid.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 6.

11. I § 15 a indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Retten til partsaktindsigt efter forvaltningsloven og retten til egenaces, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt., i oplysninger fra en ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning om sanktionslempelse kan begrænses, i det omfang interessen i at kunne benytte oplysningerne ikke skønnes at være begrundet i den pågældendes ret til forsvar.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

12. I § 16, stk. 1, udgår »jf. § 24, stk. 1,« og »bl.a. omfatte« ændres til: »omfatte adfærdsmæssige eller strukturelle påbud, der f.eks. kan bestå i«.

13. I § 16, stk. 1, indsættes efter nr. 4 som nye numre:

- »5) Funktionel adskillelse af aktiviteter eller medarbejdere i en virksomhed.
- 6) Afhændelse af en virksomheds aktiver eller ejerinteresser.
- 7) Afhændelse af en virksomhed eller dele heraf.«

14. I § 16 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

- »Stk. 2. Et påbud efter stk. 1 skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og være nødvendigt for effektivt at bringe overtrædelsen til ophør. Ved valget mellem to lige effektive påbud skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet vælge det mindst indgribende for en virksomhed.«
Stk. 2 bliver herefter stk. 3.
- **15.** I § 16 indsættes efter stk. 2, der bliver stk. 3, som nyt stykke:
»Stk. 4. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fastslå, at der tidligere har foreligget en overtrædelse af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.«
- § 16 a.** Tilsagn, der afgives af virksomheder, og som imødekommer de betænkeligheder, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i relation til § 6, stk. 1, § 11, stk. 1, eller EUF-traktatens artikel 101 eller 102, jf. § 24, stk. 1, kan af styrelsen gøres bindende for virksomhederne. Et tilsagn kan være tidsbegrænset.
- **16.** § 16 a, stk. 1, affattes således:
»§ 16 a. I håndhævelsessager, der indledes med henblik på at træffe en afgørelse om at bringe en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter høring af relevante markedsdeltagere gøre tilsagn, som en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har afgivet, bindende, hvis tilsagnene imødekommer styrelsens betænkeligheder. Afgørelsen kan gælde for en bestemt periode og skal fastslå, at der ikke længere er grund til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen griber ind.«
- **17.** I § 16 a indsættes efter stk. 1 som nyt stykke
»Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen overvåger gennemførelsen af tilsagn, der efter stk. 1 er gjort bindende.«
Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.
- Stk. 3. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan tilbagekalde en afgørelse efter stk. 1, hvis
1)-2) ---
3) afgørelsen er truffet på grundlag af urigtige eller vildledende oplysninger fra deltagerne i aftalen m.v.
- **18.** I § 16 a, stk. 3, nr. 3, der bliver stk. 4, nr. 3, indsættes efter »af«: »ufuldstændige,«.
- § 18 b.** I tilfælde, hvor en aftale eller adfærd efter en foreløbig vurdering skønnes at være en overtrædelse af § 6, stk. 1, § 11, stk. 1, eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, eller artikel 102, og
- 19.** Efter § 16 a indsættes:
»§ 16 b. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan i hastetilfælde, hvor der skønnes at være risiko for alvorlig skade på konkurrencen, og hvor det umiddelbart skønnes, at § 6, § 11 eller EUF-

hvor der skønnes at være risiko for alvorlig skade på konkurrencen, hvis der ikke foretages et hurtigt indgreb, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udstede påbud, jf. § 16, der tager sigte på at bringe de skadelige virkninger af aftalen eller adfærd til ophør.

Stk. 2. Senest 10 hverdage efter at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har udstedt et påbud efter stk. 1, skal styrelsen indbringe afgørelsen for Konkurrenceankenævnet med henblik på stadfæstelse af påbuddet, jf. dog stk. 3. Finder indbringelse ikke sted inden fristen, bortfalder afgørelsen.

Stk. 3. Et påbud efter stk. 1 gælder fra Konkurrenceankenævnets stadfæstelse, og indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har truffet afgørelse om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse af loven, eller Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har gjort de af virksomhederne afgivne tilsagn bindende, jf. § 16 a, stk. 1. Giver en part inden udløbet af fristen i stk. 2 afkald på, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse skal indbringes for Konkurrenceankenævnet, gælder påbuddet, fra styrelsen har modtaget partens afkald.

§ 17. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve alle oplysninger, herunder regnskaber, regnskabsmateriale, udskrift af bøger, andre forretningspapirer og elektronisk lagrede data, som skønnes nødvendige for udførelsen af de opgaver, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er tillagt efter denne lov, eller til afgørelse af, om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser.

-

Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt, træffe afgørelse om at pålægge en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning et foreløbigt påbud. Afgørelsen skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og gælde enten i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges, i det omfang det er nødvendigt og hensigtsmæssigt, eller indtil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har truffet afgørelse om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse, eller afgivne tilsagn er gjort bindende, jf. § 16 a, stk. 1.«

20. I § 17, stk. 1, indsættes efter »data«: »som den pågældende har adgang til, og« og efter »bestemmelser« indsættes: »eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102«.

21. I § 17, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nye punktnummer:

»Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsætter en rimelig frist, inden for hvilken styrelsen skal have modtaget de krævede oplysninger. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens krav om oplysninger skal stå i et rimeligt forhold til formålet og må ikke føre til, at modtageren af kravet om oplysninger tvinges til at tilstå en overtrædelse af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.«

-

22. I § 17 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:
 »Stk. 2. Oplysningspligten efter stk. 1 påhviler en virksomhed, en virksomhedssammenslutning samt enhver anden juridisk eller fysisk person.«
 Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.

§ 17. ---

Stk. 2. Med henblik på anvendelsen af EUF-traktatens artikel 101 og 102 eller EØS-aftalens artikel 53 eller 54 kan de i stk. 1 nævnte oplysninger ligeledes kræves til brug for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens bistand til Europa-Kommissionen og andre konkurrencemyndigheder i den Europæiske Union eller i EØS-området

-

23. I § 17, stk. 2, der bliver stk. 3, udgår »andre« og »i den Europæiske Union eller«.

-

24. Efter § 17 indsættes:

»§ 17 a. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan indkalde enhver repræsentant for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning eller enhver repræsentant for andre juridiske personer og enhver fysisk person til at deltage i og besvare spørgsmål under et interview, når en sådan repræsentant eller fysisk person kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af § 6, § 11 eller EUF-traktatens artikel 101 eller 102.

-

§ 17 b. § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder ikke anvendelse på krav til virksomheder eller virksomhedssammenslutninger om oplysninger efter § 17, gennemførelsen af et interview efter § 17 a eller afgivelsen af en mundtlig forklaring efter § 18, stk. 1. De pågældende har pligt til at afgive oplysninger efter de nævnte bestemmelser i det omfang, dette er foreneligt med forbuddet mod selvinkriminering efter EU-retten.

§ 17 c. Bevismateriale, som kan indgå i vurderingen af, om denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, er overtrådt, omfatter dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på.«

25. § 18, stk. 1, affattes således:

§ 18. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan til brug for sin virksomhed foretage kontrolundersøgelser, der indebærer, at styrelsen får adgang til en virksomheds eller sammenslutnings lokaler og transportmidler med henblik på dér at gøre sig bekendt med og tage kopi af enhver oplysning, herunder regnskaber, regnskabsmaterialer, bøger og andre forretningspapirer, uanset informationsmedium. I forbindelse med en kontrolundersøgelse kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forlange mundtlige forklaringer og forlange, at personer, der er omfattet af kontrolundersøgelsen, viser indholdet af deres lommer, tasker og lign., med henblik på, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan gøre sig bekendt med og eventuelt tage kopi af dette.

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan indsamle en kopi af dataindholdet fra elektroniske medier, der er omfattet af kontrolundersøgelsen, med henblik på efterfølgende at gennemgå kopien. ---

Stk. 9. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan foretage kontrolundersøgelser for at yde bistand til Europa-Kommissionen og andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union eller i EØS-området i forbindelse med disse myndigheders anvendelse af EUF-traktatens artikel 101 og 102 eller EØS-aftalens artikel 53 eller 54. ---

»§ 18. Repræsentanter for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og andre ledsagende personer, som styrelsen har bemyndiget eller udpeget hertil, kan til brug for sin virksomhed foretage uanmeldte kontrolundersøgelser, der indebærer, at styrelsen får adgang til en virksomheds eller en virksomhedssammenslutnings lokaler, grunde og transportmidler med henblik på dér at gøre sig bekendt med og tage kopi af enhver oplysning, som den kontrollerede enhed har adgang til, herunder regnskaber, regnskabsmaterialer, bøger og andre forretningspapirer, uanset hvilket medie de er lagret på. Virksomheden og virksomhedssammenslutningen har pligt til at underkaste sig en kontrolundersøgelse, og § 9 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder ikke anvendelse. I forbindelse med en kontrolundersøgelse kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afkræve forklaringer fra virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens repræsentanter eller ansatte om faktiske oplysninger eller dokumenter vedrørende kontrolundersøgelsens genstand og formål og registrere deres svar. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan endvidere forlange, at personer, der er omfattet af kontrolundersøgelsen, viser indholdet af deres lommer, tasker og lignende med henblik på, at styrelsen kan gøre sig bekendt med og eventuelt tage kopi af dette«

26. I § 18, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »kopien«:
»i styrelsens lokaler eller i andre udpegede lokaler«.

27. I § 18, stk. 9, 1. pkt., udgår »andre« og »i Den Europæiske Union eller«.

28. § 18 a og § 18 b ophæves og i stedet indsættes:

»§ 18 a. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan, såfremt der er rimelig grund til mistanke om,

at oplysningerne i § 18, stk. 1, der vedrører genstanden for kontrolundersøgelsen, og som måtte være relevante som bevis for en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-traktatens artikel 101 eller 102, opbevares i andre lokaler, på andre grunde eller i andre transportmidler end de, der er anført i § 18, stk. 1, herunder private hjem tilhørende de pågældende virksomheders eller virksomhedssammenslutningers direktører, ledere og andre ansatte, foretage uanmeldte kontrolundersøgelser i sådanne andre lokaler m.v., jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan ikke under en kontrolundersøgelse efter stk. 1 forlange mundtlige forklaringer, men herudover finder bestemmelserne i § 18, stk. 1, stk. 3-4, og stk. 6-10, tilsvarende anvendelse på sådanne kontrolundersøgelser.

Stk. 3. Hvis der er rimelig grund til mistanke om, at en fysisk person, som har rådighed over en lokalitet omfattet af stk. 1, har medvirket til en virksomheds eller virksomhedssammenslutnings overtrædelse som nævnt i stk. 1, og betingelserne i retsplejelovens § 794 i øvrigt er opfyldt, gennemfører politiet en ransagning i henhold til retsplejelovens § 794. Ransagningen foretages under tilstedeværelse af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

§ 18 b. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan på vegne af en national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og i denne konkurrencemyndigheds navn kræve oplysninger efter § 17, gennemføre interviews efter § 17 a og foretage kontrolundersøgelser efter § 18, stk. 1-8, og § 18 a.

Stk. 2. Repræsentanter for en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union og andre ledsagende personer, som er bemyndiget eller udpeget af denne myndighed, har ret til under tilsyn af repræsentanter for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at deltage i og aktivt bistå styrelsen under et interview eller en kontrolundersøgelse efter stk. 1 med henblik på at fastslå en overtrædelse af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

§ 18 c. Udveksling af oplysninger indhentet i medfør af § 18 b, stk. 1, kan ske i medfør af artikel 12 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af

§ 18 a. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan til andre konkurrencemyndigheder under forbehold om gensidighed videregive oplysninger, som er omfattet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens tavshedspligt, og som er nødvendige for at fremme håndhævelsen af disse myndigheders konkurrencelovgivning, herunder med henblik på at opfylde Danmarks bilaterale eller multilaterale forpligtelser.

Stk. 2. Erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens videregivelse til udenlandske myndigheder af oplysninger, der er omfattet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens tavshedspligt.

-

16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 og skal opfylde sikkerhedsbetingelserne herfor.

Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udveksling af modtagne ansøgninger om bødelempeelse eller om sanktionslempeelse med en anden national konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union, kan kun ske

- 1) med ansøgerens samtykke, eller
- 2) når den anden nationale konkurrencemyndighed fra den samme ansøger også har modtaget en ansøgning om bødelempeelse eller om sanktionslempeelse i forbindelse med den samme overtrædelse, forudsat at det på det tidspunkt, hvor ansøgningen videregives, ikke er muligt for ansøgeren at trække de oplysninger tilbage, som den pågældende har givet den anden nationale konkurrencemyndighed i forbindelse med den pågældende ansøgning.

Stk. 3. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan til andre konkurrencemyndigheder end nationale konkurrencemyndigheder i den Europæiske Union under forbehold om gensidighed videregive oplysninger, som er omfattet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens tavshedspligt, og som er nødvendige for at fremme håndhævelsen af disse myndigheders konkurrencelovgivning, herunder med henblik på at opfylde Danmarks bilaterale eller multilaterale forpligtelser.

Stk. 4. Erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens videregivelse til udenlandske myndigheder af oplysninger, der er omfattet af styrelsens tavshedspligt.

§ 18 d. Anmodninger om bistand i henhold til artikel 25 og 26 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et vel fungerende marked efterkommes i overensstemmelse med dansk ret og reglerne i direktivets artikel 27 og 28.

Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fremsætte anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25 og 26.

§ 19. Afgørelser truffet efter § 2, stk. 1, § 3, 1. pkt., § 5, stk. 1, § 6, stk. 1 og stk. 4, 1. pkt., § 7, stk. 1-4, § 8, stk. 2, 1. pkt., stk. 3, 2. pkt., og stk. 4 og 6, § 9, stk. 1, 1. pkt., § 10, stk. 2, § 10 a, stk. 1 og 6, § 11, stk. 1 og 2, stk. 4, 1. pkt., og stk. 5, § 11 a, stk. 1 og stk. 6, 1. pkt., § 11 b, stk. 2, § 12 a, stk. 5, § 12 b, stk. 1, § 12 c, stk. 1-3, 6 og 7, § 12 d, stk. 6, § 12 e, stk. 1 og 3, § 12 f, stk. 1 og 2, § 12 g, § 12 h, stk. 4, § 13, stk. 4, § 16, § 16 a, stk. 2 og 3, og § 24, stk. 2, jf. stk. 1, kan påklages til Konkurrenceankenævnet.

Stk. 2. Klage efter stk. 1 kan indgives af:

- 1) Den, afgørelsen retter sig til.
- 2) Den, som i øvrigt har individuel, væsentlig interesse i sagen. Dette gælder dog ikke Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelser truffet efter § 12 a, stk. 5, § 12 b, stk. 1, § 12 c, stk. 1-3, 6 og 7, § 12 d, stk. 6, § 12 e, stk. 1 og 3, § 12 f, stk.

Stk. 3-5 ---

Stk. 6. Konkurrenceankenævnet kan behandle afgørelser, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen træffer i medfør af § 18 b, stk. 1.

§ 20. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelser efter denne lov kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed end Konkurrenceankenævnet og kan ikke indbringes for domstolene, før ankenævnets afgørelse foreligger.

Stk. 3. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan modtage anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25, litra a-b, og restanceinddrivelsesmyndigheden kan modtage anmodninger om bistand i henhold til direktivets artikel 25, litra c, og artikel 26.

Stk. 4. Erhvervsministeren kan efter forhandling med skatteministeren fastsætte nærmere regler om gennemførelse af direktivets artikel 25-27.«

29. *I § 19, stk. 1, indsættes efter »§ 2, stk. 1,«: »§ 2, stk. 6,« og »og § 24, stk. 2, jf. stk. 1« udgår.*

30. *I § 19, stk. 1, og stk. 2, nr. 2, ændres »§ 16 a, stk. 2 og 3« til: »og 16 a, stk. 3 og 4«.*

31. *§ 19, stk. 6, affattes således:*

»Stk. 6. Den, som et foreløbigt påbud retter sig mod, jf. § 16 b, kan senest fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, klage til Konkurrenceankenævnet over påbuddets lovlighed og proportionalitet. Konkurrenceankenævnet behandler klagen efter en fremskyndet procedure.«

32. *I § 20, stk. 1, indsættes efter »foreligger«: », jf. dog § 24 a, stk. 3«.*

33. *Efter § 21 indsættes i Kapitel 7:*

»§ 21 a. Oplysninger fra en ansøgning om bødelempelse eller en ansøgning om sanktionslempelse

se, som der er opnået aktindsigt i ved partsaktindsigt efter forvaltningsloven eller ved egenaccess, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt., i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag, må kun anvendes i en sag ved domstolene, når det er nødvendigt for den pågældendes ret til forsvar i en sag, der har direkte forbindelse til den sag, som der er givet indsigt i, og kun når sagen ved domstolene vedrører

- 1) fordelingen mellem virksomheder inden for samme økonomiske enhed af en bøde, som er blevet pålagt dem med solidarisk hæftelse, eller
- 2) prøvelse af en afgørelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Stk. 2. Følgende kategorier af oplysninger fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag, som der er opnået indsigt i ved partsaktindsigt efter forvaltningsloven eller ved egenaccess, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt., kan ikke benyttes af den pågældende i en sag ved domstolene, før styrelsen har truffet afgørelse for alle parter, der er genstand for undersøgelsen i håndhævelsessagen, om, at § 6, § 11 eller EU-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt og eventuelt udstedt et påbud efter § 16, at virksomheders tilsagn gøres bindende, jf. § 16 a, eller at sagen på anden vis afsluttes:

- 1) Oplysninger, som er udarbejdet af andre fysiske eller juridiske personer specifikt til brug for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsessag.
- 2) Oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har udarbejdet og sendt til parterne i forbindelse med styrelsens behandling af håndhævelsessagen.

Stk. 3. Retten kan anmode Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om bemærkninger til, hvorvidt en oplysning er omfattet af stk. 1-2.«

34. § 22 affattes således:

»§ 22. Der kan pålægges daglige eller ugentlige tvangsbøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person, der undlader følgende:

§ 22. Erhvervsministeren eller den, som ministeren bemyndiger hertil, kan pålægge daglige eller ugentlige tvangsbøder til den, der undlader at

- 1) give de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve efter denne lov,
- 2) efterkomme et vilkår eller et påbud meddelt efter denne lov eller
- 3) efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende, jf. § 16 a, stk. 1.

- 1) At afgive, herunder inden for den fastsatte frist, fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning om oplysninger efter § 17.
- 2) At deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, jf. § 17 a.
- 3) At underkaste sig en kontrolundersøgelse, jf. § 18.
- 4) At efterkomme en afgørelse om at bringe en overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 til ophør.
- 5) At efterkomme et vilkår eller påbud meddelt efter denne lov.
- 6) At efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende, jf. § 16 a, stk. 1.

Stk. 2. Der kan pålægges daglige eller ugentlige tvangsbøder til en fysisk person, der undlader at

- 1) afgive, herunder inden for den fastsatte frist, fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning om oplysninger efter § 17, eller
- 2) deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, jf. § 17 a.

Stk. 3. Størrelsen af en tvangsbøde til en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan udgøre op til 5 pct. af den pågældendes gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår pr. dag og beregnes fra den dato, der er angivet i beslutningen om at pålægge tvangsbøder.«

§ 23. Medmindre højere straf er forskyldt efter stk. 3 eller efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der forsætligt eller groft uagtsomt

- 1) overtræder § 6, stk. 1,
- 2) undlader at efterkomme et vilkår meddelt i henhold til § 8, stk. 3, 2. pkt., eller stk. 4, 2. pkt.,
- 3) undlader at efterkomme et påbud efter § 10 a, stk. 1 eller 6,
- 4) overtræder § 11, stk. 1,

35. § 23 affattes således:

»**§ 23.** En virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan pålægges en civil bøde, hvis den forsætligt eller uagtsomt

- 1) overtræder § 6, stk. 1,
- 2) overtræder § 11, stk. 1,
- 3) undlader at efterkomme et påbud efter § 6, stk. 4, 1. pkt., eller § 11, stk. 4, 1. pkt., jf. § 16, stk. 1, eller undlader at efterkomme et påbud efter § 16, stk. 3,
- 4) undlader at efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende efter § 16 a, stk. 1,

5) undlader at efterkomme et påbud efter § 11 a, stk. 1, eller § 11 b, stk. 2,	5) undlader at efterkomme et påbud efter § 16 a, stk. 3,
6) undlader at anmelde en fusion i henhold til § 12 b, stk. 1, eller undlader at indlevere en almindelig anmeldelse inden udløbet af den frist, der er nævnt i § 12 f, stk. 2,	6) undlader at efterkomme et påbud efter § 16 b, stk. 1,
7) gennemfører en fusion på trods af et forbud herimod i henhold til § 12 c, stk. 2, overtræder forbuddet mod gennemførelse af en fusion inden godkendelse heraf i henhold til § 12 c, stk. 5, 1. pkt., undlader at efterkomme et vilkår eller påbud efter § 12 c, stk. 6, eller § 12 e, stk. 1 eller 3, eller undlader at efterkomme et påbud meddelt i henhold til § 12 g,	7) afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på et krav om oplysninger efter § 17, stk. 1, eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist,
8) undlader at efterkomme et påbud efter § 6, stk. 4, 1. pkt., eller § 11, stk. 4, 1. pkt., jf. § 16, undlader at efterkomme et påbud efter § 6, stk. 4, 1. pkt., eller § 11, stk. 4, 1. pkt., jf. § 16,	8) undlader at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, jf. § 17 a,
9) undlader at efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende efter § 16 a, stk. 1	9) modsætter sig en kontrolundersøgelse, jf. § 18,
10) undlader at efterkomme et påbud efter § 16 a, stk. 2,	10) som svar på et spørgsmål, der er stillet under en kontrolundersøgelse, jf. § 18, stk. 1, 3. pkt., afgiver et ukorrekt eller vildledende svar eller undlader eller afviser at afgive et fuldstændigt svar,
11) undlader at efterkomme krav efter § 17,	11) har brudt den forsegling, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget i medfør af § 18, stk. 5, eller
12) giver urigtige eller vildledende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Konkurrencerådet eller Konkurrenceankenævnet eller fortier forhold af betydning for den sag eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes,	12) overtræder EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, jf. § 2, stk. 6
13) undlader at efterkomme et påbud efter § 18 b, stk. 1, eller	
14) overtræder EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, eller artikel 102, jf. § 24, stk. 1.	

Stk. 2. En virksomhed, en virksomhedssammenlutning eller enhver anden juridisk person kan pålægges en civil bøde, hvis den forsætligt eller groft uagtsomt

- 1) undlader at efterkomme et vilkår meddelt i henhold til § 8, stk. 3, 2. pkt., eller stk. 4, 2. pkt.,

- 2) undlader at efterkomme et påbud efter § 10 a, stk. 1 eller 6,
- 3) undlader at efterkomme et påbud efter § 11 a, stk. 1, eller § 11 b, stk. 2,
- 4) undlader at anmelde en fusion i henhold til § 12 b, stk. 1, eller undlader at indlevere en almindelig anmeldelse inden udløbet af den frist, der er nævnt i § 12 f, stk. 2,
- 5) gennemfører en fusion på trods af et forbud herimod i henhold til § 12 c, stk. 2, 2. pkt., overtræder forbuddet mod gennemførelse af en fusion inden godkendelse heraf i henhold til § 12 c, stk. 5, 1. pkt., undlader at efterkomme et vilkår eller påbud efter § 12 c, stk. 6, eller § 12 e, stk. 1 eller 3, eller undlader at efterkomme et påbud meddelt i henhold til § 12 g, eller
- 6) afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Konkurrenceankenævnet eller fortier forhold af betydning for den sag eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes, uden at forholdet er omfattet af stk. 1, nr. 7 eller 10.

Stk. 3. Når en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person, som har været pålagt en tvangsbøde efter § 22, har opfyldt den pågældende pligt, uden at tvangsbøden i sin helhed er betalt eller inddrevet, kan virksomheden, virksomhedssammenslutningen eller anden juridisk person pålægges en civil bøde svarende til den ikkebetalte del af tvangsbøden.

Stk. 4. En fysisk person kan straffes med bøde for med forsæt eller ved grov uagtsomhed at have medvirket til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning har overtrådt § 6, § 11, eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, jf. § 2, stk. 6. Straffen kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis personen har medvirket til, at en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning i strid med § 6, stk. 1, eller EUF-Traktatens artikel 101, stk. 1, har indgået en kartelaftale som nævnt i 3. pkt., og overtrædelsen er forsætlig samt af grov beskaffenhed navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre. Ved en kartelaftale efter 2. pkt. forstås en aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om

Stk. 3. Straffen for den, der i strid med § 6, stk. 1, eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, jf. § 24, stk. 1, indgår en kartelaftale, jf. 2. pkt., kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis overtrædelsen er forsætlig og af grov beskaffenhed navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre. Ved kartelaftale efter 1. pkt. forstås en aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om

- 1) priser, avancer el.lign. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser,
- 2) begrænsninger af produktion eller salg,
- 3) opdeling af markeder eller kunder eller
- 4) koordinering af bud.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 1, finder ikke anvendelse fra det tidspunkt, hvor en aftale m.v. er anmeldt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter § 8, stk. 2 eller stk. 4, og indtil styrelsen har meddelt sin afgørelse efter § 8, stk. 2, stk. 4 eller stk. 5.

- 1) priser, avancer el.lign. for salget eller videre-salget af varer eller tjenesteydelser,
- 2) begrænsninger af produktion eller salg,
- 3) opdeling af markeder eller kunder eller
- 4) koordinering af bud.

Stk. 5. Stk. 1, nr. 1, finder ikke anvendelse fra det tidspunkt, hvor en aftale m.v. er anmeldt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter § 8, stk. 2 eller stk. 4, og indtil styrelsen har meddelt sin afgørelse efter § 8, stk. 2, stk. 4 eller stk. 5.

Stk. 6. En fysisk person kan straffes med bøde for med forsæt eller ved grov uagtsomhed

- 1) i efterfølgende beskæftigelse, lønnet eller ulønnet, at have behandlet verserende sager omfattet af § 14 a, stk. 2, 2. led, som den pågældende har behandlet under sit virke i Konkurrencerådet eller ansættelse i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen,
- 2) at have afgivet ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på et krav om oplysninger efter § 17, stk. 1, eller at have undladt at give oplysningerne inden for den fastsatte frist,
- 3) at have undladt at deltage i eller besvare spørgsmål under et interview, jf. § 17 a, eller
- 4) at have afgivet ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Konkurrenceankenævnet eller fortiet forhold af betydning for den sag eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes, uden at forholdet er omfattet af nr. 2.«

36. § 23 a og § 23 b ophæves og i stedet indsættes:

»§ 23 a. En virksomhed kan gøres ansvarlig og hæfter for civile bøder, der pålægges en anden virksomhed inden for samme økonomiske enhed for overtrædelser af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Stk. 2. Er en virksomhedssammenslutning ikke solvent og derfor ikke kan betale en bøde, den er blevet pålagt for overtrædelse af § 6, § 11 eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, udmålt på grundlag af medlemsvirksomhedernes omsætning, skal sammenslutningen inden for en frist fastsat af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indkalde

bidrag fra medlemsvirksomhederne til betaling af bøden.

Stk. 3. Har medlemsvirksomhederne ikke inden for fristen fuldt ud opfyldt forpligtelsen til at betale bidragene efter stk. 2, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen opkræve restbeløbet direkte hos enhver af de virksomheder, hvis repræsentanter var medlemmer af sammenslutningens beslutende organer, da overtrædelsen blev begået.

Stk. 4. Efter at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har krævet betaling i henhold til stk. 3, kan styrelsen også, hvor det er nødvendigt for at sikre fuld betaling af bøden, kræve betaling af udestående bødebeløb hos ethvert medlem af sammenslutningen, der var aktiv på det marked, hvor overtrædelsen fandt sted. Der kan dog ikke kræves betaling af medlemsvirksomheder, som påviser, at de ikke har gennemført sammenslutningens beslutning om en overtrædelse, og som enten ikke har haft kendskab til dennes eksistens eller aktivt har taget afstand fra den, inden Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens undersøgelse blev indledt.

§ 23. ---

Stk. 5. Ved udmåling af bøder efter denne lov skal der tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. Ved udmåling af bøder i forhold til juridiske personer skal der desuden tages hensyn til den juridiske persons globale koncernomsætning.

§ 23 b. Ved udmåling af civile bøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person eller bøder til fysiske personer for overtrædelser af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 skal der tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. Ved udmåling af civile bøder til virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller enhver anden juridisk person skal der desuden tages hensyn til den pågældendes samlede koncernomsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen. Endvidere kan der tages hensyn til erstatning, der betales efter mindelig tvistbilæggelse, jf. lov om behandling af erstatningssager vedrørende overtrædelse af konkurrenceretten. Bøderne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

Stk. 2. Det skal ved udmåling af en civil bøde til en virksomhed, virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person i almindelighed indgå som skærpende omstændighed, at den pågældende f.eks.

- 1) efter, at der tidligere er truffet afgørelse om den pågældendes overtrædelse af denne lov

eller af EU-Traktatens artikel 101 eller 102, fortsætter den samme overtrædelse eller begår en tilsvarende overtrædelse,

- 2) har spillet en ledende rolle eller har tilskyndet til overtrædelsen, eller
- 3) har udsat en anden virksomhed for gengældelsesforanstaltninger for at få den til at respektere en konkurrencebegrænsende aftale eller adfærd i strid med § 6, § 11, eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102.

Stk. 3. Det skal ved udmåling af en civil bøde til en virksomhed, virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person i almindelighed indgå som formildende omstændighed, at den pågældende f.eks.

- 1) udelukkende har spillet en passiv rolle i forbindelse med overtrædelsen
- 2) ikke har efterlevet en ulovlig aftale, vedtagelse eller samordnet praksis efter § 6 eller EUF-Traktatens artikel 101,
- 3) ved en intern politik for overholdelse af konkurrencereglerne til stadighed har gjort en aktiv indsats for, at alle virksomhedens medarbejdere skal overholde denne lov, eller
- 4) har medvirket til sagens opklaring, uden at betingelserne for bødelempelse i § 23 d, eller § 23 e, er opfyldt.

Stk. 4. En civil bøde til en virksomhed, virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person kan maksimalt udgøre 10 pct. af den pågældendes samlede omsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen. Indgår virksomheden m.v. i en koncern, kan bøden maksimalt udgøre 10 pct. af den samlede omsætning på verdensplan i den pågældende koncern i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen.

Stk. 5. Vedrører en overtrædelse begået af en virksomhedssammenslutning medlemmernes aktiviteter, er den maksimale størrelse af bøden 10 pct. af summen af den samlede omsætning på verdensplan for hvert af de medlemmer, der er aktive på det marked, der er berørt af den overtrædelse, som sammenslutningen har begået. Indgår et af de pågældende medlemmer i en koncern, indgår den samlede omsætning på verdensplan for den pågældende koncern i summen efter 1. pkt. i stedet for medlemmets egen omsætning. Det enkelte

medlems økonomiske ansvar i forbindelse med betaling af bøden må dog ikke overstige det maksimale beløb, der er fastsat efter stk. 4.

§ 23. ---

Stk. 6. Forældelsesfristen for bødestraf er 5 år.

§ 23 c. Forældelsesfristen er 5 år for pålæggelse af en civil bøde til en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person for en overtrædelse af denne lov eller af EUF-Traktatens artikel 101 eller 102. Hvis forældelsen afbrydes, jf. stk. 3-4, løber en ny forældelsesfrist. Forældelse indtræder senest 10 år efter begyndelsestidspunktet i henhold til stk. 2.

Stk. 2. Forældelsesfristen for en civil bøde regnes fra den dag, hvor overtrædelsen eller undladelsen er ophørt.

Stk. 3. Forældelsesfristen for en civil bøde afbrydes fra den dag, hvor mindst én virksomhed i en håndhævelsessag får underretning om det første formelle efterforskningskridt fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, fra en national konkurrencemyndighed i en anden medlemsstat i Den Europæiske Union eller Kommissionen, som behandler en håndhævelsessag om den samme aftale, den samme vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder eller den samme samordnede praksis eller anden adfærd, der er forbudt efter denne lov eller efter EUF-traktatens artikel 101 eller 102. Afbrydelsen gælder for alle virksomheder m.v., der har deltaget i overtrædelsen.

Stk. 4. Afbrydelsen ophører den dag, hvor håndhævelsessagen er afsluttet ved en endelig afgørelse om, at denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 er overtrådt, virksomheders eller virksomhedssammenslutningers tilsagn er gjort bindende, en virksomhed, en virksomhedssammenslutning eller enhver anden juridisk person er blevet pålagt en bøde, eller når det er besluttet, eller der er truffet afgørelse om, at sagen ikke vil blive forfulgt yderligere.

Stk. 5. Forældelsesfristen for bødestraf til en fysisk person er 5 år.

§ 23 a. Den, der handler i strid med § 6 eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, ved at indgå en kartelaftale, opnår efter ansøgning tiltalefrafald for den bøde eller fængselsstraf, vedkommende ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse

§ 23 d. Den virksomhed, der handler i strid med § 6 eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, ved at deltage i et kartel, opnår efter ansøgning fritagelse for den bøde, virksomheden ellers ville være

i kartellet og fritagelse for et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis ansøgeren som den første henvender sig til myndighederne og fremlægger oplysninger om et kartel, som myndighederne ikke var i besiddelse af på ansøgningstidspunktet, og som,

- 1) inden myndighederne har foretaget en kontrolundersøgelse eller ransagning vedrørende det pågældende forhold, giver myndighederne konkret anledning til at iværksætte en kontrolundersøgelse eller en ransagning eller indgive politianmeldelse vedrørende det pågældende forhold eller,
- 2) efter at myndighederne har foretaget en kontrolundersøgelse eller ransagning vedrørende det pågældende forhold, sætter myndighederne i stand til at konstatere en overtrædelse i form af et kartel

Stk. 2. Tiltalefrafald kan kun opnås, såfremt ansøgeren

- 1) samarbejder med myndighederne under hele behandlingen af sagen,
- 2) senest ved indgivelse af ansøgningen bringer sin deltagelse i kartellet til ophør og
- 3) ikke har tvunget andre til at deltage i kartellet

blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet, hvis ansøgeren opfylder betingelserne i stk. 2 og 3.

Stk. 2. Ansøgeren skal være den første til at fremlægge dokumentation, som

- 1) på det tidspunkt, hvor Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtager ansøgningen, sætter styrelsen i stand til at foretage en kontrolundersøgelse i forbindelse med kartellet, forudsat at styrelsen ikke allerede er i besiddelse af tilstrækkelig dokumentation, som sætter styrelsen i stand til at foretage en sådan kontrolundersøgelse, eller at styrelsen ikke allerede har foretaget en sådan undersøgelse, eller
- 2) efter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens opfattelse er tilstrækkeligt til, at der kan fastslås en overtrædelse, som er omfattet af bødelempelsesordningen, forudsat at styrelsen ikke allerede er i besiddelse af tilstrækkelige beviser til at fastslå en sådan overtrædelse, og at ingen anden ansøger tidligere har været berettiget til bødefritagelse efter nr. 1 i forbindelse med kartellet.

Stk. 3. Bødefritagelse kan kun opnås, såfremt ansøgeren

- 1) afslører sin deltagelse i et kartel,
- 2) har bragt sin deltagelse i kartellet til ophør senest straks efter indgivelse af ansøgningen om bødelempelse, bortset fra de aktiviteter, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen mener er nødvendige for at sikre undersøgelsens integritet,
- 3) ikke under planlægningen af sin indgivelse af en ansøgning om bødelempelse til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
  - a) har ødelagt, forfalsket eller skjult beviser vedrørende kartellet eller
  - b) har afsløret sin planlagte indgivelse af ansøgningen eller noget af dens indhold over for andre end konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande,

- 4) ikke har taget skridt til at tvinge andre virksomheder til at tilslutte sig kartellet eller til at blive i det, og
- 5) samarbejder oprigtigt, fuldt ud, permanent og hurtigt med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fra det tidspunkt, hvor ansøgningen indgives, og indtil håndhævelsessagen er endeligt afsluttet over for alle de parter, som undersøgelsen omfatter, eller sagen på anden vis er afsluttet.

Stk. 4. Samarbejdet efter stk. 3, nr. 5, indebærer, at ansøgeren opfylder følgende krav:

- 1) Straks forsyner Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med alle relevante oplysninger og dokumentation vedrørende kartellet, som den pågældende har adgang til eller kommer i besiddelse af, herunder følgende:
  - a) Navn og adresse på ansøgeren.
  - b) Navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i kartellet.
  - c) En detaljeret beskrivelse af kartellet, herunder de berørte produkter, de berørte områder, varigheden og arten af karteladfærd.
  - d) Oplysninger om tidligere eller eventuelle planlagte fremtidige ansøgninger om bødelempelse til andre konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelandslande vedrørende kartellet.
- 2) Står til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens rådighed med henblik på at besvare eventuelle forespørgsler, der kan bidrage til at fastslå omstændighederne.
- 3) Stiller direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og gør rimelige bestræbelser på at stille tidligere direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med styrelsen.
- 4) Ikke ødelægger, forfalsker eller skjuler relevante oplysninger eller dokumentation.
- 5) Ikke afslører sin indgivelse af ansøgningen om bødelempelse eller noget af dens indhold, før Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har udsendt en klagepunktsmeddelelse

i håndhævelsessagen, medmindre andet er aftalt.

Stk. 3. Opfylder en ansøgning om tiltalefrafald ikke de i stk. 1, nr. 1 eller nr. 2, nævnte betingelser, betragtes ansøgningen som en ansøgning om strafnedsættelse, jf. stk. 4.

Stk. 4. Den, der handler i strid med § 6 eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, ved at indgå en kartelaftale, opnår nedsættelse af den bøde, vedkommende ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet, hvis ansøgeren

- 1) fremlægger oplysninger vedrørende kartellet, som repræsenterer en betydelig merværdi i forhold til de oplysninger, som myndighederne er i besiddelse af, og
- 2) opfylder de i stk. 2 angivne betingelser.

Stk. 5. Strafnedsættelsen for den første ansøger, der opfylder betingelserne i stk. 4, udgør 50 pct. af den bøde, vedkommende ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet. For den anden ansøger, der opfylder betingelserne i stk. 4, udgør strafnedsættelsen 30 pct. For efterfølgende ansøgere, der opfylder betingelserne i stk. 4, udgør strafnedsættelsen op til 20 pct. Et eventuelt særskilt krav om konfiskation mod den første, anden og efterfølgende ansøgere nedsættes med procentsatserne i 1.-3. pkt.

Stk. 6. Der kan indgives en foreløbig ansøgning om tiltalefrafald eller strafnedsættelse. Den foreløbige ansøgning skal færdiggøres inden for den frist, som den kompetente myndighed fastsætter. Færdiggøres den foreløbige ansøgning inden for fristen, anses ansøgningen for indgivet på tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning.

§ 23 e. Opfylder en ansøgning om bødefritagelse fra en virksomhed ikke betingelserne i § 23 d, stk. 2, betragtes ansøgningen som en ansøgning om bødenedsættelse, jf. stk. 2-4.

Stk. 2. Den virksomhed, der handler i strid med § 6 eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, ved at deltage i et kartel, opnår nedsættelse af den bøde, virksomheden ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet, hvis ansøgeren fremlægger dokumentation vedrørende kartellet, som repræsenterer en betydelig merværdi i forhold til den dokumentation, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen allerede er i besiddelse af på tidspunktet for ansøgningen, og opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 3 og 4.

Stk. 3. Såfremt ansøgeren fremlægger afgørende dokumentation, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen benytter til at påvise yderligere forhold, der fører til, at deltagerne i kartellet pålægges større bøder, end det ellers ville have været tilfældet, tages sådanne yderligere forhold ikke i betragtning ved fastsættelsen af en eventuel bøde til den pågældende ansøger.

Stk. 4. Bødenedsættelsen for den første ansøger, der opfylder betingelserne i stk. 2, udgør 50 pct. af den bøde, ansøgeren ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i kartellet. For den anden ansøger, der opfylder betingelserne i stk. 2, udgør bødenedsættelsen 30 pct. For efterfølgende ansøgere, der opfylder betingelserne i stk. 2, udgør bødenedsættelsen op til 20 pct.

§ 23 f. Der kan indgives en foreløbig ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse med henblik på, at ansøgeren kan tildeles en plads i køen til denne bødelempelse.

Stk. 2. En foreløbig ansøgning skal indeholde de oplysninger om kartellet, som er tilgængelige for ansøgeren på tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning. Oplysningerne kan f.eks. vedrøre:

- 1) Ansøgerens navn og adresse.

- 2) Grundlaget for de betænkeligheder, der har ført til ansøgningen.
- 3) Navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i kartellet.
- 4) De berørte produkter og områder.
- 5) Varigheden og arten af karteladfærden.
- 6) Oplysninger om tidligere eller eventuelle fremtidige ansøgninger om bødelempelse til konkurrencemyndigheder i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande vedrørende kartellet.

Stk. 3. En foreløbig ansøgning skal færdiggøres inden for den frist, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsætter. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsætter fristen således, at ansøgeren kan indsamle de nødvendige oplysninger og dokumentation til opfyldelse af betingelserne for enten bødefritagelse eller bødenedsættelse. Færdiggøres den foreløbige ansøgning inden for fristen, anses ansøgningen for indgivet på tidspunktet for indgivelsen af den foreløbige ansøgning.

Stk. 4. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har beføjelse til at imødekomme eller afvise en ansøgning efter stk. 1.

§ 23 g. Der kan indgives en forkortet ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse, hvis ansøgeren har ansøgt Europa-Kommissionen herom ved at indgive enten en foreløbig eller en fuldstændig ansøgning vedrørende det samme kartel, forudsat at denne ansøgning dækker mere end tre medlemsstater i Den Europæiske Union som berørte områder.

Stk. 2. En forkortet ansøgning skal bestå af en kort beskrivelse af følgende:

- 1) Ansøgerens navn og adresse.
- 2) Navne på de øvrige deltagere i kartellet.
- 3) De berørte produkter og områder.
- 4) Varigheden og arten af karteladfærden
- 5) De medlemsstater i Den Europæiske Union, hvor dokumentationen om kartellet formodes at foreligge.
- 6) Oplysninger om enhver tidligere eller eventuelle planlagte fremtidige ansøgninger om bødelempelse, der er indgivet til enhver anden konkurrencemyndighed i Den Europæiske Union, EØS-området eller i tredjelande vedrørende kartellet.

Stk. 3. Når Europa-Kommissionen modtager en fuldstændig ansøgning, og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtager en forkortet ansøgning vedrørende det samme kartel, er Kommissionen, i perioden indtil der er opnået klarhed om, hvorvidt Kommissionen vil forfølge hele eller dele af sagen, den primære kontakt for ansøgeren, navnlig med hensyn til at give anvisninger til ansøgeren om gennemførelse af enhver yderligere intern undersøgelse. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kun kræve af ansøgeren, at denne fremlægger specifikke præciseringer vedrørende de punkter, der er nævnt i stk. 2, før styrelsen kræver, at der indgives en fuldstændig ansøgning efter stk. 5.

Stk. 4. Når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtager en forkortet ansøgning, kontrollerer styrelsen, om den på tidspunktet for modtagelsen heraf allerede har modtaget en forkortet eller fuldstændig ansøgning om bødelempelse fra en anden ansøger vedrørende det samme kartel. Har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke modtaget en sådan ansøgning fra en anden ansøger og anser den forkortede ansøgning for at opfylde kravene i stk. 2, underretter styrelsen ansøgeren herom.

Stk. 5. Der kan indgives en fuldstændig ansøgning til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, så snart Kommissionen har meddelt styrelsen, at Kommissionen ikke agter at behandle hele eller dele af sagen. Kun undtagelsesvis, når det er nødvendigt af hensyn til sagsafgrænsningen eller sagsfordelingen, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forlange, at ansøgeren indgiver en fuldstændig ansøgning, inden Kommissionen har meddelt styrelsen, at den ikke agter at forfølge hele eller dele af sagen. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan fastsætte en rimelig frist, inden for hvilken ansøgeren skal indgive sin fuldstændige ansøgning sammen med de relevante oplysninger og dokumentation. Dette berører ikke ansøgerens ret til frivilligt at indgive en fuldstændig ansøgning på et tidligere tidspunkt.

Stk. 6. En ansøger, som indgiver en fuldstændig ansøgning efter stk. 5 inden for den af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fastsatte frist, anses for at have indgivet den fulde ansøgning på det tidspunkt, hvor den forkortede ansøgning blev modtaget, forudsat at den forkortede ansøgning dækker det eller de samme berørte produkter og områder

Stk. 7. Ansøgninger om tiltalefrafald eller strafnedsættelse indgives til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. I sager, hvor personer eller virksomheder er sigtede, eller hvor Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet har indledt en strafferetlig efterforskning af en formodet overtrædelse i form af et kartel, kan ansøgning om straflempelse tillige indgives til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet.

Stk. 8. En ansøgning efter stk. 7 behandles efter følgende procedure:

- 1) Den myndighed, der modtager ansøgningen, jf. stk. 7, kvitterer for modtagelsen heraf.
- 2) Den kompetente myndighed, jf. stk. 9, afgiver et foreløbigt tilsagn, der indeholder oplysninger om, hvorvidt betingelserne i stk. 1 eller stk. 4 er opfyldt, og om, hvorvidt der på dette tidspunkt er grundlag for at meddele afslag på ansøgningen, fordi betingelserne i stk. 2 ikke skønnes at være opfyldt.
- 3) Når sagens oplysning og vurdering er endeligt gennemført, meddeler den kompetente myndighed, jf. stk. 10, om ansøgeren opfylder betingelserne i stk. 2, og meddeler i bekræftende fald tiltalefrafald eller strafnedsættelse i overensstemmelse med det foreløbige tilsagn, som ansøgeren har fået efter nr. 2.

Stk. 9. Et foreløbigt tilsagn afgives af den myndighed, som har modtaget ansøgningen i overensstemmelse med stk. 7. Forinden myndigheden afgiver et foreløbigt tilsagn efter stk. 8, nr. 2, skal tilsagnet være drøftet mellem Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. Et foreløbigt tilsagn om tiltalefrafald kan kun gives, hvis myndighederne er enige herom.

og den samme varighed af kartellet som i den ansøgning om bødelempelse, der er indgivet til Kommissionen, og som kan være blevet opdateret.

§ 23 h. En ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse, herunder en foreløbig ansøgning efter § 23 f, eller en forkortet ansøgning efter § 23 g, kan indgives skriftligt eller mundtligt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Ansøgningen kan indgives på dansk eller engelsk. Efter aftale mellem Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og ansøgeren kan ansøgningen endvidere indgives på et andet af de officielle sprog i Den Europæiske Union.

Stk. 2. En ansøgning efter stk. 1 behandles efter følgende procedure:

- 1) På ansøgerens anmodning bekræfter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skriftligt, at styrelsen har modtaget en ansøgning om bødelempelse med angivelse af dato og tidspunkt for modtagelsen.
- 2) Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afgiver et foreløbigt tilsagn, der indeholder oplysninger om, hvorvidt betingelserne i § 23 d, stk. 1, eller § 23 e, stk. 2, er opfyldt, og om, hvorvidt der er grundlag for at meddele afslag på ansøgningen, fordi betingelserne i § 23 d, stk. 3 og 4, ikke er opfyldt.
- 3) Når håndhævelsessagen er endeligt afsluttet over for alle de øvrige parter, som har været involveret i kartellet, meddeler Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skriftligt ansøgeren, hvorvidt betingelserne i § 23 d, stk. 3 og 4, er opfyldt, og i bekræftende fald, om bødefritagelse eller bødenedsættelse kan ske i overensstemmelse med det foreløbige tilsagn, som ansøgeren har fået efter nr. 2.

Stk. 3. Forskellige virksomheder kan ikke indgive fælles ansøgning om bødelempelse, medmindre virksomhederne er koncernforbundne, og ansøgningen angiver, hvilke virksomheder ansøgningen skal omfatte.

Stk. 10. Meddelelse om tiltalefrafald efter stk. 8, nr. 3, afgives af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet efter høring af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Meddelelse om strafnedsættelse efter stk. 8, nr. 3, afgives af den myndighed, der i den konkrete sag udsteder et administrativt bødeforelæg eller indbringer sagen for domstolene. Forinden en meddelelse om strafnedsættelse kan gives, skal den anden myndighed høres.

Stk. 11. Forskellige virksomheder kan ikke indgive fælles ansøgning om straflempelse, medmindre ansøgerne er koncernforbundne og ansøgningen særskilt angiver, hvilke selskaber ansøgningen skal omfatte.

Stk. 12. En ansøgning fra en virksomhed eller en sammenslutning omfatter automatisk nuværende og tidligere bestyrelsesmedlemmer, ledende medarbejdere eller andre ansatte, forudsat at personerne individuelt opfylder betingelserne i stk. 2. Når sagens oplysning og vurdering er endeligt gennemført, meddeler den kompetente myndighed, jf. stk. 10, om personerne opfylder betingelserne i stk. 2, og meddeler i bekræftende fald tiltalefrafald eller strafnedsættelse i overensstemmelse med det foreløbige tilsagn, som virksomheden eller sammenslutningen har fået efter stk. 8, nr. 2.

§ 23 i. En ansøgning om bødefritagelse eller bødenedsættelse fra en virksomhed omfatter automatisk nuværende og tidligere bestyrelsesmedlemmer, ledende medarbejdere og andre ansatte.

Stk. 2. En fysisk person, som er omfattet af en ansøgning i henhold til stk. 1, opnår tiltalefrafald samt fritagelse for et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Virksomhedens ansøgning opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 2, og § 23 d, stk. 3, nr. 1.
- 2) Den pågældende individuelt opfylder betingelsen i § 23 d, stk. 3, nr. 5, jf. stk. 4.
- 3) Virksomhedens ansøgning ligger forud for det tidspunkt, hvor den fysiske person af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet er gjort bekendt med den sag, som ansøgningen angår.

Stk. 3. Opfylder en ansøgning om bødefritagelse fra en virksomhed ikke betingelserne herfor, opnår en fysisk person, som er omfattet af en ansøgning i henhold til stk. 1, bødenedsættelse, såfremt virksomhedens ansøgning opfylder betingelserne herfor i § 23 e, stk. 2, og den fysiske person individuelt opfylder betingelsen i § 23 d, stk. 3, nr. 5, jf. stk. 4. § 23 e, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse. Et eventuelt særskilt krav om konfiskation nedsættes med de samme procentsatser som nævnt i § 23 e, stk. 4.

Stk. 4. En fysisk person kan indgive en individuel ansøgning om sanktionslempelse. En fysisk

§ 23 b. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter samtykke fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet i sager om overtrædelse af denne lov, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, i et bødeforelæg tilkendegive, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis den, der har begået overtrædelsen, erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en bøde som angivet i bødeforelægget.

Stk. 2. Retsplejelovens regler om krav til indholdet af et anklageskrift og om, at en sigtet ikke er forpligtet til at udtale sig, finder tilsvarende anvendelse på bødeforelæg.

person opnår tiltalefrafald og fritagelse for et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis den pågældende opfylder betingelserne i § 23 d, stk. 2-4. Hvis betingelserne for tiltalefrafald ikke er opfyldt, opnår den pågældende bødenedsættelse og nedsættelse af et eventuelt særskilt krav om konfiskation, hvis vedkommende individuelt opfylder betingelserne i § 23 e, stk. 2, nr. 1 og 2. § 23 e, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Bestemmelserne i § 23 f og § 23 h, stk. 1 og stk. 2, nr. 1, finder tilsvarende anvendelse for ansøgninger efter stk. 1 og 4. Endvidere finder § 23 h, stk. 2, nr. 2, tilsvarende anvendelse, idet Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet dog forinden afgivelsen af et foreløbigt tilsagn til en fysisk person skal tiltræde, at betingelserne herfor er til stede.

Stk. 6. Når sagen er endeligt oplyst og vurderet, meddeler Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet tiltalefrafald til fysiske personer omfattet af stk. 1 eller 4, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

§ 23 j. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan i sager om en virksomheds eller en virksomheds-sammenslutnings overtrædelse af denne lov eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102 i et bødeforelæg tilkendegive, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis den, der har begået overtrædelsen, kan erkende overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en civil bøde som angivet i bødeforelægget.

Stk. 2. Et bødeforelæg efter stk. 1 skal indeholde

- 1) navn, adresse og CVR-nummer på den virksomhed eller virksomhedssammenslutning,
- 2) oplysning om det forhold, som den civile bøde angår.

Stk. 3. Oplysning efter stk. 2, nr. 2, skal omfatte:

- 1) Hjemmelen til at pålægge den civile bøde.
- 2) En kort beskrivelse af den overtrædelse af konkurrenceloven eller EUF-Traktatens artikel 101 eller 102, som giver anledning til udstedelse af bødeforelægget, med angivelse af tid, sted, genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som er nødvendige for en tilstrækkelig og tydelig beskrivelse.

Stk. 3. Vedtages bøden, bortfalder videre forfølgning.

Kapitel 9

EU-konkurrencereglerne

§ 24. Sager efter EUF-traktatens artikel 101 og 102, herunder sager, hvor der sker parallel anvendelse af denne lovs §§ 6 og 11, kan behandles af de nationale konkurrencemyndigheder, når sagen har tilknytning til Danmark. Tilknytning til Danmark foreligger, når aftaler mellem virksomheder, vedtagelser inden for en sammenslutning, samordnet praksis mellem virksomheder eller en virksomheds adfærd har skadelige virkninger på konkurrencen på det danske marked, eller når en virksomhed, der er beliggende i Danmark, er involveret i en aftale m.v., der har skadelige virkninger på konkurrencen inden for Den Europæiske Union.

Stk. 2. Bestemmelserne i denne lovs kapitel 5-8 finder i øvrigt anvendelse på udøvelse af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens kompetence, jf. stk. 1, i det omfang forordninger og direktiver udstedt i medfør af EUF-traktatens artikel 103 ikke er til hinder herfor.

Stk. 3. Den bistand, som ydes Europa-Kommissionen og andre medlemsstater i henhold til forordninger og direktiver udstedt i medfør af traktatens artikel 103, ydes af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

3) Eventuelle formildende eller skærpende omstændigheder, jf. § 23 b, stk. 2 og 3.

Stk. 4. Vedtages den civile bøde, bortfalder videre forfølgning.«

37. *Kapitel 9* affattes således:

»Kapitel 9

Behandling af sager om pålæggelse af civile bøder

§ 24. Reglerne i dette kapitel finder anvendelse på sager om civile bøder, jf. § 23, stk. 1-3.

Stk. 2. Sagen behandles i den borgerlige retsplejes former.

Stk. 3. Retten er ikke bundet af parternes påstande om størrelse af den civile bøde.

§ 24 a. Sagen kan indbringes for retten af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, når afgørelsen, som den pågældende overtrædelse vedrører, har været behandlet af Konkurrenceankenævnet.

Stk. 2. Indbringer den, som afgørelsen retter sig mod, Konkurrenceankenævnets afgørelse for retten, jf. § 20, stk. 3, afgøres spørgsmålet om pålæggelse af en civil bøde under denne sag.

Stk. 3. Sagen kan uanset stk. 1 indbringes for retten af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, hvis

afgørelsen ikke kan påklages til Konkurrenceankenævnet, jf. § 19, stk. 1, eller når fristen for at klage til Konkurrenceankenævnet er udløbet, uden at klage er sket, jf. § 20, stk. 2, eller hvis sagen vedrører en civil bøde efter § 23, stk. 3.

Stk. 4. Har sagen ikke tidligere været behandlet ved Konkurrenceankenævnet, jf. stk. 3, og gør den, som afgørelsen retter sig mod, og som er part i sagen, under behandlingen af sagen ved retten indsigelse mod Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens påstand om den pågældendes overtrædelse af konkurrencereglerne, udsætter retten sagen, jf. dog § 23, stk. 3, efter anmodning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og sender sagen til Konkurrenceankenævnet i det omfang, ankenævnet kan behandle sagen, jf. § 19, stk. 1.

§ 24 b. Tredjemand, der kan blive draget straffetligt til ansvar for den overtrædelse, som sagen angår, kan ikke indtræde som part i sagen efter retsplejelovens § 251.

Stk. 2. Tredjemand, der kan blive draget straffetligt til ansvar for den overtrædelse, som sagen angår, kan indtræde i sagen for at varetage sine interesser uanset, om den pågældende støtter en af parterne i sagen. Retsplejelovens § 252, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse. Retten beskikker efter anmodning en advokat for den pågældende. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder det samme som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31.

§ 24 c. En civil bøde skal betales til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Stk. 2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter anmodning fra den domfældte tillade henstand med eller afdragsvis betaling af en civil bøde.

Stk. 3. Betales en civil bøde ikke, inddrives den af restanceinddrivelsesmyndigheden.

Stk. 4. Restanceinddrivelsesmyndigheden kan tillade henstand med eller afdragsvis betaling af civile bøder.

Stk. 5. En civil bøde tilfalder statskassen.

Stk. 6. Erhvervsministeren kan efter forhandling med skatteministeren fastsætte bestemmelser om opkrævning og inddrivelse af civile bøder, herun-

der om den administrative behandling af sager om henstand med eller afdragsvis betaling af civile bøder.«

§ 2

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1650 af 17. november 2020, foretages følgende ændringer:

1. § 299 c affattes således:

» § 299 c. Med fængsel indtil 6 år straffes den, der under særlig skærpende omstændigheder medvirker til, at en virksomhed eller en virksomheds-sammenslutning indgår en kartelaftale omfattet af konkurrencelovens § 23, stk. 4, 2. pkt. Som særlig skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor overtrædelsen har haft et betydeligt omfang eller har været egnet til at medføre betydelig skade.

Stk. 2. Stk. 1 finder alene anvendelse på fysiske personer.«

§ 299 c. Med fængsel indtil 6 år straffes den, der under særlig skærpende omstændigheder indgår en kartelaftale omfattet af konkurrencelovens § 23, stk. 3.

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/1**af 11. december 2018****om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende indre marked****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 103 og 114,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg⁽¹⁾,efter den almindelige lovgivningsprocedure⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Artikel 101 og 102 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) er ufravigelige retsgrundsætninger og bør anvendes effektivt overalt i Unionen for at sikre, at konkurrencen i det indre marked ikke fordrejes. Det er nødvendigt at sikre en effektiv håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF for at skabe mere fair og åbne konkurrenceprægede markeder i Unionen, hvor virksomhederne konkurrerer efter evne uden virksomhedsskabte hindringer for markedsadgang og således kan bidrage til vækst og jobskabelse. Effektiv håndhævelse af disse regler beskytter forbrugerne og de virksomheder, der er aktive i det indre marked, mod forretningsmetoder, der holder priserne på varer og tjenesteydelser kunstigt oppe, og giver dem et større udvalg af innovative varer og tjenesteydelser.

(2) Medlemsstaternes nationale konkurrencemyndigheder står sammen med Kommissionen for den offentlige håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF, jf. Rådets forordning (EF) nr. 1/2003⁽³⁾. De nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen danner tilsammen et netværk af offentlige myndigheder, der anvender Unionens konkurrenceregler i et tæt samarbejde («Det Europæiske Konkurrencenetværk»).

(3) De nationale konkurrencemyndigheder og retter er forpligtet til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF på aftaler, vedtagelser inden for virksomhedssammenslutninger, samordnet praksis eller misbrug af en dominerende stilling, der kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater, jf. artikel 3, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1/2003. I praksis anvender størsteparten af de nationale konkurrencemyndigheder national konkurrenceret parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF. Dette direktiv har derfor til formål at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder garanteres den nødvendige uafhængighed og de fornødne ressourcer og håndhævelses- og bøudestedelsesbeføjelser til effektivt at anvende artikel 101 og 102 i TEUF, og det vil således uvægerligt påvirke den nationale konkurrenceret, når den anvendes parallelt af de nationale konkurrencemyndigheder. Desuden bør de nationale konkurrencemyndigheders anvendelse af national konkurrenceret på aftaler, vedtagelser inden for virksomhedssammenslutninger eller samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, ikke føre til et andet resultat end det, som de nationale

konkurrencemyndigheder når i henhold til EU-retten, jf. artikel 3, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1/2003. I sådanne tilfælde af parallel anvendelse af national konkurrenceret og EU-ret er det derfor vigtigt, at de nationale konkurrencemyndigheder garanteres den samme nødvendige uafhængighed og de samme fornødne ressourcers og håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser, for at sikre at der ikke nås et andet resultat.

(4) Når de nationale konkurrencemyndigheder gives beføjelse til at indhente alle oplysninger vedrørende virksomheder, som er genstand for en undersøgelse, herunder i digital form, uanset hvilket medie disse er lagret på, vil det også påvirke omfanget af de nationale konkurrencemyndigheders beføjelser, når de på et tidligt tidspunkt i deres sager træffer de relevante undersøgelsesforanstaltninger på grundlag af national konkurrenceret anvendt parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF. Hvis omfanget af de undersøgelsesbeføjelser, som de nationale konkurrencemyndigheder tillægges, afhænger af, hvorvidt de i sidste instans vil anvende national konkurrenceret alene eller parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF, vil det hæmme effektiviteten af håndhævelsen af konkurrenceretten i det indre marked. Derfor bør dette direktiv finde anvendelse, både når artikel 101 og 102 i TEUF anvendes alene, og når disse bestemmelser anvendes parallelt med national konkurrenceret på samme sag. I forhold til beskyttelsen af straflempelsesansøgninger og forligsredegørelser bør dette direktiv også omfatte national konkurrenceret, når denne anvendes alene.

(5) National ret afskærer mange nationale konkurrencemyndigheder fra de garantier for uafhængighed og ressourcer samt de håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser, der er nødvendige for at kunne håndhæve Unionens konkurrenceregler på effektiv vis. Det undergraver deres mulighed for effektivt at anvende artikel 101 og 102 i TEUF eller national konkurrenceret parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF. Eksempelvis har mange nationale konkurrencemyndigheder ikke efter national ret effektive redskaber til at indhente beviser for overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF eller udstede bøder til virksomheder, som overtræder reglerne, eller de råder ikke over de fornødne menneskelige og økonomiske ressourcer samt operationelle uafhængighed til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF effektivt. Det kan forhindre de nationale konkurrencemyndigheder i overhovedet at træffe foranstaltninger eller begrænse deres muligheder for håndhævelse. Denne mangel på garantier for uafhængighed og ressourcer samt i håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser til effektivt at kunne anvende artikel 101 og 102 i TEUF hos mange nationale konkurrencemyndigheder betyder, at sager vedrørende virksomheder, som benytter sig af konkurrencebegrænsende metoder, kan falde meget forskelligt ud, alt efter hvilken medlemsstat virksomhederne er aktive i. Nogle virksomheder kan helt undgå håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF, eller de kan blot være genstand for en ineffektiv håndhævelse. I nogle medlemsstater kan virksomhederne f.eks. slippe for en bøde ved blot at omstrukturere.

(6) Den uensartede håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF, uanset om den anvendes alene eller parallelt med den nationale konkurrenceret, medfører forspildte muligheder for at fjerne hindringer for markedsadgang og skabe mere fair konkurrenceudsatte markeder i hele Unionen, hvor virksomhederne konkurrerer efter evne. Situationen er værst for virksomheder og forbrugere i de medlemsstater, hvor de nationale konkurrencemyndigheder er dårligt rustede til at håndhæve reglerne effektivt. Virksomheder kan ikke konkurrere efter evne, hvis der frit kan gøres brug af konkurrencebegrænsende metoder, f.eks. fordi der ikke kan indhentes beviser for konkurrencebegrænsende metoder, eller fordi virksomhederne kan slippe for bøder. Virksomhederne har derfor ingen interesse i at gå ind på sådanne markeder og udøve deres etableringsret og tilbyde varer og tjenesteydelser dér. Forbrugere i medlemsstater med et lavere håndhævelsesniveau går glip af fordelene ved en effektiv håndhævelse af konkurrencereglerne. Den uensartede håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF i Unionen, uanset om reglerne anvendes alene

eller parallelt med den nationale konkurrenceret, fordrejer således konkurrencen i det indre marked og undergraver dets funktionsmåde.

(7) Mangler i og begrænsninger af de nationale konkurrencemyndigheders redskaber og garantier undergraver systemet med parallelle kompetencer til håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF, der skal fungere som et sammenhængende hele på grundlag af et nært samarbejde i Det Europæiske Konkurrencenetværk. Systemet beror på, at myndighederne kan regne med hjælp til at træffe undersøgelsesforanstaltninger på hinandens vegne med henblik på at fremme samarbejde og gensidig bistand mellem medlemsstaterne. Det kan imidlertid ikke fungere efter hensigten, hvis der stadig findes nationale konkurrencemyndigheder, som ikke råder over tilstrækkelige undersøgelsesredskaber. På andre centrale områder er de nationale konkurrencemyndigheder ikke i stand til at yde gensidig bistand. For eksempel kan virksomheder, som er aktive på tværs af grænserne, undgå at betale bøder i de fleste medlemsstater, blot fordi de ikke har en juridisk tilstedeværelse i nogle af de medlemsstater, som de er aktive i. Det mindsker incitamentet til at efterleve artikel 101 og 102 i TEUF. Den deraf følgende ineffektive håndhævelse fordrejer konkurrencen for de lovlydige virksomheder og undergraver forbrugertilliden i det indre marked, især på det digitale område.

(8) For at sikre en reelt ensartet håndhævelse af konkurrencereglerne i Unionen, som skaber mere lige vilkår for virksomhederne i det indre marked og mindre ulige betingelser for forbrugerne, bør der indføres grundlæggende garantier for uafhængighed, de fornødne økonomiske, menneskelige, tekniske og teknologiske ressourcer og minimumshåndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser ved anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF og ved anvendelse af national konkurrenceret parallelt med disse artikler, således at de nationale administrative konkurrencemyndigheder kan være fuldt effektive.

(9) Dette direktiv bør have både artikel 103 og artikel 114 i TEUF som retsgrundlag. Det skyldes, at direktivet ikke alene vedrører anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF og den parallelle anvendelse af national konkurrenceret og disse artikler, men også omfatter manglerne i og begrænsningerne af de nationale konkurrencemyndigheders redskaber og garantier, der er nødvendige ved anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF, fordi sådanne mangler og begrænsninger både hæmmer konkurrencen og det indre markeds rette funktionsmåde.

(10) Indførelsen af grundlæggende garantier for at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder ensartet og effektivt kan anvende artikel 101 og 102 i TEUF, bør ikke berøre medlemsstaternes mulighed for at bevare eksisterende eller indføre mere vidtrækkende garantier for de nationale administrative konkurrencemyndigheders uafhængighed og ressourcer og mere detaljerede regler for de nationale konkurrencemyndigheders håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser. Medlemsstaterne bør navnlig kunne tillægge de nationale konkurrencemyndigheder yderligere beføjelser, der går videre end de grundlæggende beføjelser i dette direktiv, for at styrke deres effektivitet yderligere, f.eks. beføjelser til at pålægge fysiske personer bøder eller undtagelsesvis beføjelser til at foretage kontrolundersøgelser med samtykke fra dem, der er genstand for kontrolundersøgelsen.

(11) Derimod er der behov for detaljerede regler vedrørende betingelserne for straflempelse i forbindelse med hemmelige karteller. Virksomhederne vil kun afsløre hemmelige karteller, som de har deltaget i, hvis der er tilstrækkelig retlig sikkerhed om mulighederne for at opnå bødefritagelse. De markante forskelle mellem de forskellige straflempelsesordninger i medlemsstaterne skaber retlig usikkerhed for potentielle ansøgere om straflempelse. Dette kan mindske incitamentet til at ansøge om straflempelse. Hvis medlemsstaterne kunne gennemføre eller anvende klarere og harmoniserede regler for straflempelse på det

område, som dette direktiv vedrører, ville det ikke alene bidrage til målet om at fastholde incitamentet for ansøgerne til at afsløre hemmelige karteller med henblik på at gøre håndhævelsen af konkurrencereglerne i Unionen så effektiv som mulig, men også sikre lige vilkår for virksomhederne i det indre marked. Dette bør ikke forhindre medlemsstaterne i at anvende straflempelsesordninger ikke alene i forbindelse med hemmelige karteller, men også andre overtrædelser af artikel 101 i TEUF og de tilsvarende bestemmelser i national konkurrenceret, eller acceptere anmodninger om straflempelse fra fysiske personer indgivet i deres eget navn. Dette direktiv bør heller ikke berøre straflempelsesordninger, der udelukkende giver mulighed for fritagelse for sanktioner i straffesager vedrørende håndhævelse af artikel 101 i TEUF.

(12) Dette direktiv bør ikke finde anvendelse på nationale love om pålæggelse af strafferetlige sanktioner over for fysiske personer, undtagen hvor der er tale om regler angående samspelet mellem straflempelsesordninger og sanktioner mod fysiske personer. Det bør heller ikke finde anvendelse på nationale love om pålæggelse af administrative sanktioner over for fysiske personer, der ikke opererer som en uafhængig økonomisk aktør på et marked.

(13) I henhold til artikel 35 i forordning (EF) nr. 1/2003 kan medlemsstaterne betro håndhævelsen af artikel 101 og 102 i TEUF udelukkende til en administrativ myndighed, som det er tilfældet i de fleste jurisdiktioner, eller de kan betro denne opgave til både retslige og administrative myndigheder. I sidstnævnte tilfælde er den administrative myndighed primært ansvarlig for udførelse af undersøgelsen, mens den retslige myndighed typisk tillægges beføjelse til at træffe afgørelser om pålæggelse af bøder og kan have beføjelse til at træffe andre afgørelser, f.eks. om fastslåelse af en overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF.

(14) De beføjelser, der ved dette direktiv tillægges de nationale konkurrencemyndigheder, herunder undersøgelsesbeføjelser, bør være underlagt passende sikkerhedsgarantier, der som minimum opfylder EU-rettenes almindelige principper og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis, navnlig i forbindelse med sager, der kan give anledning til pålæggelse af sanktioner. Disse sikkerhedsgarantier omfatter retten til god forvaltning og respekten for virksomhedernes ret til forsvar, som er et afgørende aspekt af retten til at blive hørt. Navnlig bør de nationale konkurrencemyndigheder meddele de parter, som er genstand for en undersøgelse, de foreløbige klagepunkter, der er rejst mod dem efter artikel 101 eller 102 i TEUF i form af en klagepunktsmeddelelse eller en lignende foranstaltning, før der træffes en afgørelse, der fastslår en overtrædelse, og disse parter bør have mulighed for effektivt at fremsætte bemærkninger til disse klagepunkter, før der træffes en sådan afgørelse. Parter, til hvem foreløbige klagepunkter over en påstået overtrædelse af artikel 101 eller artikel 102 i TEUF er blevet meddelt, bør have ret til aktindsigt i de nationale konkurrencemyndigheders relevante sagsakter med henblik på effektivt at kunne udøve deres ret til forsvar. Retten til aktindsigt bør være med forbehold for virksomhedernes legitime interesse i at beskytte deres forretningshemmeligheder og bør ikke gælde fortrolige oplysninger og interne dokumenter hos samt korrespondance mellem de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen. Med hensyn til de nationale konkurrencemyndigheders afgørelser, navnlig de afgørelser, der vedrører fastslåelse af en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF og udstedelse af påbud eller bøder, bør adressaterne desuden have adgang til effektive retsmidler i overensstemmelse med artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Sådanne afgørelser bør være begrundede, så adressaterne kan få fuldt indblik i årsagerne til afgørelsen og gøre brug af deres adgang til effektive retsmidler. Desuden bør medlemsstaterne i overensstemmelse med retten til god forvaltning sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder ved anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF behandler sagerne inden for rimelig tid under hensyntagen til den enkelte sags særlige karakter. Sikkerhedsgarantierne bør udformes således, at

der skabes balance mellem virksomhedernes grundlæggende rettigheder og pligten til at sikre en effektiv håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF.

(15) Udveksling af oplysninger mellem de nationale konkurrencemyndigheder og anvendelse af oplysningerne som bevismateriale i forbindelse med anvendelsen af artikel 101 eller artikel 102 i TEUF bør foregå i henhold til artikel 12 i forordning (EF) nr. 1/2003.

(16) En afgørende forudsætning for en effektiv og ensartet anvendelse af Unionens konkurrenceregler er, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder er i stand til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF på en uvildig måde og under hensyntagen til den almene interesse i en effektiv håndhævelse af disse regler.

(17) De nationale administrative konkurrencemyndigheders operationelle uafhængighed bør styrkes for at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF. I den forbindelse bør national ret indeholde specifikke bestemmelser, der sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder ved anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF er beskyttet mod udefrakommende indblanding og politisk pres, som kan lægge hindringer i vejen for en uafhængig vurdering af de sager, de får til behandling. National ret bør derfor på forhånd fastlægge grundene til afskedigelse af de personer hos den nationale administrative konkurrencemyndighed, der træffer afgørelse om udøvelse af de beføjelser, der er omhandlet i dette direktivs artikel 10, 11, 12, 13 og 16, for at fjerne enhver tvivl om deres upartiskhed og deres uimodtagelighed over for udefrakommende indblanding. Tilsvarende bør national ret på forhånd fastlægge klare og gennemsigtige regler og procedurer for udvælgelse og ansættelse eller udpegning af disse personer. For at sikre de nationale administrative konkurrencemyndigheders upartiskhed bør de bøder, som de pålægger for overtrædelse af artikel 101 og artikel 102 i TEUF, desuden ikke anvendes til at finansiere disse myndigheder direkte.

(18) For at sikre de nationale administrative konkurrencemyndigheders operationelle uafhængighed bør deres chefer, ansatte og beslutningstagere udvise integritet og afstå fra enhver handling, der er uforenelig med varetagelsen af deres opgaver. For at forebygge en eventuel underminering af chefernes, de ansattes eller beslutningstagernes uafhængighed bør de under deres ansættelses- eller embedsperiode og i en rimelig periode derefter afstå fra enhver uforenelig handling, lønnet som ulønnet.

(19) Dette betyder, at de ansatte og beslutningstagerne under deres ansættelses- eller embedsperiode ikke bør kunne behandle sager vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, som de har været involveret i, eller som direkte vedrører virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, som de har været ansat eller på anden måde professionelt engageret i, hvis dette potentielt kan påvirke deres uafhængighed i en specifik sag. Tilsvarende bør de ansatte og beslutningstagerne og deres nære pårørende ikke have interesser i virksomheder eller organisationer, der er genstand for sager vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, som de deltager i, hvis dette potentielt kan påvirke deres uafhængighed i en specifik sag. I vurderingen af, hvorvidt deres uafhængighed vil kunne blive svækket i en specifik sag, bør der tages hensyn til arten og omfanget af den berørte persons interesse og grad af involvering eller engagement. Når det er nødvendigt for at sikre en upartisk undersøgelse og beslutningsproces, bør den berørte person erklære sig inhabil i den specifikke sag.

(20) Dette betyder også, at tidligere ansatte eller beslutningstagere, som får beskæftigelse, der har relation til sager vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, som de har behandlet under deres

ansættelses- eller embedsperiode, i en rimelig periode, efter at de har forladt den nationale administrative konkurrencemyndighed, ikke bør være involveret i samme sag i deres nye beskæftigelse.

Længden af denne periode kan fastsættes under hensyntagen til arten af de pågældende personers nye beskæftigelse samt omfanget af deres inddragelse og deres ansvar i samme sag under deres ansættelses- eller embedsperiode i den nationale administrative konkurrencemyndighed.

(21) Hver national administrativ konkurrencemyndighed bør offentliggøre en adfærdskodeks, der, uden at dette berører anvendelsen af strengere nationale regler, omfatter regler om interessekonflikter.

(22) De nationale administrative konkurrencemyndigheders operationelle uafhængighed bør hverken udelukke domstolsprøvelse eller parlamentarisk kontrol efter national ret. Sådanne kontrolkrav bør også bidrage til at sikre troværdigheden og legitimiteten af de nationale administrative konkurrencemyndigheders handlinger. Rimelige kontrolkrav omfatter, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder offentliggør periodiske rapporter om deres aktiviteter til et regeringsorgan eller parlamentarisk organ. De nationale administrative konkurrencemyndigheders finansielle udgifter kan også være genstand for kontrol eller overvågning, forudsat at dette ikke påvirker deres uafhængighed.

(23) De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør kunne foretage prioritering af sager om håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF for at sikre en effektiv ressourceudnyttelse og give dem mulighed for at fokusere på at forebygge og bringe konkurrencebegrænsende adfærd, der fordrejer konkurrencen i det indre marked, til ophør. Med henblik herpå bør de kunne afvise klager under henvisning til, at de ikke er af høj prioritet med undtagelse af klager indgivet af offentlige myndigheder, som deler kompetencen med en national administrativ konkurrencemyndighed til at håndhæve artikel 101 og 102 i TEUF og national konkurrenceret, hvor det er relevant. Dette bør ikke berøre de nationale administrative konkurrencemyndigheders beføjelse til at afvise klager af andre årsager, f.eks. manglende kompetence, eller til at konkludere, at de ikke har grund til at gribe ind i sagen. I tilfælde af formelt indgivne klager bør sådanne afvisninger være omfattet af effektive retsmidler i overensstemmelse med national ret. De nationale administrative konkurrencemyndigheders beføjelse til at foretage prioritering af deres håndhævelsessager berører ikke en medlemsstats regerings ret til at udstede generelle politiske regler eller prioriteringsretningslinjer til de nationale administrative konkurrencemyndigheder, som ikke vedrører sektorundersøgelser eller specifikke sager om håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF.

(24) De nationale konkurrencemyndigheder bør råde over tilstrækkelige ressourcer for så vidt angår kvalificeret personale, der kan foretage saglige juridiske og økonomiske vurderinger, finansielle midler, teknisk og teknologisk ekspertise samt udstyr, herunder passende informationsteknologiværktøjer til at sikre, at de effektivt kan varetage deres opgaver i forbindelse med anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF. Hvis de nationale konkurrencemyndigheder får udvidede opgaver eller beføjelser i henhold til national ret, bør medlemsstaterne sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder fortsat sikres tilstrækkelige ressourcer til at varetage disse opgaver effektivt.

(25) De nationale konkurrencemyndigheders uafhængighed bør styrkes ved at sætte dem i stand til uafhængigt at træffe afgørelse om udnyttelsen af budgetbevillingerne til udførelse af deres opgaver, med forbehold for nationale budgetregler og -procedurer.

(26) For at sikre at de nationale administrative konkurrencemyndigheder har de nødvendige ressourcer til at udføre deres opgaver, kan forskellige finansieringsmåder overvejes, f.eks. finansiering fra andre alternative kilder end statsbudgettet.

(27) For at sikre en effektiv overvågning af gennemførelsen af dette direktiv bør medlemsstaterne sikre, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder forelægger et regeringsorgan eller et parlamentarisk organ periodiske rapporter om deres aktiviteter og ressourcer. Disse rapporter bør indeholde oplysninger om udpegning og afskedigelse af medlemmer af beslutningsorganet, omfanget af tildelte ressourcer i det relevante år samt enhver ændring heraf i forhold til tidligere år. Disse rapporter bør gøres offentligt tilgængelige.

(28) De nationale konkurrencemyndigheder har brug for et minimum af fælles undersøgelses- og beslutningsbeføjelser for effektivt at kunne håndhæve artikel 101 og 102 i TEUF.

(29) De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør have effektive undersøgelsesbeføjelser til på ethvert tidspunkt under behandlingen af en sag at afdække enhver aftale, vedtagelse eller samordnet praksis, som er forbudt efter artikel 101 i TEUF, eller ethvert misbrug af en dominerende stilling, som er forbudt efter artikel 102 i TEUF. De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør kunne anvende disse beføjelser over for virksomheder og virksomhedssammenslutninger, som er genstand for en sag vedrørende anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF, samt over for andre markedsaktører, som kunne være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for sagen. Tildelingen af sådanne effektive undersøgelsesbeføjelser til alle de nationale administrative konkurrencemyndigheder bør sikre, at de er i stand til effektivt at bistå hinanden, når de anmodes om at gennemføre en kontrolundersøgelse eller enhver anden undersøgelsesforanstaltning på deres eget område på vegne af en anden national konkurrencemyndighed og i dennes navn i henhold til artikel 22 forordning (EF) nr. 1/2003.

(30) De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør have tilstrækkelige undersøgelsesbeføjelser til at imødegå udfordringerne med håndhævelse på det digitale område, og disse beføjelser bør sætte de nationale konkurrencemyndigheder i stand til at indhente alle oplysninger vedrørende den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som er genstand for undersøgelsen i digital form, herunder data indhentet ved hjælp af kriminaltekniske metoder, uanset hvilket medie oplysningerne er lagret på, f.eks. bærbare computere, mobiltelefoner, andre mobile enheder eller cloudlagring.

(31) De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør kunne udføre alle nødvendige kontrolundersøgelser i virksomheders og virksomhedssammenslutningers lokaler, når de i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis kan påvise, at der foreligger tilstrækkeligt tungtvejende indicier til at begrunde en formodning om en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF. Dette direktiv bør ikke forhindre medlemsstaterne i at kræve forudgående godkendelse fra en national domstol til sådanne kontrolundersøgelser.

(32) De nationale administrative konkurrencemyndigheders beføjelse til at foretage kontrolundersøgelser bør for at være effektiv omfatte adgang til oplysninger, som den virksomhed eller virksomhedssammenslutning eller person, der er genstand for kontrolundersøgelsen, har adgang til, og som vedrører den undersøgte virksomhed eller virksomhedssammenslutning. Dette bør nødvendigvis omfatte beføjelsen til at søge efter dokumenter, filer eller oplysninger på enheder, der ikke er præcist identificeret på forhånd. Uden en sådan beføjelse vil det være umuligt at indsamle de for undersøgelsen nødvendige oplysninger, når virksomhederne eller virksomhedssammenslutningerne forsøger at lægge hindringer i

vejen eller afslår at samarbejde. Beføjelsen til at undersøge bøger eller forretningspapirer bør omfatte alle former for korrespondance, såsom elektroniske meddelelser, uanset om de synes at være ulæste eller er blevet slettet.

(33) Med henblik på at begrænse unødvendige forlængelser af kontrolundersøgelser bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder have beføjelse til at fortsætte søgninger i og udvælge kopier eller udskrift af bøger eller forretningspapirer, som vedrører de undersøgte virksomheders eller virksomhedssammenslutningers aktiviteter, i myndighedens lokaler eller andre udpegede lokaler. Sådanne søgninger bør sikre, at der tages behørigt hensyn til virksomhedernes ret til forsvar.

(34) Erfaringerne viser, at forretningspapirer kan være opbevaret i direktørers, lederes og andre af virksomhedernes eller virksomhedssammenslutningernes ansattes hjem, navnlig på grund af den øgede brug af mere fleksible arbejdsformer. For at sikre effektive kontrolundersøgelser bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder kunne kræve adgang til alle lokaler, herunder private hjem, hvis de kan påvise, at der er en rimelig grund til mistanke om, at forretningspapirer, som kan være relevante som bevis for en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, opbevares i disse lokaler. En forudsætning for udøvelsen af denne beføjelse bør være, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder har indhentet forudgående godkendelse fra en national domstol, hvilket i visse nationale retssystemer kan omfatte en offentlig anklager. Dette bør ikke være til hinder for, at medlemsstaterne i særligt hastende tilfælde kan overdrage en national retslig myndigheds opgaver til en national administrativ konkurrencemyndighed, der fungerer som domstol, eller undtagelsesvis giver mulighed for at sådanne kontrolundersøgelser foretages med samtykke fra dem, der er genstand for kontrolundersøgelsen. Den nationale administrative konkurrencemyndighed kan overlade det til politiet eller en anden tilsvarende håndhævelsesmyndighed at foretage sådanne kontrolundersøgelser, forudsat at kontrolundersøgelsen foretages under tilstedeværelse af den nationale administrative konkurrencemyndighed. Dette bør ikke berøre den nationale administrative konkurrencemyndigheds ret til selv at foretage kontrolundersøgelsen og få den nødvendige bistand fra politiet eller en anden tilsvarende håndhævelsesmyndighed, herunder bistand som en forebyggende foranstaltning, for at forhindre eventuel modstand fra dem, der er genstand for kontrolundersøgelsen.

(35) De nationale konkurrencemyndigheder bør have tilstrækkelig beføjelse til at kræve, at virksomheder eller virksomhedssammenslutninger fremlægger de oplysninger, der er nødvendige for at afsløre overtrædelser af artikel 101 og 102 i TEUF. De nationale konkurrencemyndigheder bør i den henseende kunne kræve fremlæggelse af oplysninger, der sætter dem i stand til at undersøge formodede overtrædelser. Dette bør omfatte retten til at kræve udlevering af oplysninger, der opbevares i digital form, herunder e-mails og meddelelser sendt via chatprogrammer, uanset hvor disse er lagret, herunder via cloudlagring og på servere, forudsat at de er tilgængelige for den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, der er genstand for anmodningen om oplysninger. Denne ret bør ikke kunne føre til, at der stilles krav til virksomheden eller virksomhedssammenslutningen, der ikke står i et rimeligt forhold til undersøgelsens behov. For eksempel bør denne ret ikke føre til, at virksomheder eller virksomhedssammenslutninger pålægges uforholdsmæssigt store omkostninger eller urimeligt besvær. Selv om retten til at kræve oplysninger er afgørende for at kunne afsløre overtrædelser, bør omfanget af sådanne anmodninger ikke være urimeligt. Sådanne anmodninger bør ikke føre til, at en virksomhed eller virksomhedssammenslutning presses til at tilstå, at den har begået en overtrædelse, som det påhviler de nationale konkurrencemyndigheder at bevise. Dette berører ikke virksomhedernes eller virksomhedssammenslutningernes forpligtelse til at besvare faktuelle spørgsmål og fremlægge dokumenter. Tilsvarende bør nationale konkurrencemyndigheder også råde over effektive redskaber til at afkræve enhver fysisk eller juridisk person oplysninger, der kan

være relevante for anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF. Medlemsstaterne bør frit kunne fastlægge procedureregler for sådanne anmodninger om oplysninger, herunder deres juridiske form, forudsat at reglerne gør det muligt at udnytte dette redskab effektivt. Erfaringerne viser også, at oplysninger, der gives frivilligt som svar på ikkeobligatoriske anmodninger om oplysninger, kan udgøre en værdifuld kilde til oplysninger med henblik på en veldokumenteret og stærk håndhævelse. Tilsvarende kan oplysninger, der gives af tredjeparter, bl.a. konkurrenter, kunder og forbrugere på markedet, på eget initiativ, bidrage til en effektiv håndhævelse, og de nationale konkurrencemyndigheder bør tilskynde hertil.

(36) Erfaringerne viser, at beføjelsen til at gennemføre interviews er et nyttigt redskab til at indsamle beviser og hjælpe konkurrencemyndighederne med at vurdere værdien af allerede indsamlede beviser. De nationale konkurrencemyndigheder bør have effektive midler til at indkalde repræsentanter for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning eller for andre juridiske personer og enhver fysisk person, der kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF, til et interview. Medlemsstaterne bør frit kunne fastlægge regler for gennemførelsen af sådanne interviews, forudsat at reglerne gør det muligt at udnytte dette redskab effektivt.

(37) Det er helt afgørende for de nationale konkurrencemyndigheder, at de kan kræve, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger bringer en overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF til ophør, herunder når en sådan overtrædelse fortsætter, efter at de nationale konkurrencemyndigheder formelt har indledt en sag. De nationale konkurrencemyndigheder bør desuden råde over effektive midler til at genoprette konkurrenceforholdene på markedet ved at udstede adfærdsmæssige eller strukturelle påbud, som står i et rimeligt forhold til overtrædelsen, og som er nødvendige for at bringe overtrædelsen til ophør. Ifølge proportionalitetsprincippet bør de nationale konkurrencemyndigheder, når de skal vælge mellem to lige effektive påbud, vælge det påbud, der er mindst byrdefuldt for virksomheden. Strukturelle påbud, såsom krav om at afhænde en aktiepost i en konkurrerende virksomhed eller frasælge en forretningsenhed, kan påvirke en virksomheds aktiver og kan forventes at være mere byrdefulde for virksomheden end adfærdsmæssige påbud. Dette bør dog ikke afholde de nationale konkurrencemyndigheder fra at beslutte, at omstændighederne ved en bestemt overtrædelse berettiger til udstedelse af et strukturelt påbud, fordi det vil være mere effektivt med hensyn til at bringe overtrædelsen til ophør end et adfærdsmæssigt påbud.

(38) Foreløbige forholdsregler kan være et vigtigt redskab til at sikre, at den undersøgte overtrædelse ikke medfører alvorlig eller uoprettelig skade på konkurrencen, mens en undersøgelse pågår. Dette redskab er vigtigt for at undgå en markedsudvikling, der kan være meget vanskelig at ændre ved en afgørelse, der træffes af en national konkurrencemyndighed ved sagens afslutning. De nationale konkurrencemyndigheder bør derfor have beføjelse til at pålægge foreløbige forholdsregler ved afgørelse. Som minimum bør denne beføjelse finde anvendelse i sager, hvor en national konkurrencemyndighed har foretaget en umiddelbar konstatering af en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, og hvor der er risiko for alvorlig eller uoprettelig skade på konkurrencen. Det står medlemsstaterne frit for at give de nationale konkurrencemyndigheder mere vidtrækkende beføjelser til at pålægge foreløbige forholdsregler. En afgørelse om at pålægge foreløbige forholdsregler bør kun være gyldig i en nærmere fastlagt periode, enten indtil sagens afslutning ved en national konkurrencemyndighed eller i en bestemt periode, som kan forlænges i det omfang, det er nødvendigt og hensigtsmæssigt. Medlemsstaterne bør sikre, at lovligheden af sådanne foranstaltninger, herunder deres proportionalitet, kan prøves inden for rammerne af fremskyndede appelprocedurer eller andre procedurer, der ligeledes giver mulighed for hurtig judiciel kontrol. Desuden bør medlemsstaterne skabe de nødvendige betingelser for at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder kan anvende foreløbige forholdsregler i praksis. Der er særligt behov for at sætte alle konkurrencemyndigheder i stand til at reagere på udviklingen på markeder i hastig udvikling og

dermed, inden for rammerne af Det Europæiske Konkurrencenetværk, at reflektere over anvendelsen af foreløbige forholdsregler og tage disse erfaringer i betragtning i forbindelse med ethvert relevant soft law instrument eller fremtidig revision af dette direktiv.

(39) Hvis virksomheder eller virksomhedssammenslutninger under behandlingen af en sag, der kunne føre til et forbud mod en aftale eller praksis, afgiver tilsagn, der imødekommer de nationale konkurrencemyndigheders betænkeligheder, bør disse nationale konkurrencemyndigheder kunne vedtage afgørelser, hvorved disse tilsagn gøres bindende og kan håndhæves over for de berørte virksomheder eller virksomhedssammenslutninger. I princippet er sådanne tilsagnsafgørelser ikke hensigtsmæssige i forbindelse med hemmelige karteller, hvor de nationale konkurrencemyndigheder bør pålægge en bøde. I tilsagnsafgørelser bør det fastslås, at der ikke længere er grund til de nationale konkurrencemyndigheders indgriben, uden at det fastslås, om der har været en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF. Det bør være op til de nationale konkurrencemyndigheder at beslutte, hvorvidt de accepterer tilsagn. Tilsagnsafgørelser berører ikke konkurrencemyndigheders og nationale retters kompetence til at fastslå en overtrædelse og træffe afgørelse i en sag. Effektive midler til at overvåge, om virksomheder eller virksomhedssammenslutninger overholder tilsagn, og effektive midler til at pålægge sanktioner i tilfælde af manglende overholdelse har desuden vist sig at være effektive redskaber for konkurrencemyndighederne. De nationale konkurrencemyndigheder bør have effektive midler til at genoptage sager, hvis der er sket væsentlige ændringer af de faktiske forhold, som tilsagnsafgørelsen var baseret på, hvis en virksomhed eller virksomhedssammenslutning handlede i strid med sine tilsagn, eller hvis tilsagnsafgørelsen var baseret på ufuldstændige, urigtige eller vildledende oplysninger fra parterne.

(40) For at sikre en effektiv og ensartet håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF bør de nationale konkurrencemyndigheder have beføjelse til at pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning, for overtrædelser af artikel 101 og 102 i TEUF, enten direkte på egen hånd i egne sager, navnlig i administrative sager, forudsat at sådanne sager giver mulighed for direkte at pålægge bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har en afskrækkende virkning, eller ved at foranledige at bøder pålægges i ikkestrafferetlige retssager. Dette berører ikke national lovgivning, hvorefter retterne kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger sanktioner i straffesager for overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF, hvis overtrædelsen er strafbar i henhold til national ret, og forudsat at det ikke påvirker på den effektive og ensartede håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF.

(41) For at sikre, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger tilskyndes til at rette sig efter de nationale konkurrencemyndigheders undersøgelsesforanstaltninger og afgørelser, bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder enten kunne pålægge effektive bøder for manglende overholdelse af de i artikel 6, 8, 9, 10, 11 og 12 omhandlede foranstaltninger og afgørelser, direkte på egen hånd i egne sager eller ved at foranledige at bøder pålægges i ikkestrafferetlige retssager. Dette berører ikke den nationale ret om retters pålæggelse af sådanne bøder over for virksomheder og virksomhedssammenslutninger i straffesager.

(42) I overensstemmelse med Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder bør der pålægges bøder i sager ved de nationale administrative konkurrencemyndigheder, eller, alt efter omstændighederne i ikkestrafferetlige retssager efter anmodning herom, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller uagtsomt. Begreberne forsæt og uagtsomhed bør fortolkes i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis vedrørende anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF og ikke i overensstemmelse med begreberne forsæt og uagtsomhed i sager ved de strafferetlige myndigheder i forbindelse

med behandlingen af straffesager. Dette berører dog ikke national lovgivning, i henhold til hvilken en overtrædelse konstateres på grundlag af kriteriet om objektivt ansvar, for så vidt det er foreneligt med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis. Dette direktiv berører hverken nationale regler vedrørende krav til bevisstyrke eller de nationale konkurrencemyndigheders pligt til at fastslå de faktiske forhold i den pågældende sag, forudsat at disse regler og forpligtelser er forenelige med EU-rettens almindelige principper.

(43) Bøder bør fastsættes i forhold til de berørte virksomheders eller virksomhedssammenslutningers samlede omsætning på verdensplan.

(44) Tvangsbøder er et centralt redskab til at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder har effektive midler til at håndtere virksomheders og virksomhedssammenslutningers fortsatte og fremtidige manglende overholdelse af de i artikel 6, 8, 9, 10, 11 og 12 omhandlede foranstaltninger og afgørelser. De bør ikke finde anvendelse ved konstatering af tidligere overtrædelser. Beføjelsen til at pålægge tvangsbøder berører ikke de nationale konkurrencemyndigheders beføjelse til at straffe manglende overholdelse af de i artikel 13, stk. 2, nævnte foranstaltninger. Sådanne tvangsbøder bør fastsættes i forhold til de berørte virksomheders eller virksomhedssammenslutningers gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan.

(45) For så vidt angår pålæggelse af bøder og tvangsbøder bør begrebet »afgørelse« omfatte enhver foranstaltning, hvis retsvirkning er bindende for og kan påvirke interesserne hos adressaten ved at medføre en tydelig ændring af vedkommendes retsstilling.

(46) For at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF bør begrebet »virksomhed« som omhandlet i artikel 101 og 102 i TEUF forstås i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis som en økonomisk enhed, også selv om den består af flere juridiske eller fysiske personer. De nationale konkurrencemyndigheder bør følgelig kunne anvende virksomhedsbegrebet til at drage et moderselskab til ansvar og pålægge det bøder for et af dets datterselskabers adfærd, når moderselskabet og datterselskaberne udgør én økonomisk enhed. For at forhindre at virksomheder ved hjælp af retlige eller organisatoriske ændringer slipper for bøder for overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF, bør de nationale konkurrencemyndigheder kunne holde en virksomheds retlige eller økonomiske efterfølgere ansvarlige og pålægge dem bøder for overtrædelser af artikel 101 eller 102 i TEUF i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis.

(47) For at sikre at bøder, der pålægges for overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF, afspejler overtrædelsens økonomiske betydning, bør de nationale konkurrencemyndigheder tage hensyn til overtrædelsens grovhed. De nationale konkurrencemyndigheder bør desuden kunne fastsætte bøder, der står i et rimeligt forhold til overtrædelsens varighed. Disse faktorer bør vurderes i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols relevante retspraksis på en måde, der sikrer en afskrækkende virkning. Vurderingen af grovhed bør i forbindelse med alle typer overtrædelser ske på grundlag af den konkrete sag under hensyntagen til alle sagens omstændigheder. Faktorer, der kan tages hensyn til, omfatter overtrædelsens art, alle de pågældende virksomheders samlede markedsandele, overtrædelsens geografiske omfang, hvorvidt overtrædelsen er blevet gennemført, værdien af virksomhedens afsætning af varer og tjenesteydelser, som er direkte eller indirekte forbundet med overtrædelsen, og den pågældende virksomheds størrelse og markedsposition. Gentagne overtrædelser begået af den samme virksomhed er et tegn på dens tilbøjelighed til at begå sådanne overtrædelser og er således en kraftig indikation på nødvendigheden af at skærpe sanktionen for at opnå den ønskede afskrækkende virkning. De nationale

konkurrencemyndigheder bør således have mulighed for at forhøje den bøde, der skal pålægges en virksomhed eller virksomhedssammenslutning, når Kommissionen eller en national konkurrencemyndighed tidligere har truffet en afgørelse, der fastslår, at denne virksomhed eller virksomhedssammenslutning har overtrådt artikel 101 eller 102 i TEUF, og at denne virksomhed eller virksomhedssammenslutning fortsætter den samme overtrædelse eller begår en tilsvarende overtrædelse. I overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104/EU bør de nationale konkurrencemyndigheder kunne tage hensyn til enhver erstatning, der betales efter en mindelig tvistbilæggelse. Desuden bør de nationale konkurrencemyndigheder undtagelsesvis kunne tage hensyn til den pågældende virksomheds økonomiske rentabilitet.

(48) Erfaringerne har vist, at virksomhedssammenslutninger ofte deltager i overtrædelser af konkurrenceretten, og derfor bør de nationale konkurrencemyndigheder kunne pålægge disse sammenslutninger effektive bøder. Ved vurderingen af overtrædelsens grovhed med henblik på fastsættelse af bødens størrelse i sager mod virksomhedssammenslutninger, hvor overtrædelsen er forbundet med medlemmernes aktiviteter, bør der være mulighed for at tage hensyn til sammenslutningens medlemmers samlede værdi af salget af varer og tjenesteydelser, som er direkte eller indirekte forbundet med overtrædelsen. Hvis bøden ikke kun pålægges sammenslutningen, men også dens medlemmer, bør omsætningen hos de medlemmer, som er blevet pålagt bøden, ikke tages i betragtning ved beregning af den bøde, der pålægges sammenslutningen. For at sikre en effektiv inddrivelse af bøder, der er pålagt virksomhedssammenslutninger for de overtrædelser, de har begået, er det nødvendigt at fastsætte, hvornår de nationale konkurrencemyndigheder har skønsbeføjelse til at kræve, at medlemmerne af sammenslutningen betaler bøden, hvis sammenslutningen ikke er solvent. De nationale konkurrencemyndigheder bør i den forbindelse tage hensyn til den relative størrelse af de virksomheder, der er medlemmer af sammenslutningen, og især til små og mellemstore virksomheders situation. Betaling af bøder foretaget af et eller flere medlemmer af en sammenslutning har ingen indvirkning på bestemmelser efter national ret, hvorefter det erlagte beløb kan inddrives hos andre medlemmer af sammenslutningen.

(49) Der er i Unionen stor forskel på bødernes afskrækkende virkning, og i nogle medlemsstater kan det maksimale pålagte bødebeløb være meget lavt. For at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder kan pålægge bøder med afskrækkende virkning, bør det maksimale bødebeløb, som det er muligt at pålægge for hver overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF, fastsættes til mindst 10 % af den berørte virksomheds samlede omsætning på verdensplan. Dette forhindrer ikke medlemsstaterne i at fastholde eller indføre en højere maksimal bøde, der kan pålægges.

(50) Straflempelsesordninger er et vigtigt redskab til at afsløre hemmelige karteller og bidrager således til en effektiv retsforfølgelse og pålæggelse af bøder i forbindelse med de groveste overtrædelser af konkurrenceretten. I dag er der imidlertid stor forskel på straflempelsesordningerne i de forskellige medlemsstater. Disse forskelle kan skabe retsusikkerhed for de virksomheder, som begår overtrædelser, med hensyn til betingelserne for at ansøge om straflempelse og usikkerhed om mulighederne for at opnå bødefritagelse under de forskellige straflempelsesordninger. En sådan usikkerhed risikerer at begrænse potentielle ansøgere incitament til at søge om straflempelse. Dette kan igen føre til en mindre effektiv håndhævelse af konkurrenceretten i Unionen, da der vil blive afsløret færre karteller.

(51) Forskelle mellem medlemsstaternes straflempelsesordninger kan også skabe ulige vilkår for virksomhederne i det indre marked. Retssikkerheden bør derfor styrkes for virksomhederne i det indre marked, og straflempelsesordninger bør gøres mere attraktive i hele Unionen, ved at reducere disse forskelle ved at give alle de nationale konkurrencemyndigheder mulighed for at indrømme bødefritagelse og

bødenedsættelse og godtage forkortede ansøgninger på de samme betingelser. Der kan i fremtiden blive behov for en yderligere indsats fra Det Europæiske Konkurrencenetværk for så vidt angår ensretning af straflempelsesordninger.

(52) De nationale konkurrencemyndigheder bør være i stand til at indrømme virksomheder bødefritagelse eller bødenedsættelse, hvis de opfylder bestemte betingelser herfor. Virksomhedssammenslutninger, der udøver en økonomisk aktivitet på egne vegne bør være berettiget til bødefritagelse eller bødenedsættelse, i de tilfælde hvor de deltager i et formodet kartel på egne vegne og ikke på vegne af deres medlemmer.

(53) Det er ikke alle aspekter af adfærden, der skal være hemmelige, for at et kartel kan anses for at være et hemmeligt kartel. Et kartel kan navnlig anses for hemmeligt, hvis nogle elementer, som gør det fulde omfang af adfærden vanskeligere at afdække, ikke er kendt af offentligheden, kunderne eller leverandørerne.

(54) For at være berettiget til straflempelse bør ansøgeren bringe sin deltagelse i det formodede hemmelige kartel til ophør, undtagen i sager hvor en national konkurrencemyndighed vurderer, at deltagelsens fortsættelse er nødvendig og kan anses for rimelig af hensyn til undersøgelsens integritet, for eksempel for at sikre, at andre formodede deltagere i kartellet ikke får kendskab til, at den nationale konkurrencemyndighed er blevet gjort bekendt med det formodede kartel, inden den træffer undersøgelsesforanstaltninger såsom uanmeldte kontrolundersøgelser.

(55) For at være berettiget til straflempelse bør ansøgeren samarbejde oprigtigt, fuldt ud, permanent og hurtigt med den nationale konkurrencemyndighed. Det betyder bl.a., at ansøgeren, når vedkommende planlægger at indgive en ansøgning til den nationale konkurrencemyndighed, ikke bør ødelægge, forfalske eller skjule bevismateriale vedrørende det formodede hemmelige kartel. Når en virksomhed planlægger at indgive en ansøgning, er der risiko for, at dens direktører, ledere og andre ansatte vil ødelægge beviser for at skjule deres deltagelse i et kartel, men ødelæggelsen af beviser kan også ske af andre grunde. De nationale konkurrencemyndigheder bør derfor tage hensyn til de særlige omstændigheder, under hvilke beviser er blevet ødelagt, og til betydningen af denne ødelæggelse, når det vurderes, om ødelæggelsen af beviser rejser tvivl om, hvorvidt ansøgeren reelt samarbejder.

(56) For at opfylde betingelsen om et oprigtigt, fuldt, permanent og hurtigt samarbejde bør en ansøger, når vedkommende planlægger at indgive en ansøgning til den nationale konkurrencemyndighed, ikke have afsløret sin planlagte indgivelse af ansøgningen eller noget af dens indhold til nogen, bortset fra andre nationale konkurrencemyndigheder, Kommissionen eller konkurrencemyndigheder i tredjelande. Dette bør ikke afholde en ansøger fra at indberette sin adfærd til andre offentlige myndigheder i henhold til relevante love, men forhindrer blot ansøgeren i at afsløre det forhold, at vedkommende planlægger at ansøge om straflempelse, og i at indgive redegørelser med henblik på straflempelse til disse myndigheder. Ansøgeren bør dog også, når vedkommende opfylder sine forpligtelser i henhold til de relevante love, tage hensyn til vigtigheden af ikke at indvirke negativt på den nationale konkurrencemyndigheds eventuelle undersøgelse.

(57) Ansøgere bør have mulighed for skriftligt at forelægge redegørelser med henblik på straflempelse i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger, og de nationale konkurrencemyndigheder bør også have ordninger, der giver dem mulighed for at modtage sådanne redegørelser enten mundtligt eller på anden vis, så ansøgeren ikke behøver at have sådanne forelagte redegørelser i sin besiddelse, varetægt

eller under sin kontrol. De nationale konkurrencemyndigheder bør kunne vælge, hvordan de godtager redegørelser med henblik på straflempelse.

(58) Virksomheder, der ønsker at ansøge om bødefritagelse, bør forinden kunne anmode de nationale konkurrencemyndigheder om forhåndsregistrering med henblik på en plads i køen til straflempelse, inden de formelt ansøger om bødefritagelse for at give ansøgeren tid til at indsamle de nødvendige oplysninger og beviser til at opfylde de relevante beviskrav. Dette berører ikke medlemsstaternes mulighed for at tillade virksomheder at anmode om forhåndsregistrering i tilfælde af ansøgning om bødenedsættelse.

(59) For at mindske administrative og andre væsentlige byrder af tidsmæssig karakter bør det være muligt for ansøgerne at indgive redegørelser med henblik på straflempelse i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger samt anmodninger om forhåndsregistrering enten på et officielt sprog i den medlemsstat, hvor den pågældende konkurrencemyndighed er beliggende, eller, efter gensidig aftale mellem den nationale konkurrencemyndighed og ansøgeren, på et andet af Unionens officielle sprog. En sådan aftale vil kunne anses for at foreligge, hvis de nationale konkurrencemyndigheder generelt godtager sådanne ansøgninger på dette sprog.

(60) Det er i betragtning af den delte kompetence mellem Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder til håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF af central betydning at have et system med forkortede ansøgninger, der fungerer gnidningsløst. Ansøgere, der har indgivet ansøgning til Kommissionen om straflempelse i forbindelse med et formodet hemmeligt kartel, bør kunne indgive forkortede ansøgninger vedrørende samme kartel til de nationale konkurrencemyndigheder, forudsat at ansøgningen til Kommissionen dækker mere end tre medlemsstater som berørte områder. Dette berører ikke Kommissionens mulighed for at behandle sager, hvis de er nøje knyttet til andre EU-bestemmelser, som Kommissionen har enekompetence til at anvende eller kan anvende mest effektivt, eller hvis der af hensyn til Unionens interesser skal vedtages en kommissionsafgørelse for at udvikle Unionens konkurrencepolitik, når der opstår nye konkurrencespørgsmål, eller for at sikre en effektiv håndhævelse.

(61) Ordningen med forkortede ansøgninger bør give virksomhederne mulighed for at indgive en ansøgning om straflempelse til de nationale konkurrencemyndigheder, der indeholder begrænsede oplysninger, hvis der i forbindelse med et sådant formodet kartel er indgivet en fuldstændig ansøgning til Kommissionen. De nationale konkurrencemyndigheder bør derfor godtage forkortede ansøgninger, som indeholder et minimum af oplysninger vedrørende det formodede kartel for hvert af de i artikel 22, stk. 2, nævnte punkter. Dette berører ikke ansøgerens mulighed for at fremlægge mere detaljerede oplysninger på et senere tidspunkt. Efter anmodning fra ansøgeren om straflempelse bør de nationale konkurrencemyndigheder give vedkommende en modtagelsesbekræftelse med angivelse af datoen og tidspunktet for modtagelsen. Hvis en national konkurrencemyndighed endnu ikke har modtaget en sådan forudgående ansøgning om straflempelse fra en anden ansøger om straflempelse om det samme formodede hemmelige kartel og finder, at den forkortede ansøgning opfylder kravene i artikel 22, stk. 2, bør den underrette ansøgeren herom.

(62) Formålet med ordningen med forkortede ansøgninger er at mindske den administrative byrde for ansøgere, der indgiver en ansøgning om straflempelse til Kommissionen i forbindelse med et formodet hemmeligt kartel, der dækker mere end tre medlemsstater som berørte områder. Eftersom Kommissionen i sådanne sager modtager en fuldstændig ansøgning, bør den være den primære kontakt for ansøgeren om straflempelse, i perioden indtil der er opnået klarhed om, hvorvidt Kommissionen vil forfølge hele eller dele af sagen, navnlig med hensyn til at give anvisninger om ansøgerens gennemførelse af enhver

yderligere intern undersøgelse. Kommissionen skal bestræbe sig på at træffe afgørelse om dette spørgsmål inden for en rimelig frist og underretter de nationale konkurrencemyndigheder herom, jf. dog artikel 11, stk. 6, i forordning (EF) nr. 1/2003. Undtagelsesvis, når det er strengt nødvendigt af hensyn til sagsafgrænsningen eller -fordelingen, bør de nationale konkurrencemyndigheder kunne anmode ansøgeren om at indgive en ansøgning, inden der er opnået en sådan klarhed. Denne mulighed bør anvendes meget sjældent. I andre tilfælde bør ansøgeren kun blive bedt om at indgive en fuldstændig ansøgning til en national konkurrencemyndighed, der har modtaget en forkortet ansøgning, når det står klart, at Kommissionen ikke vil forfølge hele eller dele af sagen

(63) Ansøgere bør have mulighed for at indgive en fuldstændig ansøgning om straflempelse til de nationale konkurrencemyndigheder, som de har indgivet en forkortet ansøgning til. Hvis ansøgerne indgiver en sådan fuldstændig ansøgning inden for den frist, som de nationale konkurrencemyndigheder har fastsat, bør oplysningerne i disse ansøgninger anses for at være indgivet på tidspunktet for indgivelsen af den forkortede ansøgning, forudsat at den forkortede ansøgning vedrører det eller de samme berørte produkter og områder og den samme varighed for det formodede kartel som i den ansøgning om straflempelse, der er indgivet til Kommissionen, og som kan være blevet opdateret. Det bør være ansøgernes egen pligt at underrette de nationale konkurrencemyndigheder, som de har indgivet en forkortet ansøgning til, hvis forholdene i den ansøgning om straflempelse, som er indgivet til Kommissionen, har ændret sig, og derved opdatere deres forkortede ansøgning i overensstemmelse hermed. De nationale konkurrencemyndigheder bør kunne kontrollere, om omfanget af den forkortede ansøgning svarer til omfanget af den ansøgning om straflempelse, der er indgivet til Kommissionen, gennem samarbejdet inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk.

(64) Den retlige usikkerhed om, hvorvidt nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte i virksomheder, der ansøger om bødefritagelse, er beskyttet mod individuelle sanktioner, f.eks. bøder, rettighedsfratagelse eller fængsling, kan afskrække potentielle ansøgere fra at ansøge om straflempelse. I lyset af deres bidrag til afsløring og undersøgelse af hemmelige karteller, bør de pågældende personer derfor i princippet være beskyttet mod offentlige myndigheders sanktioner vedrørende deres deltagelse i det hemmelige kartel i strafferetlige, administrative og ikkestrafferetlige retssager, som ansøgningen vedrører, i henhold til nationale love, som hovedsageligt forfølger de samme mål som artikel 101 i TEUF, f.eks. nationale love vedrørende tilbudskoordinering, når betingelserne fastsat i dette direktiv er opfyldt. En af disse betingelser er, at ansøgningen om bødefritagelse bør være indgivet, før disse personer af de kompetente nationale myndigheder blev gjort opmærksom på den sag, der kunne føre til pålæggelse af sanktioner. En sådan sag omfatter det tidspunkt, hvor disse personer mistænkes for at overtræde nationale love.

Medlemsstaterne kan frit fastlægge retningslinjer i national ret for, hvordan de pågældende personer bør samarbejde med de relevante myndigheder, for at sikre at denne beskyttelse fungerer effektivt. Beskyttelse mod strafferetlige sanktioner omfatter de tilfælde, hvor de kompetente nationale myndigheder på særlige betingelser eller i henhold til instrukser vedrørende personens fremtidige adfærd undlader at retsforfølge.

(65) For at sikre at beskyttelsen mod sanktioner i straffesager er i overensstemmelse med de eksisterende grundprincipper i medlemsstaternes retssystemer, kan medlemsstaterne som en undtagelse fastsætte, at de kompetente myndigheder kan vælge mellem at beskytte personen mod sanktioner eller kun at lempe disse sanktioner afhængigt af resultatet af en afvejning af interessen i at retsforfølge dem og/eller pålægge personen sanktioner i forhold til personens bidrag til afsløring og undersøgelse af kartellet. Ved

vurderingen af interessen i at retsforfølge de pågældende personer og/eller pålægge dem sanktioner kan deres personlige ansvar eller bidrag til overtrædelsen bl.a. tages i betragtning.

(66) Medlemsstaterne er ikke afskåret fra også at beskytte nuværende eller tidligere direktører, ledere og andre ansatte i virksomheder, der ansøger om bødenedsættelse, mod sanktioner eller fra at lempe sådanne sanktioner.

(67) For at beskyttelsen kan fungere i situationer, hvor mere end én jurisdiktion er involveret, bør medlemsstaterne fastsætte, at de nødvendige kontakter mellem disse myndigheder bør sikres af den nationale konkurrencemyndighed i den sanktionerende eller retsforfølgende myndigheds jurisdiktion i de tilfælde, hvor den kompetente sanktionerende eller retsforfølgende myndighed ikke er i den samme jurisdiktion som jurisdiktionen for den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen.

(68) I et system, hvor Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder har parallelle kompetencer til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF, kræves der et nært samarbejde mellem de nationale konkurrencemyndigheder og mellem de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen. Når en national konkurrencemyndighed foretager en kontrolundersøgelse eller gennemfører et interview i henhold til national ret på vegne af en anden national konkurrencemyndighed efter artikel 22, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1/2003, bør embedsmænd fra den bistandssøgende myndighed med henblik på at øge effektiviteten af sådanne kontrolundersøgelser og interviews kunne deltage og bistå med ekstra ressourcer, viden og teknisk ekspertise. De nationale konkurrencemyndigheder bør også have beføjelse til at anmode andre nationale konkurrencemyndigheder om bistand til at fastslå, om virksomheder eller virksomhedssammenslutninger har undladt at følge undersøgelsesforanstaltninger og afgørelser truffet af de bistandssøgende nationale konkurrencemyndigheder.

(69) Der bør indføres mekanismer, der sætter de nationale konkurrencemyndigheder i stand til at anmode om gensidig bistand til at meddele dokumenter vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF på tværs af grænser til parter i sagen eller til andre virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller fysiske personer, som skal modtage sådanne meddelelser. Tilsvarende bør nationale konkurrencemyndigheder kunne anmode myndigheder i andre medlemsstater om at fuldbyrde afgørelser om pålæggelse af bøder eller tvangsbøder, når den bistandssøgende myndighed har gjort sig rimelige bestræbelser på at fastslå, at den virksomhed, som bødepålægget eller tvangsbøden skal fuldbyrdes over for, ikke har tilstrækkelige aktiver i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende. Medlemsstaterne bør også fastsætte, at den bistandssøgte myndighed, navnlig hvis den virksomhed, som bødepålægget eller tvangsbøden skal fuldbyrdes over for, ikke er etableret i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende, kan fuldbyrde afgørelser, som den bistandssøgende myndighed har vedtaget, efter anmodning fra den bistandssøgende myndighed. Dette vil sikre en effektiv håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF og bidrage til et velfungerende indre marked. For at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder afsætter tilstrækkelige ressourcer til anmodninger om gensidig bistand, og for at tilskynde til sådan bistand bør de bistandssøgte myndigheder kunne få dækket de omkostninger, de pådrager sig ved at yde denne bistand. En sådan gensidig bistand berører ikke anvendelsen af Rådets rammeafgørelse 2005/214/RIA⁽⁵⁾.

(70) For at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder håndhæver artikel 101 og 102 i TEUF effektivt, bør der indføres hensigtsmæssige regler om forældelsesfrister. Navnlig i et system med parallelle kompetencer bør nationale forældelsesfrister suspenderes eller afbrydes i hele det tidsrum, hvor sagen behandles af de nationale konkurrencemyndigheder i en anden medlemsstat eller af Kommissionen. En

sådan suspending eller afbrydelse bør ikke forhindre medlemsstaterne i at bevare eller indføre absolutte forældelsesfrister, forudsat at sådanne absolutte frister ikke gør det praktisk umuligt eller umådeligt vanskeligt at håndhæve artikel 101 og 102 i TEUF i praksis.

(71) I medlemsstater, hvor både en national administrativ konkurrencemyndighed og en national retslig konkurrencemyndighed er udpeget som nationale konkurrencemyndigheder med henblik på at håndhæve artikel 101 og 102 i TEUF som omhandlet i dette direktivs artikel 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 og 16, bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder kunne indbringe en sag direkte for den nationale retslige konkurrencemyndighed for at sikre en effektiv behandling af sager i Det Europæiske Konkurrencenetværk. I det omfang nationale retter prøver sager vedrørende afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder under anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder desuden selv kunne deltage som anklager, sagsøgte eller indstævnte og bør have de samme rettigheder som en sådan offentlig part i sagen.

(72) Risikoen for, at selvinkriminerende oplysninger videregives uden for rammerne af den undersøgelse, som de er blevet indgivet til, kan afskrække potentielle ansøgere om straflempelse fra at samarbejde med konkurrencemyndighederne. Derfor bør oplysninger i redegørelser med henblik på straflempelse, som er indhentet gennem aktindsigt, uanset redegørelsernes form, kun benyttes, når det er nødvendigt for udøvelsen af retten til forsvar i retssager ved nationale retter i særlige, meget begrænsede tilfælde, der direkte vedrører den sag, i forbindelse med hvilken der blev givet aktindsigt. Dette bør ikke forhindre konkurrencemyndighederne i at offentliggøre deres afgørelser i overensstemmelse med gældende EU-ret eller national ret.

(73) Bevismateriale er en vigtig del af håndhævelsen af artikel 101 og 102 i TEUF. De nationale konkurrencemyndigheder bør kunne anvende alt relevant bevismateriale, uanset om det er afgivet skriftligt, mundtligt eller i elektronisk form eller i form af en optagelse. Dette bør omfatte muligheden for at anvende skjulte optagelser foretaget af juridiske eller fysiske personer, som ikke er offentlige myndigheder, forudsat at disse optagelser ikke er den eneste beviskilde. Dette bør ikke berøre retten til at blive hørt eller antageligheden af eventuelle optagelser, der er foretaget eller indhentet af offentlige myndigheder. Tilsvarende bør nationale konkurrencemyndigheder kunne anse elektroniske meddelelser for at være relevant bevismateriale, uanset om disse meddelelser synes at være ulæste eller er blevet slettet.

(74) Sikringen af, at de nationale konkurrencemyndigheder har de nødvendige beføjelser til at håndhæve reglerne effektivt, forstærker behovet for et nært samarbejde og en effektiv multilateral og bilateral kommunikation i Det Europæiske Konkurrencenetværk. Dette bør omfatte udvikling af soft law instrumenter for at lette og understøtte gennemførelsen af direktivet.

(75) For at understøtte det nære samarbejde i Det Europæiske Konkurrencenetværk bør Kommissionen vedligeholde, udvikle, hoste, drive og yde support til et centralt informationssystem (Det Europæiske Konkurrencenetværks system) i overensstemmelse med de relevante standarder for fortrolighed og databeskyttelse og -sikkerhed. Interoperabilitet er en forudsætning for, at Det Europæiske Konkurrencenetværk kan fungere effektivt. Omkostningerne til vedligeholdelse, udvikling, hosting, brugersupport og drift af Det Europæiske Konkurrencenetværkssystem og de øvrige administrative omkostninger i forbindelse med Det Europæiske Konkurrencenetværks virke, navnlig omkostninger til afholdelse af møder, bør afholdes over Den Europæiske Unions almindelige budget. Frem til 2020 er der indført bestemmelser om, at omkostningerne i forbindelse med Det Europæiske Konkurrencenetværkssystem dækkes via

programmet om interoperabilitetsløsninger og fælles rammer for europæiske offentlige forvaltninger, virksomheder og borgere (ISA2-programmet), indført af Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (EU) 2015/2240⁽⁶⁾, på grundlag af programmets tilgængelige ressourcer og dets støtteberettigelses- og prioriteringskriterier.

(76) Målene for dette direktiv, nemlig at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder har de nødvendige garantier, hvad angår uafhængighed og ressourcer, samt de nødvendige håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser til effektivt at anvende artikel 101 og 102 i TEUF samt national konkurrenceret parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF, og sikre at det indre marked og Det Europæiske Konkurrencenetværk fungerer effektivt, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af behovet for en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF bedre nås på EU-plan, navnlig i betragtning af det territoriale anvendelsesområde for dette direktiv; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.

(77) I henhold til den fælles politiske erklæring af 28. september 2011 fra medlemsstaterne og Kommissionen om forklarende dokumenter har medlemsstaterne forpligtet sig til i begrundede tilfælde at lade meddelelsen af gennemførelsesforanstaltninger ledsage af et eller flere dokumenter, der forklarer forholdet mellem et direktivs bestanddele og de tilsvarende dele i de nationale gennemførelsesinstrumenter. I forbindelse med dette direktiv anses fremsendelsen af sådanne dokumenter for berettiget —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

KAPITEL I

GENSTAND, ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINITIONER

Artikel 1

Genstand og anvendelsesområde

1. I dette direktiv fastsættes visse regler til at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder har de nødvendige garantier, hvad angår uafhængighed, ressourcer samt de nødvendige håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser til effektivt at anvende artikel 101 og 102 i TEUF med henblik på at forhindre konkurrenceforvriddinger i det indre marked og sikre, at forbrugere og virksomheder ikke stilles ringere som følge af nationale love og foranstaltninger, der forhindrer de nationale konkurrencemyndigheder i at håndhæve reglerne effektivt.
2. Dette direktiv vedrører anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF og den parallelle anvendelse af national konkurrenceret på samme sag. Hvad angår dette direktivs artikel 31, stk. 3 og 4, vedrører dette direktiv også anvendelsen af national konkurrenceret alene.
3. I dette direktiv fastsættes visse regler om gensidig bistand for at sikre et velfungerende indre marked og system for nært samarbejde inden for rammerne af Det Europæiske Konkurrencenetværk.

Artikel 2

Definitioner

1. I dette direktiv forstås ved:

- 1) »national konkurrencemyndighed«: en myndighed, som af en medlemsstat er udpeget i medfør af artikel 35 i forordning (EF) nr. 1/2003 til at have kompetence til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF. Medlemsstater kan udpege en eller flere administrative myndigheder (nationale administrative konkurrencemyndigheder) samt retslige myndigheder (nationale retslige konkurrencemyndigheder)
- 2) »national administrativ konkurrencemyndighed«: en administrativ myndighed, som af en medlemsstat er udpeget til at udføre alle eller nogle af en national konkurrencemyndigheds opgaver
- 3) »national retslig konkurrencemyndighed«: en retslig myndighed, som af en medlemsstat er udpeget til at udføre nogle af en national konkurrencemyndigheds opgaver
- 4) »konkurrencemyndighed«: en national konkurrencemyndighed, Kommissionen eller begge, alt efter tilfældet
- 5) »Det Europæiske Konkurrencenetværk«: netværk af offentlige myndigheder, der består af de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen, og hvis formål er at skabe et forum for drøftelser og samarbejde i forbindelse med anvendelse og håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF
- 6) »national konkurrenceret«: bestemmelser i national ret, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i TEUF, og som anvendes på samme sag og parallelt med EU-konkurrenceretten i henhold til artikel 3, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1/2003, samt bestemmelser i national ret, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i TEUF og som anvendes alene, for så vidt angår artikel 31, stk. 3 og 4, i dette direktiv, undtagen bestemmelser i national ret, som pålægger fysiske personer strafferetlige sanktioner
- 7) »national ret«: en ret i en medlemsstat som omhandlet i artikel 267 i TEUF
- 8) »appelret«: en national ret, der efter almindelige retsmidler har beføjelse til at foretage prøvelse af afgørelser fra en national konkurrencemyndighed eller prøvelse af retsafgørelser om sådanne afgørelser, uanset om denne ret selv har beføjelse til at fastslå, at der foreligger en overtrædelse af konkurrenceretten
- 9) »håndhævelsessag«: en sag, der behandles ved en konkurrencemyndighed under anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, indtil den pågældende konkurrencemyndighed har afsluttet en sådan sag ved at træffe en afgørelse som omhandlet i dette direktivs artikel 10, 12 eller 13 i en sag, der behandles ved en national konkurrencemyndighed, eller har truffet en afgørelse som omhandlet i artikel 7, 9 eller 10 i forordning (EF) nr. 1/2003 i en sag, der behandles ved Kommissionen, eller så længe konkurrencemyndigheden ikke har fastslået, at den ikke har grund til at forfølge sagen yderligere
- 10) »virksomhed« som omhandlet i artikel 101 og 102 i TEUF: enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset enhedens retlige status og finansieringsmåde
- 11) »kartel«: en aftale eller samordnet praksis mellem to eller flere konkurrenter om at samordne deres konkurrencemæssige adfærd på markedet eller påvirke de relevante konkurrenceparametre gennem forskellige former for praksis, f.eks., men ikke udelukkende, fastsættelse eller koordinering

af købs- eller salgspriser eller af andre forretningsbetingelser, herunder i forbindelse med immaterielle rettigheder, tildeling af produktions- eller salgskvoter, markedsdeling og fordeling af kunder, herunder tilbudskoordinering, import- eller eksportbegrænsninger eller konkurrencebegrænsende foranstaltninger over for andre konkurrenter

- 12) »hemmeligt kartel«: et kartel, hvis eksistens er delvis eller helt skjult
- 13) »bødefritagelse«: fritagelse for bøder, som en virksomhed ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i et hemmeligt kartel, med henblik på at belønne virksomheden for dens samarbejde med en konkurrencemyndighed inden for rammerne af en straflempelsesordning
- 14) »bødenedsættelse«: en nedsættelse af den bøde, som en virksomhed ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i et hemmeligt kartel, med henblik på at belønne virksomheden for dens samarbejde med en konkurrencemyndighed inden for rammerne af en straflempelsesordning
- 15) »straflempelse«: omfatter både bødefritagelse og bødenedsættelse
- 16) »straflempelsesordning«: en ordning vedrørende anvendelse af artikel 101 i TEUF eller en tilsvarende bestemmelse i national konkurrenceret, på grundlag af hvilken en deltager i et hemmeligt kartel, uafhængigt af de øvrige virksomheder, der deltager i kartellet, samarbejder med konkurrencemyndigheden i en undersøgelse ved frivilligt at give oplysninger om denne deltagers viden om og rolle i kartellet til gengæld for ved afgørelse eller afbrydelse af sagen at opnå fritagelse for eller nedsættelse af bøder for dennes deltagelse i kartellet
- 17) »redegørelse med henblik på straflempelse«: en mundtlig eller skriftlig redegørelse eller dokumentation herfor, der frivilligt gives af eller på vegne af en virksomhed eller en fysisk person til en konkurrencemyndighed med en beskrivelse af virksomhedens eller den fysiske persons viden om et kartel og en beskrivelse af den rolle, som denne spiller heri, og som er udarbejdet med særligt henblik på forelæggelse for myndigheden for at opnå bødefritagelse eller bødenedsættelse efter en straflempelsesordning; dette omfatter ikke bevismateriale, der eksisterer uafhængigt af håndhævelsessagen, uanset om disse oplysninger indgår i en konkurrencemyndigheds sagsakter eller ej, dvs. allerede eksisterende oplysninger
- 18) »forligsredegørelse«: en fremstilling, der frivilligt forelægges en konkurrencemyndighed af eller på vegne af en virksomhed, med en beskrivelse af virksomhedens bekræftelse af eller afståelse fra at bestride sin deltagelse i en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF eller national konkurrenceret og sit ansvar for denne overtrædelse, og som specifikt er affattet således, at konkurrencemyndigheden kan anvende en forenklet eller fremskyndet procedure
- 19) »ansøger«: en virksomhed, som ansøger om bødefritagelse eller bødenedsættelse efter en straflempelsesordning
- 20) »bistandssøgende myndighed«: en national konkurrencemyndighed, der anmoder om gensidig bistand som omhandlet i artikel 24, 25, 26, 27 eller 28
- 21) »bistandssøgt myndighed«: en national konkurrencemyndighed, der modtager en anmodning om gensidig bistand, og i tilfælde af en anmodning om bistand som omhandlet i artikel 25, 26, 27 eller 28 det kompetente offentlige organ, som har det primære ansvar for at fuldbyrde sådanne afgørelser efter nationale love, forskrifter eller administrativ praksis

- 22) »endelig afgørelse«: en afgørelse, der ikke, eller ikke længere, kan prøves efter almindelige retsmidler.

2. Alle henvisninger til anvendelse eller overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF i dette direktiv forstås også som parallel anvendelse af national konkurrenceret på samme sag.

KAPITEL II

GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER

Artikel 3

Sikkerhedsgarantier

1. Sager vedrørende overtrædelser af artikel 101 eller 102 i TEUF, herunder de nationale konkurrencemyndigheders udøvelse af de beføjelser, der er omhandlet i dette direktiv, skal følge EU-rettens almindelige principper og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.
2. Medlemsstaterne sikrer, at udøvelse af disse beføjelser, jf. stk. 1, er underlagt passende sikkerhedsgarantier vedrørende virksomhedernes ret til forsvar, herunder retten til at blive hørt og adgangen til effektive retsmidler.
3. Medlemsstaterne sikrer, at håndhævelsessager ved de nationale konkurrencemyndigheder behandles inden for rimelig tid. Inden de nationale konkurrencemyndigheder træffer en afgørelse i overensstemmelse med artikel 10 i dette direktiv, sikrer medlemsstaterne, at de vedtager en klagepunktsmeddelelse.

KAPITEL III

UAFHÆNGIGHED OG RESSOURCER

Artikel 4

Uafhængighed

1. Medlemsstaterne skal med henblik på at garantere de nationale administrative konkurrencemyndigheders uafhængighed, når de anvender artikel 101 og 102 i TEUF, sikre, at sådanne myndigheder varetager deres opgaver og udøver deres beføjelser på en uvildig måde og med henblik på at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af nævnte bestemmelser, under iagttagelse af rimelige krav til ansvarlighed og uden at dette berører det nære samarbejde mellem konkurrencemyndighederne i Det Europæiske Konkurrencenetværk.
2. Navnlig sikrer medlemsstaterne som minimum, at de ansatte og de personer, der træffer afgørelser under udøvelse af beføjelserne i dette direktivs artikel 10-13 og 16, i de nationale administrative konkurrencemyndigheder:
  - a) kan varetage deres opgaver og udøve deres beføjelser til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF uafhængigt af politisk eller anden udefrakommende indblanding
  - b) hverken søger eller modtager instrukser fra en regering eller nogen anden offentlig eller privat enhed ved varetagelsen af deres opgaver eller udøvelsen af deres beføjelser til at anvende artikel

101 og 102 i TEUF, uden at dette berører en medlemsstats regerings ret til at udstede generelle politiske retningslinjer, som ikke vedrører sektorundersøgelser eller specifikke håndhævelsessager, og

- c) afstår fra enhver handling, der er uforenelig med varetagelsen af deres opgaver og/eller med udøvelsen af deres beføjelser til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF og er omfattet af procedurer, der sikrer, at de i en rimelig periode efter fratrædelse afstår fra at behandle håndhævelsessager, der kan give anledning til interessekonflikter.

3. De personer, der træffer afgørelser under udøvelse af beføjelserne i dette direktivs artikel 10-13 og 16, i de nationale administrative konkurrencemyndigheder må ikke afskediges fra sådanne myndigheder af årsager relateret til en korrekt varetagelse af deres opgaver eller en korrekt udøvelse af deres beføjelser under anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF som omhandlet i dette direktivs artikel 5, stk. 2. De kan alene afskediges, hvis de ikke længere opfylder de nødvendige betingelser for at varetage deres opgaver, eller hvis de er blevet fundet skyldige i alvorlige forseelser i henhold til national ret. Betingelserne for varetagelsen af deres opgaver og for, hvad der udgør alvorlige forseelser, fastlægges på forhånd i national ret, idet der tages hensyn til behovet for at sikre effektiv håndhævelse.

4. Medlemsstaterne sikrer, at medlemmerne af beslutningsorganet for de nationale administrative konkurrencemyndigheder udvælges og ansættes eller udpeges i overensstemmelse med klare og gennemsigtige procedurer, der er fastsat på forhånd i national ret.

5. De nationale administrative konkurrencemyndigheder har beføjelse til selv at prioritere de opgaver vedrørende anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF, der er omhandlet i dette direktivs artikel 5, stk. 2. I det omfang de nationale administrative konkurrencemyndigheder har pligt til at behandle formelle klager, har disse myndigheder beføjelse til at afvise sådanne klager under henvisning til, at de ikke finder en sådan klage af håndhævelsmæssig prioritet. Dette berører ikke de nationale administrative konkurrencemyndigheders beføjelse til at afvise klager af andre årsager, der er fastsat i national ret.

Artikel 5

Ressourcer

1. Medlemsstaterne sikrer som minimum, at de nationale konkurrencemyndigheder råder over et tilstrækkeligt antal kvalificerede ansatte og tilstrækkelige finansielle, tekniske og teknologiske ressourcer, der er nødvendige for effektivt at kunne varetage deres opgaver og for effektivt at kunne udøve deres beføjelser i forbindelse med anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF som fastsat i denne artikels stk. 2.

2. Med henblik på stk. 1 skal de nationale konkurrencemyndigheder som minimum kunne gennemføre undersøgelser med henblik på at anvende artikel 101 og 102 i TEUF, vedtage afgørelser under anvendelse af disse bestemmelser på grundlag af artikel 5 i forordning (EF) nr. 1/2003 og arbejde nært sammen i Det Europæiske Konkurrencenetværk for at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF. I det omfang national ret fastlægger det, skal de nationale konkurrencemyndigheder også kunne rådgive offentlige institutioner og organer, hvis det er relevant, om lovgivningsmæssige, reguleringsmæssige og administrative foranstaltninger, som kan have en indvirkning på konkurrencen på det indre marked, samt fremme offentlighedens kendskab til artikel 101 og 102 i TEUF.

3. Uden at det berører nationale budgetregler og -procedurer, sikrer medlemsstaterne, at de nationale konkurrencemyndigheder indrømmes uafhængighed i anvendelsen af deres tildelte budget til varetagelsen af deres opgaver som fastsat i stk. 2.

4. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder indgiver periodiske rapporter om deres aktiviteter og ressourcer til et regeringsorgan eller parlamentarisk organ. Medlemsstaterne sikrer, at sådanne rapporter indeholder oplysninger om udpegning og afskedigelse af medlemmer af beslutningsorganet, omfanget af tildelte ressourcer i det relevante år samt enhver ændring af dette beløb sammenlignet med tidligere år. Sådanne rapporter gøres offentligt tilgængelige.

KAPITEL IV

BEFØJELSER

Artikel 6

Beføjelse til at foretage kontrolundersøgelser i forretningslokaler

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder kan foretage alle nødvendige uanmeldte kontrolundersøgelser hos virksomheder og virksomhedssammenslutninger med henblik på anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF. Medlemsstaterne sikrer, at de embedsmænd og andre ledsagende personer, som de nationale konkurrencemyndigheder har bemyndiget eller udpeget til at foretage disse kontrolundersøgelser, som minimum har beføjelse til:

- a) at få adgang til alle virksomhedernes og virksomhedssammenslutningernes lokaler, grunde og transportmidler
- b) at kontrollere bøger og andre forretningspapirer, uanset hvilket medie de er lagret på, og at få adgang til enhver oplysning, som den kontrollerede enhed har adgang til
- c) at tage eller få kopi eller udskrift under enhver form af sådanne bøger eller forretningspapirer og, hvor de finder det hensigtsmæssigt, at fortsætte sådanne informationsøgninger og at udvælge kopier eller udskrift i den nationale konkurrencemyndigheds lokaler eller i andre udpegede lokaler
- d) at forsegle alle forretningslokaler samt bøger eller andre forretningspapirer i det for kontrolundersøgelsen nødvendige tidsrum og omfang
- e) at afkræve alle virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens repræsentanter eller ansatte forklaringer om faktiske oplysninger eller dokumenter vedrørende kontrolundersøgelsens genstand og formål og registrere deres svar.

2. Medlemsstaterne sikrer, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger har pligt til at underkaste sig en kontrolundersøgelse, jf. stk. 1. Medlemsstaterne sikrer ligeledes, at hvis en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning modsætter sig en kontrolundersøgelse, der er blevet besluttet af en national administrativ konkurrencemyndighed og/eller er blevet godkendt af en national domstol, kan de nationale konkurrencemyndigheder anmode politiet eller en tilsvarende retshåndhævende myndighed om den fornødne bistand til at foretage kontrolundersøgelsen. En sådan bistand kan også indhentes som en forebyggende foranstaltning.

3. Denne artikel berører ikke kravene i national ret om forudgående godkendelse af sådanne undersøgelser fra en national domstol.

Artikel 7

Beføjelse til at foretage kontrolundersøgelser af andre lokaler

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder, såfremt der er rimelig grund til mistanke om, at bøger eller andre forretningspapirer, der vedrører genstanden for kontrolundersøgelsen, og som måtte være relevante som bevis for en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, opbevares i andre end de i dette direktivs artikel 6, stk. 1, litra a), omhandlede lokaler eller på grunde eller i transportmidler, herunder private hjem tilhørende de pågældende virksomheders eller virksomhedssammenslutningers direktører, ledere og andre ansatte, kan foretage uanmeldte kontrolundersøgelser i sådanne lokaler, på sådanne grunde eller i sådanne transportmidler.
2. Sådanne kontrolundersøgelser foretages ikke uden en forudgående godkendelse fra en national domstol.
3. Medlemsstaterne sikrer, at de embedsmænd og andre ledsagende personer, som de nationale konkurrencemyndigheder har bemyndiget eller udpeget til at foretage en kontrolundersøgelse i overensstemmelse med denne artikels stk. 1 som minimum har de beføjelser, der er fastlagt i artikel 6, stk. 1, litra a), b) og c), og artikel 6, stk. 2.

Artikel 8

Anmodninger om oplysninger

Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger at stille alle nødvendige oplysninger med henblik på anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF til rådighed inden for en given og rimelig frist. Sådanne anmodninger om oplysninger skal stå i et rimeligt forhold til formålet og må ikke føre til, at modtageren af anmodningen tvinges til at tilstå en overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF. Pligten til at stille alle nødvendige oplysninger omfatter oplysninger, som sådanne virksomheder eller virksomhedssammenslutninger har adgang til. Nationale konkurrencemyndigheder tillægges også beføjelse til at anmode enhver anden fysisk eller juridisk person om at give oplysninger, der kan være relevante for anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF, inden for en given og rimelig frist.

Artikel 9

Interviews

Medlemsstaterne sikrer, at nationale administrative konkurrencemyndigheder som minimum har beføjelse til at indkalde enhver repræsentant for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning eller enhver repræsentant for andre juridiske personer og enhver fysisk person, når en sådan repræsentant eller person kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF, til et interview.

Artikel 10

Fastslåelse og standsning af overtrædelser

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder, hvis de fastslår en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, ved en afgørelse kan pålægge de deltagende virksomheder eller virksomhedssammenslutninger at bringe den pågældende overtrædelse til ophør. I den forbindelse kan de udstede et adfærdsmæssigt eller strukturelt påbud, der står i et rimeligt forhold til overtrædelsen, og som er nødvendigt for effektivt at bringe overtrædelsen til ophør. Ved valget mellem to lige effektive påbud vælger

de nationale konkurrencemyndigheder det mindst belastende for virksomheden i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

Medlemsstaterne sikrer, at nationale konkurrencemyndigheder kan fastslå, at der tidligere har foreligget en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF.

2. Hvis de nationale konkurrencemyndigheder efter at have underrettet Kommissionen i henhold til artikel 11, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1/2003 beslutter, at der ikke er grundlag for at fortsætte en håndhævelsessag og derfor afslutter denne håndhævelsessag, sikrer medlemsstaterne, at disse nationale konkurrencemyndigheder underretter Kommissionen herom.

Artikel 11

Foreløbige forholdsregler

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder som minimum i hastetilfælde, hvor der er risiko for alvorlig og uoprettelig skade på konkurrencen, og på grundlag af en umiddelbar konstatering af en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, har beføjelse til på eget initiativ at træffe afgørelse om at pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger foreløbige forholdsregler. En sådan afgørelse skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og gælder enten i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges, i det omfang det er nødvendigt og hensigtsmæssigt, eller indtil den endelige afgørelse er truffet. De nationale konkurrencemyndigheder underretter det Europæiske Konkurrencenetværk om pålæggelsen af disse foreløbige forholdsregler.

2. Medlemsstaterne sikrer, at de i stk. 1 nævnte foreløbige forholdsreglers lovlighed, herunder deres proportionalitet, kan prøves inden for rammerne af fremskyndede appelprocedurer.

Artikel 12

Tilsagn

1. I håndhævelsessager, der indledes med henblik på at træffe en afgørelse om at bringe en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF til ophør, sikrer medlemsstaterne, at en national konkurrencemyndighed efter at have hørt markedsdeltagerne, enten formelt eller uformelt, ved afgørelse kan gøre de tilsagn, som virksomhederne eller virksomhedssammenslutningerne har afgivet, bindende, hvis disse tilsagn imødekommer den nationale konkurrencemyndigheds betænkeligheder. En sådan afgørelse kan vedtages for en bestemt periode og skal fastslå, at der ikke længere er grund til, at den pågældende nationale konkurrencemyndighed griber ind.

2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder har effektive beføjelser til at overvåge gennemførelsen af de i stk. 1 nævnte tilsagn.

3. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder kan genoptage håndhævelsessager, hvis der er sket væsentlige ændringer af de faktiske forhold, som den i stk. 1 omhandlede afgørelse byggede på, hvis virksomheder eller virksomhedssammenslutninger handler i strid med deres tilsagn, eller hvis den i stk. 1 omhandlede afgørelse byggede på ufuldstændige, ukorrekte eller vildledende oplysninger fra parterne.

BØDER OG TVANGSBØDER

Artikel 13

Bøder til virksomheder og virksomhedssammenslutninger

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder enten i egne håndhævelsessager kan træffe afgørelse om at pålægge eller i ikkestrafferetlige retssager kan anmode om pålæggelse af bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning, over for virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, når disse forsætligt eller uagtsomt har overtrådt artikel 101 eller 102 i TEUF.

2. Medlemsstaterne sikrer som minimum, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder enten i egne håndhævelsessager kan træffe afgørelse om at pålægge eller i ikkestrafferetlige retssager kan anmode om, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger pålægges bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning. Sådanne bøder fastlægges i forhold til deres samlede omsætning på verdensplan, såfremt de forsætligt eller uagtsomt:

- a) modsætter sig en kontrolundersøgelse som omhandlet i artikel 6, stk. 2
- b) har brudt de segl, som embedsmænd eller andre ledsagende personer, der er bemyndiget eller udpeget af de nationale konkurrencemyndigheder, har anbragt efter artikel 6, stk. 1, litra d)
- c) som svar på et spørgsmål, der er stillet i henhold til artikel 6, stk. 1, litra e), afgiver et ukorrekt eller vildledende svar eller undlader eller afviser at afgive et fuldstændigt svar
- d) afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på en anmodning som omhandlet i artikel 8, eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist
- e) undlader at deltage i et interview som omhandlet i artikel 9
- f) undlader at efterkomme en afgørelse som omhandlet i artikel 10, 11 og 12.

3. Medlemsstaterne sikrer, at sager som omhandlet i stk. 1 og 2 giver mulighed for at pålægge bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning.

4. Denne artikel berører ikke national lovgivning, der giver mulighed for pålæggelse af sanktioner i straffesager, forudsat at anvendelsen af en sådan lovgivning ikke påvirker den effektive og ensartede håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF.

5. Medlemsstaterne sikrer, at virksomhedsbegrebet anvendes i forbindelse med pålæggelse af bøder til modervirksomheder og retlige og økonomiske efterfølgere til virksomheder.

Artikel 14

Bødeudmåling

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder tager hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed ved udmålingen af bøden for overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF.

2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder kan tage hensyn til erstatning, der betales efter mindelig tvistbilæggelse, ved udmålingen af bøder for overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF i overensstemmelse med artikel 18, stk. 3, i direktiv 2014/104/EU.

3. Medlemsstaterne sikrer, at når en virksomhedssammenslutning, der får pålagt en bøde for en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF udmålt på grundlag af medlemsvirksomhedernes omsætning, ikke er solvent, har sammenslutningen pligt til at indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne til dækning af bødebeløbet.

4. Medlemsstaterne sikrer, at når de i stk. 3 nævnte bidrag ikke er betalt fuldt ud til virksomhedssammenslutningen inden for en frist fastsat af de nationale konkurrencemyndigheder, kan de nationale konkurrencemyndigheder opkræve betalingen af bøden direkte hos enhver af de virksomheder, hvis repræsentanter var medlem af sammenslutningens besluttende organer. Efter de nationale konkurrencemyndigheder har krævet betaling fra sådanne virksomheder, kan de også, hvor det er nødvendigt for at sikre fuld betaling af bøden, kræve betaling af det udestående bødebeløb hos ethvert medlem af sammenslutningen, der var aktivt på det marked, hvor overtrædelsen fandt sted. Der kan imidlertid ikke opkræves betaling i medfør af dette stykke af virksomheder, som påviser, at de ikke har gennemført sammenslutningens beslutning om overtrædelse, og som enten ikke havde kendskab til dennes eksistens eller aktivt havde taget afstand fra den, inden undersøgelsen blev indledt.

Artikel 15

Bødens maksimale størrelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at bødens maksimale størrelse, som de nationale konkurrencemyndigheder kan pålægge hver af de virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, der deltager i en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, ikke er under 10 % af virksomhedernes eller virksomhedssammenslutningernes samlede omsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen, jf. artikel 13, stk. 1.

2. Hvis en overtrædelse begået af en virksomhedssammenslutning vedrører medlemmernes aktiviteter, fastsættes bødens maksimale størrelse til ikke under 10 % af summen af den samlede omsætning på verdensplan for hvert af de medlemmer, der er aktive på det marked, der er berørt af den af sammenslutningen begåede overtrædelse. Den enkelte virksomheds økonomiske ansvar i forbindelse med betaling af bøden må dog ikke overstige det maksimale beløb, der er fastsat efter stk. 1.

Artikel 16

Tvangsbøder

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder ved afgørelse kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger tvangsbøder, som er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning. Sådanne tvangsbøder fastsættes i forhold til sådanne virksomheders og virksomhedssammenslutningers gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår pr. dag og beregnet fra den dato, der er angivet i denne afgørelse, for at tvinge disse virksomheder og virksomhedssammenslutninger til som minimum:

- a) at afgive fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning jf. artikel 8
- b) at deltage i et interview jf. artikel 9.

2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder ved afgørelse kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger tvangsbøder, som er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning. Sådanne tvangsbøder fastsættes i forhold til sådanne virksomheders og virksomhedssammenslutningers gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår pr. dag og beregnet fra den dato, der er angivet i denne afgørelse, for at tvinge dem til som minimum:

- a) at underkaste sig en kontrolundersøgelse som omhandlet i artikel 6, stk. 2
- b) at efterkomme en afgørelse som omhandlet i artikel 10, 11 og 12.

KAPITEL VI

STRAFLEMPELSESDORDNINGER FOR HEMMELIGE KARTELLER

Artikel 17

Bødefritagelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder har straflempelsesordninger, som giver dem mulighed for at indrømme virksomheder bødefritagelse for at afsløre deres deltagelse i hemmelige karteller. Dette berører ikke nationale konkurrencemyndigheder, der har straflempelsesordninger for andre overtrædelser end hemmelige karteller, eller straflempelsesordninger, der gør det muligt for dem at indrømme bødefritagelse til fysiske personer.

2. Medlemsstaterne sikrer, at der kun indrømmes bødefritagelse, hvis ansøgeren:

- a) opfylder betingelserne i artikel 19
- b) afslører sin deltagelse i et hemmeligt kartel og
- c) er den første til at fremlægge bevismateriale, som:
  - i) på det tidspunkt, hvor den nationale konkurrencemyndighed modtager ansøgningen, sætter den nationale konkurrencemyndighed i stand til at foretage en målrettet kontrolundersøgelse i forbindelse med det hemmelige kartel, forudsat at den nationale konkurrencemyndighed ikke allerede er i besiddelse af tilstrækkeligt bevismateriale, som sætter den i stand til at foretage en sådan kontrolundersøgelse, eller at den ikke allerede har foretaget en sådan undersøgelse, eller
  - ii) efter den nationale konkurrencemyndigheds opfattelse er tilstrækkeligt til, at den kan fastslå en overtrædelse, der er omfattet af straflempelsesordningen, forudsat at myndigheden ikke allerede er i besiddelse af tilstrækkelige beviser til at fastslå en sådan overtrædelse, og at ingen anden virksomhed tidligere har været berettiget til bødefritagelse efter nr. i), i forbindelse med det hemmelige kartel.

3. Medlemsstaterne sikrer, at alle virksomheder har mulighed for at opnå bødefritagelse, med undtagelse af virksomheder, der har taget skridt til at tvinge andre virksomheder til at tilslutte sig et hemmeligt kartel eller til at blive i det.

4. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder underretter ansøgeren om, hvorvidt de er blevet indrømmet betinget bødefritagelse. Ansøgeren kan anmode om skriftligt at blive underrettet af den nationale konkurrencemyndighed om resultatet af sin ansøgning. Hvis den nationale konkurrencemyndighed giver afslag på en ansøgning om bødefritagelse, kan den pågældende ansøger anmode denne nationale konkurrencemyndighed om at behandle ansøgningen som en ansøgning om bødenedsættelse.

Artikel 18

Bødenedsættelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder har straflempelsesordninger, som giver dem mulighed for at indrømme nedsættelse af bøder til virksomheder, der ikke kan opnå bødefritagelse. Dette berører ikke nationale konkurrencemyndigheder, der har straflempelsesordninger for andre overtrædelser end hemmelige karteller, eller straflempelsesordninger der gør det muligt for dem at indrømme bødenedsættelse til fysiske personer.

2. Medlemsstaterne sikrer, at der alene indrømmes bødenedsættelse, hvis ansøgeren:

- a) opfylder betingelserne i artikel 19,
- b) afslører sin deltagelse i et hemmeligt kartel, og
- c) fremlægger bevismateriale om det formodede hemmelige kartel, som indebærer en betydelig merværdi med hensyn til at påvise en overtrædelse, der er omfattet af straflempelsesordningen, i forhold til de beviser, som den nationale konkurrencemyndighed allerede er i besiddelse af på tidspunktet for ansøgningen.

3. Medlemsstaterne sikrer, at den nationale konkurrencemyndighed, såfremt ansøgeren fremlægger afgørende bevismateriale, som den nationale konkurrencemyndighed benytter til at påvise yderligere forhold, der fører til, at deltagerne i det hemmelige kartel pålægges større bøder, end det ellers ville have været tilfældet, ikke tager sådanne yderligere forhold i betragtning, når den fastsætter en eventuel bøde, der skal pålægges den ansøger om nedsættelse af bøder, der har fremlagt dette bevismateriale.

Artikel 19

Generelle betingelser for straflempelse

Medlemsstaterne sikrer, at ansøgeren for at være berettiget til straflempelse for deltagelse i hemmelige karteller skal opfylde følgende betingelser:

- a) ansøgeren har bragt sin deltagelse i det formodede hemmelige kartel til ophør senest straks efter indgivelse af ansøgningen om straflempelse, bortset fra de aktiviteter, som den kompetente nationale konkurrencemyndighed mener med rimelighed er nødvendige for at sikre undersøgelsens integritet
- b) ansøgeren samarbejder oprigtigt, fuldt ud, permanent og hurtigt med den nationale konkurrencemyndighed fra det tidspunkt, hvor ansøgningen indgives, og indtil myndigheden ved afgørelse har

afsluttet håndhævelsessagen over for alle de parter, som undersøgelsen omfatter eller på anden vis afsluttet sagen. Samarbejdet betyder, at ansøgeren:

- i) straks forsyner den nationale konkurrencemyndighed med alle relevante oplysninger og bevismateriale vedrørende det formodede hemmelige kartel, som den kommer i besiddelse af eller har adgang til, navnlig:
    - navn og adresse på ansøgeren
    - navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i det formodede hemmelige kartel
    - en detaljeret beskrivelse af det formodede hemmelige kartel, herunder de berørte produkter, de berørte områder, varigheden og arten af den formodede hemmelige karteladfærd
    - oplysninger om tidligere eller eventuelle fremtidige ansøgninger om straflempelse til andre konkurrencemyndigheder eller konkurrencemyndigheder i tredjelande i forbindelse med det formodede hemmelige kartel
  - ii) er til den nationale konkurrencemyndigheds rådighed med henblik på at besvare eventuelle forespørgsler, der kan bidrage til at fastslå omstændighederne
  - iii) stiller direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med den nationale konkurrencemyndighed og gør rimelige bestræbelser på at stille tidligere direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med den nationale konkurrencemyndighed
  - iv) ikke ødelægger, forfalsker eller skjuler relevante oplysninger eller bevismateriale og
  - v) ikke afslører sin indgivelse af ansøgningen om straflempelse eller noget af dens indhold, før den nationale konkurrencemyndighed har udsendt en klagepunktsmeddelelse i håndhævelsessagen, medmindre andet er aftalt, og
- c) under planlægningen af sin indgivelse af en ansøgning om straflempelse til den nationale konkurrencemyndighed må ansøgeren ikke:
- i) have ødelagt, forfalsket eller skjult beviser vedrørende det formodede hemmelige kartel eller
  - ii) have afsløret sin planlagte indgivelse af ansøgningen eller noget af dens indhold over for andre end konkurrencemyndigheder eller konkurrencemyndigheder i tredjelande.

Artikel 20

Formen for redegørelser med henblik på straflempelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at ansøgere skriftligt kan forelægge redegørelser med henblik på straflempelse i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger, og sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder også har ordninger til at modtage sådanne redegørelser mundtligt eller på anden vis, så ansøgeren ikke behøver at have sådanne forelagte redegørelser i sin besiddelse, varetægt eller under sin kontrol.

2. De nationale konkurrencemyndigheder bekræfter på ansøgernes anmodning skriftligt, at de har modtaget de fuldstændige eller forkortede ansøgninger, med angivelse af datoen og tidspunkt for modtagelsen.
3. Ansøgere skal have mulighed for at forelægge redegørelser med henblik på straflempe i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger på det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den berørte nationale konkurrencemyndighed er beliggende, eller, efter gensidig aftale mellem den nationale konkurrencemyndighed og ansøgeren, på et andet af Unionens officielle sprog.

Artikel 21

Forhåndsregistrering med henblik på ansøgning om bødefritagelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at virksomheder, der ønsker at ansøge om bødefritagelse, forinden kan tildeles en plads i køen til straflempe, når de anmoder herom i en periode, som fastsættes af den nationale konkurrencemyndighed på grundlag af den konkrete sag, for at ansøgeren kan indsamle de nødvendige oplysninger og det nødvendige bevismateriale til at opfylde det relevante beviskrav for bødefritagelse.
2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder har skønsbeføjelse til at imødekomme eller afvise anmodningen i henhold til stk. 1.

En virksomhed, der indgiver en sådan anmodning, forelægger oplysninger, i det omfang de er tilgængelige, for den nationale konkurrencemyndighed, f.eks.:

- a) ansøgerens navn og adresse
  - b) grundlaget for de betænkeligheder, der har ført til anmodningen
  - c) navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i det formodede hemmelige kartel
  - d) de berørte produkter og områder
  - e) varigheden og arten af den formodede hemmelige karteladfærd
  - f) oplysninger om tidligere eller eventuelle fremtidige ansøgninger om straflempe til andre konkurrencemyndigheder eller konkurrencemyndigheder i tredjelande i forbindelse med det formodede hemmelige kartel.
3. Medlemsstaterne sikrer, at alle oplysninger og beviser, som ansøgeren har fremlagt inden for fristen, som er fastsat i overensstemmelse med stk. 1, anses for at være indgivet på tidspunktet for den oprindelige anmodning.
  4. Ansøgere skal have mulighed for at forelægge anmodninger i henhold til stk. 1 på det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den berørte nationale konkurrencemyndighed er beliggende, eller, efter gensidig aftale mellem den nationale konkurrencemyndighed og ansøgeren, på et andet af Unionens officielle sprog.
  5. Medlemsstaterne kan også give virksomheder, der ønsker at indgive en ansøgning om bødenedsættelse, mulighed for forinden at anmode om en plads i køen til straflempe.

Artikel 22

Forkortede ansøgninger

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder godtager forkortede ansøgninger fra ansøgere, der har ansøgt Kommissionen om straflempelse ved enten at søge om forhåndsregistrering eller ved at indgive en fuldstændig ansøgning i forbindelse med det samme formodede hemmelige kartel, forudsat at disse ansøgninger dækker mere end tre medlemsstater som berørte områder.

2. Forkortede ansøgninger skal bestå af en kort beskrivelse af hver af følgende:

- a) ansøgerens navn og adresse
- b) navne på de øvrige deltagere i det formodede hemmelige kartel
- c) de(t) berørte produkt(er) og områder
- d) varigheden og arten af den formodede hemmelige karteladfærd
- e) de(n) medlemsstat(er), hvor beviserne om det formodede hemmelige kartel formodes at foreligge, og
- f) oplysninger om enhver tidligere eller eventuelle fremtidige ansøgninger om straflempelse, der er indgivet til enhver anden konkurrencemyndighed eller konkurrencemyndighed i tredjelande i forbindelse med det formodede hemmelige kartel.

3. Når Kommissionen modtager en fuldstændig ansøgning, og de nationale konkurrencemyndigheder modtager forkortede ansøgninger vedrørende det samme formodede kartel, er Kommissionen, i perioden indtil der er opnået klarhed om, hvorvidt Kommissionen vil forfølge hele eller dele af sagen, den primære kontakt for ansøgeren, navnlig med hensyn til at give anvisninger til ansøgeren om gennemførelse af enhver yderligere intern undersøgelse. I denne periode underretter Kommissionen de berørte nationale konkurrencemyndigheder om status efter anmodning fra disse.

Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder kun kan kræve af ansøgeren, at denne fremlægger specifikke præciseringer vedrørende de punkter, der er nævnt i stk. 2, før de kræver, at der indgives en fuldstændig ansøgning efter stk. 5.

4. Medlemsstaterne sikrer, at nationale konkurrencemyndigheder, som modtager en forkortet ansøgning, kontrollerer, om de på tidspunktet for modtagelsen af sådanne ansøgninger allerede har modtaget en forkortet eller en fuldstændig ansøgning om straflempelse fra en anden ansøger i forbindelse med det samme formodede hemmelige kartel. Hvis en national konkurrencemyndighed ikke har modtaget en sådan ansøgning fra en anden ansøger og anser den forkortede ansøgning for at opfylde kravene i stk. 2, underretter den ansøgeren herom.

5. Medlemsstaterne sikrer, at ansøgere gives mulighed for at indgive en fuldstændig ansøgning til de nationale konkurrencemyndigheder, så snart Kommissionen har meddelt de pågældende nationale konkurrencemyndigheder, at den ikke agter at behandle hele eller dele af sagen. Kun undtagelsesvis, når det er strengt nødvendigt af hensyn til sagsafgrænsningen eller -fordelingen, kan en national konkurrencemyndighed forlange, at ansøgeren indgiver en fuldstændig ansøgning, inden Kommissionen har meddelt den pågældende nationale konkurrencemyndighed, at den ikke agter at forfølge hele eller dele af sagen. De nationale konkurrencemyndigheder skal have beføjelse til at fastsætte en rimelig frist, inden for hvilken ansøgeren skal indgive sin fuldstændige ansøgning sammen med de relevante beviser og oplysninger. Dette berører ikke ansøgerens ret til frivilligt at indgive en fuldstændig ansøgning på et tidligere tidspunkt.

6. Medlemsstaterne sikrer, at en ansøger, som indgiver en fuldstændig ansøgning efter stk. 5 inden for den af de nationale konkurrencemyndigheder fastsatte frist, anses for at have indgivet den fulde ansøgning på det tidspunkt, hvor den forkortede ansøgning blev modtaget, forudsat at den forkortede ansøgning dækker det eller de samme berørte produkter og områder og den samme varighed af det formodede hemmelige kartel som den ansøgning om straflempelse, der er indgivet til Kommissionen, og som kan være blevet opdateret.

Artikel 23

Samspil mellem ansøgninger om bødefritagelse og sanktioner over for fysiske personer

1. Medlemsstaterne sikrer, at nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte i virksomheder, som har ansøgt konkurrencemyndigheder om bødefritagelse, beskyttes fuldt ud mod sanktioner, der pålægges i administrative og ikkestrafferetlige retssager, i forbindelse med deres deltagelse i det hemmelige kartel, som ansøgningen om bødefritagelse vedrører, for overtrædelser af nationale love, der hovedsageligt forfølger de samme mål som artikel 101 i TEUF, hvis:

- a) virksomhedens ansøgning om bødefritagelse til den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen, opfylder kravene i artikel 17, stk. 2, litra b) og c),
- b) de nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte aktivt samarbejder herom med den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen, og
- c) virksomhedens ansøgning om bødefritagelse ligger forud for det tidspunkt, hvor disse nuværende eller tidligere direktører, ledere og andre ansatte af de kompetente myndigheder i medlemsstaterne blev gjort bekendt med den sag, der har ført til pålæggelsen af sanktioner som omhandlet i dette stykke.

2. Medlemsstaterne sikrer, at nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte i virksomheder, som ansøger konkurrencemyndighederne om bødefritagelse, beskyttes mod sanktioner i straffesager i forbindelse med deres deltagelse i det hemmelige kartel, som ansøgningen om bødefritagelse vedrører, for overtrædelser af nationale love, der hovedsageligt forfølger de samme mål som artikel 101 i TEUF, hvis de opfylder kravene i stk. 1 og aktivt samarbejder med den kompetente retsforfølgende myndighed. Hvis kravet om samarbejde med den kompetente retsforfølgende myndighed ikke er opfyldt, kan denne kompetente retsforfølgende myndighed gå videre med undersøgelsen.

3. Som en undtagelse fra stk. 2 kan medlemsstaterne for at sikre overensstemmelse med de gældende grundlæggende principper i deres retssystemer fastsætte, at de kompetente myndigheder kan undlade at pålægge en sanktion eller blot begrænse den sanktion, der skal pålægges i straffesager, i det omfang at bidraget fra de i stk. 2 omhandlede personer til afsløring og undersøgelse af det hemmelige kartel vejer tungere end interessen i at retsforfølge og/eller pålægge disse personer sanktioner.

4. For at beskyttelsen omhandlet i stk. 1, 2 og 3 kan fungere i situationer, hvor mere end én jurisdiktion er involveret, fastsætter medlemsstaterne, at i tilfælde, hvor den kompetente sanktionerende eller retsforfølgende myndighed befinder sig i en anden jurisdiktion end den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen, skal de nødvendige kontakter mellem dem sikres af den nationale konkurrencemyndighed i den sanktionerende eller retsforfølgende myndigheds jurisdiktion.

5. Denne artikel berører ikke den ret, som personer, der har lidt skade som følge af en overtrædelse af konkurrenceretten, har til at kræve fuld erstatning for denne skade i overensstemmelse med direktiv 2014/104/EU.

KAPITEL VII

GENSIDIG BISTAND

Artikel 24

Samarbejde mellem de nationale konkurrencemyndigheder

1. Når nationale administrative konkurrencemyndigheder i henhold til artikel 22 i forordning (EF) nr. 1/2003 foretager en kontrolundersøgelse eller gennemfører et interview på vegne af en anden national konkurrencemyndighed og i dennes navn, sikrer medlemsstaterne, at embedsmænd og andre ledsagende personer, som er bemyndiget eller udpeget af den bistandssøgende nationale konkurrencemyndighed, har ret til at deltage i og aktivt bistå den bistandssøgte nationale konkurrencemyndighed under tilsyn af den bistandssøgte nationale myndigheds embedsmænd under kontrolundersøgelsen eller interviewet, når den bistandssøgte nationale konkurrencemyndighed udøver de beføjelser, der er omhandlet i dette direktivs artikel 6, 7 og 9.

2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder har beføjelser til på deres eget område at udøve de beføjelser, der er omhandlet i dette direktivs artikel 6-9, i overensstemmelse med deres nationale ret, på vegne af andre nationale konkurrencemyndigheder og i deres navn med henblik på at fastslå, om virksomheder eller virksomhedssammenslutninger har undladt at overholde den bistandssøgende nationale konkurrencemyndigheds undersøgelsesforanstaltninger og afgørelser som omhandlet i dette direktivs artikel 6 og 8-12. Den bistandssøgende nationale konkurrencemyndighed og den bistandssøgte nationale konkurrencemyndighed har beføjelse til at udveksle og benytte oplysninger som bevismateriale til dette formål med forbehold af sikkerhedsgarantierne i artikel 12 i forordning (EF) nr. 1/2003.

Artikel 25

Anmodning om meddelelse af foreløbige klagepunkter og andre dokumenter

Uden at dette berører andre former for meddelelse fra en bistandssøgende myndighed i overensstemmelse med de gældende regler i den medlemsstat, hvor denne myndighed er beliggende, sikrer medlemsstaterne, at den bistandssøgte myndighed efter anmodning fra den bistandssøgende myndighed og på vegne heraf meddeler adressaterne:

- a) de foreløbige klagepunkter vedrørende den formodede overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF og afgørelser, som anvender disse artikler
- b) enhver anden procedureafgørelse vedtaget i forbindelse med håndhævelsessager, som bør meddeles i overensstemmelse med national ret, og
- c) eventuelle andre relevante dokumenter vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, herunder dokumenter vedrørende fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder.

*Artikel 26***Anmodning om fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder**

1. Medlemsstaterne sikrer, at den bistandssøgte myndighed efter anmodning fra den bistandssøgende myndighed fuldbyrder afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, som den bistandssøgende myndighed har vedtaget efter artikel 13 og 16. Dette gælder kun i de tilfælde, hvor den bistandssøgende myndighed efter at have gjort sig rimelige bestræbelser på sit eget område har fastslået, at den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som bøden eller tvangsbøden skal inddrives hos, ikke besidder tilstrækkelige aktiver i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende, til at den pågældende bøde eller tvangsbøde kan inddrives.

2. I tilfælde, der ikke er omfattet af denne artikels stk. 1, fastsætter medlemsstaterne, at den bistandssøgte myndighed i særlige tilfælde, hvor den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som bøden eller tvangsbøden skal inddrives hos, ikke er etableret i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende, kan fuldbyrde afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, som den bistandssøgende myndighed har vedtaget efter artikel 13 og 16, når den bistandssøgende myndighed anmoder herom.

Artikel 27 stk. 3, litra d), finder ikke anvendelse på dette stykke.

3. Den bistandssøgende myndighed kan udelukkende anmode om fuldbyrdelse af en endelig afgørelse.

4. Spørgsmål om forældelse af adgangen til at inddrive bøder eller tvangsbøder er underlagt medlemsstatens nationale ret, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende.

*Artikel 27***Generelle principper for samarbejde**

1. Medlemsstaterne sikrer, at den bistandssøgte myndighed efterkommer de anmodninger, der er omhandlet i artikel 25 og 26, i overensstemmelse med den nationale ret i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende.

2. De anmodninger, der er omhandlet i artikel 25 og 26, skal efterkommes uden unødigt forsinkelse ved hjælp af et ensartet instrument, som skal ledsages af en kopi af den akt, der skal meddeles eller fuldbyrdes. Af et sådan ensartet instrument skal fremgå:

- a) navn, kendt adresse på adressaten samt alle andre relevante oplysninger til identifikation af adressaten
- b) et resumé af de relevante kendsgerninger og omstændigheder
- c) et resumé af den vedlagte kopi af den akt, der skal meddeles eller fuldbyrdes
- d) navn, adresse og andre kontaktoplysninger vedrørende den bistandssøgte myndighed og
- e) den periode, inden for hvilken meddelelse eller fuldbyrdelse bør ske, f.eks. lovbestemte frister eller forældelsesfrister.

3. Ud over de krav, der er fastsat i denne artikels stk. 2, skal det ensartede instrument for så vidt angår anmodninger omhandlet i artikel 26 indeholde følgende:

- a) oplysninger om den afgørelse, der hjemler ret til fuldbyrdelse i den medlemsstat, hvor den bistands-søgende myndighed er beliggende
- b) datoen for, hvornår afgørelsen er blevet endelig
- c) bødens eller tvangsbødens størrelse og
- d) oplysninger, der viser, at den bistandssøgende myndighed har gjort sig rimelige bestræbelser på at fuldbyrde afgørelsen på sit eget område.

4. Det ensartede instrument, der hjemler ret til fuldbyrdelse foretaget af den bistandssøgte myndighed, udgør det eneste grundlag for fuldbyrdelsesforanstaltninger truffet af den bistandssøgte myndighed, med forbehold af kravene i stk. 2. Det behøver ikke at anerkendes, suppleres eller erstattes af en tilsvarende akt i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende. Den bistandssøgte myndighed træffer alle nødvendige foranstaltninger for at efterkomme denne anmodning, medmindre den bistands-søgte myndighed påberåber sig stk. 6.

5. Den bistandssøgende myndighed sikrer, at det ensartede instrument sendes til den bistandssøgte myndighed på det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende, medmindre den bistandssøgte myndighed og den bistandssøgende myndighed efter gensidig aftale og på grundlag af den konkrete sag aftaler, at det ensartede instrument kan sendes på et andet sprog. Hvis det kræves i henhold til national ret i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende, fremlægger den bistandssøgende myndighed en oversættelse af den akt, der skal meddeles, eller af den afgørelse, der hjemler ret til inddrivelse af den pålagte bøde eller tvangsbøde, til det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende. Dette berører ikke den bistandssøgte myndighed og den bistandssøgende myndigheds ret til gensidigt at aftale på grundlag af den konkrete sag, at denne oversættelse kan fremlægges på et andet sprog.

6. Den bistandssøgte myndighed er ikke forpligtet til at efterkomme en anmodning som omhandlet i artikel 25 eller 26, hvis:

- a) anmodningen ikke opfylder kravene i nærværende artikel, eller
- b) den bistandssøgte myndighed har en rimelig begrundelse, der viser, at efterkommelsen af anmodningen åbenlyst strider imod de grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, hvor der søges fuldbyrdelse.

Hvis den bistandssøgte myndighed har til hensigt at afvise en anmodning om bistand, som omhandlet i artikel 25 eller 26, eller kræver yderligere oplysninger, skal den rette henvendelse til den bistandssøgende myndighed.

7. Medlemsstaterne sikrer, at den bistandssøgende myndighed, hvis den bistandssøgte myndighed anmoder om det, afholder alle rimelige ekstra omkostninger fuldt ud, herunder oversættelses-, løn- og administrationsomkostninger, i forbindelse med iværksatte foranstaltninger som omhandlet i artikel 24 eller 25.

8. Den bistandssøgte myndighed kan få dækket alle omkostninger i forbindelse med iværksatte foranstaltninger som omhandlet i artikel 26 via de bøder eller tvangsbøder, den har inddrevet på vegne af den

bistandssøgende myndighed, herunder oversættelses-, løn- og administrationsomkostninger. Hvis det ikke lykkes den bistandssøgte myndighed at inddrive bøderne eller tvangsbøderne, kan den forlange, at den bistandssøgende myndighed dækker de påløbne omkostninger.

Medlemsstaterne kan frit fastlægge, at den bistandssøgte myndighed også kan søge omkostningerne ved fuldbyrdelse af sådanne afgørelser dækket af den virksomhed, som bøden eller tvangsbøden skal inddrives hos.

Den bistandssøgte myndighed inddriver de skyldige beløb i den valuta, der anvendes i den medlemsstat, hvor den er beliggende, i overensstemmelse med de love og administrative bestemmelser og procedurer eller praksis, der gælder i denne medlemsstat.

Den bistandssøgte myndighed skal om nødvendigt, i overensstemmelse med national ret og praksis i den medlemsstat, hvor den er beliggende, omregne bøderne eller tvangsbøderne til den valuta, der anvendes i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende, efter kursen på den dato, hvor bøderne eller tvangsbøderne blev pålagt.

Artikel 28

Tvister vedrørende anmodninger om meddelelse eller fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder

1. Tvister henhører under de kompetente organers kompetence i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende, og er underlagt retten i denne medlemsstat, når de vedrører:

- a) lovligheden af den akt, som skal meddeles i henhold til artikel 25, eller en afgørelse, der skal fuldbyrdes i henhold til artikel 26, og
- b) lovligheden af det ensartede instrument, der hjemler ret til fuldbyrdelse i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende.

2. Tvister vedrørende de fuldbyrdelsesforanstaltninger, der træffes i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende, eller vedrørende gyldigheden af en meddelelse foretaget af den bistandssøgte myndighed, henhører under de kompetente organers kompetence i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende, og er underlagt den pågældende medlemsstats ret.

KAPITEL VIII

FORÆLDELSESFRISTER

Artikel 29

Regler om forældelsesfrister for pålæggelse af bøder og tvangsbøder

1. Medlemsstaterne sikrer, at forældelsesfristerne for de nationale konkurrencemyndigheders pålæggelse af bøder eller tvangsbøder efter artikel 13 og 16 suspenderes eller afbrydes i hele det tidsrum, hvor nationale konkurrencemyndigheder i andre medlemsstater eller Kommissionen behandler håndhævelsessager om overtrædelse i forbindelse med den samme aftale, den samme vedtagelse inden for en sammenslutning eller den samme samordnede praksis eller anden adfærd, der er forbudt i henhold til artikel 101 eller 102 i TEUF.

Suspensionen af forældelsesfristen eller afbrydelsen af forældelsesfristen henholdsvis gælder fra eller sker på det tidspunkt, hvor mindst én virksomhed, som er genstand for håndhævelsessagen, får underretning om det første formelle efterforskningskridt. Den gælder for alle virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, der har deltaget i overtrædelsen.

Suspensionen eller afbrydelsen ophører på den dag, hvor den berørte konkurrencemyndighed har afsluttet håndhævelsessagen, ved at træffe en afgørelse som omhandlet i dette direktivs artikel 10, 12 og 13 eller i henhold til artikel 7, 9 eller 10 i forordning (EF) nr. 1/2003 eller har fastslået, at den ikke har grund til at forfølge sagen yderligere. Denne suspensions eller afbrydelses varighed berører ikke de absolutte forældelsesfrister, der måtte gælde efter national ret.

2. Forældelsesfristen for en national konkurrencemyndigheds pålæggelse af bøder eller tvangsbøder suspenderes eller afbrydes, så længe en sag om den pågældende nationale konkurrencemyndigheds afgørelse verserer ved en appelret.

3. Kommissionen sikrer, at underretningen om det første formelle efterforskningskridt fra en national konkurrencemyndighed i henhold til artikel 11, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1/2003 stilles til rådighed for de andre nationale konkurrencemyndigheder inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk.

KAPITEL IX

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 30

De nationale administrative konkurrencemyndigheders rolle ved de nationale retter

1. Medlemsstater, der både har udpeget en national administrativ konkurrencemyndighed og en national retslig konkurrencemyndighed som ansvarlige for anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF, sikrer, at den nationale administrative konkurrencemyndighed kan indbringe en sag direkte for den nationale retslige konkurrencemyndighed.

2. I det omfang nationale retter prøver sager vedrørende afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder under udøvelse af beføjelserne i dette direktivs kapitel IV og artikel 13 og 16 vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, herunder håndhævelse af bøder og tvangsbøder pålagt i den forbindelse, sikrer medlemsstaterne, at den nationale administrative konkurrencemyndighed selv kan deltage som anklager, sagsøgte eller indstævnte, afhængig af omstændighederne, og har de samme rettigheder som sådanne offentlige parter i sagen.

3. De nationale administrative konkurrencemyndigheder har med de samme rettigheder som fastsat i stk. 2 beføjelse til at appellere:

- a) afgørelser truffet af nationale retter om afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder, jf. dette direktivs kapitel IV og artikel 13 og 16, vedrørende anvendelsen af artikel 101 eller 102 i TEUF, herunder håndhævelse af bøder og tvangsbøder pålagt i den forbindelse, og
- b) afslag fra en national domstol om at give en forudgående godkendelse til at foretage en kontrolundersøgelse som omhandlet i dette direktivs artikel 6 og 7, for så vidt en sådan godkendelse er påkrævet.

Artikel 31

Parternes aktindsigt og begrænsning af brugen af oplysninger

1. Når en national konkurrencemyndighed forlanger, at en fysisk person fremlægger oplysninger på grundlag af de foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 6, stk. 1, litra e), artikel 8 eller artikel 9, kan medlemsstaterne fastsætte, at de pågældende oplysninger ikke må bruges som bevis med henblik på at pålægge sanktioner over for den pågældende fysiske person eller over for hans eller hendes nærmeste pårørende.
2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder, deres embedsmænd, ansatte og andre personer, der arbejder under disse myndigheders tilsyn, ikke videregiver oplysninger, der er erhvervet på grundlag af de i dette direktiv omhandlede beføjelser, og som ifølge deres natur er undergivet tavshedspligt, medmindre sådan videregivelse er tilladt i henhold til national ret.
3. Medlemsstaterne sikrer, at alene parterne i den relevante sag gives adgang til redegørelserne med henblik på straflempe eller forligsredagørelse og alene med det formål at udøve deres ret til forsvar.
4. Medlemsstaterne sikrer, at den part, der har opnået aktindsigt i den nationale konkurrencemyndigheds håndhævelsessags akter, kun må anvende oplysninger, der stammer fra redegørelser med henblik på straflempe eller forligsredagørelser, når det er nødvendigt for udøvelsen af retten til forsvar i sager ved nationale retter, der har direkte forbindelse til den sag, som der er givet aktindsigt i, og kun når sådanne sager vedrører:
  - a) fordelingen mellem karteldeltagere af en bøde, som den nationale konkurrencemyndighed har pålagt dem med solidarisk hæftelse, eller
  - b) prøvelse af en afgørelse fra en national konkurrencemyndighed om overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF eller af bestemmelser i national konkurrenceret.
5. Medlemsstaterne sikrer, at følgende kategorier af oplysninger, som er indhentet af en part i forbindelse med en håndhævelsessag ved en national konkurrencemyndighed, ikke kan benyttes af den pågældende part i sager ved de nationale retter, før den nationale konkurrencemyndighed har afsluttet håndhævelsessagen i forhold til alle de parter, der er genstand for undersøgelsen ved at vedtage en afgørelse som omhandlet i artikel 10 eller 12 eller på anden vis har afsluttet sagen:
  - a) oplysninger, som er udarbejdet af andre fysiske eller juridiske personer specifikt til brug for den nationale konkurrencemyndigheds håndhævelsessag
  - b) oplysninger, som den nationale konkurrencemyndighed har udarbejdet og sendt til parterne i forbindelse med sin behandling af håndhævelsessagen, og
  - c) forligsredagørelser, der er trukket tilbage.
6. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder kun udveksler redegørelser med henblik på straflempe efter artikel 12 i forordning (EF) nr. 1/2003 enten:
  - a) med ansøgerens samtykke, eller
  - b) når den nationale konkurrencemyndighed, der modtager redegørelsen med henblik på straflempe, også har modtaget en ansøgning om straflempe i forbindelse med den samme overtrædelse fra den samme ansøger som den nationale konkurrencemyndighed, der har videregivet redegørelsen med henblik på straflempe, forudsat at det på det tidspunkt, hvor redegørelsen med henblik på

straflempelse videregives, ikke er muligt for ansøgeren at trække de oplysninger tilbage, som den har givet den nationale konkurrencemyndighed, der har modtaget redegørelsen med henblik på straflempelse.

7. Den form, hvori redegørelserne med henblik på straflempelse er indgivet, jf. artikel 20, har ikke betydning for anvendelsen af nærværende artikels stk. 3-6.

Artikel 32

De nationale konkurrencemyndigheders antagelse af bevismateriale

Medlemsstaterne sikrer, at de former for bevismateriale, som kan antages af de nationale konkurrencemyndigheder, omfatter dokumenter, mundtlige erklæringer, elektroniske meddelelser, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset hvilken form de har, og hvilket medie de er lagret på.

Artikel 33

Driften af Det Europæiske Konkurrencenetværk

1. Kommissionens omkostninger i forbindelse med vedligeholdelse og udvikling af det centrale informationssystem for Det Europæiske Konkurrencenetværk (Det Europæiske Konkurrencenetværks system) og i forbindelse med samarbejdet inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk afholdes over Den Europæiske Unions almindelige budget inden for de disponible bevillinger.

2. Det Europæiske Konkurrencenetværk skal være i stand til at udvikle og, når det er relevant, offentliggøre bedste praksis og anbefalinger vedrørende spørgsmål om f.eks. uafhængighed, ressourcer, beføjelser, bøder og gensidig bistand.

KAPITEL X

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 34

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 4. februar 2021. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse foranstaltninger skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. Medlemsstaterne fastsætter de nærmere regler for henvisningen.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 35

Revision

Senest den 12. december 2024 forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om gennemførelsen og anvendelsen af direktivet. Når det er relevant, kan Kommissionen revidere direktivet og om nødvendigt fremsætte et lovgivningsforslag.

Artikel 36

Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende.

Artikel 37

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 11. december 2018.

På Europa-Parlamentets vegne
A. TAJANI
Formand

På Rådets vegne
J. BOGNER-STRAUSS
Formand

Erklæring fra Kommissionen

Europa-Kommissionen tager ordlyden af artikel 11 om midlertidige foranstaltninger som vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet til efterretning.

Midlertidige foranstaltninger kan være et vigtigt redskab for konkurrencemyndighederne til at sikre, at konkurrencen ikke skades under en igangværende undersøgelse.

Med henblik på at sætte konkurrencemyndighederne i stand til mere effektivt at håndtere udviklingen på markeder i hastig udvikling, giver Kommissionen tilsagn om at foretage en analyse af, om der er måder, hvorpå vedtagelsen af midlertidige foranstaltninger inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk kan forenkles inden for to år fra datoen for gennemførelsen af direktivet. Resultatet heraf fremlægges for Europa-Parlamentet og Rådet.

- (1) EUT C 345 af 13.10.2017, s. 70.
- (2) Europa-Parlamentets holdning af 14.11.2018 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 4.12.2018.
- (3) Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1).
- (5) Rådets rammeafgørelse 2005/214/RIA af 24. februar 2005 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på bødestrafte (EUT L 76 af 22.3.2005, s. 16).
- (6) Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (EU) 2015/2240 af 25. november 2015 om indførelse af et program om interoperabilitetsløsninger og fælles rammer for europæiske offentlige forvaltninger, virksomheder og borgere (ISA2-programmet) som et middel til at modernisere den offentlige sektor (EUT L 318 af 4.12.2015, s. 1).